

II BESEDILO ČLENOV

PRVI DEL SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina zakona)

(1) Ta zakon ureja civilno letalstvo, vojaško letalstvo in policijsko letalstvo.

(2) Ta zakon v skladu s splošno priznanimi načeli mednarodnega letalskega prava ureja civilno letalstvo, suverenost, suverene pravice in jurisdikcijo v zračnem prostoru Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zračni prostor) ter zahteve, ki se nanašajo na registracijo zrakoplovov, plovnost, osebje v letalstvu, zračni prevoz, letalske operacije in prevoz nevarnega blaga, letališča, zračni prostor, geoinformacijsko dejavnost za potrebe civilnega letalstva, varovanje in olajšave v zračnem prevozu, iskanje in reševanje, preiskave v zvezi z varnostjo, nadzor in Javno agencijo za civilno letalstvo Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: agencija).

(3) Za urejanje vojaškega letalstva ta zakon določa splošna pravila in pristojnosti na področju vojaškega letalstva ter zahteve, ki se nanašajo na omejitve letenja glede prečrpavanja goriva v zraku, oborožitve, opreme za elektronsko bojevanje in izvidniške opreme, prevoz vojaškega orožja, streliva, eksplozivnih predmetov in opreme ter oboroženih pripadnikov tujih oboroženih sil in prevoz nevarnega blaga, vojaški letalski organ, inšpekcijski nadzor, register in evidenco slovenskih vojaških zrakoplovov, plovnost slovenskih vojaških zrakoplovov, vojaške letalske operacije, letenje z vojaškimi zrakoplovi, licenciranje vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva, vojaška letališča, vojaška vzletišča in vojaške heliporte, obratovalna dovoljenja za sisteme in naprave za izvajanje nadzora in varovanja zračnega prostora, ki so v upravljanju ministrstva, pristojnega za obrambo, preiskave letalskih nesreč in resnih incidentov vojaških zrakoplovov.

(4) Za urejanje policijskega letalstva ta zakon določa splošna pravila in pristojnosti na področju policijskega letalstva ter zahteve, ki se nanašajo na letalske policijske operacije, letenje policijskih zrakoplovov, registracijo policijskih zrakoplovov, plovnost policijskih zrakoplovov, osebje, ki opravlja dela v policijskem letalstvu, in preiskave v zvezi z varnostjo policijskih zrakoplovov.

(5) Za urejanje letov tujih državnih zrakoplovov ta zakon določa pridobitev dovoljenja.

2. člen (uporaba zakona)

(1) Ta zakon se uporablja za zrakoplove, vpisane v register zrakoplovov Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: register zrakoplovov), in tuje zrakoplove v skladu z mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

(2) Ta zakon se uporablja za državne in tuje državne zrakoplove, če v mednarodni pogodbi ali drugih predpisih ni določeno drugače.

(3) Državni zrakoplovi iz prejšnjega odstavka se uporabljajo za vojaške, policijske, carinske in druge podobne aktivnosti, kar so državne aktivnosti, ali podobne dejavnosti ali storitve, ki se v javnem interesu izvajajo s strani ali v imenu organa z javnimi pooblastili, vsi drugi zrakoplovi pa so civilni. Državna aktivnost se presoja glede na namen leta.

(4) Ta zakon se uporablja tudi za naprave za prosto letenje.

(5) Zunaj ozemlja Republike Slovenije se uporabljajo določbe tega zakona za zrakoplov, vpisan v register zrakoplovov, in za zrakoplov, ki ga uporablja operator s sedežem v Republiki Sloveniji, v obsegu, kolikor niso v nasprotju s predpisi države, v kateri je zrakoplov v tistem trenutku.

3. člen **(javni interes)**

Zagotavljanje varnosti, rednosti in nemotenosti zračnega prometa je v javnem interesu.

4. člen **(predpisi Evropske unije)**

S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenašajo naslednje direktive:

1. Direktiva Sveta 96/67/ES z dne 15. oktobra 1996 o dostopu do trga storitev zemeljske oskrbe na letaliških Skupnosti (UL L št. 272 z dne 25. 10. 1996, str. 36), zadnjič spremenjena z Uredbo (ES) št. 1882/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. septembra 2003 o prilagoditvi določb glede odborov, ki pomagajo Komisiji pri uresničevanju njenih izvedbenih pooblastil, predvidenih aktih, za katere se uporablja postopek iz člena 251 Pogodbe ES, Sklepu Sveta 1999/468/ES (UL L št. 284 z dne 31. 10. 2003, str. 1),
2. Direktiva Sveta 2000/79/ES z dne 27. novembra 2000 o Evropskem sporazumu o razporejanju delovnega časa mobilnih delavcev v civilnem letalstvu, ki so ga sklenili AEA (Združenje evropskih letalskih prevoznikov), ETF (Evropska federacija delavcev v prometu), ECA (Evropsko združenje pilotov), ERA (Evropsko združenje regionalnih letalskih prevoznikov) in IACA (Mednarodno združenje letalskih prevoznikov) (UL L št. 302 z dne 1. 12. 2000, str. 57),
3. Direktiva Sveta 2004/82/ES z dne 29. aprila 2004 o dolžnosti prevoznikov, da posredujejo podatke o potnikih (UL L št. 261 z dne 6. 8. 2004, str. 24),
4. Direktiva 2006/93/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o reguliranju uporabe letal, ki jo ureja del II poglavja 3 zvezka 1 Priloge 16 h Konvenciji o mednarodnem civilnem letalstvu, druga izdaja (1988) (UL L št. 374 z dne 27. 12. 2006, str. 1),
5. Direktiva 2009/12/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009 o letaliških pristojbinah (UL L št. 70 z dne 14. 3. 2009, str. 11),
6. Direktiva (EU) 2016/681 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o uporabi podatkov iz evidence podatkov o potnikih (PNR) za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon terorističnih in hudih kaznivih dejanj (UL L št. 119 z dne 4. 5. 2016, str. 132), v delu, ki določa obveznosti letalskih prevoznikov glede prenosa podatkov iz evidence podatkov o potnikih (PNR).

5. člen **(pomen izrazov in kratic)**

Izrazi in kratice, uporabljeni v tem zakonu, pomenijo:

1. »aerodrom« pomeni opredeljeno območje na kopnem ali vodi, na nepremični, nepremični vodni ali plavajoči konstrukciji, vključno z vsemi objekti, napravami in opremo, ki se nahajajo na tem območju, ki je v celoti ali delno namenjena za uporabo za prihode, odhode in premike zrakoplovov po površini;
2. »ATM/ANS« je upravljanje zračnega prometa in izvajanje navigacijskih služb zračnega prometa;
3. »certifikacija tipa« je ugotavljanje, ali novi tip zrakoplova, motorja, propelerja, delov in opreme zrakoplova ustreza tehničnim pogojem, predpisanim za varen zračni promet;
4. »certifikat« pomeni kateri koli certifikat, spričevalo, odobritev, licenco, dovoljenje, potrdilo ali drug dokument, izdan kot rezultat certificiranja, ki potrjuje, da so veljavne zahteve izpolnjene;
5. »cona prometa na aerodromu« pomeni zračni prostor opredeljenih dimenzij, ki je določen okrog aerodroma za varovanje prometa na aerodromu;
6. »čarterski let« (angl. non-scheduled charter flight, inclusive tour flight) je posebni zračni prevoz, ki ga izven običajnega urnika v celotni kapaciteti zakupi določena turistična agencija ali več agencij. Letalske vozovnice za čarterske lete niso na prodaj neposredno potnikom, temveč turističnim agencijam, ki so prevoz zakupile;
7. »član posadke« pomeni osebo, ki jo operator določi za opravljanje nalog na zrakoplovu, in vključuje letalsko posadko, kabinsko osebje in morebitne tehnične člane posadke;
8. »delovne izkušnje na letalskem področju« so delovne izkušnje s področja letalstva;
9. »domači zračni prevoz« (angl. domestic air service) je zračni prevoz, ki poteka v slovenskem zračnem prostoru;

10. »domači zračni promet« je zračni promet, pri katerem sta odletno in namembno letališče na ozemlju Republike Slovenije in pri katerem ni predviden odlet v zračni prostor druge države;
11. »EASA« je Agencija Evropske unije za varnost v letalstvu;
12. »ECAC« je Evropska konferenca civilnega letalstva;
13. »EGP« je Evropski gospodarski prostor (angl. European Economic Area);
14. »EUROCONTROL« je Evropska organizacija za varnost zračne plovbe;
15. »glavni preiskovalec« je oseba, ki je na podlagi svojih kvalifikacij odgovorna za organizacijo, izvajanje in nadzor preiskave v zvezi z varnostjo;
16. »ICAO« je Mednarodna organizacija za civilno letalstvo;
17. »incident« je dogodek, povezan z delovanjem zrakoplova, ki je ali bi lahko oviral njegovo delovanje in ni nesreča;
18. »izvajalci storitev« so odobrene organizacije za usposabljanje, operatorji, upravljavci javnih letališč, izvajalci storitev ATM/ANS, organizacije za vodenje stalne plovnosti, vzdrževalne organizacije, projektivne organizacije in druge organizacije, katerih izvajanje storitev urejajo predpisi Evropske unije;
19. »izvajalec storitev zemeljske oskrbe« je vsaka pravna ali fizična oseba, ki tretjim osebam ponuja eno ali več kategorij storitev zemeljske oskrbe;
20. »izvidniška oprema zrakoplovov« je oprema zrakoplova za nadzor, izvidovanje, obveščevalno dejavnost in namerjanje (angl. Intelligence, Surveillance, Target Acquisition, Reconnaissance; ISTAR);
21. »kabotaža« (angl. cabotage) je zračni prevoz ki ga tuji letalski prevoznik ali tuji operator opravi med dvema letališčema v domačem zračnem prevozu;
22. »kapaciteta zrakoplova« ali »zmogljivost zrakoplova« (angl. aircraft capacity) pomeni:
  - a) v zvezi z letalom nosilnost ali obremenitev (angl. payload) letala na progi ali delu proge;
  - b) v zvezi z dogovorjenim prometom zmogljivost letala, ki se uporablja v tem prometu, pomnoženo s frekvenco (pogostostjo števila) operacij takega zrakoplova v določenem obdobju na progi ali delu proge;
23. »komercialni poslovni let« (angl. commercial business flight) je posebni zračni prevoz, ki ga zakupi pravna ali fizična oseba proti plačilu za prevoz oseb ali premoženja, ali v kombinaciji, za potrebe prevoza zaposlenih v podjetju, družb in drugih poslovnih subjektov;
24. »let za posebne dogodke« (angl. special event flight) je posebni zračni prevoz, ki ga zakupi fizična ali pravna oseba za povratni let za primere gostovanj na primer simfoničnih orkestrov, športnih ekip, kulturnih in verskih udeležstvanj. Dogovor za tak prevoz se sklene z eno ali več agencij za celotno kapaciteto zrakoplova;
25. »letališče« je območje, ki vključuje aerodrom in druge površine, na katerih je letališka infrastruktura, ki se uporablja za potrebe zračnega prometa in za izvajanje služb na aerodromu in drugih služb;
26. »letališka pristojbina« (angl. airport charge) pomeni pristojbino, obračunano v korist upravljavca javnega letališča, ki jo plačajo uporabniki javnega letališča za uporabo objektov, naprav in sredstev ter storitev, ki jih zagotavlja izključno upravljavec javnega letališča in ki je povezana s pristankom, vzletom, osvetlitvijo in parkiranjem zrakoplova ter sprejemom in odpremo potnikov in tovora;
27. »naprava za prosto letenje« je naprava s posadko, s katero je mogoče poleteti z močjo nog ali lastne energije uporabnika, in naprava s posadko, katere lastna masa vključno z gorivom brez posadke ne presega 70 kg ali 75 kg z reševalnim padalom in ki ni urejena s predpisi Evropske unije, temveč je natančno opredeljena s predpisom, izdanim na podlagi tega zakona;
28. »letalska policijska operacija visokega tveganja« pomeni vsako letalsko operacijo, ki se izvaja z zrakoplovi za zračno podporo policiji pri izvajanju njenih nalog, kjer ni zagotovljena skladnost s pravili, ki veljajo za civilne zrakoplove, ali ki se izvaja na območju, na katerem je v primeru odpovedi verjetno ogrožena varnost tretjih oseb, pa tudi varnost posadke in zrakoplova;
29. »letalska policijska operacija« pomeni vsako letalsko operacijo, ki se izvaja z zrakoplovi za zračno podporo policiji pri izvajanju njenih nalog v skladu s pravili, ki veljajo za civilne zrakoplove;
30. »letalski nadzor vojaškega letalstva« je nadzor, ki se izvaja kot nadzor nad izvajanjem letalskih predpisov in drugih aktov ter standardov, ki se uporabljajo v Republiki Sloveniji na

- področju vojaškega letalstva, kot stalni nadzor in drug nadzor in ga izvaja vojaški letalski organ;
31. »letalski nadzor« je inšpekcijski nadzor, ki se izvaja kot stalni nadzor in drug inšpekcijski nadzor;
32. »letalski prevoznik« je letalski prevoznik z operativno licenco, ki jo je izdala agencija;
33. »licenciranje vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva« je opravljanje vseh strokovnih dejanj, ki jih opravlja vojaški letalski organ v zvezi z izdajo vojaških licenc, izkazov, dovoljenj, ratingov, pooblastil, kategorij, potrdil oziroma drugih ustreznih listin, ki se izdajajo vojaškemu letalskemu osebju oziroma drugemu strokovnemu osebju vojaškega letalstva, izdajo navedenih listin in vpisom ratingov, pooblastil oziroma kategorij v vojaške licence in izkaze, določitev pooblastil navedenih oseb, potrditvijo priročnikov usposabljanj, potrditvijo uporabe naprav in sredstev za usposabljanje vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva ter priznanjem licenc, ki jih izdajo drugi civilni ali vojaški organi;
34. »licenciranje« je opravljanje vseh strokovnih dejanj, ki jih opravlja pristojni organ in ki zajemajo oceno usposobljenosti vložnika v zvezi z izdajo licenc, dovoljenj, ratingov, pooblastil, potrdil, spričeval oziroma drugih ustreznih listin, ki se izdajajo osebju v letalstvu, izdajo navedenih listin in vpis ratingov oziroma pooblastil v licence, določitev pooblastil navedenih oseb, potrditev programov usposabljanj, potrditev uporabe naprav in sredstev za usposabljanje osebja v letalstvu ter priznanje licenc, ki jih izdajo tretje države;
35. »mednarodni standardi, priporočene prakse in navodila ICAO« pomenijo standarde, ki so objavljeni v prilogah k Čikaški konvenciji, priporočila, ki so kot taka označena v prilogah k Čikaški konvenciji, in navodila, ki jih izdaja ICAO;
36. »mednarodni zračni prevoz« (angl. international air service) je zračni prevoz, ki poteka v zračnem prostoru dveh ali več držav;
37. »mednarodni zračni promet« je zračni promet, ki poteka v zračnem prostoru dveh ali več držav;
38. »navigacijske službe zračnega prometa« (angl. air navigation service) vključujejo službo zračnega prometa (angl. air traffic services), komunikacijske, navigacijske ali nadzorne službe (angl. communication, navigation, surveillance), meteorološke službe (angl. meteorological services) in letalske informacijske službe (angl. aeronautical information services);
39. »nesreča« je dogodek, povezan z delovanjem zrakoplova, ki se v primeru zrakoplova s posadko zgodi v času od vkrcanja katere koli osebe v zrakoplov, ki namerava leteti, do izkrcanja teh oseb ali ki se v primeru zrakoplova brez posadke zgodi v času od trenutka, ko je zrakoplov pripravljen za vožnjo z namenom leteti, do trenutka, ko se ob koncu leta ustavi in je njegov primarni pogonski sistem izključen, pri čemer:
- a) se oseba smrtno ali hudo poškoduje:
- ker je bila v zrakoplovu ali
  - zaradi neposrednega stika s katerim koli delom zrakoplova, vključno z deli, ki so odpadli od zrakoplova, ali
  - zaradi neposredne izpostavljenosti reaktivnemu pišu,
- razen če so poškodbe posledica naravnih vzrokov, če jih povzroči oseba sama ali ji jih povzročijo druge osebe ali če so poškodovani slepi potniki, ki se skrivajo zunaj prostorov, ki so sicer namenjeni potnikom in članom posadke; ali
- b) zrakoplov utрпи poškodbe ali konstrukcijsko okvaro, ki škodljivo vpliva na konstrukcijsko trdnost, zmogljivost ali letalne značilnosti zrakoplova in po navadi zahteva večja popravila ali zamenjavo poškodovanih sestavnih delov, razen v primeru okvar ali poškodb motorja, ko je škoda omejena na en sam motor (vključno s pokrovi ali dodatno opremo), propelerje, konce kril, antene, sonde, lopatice, gume, zavore, kolesa, obloge, plošče, vrata pristajalnega podvozja, vetrobranska stekla, oplate zrakoplova (kot so manjše udrtine ali luknje) ali manjše poškodbe na glavnih rotorskih krakih, repnih rotorskih krakih, pristajalnem podvozju ter poškodbe zaradi toče ali trka s pticami (vključno z luknjami v radarskem nosu); ali
- c) je zrakoplov pogrešan ali popolnoma nedostopen;
40. »notranji zračni promet« pomeni zračni promet izključno na ozemlju ali z ozemlja držav članic Evropske unije, ki v celoti uporabljajo Uredbo (EU) 2016/399 Evropskega parlamenta in Sveta

- z dne 9. marca 2016 o Zakoniku Unije o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah) (UL L št. 77 z dne 23. 3. 2016, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Zakonik o schengenskih mejah), brez pristajanja na ozemlje tretjih držav;
41. »nova letalska proga« pomeni letalsko progo, ki še ne obratuje do predložitve pisne vloge za dodelitev pomoči za zagotovitev večje letalske povezljivosti;
  42. »obdobje letenja« pomeni poletno sezono letenja v rednem zračnem prevozu, ki traja od marca do oktobra tekočega leta, ali zimsko sezono letenja, ki traja od oktobra do marca naslednjega leta;
  43. »območje nadzorovane rabe« pomeni območje, ki je določeno z omejitvenimi ravninami glede na referenčno kodo aerodroma v odvisnosti od opremljenosti aerodroma z navigacijsko opremo, v katerem so posegi v prostor in gradnja objektov nadzorovani zaradi zagotavljanja varnosti zračnega prometa tako, da so omejeni po višini oziroma z vrsto dejavnosti;
  44. »območje omejene rabe« pomeni območje na letališču in okoli njega, na katerem so dovoljeni le posegi v prostor, graditev objektov in postavitve naprav, ki služijo neposredno obratovanju aerodroma, odvisno od opremljenosti aerodroma z navigacijsko opremo;
  45. »operativni zračni promet« (angl. Operational Air Traffic) pomeni vse lete, ki se ne izvajajo v skladu z določbami za splošni zračni promet, za katere je pravila in postopke določil pristojni nacionalni organ;
  46. »operator« (angl. operator) je pravna ali fizična oseba, ki upravlja ali namerava upravljati enega ali več zrakoplovov;
  47. »drugi občasni leti« je posebni zračni prevoz, ki ne spada v nobeno od drugih naštetih kategorij posebnega zračnega prevoza in se opravlja na podlagi prevozne pogodbe med naročnikom prevoza in operatorjem zrakoplova, ki ta prevoz opravlja;
  48. »ovira« pomeni vse nepremične (začasne ali stalne) in premične predmete ali dele predmetov, ki:
    - so postavljeni na območju, namenjenem premikanju zrakoplova po površini, ali
    - se razprostirajo nad določeno površino, namenjeno varovanju zrakoplova med letom, ali
    - stojijo zunaj teh določenih površin in so ocenjeni kot nevarni za zračni promet;
  49. »ploščad« pomeni opredeljeno območje, namenjeno namestitvi zrakoplova za vstop ali izstop potnikov, natovarjanje tovora oziroma pošte, polnjenje goriva, parkiranje ali vzdrževanje;
  50. »policijski zrakoplov« pomeni zrakoplov, ki opravlja naloge v notranji organizacijski enoti policije;
  51. »policijsko letalstvo« pomeni vse premike zrakoplovov, pri katerih se zrakoplov uporablja za zračno podporo policiji;
  52. »pooblastilo« je vpis v licenci ali njen sestavni del, ki daje imetniku pravico do uveljavljanja določenih privilegijev in ni rating;
  53. »posebni zračni prevoz« (angl. non-scheduled air service) je zračni prevoz, ki nima značilnosti rednega zračnega prevoza in primeroma zajema čarterski let, let za posebne dogodke, taksi let, komercialni poslovni let in druge občasne lete;
  54. »potnik« je fizična oseba, ki ima po pogodbi pravico do prevoza z zrakoplovom;
  55. »preiskava v zvezi z varnostjo« je postopek, ki ga izvede organ za preiskave v zvezi z varnostjo (v nadaljnjem besedilu: preiskovalni organ) z namenom preprečevanja nesreče ali incidenta in ki vključuje zbiranje in analizo informacij, oblikovanje sklepnih ugotovitev, vključno z določitvijo vzroka oziroma prispevajajočih dejavnikov, in ko je primerno, izdelavo varnostnih priporočil;
  56. »prelet« (angl. overflight) je prometna pravica, ki jo država prizna drugi državi za prelet njenega ozemlja (to je ozemlja prve države) brez pristanka;
  57. »prilagodljiva uporaba zračnega prostora« pomeni koncept upravljanja zračnega prostora, ki se uporablja na območju Evropske konference civilnega letalstva (ECAC), kakor je opredeljen v Priročniku za upravljanje zračnega prostora za uporabo koncepta prilagodljive uporabe zračnega prostora (angl. »Airspace Management Handbook for the Application of the Concept of the Flexible Use of Airspace«), ki ga je izdal EUROCONTROL;
  58. »pristanek v nekomercialne namen« (angl. landing for non-commercial purposes) je pristanek za kateri koli drug namen, kot so izkrcavanje in vkrcanje potnikov ter iztovarjanje ali nalaganje tovora oziroma pošte. Primeroma gre za tehnični pristanek za dolivanje goriva ali

- za potrebe odprave nepričakovanih nujnih popravil na zrakoplovu ali zaradi nepredvidenih nujnih postopkov, ki jih je treba izvesti na zrakoplovu ali na tleh;
59. »privilegiji« so upravičenja oziroma ugodnosti, ki izhajajo iz licence in jih lahko uveljavlja imetnik;
60. »proga« je v rednem zračnem prevozu serija letov med dvema ali več kraji, ki se opravljajo po redu letenja;
61. »prometna pravica« (angl. traffic right) v zračnem prevozu je svoboščina (angl. freedom of the air), ki jo Republika Slovenija prizna drugi državi, da lahko tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji preletijo ozemlje Republike Slovenije, pristanejo na njem ali odletijo z njega;
62. »rating« je vpis v licenci, ki določa posebne pogoje, privilegije ali omejitve, ki zadevajo določeno licenco;
63. »red letenja« je čas, določen letalskim prevoznikom, operatorjem, tujim letalskim prevoznikom ali tujim operatorjem za opravljanje rednega zračnega prevoza;
64. »redni zračni prevoz« (angl. scheduled air service) je javni zračni prevoz, ki ima naslednje značilnosti:
a) na vsakem letu so širši javnosti na voljo sedeži oziroma zmogljivosti za prevoz tovora oziroma pošte, za individualni nakup (neposredno od letalskega prevoznika ali njegovih pooblaščenih zastopnikov);
b) se opravlja tako, da zagotavlja prevoz med dvema istima letališčema ali med več istimi letališči bodisi v skladu z objavljenim voznim redom ali s toliko rednimi ali pogostimi leti, da so prepoznavni kot sistematična serija letov;
65. »referenčna koda« je oznaka aerodroma, določena v odvisnosti od dolžine vzletno-pristajalne steze in od razpona kril zrakoplova;
66. »referenčna točka aerodroma« je določen geografski položaj aerodroma, ki je blizu začetnega ali načrtovanega geometrijskega središča aerodroma, in navadno ostaja tam, kjer je bila izvorno določena;
67. »resni incident« je incident, katerega okoliščine kažejo, da se je skoraj zgodila nesreča, in je povezan z delovanjem zrakoplova, ki se v primeru zrakoplova s posadko zgodi v času od vkrcanja katere koli osebe v zrakoplov, ki namerava leteti, do izkrcanja vseh teh oseb ali ki se v primeru zrakoplova brez posadke zgodi v času od trenutka, ko je zrakoplov pripravljen za vožnjo z namenom leteti, do trenutka, ko se ob koncu leta ustavi in je njegov primarni pogonski sistem izključen;
68. »rezervacija zračnega prostora« je določen obseg zračnega prostora, ki je začasno rezerviran za izključno ali posebno uporabo po kategorijah uporabnikov;
69. »samooskrba« pomeni stanje, v katerem uporabnik letališča, ki pomeni vsako fizično ali pravno osebo, ki je odgovorna za prevoz potnikov, tovora oziroma pošte po zraku od ali do zadevnega letališča, neposredno zase izvaja eno ali več vrst storitev zemeljske oskrbe in ne sklene pogodbe o opravljanju teh storitev s tretjo osebo;
70. »slovenski vojaški zrakoplov« je zrakoplov, vpisan v register ali evidence vojaških zrakoplovov ministrstva, pristojnega za obrambo;
71. »služba zračnega prometa« je splošni izraz, ki ima več pomenov: služba informacij za letenje (angl. flight information service), alarmna služba (angl. alerting service), svetovalna služba zračnega prometa (angl. air traffic advisory service), služba kontrole zračnega prometa (angl. air traffic control service);
72. »specializirana operacija« pomeni vsako operacijo, razen komercialnega zračnega prevoza, pri kateri se zrakoplov uporablja za dejavnosti, kot so kmetijstvo, gradbeništvo, fotografiranje, raziskave, opazovanje in patroljiranje, oglaševanje v zraku in drugo;
73. »splošni zračni promet« (angl. General Air Traffic) pomeni premike civilnih in državnih zrakoplovov, ki se izvajajo v skladu s postopki ICAO;
74. »stalna plovnost« pomeni procese, ki zagotavljajo, da zrakoplov kadar koli med svojo obratovalno življenjsko dobo izpolnjuje zahteve plovnosti in je v stanju za varno obratovanje;
75. »stalni nadzor« je inšpekcijski nadzor, s katerimi se preverja izpolnjevanje pogojev, pod katerimi je bil certifikat izdan, kadar koli v obdobju veljavnosti certifikata, in vključuje sprejetje zaščitnih ukrepov;
76. »struktura zračnega prostora« je določen obseg zračnega prostora, namenjen zagotavljanju varnega in optimalnega delovanja zrakoplova;

77. »taksi let« (angl. taxi flight) je posebni zračni prevoz na zahtevo, ki je podana v zelo kratkem času pred načrtovanim letom, za prevoz potnikov, tovora oziroma pošte, ali v kombinaciji, za plačilo;
78. »tretja država« pomeni državo, ki ni država članica Evropske unije, Švicarske konfederacije ali EGP;
79. »tuj državni zrakoplov« je vsak zrakoplov, ki se uporablja za vojaške, policijske, carinske in druge podobne dejavnosti ali storitve, kadar se v javnem interesu izvajajo s strani ali v imenu tujega organa z javnimi pooblastili, in nima slovenske državne pripadnosti. Za storitev drugih državnih organov tuje države se šteje storitev prevoza vladajočega monarha in članov njegove ožje družine, voditelja države, voditelja vlade, vladnih ministrov in generalov, kadar so na uradnem obisku;
80. »tuj letalski prevoznik« je letalski prevoznik z operativno licenco ali drugo enakovredno listino, ki jo je izdal pristojni organ tretje države;
81. »tuj operator« (angl. foreign operator) je tuja pravna ali tuja fizična oseba s sedežem ali prebivališčem v tretji državi, ki upravlja ali namerava upravljati enega ali več zrakoplovov;
82. »tuj vojaški zrakoplov« je vojaški zrakoplov, ki ni v upravljanju ministrstva, pristojnega za obrambo;
83. »tuj zrakoplov« je civilni zrakoplov, ki nima slovenske državne pripadnosti;
84. »uporabnik letališča« pomeni vsako fizično ali pravno osebo, ki je odgovorna za prevoz potnikov, tovora oziroma pošte po zraku od ali do zadevnega letališča;
85. »uporabnik zrakoplova« je fizična ali pravna oseba, ki ni lastnik zrakoplova, temveč ga uporablja na podlagi zakupne pogodbe ali na kakšni drugi pravni podlagi;
86. »usposobljeni subjekt« je subjekt, kot je opredeljen v predpisih Evropske unije, ki se nanašajo na skupne predpise na področju civilnega letalstva, in ustanovitvi EASA, in usposobljeni subjekt, kot je opredeljen v predpisih, ki urejajo enotno evropsko nebo;
87. »vodja zrakoplova« pomeni pilota, ki je določen za vodjo zrakoplova in je odgovoren za varno izvajanje leta. Za namen komercialnega zračnega prevoza se vodja zrakoplova imenuje »poveljnik«;
88. »vojaška licenca ali izkaz« je listina, ki jo izda vojaški letalski organ in s katero se potrdi, da vojaško letalsko osebje in drugo strokovno osebje vojaškega letalstva izpolnjuje pogoje za opravljanje določenih del;
89. »vojaški heliport« je določena kopenska ali vodna površina, ki je namenjena za varno vzletanje in pristajanje vojaških helikopterjev in je na območju posebnega pomena za obrambo;
90. »vojaški letalski nadzornik I« je pooblaščen uradna oseba vojaškega letalskega organa, ki izpolnjuje pogoje za odločanje v strokovnih zadevah, zadevah stalnega nadzora in nadzora nad izvajanjem predpisov in drugih aktov ter standardov, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo;
91. »vojaški letalski nadzornik II« je pooblaščen uradna oseba vojaškega letalskega organa, ki izpolnjuje pogoje za opravljanje posameznih dejanj v strokovnih zadevah, zadevah stalnega nadzora in nadzora nad izvajanjem predpisov in drugih aktov ter standardov, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo, nima pa pooblastil za odločanje v teh zadevah;
92. »vojaški sistem brezpilotnega zrakoplova« je vojaški sistem za izvajanje letov vojaških zrakoplovov brez pilota, ki je daljinsko krmiljen ali programiran in avtonomen. Sestavljen je iz vojaškega brezpilotnega zrakoplova in drugih komponent za upravljanje ali programiranje, nujnih za upravljanje vojaškega sistema brezpilotnega zrakoplova s strani ene ali več oseb;
93. »vojaški zrakoplov« je zrakoplov, ki se uporablja v vojaške namene;
94. »vojaško letališče« je določena kopenska ali vodna površina, vključno z objekti, napravami in opremo na tej površini, ki je v celoti ali deloma namenjena za pristajanje, vzletanje in gibanje določenih vrst in kategorij vojaških zrakoplovov in je na območju posebnega pomena za obrambo;
95. »vojaško vzletišče« je določena kopenska ali vodna površina, ki je v celoti ali deloma namenjena za pristajanje, vzletanje in gibanje določenih vrst in kategorij vojaških zrakoplovov in je na območju posebnega pomena za obrambo;
96. »vplivno območje aerodroma« sta območji nadzorovane in omejene rabe;
97. »zasebni let« (angl. private flight) je let zrakoplova, ki ga tuji operator v načrtu leta označi kot zasebni nekomercialni let;

98. »zemeljska oskrba« so storitve, ki se opravljajo za uporabnike letališča na letališčih, kot jih opisuje Priloga 1 Direktive Sveta 96/67/ES z dne 15. oktobra 1996 o dostopu do trga storitev zemeljske oskrbe na letališčih Skupnosti (UL L št. 272 z dne 25. 10. 1996, str. 36), zadnjič spremenjena z Uredbo (ES) št. 1882/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. septembra 2003 o prilagoditvi določb glede odborov, ki pomagajo Komisiji pri uresničevanju njenih izvedbenih pooblastil, predvidenih aktih, za katere se uporablja postopek iz člena 251 Pogodbe ES, Sklepu Sveta 1999/468/ES (UL L št. 284 z dne 31. 10. 2003, str. 1);
99. »zračni prevoz« je prevoz potnikov, tovora oziroma pošte za plačilo ali najem;
100. »zračni promet« pomeni vse zrakoplove med letom ali premikanjem po manevrski površini aerodroma;
101. »zrakoplov« je katera koli naprava, ki se lahko obdrži v atmosferi zaradi reakcij zraka, razen reakcij zraka na zemeljsko površino;
102. »zunanje meje« so zunanje meje v skladu z Zakonikom o schengenskih mejah.

6. člen (suverenost)

- (1) Republika Slovenija ima popolno in izključno suverenost v zračnem prostoru nad svojim ozemljem.
- (2) Zračni prostor obsega zračni prostor nad kopnim, notranjimi morskimi vodami in teritorialnim morjem Republike Slovenije, ki so pod suverenostjo Republike Slovenije. Zračni prostor sega do višine, do katere je še mogoče opravljati aktivnosti v letalstvu.

7. člen (kršitev suverenosti zračnega prostora)

- (1) Kršitev suverenosti zračnega prostora je vstop tujega zrakoplova ali tujega državnega zrakoplova v zračni prostor ali izstop tujega zrakoplova ali tujega državnega zrakoplova iz zračnega prostora, v zvezi s katerim ni bilo izdano dovoljenje iz 89., 91. in 285. člena tega zakona. Kršitev suverenosti zračnega prostora je tudi, če zrakoplov, v zvezi s katerim je bilo izdano dovoljenje iz 89., 91. in 285. člena tega zakona, vstopi v zračni prostor ali izstopi iz njega v nasprotju z dovoljenjem kontrole zračnega prometa.
- (2) Pred vstopom tujega zrakoplova ali tujega državnega zrakoplova v zračni prostor enota Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, preveri, ali je bilo izdano dovoljenje iz 89., 91. in 285. člena tega zakona. Če enota Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, ugotovi, da za let tujega zrakoplova ali tujega državnega zrakoplova ni izdanega dovoljenja ali da zrakoplov leti v nasprotju z izdanim dovoljenjem, o tem obvesti organ, ki je izdal dovoljenje. Kontrolni zračnega prometa lahko naloži, naj vodji zrakoplova tujega zrakoplova ali tujega državnega zrakoplova zavrne vstop v zračni prostor.
- (3) Kontrola zračnega prometa enoti Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, pošlje vse razpoložljive podatke, ki so potrebni za vojaško identifikacijo vseh sledi v zračnem prostoru Republike Slovenije.
- (4) Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) določi postopke za ukrepanje ob kršitvah suverenosti zračnega prostora iz tega člena in kršitvah zračnega prostora iz 8. člena tega zakona, prestrezanje zrakoplova, izvedbo pristanka in prisilnega pristanka zrakoplova ter način določitve letališča za izvedbo prisilnega pristanka, pri čemer upošteva načelo zagotavljanja varnosti zračnega prometa, mednarodne pogodbe, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, in pravno zavezujoče mednarodne akte, sklenjene za izvajanje mednarodnih pogodb, in obrambne interese Republike Slovenije.

8. člen (kršitev zračnega prostora)

- (1) Zrakoplovi, tuji zrakoplovi, državni zrakoplovi in tuji državni zrakoplovi letijo v zračnem prostoru v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega ali vojaškega letalstva.

(2) Letenje v nasprotju s prejšnjim odstavkom je kršitev zračnega prostora.

(3) Če izvajalec služb zračnega prometa ne more identificirati zrakoplova iz prvega odstavka tega člena oziroma vzpostaviti zveze z njim ali če se ta ne odzove na pozive in ne sledi navodilom izvajalca službe zračnega prometa, o tem takoj obvesti pristojno enoto Slovenske vojske, ki izvaja naloge nadzora in varovanja zračnega prostora.

9. člen (sodelovanje v mednarodnih organizacijah)

Republika Slovenija sodeluje v mednarodnih organizacijah letalstva in lahko pooblasti za opravljanje določene dejavnosti drugo državo ali mednarodno organizacijo oziroma sprejme pooblastilo za opravljanje določene dejavnosti od druge države ali mednarodne organizacije.

10. člen (urejanje civilnega letalstva)

(1) Civilno letalstvo urejata ministrstvo, pristojno za promet (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), in agencija.

(2) Ministrstvo ureja in nadzoruje civilno letalstvo v skladu s pristojnostmi iz 189. člena tega zakona.

(3) Agencija je letalski upravni, nadzorni, regulativni in strokovni organ v skladu s pristojnostmi iz 190. člena tega zakona.

(4) Civilno letalstvo se ureja v skladu s pogoji in na način, ki jih določajo mednarodne pogodbe, predpisi Evropske unije, ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpisi ter drugi predpisi in pravni akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(5) Aktivnosti v civilnem letalstvu, ki se izvajajo na ozemlju in v zračnem prostoru, se izvajajo na podlagi Konvencije o mednarodnem civilnem letalstvu (Uradni list FLRJ – Mednarodne pogodbe, št. 3/54, Uradni list RS, št. 24/92 – akt o notifikaciji nasledstva in Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 3/00 in 6/19; v nadaljnjem besedilu: Čikaška konvencija), z vsemi prilogami in drugimi mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

11. člen (urejanje vojaškega letalstva)

(1) Ministrstvo, pristojno za obrambo, ureja in nadzoruje vojaško letalstvo v skladu z mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, in pravno zavezujočimi mednarodnimi akti, sklenjenimi za izvajanje mednarodnih pogodb, in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti ter standardi, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo.

(2) Vlada določi način sodelovanja med ministrstvom, pristojnim za obrambo, ministrstvom in izvajalcem navigacijskih služb zračnega prometa ter drugimi organi in organizacijami, na delovno področje katerih se posamezni vojaški standard nanaša, pri sprejemanju in izvajanju slovenskih vojaških standardov, ki se nanašajo na vojaško letalstvo. Ob tem določi način seznanjanja s temi vojaškimi standardi.

(3) Vojaški letalski organ je letalski nadzorni, regulativni in strokovni organ s pristojnostmi iz 253. člena tega zakona na področju vojaškega letalstva.

(4) Ministrstvo in ministrstvo, pristojno za obrambo, agencija in vojaški letalski organ lahko sklepajo dogovore o vprašanih skupnega pomena.

12. člen

(urejanje policijskega letalstva)

(1) Ministrstvo, ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, in agencija urejajo in nadzorujejo policijsko letalstvo v skladu s tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji za policijsko letalstvo.

(2) Ministrstvo, ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, in agencija ter drugi pristojni nadzorni organi sklepajo dogovore o vprašanih skupnega pomena.

13. člen (urejanje drugih državnih aktivnosti)

Vlada na predlog pristojnega organa podrobneje določi pogoje in merila izvajanja državnih aktivnosti v letalstvu, ki niso urejene s tem zakonom, kadar se zaradi svojih specifik ne morejo izvajati v skladu s tem zakonom, predpisi Evropske unije ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Predlagatelj predpisa je organ, pristojen za nadzor nad izvajanjem zadevne državne aktivnosti.

14. člen (pravila letenja)

(1) V zračnem prostoru se leti po pravilih letenja v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom.

(2) Vlada določi pravila letenja za splošni zračni promet, ki niso urejena s predpisi Evropske unije, pri čemer upošteva načelo zagotavljanja varnosti in načelo nemotenosti zračnega prometa.

15. člen (leti z nadzvočno hitrostjo)

(1) Leti z nadzvočno hitrostjo niso dovoljeni, razen letov vojaških zrakoplovov pri izvajanju nadzora in varovanja zračnega prostora.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek vlada odloči o izjemi glede letov z nadzvočno hitrostjo vojaških zrakoplovov in tujih vojaških zrakoplovov na predlog ministrstva, pristojnega za obrambo, in pri tem upošteva mednarodne pogodbe, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, in pravno zavezujoče mednarodne akte, sklenjene za izvajanje mednarodnih pogodb, in obrambne potrebe Republike Slovenije.

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena vlada odloči o izjemi glede letov z nadzvočno hitrostjo zrakoplovov in tujih zrakoplovov na predlog ministrstva in pri tem upošteva mednarodne pogodbe, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, in pravno zavezujoče mednarodne akte, sklenjene za izvajanje mednarodnih pogodb, in javni interes iz 3. člena tega zakona.

16. člen (programski dokumenti civilnega letalstva)

(1) Usmeritve za razvoj civilnega letalstva, ob upoštevanju celostnega prometnega načrtovanja, se določijo z nacionalnim programom razvoja civilnega letalstva Republike Slovenije, ki ga na predlog vlade sprejme Državni zbor Republike Slovenije. Upravljalci javnih letališč, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet, in izvajalec storitev ATM/ANS predlagajo izhodišča glede izvajanja storitev.

(2) Minister, pristojen za promet (v nadaljnjem besedilu: minister), na predlog agencije izda izvedbene načrte za doseganje skladnosti z zahtevami Evropske unije in mednarodnih standardov ICAO, ob upoštevanju javnega interesa iz 3. člena tega zakona kot tudi razvojnih potreb upravljalcev javnih letališč, uporabnikov letališč in izvajalcev storitev ATM/ANS.

17. člen (državni varnostni program in sistem upravljanja varnosti v civilnem letalstvu)

(1) Vlada na predlog ministra sprejme državni varnostni program z namenom doseganja sprejemljive ravni varnostne uspešnosti v skladu z mednarodnimi standardi, priporočenimi praksami in navodili ICAO in predpisi Evropske unije.

(2) Odobrene organizacije za usposabljanje, operatorji, upravljavci javnih letališč, izvajalec službe zračnega prometa, organizacije za vodenje stalne plovnosti, vzdrževalne organizacije in projekтивne organizacije vzpostavijo sistem upravljanja varnosti, ki je usklajen z državnim varnostnim programom in ki ga potrdi agencija. Sestavni del sistema upravljanja varnosti v civilnem letalstvu je priročnik, katerega glavni elementi so operativni postopki in postopki za njihovo izvajanje, spremljanje in nadzor vseh delov letalske dejavnosti, prepoznavanje nevarnosti, ocene in tveganja, zbiranje podatkov o nesrečah, incidentih in dogodkih, način obveščanja in predlogi korektivnih ukrepov in odgovorne osebe za poročanje o dogodkih. Druge organizacije vzpostavijo sistem upravljanja varnosti v civilnem letalstvu, kadar to zahtevajo mednarodni standardi, priporočene prakse in navodila ICAO ali predpisi Evropske unije.

(3) Vlada na predlog ministra ustanovi Svet Republike Slovenije za upravljanje varnosti v civilnem letalstvu. Svet Republike Slovenije za upravljanje varnosti v civilnem letalstvu je pristojen za:

- strateško upravljanje varnosti v civilnem letalstvu v skladu z nacionalnimi in mednarodnimi zahtevami in mednarodnimi standardi ICAO,
- spremljanje in koordiniranje izvajanja državnega varnostnega programa,
- predlaganje sprememb in dopolnitev državnega varnostnega programa z upoštevanjem ravni varnostne uspešnosti ter
- dajanje predlogov in smernic za izvedbo državnega varnostnega programa.

(4) Člani Sveta Republike Slovenije za upravljanje varnosti v civilnem letalstvu so:

1. predstavniki ministrstva,
2. predstavniki agencije,
3. predstavnik preiskovalnega organa,
4. predstavnik ministrstva, pristojnega za obrambo,
5. predstavnik ministrstva, pristojnega za notranje zadeve,
6. predstavnik organa, pristojnega za zaščito in reševanje, in
7. predstavniki organizacij iz drugega odstavka tega člena.

18. člen

(uporaba mednarodnih standardov in priporočenih praks ICAO in ECAC ter razlike)

(1) Vlada ali minister v skladu s svojimi pristojnostmi izdaja predpise, s katerimi se prenašajo v pravni red mednarodni standardi in priporočene prakse ICAO in ECAC in drugi letalski varnostni standardi za civilno letalstvo, ob upoštevanju določb glede razlik iz tretjega odstavka tega člena.

(2) Agencija na podlagi sedmega odstavka 240. člena tega zakona izda splošne akte, s katerimi se prenašajo v pravni red postopki k mednarodnim standardom in priporočenim praksam ICAO in drugi letalski varnostni standardi za civilno letalstvo, ob upoštevanju določb glede razlik iz tretjega odstavka tega člena.

(3) Ministrstvo ugotovi razlike od mednarodnih standardov in priporočenih praks ICAO ter o tem obvesti ICAO.

19. člen

(uporaba certifikacijskih specifikacij in drugih podrobnih specifikacij, sprejemljivih načinov zagotavljanja skladnosti in smernic EASA za uporabo predpisov Evropske unije)

Minister določi uporabo certifikacijskih specifikacij in drugih podrobnih specifikacij, sprejemljivih načinov zagotavljanja skladnosti in smernic, ki jih izda EASA za uporabo predpisov Evropske unije.

20. člen

(odobritev izjem od tega zakona)

(1) Ministrstvo ali agencija v skladu s svojimi pristojnostmi lahko odobrita izjeme od uporabe določb tega zakona ali na njegovi podlagi izdanega podzakonskega predpisa.

(2) Izjeme se lahko odobrijo ob smiselni uporabi določb o prožnosti iz predpisov Evropske unije v primeru nujnih nepredvidenih okoliščin, nujnih operativnih razmer ali operativnih potreb v obsegu, ki je nujno potreben, pod pogoji, da ne vplivajo na varnost zračnega prometa, so časovno omejene, nediskriminatorne in sorazmerne glede na okoliščine, ko se nanje ni mogoče odzvati v skladu z veljavnimi zahtevami.

(3) Če se postopek začne na predlog stranke, stranka k vlogi za odobritev izjeme priloži oceno tveganja, ki vključuje ukrepe za zmanjšanje tveganj, če so potrebni. Pri odobritvi izjeme se lahko zaradi zagotavljanja varnosti zračnega prometa določijo pogoji ali ukrepi.

21. člen

(odobritev izjem od predpisov Evropske unije)

Agencija v skladu s predpisi Evropske unije v nujnih nepredvidenih okoliščinah, časovno omejenih operativnih razmerah ali operativnih potrebah odobri izjeme od izpolnjevanja zahtev predpisov Evropske unije in o tem obvesti ministrstvo.

22. člen

(izjeme za specifični zrakoplov in druge objekte, namenjene premikanju v zraku, ali specifično dejavnost)

(1) Ministrstvo lahko za specifične zrakoplove odloči o izjemi od uporabe določb II., III., IV., V. ali VI. poglavja drugega dela tega zakona za zrakoplov, ki je specifičen po tehničnih lastnostih, ali o izvajanju specifične dejavnosti, ki ni zajeta v predpisih, ki veljajo v Republiki Sloveniji, in načinu njene izvedbe. Odločitev o izjemi ne sme posegati v izvajanje javnega interesa zagotavljanja varnosti zračnega prometa in drugih javnih interesov.

(2) Ministrstvo lahko odloči o izjemi od določb tega zakona tudi za objekte, namenjene premikanju v zraku, ki jih ni mogoče uvrstiti med zrakoplove, ali o izvajanju specifične dejavnosti z njimi.

23. člen

(prepoved neupravičenega snemanja in javne objave)

Neupravičeno snemanje in javna objava dvosmerne komunikacije prek glasovne povezave, ki se uporablja v zračnem prometu, komunikacije v ozadju in zapisov zvočnega okolja nista dovoljena.

24. člen

(stavka)

(1) Operativno osebje izvajalca storitev ATM/ANS, osebje izvajalcev služb na aerodromu iz drugega odstavka 121. člena tega zakona ter osebje subjektov iz četrtega odstavka 121. člena tega zakona, ki morajo delovati na javnem letališču v skladu s tem zakonom, uresničuje pravico do stavke ob pogoju zagotavljanja varnosti zračnega prometa v skladu z določbami tega zakona in drugimi predpisi, ki urejajo stavko, ter kolektivno pogodbo. Med stavko mora osebje zagotavljati varnost zračnega prometa.

(2) Osebje iz prejšnjega odstavka mora tudi med stavko zagotoviti varen in nemoten potek:

- letov zrakoplovov, ki sodelujejo v akcijah iskanja in reševanja ter zrakoplovov v sili,
- letov zrakoplovov, ki se izvajajo v humanitarne ali zdravstvene namene,
- letov državnih zrakoplovov iz tretjega odstavka 2. člena tega zakona.

25. člen

(statistično poročanje)

(1) Ministrstvo izpolnjuje obveznosti poročanja statističnih podatkov o izvajanju dejavnosti v letalstvu, ki izvirajo iz mednarodnih pogodb, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

(2) Izvajalci storitev ministrstvu pošljejo podatke za izvajanje obveznosti iz prejšnjega odstavka.

(3) Minister določi način poročanja statističnih podatkov iz prvega odstavka tega člena.

26. člen **(dogovor v skladu s 83.bis členom Čikaške konvencije)**

(1) Kadar se zrakoplov, vpisan v register zrakoplovov, uporablja v drugi državi pogodbenici Čikaške konvencije na podlagi pogodbe o najemu zrakoplova ali podobnega dogovora, ministrstvo za izvajanje 83.bis člena Čikaške konvencije sklene z drugo državo pogodbenico Čikaške konvencije dogovor o prenosu odgovornosti izvajanja nadzora za zrakoplove, vpisane v register zrakoplovov. Republika Slovenija na podlagi takega dogovora na to državo pogodbenico Čikaške konvencije prenese vse svoje upravne in nadzorne naloge, ki jih ima kot država registracije, ali le njihov del. Republika Slovenija se s tem razreši odgovornosti za prenesene naloge v zvezi s tem zrakoplovom.

(2) Kadar je zrakoplov registriran v drugi državi pogodbenici Čikaške konvencije in se v Republiki Sloveniji uporablja v skladu s pogodbo o najemu zrakoplova ali podobnim dogovorom, ministrstvo za izvajanje 83.bis člena Čikaške konvencije sklene z drugo državo pogodbenico Čikaške konvencije dogovor o prevzemu odgovornosti izvajanja nadzora za zrakoplove, vpisane v register zrakoplovov take druge države pogodbenice Čikaške konvencije. Država registracije na podlagi takega dogovora na Republiko Slovenijo prenese vse svoje upravne in nadzorne naloge v zvezi z zrakoplovom ali le njihov del. Republika Slovenija s tem prevzame odgovornost za prenesene naloge v zvezi s tem zrakoplovom.

(3) Spričevala o plovnosti, dovoljenje za radijsko postajo ter licence in spričevala, ki jih izda država, od katere je Republika Slovenija prevzela upravne in nadzorne naloge iz prejšnjega odstavka, se štejejo, kot da so izdana v skladu s tem zakonom.

(4) Določbe tega člena ne posegajo v pravico agencije, da s pristojnimi organi držav članic Evropske unije sklepa tehnične dogovore o izvajanju posameznih upravnih in nadzornih nalog, povezanih z zrakoplovi, vpisanimi v register zrakoplovov, oziroma z zrakoplovi, vpisanimi v register druge države članice Evropske unije.

27. člen **(prenos odgovornosti glede nalog certificiranja, nadzora in izvrševanja)**

(1) Ne glede na 240. člen tega zakona se naloge certificiranja, nadzora in izvrševanja za katero koli ali vse fizične in pravne osebe, zrakoplove, opremo aerodroma za zagotavljanje varnosti, sisteme ATM/ANS in sestavne dele ATM/ANS, naprave za simulacijo letenja in aerodrome, za katere je pristojna Republika Slovenija v skladu s pravili Evropske unije, lahko prenesejo na EASA ali drugo državo članico Evropske unije v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom.

(2) Ministrstvo sklene dogovor o prenosu nalog iz prejšnjega odstavka na EASA ali drugo državo članico Evropske unije, dogovor o prevzemu nalog iz prejšnjega odstavka pa sklene, če ima agencija potrebna sredstva in lahko učinkovito izvršuje odgovornost za zadevne naloge.

28. člen **(zavrnitev izvajanja služb zračnega prometa)**

(1) Izvajalec služb zračnega prometa lahko zavrne zagotavljanje storitev na zračnih poteh in terminalih operatorju, ki dolguje plačilo za opravljene storitve navigacijskih služb zračnega prometa, ki so mu bile v preteklosti zagotovljene, če skupni dolg znaša najmanj 5.000 eurov in je v zamudi s plačilom najmanj tri mesece.

(2) Izvajalec služb zračnega prometa ne sme zavrniti zagotavljanja storitev, če bi taka zavrnitev lahko vplivala na varnost zračnega prometa, če se je posamezen let zrakoplova operatorja iz prejšnjega odstavka že začel ali če gre za državne zrakoplove in državne aktivnosti.

(3) Izvajalec služb zračnega prometa znova zagotavlja storitev takoj, ko operator v celoti plača dolg, razen če je med izvajalcem službe zračnega prometa in operatorjem dogovorjeno drugače.

(4) Izvajalec služb zračnega prometa o zavrnitvi zagotavljanja storitev iz prvega odstavka tega člena takoj obvesti ministrstvo, agencijo in upravljavca javnega letališča, na katerem se je izvedla zavrnitev zagotavljanja storitve, ter EUROCONTROL.

(5) Minister podrobneje določi način zavrnitve zagotavljanja službe zračnega prometa.

29. člen **(preprečitev odhoda zrakoplova zaradi neplačila letaliških pristojbin)**

(1) Upravljavec javnega letališča lahko prepreči odhod zrakoplova operatorja, ki dolguje plačilo letaliških pristojbin iz 133. člena tega zakona, do plačila skupnega dolga ali do pologa varščine za ta dolg.

(2) Upravljavec javnega letališča ne sme preprečiti odhoda zrakoplova, če:

- taka preprečitev ogroža varnost oseb na krovu zrakoplova ali bi lahko vplivala na varnost zračnega prometa,
- gre za nujni let zrakoplova v medicinske in humanitarne namene ali
- gre za državne zrakoplove ali izvajanje državnih aktivnosti.

(3) Razen če je med upravljavcem javnega letališča in operatorjem dogovorjeno drugače, upravljavec javnega letališča zagotovi odhod zrakoplova takoj, ko operator v celoti plača dolg.

(4) Upravljavec javnega letališča o preprečitvi odhoda zrakoplova takoj obvesti ministrstvo, agencijo in izvajalca služb zračnega prometa.

(5) Upravljavec javnega letališča lahko zrakoplov iz prvega odstavka tega člena, ki je parkiran na letališču več kot tri mesece, umakne s postajališča za zrakoplove. Upravljavec javnega letališča v tem primeru ne odgovarja za škodo, ki nastane na zrakoplovu ali premoženju na krovu zrakoplova.

(6) Minister podrobneje določi način preprečitve odhoda zrakoplova zaradi neplačila letaliških pristojbin.

30. člen **(objava letalskih informacij in letalskih kart)**

(1) Izvajalec letalskih informacijskih služb objavlja letalske informacije in letalske karte, potrebne za varen, reden in tekoč zračni promet, kar se zagotavlja z izdajanjem zbornika letalskih informacij, letalskih informativnih okrožnic, obvestil letalcem in letalskih kart v skladu s predpisom Evropske unije, ki ureja skupne zahteve za izvajalce storitev ATM/ANS, in tem zakonom.

(2) Izvajalci storitev, organi javne uprave in drugi originatorji podatkov, ki so potrebni za objavo letalskih informacij in letalskih kart, redno zagotavljajo podatke za objavo letalskih informacij in letalskih kart iz prejšnjega odstavka.

(3) Letalske informacije iz prvega odstavka tega člena, ki jih objavlja izvajalec letalskih informacijskih služb, se objavljajo v slovenskem in angleškem jeziku.

(4) Izvajalec letalskih informacijskih služb objavlja letalske informacije in letalske karte, ki niso urejene s predpisi Evropske unije.

(5) Minister določi objavo letalskih informacij in letalskih kart, ki niso urejene s predpisi Evropske unije.

DRUGI DEL
UREJANJE CIVILNEGA LETALSTVA

I. REGISTRACIJA ZRAKOPLOVOV

1. Registracija zrakoplovov

31. člen
(splošna določba)

V zračnem prostoru sme leteti zrakoplov, ki je registriran v registru zrakoplovov, razen če registracija zrakoplova v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ni obvezna.

32. člen
(registracija)

(1) Zrakoplov, ki je registriran v registru zrakoplovov, ima slovensko državno pripadnost.

(2) V registru zrakoplovov so registrirani zrakoplovi, ki imajo spričevalo o plovnosti ali dovoljenje za letenje v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom, ter sistemi brezpilotnih zrakoplovov, ki se certificirajo v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi.

33. člen
(oznaka državne pripadnosti in registrska oznaka)

(1) Zrakoplov, ki je registriran v registru zrakoplovov, mora imeti oznako državne pripadnosti Republiki Sloveniji »S5« in registrsko oznako.

(2) Zrakoplovi, ki niso registrirani v registru zrakoplovov, ne smejo imeti oznake državne pripadnosti Republiki Sloveniji in registrske oznake iz prejšnjega odstavka.

(3) Druge oznake in napisi na zrakoplovu ne smejo vplivati na vidnost oznake državne pripadnosti Republiki Sloveniji in registrske oznake.

(4) Zrakoplov z registracijo pridobi registrsko oznako, ki jo je mogoče rezervirati z vložitvijo predloga za registracijo. Agencija izda potrdilo o rezervaciji registrske oznake zaradi nakupa oziroma najema, sklenitve zavarovanja, barvanja registrske oznake in pridobitve dovoljenja za radijsko postajo za zrakoplov, ki se prvič vpisuje v register zrakoplovov.

(5) Minister podrobneje določi oznako državne pripadnosti Republiki Sloveniji in registrsko oznako, način njenega določanja, druge oznake in napise na zrakoplovu, namestitve ter izjeme glede na vrsto in kategorijo zrakoplova.

34. člen
(pogoji za registracijo)

(1) Zrakoplov se registrira v Republiki Sloveniji, če:

- ni registriran v nobeni drugi državi in
- je imetnik lastninske pravice na zrakoplovu državljan Republike Slovenije, države članice Evropske unije, države članice Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije ali pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, državi članici Evropske unije, državi članici Evropskega gospodarskega prostora in Švicarski konfederaciji.

(2) Registrira se tudi zrakoplov, katerega imetnik lastninske pravice ne izpolnjuje pogoja iz druge alineje prejšnjega odstavka, če je uporabnik zrakoplova, ki ima sklenjeno pogodbo o zakupu za več kot šest mesecev, državljan Republike Slovenije, države članice Evropske unije, države članice Evropskega

gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije ali pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, državi članici Evropske unije, državi članici Evropskega gospodarskega prostora in Švicarski konfederaciji.

(3) Registriran zrakoplov mora pridobiti spričevalo o plovnosti ali dovoljenje za letenje oziroma drugo ustrežno listino agencije iz II. poglavja tega dela zakona (v nadaljnjem besedilu: plovnostna lista) v šestih mesecih od vpisa v register zrakoplovov.

2. Register zrakoplovov

35. člen (register zrakoplovov)

(1) Register zrakoplovov vodi agencija.

(2) V register se vpisujejo podatki o:

- zrakoplovih,
- imetnikih stvarnih ali obligacijskih pravic na zrakoplovih, za katere zakon določa, da se vpišejo v register zrakoplovov,
- spremembah identifikacijskih podatkov o imetnikih vpisanih pravic ter
- stvarnih in obligacijskih pravicah ter pravnih dejstvih, za katere zakon določa, da se vpišejo v register zrakoplovov.

(3) Podatki iz prejšnjega odstavka so zaradi zagotavljanja varnosti pravnega prometa javni, če ni s tem zakonom drugače določeno.

(4) Agencija opravlja vpise podatkov iz prvega odstavka tega člena v register zrakoplovov in vodi zbirko listin, na podlagi katerih je bil opravljen vpis, za vsak zrakoplov posebej.

(5) Zbirka listin iz prejšnjega odstavka ni javna.

36. člen (vodenje registra zrakoplovov)

(1) Register zrakoplovov se vodi v elektronski obliki.

(2) Minister podrobneje določi način izvedbe vpisov pravic in pravnih dejstev v zvezi z zrakoplovi v register zrakoplovov.

37. člen (podatki)

(1) Register zrakoplovov obsega naslednje podatke o imetniku stvarnih ali obligacijskih pravic na zrakoplovu, ki je fizična oseba:

- ime in priimek,
- stalno prebivališče, začasno prebivališče, naslov za vročanje, elektronski naslov za vročanje, stalni naslov v tujini in začasni naslov v tujini, enotno matično številko (EMŠO) oziroma matično številko lastnika ali uporabnika, ki ni rezident Republike Slovenije, in
- državljanstvo.

(2) Register zrakoplovov obsega naslednje podatke o imetniku stvarnih ali obligacijskih pravic na zrakoplovu, ki je pravna oseba oziroma poslovni subjekt:

- firmo,
- podatek o datumu vpisa v Poslovni register Slovenije,
- poslovni naslov in
- matično številko.

(3) Enotna matična številka (EMŠO) oziroma matična številka imetnika pravic na zrakoplovu, ki ni rezident Republike Slovenije, stalno prebivališče, začasno prebivališče, naslov za vročanje, elektronski naslov za vročaje, stalni naslov v tujini in začasni naslov v tujini ter državljanstvo niso javni podatki.

(4) Identifikacijski podatki iz tega člena, vpisani v register zrakoplovov, se zbirajo in uporabljajo za izvajanje nalog agencije iz tega zakona ter zaradi njihovega pošiljanja organom in organizacijam, ki imajo za izvajanje zakonsko določenih nalog te podatke pravico obdelovati. Podatki iz prvega in drugega odstavka tega člena se hranijo trajno in v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov in arhiviranje.

(5) V register zrakoplovov se vneseta enotna matična številka osebe iz prvega odstavka tega člena in matična številka poslovnega subjekta iz drugega odstavka tega člena, drugi identifikacijski podatki pa se samodejno na podlagi povezanosti registra zrakoplovov s centralnim registrom prebivalstva, ki ga upravlja ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, s Poslovnim registrom Slovenije, ki ga upravlja AJPES, prevzamejo iz teh registrov in so s tem vneseni v register zrakoplovov. Za namen pridobivanja drugih identifikacijskih podatkov iz centralnega registra prebivalstva se kot povezovalni znak uporablja enotna matična številka (EMŠO). Za pridobivanje identifikacijskih podatkov iz Poslovnega registra Slovenije se kot povezovalni znak uporablja matična številka poslovnega subjekta.

(6) Če se v registrih iz prejšnjega odstavka spremenijo identifikacijski podatki osebe iz prvega in drugega odstavka tega člena, se te spremembe samodejno, na podlagi povezanosti evidenc, prevzamejo tudi v register zrakoplovov.

(7) Namen povezovanja iz petega odstavka tega člena je pridobivanje točnih in ažurnih podatkov ter zagotavljanje varnosti pravnega prometa.

(8) Imetnik stvarne ali obligacijske pravice na zrakoplovu agenciji sporoči spremembo identifikacijskih podatkov iz prvega in drugega odstavka tega člena in zaradi zagotovitve resničnega dejanskega stanja vpisov spremembo, ki vpliva na vpisana pravna razmerja, v osmih dneh od nastale spremembe.

38. člen **(omejitev dostopa do osebnih podatkov)**

(1) Določbe tega zakona o javnosti podatkov iz drugega odstavka 35. člena tega zakona ne veljajo za dostop do podatkov o imetnikih pravic, ki niso vezani na posamezen zrakoplov, četudi je takšen dostop v registru zrakoplovov (programsko) mogoč.

(2) Nihče nima pravice dostopa do podatkov, ki so vpisani v register zrakoplovov, na način, ki bi omogočal ugotovitev, ali je določena oseba imetnik stvarnih ali obligacijskih pravic na katerem koli zrakoplovu.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek imajo pravico do vpogleda v podatke o tem, ali je določena oseba lastnik ali imetnik drugih pravic na katerem koli zrakoplovu, in izpisa teh podatkov naslednje osebe:

- upniki, ki te podatke potrebujejo zaradi uveljavitve svojih terjatev do te osebe, če te terjatve dokažejo z listino, ki je izvršilni naslov in na podlagi katere je mogoče dovoliti izvršbo proti tej osebi, ali z drugimi listinami ali dokazi, na podlagi katerih je mogoče dovoliti zavarovanje proti tej osebi, in druge osebe, ki izkažejo pravni interes,
- državni organi, notarji, izvršitelji, stečajni upravitelji in detektivi za potrebe izvrševanja svojih pooblastil in dolžnosti ter
- imetniki pravic glede pravic, ki so v njihovo korist vpisane v register.

(4) O dostopu do podatkov za osebo iz prve alineje prejšnjega odstavka odloči agencija na podlagi obrazložene pisne zahteve. K zahtevi morajo biti priložene listine in drugi dokazi o obstoju okoliščin, zaradi katerih je dostop do podatkov dopusten. Drugim osebam iz prejšnjega odstavka se dostop do podatkov zagotavlja z neposrednim elektronskim dostopom.

(5) Minister podrobneje določi način dostopa in zagotavljanja javnosti podatkov iz drugega odstavka 35. člena tega zakona.

3. Vpisi v register zrakoplovov

1. pododdelek: Splošne določbe

39. člen

(načelo vrstnega reda odločanja o vpisih in začetek učinkovanja vpisov)

(1) O vpisih v register zrakoplovov glede posameznega zrakoplova agencija odloča po vrstnem redu, ki se določi po trenutku, ko je agencija prejela predlog za vpis posameznega zrakoplova oziroma ko je prejela listino, na podlagi katere o vpisu odloča po uradni dolžnosti.

(2) Dokler ni pravnomočno odločeno o vpisih posameznega zrakoplova, ni dovoljeno odločati o vpisih glede istega zrakoplova v postopku, začetem pozneje.

(3) Vpisi pravic in pravnih dejstev, za katere zakon določa, da se vpišejo v register zrakoplovov, učinkujejo od trenutka, ko je agencija prejela predlog za vpis oziroma ko je prejela listino, na podlagi katere o vpisu odloča po uradni dolžnosti.

40. člen

(načelo formalnosti postopka)

V postopku agencija odloča o pogojih za vpis v register zrakoplovov samo na podlagi listin, za katere zakon določa, da so podlaga za vpis, in na podlagi stanja vpisov v registru zrakoplovov v trenutku začetka postopka.

41. člen

(načelo pravnega prednika)

(1) Vpisi so dovoljeni v korist osebe, v katere korist učinkuje listino, ki je podlaga za vpis.

(2) Vpisi so dovoljeni proti osebi, proti kateri učinkuje listino, ki je podlaga za vpis, in ki je v registru zrakoplovov vpisana kot imetnik pravice, na katero se vpis nanaša.

42. člen

(načelo zaupanja v register zrakoplovov in publicitetni učinek vpisov)

(1) Kdor v pravnem prometu pošteno ravna in se zanese na podatke o pravicah, ki so vpisani v registru zrakoplovov, zaradi tega ne sme trpeti škodljivih posledic.

(2) Kdor izpolni pogoje za vpis pravice ali pravnega dejstva v register zrakoplovov v svojo korist in tega vpisa ne predlaga, nosi vse škodljive posledice takšne opustitve.

(3) Nihče se ne more sklicevati na to, da od dneva vpisa podatkov o pravici ali pravnem dejstvu, za katere zakon določa, da se vpišejo v register zrakoplovov, ni poznal tega podatka.

43. člen

(uporaba določb o postopku)

Vpis v register zrakoplovov se opravlja v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, če ta zakon ne določa drugače.

2. pododdelek: Postopek registracije

44. člen
(začetek postopka)

- (1) Postopek registracije zrakoplova se začne z vložitvijo predloga za registracijo.
- (2) Po uradni dolžnosti agencija postopek začne samo, kadar tako določa zakon.

45. člen
(upravičeni predlagatelj)

Upravičeni predlagatelj postopka registracije je fizična ali pravna oseba iz druge alineje prvega odstavka ali drugega odstavka 34. člena tega zakona, ki vloži predlog za registracijo.

46. člen
(vsebina predloga za registracijo)

Predlog za registracijo mora obsegati:

- navedbo agencije;
- podatke upravičenega predlagatelja iz prvega ali drugega odstavka 37. člena tega zakona in podatek o morebitnem zakonitem zastopniku oziroma pooblaščenцу;
- oznako zrakoplova: podatke o proizvajalcu, proizvajalčevo oznako zrakoplova, serijsko številko in registrsko oznako, če se predlaga sprememba na vpisanem zrakoplovu;
- navedbo listin, ki so podlaga za registracijo; in
- podatek o nevpisanosti v register zrakoplovov, če gre za nov zrakoplov, ali o izbrisu iz registra zrakoplovov prejšnje države.

47. člen
(nepopoln predlog)

- (1) Če je predlog nepopoln ali nerazumljiv, agencija od upravičenega predlagatelja zahteva, naj predlog dopolni v 30 dneh od prejema poziva.
- (2) Če upravičeni predlagatelj predlog v roku iz prejšnjega odstavka dopolni, se šteje, da je bil predlog vložen pri agenciji tisti dan, ko je bil prvič vložen.
- (3) Če upravičeni predlagatelj predloga v roku iz prvega odstavka tega člena ne dopolni, agencija predlog s sklepom zavrže. Zoper sklep o zavrženju predloga je dovoljena pritožba.

48. člen
(listine, ki so podlaga za registracijo)

- (1) Registracija je dovoljena na podlagi listine o pravnem poslu:
  - iz katere izhaja obveznost prenesti lastninsko pravico na zrakoplovu ali na podlagi katere je pridobljena pravica do uporabe zrakoplova, za katero zakon določa, da se vpiše v register zrakoplovov, in
  - ki vsebuje izrecno izjavo osebe, katere pravica na zrakoplovu se prenaša ali spreminja, da dovoljuje registracijo, razen kadar gre za prvi vpis zrakoplova v registru zrakoplovov, ki ga vodi agencija.
- (2) Izjava iz druge alineje prejšnjega odstavka je lahko dana na posebni listini.
- (3) Podpis osebe, katere pravica se prenaša ali spreminja, mora biti overjen v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, oziroma predpisi, ki urejajo overitev listin v mednarodnem prometu.
- (4) Registracija novega zrakoplova je dovoljena na podlagi listine o nakupu, ki jo je izdal proizvajalec oziroma pooblaščen zastopnik prodajalca.

(5) Registracija je dovoljena tudi na podlagi listine, na podlagi katere se pridobi ali spremeni lastninska pravica ali obligacijska pravica do uporabe zrakoplova, za katero zakon določa, da se vpiše v register zrakoplovov, in ki jo v predpisani obliki izda sodišče ali upravni organ v okviru svoje pristojnosti oziroma ki ima obliko neposredno izvršljivega notarskega zapisa, oziroma na podlagi druge listine, ki ji zakon priznava lastnost izvršilnega naslova ali na podlagi katere se sme po posebnih predpisih opraviti vpis v javne knjige.

(6) Listina iz prejšnjega odstavka, ki je izdana v tuji državi, mora biti overjena v skladu s predpisi, ki urejajo overitev listin v mednarodnem prometu, če s predpisi Evropske unije ali mednarodno pogodbo, ki zavezuje Republiko Slovenije, ni določeno drugače.

49. člen (registracija zrakoplova)

(1) Agencija registrira zrakoplov:

- če je upravičeni predlagatelj oseba iz druge alineje prvega odstavka ali oseba iz drugega odstavka 34. člena tega zakona;
- če izhaja utemeljenost predloga za registracijo iz listine, na podlagi katere se zahteva registracija;
- če zrakoplov ni registriran v nobeni drugi državi;
- če je registracija dovoljena glede na stanje vpisov v registru zrakoplovov v trenutku začetka postopka, v katerem odloča o tem vpisu; in
- če ima upravičeni predlagatelj v primeru uvoza carinsko deklaracijo.

(2) Agencija po uradni dolžnosti registrira zrakoplov in vpiše lastninsko pravico na zrakoplovu na podlagi listin, za katere zakon določa, da na njihovi podlagi agencija odloča o registraciji po uradni dolžnosti.

50. člen (izbris iz registra)

(1) Agencija iz registra zrakoplovov izbriše zrakoplov na predlog lastnika zrakoplova oziroma uporabnika zrakoplova na podlagi izrecne izjave lastnika zrakoplova, da dovoljuje izbris iz registra, in pod pogojem vračila potrdila o vpisu in plovnostnih listin. Podpis lastnika mora biti overjen v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, oziroma predpisi, ki urejajo overitev listin v mednarodnem prometu.

(2) Agencija po uradni dolžnosti izbriše zrakoplov:

- ki v šestih mesecih od registracije ne pridobi plovnostne listine;
- ki v zadnjih treh letih ni imel veljavnih plovnostnih listin;
- ki je uničen ali izgubljen in katerega iskanje je ustavljeno ali ki je bil zaradi drugih razlogov vzet iz uporabe in
- pri katerem niso več izpolnjeni pogoji, na podlagi katerih je bila registracija dovoljena.

(3) Ne glede na drugo alinejo prejšnjega odstavka se iz registra zrakoplovov ne izbrišejo zgodovinski zrakoplovi in zrakoplovi, ki so jih uporabljale vojaške sile, ter dvojniki teh zrakoplovov, če tako zahteva lastnik tega zrakoplova. Zgodovinski zrakoplovi so zrakoplovi, za katere je prvotni projekt nastal pred 1. januarjem 1955 in se je proizvodnja končala pred 1. januarjem 1975, ali zrakoplovi, ki imajo nedvomno zgodovinski pomen.

(4) Šteje se, da je zrakoplov uničen ali izgubljen, če je izginil pred več kot tremi meseci in je njegovo iskanje in reševanje ustavljeno ali če je v poročilu o opravljeni preiskavi nesreče zrakoplova ugotovljeno, da je zrakoplov uničen.

(5) Če se zrakoplov izbriše iz registra zrakoplovov, je treba pred izbrisom agenciji vrniti potrdilo o vpisu v register zrakoplovov in plovnostne listine. V primeru izbrisa po uradni dolžnosti je treba potrdilo o vpisu in plovnostne listine vrniti v osmih dneh od vročitve odločbe o izbrisu.

3. pododdelek: Dodatni vpisi pri registriranih zrakoplovih

51. člen **(vpis ali izbris hipoteke)**

(1) Postopek za vpis ali izbris hipoteke na registriranem zrakoplovu se začne z vložitvijo predloga ali po uradni dolžnosti, kadar tako določa zakon.

(2) Upravičeni predlagatelj postopka za:

- vpis hipoteke je imetnik hipoteke, ki vloži predlog za vpis,
- izbris hipoteke je hipotekarni dolžnik, ki vloži predlog za izbris.

(3) Predlog za vpis ali izbris hipoteke obsega:

- navedbo agencije;
- podatke o upravičenem predlagatelju iz prejšnjega odstavka in podatek o morebitnem zakonitem zastopniku oziroma pooblaščenцу;
- oznako zrakoplova: podatke o proizvajalcu, proizvajalčevo oznako zrakoplova, serijsko številko in registrsko oznako; ter
- navedbo listin, ki so podlaga za vpis ali izbris.

(4) Podlaga za vpis hipoteke je listina o pravnem poslu, iz katere izhaja obveznost ustanoviti hipoteko in ki vsebuje izrecno izjavo lastnika zrakoplova kot hipotekarnega dolžnika, da dovoljuje vpis. Izjava je lahko dana tudi na posebni listini.

(5) Podlaga za izbris hipoteke je listina o pravnem poslu, na podlagi katere preneha hipoteka na registriranem zrakoplovu in ki vsebuje izrecno izjavo imetnika hipoteke, da dovoljuje izbris. Izjava je lahko dana tudi na posebni listini.

(6) Podpis osebe, katere pravica se obremenjuje ali preneha, mora biti overjen v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, oziroma predpisi, ki urejajo overitev listin v mednarodnem prometu.

(7) Vpis ali izbris hipoteke je dovoljen tudi na podlagi listine iz petega odstavka 48. člena tega zakona, na podlagi katere se pridobi ali preneha hipoteka. Če je takšna listina izdana v tuji državi, mora biti overjena v skladu s predpisi, ki urejajo overitev listin v mednarodnem prometu, če s predpisi Evropske unije ali z mednarodno pogodbo, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ni določeno drugače.

(8) Agencija dovoli vpis ali izbris hipoteke:

- če je upravičeni predlagatelj oseba iz drugega odstavka tega člena,
- če utemeljenost predloga za vpis ali izbris izhaja iz listine, na podlagi katere se zahteva vpis ali izbris, in
- če je vpis ali izbris dovoljen glede na stanje vpisov v registru zrakoplovov v trenutku začetka postopka, v katerem odloča o tem vpisu ali izbrisu.

(9) Agencija po uradni dolžnosti vpiše ali izbriše hipoteko na zrakoplovu na podlagi listin, za katere zakon določa, da na njihovi podlagi agencija odloča o vpisu ali izbrisu hipoteke po uradni dolžnosti.

52. člen **(vpis pravnih dejstev)**

Določbe 2. in 3. oddelka tega poglavja se smiselno uporabljajo tudi v postopku vpisa pravnih dejstev pri registriranih zrakoplovih, za katera zakon določa, da se vpišejo v register zrakoplovov.

4. pododdelek: Odločitev agencije

53. člen **(odločba)**

(1) Če so pogoji za vpis ali izbris izpolnjeni, agencija z odločbo predlogu ugodí. Agencija izvede vpis ali izbris in izda potrdilo o vpisu v register zrakoplovov ali izbrisu iz njega po dokončnosti in izvršljivosti odločbe, s katero je ugodila predlogu.

(2) Predlagatelj, ki je edina udeležena stranka v postopku, se lahko odpove pravici do pritožbe pred vročitvijo odločbe, s katero je agencija predlogu ugodila.

(3) Če pogoji za vpis ali izbris niso izpolnjeni, agencija z odločbo predlog zavrne.

5. pododdelek: Izbrisna tožba

54. člen (izbrisna tožba)

Če je vpis določene pravice neveljaven iz materialnopravnega razloga, lahko tisti, čigar stvarna ali obligacijska pravica, za katero zakon določa, da se vpiše v register zrakoplovov, je bila zaradi tega vpisa kršena, s tožbo zoper vpisanega imetnika pravice uveljavlja zahtevek, da sodišče ugotovi neveljavnost tega vpisa in odloči, da se vzpostavi prejšnje stanje vpisov v registru zrakoplovov tako, da se:

1. če se izpodbija vpis prenosa lastninske ali izvedene pravice v korist novega imetnika:
  - izbriše lastninska ali izvedena pravica, vpisana v korist pridobitelja,
  - znova vpiše lastninska ali izvedena pravica v korist prejšnjega imetnika,
2. če se izpodbija vpis pridobitve izvedene pravice, izbriše ta vpisana izvedena pravica,
3. če se izpodbija vpis izbrisa izvedene pravice, znova vpiše ta izvedena pravica, in
4. če je bila zaradi vpisa izpodbijanega vpisa izbrisana tudi druga vpisana pravica, znova vpiše ta pravica.

II. PLOVNOST

55. člen (plovnostne zahteve)

(1) Zrakoplov, ki se uporablja v Republiki Sloveniji, mora izpolnjevati plovnostne zahteve.

(2) Zrakoplov velja za plovnega, če je projektiran, izdelan, opremljen in vzdrževan v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

56. člen (projektiranje, izdelava in sprememba zrakoplova)

(1) Projektiranje, izdelava in sprememba zrakoplova se izvajajo v skladu s pogoji za projektiranje, izdelavo in spremembo zrakoplova iz predpisov Evropske unije in tega zakona ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Pravni ali fizični osebi, ki izpolnjuje predpisane pogoje, EASA oziroma agencija ali pooblaščen organizacija izda listino o izpolnjevanju teh pogojev, razen če mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ali predpisi Evropske unije, ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpisi ter drugi predpisi in pravni akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ne določajo drugače.

(3) Pravna ali fizična oseba, ki projektira, izdeluje in spreminja zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, mora izpolnjevati pogoje glede osebja, prostorov in dokumentacije ter druge predpisane pogoje.

(4) Minister določi pogoje glede načina projektiranja, izdelave in spremembe zrakoplovov, pogoje za osebe, ki projektirajo ali izdelujejo zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, prostore in dokumentacijo v zvezi s tem.

57. člen (certifikacija tipa)

(1) Za zrakoplove, ki so urejeni s predpisi Evropske unije, se postopek certifikacije tipa izvede v skladu s predpisi Evropske unije.

(2) Za zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, postopek certifikacije tipa izvede agencija, če za to kategorijo zrakoplova obstajajo certifikacijske specifikacije, ki jih je izdala agencija.

(3) Tuje listine, ki dokazujejo skladnost zrakoplova iz prejšnjega odstavka z zahtevami in standardi tuje države, se priznajo kot ustrezne, če se dokaže, da so te zahteve in standardi enakovredni zahtevam in standardom iz predpisov in pravnih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

58. člen (plovnost)

(1) Lastnik zrakoplova mora vzdrževati zrakoplov v stanju, ki v skladu z zahtevami začetne in stalne plovnosti iz predpisov Evropske unije, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji, zagotavlja plovnost zrakoplovov.

(2) Lastnik lahko odgovornost iz prejšnjega odstavka prenese na organizacijo za vodenje stalne plovnosti v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(3) Agencija, usposobljeni subjekt ali pooblaščen organizacija izda listine o plovnosti iz 59. in 60. člena tega zakona za zrakoplove v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

59. člen

(spričevalo o plovnosti, potrdilo o pregledu plovnosti in dovoljenje za let za zrakoplove, ki so urejeni s predpisi Evropske unije)

(1) Zrakoplovi, ki so urejeni s predpisi Evropske unije, morajo imeti spričevalo o plovnosti, ki ga izda agencija in s katerim se dokazuje skladnost s certifikatom tipa.

(2) Pregled plovnosti se opravi v skladu s predpisi Evropske unije in se dokazuje s potrdilom o pregledu plovnosti.

(3) Če zrakoplovu ni mogoče izdati spričevala o plovnosti iz prvega odstavka tega člena ali potrdila o pregledu plovnosti iz prejšnjega odstavka, agencija ali usposobljeni subjekt lahko izda dovoljenje za let, če je zrakoplov ob upoštevanju omejitev v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom varen za letenje (posamični testni let za nov zrakoplov, let v vzdrževalno organizacijo in podobno).

60. člen

(dovoljenje za letenje, pregled plovnosti in dovoljenje za izredni let za zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije)

(1) Zrakoplovi, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, morajo imeti dovoljenje za letenje, ki ga izda agencija ali pooblaščen izvajalec in s katerim se dokazuje skladnost s certifikacijskimi specifikacijami, če je za posamezno vrsto zrakoplova tako predpisano, oziroma skladnost z zahtevami za posamezno vrsto zrakoplova.

(2) Dovoljenje za letenje se izda, če zrakoplov izpolnjuje tehnične zahteve, zahteve glede dokumentacije zrakoplova in druge posebnosti.

(3) Pregled plovnosti za zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, se opravi v skladu s tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(4) Če zrakoplovu ni mogoče izdati dovoljenja za letenje iz prvega odstavka tega člena ali če zrakoplov ne izpolnjuje zahtev o pregledu plovnosti iz prejšnjega odstavka, agencija ali pooblaščen organizacija lahko izda dovoljenje za izredni let, če je zrakoplov, ob upoštevanju omejitev v skladu s tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, varen za letenje, in sicer za namene, kot so:

1. produkcijsko testiranje leta novih produkcijskih zrakoplovov,
2. letenje zrakoplova, ki je v izdelavi, med proizvodnimi objekti,
3. letenje zrakoplova za odobritev stranke,
4. dostava ali izvoz zrakoplova,
5. letenje zrakoplova za odobritev pristojnega organa,
6. razstave in letalski mitingi ter
7. letenje z zrakoplovom zaradi odpravljanja napak ali preverjanja delovanja enega ali več sistemov, delov ali naprav po vzdrževanju in podobne namene.

(5) Dovoljenje za izredni let iz prejšnjega odstavka se izda tudi, če agencija na podlagi ustrezne ocene tveganja, ki jo pripravi uporabnik zrakoplova, oceni, da je let ob določenih omejitvah varen za letenje.

(6) Minister določi podrobnejše zahteve za izdajo dovoljenja za letenje in vsebino pregleda plovnosti za zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije.

61. člen

(zahteve za zrakoplove glede hrupa in emisij)

(1) Zrakoplov ne sme presegati dovoljenega hrupa, kot je določen s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Agencija ali usposobljeni subjekt izda spričevalo o hrupu zrakoplova, vpisanega v register zrakoplovov, v skladu s predpisi Evropske unije, ki urejajo certificiranje zrakoplovov in sorodnih proizvodov, delov in naprav glede plovnosti in okoljske ustreznosti ter potrjevanje projektivnih in proizvodnih organizacij, razen za zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, za katere se skladnost glede omejitev hrupa ugotavlja v postopku certifikacije.

(3) Zrakoplov izpolnjuje okoljevarstvene zahteve, če ne presega dovoljenih emisij v okolje, kot so določene s predpisi Evropske unije ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji.

(4) Minister predpiše omejitve hrupa za zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije.

62. člen (vzdrževanje zrakoplovov)

(1) Zrakoplovi se vzdržujejo v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Vzdrževanje zrakoplova izvajajo potrjena vzdrževalna organizacija, potrditveno osebje, pilot lastnik ali od njega pooblaščen oseba in katera koli druga oseba v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(3) Pravni ali fizični osebi iz prejšnjega odstavka, ki predloži dokazila o izpolnjevanju pogojev glede osebja in njegove usposobljenosti, prostorov in dokumentacije v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, agencija, usposobljeni subjekt ali pooblaščen organizacija izda ustrezno spričevalo, licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo oziroma drugo ustrezno listino.

(4) Minister podrobneje določi:

- način vzdrževanja zrakoplovov, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije,
- način pridobitve listine vzdrževalne organizacije glede osebja, prostorov in dokumentacije ter zahteve glede usposobljenosti osebja, pilota lastnika in drugih oseb, ki vzdržujejo zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije.

63. člen (plovnostno-tehnične zahteve in tehnična dokumentacija za zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije in so vpisani v register zrakoplovov)

(1) Za zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije in so vpisani v register zrakoplovov, se uporabljajo plovnostno-tehnične zahteve in tehnična dokumentacija za tehnične spremembe in velika popravila, ki jih za posamezen tip zrakoplova izda ali odobri pristojni organ tretje države kot izvirne države projekta tipa.

(2) Tehnično dokumentacijo za tehnične spremembe in velika popravila zrakoplovov iz prejšnjega odstavka, ki je ni odobril pristojni organ tretje države kot izvirne države projekta tipa, odobri agencija.

(3) Za zrakoplove iz prvega odstavka tega člena se za tehnične spremembe iz prejšnjega odstavka in standardna popravila uporabljajo certifikacijske specifikacije EASA.

64. člen

(začasni odvzem, omejitev in preklic veljavnosti spričevala o plovnosti, odobritve, dovoljenja ali druge listine)

(1) Agencija ali usposobljeni subjekt začasno odvzame, omeji ali prekliče veljavnost listin iz tega poglavja, če ugotovi, da se pri izvrševanju pravic iz teh listin kršijo predpisi, ki veljajo v Republiki Sloveniji, pogoji ali omejitve, določeni s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji.

(2) Zoper odločbo iz prejšnjega odstavka je dovoljena pritožba v osmih dneh od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve. Začasno odvzeto ali preklicano listino imetnik vrne agenciji ali usposobljenemu subjektu.

65. člen

(zahteve glede plovnosti za naprave za prosto letenje)

(1) Ne glede na določbe tega poglavja, ki se nanašajo na zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, se ustreznost naprave za prosto letenje za uporabo izkazuje z izjavo o skladnosti z navedbo standarda, po katerem je izdelana, ali drugim dokumentom proizvajalca, v katerem so navedene omejitve in pogoji uporabe naprave za prosto letenje. Primernost naprave za prosto letenje se ugotovi s tehničnim pregledom.

(2) Lastnik oziroma uporabnik naprave za prosto letenje uporablja in vzdržuje napravo za prosto letenje v skladu z navodili proizvajalca naprave za prosto letenje. Naprava za prosto letenje se uporablja samo za namen, ki ga je predvidel proizvajalec in ki je predviden v navodilih za uporabo.

(3) Vlada določi podrobnejše pogoje za primernost naprav za prosto letenje, pogoje za uporabo in vzdrževanje naprav za prosto letenje, oznako, podrobnejše zahteve glede tehničnih pregledov in pooblastilo za izvajanje tehničnih pregledov.

III. OSEBJE V LETALSTVU

1. Licence, dovoljenja, ratingi, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine

66. člen (osebje v letalstvu)

Osebje v letalstvu so:

1. piloti in kabinsko osebje,
2. osebe, ki opravljajo naloge vzdrževanja in plovnosti zrakoplova,
3. osebe, ki opravljajo naloge kontrole zračnega prometa,
4. osebe, ki opravljajo naloge načrtovanja letalskih operacij,
5. padalci, piloti naprav za prosto letenje in piloti na daljavo,
6. osebe, ki opravljajo naloge izvajanja letalskih meteoroloških opazovanj ali dajanja napovedi in opozoril,
7. osebe, ki opravljajo naloge v zvezi z oskrbo zrakoplovov, potnikov in tovora na letališču,
8. osebe, ki opravljajo operativne naloge pri izvajalcu storitev ATM/ANS, razen oseb iz 3. in 6. točke tega člena, in
9. drugo osebje v letalstvu, ki opravlja dela, pomembna za varnost zračnega prometa.

67. člen (pogoji za opravljanje nalog)

(1) Osebje v letalstvu iz prejšnjega člena mora imeti veljavno licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma drugo listino.

(2) Osebje v letalstvu uveljavlja privilegije, ki izhajajo iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine, ki jo je izdala agencija, usposobljeni subjekt, pooblaščen organizacija, izvajalec storitev ali druga država pogodbenica ICAO, če vzdržuje raven znanja in usposobljenosti ter predpisane zdravstvene, jezikovne in druge zahteve v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(3) Način pridobitve, obnove in podaljšanja veljavnosti licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine se izvaja v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(4) Tuji zrakoplov v Republiki Sloveniji upravlja oseba, ki ima tujo licenco ali drugo ustrezno listino, če se taka licenca ali lista v Republiki Sloveniji prizna ali sprejme v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom ali mednarodno pogodbo, ki zavezuje Republiko Slovenijo.

(5) Priznavanje in sprejetje tuje licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine se izvede v skladu s pogoji iz predpisov Evropske unije, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisi in pravnih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(6) Osebje v letalstvu mora med opravljanjem nalog imeti pri sebi veljavno licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma drugo listino, razen če ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpisi ter predpisi Evropske unije določajo drugače.

(7) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi za drugo osebje v letalstvu, ki opravlja dela, pomembna za varnost zračnega prometa, za katero predpis, izdan na podlagi tega zakona, določa, da mora imeti dovoljenje ali potrdilo o izpolnjevanju pogojev za opravljanje del v zračnem prometu.

(8) Minister določi način pridobitve licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine, vzdrževanje ravni znanja in usposobljenosti ter izpolnjevanje zdravstvenih, jezikovnih in drugih pogojev, če s predpisi Evropske unije ni določeno drugače, za pilote naprav za prosto letenje pa vlada.

68. člen
(izpiti, izpraševalci, komisija in druga pooblaščen oseba)

(1) Izpiti za posamezno vrsto licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine so pisni, ustni ali praktični.

(2) Izpraševalce, komisijo ali drugo pooblaščen osebo imenuje agencija, usposobljeni subjekt ali pooblaščen organizacija v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(3) Izpraševalci, komisija ali druga pooblaščen oseba, pred katerimi kandidat opravlja izpit, morajo imeti enakovredno veljavno licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma drugo listino, za pridobitev katere kandidat opravlja izpit.

(4) Izpraševalci, komisija ali druga pooblaščen oseba morajo biti usposobljeni in morajo izpolnjevati vse pogoje, da lahko v vsakem trenutku praktičnega izpita prevzamejo nadaljnjo izvedbo leta kot vodja zrakoplova.

(5) Razen če predpisi Evropske unije določajo drugače, izpraševalci, komisija ali druga pooblaščen oseba ne smejo biti osebe:

- ki so bile v zadnjih treh letih pravnomočno obsojene zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot šest mesecev,
- zoper katere se vodi kazenski postopek zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti,
- ki so bile pravnomočno spoznane za odgovorne za prekršek s področja letalstva.

69. člen
(programi usposabljanja in priročniki o usposabljanju)

(1) Agencija določi programe usposabljanja za posamezne vrste osebja v letalstvu za usposabljanja, ki niso urejena s predpisi Evropske unije.

(2) Izvajalci usposabljanja iz 70. člena tega zakona izdelajo priročnike o usposabljanju glede na vrsto usposabljanja, ki morajo biti v skladu s programom usposabljanja, in jih predložijo v postopek odobritve agenciji najmanj 90 dni pred predvidenim začetkom usposabljanja, razen če predpisi Evropske unije določajo drugače.

70. člen
(izvajalci usposabljanja osebja v letalstvu)

Usposabljanje osebja v letalstvu opravljajo izvajalci usposabljanja, ki izpolnjujejo kadrovske, materialne in druge pogoje iz predpisov Evropske unije in tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, in jim je agencija, usposobljeni subjekt ali pooblaščen organizacija izdala certifikat izvajalca usposabljanja ali so podali izjavo.

71. člen
(izvajalec usposabljanja osebja v letalstvu, ki izvaja privilegije na zrakoplovih, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, in izvajalec usposabljanja osebja v letalstvu, ki ni urejeno s predpisi Evropske unije)

(1) Usposabljanje osebja v letalstvu, ki izvaja privilegije na zrakoplovih, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, in usposabljanje osebja v letalstvu, ki ni urejeno s predpisi Evropske unije, izvaja izvajalec usposabljanja, ki mu je agencija ali pooblaščen organizacija izdala certifikat izvajalca usposabljanja ali je podal izjavo.

(2) Za pridobitev in podaljšanje certifikata izvajalca usposabljanja ali v zvezi s podajo izjave iz prejšnjega odstavka mora izvajalec usposabljanja izpolnjevati naslednje pogoje:

1. ima sedež v Republiki Sloveniji,
2. je v lastništvu pravne osebe, s sedežem v Republiki Sloveniji, ali državljana Republike Slovenije,
3. ima zadostno število strokovno usposobljenega osebja,
4. vodi dokumentacijo o poteku usposabljanja, o uporabi zrakoplova, o pravici do usposabljanja na letališču, o pravici do uporabe drugih infrastrukturnih zmogljivosti, o uporabi prostorov za izvajanje teoretičnega usposabljanja in drugo dokumentacijo,
5. ima izdelane priročnike o usposabljanju v skladu s programi usposabljanja iz 69. člena tega zakona,
6. zagotavlja varnost usposabljanja z upoštevanjem nevarnosti in povezanih tveganj, ki izhajajo iz posamezne dejavnosti, in
7. zagotavlja izpolnjevanje pogojev, kot so določeni v predpisu iz četrtega ali petega odstavka tega člena.

(3) Certifikat izvajalca usposabljanja ali izjava vsebuje:

1. naziv in naslov izvajalca usposabljanja,
2. vrste in obseg usposabljanja,
3. obdobje veljavnosti,
4. druge pogoje oziroma omejitve v skladu s tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva,
5. datum izdaje in številko certifikata ter
6. podpis uradne osebe in žig agencije.

(4) Minister podrobneje določi pogoje in postopke za pridobitev in podaljšanje certifikata izvajalca usposabljanja in podajo izjave iz tega člena.

(5) Ne glede na določbe tega člena usposabljanje pilotov naprav za prosto letenje lahko izvaja fizična oseba. Vlada podrobneje določi zahteve za izvajalca usposabljanja pilotov naprav za prosto letenje.

72. člen (zdravstveni pregledi)

(1) Zdravstvene preglede kandidatov za pridobitev, podaljšanje ali obnovo veljavnosti licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine osebja v letalstvu iz 1. in 3. točke 66. člena tega zakona opravlja izvajalec zdravstvenih pregledov, ki mu je agencija izdala certifikat izvajalca zdravstvenih pregledov.

(2) Agencija odloči o certifikatu izvajalca zdravstvenih pregledov iz prejšnjega odstavka v skladu s predpisi Evropske unije.

(3) Izvajalec zdravstvenih pregledov iz prvega odstavka tega člena izda zdravniško spričevalo o zdravstveni sposobnosti kandidata v skladu s predpisi Evropske unije.

(4) Zdravstvene preglede kandidatov za pridobitev, podaljšanje ali obnovo veljavnosti licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine osebja v letalstvu iz 2., 4., 6., 7., 8. in 9. točke 66. člena tega zakona opravlja izvajalec medicine dela iz tega zakona in zakona, ki ureja varnost in zdravje pri delu.

(5) Minister podrobneje določi zdravstvene pogoje za pridobitev, podaljšanje ali obnovo certifikatov, obseg zdravstvenih pregledov in veljavnost zdravniškega spričevala za:

- osebje v letalstvu iz 1. točke 66. člena tega zakona, če izvaja privilegije na zrakoplovih ali napravah za prosto letenje, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije,
- osebje v letalstvu iz 2., 4., 5., 6., 7., 8. in 9. točke 66. člena tega zakona.

(6) Ne glede na prejšnji odstavek vlada določi zdravstvene pogoje za pilote naprav za prosto letenje.

73. člen (preverjanje zdravstvene sposobnosti)

(1) Zdravstveni pregledi osebja v letalstvu iz 1. in 3. točke 66. člena tega zakona so prvi, ponovni, obnovitveni in specialni.

(2) Prvi pregled se opravi pred pridobitvijo certifikata za osebje v letalstvu iz 1. in 3. točke 66. člena tega zakona, ponovni pred podaljšanjem zdravniškega spričevala in obnovitveni po poteku veljavnosti zdravniškega spričevala, razen če predpis Evropske unije določa drugače.

(3) Specialni pregled se opravi:

- po bolezni, poškodbi ali kirurškem posegu, ki utegne bistveno vplivati na zmožnost za opravljanje dela;
- če uradna oseba agencije oceni, da oseba ni duševno ali telesno zmožna za pravilno opravljanje dela oziroma da je pod vplivom alkohola, drog ali zdravila, ki lahko vpliva na zmanjšanje njene telesne ali duševne sposobnosti;
- v drugih primerih, določenih s predpisi Evropske unije, ki ureja osebje v letalstvu.

(4) Ne glede na prvi odstavek tega člena se specialni pregled iz druge alineje prejšnjega odstavka opravi tudi pri osebju v letalstvu iz 6. do 9. točke 66. člena tega zakona.

74. člen (register osebja v letalstvu)

(1) Agencija vodi register osebja v letalstvu.

(2) Register osebja v letalstvu ni javna knjiga.

(3) Register osebja v letalstvu vsebuje naslednje podatke:

1. ime in priimek,
2. kraj rojstva,
3. datum rojstva, če ni dodeljene enotne matične številke (EMŠO),
4. enotno matično številko (EMŠO),
5. državljanstvo,
6. stalno prebivališče, začasno prebivališče, naslov za vročanje, elektronski naslov za vročanje, stalni naslov v tujini in začasni naslov v tujini,
7. doseženo izobrazbo,
8. podatke o izpolnjevanju pogojev za pridobitev certifikata, skupaj s podatki o izdajatelju, datumu izdaje in drugimi identifikacijskimi podatki,
9. poklic,
10. podatke o zaposlitvi,
11. podatke o razredu in veljavnosti zdravniškega spričevala,
12. datum izdaje licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine, njihovo veljavnost,
13. podatke o začasnih odvzemih, omejitvah, preklicih in izrečenih ukrepih,
14. podatke o sprejetju tuje listine ali zamenjavi listine,
15. podatke o prekrških iz tega zakona,
16. podatke o izdaji izpisov iz registra osebja v letalstvu in
17. podatke o izgubljenih, pogrešanih ali ukradenih veljavnih listinah.

(4) Določbe o registru osebja v letalstvu se smiselno uporabljajo tudi za evidenco osebja v letalstvu, ki jo vodi izvajalec storitev za tisto osebje v letalstvu, za katero je sam izdal listine o usposobljenosti.

(5) Podatki, vpisani v register osebja v letalstvu, se zbirajo, obdelujejo in uporabljajo za izvajanje pristojnosti agencije oziroma drugih pristojnih organov iz tega zakona. Vanje imajo vpogled osebe, ki so

pooblaščenec za delo z registrom osebja v letalstvu, ter oseba, na katero se podatki nanašajo, kot tudi državni organ, če te podatke potrebuje v postopku, ki ga vodi v zvezi s posamezno osebo, vpisano v register, v okviru svojih pristojnosti, pristojni letalski organi drugih držav v zvezi s priznavanjem licenc, dovoljenj, ratingov, pooblastil, potrdil, spričeval oziroma drugih listin iz tega poglavja ter preiskovalni organ. Osebni podatki, vpisani v register osebja v letalstvu, se obdelujejo tudi zaradi njihovega pošiljanja organom in organizacijam, ki imajo za izvajanje zakonsko določenih nalog te podatke pravico obdelovati. Podatki iz tretjega odstavka tega člena se v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo arhivskega gradiva in arhiviranje, hranijo trajno in v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov.

(6) Register osebja v letalstvu se lahko vodi v elektronski obliki. O obdelavi osebnih podatkov se vodi revizijska sled.

(7) Register osebja v letalstvu, ki ga vodi agencija, se za namen pridobivanja točnih in ažurnih podatkov poveže s Centralnim registrom prebivalstva, in sicer za namen pridobivanja naslednjih podatkov: imena in priimka, enotne matične številke (EMŠO), datuma in kraja rojstva, državljanstva in naslova prebivališča.

75. člen

(začasen odvzem, omejitev ali preklic listin osebja v letalstvu in uporaba določbe za sprejete tuje listine)

(1) Agencija odloči o začasnem odvzemu licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine, omejitvi ali preklicu listin osebja v letalstvu, če imetnik:

- ne vzdržuje zahtevane ravni znanja in usposobljenosti ter zdravstvenih, jezikovnih in drugih zahtev v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva,
- ogroža varnost zračnega prometa,
- izvaja privilegije iz navedenih listin pod vplivom alkohola, drog ali zdravila, ki lahko vpliva na njegovo zmanjšano telesno ali duševno zmožnost, zaradi česar je nesposoben opravljati svoje dolžnosti na način, ki zagotavlja varnost zračnega prometa,
- na podlagi zdravniškega spričevala je ocenjen za nesposobnega za izvajanje privilegijev iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine,
- ne opravi specialnega pregleda iz 73. člena tega zakona.

(2) Agencija prekliče listino iz prejšnjega odstavka, če jo je imetnik pridobil na podlagi neresničnih podatkov, na nezakonit način ali z zlorabo.

(3) Določbe tega člena se uporabljajo tudi za začasen odvzem, omejitev in preklic sprejete tuje listine.

(4) Zoper odločbo iz tega člena je dovoljena pritožba v osmih dneh od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe. Začasno odvzeto ali preklicano listino imetnik vrne agenciji.

76. člen

(preverjanje usposobljenosti ter telesne in duševne zmožnosti)

(1) Agencija lahko v primerih iz prejšnjega člena ali v primeru dvoma, da imetnik licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine ne izpolnjuje več pogojev za uveljavljanje privilegijev iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine, od imetnika zahteva, da opravi preizkuse usposobljenosti, kakor tudi specialne preglede za ugotovitev telesne in duševne zmožnosti za izvajanje privilegijev iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine.

(2) Do rezultatov opravljenih preizkusov usposobljenosti ali specialnih pregledov agencija prepove izvajanje privilegijev iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine.

77. člen

(prepoved izvajanja privilegijev osebja)

(1) Osebje v letalstvu ne sme izvajati privilegijev iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine, če je pod vplivom alkohola, drog ali zdravila, ki lahko vpliva na zmanjšanje njegove telesne ali duševne zmožnosti, zaradi česar je nesposoben opravljati svoje dolžnosti na način, ki zagotavlja varnost zračnega prometa.

(2) Osebje v letalstvu ne sme izvajati privilegijev iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine, če je zaradi posledic bolezni, utrujenosti ali drugega razloga nesposoben opravljati svoje dolžnosti na varen način.

(3) Prepoved iz prvega ali drugega odstavka tega člena velja tudi za osebe, ki so kandidati za osebje v letalstvu.

(4) Izvajalec storitev zagotovi, da osebje v letalstvu ne izvaja privilegijev iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine, dokler ne preneha stanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena. Izvajalec storitev lahko odredi specialni pregled iz 73. člena tega zakona.

78. člen

(preklic, začasen odvzem in omejitev certifikata izvajalca usposabljanja osebja v letalstvu)

(1) Agencija ali usposobljeni subjekt odloči o preklicu, začasnem odvzemu ali omejitvi certifikata izvajalca usposabljanja osebja v letalstvu, če to ne izpolnjuje pogojev za opravljanje nalog iz predpisov Evropske unije, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Ne glede na izpolnjevanje pogojev iz prejšnjega odstavka agencija odloči o preklicu certifikata izvajalca usposabljanja osebja v letalstvu, če ne izvaja usposabljanja v zadnjih treh letih, razen če predpisi Evropske unije določajo drugače.

(3) Zoper odločbo iz tega člena je dovoljena pritožba v osmih dneh od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe. Začasno odvzeti ali preklicani certifikat imetnik vrne agenciji.

2. Vodja zrakoplova in dolžnosti na krovu

79. člen

(uporaba oddelka)

Določbe tega oddelka se ne uporabljajo za pilota na daljavo na sistemih brezpilotnih zrakoplovov, ki so urejeni v predpisih Evropske unije, ki določajo pravila in postopke za upravljanje sistemov brezpilotnih zrakoplovov.

80. člen

(letalska posadka, kabinsko osebje in predpisani dokumenti)

(1) Operator zagotovi, da sta na letu zrakoplova letalska posadka in kabinsko osebje sestavljena in usposobljena v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva ter urejajo sestavo in usposobljenost letalskih posadk in kabinskega osebja.

(2) Lastnik zrakoplova, uporabnik zrakoplova ali operator zagotovi, da so na krovu zrakoplova predpisani dokumenti.

(3) Minister določi zahteve glede sestave in usposobljenosti letalske posadke in kabinskega osebja za izvajanje operacij z zrakoplovi, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije.

81. člen

(vodja zrakoplova)

(1) Vodja zrakoplova ravna v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, od katerih sme izjemoma odstopiti, kadar oceni, da je to neizogibno za varno izvedbo leta.

(2) Na zrakoplovu je eden od članov letalske posadke vodja zrakoplova.

(3) Vodja zrakoplova ima najvišja pooblastila na krovu zrakoplova in je odgovoren za varnost zrakoplova, letalske posadke, kabinskega osebja, potnikov in tovora.

(4) Vodjo zrakoplova imenuje operator.

(5) V času preverjanja usposobljenosti na krovu zrakoplova je vodja zrakoplova izpraševalec, v času usposabljanja pa inštruktor.

82. člen (dolžnosti in pooblastila vodje zrakoplova)

(1) Vodja zrakoplova pred vzletom preveri, ali so zrakoplov, letalska posadka in kabinsko osebje pripravljeni in sposobni za varen let in ali so vsi predpisani dokumenti v zrakoplovu. Vodja zrakoplova mora biti seznanjen z vsebino tovora, ki ga prevaža.

(2) Vodja zrakoplova glede na vrsto operacije in zrakoplov med letom ali kadar oceni, da je to potrebno, zagotovi, da vsi potniki pravilno sedijo na svojih sedežih in so pripeti z varnostnim pasom.

(3) Potniki so dolžni upoštevati ukaze vodje zrakoplova. Potniki ne smejo:

- s svojim ravnanjem ogrožati varnosti zrakoplova, oseb ali premoženja na krovu zrakoplova,
- priti na krov ali biti na krovu zrakoplova pod tolikšnim vplivom alkohola, drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi, da bi lahko ogrozili varnost zrakoplova ali oseb na njem, ali
- kaditi v času prepovedi kajenja, ki ga določi operator z oznakami na krovu.

(4) Letalska posadka in kabinsko osebje za zagotovitev varnosti leta izpolnjujeta ukaze vodje zrakoplova ne glede na njune dolžnosti.

(5) Vodja zrakoplova lahko zavrne sprejem članov letalske posadke in kabinskega osebja, potnikov, prtljage in tovora na krov zrakoplova ter lahko zahteva, da se izkrcajo ali odstranijo iz zrakoplova, če tako zahtevajo okoliščine zagotovitve varnosti leta.

(6) Vodja zrakoplova lahko za zagotovitev poslušnosti in ohranjanja reda in discipline na krovu zrakoplova ter če je glede na okoliščine neogibno potrebno, da se prepreči ali odvrne dejanje, s katerim lahko oseba resno ogrozi varnost zrakoplova, življenje ali zdravje letalske posadke, kabinskega osebja ali potnikov ali huje poškoduje ali uniči prtljago ali tovor, naloži, da se tej osebi odvzame prostost. Vodja zrakoplova lahko tako osebo izkrca na najbližjem letališču, kjer pristane zrakoplov, in jo preda organu, pristojnemu za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje ali pregon prekrškov in kaznivih dejanj, v Republiki Sloveniji ali zunaj nje.

(7) Za odvzem prostosti iz prejšnjega odstavka se šteje vsaka omejitev prostosti, s katero se onemogočijo nadaljnja ravnanja iz prejšnjega odstavka. Ukrep odvzema prostosti izvedeta in nadzirata letalska posadka in kabinsko osebje. Oseba, ki ji je odvzeta prostost, mora biti takoj obveščena o razlogih za odvzem prostosti in o tem, da bo na najbližjem letališču, kjer bo zrakoplov pristal, predana organu, pristojnemu za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje ali pregon prekrškov in kaznivih dejanj. Ukrep odvzema prostosti se izvaja najkrajši mogoči čas ob zagotavljanju spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, zlasti osebnosti, dostojanstva ter duševne in telesne celovitosti osebe, ki ji je odvzeta prostost.

(8) Vodja zrakoplova takoj po pristanku organu iz šestega odstavka tega člena nudi vse potrebne informacije in dokaze, ki so pomembni za postopek o prekršku ali v zvezi z odkrivanjem in preiskovanjem ali pregonom kaznivih dejanj, ki jih ta organ zahteva.

3. Druge določbe

83. člen (uporaba oddelka)

Določbe tega oddelka se ne uporabljajo za pilota na daljavo na sistemih brezpilotnih zrakoplovov, ki so urejeni v predpisih Evropske unije, ki določajo pravila in postopke za upravljanje sistemov brezpilotnih zrakoplovov.

84. člen (omejitve časa letenja, časa dolžnosti in zahteve glede počitka)

(1) Operator in letalska posadka, ki izvajata letalske operacije na podlagi predpisov Evropske unije, ki določajo tehnične zahteve in upravne postopke za letalske operacije, morata upoštevati omejitve časa letenja, časa dolžnosti in zahteve glede počitka v skladu s temi predpisi.

(2) Minister določi omejitve časa letenja, časa dolžnosti in zahteve glede počitka za operatorja in letalske posadke za letalske operacije, glede katerih predpisi Evropske unije ne urejajo omejitve časa letenja, časa dolžnosti in zahteve glede počitka.

85. člen (zapisi o času letenja)

Piloti in osebje v letalstvu iz 5. točke 66. člena tega zakona vodijo zapise o času letenja v skladu s splošnimi akti agencije.

IV. ZRAČNI PREVOZ

1. Domači zračni prevoz

86. člen (splošna določba)

(1) To poglavje določa pogoje in način za opravljanje domačega in mednarodnega zračnega prevoza na ozemlje Republike Slovenije, z njega ali čezenj.

(2) Letalski prevozniki ali operatorji s sedežem v državah članicah Evropske unije, Švicarski konfederaciji in državah članicah EGP se v skladu s predpisi Evropske unije in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, ne štejejo za tuje letalske prevoznike ali tuje operatorje.

(3) Kabotaža ni dovoljena, razen če predpisi Evropske unije ali mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo, določajo drugače ali če ministristvo izda dovoljenje tujemu letalskemu prevozniku ali tujemu operatorju za izvajanje kabotaže, če je to v gospodarskem interesu Republike Slovenije in pod pogojem vzajemnosti.

87. člen (opravljanje domačega zračnega prevoza)

(1) Domači zračni prevoz opravljajo letalski prevozniki ali operatorji v skladu s tem zakonom in v skladu s predpisi Evropske unije.

(2) Zračni prevoz iz prejšnjega odstavka se opravlja kot redni ali posebni zračni prevoz.

(3) Minister podrobneje določi način opravljanja domačega zračnega prevoza.

2. Mednarodni zračni prevoz

88. člen (splošna določba)

(1) Mednarodni zračni prevoz opravljajo letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Mednarodni zračni prevoz iz prejšnjega odstavka se opravlja kot redni ali posebni zračni prevoz.

89. člen (mednarodni redni zračni prevoz)

(1) Mednarodni redni zračni prevoz opravljajo letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Tuji letalski prevoznik ali tuji operator ima pri opravljanju mednarodnega rednega zračnega prevoza pravico do preleta ozemlja Republike Slovenije brez pristanka in pravico do pristanka na ozemlju Republike Slovenije v nekomercialne namene brez dovoljenja ministristva, če to pravico državi, v kateri ima tuji letalski prevoznik ali tuji operator sedež poslovanja, priznavajo mednarodne pogodbe, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

(3) Tuji letalski prevoznik ali tuji operator ima pravico opravljati mednarodni redni zračni prevoz v Republiko Slovenijo, iz nje in čez njeno ozemlje na podlagi dovoljenja ministristva. Dovoljenje se izda na podlagi in v skladu s pogoji mednarodne pogodbe, ki zavezuje Republiko Slovenijo.

(4) Če mednarodne pogodbe iz prejšnjega odstavka ni, lahko ministrstvo tujemu letalskemu prevozniku ali tujemu operatorju, ob pogoju vzajemnosti, izjemoma dovoli opravljanje rednega zračnega prevoza iz prejšnjega odstavka in izda dovoljenje.

(5) Tuji letalski prevoznik ali tuji operator zaprosi ministrstvo za izdajo dovoljenja iz tretjega odstavka tega člena najmanj 15 dni pred dnevom napovedanega začetka rednega zračnega prevoza za vsako obdobje letenja oziroma v roku, določenem v mednarodni pogodbi, ki zavezuje Republiko Slovenijo. Tuji letalski prevoznik ali tuji operator zaprosi ministrstvo za izdajo dovoljenja iz četrtega odstavka tega člena najmanj 45 dni pred dnevom napovedanega začetka rednega zračnega prevoza.

(6) Spremembe ali dopolnitve k že izdanemu dovoljenju iz tretjega ali četrtega odstavka tega člena tuji letalski prevoznik ali tuji operator predloži ministrstvu najmanj 30 dni pred dnevom napovedanega začetka rednega zračnega prevoza s predvidenimi spremembami, razen če z mednarodno pogodbo, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ni dogovorjeno drugače.

(7) Tuji letalski prevoznik ali tuji operator ministrstvo seznaniti s spremembo reda letenja, o čemer ministrstvo izda dovoljenje.

(8) Ministrstvo lahko zavrže vlogo za izdajo dovoljenja iz tretjega ali četrtega odstavka tega člena tujemu letalskemu prevozniku ali tujemu operatorju, če letalski prevozniki ali operatorji z operativno licenco, ki jo je izdala agencija, nimajo enakih pravic v državi, v kateri ima tuji letalski prevoznik ali tuji operator sedež poslovanja (načelo vzajemnosti).

(9) Dovoljenje iz tretjega ali četrtega odstavka tega člena se šteje za neveljavno, če je imetnikovo spričevalo letalskega prevoznika (AOC) neveljavno.

90. člen

(vloga in izdaja dovoljenja za mednarodni redni zračni prevoz)

(1) Vloga za izdajo dovoljenja iz tretjega ali četrtega odstavka prejšnjega člena vsebuje naslednje podatke:

1. ime ali firmo tujega letalskega prevoznika ali tujega operatorja ter njegov sedež oziroma stalno prebivališče oziroma stalni naslov v tujini,
2. številko leta,
3. tip, državno pripadnost in registrsko oznako zrakoplova,
4. kapaciteto zrakoplova,
5. namen leta,
6. letališče vzletanja in pristajanja,
7. red letenja,
8. čas vzleta,
9. oznako in številko leta marketinškega in dejanskega operatorja v primeru veljavnosti dogovorov o letih pod skupno oznako,
10. navedbo, ali bo prevoz opravljen na podlagi lastništva ali pogodbe o zakupu zrakoplova brez posadke ali pogodbe o zakupu zrakoplova s posadko, ter
11. o prevozu nevarnega blaga.

(2) K vlogi iz prejšnjega odstavka tuji letalski prevoznik ali tuji operator priloži:

1. dokazilo o zavarovanju odgovornosti tujega letalskega prevoznika ali tujega operatorja za škodo, povzročeno potnikom, prtljagi, tovoru oziroma pošti, tretjim osebam, v skladu s predpisi Evropske unije,
2. spričevalo letalskega prevoznika (AOC) in operativne specifikacije,
3. operativno licenco ali drugo enakovredno dovoljenje,
4. potrdilo o registraciji,
5. spričevalo o plovnosti in potrdilo o pregledu plovnosti,
6. spričevalo o hrupu,
7. kopijo pogodbe o zakupu zrakoplova s posadko,

8. potrdilo, da je program varovanja tujega letalskega prevoznika ali tujega operatorja odobren od letalskih oblasti države, ki je določila tujega letalskega prevoznika ali tujega operatorja zrakoplova oziroma na zahtevo ministrstva program varovanja tujega letalskega prevoznika ali tujega operatorja,
9. red letenja, razen če mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo, določa drugače, ter
10. druge dokumente, vezane na zrakoplov ali konkretno operacijo, za katere ministrstvo oceni, da so potrebni za izdajo dovoljenja.

(3) Dovoljenje iz tretjega ali četrtega odstavka prejšnjega člena ministrstvo izda posebej za poletno in zimsko obdobje letenja, če ni dogovorjeno drugače.

(4) Ministrstvo izda dovoljenje iz tretjega ali četrtega odstavka prejšnjega člena, če je vloga v skladu s pogoji iz dvostranske ali večstranske mednarodne pogodbe, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ter če tuji letalski prevoznik ali tuji operator izpolnjuje varnostne zahteve v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(5) O odločitvi iz prejšnjega odstavka ministrstvo takoj obvesti agencijo, ministrstvo, pristojno za obrambo, in izvajalca navigacijskih služb zračnega prometa.

(6) Minister določi obliko in način izdaje dovoljenja za mednarodni redni zračni prevoz.

91. člen **(mednarodni posebni zračni prevoz)**

(1) Mednarodni posebni zračni prevoz opravljajo letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Tuji letalski prevoznik ali tuji operator ima pri opravljanju zračnega prevoza iz prejšnjega odstavka pravico do preleta ozemlja Republike Slovenije brez pristanka in pravico do pristanka na ozemlju Republike Slovenije v nekomercialne namene brez dovoljenja ministrstva, razen v primeru prevoza nevarnega blaga.

(3) Tuji letalski prevoznik ali tuji operator ima pravico opravljati zračni prevoz iz prvega odstavka tega člena v Republiko Slovenijo, iz nje ali čez njeno ozemlje na podlagi dovoljenja ministrstva.

(4) Ministrstvo izda dovoljenje iz drugega ali tretjega odstavka tega člena, če je vloga v skladu s pogoji iz dvostranske ali večstranske mednarodne pogodbe, ki zavezuje Republiko Slovenijo, in če tuji letalski prevoznik ali tuji operator izpolnjuje varnostne zahteve v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(5) Dovoljenje iz drugega ali tretjega odstavka tega člena se šteje za neveljavno, če je imetnikovo spričevalo letalskega prevoznika (AOC) neveljavno.

92. člen **(vloga in izdaja dovoljenja za mednarodni posebni zračni prevoz)**

(1) Tuji letalski prevoznik ali tuji operator zaprosi za izdajo dovoljenja iz drugega ali tretjega odstavka prejšnjega člena:

- za izvedbo enega do štirih letov najmanj tri delovne dneve pred dnevom izvedbe prvega leta,
- za izvedbo več kot štirih letov najmanj sedem delovnih dni pred dnevom izvedbe prvega leta.

(2) V nujnih ali posebej utemeljenih primerih se rok iz prejšnjega odstavka lahko skrajša. Če datum in čas vzleta ob vlogi za serijo letov nista določena za vse lete v seriji letov, tuji letalski prevoznik ali tuji operator ministrstvu sporoči datum in čas vzleta najpozneje 24 ur pred letom.

(3) Vloga za izdajo dovoljenja iz prvega odstavka tega člena mora smiselno vsebovati podatke in priloge iz prvega in drugega odstavka 90. člena tega zakona. Tuji letalski prevoznik ali tuji operator mora k vlogi priložiti še kopijo pogodbe o zakupu leta (čarterska pogodba).

(4) Ministrstvo lahko zavrže vlogo za izdajo dovoljenja iz drugega ali tretjega odstavka prejšnjega člena tujemu letalskemu prevozniku ali tujemu operatorju, če letalski prevozniki ali operatorji z operativno licenco, ki jo je izdala agencija, nimajo enakih pravic v državi, v kateri ima tuji letalski prevoznik ali tuji operator sedež poslovanja (načelo vzajemnosti).

(5) Z odločitvijo iz drugega ali tretjega odstavka prejšnjega člena ministrstvo takoj seznani agencijo, ministrstvo, pristojno za obrambo, in izvajalca navigacijskih služb zračnega prometa.

(6) Minister določi obliko in način za izdajo dovoljenja za mednarodni posebni zračni prevoz.

93. člen **(izjeme za mednarodni posebni zračni prevoz)**

(1) Tuji letalski prevoznik ali tuji operator ne potrebuje dovoljenja ministrstva za mednarodni posebni zračni prevoz iz prejšnjega člena za prelet ozemlja Republike Slovenije, pristanek na njem ali odhod z njega, če gre za mednarodni posebni zračni prevoz z zrakoplovi, katerih največja vzletna masa ne presega 5700 kg.

(2) Tuji letalski prevoznik ali tuji operator ne potrebuje dovoljenja za prelet ozemlja Republike Slovenije, pristanek na njem ali odhod z njega, če gre za:

- zasebni let,
- nujni let v medicinske ali humanitarne namene,
- let zrakoplova s pristankom v sili,
- let zrakoplova za potrebe zaščite in reševanja ter pomoči ob naravnih in drugih nesrečah ali
- let zrakoplova za iskanje in reševanje.

94. člen **(elektronsko poslovanje z letalskimi prevozniki v tujini)**

(1) Pisne vloge za izdajo dovoljenja iz 90. in 92. člena tega zakona se lahko vlagajo po elektronski poti brez kvalificiranega elektronskega podpisa, če je identiteto vložnika mogoče ugotoviti na drug zanesljiv način.

(2) Vročanje dokumentov se opravi na podlagi zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

95. člen **(pravica tujega letalskega prevoznika)**

V Republiki Sloveniji lahko tuji letalski prevoznik, ki opravlja mednarodni zračni prevoz v Republiko Slovenijo, na podlagi določb mednarodnega sporazuma, ki zavezuje Republiko Slovenijo, odpre predstavništvo v skladu z določbami mednarodne pogodbe, ki zavezuje Republiko Slovenijo, in če izpolnjuje splošne pogoje, predpisane za opravljanje gospodarske dejavnosti.

96. člen **(preklic, začasni odvzem in omejitve dovoljenja za mednarodni redni in posebni zračni prevoz)**

(1) Dovoljenje iz 89. in 91. člena tega zakona lahko ministrstvo prekliče, začasno odvzame ali omeji, če imetnik opravlja mednarodni redni ali posebni zračni prevoz v nasprotju z izdanim dovoljenjem in če se stanje ne popravi v roku, ki ga določi ministrstvo ali agencija.

(2) Preklic, začasni odvzem ali omejitev dovoljenja tujemu letalskemu prevozniku ali tujemu operatorju, izdan na podlagi mednarodnega sporazuma, ki zavezuje Republiko Slovenijo, se opravi v skladu z določbami tega sporazuma.

97. člen **(splošne dolžnosti letalskega prevoznika ali operatorja)**

(1) Letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji opravljajo domači ali mednarodni redni zračni prevoz v skladu z redom letenja za obdobje letenja in v skladu z mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo. Red letenja morajo letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji objaviti pred začetkom njegove veljavnosti za obdobje letenja.

(2) Med veljavnostjo reda letenja smejo letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji ustaviti zračni prevoz na progi oziroma spremeniti red letenja na njej, o čemer morajo na primeren način predhodno obvestiti potnike.

(3) Letalski prevoznik ali operator mora z redom letenja mednarodnega rednega zračnega prevoza predhodno seznaniti ministrstvo.

(4) Letalski prevoznik, operator, tuji letalski prevoznik ali tuji operator, ki pripelje tujca, ki ne izpolnjuje zakonskih pogojev za vstop v Republiko Slovenijo, mora tako osebo odpeljati iz Republike Slovenije v roku, ki mu ga določi policija. Vse stroške, ki nastanejo v zvezi s tem (nastanitev, oskrba, prevoz), krije letalski prevoznik, operator, tuji letalski prevoznik ali tuji operator, ki je tujca pripeljal.

3. Sporočanje podatkov o potnikih

98. člen **(sporočanje podatkov)**

(1) Letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji morajo na zahtevo organov, pristojnih za izvajanje mejne kontrole oseb na zunanjih mejah, do konca prijave potnikov na let sporočiti podatke o potnikih, ki jih bodo prepeljali na določeni mejni prehod, čez katerega bodo te osebe vstopile na ozemlje države članice Evropske unije.

(2) Sporočijo se naslednji podatki potnika, prijavljenega na let (API): ime in priimek potnika, rojstni podatki (dan, mesec, leto), državljanstvo, podatki o letu, načrtovani in dejanski datum, ura ter kraj vzleta in pristanka zrakoplova, število vseh potnikov na zrakoplovu, potovalni status osebe na zrakoplovu, vrsta in številka potovalnega dokumenta, začetni kraj vkrcanja in končni kraj izkrcanja potnika ter mejni prehod vstopa potnika na ozemlje držav članic Evropske unije, podatki o sedežu in prtljagi potnika ter identifikacijska številka potnika iz informacijskega sistema letalskega prevoznika.

(3) Sporočanje podatkov iz prejšnjega odstavka ne izključuje obveznosti letalskih prevoznikov iz 26. člena Konvencije o izvajanju Schengenskega sporazuma z dne 14. junija 1985 med vladami držav Gospodarske unije Beneluks, Zvezne republike Nemčije in Francoske republike o postopni odpravi kontrol na skupnih mejah (UL L št. 239 z dne 22. 9. 2000, str. 19).

99. člen **(obdelava podatkov)**

(1) Obdelava podatkov iz prejšnjega člena se izvaja na naslednji način:

- podatki se sporočijo organom, pristojnim za izvajanje kontrole oseb na zunanjih mejah, čez katere bo potnik vstopil na ozemlje Republike Slovenije;

- podatke sporočijo letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji tako, da jih elektronsko ali v primeru okvare kako drugače ustrezno sporočijo organom, pristojnim za izvajanje mejnih kontrol na določenem mejnem prehodu, čez katerega bo potnik vstopil na ozemlje Republike Slovenije. Organi, pristojni za izvajanje mejne kontrole oseb na zunanjih mejah, podatke shranijo v začasno datoteko;
- po vstopu potnikov organi iz prve alineje tega odstavka izbrišejo podatke v 24 urah po njihovem prejemu, razen kadar so podatki pozneje potrebni za izvajanje zakonskih pooblastil organov, pristojnih za izvajanje kontrol oseb na zunanjih mejah, v skladu s predpisi Republike Slovenije in ob upoštevanju predpisov o varstvu osebnih podatkov;
- letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji morajo v 24 urah po prihodu zrakoplova v skladu s prvim odstavkom prejšnjega člena izbrisati osebne podatke, ki so jih zbrali in sporočili mejnim organom v zvezi z izvajanjem določb iz prejšnjega in tega člena.

(2) Osebne podatke iz prejšnjega člena lahko pristojni organi Republike Slovenije uporabljajo za izvajanje mejne kontrole oseb na zunanjih mejah, za izvajanje določb tega člena in za izvajanje kazenskih določb tega zakona, ki se nanašajo na obdelavo in sporočanje podatkov o potnikih, v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov.

(3) Letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji obveščajo potnike o obdelavi podatkov iz prejšnjega člena v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

100. člen

(pošiljanje podatkov o potnikih iz sistema rezervacij letalskih vozovnic (PNR) policiji)

(1) Za izvajanje pooblastil v zvezi z zbiranjem in obdelavo podatkov o potnikih v zračnem prevozu, ki jih določa zakon, ki ureja naloge in pooblastila policije, letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji policiji pošiljajo podatke o potnikih iz sistema rezervacij letalskih vozovnic (PNR). Podatke o potnikih sporočajo brezplačno s potisnim pošiljanjem sproti za mednarodni redni in mednarodni posebni zračni prevoz, ki ga letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji opravljajo iz tretjih držav na ozemlje Republike Slovenije in v obratni smeri oziroma z vmesnim postankom na ozemlju Republike Slovenije. Potisno pošiljanje podatkov je metoda, s katero letalski prevozniki v elektronski obliki sporočijo podatke, ki jih potrebuje policija, letalski prevozniki pa lahko ohranijo nadzor nad tem, katere podatke zagotavljajo.

(2) Pošiljajo se naslednji podatki o potnikih iz prejšnjega odstavka:

1. ime in priimek potnika,
2. datum rezervacije letalske vozovnice,
3. podatki iz letalske vozovnice, vključno s številko letalske vozovnice, datumom izdaje, podatkom o enosmernih letalskih vozovnicah in navedbo cene letalske vozovnice s pripadajočimi pristojbinami,
4. identifikacijska številka potnika iz informacijskega sistema letalskega prevoznika,
5. poštni naslov, telefonska številka in elektronski naslov potnika,
6. potovalni status potnika, vključno s potrditvami, prijavo na let, informacijami o neizkoriščenih in neodpovedanih rezervacijah letalskih vozovnic ter informacijami o letalskih vozovnicah brez rezervacije,
7. podatki o načinu plačila letalske vozovnice, vključno z naslovom za izstavitve računa,
8. podatki o sedežu in prtljagi potnika,
9. podatek v zvezi s statusom potnika v okviru programa zvestobe določene letalske družbe ali skupine letalskih družb ter identifikacijska številka tega potnika kot pogostega potnika,
10. informacije o mladoletnikih brez spremstva, mlajših od 18 let, kot so ime in spol, starost, znanje jezikov, ime in kontaktni podatki skrbnika pri odhodu in njegovo sorodstveno razmerje z mladoletnikom, ime in kontaktni podatki skrbnika pri prihodu in njegovo sorodstveno razmerje z mladoletnikom, podatki o zastopniku ob odhodu in prihodu,
11. predvideni datum potovanja,
12. popolni načrt potovanja,
13. podatki v zvezi z letom, vključno z informacijami o letih pod skupno oznako,
14. število in osebna imena drugih potnikov, povezanih z isto rezervacijo letalske vozovnice,

15. informacije o ločitvi skupne rezervacije letalskih vozovnic zaradi spremembe ali odpovedi poti enega ali več potnikov,
16. podatki o potovalni agenciji oziroma potovalnem agentu,
17. vse naknadne spremembe podatkov iz 1. do 16. točke tega odstavka,
18. vsi zbrani podatki potnika, prijavljenega na let (API): ime in priimek potnika, rojstni podatki (dan, mesec, leto), spol, državljanstvo, podatki o letu, načrtovani in dejanski datum, ura ter kraj vzleta in pristanka zrakoplova, število vseh potnikov na zrakoplovu, potovalni status osebe na zrakoplovu, vrsta, številka, država izdaje in datum izteka veljavnosti potovalnega dokumenta, začetni kraj vkrcanja in končni kraj izkrcanja potnika, mejni prehod vstopa potnika na ozemlje držav članic Evropske unije, podatki o sedežu in prtljagi potnika ter identifikacijska številka potnika iz informacijskega sistema letalskega prevoznika.

(3) Podatke iz prejšnjega odstavka za vsak posamezen let letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji pošljejo policiji dvakrat, in sicer od 24 do 48 ur pred načrtovanim časom odhoda leta in takoj po zaprtju leta. Letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji lahko pošljejo policiji v roku samo naknadne spremembe podatkov iz 1. do 15. točke prejšnjega odstavka. Let je zaprt, ko so potniki že vkrcani na letalo v pripravi na odhod in se ne morejo več vkrcati ali izkrcati. Letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji podatke o potnikih izbrišejo v 24 urah po zaprtju leta.

(4) Podatke iz drugega odstavka tega člena letalskim prevoznikom, operatorjem, tujim letalskim prevoznikom ali tujim operatorjem v roku, določenem v prejšnjem odstavku, pošiljajo tudi pravne osebe, samostojni podjetniki posamezniki oziroma posamezniki, ki samostojno opravljajo dejavnost, kadar v okviru izvajanja svoje pridobitne oziroma registrirane dejavnosti opravijo rezervacijo za potnike v mednarodnem rednem in mednarodnem posebnem zračnem prevozu. Letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji vse podatke za vsak posamezen let pošiljajo v skladu s prejšnjim odstavkom.

101. člen

(pošiljanje podatkov o potnikih iz sistema rezervacij letalskih vozovnic (PNR) policiji na notranjih letih)

(1) Policiji se za namen preprečevanja, odkrivanja oziroma preiskovanja terorističnih in drugih hudih kaznivih dejanj pošljejo podatki o potnikih iz prejšnjega člena na notranjih letih.

(2) Pri obdelavi podatkov o potnikih iz prejšnjega odstavka se upoštevajo ocene tveganj oziroma drugi pogoji in omejitve iz zakona, ki ureja naloge in pooblastila policije.

102. člen

(dodatne obveznosti pri pošiljanju podatkov o potnikih iz sistema rezervacij letalskih vozovnic (PNR) policiji)

(1) Če letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji zbirajo podatke iz 18. točke drugega odstavka 100. člena tega zakona in jih ne hranijo kot del podatkov o potnikih iz sistema rezervacij letalskih vozovnic (PNR), jih sporočijo policiji s potisnim pošiljanjem v skladu s prvim odstavkom 100. člena tega zakona.

(2) Ne glede na tretji odstavek 100. člena tega zakona letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji na zahtevo enote policije, pristojne za zbiranje podatkov o potnikih, njihovo hrambo, obdelavo in pošiljanje teh podatkov ali rezultatov njihove obdelave, podatke iz drugega odstavka 100. člena tega zakona takoj pošljejo tudi ob drugem času, če je dostop do teh podatkov nujno potreben zaradi preprečitve konkretne varnostne grožnje v zvezi s terorističnimi ali drugimi hudimi kaznivimi dejanji.

(3) Pri letih pod skupno oznako letalskega prevoznika, operatorja, tujega letalskega prevoznika ali tujega operatorja ali več letalskih prevoznikov, operatorjev, tujih letalskih prevoznikov ali tujih operatorjev je za

pošiljanje podatkov iz drugega odstavka 100. člena tega zakona odgovoren letalski prevoznik, operator, tuji letalski prevozniki ali tuji operator, ki izvaja let.

(4) Če zaradi tehničnih težav podatkov ni mogoče poslati na način, določen v prvem odstavku 99. člena tega zakona, letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji pošiljajo podatke na druge načine, ki izpolnjujejo zakonske zahteve glede varstva osebnih podatkov.

(5) Posamezni letalski prevoznik, operator, tuji letalski prevoznik ali tuji operator in policija se za pošiljanje podatkov iz drugega odstavka 100. člena tega zakona predhodno dogovorita za uporabo skupnih protokolov in sistemsko podprtih oblik zapisa podatkov.

(6) Kadar letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji in druge pravne osebe, samostojni podjetniki posamezniki oziroma posamezniki, ki samostojno opravljajo dejavnost, v okviru izvajanja svoje pridobitne oziroma registrirane dejavnosti opravijo rezervacijo za potnike v mednarodnem rednem in mednarodnem posebnem zračnem prevozu, seznanijo potnike s pošiljanjem podatkov o potnikih policiji zaradi njihove obdelave, kot jo določa zakon, ki ureja naloge in pooblastila policije, in z možnostmi njihovega pravnega varstva.

4. Financiranje javnega zračnega prevoza

103. člen

(splošno o obveznosti javnih služb za redni zračni prevoz)

(1) Redni zračni prevoz se lahko opravlja v obliki gospodarske javne službe v skladu z Uredbo (ES) št. 1008/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. septembra 2008 o skupnih pravilih za opravljanje zračnih prevozov v Skupnosti (prenovitev) (UL L št. 293 z dne 31. 10. 2008, str. 3), zadnjič spremenjene z Uredbo (EU) 2020/696 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. maja 2020 o spremembi Uredbe (ES) št. 1008/2008 o skupnih pravilih za opravljanje zračnih prevozov v Skupnosti zaradi pandemije COVID-19 (UL L št. 165 z dne 27. 5. 2020, str. 1), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 1008/2008/ES) in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji, ki urejajo zračne prevoze na področju gospodarskih javnih služb.

(2) Vlada določi način izvajanja gospodarske javne službe, način izbora prog, financiranje in nadzor nad njenim izvajanjem.

104. člen

(zagotavljanje letalske povezljivosti)

(1) Redni zračni prevoz se praviloma opravlja v tržnih pogojih.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se lahko letalskim prevoznikom, operatorjem, tujim letalskim prevoznikom ali tujim operatorjem dodeli pomoč za zagotovitev večje letalske povezljivosti. Pomoč za zagotovitev večje letalske povezljivosti se dodeli kot zagonska pomoč za začetek obratovanja nove letalske proge, določene s programom iz četrtega odstavka 106. člena tega zakona, za prevoz potnikov na javno letališče na ozemlju Republike Slovenije ali z njega do enega kraja pristanka na ozemlju držav v skupnem evropskem zračnem prostoru.

(3) Pomoč za zagotovitev večje letalske povezljivosti se določa s Smernicami o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom (UL C št. 99 z dne 4. 4. 2014, str. 3), zadnjič spremenjenimi s Sporočilom Komisije – O spremembi sporočil Komisije o smernicah Evropske unije za uporabo pravil o državni pomoči v zvezi s hitro postavitvijo širokopasovnih omrežij, o smernicah o regionalni državni pomoči za obdobje 2014–2020, o državni pomoči za filmsko produkcijo in produkcijo drugih avdiovizualnih del, o smernicah o državni pomoči za spodbujanje naložb tveganega financiranja ter o smernicah o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom (UL C št. 198 z dne 27. 6. 2014, str. 30).

(4) Ukrep pomoči iz drugega odstavka tega člena se začne izvajati z dnem izdaje pozitivne odločitve Evropske komisije o združljivosti sheme pomoči z notranjim trgom Evropske unije.

(5) Postopek dodelitve pomoči iz drugega odstavka tega člena se začne z vložitvijo pisne vloge za dodelitev pomoči na ministrstvo v skladu z javnim razpisom za večjo letalsko povezljivost. Vlada podrobneje določi merila in postopek javnega razpisa ob upoštevanju javnega interesa iz 3. člena tega zakona.

(6) Pomoč iz drugega odstavka tega člena se dodeli v obliki subvencije in je ni mogoče kombinirati z nobeno drugo vrsto pomoči. Neupravičeno prejeta pomoč mora upravičenec vrniti v 30 dneh od vročitve odločbe, s katero se mu naloži, da vrne znesek neupravičeno prejete pomoči. Po poteku roka za vračilo prejete pomoči do plačila se plačajo zakonske zamudne obresti.

(7) Za potrebe tega podpoglavja izraz »letališka pristojbina« pomeni pristojbino, obračunano v korist upravnega organa letališča, ki jo plačajo uporabniki letališča za uporabo objektov, naprav in sredstev ter storitev, ki jih zagotavlja izključno upravni organ letališča, in ki je povezana s pristankom, vzletom, osvetlitvijo in parkiranjem zrakoplova ter sprejemom in odpremo potnikov in tovora, vključno z dajatvami ali taksami, ki se plačajo za storitve zemeljske oskrbe, in taksami za centralizirano infrastrukturo za zemeljsko oskrbo.

105. člen

(upravičenec do pomoči za zagotovitev večje letalske povezljivosti)

Upravičenec do pomoči za zagotovitev večje letalske povezljivosti:

- je letalski prevoznik z veljavno operativno licenco, ki jo je izdala država članica Evropske unije ali država, ki je članica skupnega evropskega zračnega prostora, v skladu z Uredbo 1008/2008/ES,
- opravlja ali bo opravljal mednarodni redni zračni prevoz potnikov,
- ima prometne pravice za opravljanje mednarodnega zračnega prevoza potnikov in
- ni v postopku vračanja neupravičeno prejete državne pomoči na podlagi odločbe Evropske komisije, ki je prejeta državno pomoč razglasila za nezakonito in nezdružljivo z notranjim trgom. Šteje se, da letalski prevoznik pogoj izpolnjuje, če odločba Evropske komisije še ni dokončna, letalski prevoznik pa je domnevno neupravičeno pridobljena sredstva položil na posebni skrbniški račun in z njimi ne razpolaga.

106. člen

(pogoji in merila za dodelitev pomoči za zagotovitev večje letalske povezljivosti)

(1) Pomoč iz drugega odstavka 104. člena tega zakona se lahko dodeli pod naslednjimi pogoji:

- nova letalska proga bo začela obratovati šele po vložitvi pisne vloge za dodelitev pomoči za zagotovitev večje letalske povezljivosti na ministrstvo,
- na povezavi, na kateri bo obratovala nova letalska proga, ne obratuje železniška storitev za visoke hitrosti ali drugo letališče v istem ciljnem območju (100 km ali 60 min potovanja) in pod primerljivimi pogoji, zlasti v smislu dolžine potovanja,
- letalski prevoznik predloži izjavo, da nima dodeljene in ni kandidiral za dodelitev kakšne druge državne pomoči za obratovanje nove letalske proge, v zvezi s katero je vložil vlogo,
- letalski prevoznik predloži poslovni načrt, iz katerega mora biti razvidno, da bo letalska proga, za katero bi prejel pomoč za dodelitev pomoči za zagotovitev večje letalske povezljivosti, po obdobju financiranja postala donosna zanj brez javnega financiranja, oziroma
- če letalski prevoznik ne predloži poslovnega načrta iz prejšnje alineje, mora zagotoviti nepreklicno zavezo letališču v obliki pisne izjave, ki jo predloži ob vlogi, da bo proga delovala še najmanj tako dolgo, kot je dolgo obdobje, za subvencioniranje katerega letalski prevoznik kandidira.

(2) Poslovni načrt iz četrte alineje prejšnjega odstavka mora vsebovati:

- podatke o novi letalski progji z opredelitvijo razporeda letov,
- podatke o predvidenem številu potnikov,
- podatke o donosnosti ob izteku obdobja javnega financiranja,
- podatke o obdobju poslovanja po prenehanju javnega financiranja in

– način trženja nove proge, da se zagotovi cilj donosnosti do konca obdobja javnega financiranja.

(3) Osnovna merila za dodelitev pomoči so:

1. število dodatno prepeljanih potnikov v enem letu,
2. letenje v časovnem bloku,
3. število letalskih povezav letalskega prevoznika z namembnega letališča,
4. red letenja na letališča Republike Slovenije, na katerih se opravlja mednarodni zračni prevoz potnikov,
5. višina letalske prevoznine in
6. doseganje trajnosti v letalstvu.

(4) Minister v soglasju z ministrom, pristojnim za gospodarstvo, v programu za zagotovitev večje letalske povezljivosti določi natančnejša merila in letalske proge, ki bodo upravičene do sofinanciranja. Program se objavi na spletni strani ministrstva.

107. člen

(višina in obdobje pomoči za zagotovitev večje letalske povezljivosti)

(1) Pomoč za zagotovitev večje letalske povezljivosti se lahko dodeli v višini do največ 50 odstotkov stroškov letališke pristojbine iz sedmega odstavka 104. člena tega zakona v zvezi z novo letalsko progo za obdobje največ treh let.

(2) Odstotek financiranja za posamezno novo letalsko progo se določi v programu iz četrtega odstavka prejšnjega člena.

V. LETALSKE OPERACIJE IN PREVOZ NEVARNEGA BLAGA

1. Letalske operacije

108. člen

(spričevala, odobritve, dovoljenja ali druge listine)

(1) Letalske operacije komercialnega zračnega prevoza, druge komercialne operacije, nekomercialne operacije in specializirane operacije (v nadaljnjem besedilu: letalske operacije) se izvajajo v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Letalske operacije iz prejšnjega odstavka izvajajo operatorji, ki imajo spričevalo, odobritev, dovoljenje ali drugo listino ali so podali izjavo.

(3) Spričevalo, odobritev, dovoljenje ali drugo listino iz prejšnjega odstavka izda agencija, usposobljeni subjekt oziroma pooblaščen organizacija, če je tako določeno s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(4) Letalske operacije komercialnega zračnega prevoza izvaja operator, ki je pridobil operativno licenco, ki jo v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom izda agencija, če se operativna licenca glede na vrsto zračnega prevoza zahteva.

(5) Za izvajanje letalskih operacij z zrakoplovi, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, je potrebno spričevalo, odobritev, dovoljenje ali druga listina, ki jo izda agencija ali pooblaščen organizacija. Minister določi:

1. način in pogoje izvajanja letalskih operacij,
2. usposobljenost osebja,
3. plovnost zrakoplovov,
4. organiziranost operatorja,
5. opremo zrakoplova in
6. druge zahteve za varno delovanje zrakoplova.

(6) Za izvajanje letalskih operacij z napravami za prosto letenje je potrebno spričevalo, odobritev, dovoljenje ali druga listina, ki jo izda agencija ali pooblaščen organizacija. Vlada določi način in pogoje izvajanja letalskih operacij z napravami za prosto letenje, dodatne zahteve glede usposobljenosti in opreme ter organiziranosti operatorja.

109. člen

(spričevalo letalskega prevoznika (AOC))

Spričevalo letalskega prevoznika (AOC) je listina, ki jo izda agencija, usposobljeni subjekt ali pooblaščen organizacija v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, in s katero se dokazuje izpolnjevanje pogojev glede osebja in organiziranosti, da se lahko zagotavlja varno delovanje zrakoplovov pri izvajanju letalskih operacij, ki so določene v spričevalu letalskega prevoznika (AOC).

110. člen

(specializirane operacije tujih operatorjev)

(1) Specializirane operacije lahko izvaja tuji operator, če pridobi dovoljenje agencije ali pooblaščen organizacije.

(2) Tuji operator za pridobitev dovoljenja za izvajanje specializiranih operacij iz prejšnjega odstavka agenciji ali pooblaščen organizaciji dokaže, da:

- izpolnjuje pogoje, določene v predpisih Evropske unije, ki urejajo letalske operacije, ali predpisih iz petega in šestega odstavka 108. člena tega zakona, in
- obstajajo operativne potrebe za izvajanje specializiranih operacij, hkrati pa specializiranih operacij ni mogoče izvesti z operatorjem, ki ima sedež v Republiki Sloveniji.

(3) Dovoljenje iz prvega odstavka tega člena je omejeno na največ eno leto ali pa na izvedbo posamezne specializirane operacije ali več specializiranih operacij.

(4) Izvajanje specializiranih operacij z visokim tveganjem tujim operatorjem ni dovoljeno.

111. člen (letalske prireditve in letalska tekmovanja)

(1) Za letalske prireditve in letalska tekmovanja je treba pridobiti posebno dovoljenje, ki ga izda agencija ali pooblaščen organizacija v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ali se predloži izjava organizatorja.

(2) Posebno dovoljenje iz prejšnjega odstavka se izda po preveritvi pogojev glede organizatorja letalske prireditve ali letalskega tekmovanja, obveznosti udeležencev, zračnega prostora in dokumentacije glede na obseg letalske prireditve in letalskega tekmovanja, vrste zrakoplovov in naprav za prosto letenje, ki sodelujejo, ter zračni prostor, v katerem letalska prireditve ali letalsko tekmovanje poteka.

(3) Minister podrobneje določi pogoje za pridobitev posebnega dovoljenja za letalske prireditve in letalska tekmovanja ali predložitev izjave organizatorja iz tega člena.

112. člen (pogodbe o najemu in dajanju zrakoplovov v nadaljnjo uporabo)

(1) Operator za najem zrakoplova pridobi odobritev agencije ali usposobljenega subjekta v skladu s predpisi Evropske unije, ki urejajo letalske operacije in skupna pravila za opravljanje zračnih prevozov.

(2) Lastnik oziroma uporabnik zrakoplova, ki da zrakoplov v nadaljnjo uporabo za manj kot šest mesecev, kar ni najem iz prejšnjega odstavka, agenciji ali pooblaščeni organizaciji predloži v odobritev postopek o dajanju zrakoplova v nadaljnjo uporabo. O dajanju zrakoplova v nadaljnjo uporabo lastnik oziroma uporabnik zrakoplova obvešča agencijo ali pooblaščen organizacijo v skladu z navodili agencije.

(3) Agencija določi vsebino postopka o dajanju zrakoplova v nadaljnjo uporabo in navodila o načinu obveščanja agencije o sklenjenih pogodbah.

113. člen (začasni odvzem, omejitev in preklic veljavnosti spričevala, odobritve, dovoljenja ali druge listine)

(1) Če agencija ali usposobljeni subjekt ugotovi, da se pravice iz spričevala letalskega prevoznika (AOC) ali drugih listin iz tega poglavja izvršujejo tako, da se kršijo veljavni predpisi, pogoji ali omejitve, agencija ali usposobljeni subjekt začasno odvzame ali omeji opravljanje dejavnosti, dokler niso kršitve odpravljene, ali prekliče veljavnost te listine v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji.

(2) Zoper odločbo iz prejšnjega odstavka je dovoljena pritožba v osmih dneh od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve. Začasno odvzeto ali preklicano listino imetnik vrne agenciji ali usposobljenemu subjektu.

2. Prevoz nevarnega blaga

114. člen
(uporaba predpisov glede prevoza nevarnega blaga)

Prevoz nevarnega blaga v zračnem prometu se izvaja v skladu z določbami zakona, ki ureja prevoz nevarnega blaga, razen če ta zakon ne določa drugače, ter v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom.

115. člen
(prevoz nevarnega blaga po zraku)

(1) V Republiko Slovenijo, iz nje ali čez njeno ozemlje ne sme nihče, ne glede na položaj, ali kot lastnik zrakoplova, operator, pošiljatelj, prejemnik, špediter, organizator, potnik ali član posadke:

- prevažati blaga na zrakoplovu ali tujem zrakoplovu, ki je na podlagi mednarodnih standardov, priporočenih praks in navodil ICAO ter tehničnih navodil ICAO razvrščeno kot nevarno blago, razen če so za tak prevoz izpolnjeni pogoji in je zagotovljena skladnost;
- prevažati blaga na zrakoplovu ali tujem zrakoplovu, ki je na podlagi mednarodnih standardov, priporočenih praks in navodil ICAO ter tehničnih navodil ICAO razvrščeno kot prepovedano nevarno blago, razen če prevoz ni izjemoma dovoljen;
- prevažati blaga na zrakoplovu, ki ga je na podlagi mednarodnih standardov, priporočene prakse in navodil ICAO ter tehničnih navodil ICAO vedno prepovedano prevažati po zraku.

(2) Kadar je to potrebno za doseganje interesov varnosti, javnega reda, mednarodnih odnosov ali podobnih državnih interesov, lahko vlada s sklepom prepove prevažanje nevarnega blaga po zraku na zrakoplovih in tujih zrakoplovih.

116. člen
(omejitve za prevoz vojaškega orožja, streliva, eksplozivnih predmetov in opreme)

Na zrakoplovih in tujih zrakoplovih je prevoz vojaškega orožja, streliva, eksplozivnih predmetov in opreme prepovedan.

VI. LETALIŠČA

1. Splošne določbe

117. člen (urejanje letališč)

(1) Letališča izpolnjujejo zahteve v skladu s predpisi Evropske unije ali tem zakonom glede na namen letališča, ob upoštevanju letalskih operacij, zračnega prevoza in obsega zračnega prometa, ki se izvaja na njem.

(2) Za aerodrome, ki pridobijo listine v skladu s predpisi Evropske unije, se ta zakon uporablja le za vsebine, ki jih predpisi Evropske unije ne urejajo.

(3) Minister podrobneje določi tehnične, tehnološke in organizacijske zahteve za aerodrome glede na namen, ob upoštevanju letalskih operacij, zračnega prevoza in obsega zračnega prometa, ki se izvaja na njem, zahteve za izvajanje in vzdrževanje sistema upravljanja in glede piročnika aerodroma ter posebnosti in izjeme v zvezi z aerodromi.

118. člen (razvrščanje letališč)

(1) Letališča so javna in nejavna.

(2) Letališča se glede na namen razvrščajo na:

- letališča, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet,
- letališča, na katerih se opravlja notranji zračni promet, in
- letališča, na katerih se opravlja domači zračni promet.

(3) Na javnih letališčih se izvajajo mednarodni zračni promet, notranji zračni promet in domači zračni promet, na nejavnih letališčih pa le notranji zračni promet in domači zračni promet.

119. člen (pravica uporabe aerodroma)

(1) Aerodrom se uporablja za zračni promet v skladu s tem zakonom in akti, izdanimi na njegovi podlagi.

(2) Operator, letalski prevoznik, tuji operator in tuji letalski prevoznik, ki imajo dovoljenje za letenje v zračnem prostoru, imajo pravico do uporabe aerodroma v skladu z veljavnimi predpisi in dovoljenjem za obratovanje aerodroma.

120. člen (uporaba letališč za vojaški zračni promet)

(1) Na letališčih se vojaški zračni promet izvaja v skladu s tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Na letališču se lahko gradijo in uporabljajo objekti in naprave za potrebe obrambe, če to ne vpliva na varnost zračnega prometa.

2. Zahteve za aerodrome

121. člen (zahteve za aerodrome glede objektov in naprav ter služb)

(1) Na aerodromih se zagotavljajo objekti in naprave glede na letalske operacije, pogoje za operacije (VFR/IFR, dan/noč), zračni prevoz in obseg zračnega prometa.

(2) Na aerodromih se zagotavlja izvajanje nalog služb glede na letalske operacije, pogoje za operacije (VFR/IFR, dan/noč) in zračni prevoz; te službe so:

1. reševalna in gasilska služba,
2. služba za odstranjevanje zrakoplovov v okvari,
3. služba za vzdrževanje in nadzor objektov in naprav,
4. služba za zmanjšanje nevarnosti, ki jih povzročajo divje živali,
5. služba za upravljanje ploščadi,
6. zemeljska oskrba in
7. druge službe, ki zagotavljajo varno in nemoteno delovanje aerodroma in jih upravljaavec javnega letališča oziroma obratovalec nejavnega letališča opredeli v priročniku aerodroma.

(3) Na javnih letališčih se zagotavlja izvajanje najmanj nalog služb iz 1. do 6. točke prejšnjega odstavka. Na nejavnih letališčih se zagotavlja izvajanje najmanj nalog služb iz 1. in 3. točke prejšnjega odstavka.

(4) Glede na namen letališča in ob upoštevanju letalskih operacij na javnem letališču lahko delujejo:

- izvajalec storitev ATM/ANS,
- policija,
- carinski organ,
- inšpekcijske službe (na primer zdravstvena, veterinarska, fitopatološka služba),
- nujna medicinska pomoč.

(5) Upravljaavec javnega letališča oziroma obratovalec nejavnega letališča pripravi priročnik aerodroma in deluje v skladu z njim. Priročnik aerodroma vsebuje splošne informacije o letališču, tehnične podatke o aerodromu, objektih in napravah, izpolnjevanje zahtev glede sistema upravljanja, če je relevantno, zahtev glede usposobljenosti in usposabljanja osebja, operativne postopke na aerodromu in načrte v primeru izrednih varnostnih dogodkov ter varnostne ukrepe.

(6) Minister podrobneje določi izvajanje nalog služb, ki morajo biti organizirane na aerodromu glede na namen letališča, ob upoštevanju letalskih operacij, ki se na njem izvajajo, in zahteve, ki morajo biti izpolnjene v zvezi z njimi.

122. člen **(vzletanje in pristajanje zunaj aerodroma)**

(1) Zrakoplovi, ki jim to omogočajo letalne zmožnosti, smejo za vzletanje in pristajanje uporabljati poleg aerodroma tudi druge urejene površine, ki jih operator ali vodja zrakoplova izbere za izvedbo operacije, če izpolnjujejo predpisane pogoje.

(2) Zrakoplovi smejo pristati in vzleteti tudi zunaj aerodroma, če morajo pristati zaradi višje sile ali nevarnosti. Zunaj aerodroma lahko pristajajo tudi zrakoplovi, ki izvajajo posebne operacije, kot so opredeljene v pravilih letenja.

(3) Minister podrobneje določi pogoje za pristanke in vzlete zunaj aerodromov ali uporabo drugih urejenih površin.

123. člen **(cona prometa na aerodromu)**

(1) Na aerodromu, na katerem se ne zagotavljajo službe zračnega prometa, se opredeli cona prometa na aerodromu. Upravljaavec javnega letališča oziroma obratovalec nejavnega letališča za namen koordinacije prometa na aerodromu v coni prometa na aerodromu zagotovi koordinatorja prometa na aerodromu.

(2) Minister podrobneje opredeli dimenzije cone prometa na aerodromu, zahteve v zvezi s prometom na aerodromu in zahteve glede usposobljenosti za koordinatorja prometa na aerodromu.

124. člen **(postopki za vzletanje in pristajanje zrakoplovov)**

(1) Oblikovanje, določanje in vzdrževanje instrumentalnih postopkov za vzletanje zrakoplovov z aerodromov, na katerih so zagotovljene službe zračnega prometa, in pristajanje zrakoplovov na takih aerodromih se izvaja v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ob upoštevanju mednarodnih standardov, priporočenih praks in navodil ICAO.

(2) Agencija določi način oblikovanja, določanja in vzdrževanja instrumentalnih postopkov za vzletanje zrakoplovov z aerodromov iz prejšnjega odstavka in pristajanje zrakoplovov na njih ter pogoje, ki jih morajo v zvezi s tem izpolnjevati organizacije.

(3) Postopke za vzletanje zrakoplovov z aerodromov, na katerih ni zagotovljenih služb zračnega prometa, in pristajanje zrakoplovov na takih aerodromih z navodili določi obratovalec nejavnega letališča.

(4) Postopki za vzletanje zrakoplovov z aerodromov iz prejšnjega odstavka in pristajanje zrakoplovov na njih se uporabljajo v zračnem prometu, ko zanje poda soglasje agencija.

(5) Minister podrobneje določi vsebino navodil o načinih in postopkih za vzletanje zrakoplovov z aerodromov, na katerih ni zagotovljenih služb zračnega prometa, in pristajanje zrakoplovov na takih aerodromih.

125. člen **(objava podatkov o letališču)**

(1) Upravljavec javnega letališča objavi podatke o letališču, aerodromu, letaliških pristojbinah, nadomestilih in cenah storitev z objavo letalskih informacij.

(2) Obratovalec nejavnega letališča objavi vsaj podatke o letališču, aerodromu, coni prometa na aerodromu in postopkih za vzletanje in pristajanje zrakoplovov.

3. Uporaba javnih letališč

126. člen **(obratovanje javnih letališč)**

(1) Obratovanje javnega letališča zajema upravljanje letališča ter vodenje, vzdrževanje, razvoj, posodabljanje in graditev letališke infrastrukture iz 145. člena tega zakona, ki je primarno namenjena zračnemu prevozu, ter izvajanje nalog služb iz drugega odstavka 121. člena tega zakona.

(2) Obratovanje javnega letališča izvaja pravna oseba, ki je registrirana za to dejavnost in je pridobila dovoljenje za obratovanje aerodroma v skladu s 137. členom tega zakona.

(3) Upravljavec javnega letališča izvaja svojo dejavnost na ustrezen, nepristranski, pregleden in nediskriminatoren način za vse uporabnike letališča pod enakimi pogoji ter tako, da se zagotavlja javni interes iz 3. člena tega zakona.

(4) Upravljavec javnega letališča izpolnjuje zahteve glede razvoja in zagotavljanja prostorskih in časovnih zmogljivosti javnega letališča, ki so v javnem interesu, v skladu z državno celostno prometno strategijo in nacionalnim programom razvoja civilnega letalstva Republike Slovenije iz 16. člena tega zakona.

(5) Obratovanje javnega letališča, na katerem se opravlja mednarodni zračni promet, se praviloma zagotavlja v tržnih pogojih.

127. člen **(javno letališče in opravljanje mednarodnega zračnega prometa)**

(1) Vlada na predlog ministra, v soglasju z ministri, pristojnimi za finance, notranje zadeve, zaščito in reševanje, varovanje okolja, ohranjanje narave, zdravstvo, kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter obrambo, s sklepom določi javna letališča.

(2) Vlada na predlog ministra, v soglasju z ministri, pristojnimi za finance, notranje zadeve, zaščito in reševanje, varovanje okolja, ohranjanje narave, zdravstvo, kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter obrambo, s sklepom določi javna letališča, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet.

(3) Na podlagi vloge upravljavca javnega letališča ali obratovalca nejavnega letališča lahko ministrstvo, potem ko agencija določi pogoje glede zagotavljanja varnosti zračnega prometa, s sklepom in v soglasju z ministri iz prejšnjega odstavka dovoli začasno opravljanje mednarodnega zračnega prometa. Ministrstvo določi čas trajanja dovoljenja.

(4) Dovoljenje za začasno opravljanje mednarodnega zračnega prometa iz prejšnjega odstavka se za posamezno letališče lahko izda samo enkrat v koledarskem letu, z veljavnostjo največ enega meseca.

128. člen **(podelitev koncesije za gradnjo oziroma obratovanje letališča)**

(1) Gradnjo oziroma obratovanje javnega letališča, na katerem se opravlja mednarodni zračni promet, Republika Slovenija lahko zagotovi s podelitvijo koncesije. O pogojih koncesije odloči vlada s koncesijskim aktom. Izbor koncesionarja opravi vlada na primeren, nepristranski, pregleden in nediskriminatoren način v skladu z zakonom, ki ureja nekatere koncesijske pogodbe.

(2) Gradnjo oziroma obratovanje letališča, ki je v javnem interesu samoupravne lokalne skupnosti, samoupravna lokalna skupnost lahko zagotovi s podelitvijo koncesije.

(3) Pogoj za izdajo koncesijskega akta za letališče na območju s statusom po predpisih o ohranjanju narave ali na njegovem vplivnem območju je skladnost gradnje ali obratovanja letališča s predpisi, ki urejajo ohranjanje narave. Za sprejetje koncesijskega akta je treba pridobiti pozitivno mnenje Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave.

129. člen **(financiranje javnega letališča)**

(1) Javno letališče se lahko financira iz javnih sredstev kot pomoč letališčem za tekoče poslovanje oziroma kot pomoč za naložbe v skladu s Smernicami o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom, predpisom Evropske unije, ki ureja razglasitev nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgov, oziroma predpisom Evropske unije, ki ureja pomoč de minimis.

(2) Vlada določi pogoje in merila dodelitve pomoči javnim letališčem iz prejšnjega odstavka.

(3) Če se obratovanje javnega letališča ne more zagotoviti v obsegu in na način, ki sta potrebna za zagotovitev javnega interesa iz 3. člena tega zakona, ga lahko zagotovi vlada v obliki gospodarske javne službe v skladu s Smernicami o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom.

(4) Vlada določi način izvajanja gospodarske javne službe iz prejšnjega odstavka, pogoje financiranja in nadzor nad njenim izvajanjem.

130. člen
(odbor uporabnikov javnega letališča)

(1) Odbor uporabnikov letališča, ki zastopa interese uporabnikov letališča, se ustanovi na javnem letališču.

(2) Vlada podrobneje določi ustanovitev, sestavo in način delovanja odbora uporabnikov javnega letališča in njegove naloge.

131. člen
(obratovalni čas javnega letališča)

(1) Obratovalni čas javnega letališča določi upravljavec javnega letališča po predhodnem usklajevanju z odborom uporabnikov javnega letališča, agencijo, izvajalci služb iz drugega odstavka 121. člena tega zakona ter subjekti iz četrtega odstavka 121. člena tega zakona, ministrstvom, pristojnim za obrambo, in ministrstvom, pristojnim za notranje zadeve, in ga objavi.

(2) Če upravljavec javnega letališča po predhodnem usklajevanju iz prejšnjega odstavka ne doseže soglasja, določi obratovalni čas javnega letališča minister.

(3) Zrakoplovi lahko vzletajo in pristajajo izven obratovalnega časa javnega letališča le v soglasju z upravljavcem javnega letališča.

(4) Vlada podrobneje določi postopek usklajevanja obratovalnega časa javnih letališč glede na prometno obdobje.

(5) Vlada na predlog ministrstva, pristojnega za obrambo, lahko začasno odredi obratovanje javnega letališča tudi izven obratovalnega časa, če je to potrebno za uresničevanje obrambnih potreb države.

132. člen
(izvajanje storitev zemeljske oskrbe in samooskrbe na javnem letališču, na katerem se izvajajo letalske operacije komercialnega zračnega prevoza)

(1) Ta člen se glede izvajanja storitev zemeljske oskrbe uporablja za javno letališče, na katerem se izvajajo letalske operacije komercialnega zračnega prevoza in katerega letni promet ni manjši od dveh milijonov potnikov ali 50.000 ton tovora.

(2) Ta člen se glede samooskrbe uporablja za javno letališče, na katerem se izvajajo letalske operacije komercialnega zračnega prevoza in katerega letni promet ni manjši od milijona potnikov ali 25.000 ton tovora.

(3) Storitve zemeljske oskrbe in samooskrbe na javnem letališču, na katerem se izvajajo letalske operacije komercialnega zračnega prevoza, lahko izvajajo upravljavec javnega letališča, uporabnik letališča ali izvajalec storitev zemeljske oskrbe za tretje osebe, ki izpolnjujejo predpisane pogoje in zahteve glede izvajanja teh storitev.

(4) Upravljavec javnega letališča, na katerem se izvajajo letalske operacije komercialnega zračnega prevoza, mora omogočiti uporabnikom letališča, da opravljajo samooskrbo, in drugim izvajalcem storitev, da opravljajo storitve zemeljske oskrbe za tretje osebe, z dostopom do letališke infrastrukture v obsegu, ki je potreben za opravljanje storitev zemeljske oskrbe. Prostor, ki je na javnem letališču na voljo za storitve zemeljske oskrbe, se mora razdeliti med različne izvajalce storitev zemeljske oskrbe in med samooskrbovalne uporabnike letališča na način in v obsegu, ki sta potrebna za uveljavljanje njihovih pravic in omogočata konkurenco.

(5) Dostop do letališke infrastrukture iz prejšnjega odstavka se zagotavlja ob upoštevanju naslednjih pravil in meril:

1. skupne infrastrukture in skupna območja, na katerih se izvajajo storitve zemeljske oskrbe, morajo biti primerne velikosti in vzdrževana;
2. pogoji za uporabljanje skupnih infrastruktur in skupnih območij izvajalcem storitev zemeljske oskrbe ne smejo nalagati obveznosti, ki niso združljive z dejavnostjo storitev zemeljske oskrbe;
3. pri dodeljevanju prostora ali določanja vrstnih redov uporabe skupnih infrastruktur in skupnih območij mora biti ob zagotavljanju varnosti in nemotenosti zračnega prometa zagotovljena enaka obravnava vseh uporabnikov skupnih infrastruktur za namene storitev zemeljske oskrbe;
4. vrstni red uporabe skupnih infrastruktur in skupnih območij se določi na podlagi vrstnega reda (časa) prispelih zahtevkov;
5. pogoji in navodila za uporabljanje skupnih infrastruktur in skupnih območij ne smejo vsebovati različnih pogojev za samooskrbne uporabnike letališča, registrirane izvajalce in obratovalce letališč, če se skupne infrastrukture in skupna območja, ki jih upravljajo, uporabljajo za storitve zemeljske oskrbe;
6. pogoji in navodila za uporabljanje skupnih infrastruktur in skupnih območij, vključno z nadomestili za njihovo uporabo, morajo biti na voljo zainteresiranim;
7. morebitni količinski in podobni popusti pri morebitnem zaračunavanju nadomestil za uporabo skupnih infrastruktur in skupnih območij se smejo priznavati le v skladu z objavljenimi tarifami in cenami;
8. obratovalci skupnih infrastruktur in skupnih območij ne smejo delati razlike med izvajalci storitev zemeljske oskrbe na podlagi državljanstva oziroma med domačimi in tujimi ponudniki storitev zemeljske oskrbe oziroma med samooskrbovalnimi uporabniki letališča.

(6) Uporabnik letališča lahko za lastne potrebe zagotavlja samooskrbo in izvajalec zemeljske oskrbe za tretje osebe lahko izvaja storitev zemeljske oskrbe za tretje osebe, če izpolnjuje predpisane pogoje in zahteve za izvajanje posamezne vrste storitev zemeljske oskrbe in mu je agencija izdala dovoljenje za izvajanje storitev zemeljske oskrbe po preveritvi predpisanih pogojev in zahtev.

(7) Tujemu uporabniku letališča in tujemu izvajalcu storitev zemeljske oskrbe za tretje osebe agencija izda dovoljenje za izvajanje storitev zemeljske oskrbe za tretje osebe pod pogojem vzajemnosti.

(8) Pred izdajo dovoljenja iz šestega odstavka tega člena morata uporabnik javnega letališča in izvajalec storitev zemeljske oskrbe za tretje osebe agenciji dokazati ustrezno zavarovanje odgovornosti.

(9) Upravljavca javnega letališča, uporabnik letališča ali izvajalec storitev zemeljske oskrbe za tretje osebe vodi računovodstvo za storitve zemeljske oskrbe ločeno od računovodstva za druge dejavnosti, ki jih opravlja. Izvajanje takega ločenega računovodstva in preverjanje, da ni finančnih tokov med njegovo dejavnostjo izvajanja storitev zemeljske oskrbe in drugimi dejavnostmi, preverja neodvisni revizor.

(10) Vlada na predlog ministra, po predhodnem mnenju upravljavca javnega letališča, omeji pravico do samooskrbe na posameznem javnem letališču in število izvajalcev storitev zemeljske oskrbe za tretje osebe, če to zahtevajo razlogi glede prostorskih zmožnosti letališča, zmogljivosti letališča glede na vrsto letalskih operacij, zračni prevoz, obseg zračnega prometa in stopnjo rabe površin na letališču. V posameznem primeru lahko vlada določi dodatne omejitve na najmanj na dva izvajalca storitev zemeljske oskrbe.

(11) Kadar veljajo omejitve iz prejšnjega odstavka, se izvajalci storitev zemeljske oskrbe izberejo po pravilih javnega naročanja za obdobje sedmih let. Izbiro opravi upravljavec javnega letališča iz prvega odstavka tega člena po posvetovanju z odborom uporabnikov. Če upravljavec javnega letališča sam izvaja te storitve, opravi izbiro ministrstvo po posvetu z odborom uporabnikov in upravljavcem javnega letališča. Obveznost izbire po pravilih javnega naročanja se ne nanaša na upravljavca javnega letališča in njegovo pravico opravljati storitve zemeljske oskrbe.

(12) Centralizirane infrastrukture na javnem letališču, na katerem se izvajajo letalske operacije komercialnega zračnega prevoza, ki se uporabljajo za izvajanje storitev zemeljske oskrbe, katerih

kompleksnost, stroški ali vpliv na okolje ne dopuščajo deljenja ali podvajanja sistemov, kot so na primer sistemi razvrščanja prtljage, razledenitve, prečiščevanja vode in distribucije goriva, vodi in upravlja upravljavec javnega letališča. Izvajalci storitev zemeljske oskrbe in samooskrbovani uporabniki letališč morajo uporabljati tako infrastrukturo.

(13) Vlada podrobneje določi izvajanje samooskrbe in storitev zemeljske oskrbe za tretje osebe, dostop do letališke infrastrukture, izjeme glede izvajanja vrste storitev zemeljske oskrbe, postopek izbire izvajalcev storitev zemeljske oskrbe in način izvedbe posvetovanj v zvezi z izvajanjem storitev zemeljske oskrbe ter vodenje in upravljanje centraliziranih infrastruktur ob upoštevanju predpisov Evropske unije.

133. člen

(letališke pristojbine, nadomestila za uporabo centraliziranih infrastruktur, cene storitev zemeljske oskrbe in pristojbine za varovanje)

(1) Upravljavec javnega letališča lahko uporabnikom letališča zaračunava letališke pristojbine, nadomestila za uporabo centraliziranih infrastruktur, izvajanje storitev zemeljske oskrbe in pristojbine za varovanje v skladu s predpisi Evropske unije ali tem zakonom v odvisnosti od stroškov, vrste, količine in zahtevnosti storitve.

(2) Upravljavec javnega letališča se v postopku oblikovanja letaliških pristojbin in nadomestil za uporabo centraliziranih infrastruktur posvetuje z odborom uporabnikov javnega letališča.

(3) Izvajalec storitev zemeljske oskrbe se pred določitvijo cen svojih storitev posvetuje z odborom uporabnikov javnega letališča. Upravljavec javnega letališča, ki je tudi izvajalec storitev zemeljske oskrbe, vodi računovodstvo za storitve zemeljske oskrbe ločeno od računovodstva za druge dejavnosti, ki jih opravlja. Izvajanje takega ločenega računovodstva ter preverjanje, da ni finančnih tokov med njegovo dejavnostjo izvajanja storitev zemeljske oskrbe in drugimi dejavnostmi, preverja neodvisni revizor.

(4) Če odbor uporabnikov javnega letališča v postopku oblikovanja letaliških pristojbin oporeka primernosti pristojbin, o letaliških pristojbinah odloči ministrstvo. Odločitev ministrstva velja največ šest mesecev. Ministrstvo lahko veljavnost odločitve podaljša za nadaljnjih šest mesecev, po predhodnem posvetovanju z zadevnimi stranmi, če oziroma dokler odbor uporabnikov javnega letališča oporeka primernosti letaliških pristojbin. V primeru odločitve o letaliških pristojbinah ministrstvo ni odškodninsko odgovorno za morebitno oškodovanje izvajalcev storitev ali uporabnikov letališča.

(5) Določbe prejšnjega odstavka se uporabljajo za upravljavca tistega javnega letališča, ki ima več kot pet milijonov potnikov v enem letu, ali upravljavca tistega javnega letališča, ki ima največ potnikov v državi.

(6) Vlada podrobneje določi način obračunavanja letaliških pristojbin in zahteve glede posvetovanja, postopke, če soglasje ni doseženo, poročanje, prilagajanje letaliških pristojbin, oprostitev plačila letaliških pristojbin in povračilo stroškov, posebnosti glede obračunavanja nadomestil za uporabo centraliziranih infrastruktur in zaračunavanje izvajanja drugih storitev, ki so potrebne za obratovanje javnega letališča, ter način določanja cen storitev zemeljske oskrbe ob upoštevanju predpisov Evropske unije.

134. člen

(omejitev in prepoved obratovanja javnega letališča)

(1) Obratovanje javnega letališča se lahko začasno omeji ali prepove, če to zahtevajo interesi varnosti, zdravja, varovanja okolja, ohranjanja narave, mednarodnih odnosov, obrambne potrebe ali podobni državni interesi. Omejitev ali prepoved sme trajati, dokler ne prenehajo razlogi za omejitev ali prepoved obratovanja javnega letališča.

(2) Vlada odloči o začasni omejitvi ali prepovedi obratovanja javnega letališča iz prejšnjega odstavka in povračilu stroškov, ki nastanejo zaradi začasne omejitve ali prepovedi obratovanja javnega letališča, upravljavcu javnega letališča in subjektom iz četrtega odstavka 121. člena tega zakona.

135. člen
(sistem upravljanja upravljavca javnega letališča)

Upravljavec javnega letališča izvaja in vzdržuje sistem upravljanja, s katerim zagotavlja skladnost z zahtevami iz tega zakona, obvladovanje sprememb in varnostnih tveganj ter vključuje sistem poročanja o dogodkih.

4. Dovoljenje za obratovanje aerodroma in dovoljenje za obratovanje objektov in naprav na aerodromu

136. člen
(uporaba aerodroma)

Aerodrom se uporablja v skladu z dovoljenjem za obratovanje aerodroma, ki ga izda agencija glede na izpolnjevanje gradbenih pogojev ter zahtev, ki jih določajo ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpisi ter drugi predpisi in pravni akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

137. člen
(dovoljenje za obratovanje aerodroma)

(1) Vloga za izdajo dovoljenja za obratovanje aerodroma vloži fizična ali pravna oseba.

(2) Vloga iz prejšnjega odstavka vsebuje:

- ime in priimek ali firmo ter kontaktne podatke,
- ime in priimek odgovorne osebe oziroma odgovornega vodje in drugih odgovornih oseb, če so imenovane, in
- podatke o aerodromu in pogojih za operacije (VFR/IFR, dan/noč).

(3) K vlogi iz prvega odstavka tega člena se priložijo:

- uporabno dovoljenje, če se to zahteva v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov,
- dokazila o izpolnjevanju tehničnih, tehnoloških in organizacijskih zahtev,
- dokazila o razpolaganju s finančnimi, materialnimi in kadrovskimi viri,
- dokazila o pravici do uporabe nepremičnin in
- izvod priročnika aerodroma.

(4) Agencija izda dovoljenje za obratovanje aerodroma, ko ugotovi:

- v primeru novogradnje aerodroma izpolnjevanje pogojev iz mnenja iz 140. člena tega zakona,
- v primeru izdaje dovoljenja za obratovanje aerodroma za javno letališče izpolnjevanje zahtev glede sistema upravljanja in
- skladnost dokazil in priročnika aerodroma iz prejšnjega odstavka z zahtevami.

(5) Upravljavec javnega letališča oziroma obratovalec nejavnega letališča ob zamenjavi izvajalca katere koli službe na aerodromu ali v primeru večjih organizacijskih ali tehničnih sprememb poda vlogo za spremembo dovoljenja za obratovanje aerodroma. Agencija preveri izpolnjevanje zahtev po postopku iz tega člena.

(6) Dovoljenje za obratovanje aerodroma velja za nedoločen čas.

(7) Agencija dovoljenje za obratovanje aerodroma omeji, začasno odvzame ali prekliče, ko ugotovi, da aerodrom ne izpolnjuje več predpisanih pogojev. Zoper odločbo je dovoljena pritožba v osmih dneh od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve.

138. člen

(dovoljenje za obratovanje objektov in naprav na aerodromu fizični ali pravni osebi, ki ni upravljavec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča)

(1) Za izvajanje svoje dejavnosti na letališču lahko objekte in naprave na aerodromu obratuje tudi oseba, ki ni upravljavec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča in ki ji je agencija izdala dovoljenje za obratovanje objektov in naprav na aerodromu.

(2) Vloga za izdajo dovoljenja iz prejšnjega odstavka vloži fizična ali pravna oseba.

(3) Vloga iz prejšnjega odstavka vsebuje:

- ime in priimek ali firmo ter kontaktne podatke,
- ime in priimek odgovorne osebe oziroma odgovornega vodje in drugih odgovornih oseb, če so imenovane, in
- podatke o letališču ter objektih in napravah na aerodromu, ki jih bo oseba obratovala.

(4) K vlogi iz drugega odstavka tega člena se priložijo:

1. uporabno dovoljenje, če se to zahteva v skladu s predpisi o graditvi objektov,
2. dokazila o izpolnjevanju tehničnih, tehnoloških in organizacijskih zahtev,
3. dokazila o razpolaganju s finančnimi, materialnimi in kadrovskimi viri,
4. dokazila o pravici do uporabe nepremičnin,
5. dokazila o dogovoru o ureditvi medsebojnih razmerij z upravljavcem javnega letališča ali obratovalcem nejavnega letališča in
6. izvod priročnika za obratovanje objektov in naprav na aerodromu.

(5) Agencija izda dovoljenje za obratovanje objektov in naprav na aerodromu iz prvega odstavka tega člena, ko ugotovi:

- izpolnjevanje tehničnih, tehnoloških in organizacijskih zahtev,
- skladnost dokazil in priročnika za obratovanje objektov in naprav na aerodromu iz prejšnjega odstavka z zahtevami.

(6) Dovoljenje za obratovanje objektov in naprav na aerodromu velja za nedoločen čas.

(7) Agencija omeji, začasno odvzame ali prekliče dovoljenje za obratovanje objektov in naprav na aerodromu, ko ugotovi, da imetnik dovoljenja ne izpolnjuje več predpisanih pogojev. Zoper odločbo je dovoljena pritožba v osmih dneh od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve.

139. člen

(seznam aerodromov)

(1) Agencija vodi seznam aerodromov v elektronski obliki, ki vsebuje naslednje podatke:

1. tehnični podatki o aerodromu:
  - podatki o vzletno-pristajalni stezi,
  - referenčna koda aerodroma,
  - gasilska kategorija aerodroma,
  - kategorija prileta,
  - pogoji za operacije (VFR/IFR, dan/noč);
2. podatki o upravljavcu javnega letališča oziroma obratovalcu nejavnega letališča:
  - ime in priimek ali firma ter kontaktni podatki,
  - ime in priimek odgovorne osebe oziroma odgovornega vodje upravljavca javnega letališča ali obratovalca nejavnega letališča ter ime in priimek drugih odgovornih oseb, če so imenovane.

(2) Osebni podatki iz seznama iz prejšnjega odstavka se zbirajo in uporabljajo za izvajanje nalog agencije oziroma drugih pristojnih organov iz tega zakona. Vanje imajo vpogled osebe, ki so pooblaščenice za delo s seznamom, in oseba, na katero se podatki nanašajo, kot tudi državni organ, če te podatke potrebuje v postopku, ki ga vodi v zvezi s posamezno osebo, vpisano v seznam aerodromov

v okviru svojih pristojnosti, pristojni letalski organi Evropske unije v zvezi s priznavanjem licenc in drugih listin iz tega poglavja ter preiskovalni organ. Podatki iz prejšnjega odstavka se hranijo trajno in v skladu s predpisi o varstvu arhivskega gradiva in arhiviranju. O obdelavi osebnih podatkov se vodi revizijska sled.

5. Pogoji za gradnjo

140. člen

(mnenje za gradnjo in posege v prostor na območju omejene rabe)

(1) Agencija izda mnenje za gradnjo letališča in letališke infrastrukture iz 145. člena tega zakona in s tem povezanimi posegi v prostor na območju omejene rabe. Investitor ali lastnik vloži vlogo za pridobitev mnenja agencije, ki se izda z vidika zagotavljanja varnosti zračnega prometa in tehnologije dela služb in subjektov iz 121. člena tega zakona.

(2) Vloga iz prejšnjega odstavka se vloži tudi v primeru sprememb lastnosti objektov in naprav, ki lahko vplivajo na varnost zračnega prometa in delovanje služb iz prejšnjega odstavka.

(3) V postopku izdaje mnenja iz tega člena agencija najprej preveri, ali stanje v prostoru s stališča zračnega prometa dopušča gradnjo letališča, letališke infrastrukture ali njihovo spremembo glede na predvideni namen in obseg zračnega prometa.

(4) V postopku izdaje mnenja lahko agencija zahteva dokazila, s katerimi se izkazuje doseganje ustrezne varnosti zračnega prometa z opredelitvijo nevarnosti, določitvijo in utemeljitvijo varnostnih meril, analizo tveganja in oceno tveganja. Če agencija presodi, da je treba izvesti tudi ukrepe za zmanjšanje tveganja, morajo dokazila obsegati tudi opredelitev glede teh.

(5) Agencija preveri, ali načrtovani objekti, naprave in posegi v prostor ovirajo varnost zračnega prometa, delovanje objektov in naprav, namenjenih za zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa, in izvajanje služb iz 121. člena tega zakona ter ali so za uporabo oziroma obratovanje objektov in naprav izpolnjeni drugi predpisani pogoji.

(6) V postopku izdaje mnenja iz tega člena lahko agencija pridobi mnenje upravljavca javnega letališča oziroma obratovalca nejavnega letališča in izvajalca storitev ATM/ANS.

(7) Ne glede na zakon, ki ureja graditev, agencija izda mnenje iz prvega odstavka tega člena v dveh mesecih od vložitve popolne vloge.

(8) Mnenje iz prvega odstavka tega člena velja dve leti.

141. člen

(mnenje za gradnjo in posege v prostor na območju nadzorovane rabe)

(1) Agencija izda mnenje za gradnjo ali postavitev objektov in naprav ter druge posege v prostor na območju nadzorovane rabe, razen v primeru manjše rekonstrukcije, vzdrževanja objekta in spremembe namembnosti, ki ne povečujejo višine objekta. Investitor ali lastnik vloži vlogo za pridobitev mnenja agencije, ki se izda z vidika zagotavljanja varnosti zračnega prometa in tehnologije dela služb in subjektov iz 121. člena tega zakona.

(2) V postopku izdaje mnenja lahko agencija zahteva dokazila, s katerimi se dokazuje doseganje ustrezne varnosti zračnega prometa z opredelitvijo nevarnosti, določitvijo in utemeljitvijo varnostnih meril, analizo tveganja in oceno tveganja.

(3) V postopku izdaje mnenja iz tega člena lahko agencija pridobi mnenje upravljavca javnega letališča oziroma obratovalca nejavnega letališča in izvajalca storitev ATM/ANS.

(4) Ne glede na zakon, ki ureja graditev, agencija izda mnenje iz prvega odstavka tega člena v dveh mesecih od vložitve popolne vloge. Mnenje iz prvega odstavka tega člena velja dve leti.

(5) Mnenje iz prvega odstavka tega člena vsebuje pogoje, ki jih je treba upoštevati ves čas izvajanja gradnje.

6. Ovire

142. člen (ovire)

(1) Agencija izda mnenje za gradnjo oziroma postavitve ovire ali spremembo obstoječe ovire na vplivnem območju aerodroma. Upravljavec javnega letališča, obratovalec nejavnega letališča, investitor ali lastnik ovire vloži vlogo za pridobitev mnenja agencije iz 140. ali 141. člena tega zakona.

(2) Gradnja oziroma postavitve ovire ali sprememba obstoječe ovire na območju omejene rabe je dovoljena, če neposredno služi obratovanju letališča in je v soglasju z upravljavcem javnega letališča oziroma obratovalcem nejavnega letališča.

(3) Za gradnjo oziroma postavitve ovire ali spremembo obstoječe ovire iz petega odstavka tega člena investitor ali lastnik ovire vloži vlogo za pridobitev mnenja agencije, ki se izda z vidika zagotavljanja varnosti zračnega prometa. V postopku izdaje mnenja lahko agencija zahteva dokazila, s katerimi se dokazuje doseganje ustrezne varnosti zračnega prometa z opredelitvijo nevarnosti, določitvijo in utemeljitvijo varnostnih meril, analizo tveganja in oceno tveganja.

(4) Ne glede na zakon, ki ureja graditev, agencija izda mnenje iz prejšnjega odstavka v dveh mesecih od vložitve popolne vloge.

(5) Ovire zunaj vplivnih območij aerodromov, ki so ocenjene kot nevarne za zračni promet, so:

- višje kot 100 metrov ali
- v krogu s polmerom 10 kilometrov od referenčne točke aerodroma višje kot 30 metrov in so na terenu, ki je več kot 100 metrov višji od referenčne točke aerodroma, ali
- zunaj kroga iz prejšnje alineje:
  - a) višje kot 30 metrov in stojijo na vzpetinah, ki se dvigajo iz okoliške pokrajine za več kot 100 metrov, ali
  - b) daljnovodi, žičnice in podobni objekti, ki so napeti nad dolinami in soteskami po dolžini več kot 75 metrov in segajo več kot 100 metrov od tal, ali
- zunaj naselij višje od okoliškega terena za najmanj 25 metrov, če so znotraj varovalnih pasov, kot so določeni s predpisi, ki urejajo ceste, železnice, energetiko in podobno.

(6) Če je ovira zgrajena oziroma postavljena ali spremenjena brez mnenja iz prvega in tretjega odstavka tega člena ali v nasprotju z njim ali če ovira po mnenju agencije negativno vpliva na varnost zračnega prometa, jo upravljavec javnega letališča, obratovalec nejavnega letališča, investitor ali lastnik ovire odstrani. Stroške odstranitve ovire nosi investitor ali lastnik ovire. Odločbo o odstranitvi ovire izda agencija.

(7) Upravljavec javnega letališča, obratovalec nejavnega letališča, investitor ali lastnik ovire zagotovi podatke o oviri v skladu s predpisom Evropske unije, ki ureja kakovost podatkov.

(8) Vegetacija, ki sega na vplivno območje aerodroma in za katero agencija ugotovi, da negativno vpliva na varnost zračnega prometa, se šteje za oviro in se odstrani. Odločbo o odstranitvi ovire izda agencija. Strošek odstranitve bremeni upravljavca javnega letališča ali obratovalca nejavnega letališča, na katero ima vegetacija vpliv. Pri tem upravljavec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča upošteva predpise o ohranjanju narave.

143. člen (zaznamovanje ovir)

(1) Ovire iz prejšnjega člena se zaznamujejo v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Zaznamovanje ovir se vzdržuje v brezhibnem stanju.

(2) Zaznamujejo se tudi vsi drugi objekti in naprave, ki so v neposredni bližini vplivnega območja aerodroma in ki po mnenju agencije lahko negativno vplivajo na varnost zračnega prometa.

(3) Ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena se ovire ne zaznamujejo, če agencija tako odloči.

(4) Zaznamovanje ovir postavlja in vzdržuje:

- lastnik ali investitor ovire, če je taka ovira zgrajena po zgraditvi letališča oziroma opredelitvi vplivnih območij aerodroma;
- lastnik ovire, upravljavec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča, če je taka ovira obstajala pred gradnjo letališča ali pred opredelitvijo vplivnih območij aerodroma; ali
- lastnik ovire, upravljavec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča, če gre za oviro iz petega odstavka 142. člena tega zakona.

144. člen (motnje za zračni promet)

(1) Agencija na podlagi vloge fizične ali pravne osebe izda dovoljenje za postavitve in delovanje naprav ali izvajanje aktivnosti, ki bi lahko povzročale elektromagnetne, svetlobne ali druge motnje na aerodromih, zrakoplovih in napravah za vodenje zrakoplovov ter objektih in napravah, namenjenih za zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa, oziroma lahko ovirajo ali zavedejo člane posadk ali osebje služb zračnega prometa. Agencija izda dovoljenje, če na podlagi prikaza naprave in opisa njenega delovanja lahko sklepa, da naprava ne vpliva na varnost zračnega prometa, oziroma če na podlagi opisa aktivnosti v zvezi s to napravo lahko sklepa, da aktivnost ne vpliva na varnost zračnega prometa.

(2) Agencija v dovoljenju določi pogoje delovanja naprave in omejitve izvajanja aktivnosti, ki so potrebne za preprečevanje motenj in zagotavljanje varnosti zračnega prometa.

(3) Agencija lahko začasno ali trajno prepove delovanje katere koli naprave ali izvajanje aktivnosti iz prvega odstavka tega člena, če se ugotovi, da negativno vpliva na varnost zračnega prometa.

(4) Motnje za zračni promet so tudi aktivnosti, ki bi lahko spodbudile dejavnost prostoživečih živali. Agencija lahko začasno ali trajno prepove izvajanje takih aktivnosti, če vplivajo na varnost zračnega prometa na javnem letališču, na katerem se opravlja mednarodni zračni promet, v radiju 13 km od referenčne točke aerodroma.

(5) Stroški prepovedi delovanja naprav in izvajanja aktivnosti iz tega člena bremenijo lastnika oziroma upravljavca takšne naprave ali izvajalca aktivnosti.

7. Gospodarjenje z letališko infrastrukturo

145. člen (gospodarjenje z zemljišči in letališko infrastrukturo)

(1) Infrastrukturni objekti in naprave na letališčih (v nadaljnjem besedilu: letališka infrastruktura) so:

1. objekti in naprave na aerodromih, ki so:
  - a) vzletno-pristajalne in vozne steze,
  - b) ploščadi,
  - c) postajališča za zrakoplove in
  - č) naprave za svetlobno navigacijo, če se te zahtevajo glede na pogoje za operacije (VFR/IFR, dan/noč),

2. objekti oziroma deli objektov in naprave za obravnavo potnikov, prtljage, tovora oziroma pošte,
3. objekti in naprave za varovanje,
4. servisne in intervencijske poti in pozicije ter poti notranjih prometnih tokov,
5. objekti in naprave za izvajanje služb na aerodromu in izvajanje storitev zemeljske oskrbe,
6. objekti in naprave za razledenitev, letalske energente, goriva, olja in pline ter
7. objekti in naprave za vzdrževanje letališča.

(2) Letališka infrastruktura so tudi vsa zemljišča ter drugi objekti in naprave, ki funkcionalno in neposredno služijo namenski rabi letališke infrastrukture iz prejšnjega odstavka.

(3) Letališka infrastruktura iz prvega in drugega odstavka tega člena je lahko v lasti Republike Slovenije, samoupravnih lokalnih skupnosti in drugih oseb javnega prava ali oseb zasebnega prava. V primeru javnih letališč, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet, so zemljišča, na katerih je letališka infrastruktura iz prvega odstavka tega člena, v lasti Republike Slovenije ali samoupravne lokalne skupnosti. V primeru letališč, za katere samoupravna lokalna skupnost določi javni interes, so zemljišča, na katerih je letališka infrastruktura iz prvega odstavka tega člena, v lasti samoupravne lokalne skupnosti.

(4) Republika Slovenija in samoupravne lokalne skupnosti imajo predkupno pravico za zemljišča na javnih letališčih, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet in na katerih je s prostorskim aktom določena namenska raba, ki opredeljuje letališče.

(5) Za zemljišča, na katerih je s prostorskim aktom določena širitev javnega letališča, na katerem se opravlja oziroma se bo opravljal mednarodni zračni promet, se v skladu z zakonom lastninska pravica lahko odvzame ali omeji z razlastitvijo. Če gre za prevzem že zgrajene letališke infrastrukture, se javna korist za razlastitev oziroma obremenitev lastninske pravice ugotovi s sklepom vlade ali občinskega sveta.

(6) Letališka infrastruktura iz prvega odstavka tega člena, ki je na javnih letališčih, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet, in letališčih, za katera je samoupravna lokalna skupnost določila javni interes, so gospodarska javna infrastruktura.

(7) Ne glede na prejšnji odstavek gospodarska javna infrastruktura niso objekti in naprave za obravnavo tovora oziroma pošte.

(8) Če je letališka infrastruktura iz prvega odstavka tega člena v lasti osebe, ki ni lastnik zemljišča, se uredijo pravice na tem zemljišču. Pri tem mora biti ne glede na morebitne poslovne, statusne, likvidnostne in podobne spremembe osebe, ki ni lastnik zemljišča, zagotovljeno, da taka letališka infrastruktura trajno služi samo za namene letališča.

146. člen **(vzdrževalna dela v javno korist)**

(1) Vzdrževanje letališke infrastrukture iz prvega odstavka 145. člena tega zakona na javnih letališčih, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet, na območju, ki ne presega območja omejene rabe, se šteje za vzdrževalna dela v javno korist ne glede na to, da niso namenjena zagotavljanju opravljanja gospodarske javne službe.

(2) Vzdrževalna dela v javno korist iz prejšnjega odstavka so vsa dela:

- s katerimi se objekti v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov, rekonstruirajo, vzdržujejo ali odstranijo, pri čemer se lahko spremenita tudi njihova zmogljivost in velikost, in s katerimi se naprave v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov, rekonstruirajo, vzdržujejo, odstranijo ali zamenjajo z novimi, pri čemer se lahko spremenita tudi njihova zmogljivost in velikost, in
- jih je mogoče izvesti v okviru stvarnih ali drugih pravic, ki dajejo pravico graditi na nepremičninah, na katerih se nahaja letališka infrastruktura iz prvega odstavka 145. člena tega zakona, če se s tem vplivi na okolje ali vplivi na ohranjanje narave ne povečajo preko dovoljenih.

(3) Vzdrževalna dela v javno korist na letališki infrastrukturi iz prvega odstavka 145. člena tega zakona so:

1. na objektih in napravah na aerodromih – na vzletno-pristajalnih in vozniških stezah izravnava in utrjevanje sestavnih delov objekta,
2. na objektih in napravah za obravnavo potnikov, prtljage, tovora oziroma pošte:
  - a) horizontalne prizidave do površine 80 m² kot enkratno povečanje,
  - b) nadstreški do površine 80 m² kot enkratno povečanje,
  - c) objekti in naprave za zagotovitev univerzalne uporabe objekta ter
  - č) namestitve tehničnih naprav,
3. vsi posegi na objektih in napravah za varovanje,
4. na servisnih in intervencijskih poteh in pozicijah ter poteh notranjih prometnih tokov posegi do površine 500 m² kot enkratno povečanje,
5. na objektih in napravah za izvajanje služb na aerodromu in izvajanje storitev zemeljske oskrbe:
  - a) horizontalne prizidave do površine 80 m² kot enkratno povečanje,
  - b) nadstreški do površine 80 m² kot enkratno povečanje,
  - c) namestitve tehničnih naprav,
6. na objektih in napravah za vzdrževanje letališča:
  - a) horizontalne prizidave do površine 80 m² kot enkratno povečanje,
  - b) nadstreški do površine 80 m² kot enkratno povečanje,
  - c) namestitve tehničnih naprav.

(4) Za izvedbo vzdrževalnih del v javno korist iz prejšnjega odstavka se investicijska dokumentacija ne izdelata, razen dokumenta o identifikaciji investicijskega projekta in poročila o izvajanju investicije. V skladu s predpisi, ki urejajo gradnjo, se izdelata projektna dokumentacija za izvedbo gradnje in projektna dokumentacija izvedenih del. Če se izvedba vzdrževalnih del v javno korist iz prejšnjega odstavka financira po predpisih, ki urejajo javne finance, glede priprave in obravnave investicijske dokumentacije veljajo ti predpisi.

(5) Za izvedbo vzdrževalnih del v javno korist mora investitor pridobiti mnenje agencije v skladu s 140. členom tega zakona. Za pridobitev mnenja mora predložiti vsaj projektno dokumentacijo za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja v skladu s predpisi, ki urejajo gradnjo.

(6) Po končanju vzdrževalnih del v javno korist iz 1. točke tretjega odstavka tega člena upravljavec javnega letališča najpozneje v 30 dneh pri agenciji vložijo vlogo za spremembo dovoljenja za obratovanje aerodroma v skladu s 137. členom tega zakona. K vlogi priloži projektno dokumentacijo izvedenih del in podpisano izjavo projektanta in vodje projektiranja projekta izvedenih del ter nadzornika in vodje nadzora, da so dela dokončana, da je objekt izveden v skladu s projektno dokumentacijo in izpolnjuje bistvene zahteve, da sta projekt izvedenih del in dokazilo o zanesljivosti objekta izdelana v skladu s predpisi ter da je objekt zgrajen v skladu s pogoji in ukrepi mnenjedajalcev.

(7) Obveznosti obratovalca letališča so enake obveznostim investitorja v skladu z zakonom, ki ureja graditev objektov.

VII. ZRAČNI PROSTOR

147. člen (splošno o zračnem prostoru)

(1) Zračni prostor se ureja s klasifikacijo zračnega prostora, oblikovanjem struktur zračnega prostora in upravljanjem zračnega prostora v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju letalstva.

(2) Če ta zakon ne določa drugače, je urejanje zračnega prostora v pristojnosti ministrstva, v soglasju z ministrstvom, pristojnim za obrambo.

148. člen (upravljanje zračnega prostora)

(1) Z upravljanjem zračnega prostora se načrtuje najboljša mogoča izkoriščenost zračnega prostora s pomočjo dinamične časovne delitve tega prostora in občasno njegove razdelitve med različne kategorije uporabnikov na podlagi kratkoročnih potreb.

(2) Pri upravljanju zračnega prostora se upoštevajo javni interes, obrambni interesi, zahteve za izvajanje državnih aktivnosti in interesi drugih uporabnikov zračnega prostora. Z upravljanjem zračnega prostora se ne sme omejevati izvajanje vojaških operacij, usposabljanj in drugih vojaških aktivnosti, potrebnih za zagotavljanje spoštovanja sprejetih mednarodnih obveznosti Republike Slovenije na obrambnem področju ali uresničevanje njenih obrambnih potreb.

(3) Upravljanje zračnega prostora se izvaja na strateški, predtaktični in taktični ravni.

(4) Naloge upravljanja zračnega prostora na strateški ravni, kar vključuje pripravo strokovnih podlag in gradiv ter izvajanje drugih nalog v skladu s tem zakonom, potrebnih za izvajanje strateške ravni upravljanja zračnega prostora, ob upoštevanju načel in pravil prilagodljive uporabe zračnega prostora, opravlja Odbor za upravljanje zračnega prostora, ki ga ustanovi vlada.

(5) Odbor za upravljanje zračnega prostora sestavljajo predstavnik ministrstva in predstavnik agencije kot predstavnika civilnih organov ter dva predstavnika ministrstva, pristojnega za obrambo, kot predstavnika vojaških organov. Člane Odbora za upravljanje zračnega prostora in njihove namestnike imenuje vlada. Odbor za upravljanje zračnega prostora vodi predsednik, ki je predstavnik ministrstva.

(6) Naloge upravljanja zračnega prostora na predtaktični ravni izvaja Celica za upravljanje zračnega prostora, ki jo sestavljajo predstavniki izvajalca služb zračnega prometa kot predstavniki civilnih organov in pripadniki Slovenske vojske kot predstavniki vojaških organov. Predstavnike civilnih organov v Celici za upravljanje zračnega prostora imenuje izvajalec služb zračnega prometa, predstavnike vojaških organov pa imenuje minister, pristojen za obrambo. Celica za upravljanje zračnega prostora dodeljuje zračni prostor v skladu s predpisom iz osmega odstavka tega člena ter pravočasno sporoča in objavlja razpoložljivost zračnega prostora uporabnikom zračnega prostora, izvajalcem služb zračnega prometa in drugim zainteresiranim subjektom. Način izvajanja nalog upravljanja zračnega prostora na predtaktični ravni Celica za upravljanje zračnega prostora opredeli v operativnih postopkih, na katere soglasje poda Odbor za upravljanje zračnega prostora. Administrativne in druge podporne naloge Celice za upravljanje zračnega prostora zagotavlja izvajalec služb zračnega prometa. Organizacijski in administrativni vidiki izvajanja nalog se podrobneje določijo v dogovoru, ki ga skleneta izvajalec služb zračnega prometa in ministrstvo, pristojno za obrambo.

(7) Naloge upravljanja zračnega prostora na taktični ravni, kar vključuje aktivacijo, deaktivacijo ali prerazporeditev zračnega prostora, ki ga je dodelila Celica za upravljanje zračnega prostora, izmenjavo informacij in zagotavljanje varnosti pri upravljanju interakcij med civilnimi in vojaškimi leti, izvajajo

izvajalec služb zračnega prometa in nadzorne vojaške enote, ki izvajajo naloge v skladu z dogovorjenimi skupnimi operativnimi postopki, na katere soglasje poda Odbor za upravljanje zračnega prostora.

(8) Vlada podrobneje določi izvajanje ravni upravljanja zračnega prostora iz tretjega odstavka tega člena, zahteve in postopek glede uvajanja sprememb v zračnem prostoru in pravila prednosti dodeljevanja zračnega prostora.

149. člen **(klasifikacija zračnega prostora in strukture zračnega prostora)**

Vlada določi razrede zračnega prostora (klasifikacijo zračnega prostora) in strukture zračnega prostora z opredelitvijo vertikalnih, horizontalnih in lateralnih meja in pogojev uporabe struktur zračnega prostora, ter njihovo objavo.

150. člen **(rezervacije zračnega prostora)**

(1) V zračnem prostoru se iz razlogov iz drugega odstavka tega člena vzpostavijo rezervacije zračnega prostora v skladu s predpisom iz osmega odstavka 148. člena tega zakona.

(2) O vzpostavitvi rezervacij zračnega prostora:

- zaradi zagotavljanja izvajanja vojaških operacij, usposabljanj in drugih vojaških aktivnosti, potrebnih za zagotavljanje spoštovanja sprejetih mednarodnih obveznosti Republike Slovenije na obrambnem področju ali uresničevanje njenih obrambnih potreb, odloči minister, pristojen za obrambo;
- zaradi izvajanja nalog policije, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, varstva pred nalezljivimi boleznimi, varstva okolja in ohranjanja narave ter izvajanja nalog preiskovalnega organa, na zahtevo pristojnega organa, odloči minister;
- zaradi zagotavljanja varnosti v zračnem prometu, na zahtevo organizatorja iz 111. člena tega zakona ali drugega zainteresiranega subjekta, odloči agencija.

(3) Rezervacije zračnega prostora iz prejšnjega odstavka se vzpostavijo kot začasne strukture zračnega prostora z določenimi vertikalnimi, horizontalnimi in lateralnimi mejami, trajanjem in pogoji uporabe ter se objavijo.

(4) Celica za upravljanje zračnega prostora dodeljuje strukture zračnega prostora iz prejšnjega odstavka v skladu s postopki iz šestega in osmega odstavka 148. člena tega zakona.

151. člen **(posebnosti)**

(1) Zaradi zagotavljanja interesov varnosti določenega leta pristojna enota kontrole zračnega prometa lahko v delu zračnega prostora ali na javnem letališču, na katerem se zagotavlja kontrola zračnega prometa, po lastni presoji, na zahtevo vodje zrakoplova, izvajalca storitev ATM/ANS, upravljavca javnega letališča, preiskovalnega organa ali agencije, začasno prepove ali omeji zračni promet.

(2) Zaradi izvajanja nadzora in varovanja slovenskega zračnega prostora pristojna enota kontrole zračnega prometa, na zahtevo enote Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, v določenem delu zračnega prostora začasno prepove ali omeji zračni promet.

(3) Zaradi izvajanja službe iskanja in reševanja lahko služba zračnega prometa za namen izvajanja nalog centra za koordinacijo začasno prepove ali omeji zračni promet.

VIII. GEOINFORMACIJSKA DEJAVNOST ZA CIVILNO LETALSTVO

152. člen **(geoinformacijska dejavnost in prostorski podatki)**

(1) Geoinformacijska dejavnost iz tega zakona obsega zajem, upravljanje, zbiranje, vodenje, vzdrževanje, obdelavo in distribucijo prostorskih podatkov, ki so potrebni za zagotavljanje varnosti zračnega prometa, in se izvaja v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, in ob upoštevanju mednarodnih standardov, priporočenih praks in navodil ICAO.

(2) Prostorski podatki, zbrani v okviru geoinformacijske dejavnosti, so podatki o objektih ali pojavih v prostoru, ki so lahko naravni ali antropogeni, stalni ali začasni in statični ali dinamični in ki lahko vplivajo na varnost zračnega prometa.

(3) Prostorski podatki, zbrani v okviru geoinformacijske dejavnosti, so podlaga za izdelavo zbirk lokacijskih podatkov, kartografskih in drugih prikazov ter izvajanje lokacijskih storitev.

153. člen **(izvajanje geoinformacijske dejavnosti)**

(1) Geoinformacijsko dejavnost iz tega zakona izvaja ministrstvo, razen posameznih nalog, ki jih izvaja Geodetski inštitut Slovenije.

(2) Program geoinformacijske dejavnosti iz tega zakona pripravi ministrstvo v sodelovanju z Geodetskim inštitutom Slovenije in agencijo. Naloge geoinformacijske dejavnosti iz tega zakona, ki jih opravlja Geodetski inštitut Slovenije, so vključene v program dela Geodetskega inštituta Slovenije in so sestavni del letnega programa državne geodetske službe iz zakona, ki ureja geodetsko dejavnost.

(3) Po sprejetju programa državne geodetske službe v skladu z zakonom, ki ureja geodetsko dejavnost, ministrstvo, agencija in Geodetski inštitut Slovenije sklenejo dogovor o izvedbi in financiranju nalog iz programa iz prejšnjega odstavka. Sredstva za izvedbo teh nalog zagotovi ministrstvo.

154. člen **(naloge Geodetskega inštituta Slovenije)**

Geodetski inštitut Slovenije kot javno službo na področju geoinformacijske dejavnosti v skladu s tem zakonom izvaja naslednje naloge:

- organizira izvedbo ter nadzor izmer, monitoringa objektov in pojavov, ki lahko vplivajo na varnost zračnega prometa,
- zajema, upravlja, zbira, vodi, vzdržuje, obdeluje in distribuira prostorske podatke, izdeluje zbirke lokacijskih podatkov, kartografske in druge prikaze ter izvaja lokacijske storitve,
- pripravi geoinformacijsko gradivo za zagotavljanje letalskih informacij,
- izvaja raziskovalne in razvojne naloge ter druge strokovno-tehnične naloge v zvezi z geoinformacijsko dejavnostjo iz tega zakona in
- sodeluje s sorodnimi organizacijami na strokovno-tehnični ravni po usmeritvah ministrstva.

155. člen **(dostop do digitalnih podatkov o terenu in ovirah)**

(1) Digitalni podatki o terenu in ovirah so digitalni zapis prostorskih podatkov iz 152. člena tega zakona, ki se zbirajo v skladu s predpisom Evropske unije, ki ureja kakovost podatkov.

(2) Digitalni podatki o terenu in ovirah niso javni.

(3) Ministrstvo na podlagi vloge izvajalcev storitev, državnih organov, javnih raziskovalnih organizacij in drugih organizacij odloči o dostopu do digitalnih podatkov o terenu in ovirah. Vloga je takse prosta.

(4) Vlagatelj iz prejšnjega odstavka mora v vlogi za dostop do digitalnih podatkov o terenu in ovirah izkazati interes za dostop. V vlogi se vlagatelj z izjavo zaveže, da pridobljeni digitalni podatki o terenu in ovirah ne bodo dostopni tretjim osebam.

(5) Evidenco subjektov, ki jim je bil odobren dostop do digitalnih podatkov o terenu in ovirah, vodi Geodetski inštitut Slovenije.

IX. VAROVANJE IN OLAJŠAVE

1. Varovanje civilnega letalstva

156. člen (splošno)

(1) Varnost zračnega prometa se zagotavlja z varovanjem civilnega letalstva pred dejanji nezakonitega vmešavanja (v nadaljnjem besedilu: varovanje) v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Dejanja nezakonitega vmešavanja iz prejšnjega odstavka so:

1. nasilje proti osebi v zrakoplovu med letom, če to dejanje lahko ogrozi varnost tega zrakoplova;
2. uničenje zrakoplova med delovanjem ali povzročitev škode takemu zrakoplovu, zaradi česar postane nesposoben za let ali pa je lahko ogrožena njegova varnost med letom;
3. namestitve ali povzročitev namestitve v zrakoplov med delovanjem zrakoplova, na kakršen koli način, naprave ali snovi, ki lahko zrakoplov uniči ali povzroči škodo na njem, zaradi česar zrakoplov ne more leteti, ali na njem povzroči škodo, ki bo najverjetneje ogrozila njegovo varnost med letom;
4. uničenje ali poškodovanje objektov, sistemov in naprav, ki so namenjeni zagotavljanju navigacijskih služb zračnega prometa, ali vplivanje na njihovo delovanje, če tako dejanje lahko ogrozi varnost zrakoplova med letom;
5. sporočanje informacij, za katere se ve, da so napačne, in s tem ogrožanje varnosti zrakoplova med letom ali
6. nezakonita in namerna uporaba naprave, snovi ali orožja za:
  - a) nasilno dejanje proti osebi na letališču, na katerem se opravlja domači, notranji ali mednarodni zračni promet, ki povzroči ali bi lahko povzročilo resno poškodbo ali smrt osebe,
  - b) uničenje ali hujše poškodovanje letališke infrastrukture ali zrakoplova, ki je na njej in ne obratuje, ali prekinitve izvajanja letaliških služb in drugih služb, če katero od teh dejanj ogroža ali bi lahko ogrozilo varnost na tem letališču, in
7. kakšno koli drugo dejanje, ki bi lahko ogrozilo varnost zračnega prometa.

(3) Pri pripravi in izvajanju ukrepov in postopkov varovanja med seboj sodelujejo državni organi, lastnik javnega letališča, upravljavec javnega letališča, izvajalci služb na aerodromu iz drugega odstavka 121. člena tega zakona, subjekti iz četrtega odstavka 121. člena tega zakona, operatorji in subjekti, ki uporabljajo standarde s področja varovanja.

(4) Na javnem letališču, v zrakoplovu, objektu izvajalca storitev navigacijskih služb zračnega prometa in objektih zunaj javnih letališč, v katerih se izvajajo ukrepi varovanja, mora vsak ravnati v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, programi varovanja civilnega letalstva in drugimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju varovanja.

(5) Če je to potrebno za varovanje in na podlagi ocene tveganja, agencija lahko zahteva izvajanje ukrepov, ki so strožji od predpisanih. Ti ukrepi so ustrezni, objektivni, nediskriminatorni in sorazmerni s tveganjem, zaradi katerega se sprejemajo. Oceno tveganja pripravijo organi in subjekti iz tretjega odstavka tega člena. Agencija o ukrepih takoj obvesti Evropsko komisijo po začetku njihovega izvajanja.

(6) Če je to potrebno za varovanje, lahko agencija na podlagi smiselne uporabe pravil za javna letališča odloči, da ukrepe varovanja izvajajo tudi obratovalci nejavnega letališča.

157. člen (nacionalni program varovanja civilnega letalstva)

(1) Nacionalni program varovanja civilnega letalstva sprejme vlada na predlog ministra.

(2) Nacionalni program varovanja civilnega letalstva iz prejšnjega odstavka opredeljuje izvajanje skupnih osnovnih standardov varovanja v skladu s predpisi Evropske unije in mednarodnimi standardi ICAO ter vsebuje tudi:

- program za nadzor kakovosti, s katerim se zagotovi preverjanje kakovosti varovanja civilnega letalstva v skladu s predpisi Evropske unije in mednarodnimi standardi ICAO, in
- program usposabljanja, s katerim se zagotovi učinkovitost izvajanja nacionalnega programa varovanja civilnega letalstva v skladu z mednarodnimi standardi ICAO.

(3) Programi varovanja civilnega letalstva iz 158., 159., 160. in 161. člena tega zakona morajo biti usklajeni z nacionalnim programom varovanja civilnega letalstva.

(4) Nacionalni program varovanja civilnega letalstva ni javen in zanj ne veljajo določbe predpisov, ki urejajo informacije javnega značaja.

158. člen
(program varovanja javnega letališča)

(1) Agencija na predlog upravljavca javnega letališča odloči o programu varovanja javnega letališča.

(2) Program varovanja javnega letališča iz prejšnjega odstavka ni javen.

159. člen
(program varovanja operatorja)

(1) Agencija na predlog operatorja odloči o programu varovanja operatorja. Agencija odloči o programu varovanja operatorja pred izdajo spričevala letalskega prevoznika (AOC) iz 109. člena tega zakona.

(2) Tuji operator, ki opravlja zračni prevoz v mednarodnem zračnem prometu v Republiko Slovenijo, iz nje in čez njeno ozemlje, uskladi program varovanja operatorja s programi varovanja javnih letališč, če mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ne določa drugače. Tuji operator na podlagi zahteve ministrstva predloži program varovanja operatorja, če mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ne določa drugače.

(3) Agencija lahko od operatorja, ki nima spričevala letalskega prevoznika (AOC) in uporablja zrakoplov z največjo vzletno maso nad 5700 kg, za namen varovanja zahteva, da pripravi program varovanja operatorja, ki mora biti v skladu z nacionalnim programom varovanja v civilnem letalstvu. Agencija na predlog takega operatorja odloči o odobritvi programa varovanja operatorja.

(4) Programi varovanja operatorja iz tega člena niso javni.

160. člen
(program varovanja izvajalca storitev navigacijskih služb zračnega prometa)

(1) Agencija na predlog izvajalca storitev navigacijskih služb zračnega prometa odloči o programu varovanja izvajalca storitev navigacijskih služb zračnega prometa.

(2) Program varovanja izvajalca storitev navigacijskih služb zračnega prometa iz prejšnjega odstavka ni javen.

161. člen
(program varovanja subjekta, ki uporablja standarde s področja varovanja)

(1) Agencija na predlog subjekta, ki uporablja standarde s področja varovanja, odloči o programu varovanja subjekta, ki uporablja standarde s področja varovanja.

(2) Program varovanja subjekta, ki uporablja standarde s področja varovanja, iz prejšnjega odstavka ni javen.

162. člen **(Svet Republike Slovenije za varovanje civilnega letalstva)**

(1) Za usklajeno delovanje pristojnih organov, ki so odgovorni za pripravo, izvajanje in usklajevanje postopkov in ukrepov varovanja, in agencije vlada na predlog ministra ustanovi Svet Republike Slovenije za varovanje civilnega letalstva.

(2) Člani Sveta Republike Slovenije za varovanje civilnega letalstva so:

- predstavniki ministrstva,
- predstavniki ministrstva, pristojnega za notranje zadeve,
- predstavniki ministrstva, pristojnega za obrambo,
- predstavniki ministrstva, pristojnega za javno upravo,
- predstojniki agencije, policije, Slovenske obveščevalno-varnostne agencije, Generalštaba Slovenske vojske, obveščevalno-varnostne službe ministrstva, pristojnega za obrambo, in Urada Vlade Republike Slovenije za informacijsko varnost.

(3) Svet Republike Slovenije za varovanje civilnega letalstva vodi predsednik, ki je predstavnik ministrstva.

(4) Svet Republike Slovenije za varovanje civilnega letalstva je pristojen za:

- spremljanje in koordiniranje izvajanja Nacionalnega programa varovanja civilnega letalstva,
- predlaganje sprememb in dopolnitev Nacionalnega programa varovanja civilnega letalstva,
- dajanje predlogov in smernic za izvedbo Nacionalnega programa varovanja civilnega letalstva,
- na zahtevo ministra, druge naloge s področja varovanja v skladu z Nacionalnim programom varovanja civilnega letalstva.

163. člen **(letališki sveti za varovanje civilnega letalstva)**

Za usklajeno delovanje pristojnih organov, ki so odgovorni za pripravo, izvajanje in usklajevanje postopkov in ukrepov varovanja, agencije in organizacije, ki pripravljajo in izvajajo različne vidike varovanja na javnem letališču, upravljavec javnega letališča ustanovi letališki svet za varovanje civilnega letalstva.

164. člen **(način varovanja)**

(1) Upravljavec javnega letališča zagotovi ustrezne površine, prostore in opremo za varnostne preglede zrakoplovov, vozil, potnikov, prtljage, tovora oziroma pošte, oseb, ki niso potniki, in njihovih osebnih predmetov, zalog za oskrbo med letom in zalog za oskrbo na letališču ter v skladu s programoma iz 157. in 158. člena tega zakona na letališču določi javne dele, nadzorovane dele, varnostna območja omejenega gibanja, kritične dele varnostnih območij omejenega gibanja, in če je potrebno, druga varnostno pomembna območja.

(2) Upravljavec javnega letališča ali subjekt, ki uporablja standarde s področja varovanja, v skladu s programom varovanja javnega letališča iz 158. člena tega zakona zagotovi naslednje tehnično-tehnološke pogoje varovanja:

1. površine na letališču, potrebne za varnostne preglede zrakoplovov in vozil,
2. prostore in opremo, potrebno za osnovne in posebne varnostne preglede potnikov, vozil, prtljage, tovora oziroma pošte, oseb, ki niso potniki, in njihovih osebnih predmetov, zalog za oskrbo med letom in zalog za oskrbo na javnem letališču, na katerem se opravlja mednarodni zračni promet, ki

- vstopajo ali se vnašajo na varnostna območja omejenega gibanja, kritične dele varnostnega območja omejenega gibanja in druga varnostno pomembna območja, če so določena,
3. osnovne varnostne preglede potnikov, prtljage in oseb, ki niso potniki, in njihovih osebnih predmetov, ki vstopajo ali se vnašajo na kritične dele varnostnega območja omejenega gibanja,
  4. prostore in opremo za nastanitev in oskrbo oseb, ki ne izpolnjujejo pogojev za vstop v državo, in drugih posebnih kategorij potnikov, na primer oseb, ki so v nameravanem času prevoza v postopku prisilne odstranitve tujca oziroma katerih prevoz je potreben v zvezi s kazenskim postopkom ali izvršitvijo pravnomočne obsodbe,
  5. varovanje javnih delov letališča in nadzorovanih delov letališča, razen uradnih prostorov policije, carinskega organa in drugih državnih organov, če to s temi organi s pogodbo ni urejeno drugače,
  6. prostorske in druge pogoje pristojnim organom za nadzor izvajanja varovanja in
  7. video nadzorne sisteme za nadzor letališča.

(3) Osnovne varnostne preglede zrakoplovov zagotavlja operator, ki zagotavlja tudi opremo, potrebno za njihovo izvajanje.

(4) Posebne varnostne preglede in ukrepe opravlja policija v skladu z zakonom, ki ureja naloge in pooblastila policije.

(5) Če agencija ugotovi, da varovanje iz tega člena ni zagotovljeno v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, in resne pomanjkljivosti, ki se ponavljajo, minister, pristojen za notranje zadeve, odredi policijsko varovanje do odprave pomanjkljivosti v skladu s tem zakonom. Stroški, ki s tem nastanejo, bremenijo upravljavca javnega letališča oziroma subjekt, ki uporablja standarde s področja varovanja, ki je odgovoren za nastale pomanjkljivosti. Agencija o ugotovitvi obvesti Svet Republike Slovenije za varovanje civilnega letalstva.

(6) Varnostno osebje upravljavca javnega letališča na javnem delu letališča oziroma pred vstopom na katero koli varnostno območje, določeno s programom varovanja javnega letališča iz 158. člena tega zakona, izvaja naslednje ukrepe:

1. opozori osebo na okoliščine in ravnanje, ki pomenijo ali bi lahko pomenili kršitev reda ali javnega reda na varovanem območju;
2. osebi, ki s svojim ravnanjem krši red ali javni red na varovanem območju, ogroža premoženje, osebno varnost ali življenje ljudi, izreče ustno navodilo ali zahtevo, da s kršitvijo ali ogrožanjem takoj preneha ali da zapusti varovano območje;
3. ugotovi istovetnost osebe na varovanem območju, kadar je to potrebno za varnost ljudi in premoženja, ki jih varuje, ali če tako določajo pravila na varovanem območju;
4. površinsko pregleda vrhnja oblačila, notranjost vozila, tovor in prtljago osebe na varovanem območju, če je to potrebno za varnost ljudi in premoženja, ki ga varuje, ali če tako določajo pravila na varovanem območju in če oseba s tem soglaša;
5. prepreči osebi vstop na varovano območje, če ne soglaša s površinskim pregledom, če pri površinskem pregledu najde predmete, ki bi se lahko uporabili za napad ali samopoškodovanje, predmete kaznivega dejanja ali prekrška ter predmete in snovi, ki jih na podlagi zakona ali reda na varovanem območju ni dovoljeno imeti v posesti, če nasprotuje ugotavljanju njene istovetnosti ali istovetnosti ni mogoče ugotoviti, če ne upošteva pravil na varovanem območju ali če je to potrebno zaradi preprečitve neposrednega ogrožanja ljudi in premoženja na varovanem območju;
6. zadrži osebo do prihoda policije, vendar največ dve uri, če je bila zalotena v okoliščinah, ki kažejo na storitev kaznivega dejanja, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, če je bila zalotena pri kršitvi pravil na varovanem območju in ne ravna v skladu z ukrepi varnostnega osebja ali s silo ali grožnjo, da bo neposredno uporabila silo, ovira ali preprečuje izvedbo ukrepa varnostnemu osebju ali če oseba na varovanem območju ali pri izstopu z varovanega območja odkloni preverjanje istovetnosti ali te ni mogoče ugotoviti ali ne soglaša s površinskim pregledom vrhnjih oblačil, notranjosti vozila, tovora in prtljage;
7. uporabi fizično silo, če drugače ne more preprečiti osebi neupravičen vstop na varovano območje, odstrani osebo z varovanega območja, če se tam neupravičeno zadržuje, prepreči neposredno ogrožanje življenja ljudi ali premoženja, ki ga varuje, ali zadrži osebo do prihoda policije;
8. uporabi sredstva za vklepanje ali vezanje, če drugače ne more zadržati osebe iz prejšnje točke;

9. v skladu z zakonom, ki ureja zasebno varovanje, izjemoma uporabi strelno orožje, če z drugimi milejšimi ukrepi ne more preprečiti neposrednega ogrožanja življenja ljudi in nezakonitega vmešavanja v civilno letalstvo iz 1., 2., 3., 4. in 6. točke drugega odstavka 156. člena tega zakona in če so pred uporabo orožja podana ustrezna obvestila.

(7) O uporabi strelnega orožja varnostnega osebja iz prejšnjega odstavka upravljavec javnega letališča poroča ministrstvu in pri tem navede podatke o razlogu uporabe strelnega orožja, varnostniku, ki je ukrep uporabil, osebi, zoper katero je bil ukrep uporabljen, času in kraju ukrepa ter morebitnih telesnih poškodbah in poda oceno zakonitosti in strokovnosti uporabljenega ukrepa. Minister imenuje komisijo, ki preveri okoliščine uporabe strelnega orožja in oceni, ali je bilo strelno orožje uporabljeno zakonito in strokovno.

165. člen

(gibanje in zadrževanje na javnem letališču in v objektu izvajalcev storitev navigacijskih služb zračnega prometa)

(1) Na nadzorovanih delih javnega letališča, varnostnih območjih omejenega gibanja, kritičnih delih varnostnega območja omejenega gibanja, drugih varnostno pomembnih območjih javnega letališča in v objektih izvajalca storitev navigacijskih služb zračnega prometa, ki so opredeljeni s programi varovanja iz 158., 159., 160. in 161. člena tega zakona, se smejo gibati in zadrževati samo tiste osebe, ki opravljajo službene naloge in imajo za to ustrezna dovoljenja za gibanje in zadrževanje (v nadaljnjem besedilu: dovoljenje za gibanje).

(2) Agencija na obrazloženi predlog upravljavca javnega letališča, izvajalca služb na aerodromu in subjektov iz 121. člena tega zakona, operatorja, izvajalca storitev navigacijskih služb zračnega prometa ali državnega organa, ki opravlja naloge na letališču ali v objektu izvajalca storitev navigacijskih služb zračnega prometa, odloči o dovoljenju za gibanje osebi iz prejšnjega odstavka (v nadaljnjem besedilu: prosilec). Na podlagi dovoljenja za gibanje upravljavec javnega letališča imetnikom zagotovi identifikacijske priponke, ki so dokazilo, da je imetniku izdano dovoljenje za gibanje. V nacionalnem programu varovanja civilnega letalstva iz 157. člena tega zakona se določita oblika in vsebina identifikacijske priponke.

(3) Agencija izda dovoljenje za gibanje prosilcu iz prejšnjega odstavka v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek. Pred izdajo dovoljenja s soglasjem prosilca preveri njegovo preteklost, zbira osebne podatke v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, in na tej podlagi izdelava oceno primernosti prosilca. Preverjanje preteklosti se opravi s pregledom:

1. identitete prosilca,
  2. podrobnega življenjepisa prosilca,
  3. dokazila o sodbi, s katero je bil prosilec pravnomočno obsojen zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, odločbi o prekršku, s katero je bil prosilec pravnomočno spoznan za odgovornega za prekršek s področja varstva javnega reda in miru, ki se nanaša na nasilno in drzno vedenje, orožje ali uporabo nevarnih predmetov, in s področja neupravičene proizvodnje prepovedanih drog in prometa z njimi ter za prekršek s področja varovanja v državah bivanja v zadnjih petih letih,
  4. dokazila, da se zoper prosilca ne vodi kazenski postopek za naklepno kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti,
  5. dokazil o zaposlitvi, usposabljanjih ali morebitnih vrzelih v zadnjih petih letih.
  6. podatkov predlagatelja iz drugega odstavka tega člena o izrečenih disciplinskih sankcijah ali disciplinskih postopkih pri preteklih delodajalcih prosilca v zadnjih petih letih
- in po osebnem razgovoru s prosilcem, če agencija to oceni kot potrebno zaradi varovanja.

(4) Dokazila iz 3. in 4. točke prejšnjega odstavka pridobi agencija po uradni dolžnosti iz uradnih evidenc, ki jih vodijo državni organi ali nosilci javnih pooblastil.

(5) Vloga prosilca iz drugega odstavka tega člena z dokazili iz tretjega odstavka tega člena, ki jih predloži prosilec, se predloži tako, da predlagatelj iz drugega odstavka tega člena nima vpogleda v osebne podatke prosilca.

(6) Če je pri izdelavi ocene primernosti podan sum varnostnega zadržka, se na podlagi zahteve agencije opravi varnostno preverjanje prosilca. Varnostno preverjanje opravi policija in Slovenska obveščevalno-varnostna agencija v skladu s pooblastili in po postopkih, določenih s predpisi o varovanju tajnih podatkov. Varnostno preverjanje obsega preveritev podatkov, ki so določeni s predpisi o varovanju tajnih podatkov za pridobitev dovoljenja za dostop do tajnih podatkov stopnje ZAUPNO. Policija in Slovenska obveščevalno-varnostna agencija morata agencijo o ugotovljenih varnostnih zadržkih obvestiti najpozneje sedem delovnih dni po prejemu zahtevka za varnostno preverjanje.

(7) Na nadzorovanih delih javnega letališča, varnostnih območjih omejenega gibanja, kritičnih delih varnostnega območja omejenega gibanja in drugih varnostno pomembnih območjih javnega letališča se smejo gibati in zadrževati tudi druge osebe, če se nameravajo vkrcati v zrakoplov, izkrcati iz njega ali opraviti določene naloge, vendar morajo imeti spremljevalca, ki ga določi izvajalec službe varovanja.

(8) Na nadzorovanih delih javnega letališča, varnostnih območjih omejenega gibanja, kritičnih delih varnostnega območja omejenega gibanja in drugih varnostno pomembnih območjih javnega letališča se smejo pri opravljanju nalog gibati in zadrževati brez dovoljenja za gibanje in brez spremljevalca tudi člani posadk, če imajo ustrezno identifikacijsko priponko.

(9) V postopku odločanja o dovoljenju za gibanje agencija in ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, policija in Slovenska obveščevalno-varnostna agencija v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov, obdelujejo naslednje osebne podatke:

1. podatke, ki so vsebovani v osebni dokumentu;
2. podatke o delovnih izkušnjah, zaposlitvah in delodajalcih;
3. podatke, da je bil prosilec pravnomočno obsojen zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, da je bil pravnomočno spoznan za odgovornega za prekršek s področja varstva javnega reda in miru, ki se nanaša na nasilno in drzno vedenje, orožje ali uporabo nevarnih predmetov, in s področja neupravičene proizvodnje prepovedanih drog in prometa z njimi ali za prekršek s področja varovanja v državah bivanja v zadnjih petih letih;
4. podatke, da se zoper prosilca ne vodi kazenski postopek zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti;
5. podatke o pomembnih življenjskih dogodkih, ki jih je prosilec navedel v podrobnem življenjepis;
6. oceno primernosti za izdajo dovoljenja za gibanje iz tretjega odstavka tega člena.

(10) Podrobni življenjepis iz 2. točke tretjega odstavka tega člena vsebuje naslednje podatke prosilca:

1. ime in priimek, vključno s prejšnjimi,
2. enotno matično številko (EMŠO),
3. datum in kraj rojstva, če prosilec nima dodeljene enotne matične številke (EMŠO),
4. državljanstvo oziroma državljanstva, vključno s prejšnjimi,
5. naslov (stalnega, začasnega in dejanskega) prebivališča,
6. bivanja v tujini, če so trajala tri mesece ali več (kraj, obdobje in razlog bivanja),
7. poklic in delo, ki ga opravlja,
8. služenje vojaškega roka,
9. šolanje in obiskovanje seminarjev ali drugih oblik usposabljanja v tujini, če so trajala mesec ali več (kraj in obdobje),
10. delodajalce in njihove naslove, vključno s preteklimi,
11. navedbo sodbe, s katero je bil pravnomočno obsojen zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, odločbe o prekršku, s katero je bil pravnomočno spoznan za odgovornega za prekršek s področja varstva javnega reda in miru, ki se nanaša na nasilno in drzno vedenje, orožje ali uporabo nevarnih predmetov, in s področja neupravičene proizvodnje prepovedanih drog in prometa z njimi ali za prekršek s področja varovanja v državah bivanja v zadnjih petih letih,
12. kazenski postopek zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti,
13. odvisnost od alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi oziroma druge zasvojenosti,
14. bolezen ali duševne motnje, ki bi lahko ogrozile varno izvajanje službenih nalog,
15. stike s tujimi varnostnimi ali obveščevalnimi službami,

16. članstvo ali sodelovanje v organizacijah ali skupinah, ki ogrožajo vitalne interese Republike Slovenije ali držav članic političnih, obrambnih in varnostnih zvez, katerih članica je Republika Slovenija,
17. prejšnja varnostna preverjanja v skladu s predpisi, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva,
18. sodelovanje v tujih oboroženih silah ali drugih oboroženih formacijah,
19. finančne obveznosti oziroma prevzeta jamstva z navedbo vrste (na primer krediti, hipoteke, preživnine) in višine finančnih obveznosti, razloge za dolgove in upnike ter navedbo vseh dohodkov v preteklem letu, vključno s podatki o lastništvu nepremičnin,
20. podatke o povprečnem osebnem dohodku v zadnjih treh mesecih,
21. lastnosti in okoliščine iz življenja prosilca, ki imajo lahko za posledico izpostavljenost izsiljevanju ali drugim oblikam izvajanja pritiska.

(11) Vlada določi način izdaje dovoljenja za gibanje in obvezne sestavine obrazloženega predloga iz drugega odstavka tega člena. Zaščita dovoljenja za gibanje in identifikacijske priponke pred ponarejanjem in drugimi oblikami zlorab ter način nošenja identifikacijske priponke in preverjanje z njo povezane identitete imetnika se določijo v Nacionalnem programu varovanja v civilnem letalstvu.

(12) Ne glede na določbe tega člena dovoljenje za gibanje uslužbencem policije, Slovenske obveščevalno-varnostne agencije in ministrstva, pristojnega za obrambo, ter osebam, ki so v skladu s predpisi o tajnih podatkih pridobile dovoljenje za dostop do tajnih podatkov, izda agencija le na podlagi zaprosila in mnenja predlagatelja iz drugega odstavka tega člena, ki mora vsebovati najmanj opredelitev potrebe po gibanju in zadrževanju na območju oziroma v objektu, za katerega je treba imeti dovoljenje za gibanje, če organ, ki je zaprosil za izdajo dovoljenja za gibanje, poda izjavo, da je opravil preverjanje, ki glede zahtevnosti ustreza najmanj preverjanju preteklosti iz tretjega odstavka tega člena.

166. člen

(zavrnitev, odvzem in začasno zadržanje izdanega dovoljenja za gibanje)

(1) Agencija zavrne vlogo za izdajo dovoljenja za gibanje, če:

1. ni izkazana identiteta prosilca;
2. dejansko ugotovljene okoliščine iz varnostnega preverjanja kažejo na utemeljen dvom o zanesljivosti posameznika za samostojno gibanje na nadzorovanih delih javnega letališča, varnostnih območjih omejenega gibanja, kritičnih delih varnostnega območja omejenega gibanja, drugih varnostno pomembnih območjih javnega letališča in v objektih izvajalca storitev ATM/ANS (varnostni zadržek);
3. za prosilca ni izkazana potreba po gibanju in zadrževanju na nadzorovanih delih javnega letališča, varnostnih območjih omejenega gibanja, kritičnih delih varnostnega območja omejenega gibanja, drugih varnostno pomembnih območjih javnega letališča in v objektih izvajalca storitev ATM/ANS, za katerega je dovoljenje za gibanje potrebno, ali če ta potreba ni trajna;
4. prosilec ni soglašal z zbiranjem osebnih podatkov, preverjanjem preteklosti ali z morebitnim varnostnim preverjanjem;
5. je bil prosilec pravnomočno obsojen zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, ali pravnomočno spoznan za odgovornega za prekršek s področja varstva javnega reda in miru, ki se nanaša na nasilno in drzno vedenje ter uporabo nevarnih predmetov, ali za prekršek s področja proizvodnje prepovedanih drog in prometa z njimi ali za prekršek s področja varovanja;
6. se zoper prosilca vodi kazenski postopek zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti;
7. se prosilec ni udeležil osebnega pogovora, če je bil nanj vabljen;
8. se ugotovi, da je prosilec v vlogi za pridobitev dovoljenja za gibanje navedel neresnične podatke, ki so bistvenega pomena za odločanje o vlogi.

(2) Agencija izdano dovoljenje za gibanje odvzame, če se med veljavnostjo dovoljenja za gibanje ugotovi, da so nastali razlogi iz prvega odstavka tega člena za zavrnitev izdaje dovoljenja. Agencija lahko med veljavnostjo dovoljenja od policije in Slovenske obveščevalno-varnostne agencije zahteva vnovično varnostno preverjanje.

(3) Dovoljenje za gibanje sme agencija prosilcu vročiti samo osebno, pri tem pa drugi načini vročitve, ki štejejo za osebno vročitev, niso dovoljeni.

(4) Agencija začasno zadrži izvajanje pravic iz dovoljenja za gibanje, če:

- imetnik dovoljenja za gibanje ni v roku končal varnostnega usposabljanja, če je zahtevano s programom usposabljanja iz druge alineje drugega odstavka 157. člena tega zakona, ali
- je pri imetniku dovoljenja za gibanje nastala okoliščina, ki kaže na nastanek razlogov za odvzem dovoljenja.

(5) Začasno zadržanje izvajanja pravic iz dovoljenja za gibanje ustno odredi pooblaščen uradna oseba agencije, ki dovoljenje tudi začasno odvzame. Pisna odločba o začasnem zadržanju mora biti izdana v 24 urah od izreka.

(6) Agencija o zavrnitvi izdaje dovoljenja za gibanje, odvzemu dovoljenja oziroma začasnem zadržanju izda odločbo in obvesti predlagatelja iz drugega odstavka 165. člena tega zakona na način, da prikrije vir podatkov.

167. člen

(orožje in prepovedani predmeti ter izjeme)

(1) Na javnem letališču smejo imeti in nositi orožje ter prepovedane predmete le uslužbenci policije in pooblaščen uradne osebe carinskega organa, pooblaščen osebe Slovenske varnostno-obveščevalne agencije in obveščevalno-varnostne službe ministrstva, pristojnega za obrambo, pripadniki vojaške policije, kadar opravljajo naloge varovanja v skladu z zakonom, ki ureja obrambo, častna enota Republike Slovenije pri sodelovanju na protokolarnih dogodkih v skladu z državnimi in vojaškimi protokolarnimi pravili, varnostno osebje upravljavca javnega letališča in osebje službe upravljavca javnega letališča za zmanjševanje nevarnosti, ki jo povzročajo divje živali

(2) Vlada na predlog ministra s sklepom določi posamezno izjemo od prejšnjega odstavka in posebnosti nošenja orožja in prepovedanih predmetov na javnem letališču, če je to potrebno zaradi varovanja.

(3) Način nošenja in uporabe orožja ter prepovedanih predmetov za varnostno osebje upravljavca javnega letališča se določi v programu varovanja javnega letališča iz 158. člena tega zakona.

(4) Upravljavec javnega letališča, na katerem se izvaja služba za zmanjšanje nevarnosti, ki jih povzročajo divje živali, ministru redno letno poroča o morebitni uporabi strelnega orožja osebja službe za zmanjševanje nevarnosti, ki jih povzročajo divje živali. Če iz poročila upravljavca javnega letališča izhaja dejanska uporaba strelnega orožja, minister imenuje komisijo, ki preveri okoliščine uporabe strelnega orožja in oceni, ali je bilo strelno orožje uporabljeno zakonito in strokovno.

168. člen

(oddaja, prevoz in vrnitev orožja, streliva in drugega nevarnega blaga v zračnem prevozu)

(1) V potniško kabino zrakoplova in varnostno omejeno območje gibanja ni dovoljeno vnašati orožja, streliva, eksplozivov, vnetljivih ali nevarnih snovi ter sredstev in predmetov, ki so jim podobni. Nošenje in uporaba orožja ter streliva v potniški kabini zrakoplova in na varnostno omejenem območju gibanja je dovoljena izjemoma v skladu s pogoji iz predpisa iz četrtega odstavka tega člena.

(2) Častnik za varovanje med letom, pooblaščen oseba ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, ali ministrstva, pristojnega za pravosodje, lahko zaradi opravljanja uradnih nalog vnesejo v potniško kabino zrakoplova orožje in strelivo.

(3) Potnik, ki ima orožje in strelivo, ju ob prijavi na let prijavi in preda pooblaščen uradni osebi ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, pod pogojem, da se mu orožje in strelivo ob izkrcanju vrne.

(4) Minister v soglasju z ministrom, pristojnim za notranje zadeve, in ministrom, pristojnim za pravosodje, podrobneje določi pogoje za nošenje in uporabo orožja in streliva v zračnem prevozu ter način predaje, prevoza in vračanja orožja in streliva v zračnem prevozu.

2. Olajšave v zračnem prevozu

169. člen

(nacionalni program za olajšave v zračnem prevozu)

(1) Nacionalni program za olajšave v zračnem prevozu sprejme vlada na predlog ministra.

(2) Nacionalni program za olajšave v zračnem prevozu vsebuje sklop ukrepov, dejavnosti in tehnoloških postopkov, ki olajšajo delovanje zračnega prevoza in pospešijo pretok potnikov, prtljage, pošte in blaga, ter določa pristojne organe, upravljavce javnih letališč, operatorje, ki jim je spričevalo letalskega prevoznika (AOC) izdala agencija, in druge subjekte, ki ga izvajajo, ter določa njihove obveznosti in odgovornosti.

170. člen

(Svet za olajšave v zračnem prevozu)

(1) Za usklajeno izvajanje nacionalnega programa za olajšave v zračnem prevozu vlada ustanovi Svet za olajšave v zračnem prevozu.

(2) Za člane Sveta za olajšave v zračnem prevozu se imenujejo predstavniki ministrstva, ministrstev, pristojnih za notranje zadeve, finance, kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, turizem, zunanje zadeve, zdravstvo, zaščito in reševanje, agencije, upravljavcev javnih letališč in operatorjev, ki jim je spričevalo letalskega prevoznika (AOC) izdala agencija.

(3) Na javnih letališčih, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet, se ustanovijo letališki sveti za olajšave v zračnem prevozu z namenom izvajanja ukrepov za olajšave v zračnem prevozu in poenostavitev formalnosti. Letališki sveti za olajšave v zračnem prevozu se lahko ustanovijo tudi na drugih javnih letališčih, če tako določa nacionalni program za olajšave v zračnem prevozu iz prejšnjega člena.

X. ISKANJE IN REŠEVANJE TER PREISKAVE V ZVEZI Z VARNOSTJO

1. Iskanje in reševanje

171. člen (iskanje in reševanje)

- (1) Iskanje in reševanje se izvajata v skladu s tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.
- (2) Službo iskanja in reševanja zagotavljajo ministrstvo, pristojno za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, ministrstvo, pristojno za zdravje, agencija in izvajalec storitev ATM/ANS.
- (3) Ko se začne iskanje in reševanje, je treba o tem takoj obvestiti preiskovalni organ in ministrstvo, pristojno za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.
- (4) Lastnik zrakoplova, uporabnik zrakoplova, operator, vodja zrakoplova, upravljavec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča morajo sodelovati pri iskanju in reševanju.
- (5) Vlada podrobneje določi način izvajanja službe iskanja in reševanja ter zahteve za osebje, operatorje in zrakoplove, ki sodelujejo pri izvajanju službe iskanja in reševanja.

2. Preiskave v zvezi z varnostjo

172. člen (preiskava v zvezi z varnostjo in preiskovalni organ)

- (1) Preiskava nesreč in resnih incidentov v zvezi z varnostjo (v nadaljnjem besedilu: preiskava v zvezi z varnostjo) se izvaja v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.
- (2) Cilj preiskave v zvezi z varnostjo je izboljšanje letalske varnosti in ne ugotavljanje krivde ali odgovornosti.
- (3) Preiskavo v zvezi z varnostjo izvaja preiskovalni organ.
- (4) Preiskovalni organ iz prejšnjega odstavka je organiziran kot samostojna organizacijska enota pri ministrstvu. Ta organizacijska enota mora biti funkcijsko neodvisna zlasti od organov letalstva, ki so pristojni za plovnost, registracijo, letenje, vzdrževanje, izdajo licenc, izvajanje storitev ATM/ANS ali obratovanje aerodroma, in na splošno od vsake druge stranke ali subjekta, katerih interesi ali misije bi lahko bili v nasprotju z nalogami organa za preiskave v zvezi z varnostjo ali bi lahko vplivali na njegovo objektivnost. Neodvisna mora biti tudi od drugih organov in subjektov, katerih interesi bi lahko bili v nasprotju z nalogami in pristojnostmi preiskovalnega organa.
- (5) Ministrstvo zagotovi preiskovalnemu organu iz tretjega odstavka tega člena sredstva, ki jih potrebuje za izvajanje svojih nalog neodvisno od organov, navedenih v prejšnjem odstavku.
- (6) Vlada podrobneje določi potek preiskave v zvezi z varnostjo, delo preiskovalnega organa ter zagotavljanje logistične podpore preiskovalnemu organu.

173. člen (stvarna in krajevna pristojnost preiskovalnega organa)

- (1) Preiskovalni organ je pristojen za:

- preiskave nesreč zrakoplovov, če se nesreča zgodi na ozemlju Republike Slovenije ali v njenem zračnem prostoru, ne glede na to, v kateri državi je zrakoplov registriran;
- preiskave nesreč zrakoplovov, ki so vpisani v register zrakoplovov, ne glede na to, kje se nesreča zgodi, če preiskave ne uvede država, v kateri se je nesreča zgodila, ali če preiskovalni organ oceni, da je preiskava v zvezi z varnostjo potrebna zaradi izboljšanja varnosti;
- resne incidente zrakoplovov z največjo vzletno maso nad 2250 kg, ko se resni incident zgodi na ozemlju Republike Slovenije ali v njenem zračnem prostoru, ne glede na to, v kateri državi je zrakoplov registriran;
- resne incidente zrakoplovov, ki so vpisani v register zrakoplovov, z največjo vzletno maso nad 2250 kg, če preiskave ne uvede država, v kateri se je resni incident zgodil, ali če preiskovalni organ oceni, da je preiskava v zvezi z varnostjo potrebna zaradi izboljšanja varnosti.

(2) Preiskovalni organ lahko, če obstajajo utemeljeni razlogi, povezani z varnostjo, izvede preiskavo v zvezi z varnostjo na podlagi prvega odstavka 172. člena tega zakona tudi za incidente ter zrakoplove in naprave za prosto letenje, ki s predpisi Evropske unije niso urejeni.

(3) Preiskovalni organ lahko sodeluje pri preiskavi v zvezi z varnostjo, za katero je pristojen preiskovalni organ druge države, če je bil v nesreči ali resnem incidentu udeležen zrakoplov, vpisan v register zrakoplovov. Preiskovalni organ sodeluje pri preiskavi v zvezi z varnostjo, če je tako sodelovanje potrebno po mednarodnih pogodbah, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, ali če preiskovalni organ oceni, da je preiskava v zvezi z varnostjo potrebna zaradi izboljšanja varnosti.

174. člen **(prenos in prevzem preiskave v zvezi z varnostjo)**

(1) Vlada lahko preiskavo v zvezi z varnostjo deloma ali v celoti prenese na drugo državo, če na predlog preiskovalnega organa ugotovi, da preiskovalni organ ne bo mogel zagotoviti ciljev preiskave v zvezi z varnostjo v skladu s predpisi Evropske unije, ki urejajo preiskave in preprečevanje nesreč in incidentov v civilnem letalstvu.

(2) Preiskovalni organ lahko prevzame od druge države pristojnost za preiskavo v zvezi z varnostjo. Preiskovalni organ o prevzemu pristojnosti sklene dogovor z drugo državo po predhodni seznanitvi vlade.

175. člen **(sodelovanje z drugimi državami)**

Preiskovalni organ, če je izpolnjena zahteva o izključitvi nasprotja interesov, lahko v skladu s predpisi Evropske unije, ki urejajo preiskave in preprečevanje nesreč in incidentov v civilnem letalstvu, k sodelovanju v preiskavi v zvezi z varnostjo povabi predstavnika EASA in predstavnika pristojnega organa zadevnih držav članic Evropske unije ali tretje države.

176. člen **(sodelovanje s pravosodnimi organi)**

Preiskovalni organ lahko sodeluje s sodišči in državnimi tožilstvi pri preiskavah v zvezi z varnostjo v okviru njihove zakonsko določene pristojnosti. Sodelovanje pomeni zlasti medsebojno izmenjavo informacij in dogovarjanje o ustreznem zavarovanju sledi nesreč in resnih incidentov ter se izvaja na način, ki ne ovira neodvisnega ali samostojnega delovanja teh državnih organov. Preiskovalni organ se s sodišči ali državnimi tožilstvi samostojno dogovarja o izvajanju sodelovanja v posamičnih zadevah.

177. člen **(vodja preiskovalnega organa, preiskovalec, komisija)**

(1) Vlada na predlog ministra imenuje vodjo preiskovalnega organa oziroma v primeru multimodalnega organa vodjo letalskega oddelka ter preiskovalce.

(2) Vodja preiskovalnega organa mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- ima najmanj deset let delovnih izkušenj na področju letalstva kot pilot ali oseba, ki opravlja naloge glede vzdrževanja in plovnosti zrakoplova ali glede kontrole zračnega prometa,
- ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu druge stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih druge stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na osmo raven slovenskega ogrodja kvalifikacij, ter je strokovno usposobljen za preiskave v zvezi z varnostjo.

(3) Preiskovalec mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- ima najmanj deset let delovnih izkušenj, od tega najmanj dve leti na področju letalstva kot osebe v letalstvu iz 1. do 5. točke 66. člena tega zakona,
- ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu druge stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih druge stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na osmo raven slovenskega ogrodja kvalifikacij, ter je strokovno usposobljen za preiskave v zvezi z varnostjo.

(4) Za preiskavo v zvezi z varnostjo vodja preiskovalnega organa imenuje komisijo, ki jo sestavljajo glavni preiskovalec, eden ali več preiskovalcev in drugi strokovnjaki, kadar je to potrebno. Če vodja preiskovalnega organa tako presodi, lahko v komisijo imenuje samo glavnega preiskovalca in druge strokovnjake.

(5) Komisija iz prejšnjega odstavka je pri delu samostojna in neodvisna.

(6) Organi in osebe, ki so povezane z nesrečo ali resnim incidentom, omogočijo komisiji dostop do operativnih, tehničnih in pravnih ugotovitev za preiskavo v zvezi z varnostjo. Vodja preiskovalnega organa lahko zaprosi za pomoč strokovnjake z delovnega področja, če je to potrebno zaradi preiskave v zvezi z varnostjo. Vodja preiskovalnega organa lahko zaprosi za pomoč tuje letalske strokovnjake organov civilnega letalstva in drugih organov, ki so usposobljeni za preiskave v zvezi z varnostjo.

(7) Če je bil v nesreči ali resnem incidentu, za preiskavo katerega je pristojen preiskovalni organ na podlagi 173. in 174. člena tega zakona, udeležen tudi vojaški zrakoplov ali tuji vojaški zrakoplov, vodja preiskovalnega organa imenuje kot člana komisije za preiskavo v zvezi z varnostjo tudi predstavnika ministrstva, pristojnega za obrambo.

178. člen **(razrešitev vodje preiskovalnega organa)**

(1) Vlada razreši vodjo preiskovalnega organa, če:

1. to sam zahteva,
2. ne izpolnjuje več pogojev za imenovanje iz tretje alineje drugega odstavka prejšnjega člena,
3. trajno izgubi delovno zmožnost za opravljanje dela na delovnem mestu vodje preiskovalnega organa,
4. v enem mesecu od imenovanja ne sklene pogodbe o zaposlitvi oziroma aneksa k pogodbi o zaposlitvi,
5. se ugotovi nesposobnost za opravljanje nalog na položaju,
6. mu preneha delovno razmerje v skladu s sporazumom o prenehanju pogodbe o zaposlitvi oziroma odpovedjo pogodbe o zaposlitvi s strani javnega uslužbenca.

(2) Vodja preiskovalnega organa se o razlogih za razrešitev obvesti, hkrati pa ima možnost zagovora.

(3) Vlada razreši vodjo preiskovalnega organa z upravno odločbo, v kateri obrazloži razloge za svojo odločitev. Za razrešitev vodje preiskovalnega organa se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja delovna razmerja javnih uslužbencev.

(4) Zoper odločbo iz prejšnjega odstavka ni pritožbe, zagotovljeno pa je sodno varstvo v upravnem sporu, pri čemer pristojno sodišče odloča prednostno.

(5) Razrešeni vodja preiskovalnega organa je razporejen na prosto delovno mesto na ministrstvu, ki ustreza njegovi usposobljenosti, za čas, za katerega je sklenil pogodbo o zaposlitvi, ali za nedoločen čas, če je imel pred imenovanjem sklenjeno takšno delovno razmerje. Če takšnega delovnega mesta ni, mu vlada v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, odpove pogodbo o zaposlitvi v skladu z določbami o redni odpovedi.

(6) Če je vodja preiskovalnega organa razrešen, ker ne izpolnjuje več pogojev za imenovanje iz prejšnjega člena, gre za razrešitev iz krivdnih razlogov in odpoved pogodbe o zaposlitvi iz krivdnih razlogov v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja.

(7) V času od predloga za imenovanje do imenovanja novega vodje preiskovalnega organa naloge na tem položaju opravlja vršilec dolžnosti.

179. člen **(izjema glede izpolnjevanja pogojev)**

(1) Če se delovno razmerje za delovno mesto preiskovalca sklene z osebo, ki ob zaposlitvi ne izpolnjuje pogojev iz tretje alineje drugega odstavka in prve alineje tretjega odstavka 177. člena tega zakona, mora oseba izpolniti predpisane pogoje najpozneje v 18 mesecih od dneva zaposlitve, sicer ji preneha delovno razmerje.

(2) Oseba iz prejšnjega odstavka, ki ni strokovno usposobljena za preiskave v zvezi z varnostjo, lahko v času od zaposlitve do usposobitve opravlja posamezna strokovna dejanja (na primer priprava analiz, informacij, pomoč pri preiskavi) na področju preiskav v zvezi z varnostjo.

180. člen **(strokovno usposabljanje)**

Minister določi program strokovnega usposabljanja za preiskave v zvezi z varnostjo, s katerim določi vsebino strokovnega usposabljanja, postopek preverjanja strokovne usposobljenosti in priznavanja opravljenih usposabljanj, vzdrževanje strokovne usposobljenosti, veljavnost dokazil o usposabljanjih in druga vprašanja, povezana s strokovnim usposabljanjem, na predlog preiskovalnega organa.

181. člen **(zagotavljanje preiskave v zvezi z varnostjo)**

(1) Preiskovalnemu organu oziroma komisiji se med preiskavo v zvezi z varnostjo omogoči neovirano delo.

(2) Preiskovalni organ za preiskavo v zvezi z varnostjo se lahko dogovarja o sodelovanju pri preiskavi s pristojnimi organi za preiskave v zvezi z varnostjo drugih držav članic Evropske unije ali tretjih držav.

(3) Določbe tega zakona o preiskavi v zvezi z varnostjo v ničemer ne omejujejo pristojnosti organov po drugih predpisih.

182. člen **(stroški preiskave v zvezi z varnostjo)**

(1) Preiskava v zvezi z varnostjo se financira iz državnega proračuna. Vlada lahko zahteva povrnitev stroškov preiskave od osebe, za katero je pristojno sodišče ugotovilo namerno povzročitev nesreče ali incidenta oziroma povzročitev nesreče ali incidenta iz hude malomarnosti. Pravica do povrnitve stroškov preiskave zastara po preteku dveh let od pravnomočnosti sodne odločbe ali dokončnosti odločbe upravnega organa.

(2) Stroške reševanja zrakoplova ali odstranjevanja razbitin nosi lastnik zrakoplova. To velja tudi, če je odstranjevanje razbitin zahteval glavni preiskovalec za preiskavo v zvezi z varnostjo.

(3) Vlada podrobneje določi način obračunavanja stroškov iz prejšnjega odstavka.

183. člen
(pooblastila preiskovalcev)

(1) Glavni preiskovalec in preiskovalci v komisiji imajo za preiskavo v zvezi z varnostjo pooblastila, določena s predpisi Evropske unije o preiskavah in preprečevanju nesreč in incidentov v civilnem letalstvu.

(2) Izvrševanje pristojnosti preiskovalnega organa iz prejšnjega odstavka ne sme ovirati izvrševanja pristojnosti sodišč, državnih tožilcev in policije v kazenskih in predkazenskih postopkih.

(3) Glavni preiskovalec ima tudi pooblastilo za zaseg vozila, plovila, zrakoplova ali naprave za potrebe vodenja preiskave v zvezi z varnostjo proti ustreznemu nadomestilu, o čemer se izda potrdilo.

184. člen
(prepoved odstranitve delov zrakoplova in stvari)

(1) Najdeni zrakoplov in stvari, ki se v zrakoplovu prevažajo, ali kar koli, kar spada k temu zrakoplovu, ali stvari, za katere obstaja sum, da bi lahko bile vzrok letalske nesreče, se ne smejo odstraniti ali premestiti brez dovoljenja glavnega preiskovalca, razen če je to potrebno za reševanje človeškega življenja ali zaradi drugih izjemnih razlogov ali če preiskovalni sodnik odloči drugače.

(2) Kdor najde zrakoplov ali stvari iz prejšnjega odstavka, mora o tem takoj obvestiti policijo, preiskovalni organ ali komisijo, ki lahko te stvari odvzame v korist preiskave.

185. člen
(obveščanje javnosti)

(1) Preiskovalni organ v sodelovanju z ministrom lahko obvesti javnost o preiskavi v zvezi z varnostjo.

(2) Preiskovalni organ objavi končno poročilo o preiskavi v zvezi z varnostjo na način, da je dostopno javnosti.

186. člen
(obnova preiskave v zvezi z varnostjo)

Preiskavo v zvezi z varnostjo lahko preiskovalni organ obnovi kadar koli, če pridobi nove dokaze ali ugotovitve, ki bistveno vplivajo na okoliščine, v katerih se je nesreča ali incident zgodil.

187. člen
(nezgodno zavarovanje in zavarovanje odgovornosti)

(1) Ministrstvo zavaruje preiskovalce preiskovalnega organa v času opravljanja dela za primer nesreče pri delu, katere posledica je smrt, trajna izguba splošne delovne zmožnosti ali začasna izguba delovne zmožnosti.

(2) Ministrstvo zavaruje preiskovalce preiskovalnega organa za odgovornost proti tretjim osebam za škodo, ki nastane zaradi strokovne napake preiskovalca preiskovalnega organa in zaradi nenadnega in presenetljivega dogodka pri izvajanju nalog preiskovalnega organa.

(3) Vlada določi višino zavarovalne vsote za zavarovanje iz tega člena in način sklenitve zavarovanja.

188. člen
(stroški pogreba in enkratna denarna pomoč)

(1) Za preiskovalca preiskovalnega organa, ki je pri opravljanju svojega dela izgubil življenje, ministrstvo poravnava stroške pogreba v kraju, ki ga določijo svojci.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka ožjim družinskim članom preiskovalca preiskovalnega organa pripada enkratna denarna pomoč v višini skupnega zneska bruto plač, ki jih je v zadnjih 12 mesecih prejel pokojni preiskovalec preiskovalnega organa. Znesek enkratne denarne pomoči določi minister s sklepom.

XI. NADZOR IN POSTOPKI O PREKRŠKIH

1. Pristojni organi

189. člen (ministrstvo)

(1) Ministrstvo je pristojno za odločanje v upravnih zadevah iz prvega in tega dela tega zakona, ki se nanašajo na:

1. odobritev izjem od tega zakona iz 20. člena tega zakona,
2. izjeme za specifični zrakoplov in druge objekte, namenjene premikanju v zraku ali za specifično dejavnost iz 22. člena tega zakona,
3. zračni prevoz iz IV. poglavja tega zakona,
4. letališča iz 3. oddelka VI. poglavja tega zakona,
5. rezervacije zračnega prostora iz druge alineje drugega odstavka 150. člena tega zakona,
6. dostop do digitalnih podatkov o terenu in ovirah iz 155. člena tega zakona in
7. druge naloge, določene s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Ministrstvo je prekrškovni organ za prekrške v zvezi z določbami 25., 29. in 155. člena tega zakona, v zvezi z zračnim prevozom iz 1. in 2. oddelka IV. poglavja, z letališči iz 3. oddelka VI. poglavja in v zvezi z iskanjem in reševanjem ter preiskavami v zvezi z varnostjo iz X. poglavja iz tega dela tega zakona.

(3) Uradne osebe ministrstva se za izvajanje nalog iz prvega in drugega odstavka tega člena usposablajo v skladu s programom usposabljanja, ki ga določi minister.

190. člen (agencija)

(1) Agencija je pristojna za odločanje v upravnih zadevah, letalski nadzor ter postopkih o prekrških iz prvega in tega dela tega zakona, ki se nanašajo na:

1. pravila letenja iz 14. člena tega zakona,
2. registracijo zrakoplovov iz I. poglavja tega zakona,
3. plovnost iz II. poglavja tega zakona,
4. osebje v letalstvu iz III. poglavja tega zakona,
5. letalske operacije in prevoz nevarnega blaga iz V. poglavja tega zakona,
6. letališča iz 1., 2., 4., 5. in 6. oddelka VI. poglavja drugega dela tega zakona,
7. izvajanje storitev ATM/ANS,
8. predtaktično in taktično upravljanje zračnega prostora v delu, ki ga izvaja izvajalec storitev ATM/ANS iz VII. poglavja tega zakona, ter rezervacije zračnega prostora iz tretje alineje drugega odstavka 150. člena tega zakona,
9. varovanje in olajšave iz IX. poglavja tega zakona in
10. druge naloge, določene s predpisi Evropske unije, razen nadzora nad izvajanjem predpisov s področja civilnega letalstva, ki jih organi Evropske unije izvajajo neposredno.

(2) Agencija je prekrškovni organ za prekrške v zvezi z določbami 7., 15., 22., 23., 30., 149., 150. in 151. člena tega zakona.

(3) V skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, agencija sodeluje tudi v mednarodnih zadevah in z mednarodnimi organizacijami s področja civilnega letalstva.

(4) Letalski nadzor in postopke o prekrških v zvezi s predpisi s področja civilnega letalstva, ki se nanašajo na predtaktično upravljanje zračnega prostora v delu, ki ga izvaja izvajalec storitev iz 7. točke prvega odstavka tega člena, agencija izvaja usklajeno z vojaškim letalskim nadzornim organom. Ugotovljene kršitve predpisov s področja civilnega letalstva, ki jih agencija in vojaški letalski nadzorni

organ ugotovita v okviru usklajenega nadzora iz prejšnjega stavka, so usklajene in odražajo organizacijo izvajanja upravljanja zračnega prostora na predtaktični ravni iz 148. člena tega zakona.

191. člen
(nadzor glede sporočanja podatkov o potnikih)

Policija in drug pristojni nadzorni organ Republike Slovenije sta pristojna za nadzor nad izvrševanjem določb 98., 99., 100., 101. in 102. člena tega zakona ter za prekrške v zvezi s temi določbami.

192. člen
(pregled ICAO in ECAC)

(1) Ministrstvo in agencija na podlagi pisnega dogovora lahko dovolita pregled, ki ga izvajata ICAO in ECAC.

(2) Ministrstvo, agencija in izvajalci storitev, pri katerih se izvaja pregled iz prejšnjega odstavka, morajo omogočiti nemoteno izvajanje pregleda v skladu z dogovorom iz prejšnjega odstavka.

193. člen
(opravljanje nalog certificiranja in nadzora s strani EASA ali druge države članice)

Republika Slovenija lahko zaprosi EASA ali drugo državo članico v skladu s predpisi Evropske unije, da opravlja naloge certificiranja in nadzora za katero koli ali vse fizične in pravne osebe, zrakoplove, opremo aerodroma za zagotavljanje varnosti, sisteme in sestavne dele ATM/ANS, naprave za simulacijo letenja in aerodrome, za katere je pristojna Republika Slovenija.

194. člen
(usposobljeni subjekti)

(1) Agencija lahko naloge certificiranja in nadzora, ki jih je treba opraviti v postopkih iz prejšnjega člena, dodeli v izvajanje usposobljenim subjektom zaradi zagotavljanja zahtev glede strokovnosti in pravočasnosti postopkov certificiranja v skladu s predpisi Evropske unije.

(2) Agencija podeli javno pooblastilo za naloge iz prejšnjega odstavka pravni osebi na podlagi vloge, če pravna oseba izpolnjuje s predpisi Evropske unije določena merila, ki se zahtevajo za usposobljene subjekte.

(3) Če je na določenem letalskem strokovnem področju, na katero se nanaša predmet javnega pooblastila, več kot ena zainteresirana oseba, se izbira usposobljenega subjekta opravi na javnem natečaju ob smiselni uporabi zakona, ki ureja javne uslužbence. O izbiri usposobljenega subjekta se odloči z odločbo v upravnem postopku.

(4) Pooblastilo se usposobljenemu subjektu podeli za nedoločen čas.

(5) Usposobljeni subjekt mora predpisane zahteve, v skladu s katerimi je bilo javno pooblastilo izdano, izpolnjevati trajno ves čas veljavnosti javnega pooblastila. Stalni nadzor nad izpolnjevanjem zahtev izvaja agencija. Usposobljeni subjekt mora na zahtevo agencije dovoliti dostop do vseh podatkov, ki so povezani z njegovim izpolnjevanjem zahtev za usposobljene subjekte, in dostop do vseh prostorov, kjer se izvajajo naloge, ki so predmet javnega pooblastila. Usposobljeni subjekt mora agencijo takoj obvestiti o vseh spremembah, ki bi lahko vplivale na obseg dejavnosti iz javnega pooblastila ali na pravilno izpolnjevanje zahtev za usposobljene subjekte.

(6) Izdano javno pooblastilo agencija po uradni dolžnosti spremeni, omeji, začasno odvzame ali prekliče, če usposobljeni subjekt onemogoči ali ovira izvedbo nadzora ali če pri izvajanju nadzora ugotovi, da usposobljeni subjekt ne izpolnjuje predpisanih zahtev za priznanje statusa, očitno napačno izvaja naloge certificiranja ali opušča celovitost nalog certificiranja. Usposobljeni subjekt, ki mu je bilo pooblastilo odvzeto, mora v 30 dneh od dokončnosti odločbe o prenehanju javnega pooblastila agenciji ali drugi

osebi, ki jo določi agencija, predati vso dokumentacijo v zvezi z izvajanjem nalog usposobljenega subjekta. O obveznosti izročitve dokumentacije agencija odloči z odločbo, s katero spremeni, omeji, začasno odvzame ali prekliče pooblastilo.

(7) Usposobljeni subjekt mora dokumentirati vse naloge certificiranja, za katere ima javno pooblastilo, in o tem hraniti dokumentacijo najmanj deset let.

195. člen

(pooblaščen izvajalci javnih pooblastil na področju zrakoplovov in naprav za prosto letenje, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije)

(1) Postopke, povezane s plovnostjo in certifikacijo zrakoplovov in naprav za prosto letenje, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, letalskimi operacijami s temi zrakoplovi in napravami za prosto letenje in licenciranjem osebja v letalstvu iz 1. do 5. točke 66. člena tega zakona, lahko opravljajo pravne osebe ali samostojni podjetniki posamezniki, ki pridobijo javno pooblastilo agencije.

(2) Javno pooblastilo iz prejšnjega odstavka se pravnim osebam in samostojnim podjetnikom posameznikom lahko podeli za:

- izdajanje licenc za osebje v letalstvu,
- izvajanje pregledov plovnosti in drugih dejanj v zvezi s plovnostjo,
- izdajanje dovoljenj za izvajanje letalskih operacij,
- izdajanje dovoljenj za vzletišča.

(3) Posamezna pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik lahko zaprosi za javno pooblastilo za izvajanje najmanj ene od nalog iz prejšnjega odstavka, po posameznih kategorijah zrakoplovov in vrstah naprav za prosto letenje.

(4) Naloge, ki so predmet javnega pooblastila iz drugega odstavka tega člena, opravlja agencija, če za določeno kategorijo zrakoplova ali vrsto naprave za prosto letenje ni pooblaščenega izvajalca z ustreznim javnim pooblastilom iz drugega odstavka tega člena.

(5) Pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik pridobi javno pooblastilo iz drugega odstavka tega člena, če izpolnjuje naslednje pogoje:

1. ima zadostno število osebja, ki mora imeti ustrezno izobrazbo, veljavno licenco z ustreznimi pooblastili in delovne izkušnje, ter opremo in prostore, ki omogočajo strokovno opravljanje nalog,
2. trajno zagotavlja neodvisnost in nepristranskost osebja pri izvajanju nalog, ki so predmet javnega pooblastila,
3. ima zavarovano odgovornost za škodo, ki nastane pri opravljanju dejavnosti,
4. ima priročnik z navodili o delu osebja in postopkih v zvezi z izvajanjem javnih pooblastil,
5. sprejme stroškovno naravnano tarifo, ki določa način vrednotenja, obračunavanja in plačilo storitev in izdatkov, ki so jih stranke oziroma naročniki storitev dolžni plačati pooblaščenemu izvajalcu za izvršene storitve. Pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik mora dokazati, da so cene določene na podlagi dejanskih stroškov, vključno s primerno stopnjo donosnosti naložb. Agencija lahko od pravne osebe ali samostojnega podjetnika posameznika zahteva, da utemelji cene, in po potrebi zahteva njihovo prilagoditev, in
6. mu javno pooblastilo iz drugega odstavka tega člena ni bilo že enkrat odvzeto.

(6) Pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik pridobi javno pooblastilo na podlagi predhodno izvedenega postopka presoje izpolnjevanja navedenih pogojev, ki ga izvede agencija. Javno pooblastilo se podeli za nedoločen čas.

(7) Pooblaščen izvajalec mora predpisane pogoje izpolnjevati trajno. Nadzor nad izpolnjevanjem pogojev izvaja agencija. Pooblaščen izvajalec mora na zahtevo agencije dovoliti dostop do vseh podatkov in dokumentacije, ki so povezani z njegovim izpolnjevanjem pogojev, in dostop do vseh prostorov, kjer se izvajajo naloge, ki so predmet javnega pooblastila. Pooblaščen izvajalec mora agencijo takoj obvestiti o vseh spremembah, ki bi lahko vplivale na obseg dejavnosti iz javnega pooblastila ali na pravilno izpolnjevanje pogojev za pooblaščen izvajalce.

(8) Javno pooblastilo se pooblaščenemu izvajalcu odvzame:

- če preneha izpolnjevati predpisane pogoje,
- če je proti njemu uveden postopek stečaja ali likvidacije ali je prenehal poslovati na podlagi sodne odločbe ali iz drugega razloga,
- če svojih nalog ne opravlja v skladu s predpisi ali
- če onemogoči ali ovira izvedbo nadzora iz prejšnjega odstavka.

(9) Pooblaščen izvajalec, ki mu je bilo odvzeto javno pooblastilo, lahko vloži novo vlogo šele po preteku dveh let po odvzemu javnega pooblastila, v primeru vnovičnega odvzema javnega pooblastila pa vlogo zanj lahko vloži po preteku petih let.

(10) Pooblaščen izvajalec, ki mu je bilo javno pooblastilo odvzeto, mora v 30 dneh od dokončnosti odločbe o odvzemu javnega pooblastila agenciji ali drugi osebi, ki jo določi agencija, predati vso dokumentacijo v zvezi z izvajanjem nalog javnega pooblastila in omogočiti njen prenos. O obveznosti izročitve dokumentacije agencija odloči z odločbo, s katero odvzame javno pooblastilo. V primeru odvzema javnega pooblastila naloge, ki so bile predmet javnega pooblastila, prevzame agencija ali druga oseba, ki za to pridobi javno pooblastilo agencije.

(11) Minister podrobneje določi pogoje iz petega odstavka tega člena, ki jih mora izpolnjevati pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik, da bi pridobil status pooblaščenega izvajalca, in postopek ugotavljanja teh pogojev.

2. Subsidiarna uporaba drugih predpisov

196. člen (uporaba drugih zakonov)

(1) Če s predpisi in drugimi pravnimi akti Evropske unije in tem zakonom ni določeno drugače, se glede položaja, pravic in dolžnosti, pooblastil, ukrepov in odgovornosti letalskih nadzornikov in nadzornikov uporablja zakon, ki ureja inšpekcijski nadzor.

(2) Za vsa postopkovna vprašanja letalskega nadzora, ki niso urejena s predpisi Evropske unije s področja civilnega letalstva in tem zakonom, se uporabljata zakon, ki ureja inšpekcijski nadzor, in zakon, ki ureja splošni upravni postopek.

197. člen (razmerje med letalskim nadzorom in postopki o prekrških)

(1) Ne glede na druge določbe tega zakona uradna oseba agencije, ki pri opravljanju nalog letalskega nadzora ugotovi neskladnost s predpisanimi zahtevami ali da je kršen zakon ali drug predpis oziroma drug akt, ni dolžna začeti postopkov v skladu s predpisi o prekrških, če je sama odredila predpisane ukrepe in opravila dejanja, za katera je pooblaščen z zakonom ali drugim predpisom, da se zagotovi skladnost s predpisanimi zahtevami ali preneha kršenje zakona ali drugega predpisa oziroma drugega akta, katerega izvajanje nadzoruje. V primeru ugotovitve naklepne kršitve predpisov ali hude malomarnosti uradna oseba agencije odredi predpisane ukrepe in opravi dejanja, za katera je pooblaščen z zakonom ali drugim predpisom, da se zagotovi skladnost s predpisanimi zahtevami ali preneha kršenje zakona ali drugega predpisa oziroma drugega akta, ter izvede postopke v skladu s predpisi o prekrških ali pristojnemu organu predlaga sprejetje ukrepov.

(2) Če uradna oseba agencije, pristojna za drug inšpekcijski nadzor nad izvajanjem predpisov s področja civilnega letalstva, ugotovi, da nadzorovana oseba nima predpisanega dovoljenja ali druge listine pristojnega organa, s katero dokazuje, da je za to ustrezno usposobljena oziroma da sme opravljati tako dejavnost ali aktivnost, oziroma če drugače krši zakon ali drug predpis oziroma drug pravni akt, ukrepa v skladu s tem zakonom in izvede postopke v skladu s predpisi, ki urejajo prekrške.

(3) Prvi in drugi odstavek tega člena se uporabljata za uradne osebe ministrstva, ki so pooblašene za izvajanje nalog letalskega nadzora in postopke o prekrških.

3. Pooblašene uradne osebe

198. člen (pooblastila uradnih oseb)

(1) Opravljanje posameznih dejanj in odločanje v upravnih zadevah in letalskem nadzoru opravljajo za to usposobljeni in pooblašeni letalski nadzorniki in nadzorniki agencije, ki izpolnjujejo pogoje, določene s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Postopke o prekrških vodijo in v njih odločajo za to usposobljeni letalski nadzorniki in nadzorniki agencije v skladu s tem zakonom in zakonom, ki ureja prekrške.

(3) Pooblastilo za izvajanje nalog in odločanje v upravnih zadevah, letalskem nadzoru in postopkih o prekrških izkazujejo letalski nadzorniki in nadzorniki agencije s službeno izkaznico. Kadar je to v interesu osebne varnosti in prepoznavnosti uradnih in drugih oseb med vodenjem postopka, morajo imeti letalski nadzorniki in nadzorniki agencije, uradne osebe ministrstva ter druge osebe agencije in ministrstva, ki sodelujejo pri teh postopkih, tudi ustrezno zaščitno opremo.

(4) Minister predpiše zahteve in postopek za izdajo službene izkaznice in njeno obliko.

199. člen (vzdrževanje usposobljenosti)

(1) Agencija zaradi ohranjanja ustrezne strokovne usposobljenosti uradnih oseb iz prejšnjega člena zagotavlja njihovo stalno strokovno izpopolnjevanje in vzdrževanje usposobljenosti v skladu s tretjim odstavkom 202. člena tega zakona.

(2) Uradne osebe agencije zaradi vzdrževanja potrebnega znanja in usposobljenosti lahko opravljajo določena strokovna dela v okviru svoje strokovne usposobljenosti v letalski stroki s pisnim soglasjem direktorja agencije, vendar pri osebi, pri kateri opravljajo ta strokovna dela, praviloma ne opravljajo letalskega nadzora.

(3) Na zahtevo agencije mora vložnik zahteve za vpis novega tipa zrakoplova v register zrakoplovov oziroma vpis novega tipa zrakoplova v spričevalo letalskega prevoznika in v podobnih primerih zagotoviti ustrezno usposabljanje za letalske nadzornike, ki je potrebno za izvajanje nadzora nad tem tipom zrakoplova.

200. člen (pogoji za letalske nadzornike in nadzornike agencije)

(1) Pogoji za letalske nadzornike in nadzornike agencije se določijo v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Letalski nadzornik, pristojen za odločanje v upravnih zadevah in stalni nadzor, mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu prve stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih prve stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na sedmo raven slovenskega ogrodja kvalifikacij, ustrezne smeri glede na vrsto nalog, ki jih opravlja,
- ima ustrezne delovne izkušnje na letalskem področju, ki ga nadzoruje,
- je strokovno usposobljen za letalskega nadzornika s področja, ki ga nadzoruje,

- je pridobil ustrezno licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma drugo ustrezno listino, če se za osebe, ki opravljajo dejavnosti, ki jo nadzoruje, glede na način izvajanja postopkov, zahteva.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek letalski nadzornik, pristojen za drug inšpekcijski nadzor, poleg pogojev iz prejšnjega odstavka opravi tudi preizkus znanja, ki zajema izvrševanje pooblastil v skladu s predpisi, ki urejajo prekrške in poznavanje predpisov, katerih izvrševanje nadzoruje.

(4) V upravnih zadevah lahko odloča in izvaja letalski nadzor tudi nadzornik, ki izpolnjuje pogoje iz prve in druge alineje drugega odstavka tega člena in je strokovno usposobljen za nadzornika s področja, ki ga nadzoruje.

(5) Letalski nadzornik ali nadzornik vodi postopek o prekršku, izda odločbo o prekršku ali plačilni nalog, če izpolnjuje naslednje pogoje:

- ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu za pridobitev višje strokovne izobrazbe, ki je po zakonu, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na šesto raven slovenskega ogrodja kvalifikacij in ki je predpisana za izvrševanje predpisov na področju, ki ga nadzoruje, ustrezne smeri glede na vrsto nalog, ki jih opravlja,
- ima ustrezne delovne izkušnje na letalskem področju, na katerem izvaja naloge,
- opravi preizkus znanja, ki zajema izvrševanje pooblastil po predpisih, ki urejajo prekrške, in poznavanje predpisov, katerih izvrševanje nadzoruje.

(6) Nadzorniki iz prvega odstavka 198. člena tega zakona morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- imajo najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu prve stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih prve stopnje in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na sedmo raven slovenskega ogrodja kvalifikacij, ustrezne smeri glede na vrsto nalog, ki jih opravljajo, oziroma najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu za pridobitev višje strokovne izobrazbe, ki je po zakonu, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na šesto raven slovenskega ogrodja kvalifikacij, ustrezne smeri, če vodijo le postopke pred izdajo odločbe v zahtevnih upravnih zadevah,
- imajo ustrezne delovne izkušnje na letalskem področju, na katerem izvajajo naloge,
- imajo strokovni izpit iz upravnega postopka.

(7) Minister podrobneje določi:

- delovne izkušnje, ki so potrebne za pridobitev naziva letalskega nadzornika oziroma nadzornika iz drugega, četrtega, petega in šestega odstavka tega člena,
- strokovno usposobljenost za letalskega nadzornika oziroma nadzornika za posamezno področje nadzora iz tretje alineje drugega odstavka, četrtega odstavka in tretje alineje petega odstavka tega člena ter
- pogoje glede licenc, dovoljenj, ratingov, pooblastil, potrdil, spričeval oziroma drugih ustreznih listin,
- posebne zahteve o delovnih izkušnjah na letalskem področju in pogoje glede licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine v primeru, ko brez izpopolnitve delovnih mest, za katera veljajo zahteve iz tega člena, ni mogoče zagotoviti predpisanega letalskega nadzora.

(8) Šteje se, da ne glede na prvo alinejo drugega odstavka tega člena pogoje glede izobrazbe za zasedbo delovnega mesta v agenciji izpolnjuje tudi oseba, ki ima višjo strokovno izobrazbo oziroma višješolsko izobrazbo, pridobljeno do 30. septembra 2002 v skladu z Zakonom o usmerjenem izobraževanju (Uradni list SRS, št. 11/80, 6/83, 25/89 in 35/89), in:

- licenco prometnega pilota letala (ATPL(A)) z ustreznimi delovnimi izkušnjami na področju, ki ga nadzira, ali licenco prometnega pilota helikopterja (ATPL(H)) z ustreznimi delovnimi izkušnjami na področju, ki ga nadzira, oziroma najmanj licenco poklicnega pilota letala (CPL(A)) z ustreznimi delovnimi izkušnjami na področju, ki ga nadzira, ali licenco poklicnega pilota helikopterja (CPL(H)) z ustreznimi delovnimi izkušnjami na področju, ki ga nadzira, ali
- licenco kontrolorja zračnega prometa z ratingom nadzornega priletnega kontrolorja zračnega prometa (APS) in ratingom nadzornega območnega kontrolorja zračnega prometa (ACS) z ustreznimi delovnimi izkušnjami na področju, ki ga nadzira, oziroma licenco za vzdrževanje

zrakoplova kategorije B z ustreznimi delovnimi izkušnjami na področju, ki ga nadzira, ali licenco za vzdrževanje zrakoplova kategorije C z ustreznimi delovnimi izkušnjami na področju, ki ga nadzira.

201. člen
(izjema glede sklenitve delovnega razmerja z agencijo)

(1) Če se delovno razmerje za delovno mesto uradne osebe agencije sklene z osebo, ki ob sklenitvi delovnega razmerja ne izpolnjuje zahteve glede usposobljenosti iz 202. člena tega zakona, mora taka oseba izpolniti pogoje najpozneje v 18 mesecih od dneva zaposlitve, sicer ji preneha delovno razmerje.

(2) Uradna oseba agencije, ki ne izpolnjuje zahtev glede usposobljenosti iz 202. člena tega zakona, lahko v času od zaposlitve do izpolnitve pogojev opravlja posamezna strokovna dejanja, upravna pa, če izpolnjuje zahtevo glede izpita iz upravnega postopka iz 200. člena tega zakona.

202. člen
(usposobljenost uradnih oseb)

(1) Usposobljenost se glede na pooblastila uradne osebe agencije zahteva za naslednja področja:

- upravni postopek in upravni spor (uradna oseba agencije, pristojna za odločanje v upravnih zadevah, in uradna oseba agencije, pristojna za stalni nadzor),
- postopek vodenja in odločanja o prekrških (uradna oseba agencije, pristojna za stalni nadzor, in uradna oseba agencije, pristojna za postopke o prekrških) in
- odločanje v upravnih zadevah, postopkih stalnega nadzora in drugega inšpekcijskega nadzora (uradna oseba agencije, pristojna za upravne zadeve, uradna oseba agencije, pristojna za stalni nadzor, in uradna oseba agencije, pristojna za postopke o prekrških; v nadaljnjem besedilu: strokovno področje).

(2) Izpiti s področij iz prve in druge alineje prejšnjega odstavka se opravljajo v skladu s predpisi, ki urejajo upravni postopek in inšpekcijski nadzor.

(3) Podrobnejši program strokovnega usposabljanja in način vzdrževanja usposobljenosti za posamezno strokovno področje iz tretje alineje prvega odstavka tega člena (v nadaljnjem besedilu: strokovno usposabljanje), postopek preverjanja strokovne usposobljenosti in priznavanja opravljenih usposabljanj, opravljenih pri drugih organih in organizacijah, vzdrževanje strokovne usposobljenosti, veljavnost dokazil o usposabljanjih in druga vprašanja, povezana s strokovnim usposabljanjem, določi direktor agencije.

203. člen
(preverjanje strokovne usposobljenosti za strokovno področje)

(1) Preverjanje strokovne usposobljenosti za uradne osebe agencije izvaja agencija. Preverjanje se opravlja pred strokovno komisijo, ki jo imenuje direktor agencije. Najmanj en član komisije mora biti strokovno usposobljen za področje, za katero se preverja strokovna usposobljenost.

(2) Kandidat lahko preverjanje usposobljenosti za strokovno področje na stroške organa opravlja največ dvakrat.

204. člen
(posledice neizpolnitve pogojev glede usposobljenosti uradne osebe)

Kandidatu, ki v predpisanem roku iz prvega odstavka 201. člena tega zakona iz razlogov, ki so na njegovi strani, ne izpolni pogojev glede usposobljenosti uradne osebe iz 202. člena tega zakona, preneha delovno razmerje. Med razloge, ki so na strani letalskega nadzornika oziroma nadzornika, se ne šteje opravičena odsotnost z dela zaradi bolezni oziroma druga odsotnost, daljša od enega meseca, v času, v katerem kandidat prejema nadomestilo plače.

4. Posebna ureditev upravnega postopka

205. člen
(uporaba določb)

Za upravne zadeve in postopke letalskega nadzora, urejene v tem zakonu, velja zakon, ki ureja splošni upravni postopek, razen če ta zakon določi drugače.

206. člen
(pooblastilo za opravljanje posameznih dejanj in strokovnih del v postopku)

(1) Posamezna dejanja v postopku pred izdajo odločbe v upravnih zadevah in postopkih letalskega nadzora iz pristojnosti agencije lahko po pooblastilu direktorja agencije opravljajo tudi druge osebe, zaposlene na agenciji.

(2) Osebe iz prejšnjega odstavka nimajo inšpekcijskih pooblastil in tudi ne smejo izdajati odločb in sklepov, s katerimi se ustavi postopek.

(3) Posamezna strokovna dejanja v postopku, ki so potrebna za ugotavljanje dejstev in okoliščin, pomembnih za odločitve, lahko po pooblastilu direktorja agencije opravljajo strokovne organizacije in posamezniki, če imajo ustrezno izobrazbo in potrebna strokovna znanja, ki se zahtevajo v skladu s predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva za posamezno letalsko področje, in če to ni v nasprotju z javnim interesom ali interesi strank postopka.

(4) Osebe iz prejšnjega odstavka lahko sodelujejo pri opravljanju posameznih dejanj v postopku, ki jih opravlja uradna oseba agencije ali oseba iz prvega odstavka tega člena, vendar ne morejo namesto osebe, ki vodi postopek, opravljati nobenih procesnih dejanj v postopku in nimajo inšpekcijskih pooblastil. Za izločitev teh oseb se glede postopka izločitve in izločitvenih razlogov smiselno uporabljajo določbe, ki veljajo za izločitev uradne osebe, določene v zakonu, ki ureja splošni upravni postopek.

207. člen
(uporaba predpisov pri izvajanju letalskega nadzora v tujini)

(1) Če je treba posamezna dejanja v postopku letalskega nadzora iz pristojnosti agencije opraviti zunaj ozemlja Republike Slovenije, agencija ta dejanja izvede potem, ko o svoji nameri obvesti pristojni letalski organ v državi, v kateri je treba opraviti ta dejanja. Uradne osebe agencije smejo neposredno sodelovati pri pregledih in pridobivanju dokazov v tujini le, če so preiskovalna pooblastila lahko izvršena prostovoljno brez prisilnih ukrepov.

(2) Za sodelovanje in pomoč pri izvedbi dejanj iz prejšnjega odstavka se v razmerju do tujega letalskega organa iz države članice Evropske unije uporabljajo predpisi Evropske unije oziroma mednarodne pogodbe v razmerju do letalskih organov iz tretjih držav. Agencija lahko s tujimi nacionalnimi letalskimi organi sklepa tudi medsebojne dogovore o izvedbi sodelovanja in nudenju pomoči pri izvajanju stalnega nadzora nad subjekti, ki so pod nadzorom in pristojnostjo agencije.

(3) Ne glede na drugi odstavek 208. člena tega zakona se postopek in zapisnik o opravljenih dejanjih vodita v angleškem jeziku, če pravo države, v kateri je treba opraviti posamezno dejanje, to dopušča in če je v to privolil tudi zavezanec za letalski nadzor.

(4) Agencija lahko opravi zaslišanja oseb v tujini tudi z uporabo sredstva komunikacijske tehnologije, zlasti videokonferenco in telekonferenco. Če zaslišana oseba v to privoli, se jo lahko zasliši v angleškem jeziku.

(5) Dokazi, ki so bili pridobljeni z izvedbo posameznih dejanj v tujini, veljajo tudi v postopku letalskega nadzora, ki se vodi v Republiki Sloveniji, razen če so bili pridobljeni s kršitvijo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki so zagotovljene v Republiki Sloveniji.

208. člen

(jezik ustnega sporazumevanja v postopku s stranko, ki ne razume slovenskega jezika)

(1) Če so v postopku v upravnih zadevah in postopkih letalskega nadzora iz pristojnosti agencije udeležene tudi stranke, ki ne obvladajo slovenskega jezika in so se odpovedale pravici do spremljanja postopka po tolmaču, teče ustno sporazumevanje s stranko v slovenskem in angleškem jeziku, če se stranka s tem strinja. Osebo, ki ne obvlada slovenskega jezika in tudi nima pooblaščenca, ki obvlada slovenski jezik, mora agencija v angleškem jeziku ustno seznaniti z ugotovitvami oziroma gradivom in svojim delom v postopku.

(2) Če se v zvezi s procesnim dejanjem iz prejšnjega odstavka vodi zapisnik, se ta sestavi v slovenskem jeziku, v katerem se navede, da je sporazumevanje s stranko potekalo tudi v angleškem jeziku. Če stranka to zahteva, ji pristojni organ izroči en izvod zapisnika. Stranka lahko v osmih dneh od vročitve zapisnika poda pripombe na njegovo vsebino, o čemer jo je organ dolžan poučiti, sicer se šteje, da ni bilo pripomb.

209. člen

(sporočanje vlog in drugih sporočil po telefonu ali z uporabo elektronske poti brez kvalificiranega elektronskega podpisa)

(1) Razen vlog, ki so vezane na rok ali od katerih teče rok za izvedbo procesnih dejanj, se lahko vloge in druga pisanja stranke (predlogi, prošnje, pojasnila in druga dejanja, ki bistveno ne vplivajo na odločitev o stvari) dajejo agenciji tudi po telefonu ali z uporabo elektronskih komunikacijskih sredstev brez kvalificiranega elektronskega podpisa. Če telefonski način oddaje vloge glede na naravo stvari ni izvedljiv, lahko uradna oseba agencije od stranke zahteva, da vlogo pošlje v pisni obliki.

(2) Če prejme agencija vlogo po elektronski poti brez kvalificiranega elektronskega podpisa ali po telefonu, lahko od pošiljatelja oziroma klicatelja zahteva, da na primeren način dokaže svojo istovetnost: tako, da stranka tako prejeto vlogo potrdi s pisno potrditvijo, ali na drug primeren način. Če agencija tudi po tem dvomi o istovetnosti uporabnika, lahko zavrne oddajo vloge ali sporočila po telefonu oziroma elektronski poti brez kvalificiranega elektronskega podpisa in zahteva od stranke, da jo vloži pisno.

(3) Kratka sporočila, ki ne vplivajo na procesni položaj stranke (obvestilo o poteku postopka, pojasnila in druga dejanja, ki bistveno ne vplivajo na odločitev o stvari), lahko agencija stranki sporoči tudi po telefonu ali pošlje po elektronski poti brez kvalificiranega elektronskega podpisa.

(4) Agencija lahko v nujnih primerih določi narok za ustno obravnavo in vabila po telefonu ali elektronski poti brez kvalificiranega elektronskega podpisa.

210. člen

(zahteva za odpravo pomanjkljivosti vloge)

(1) Agencija lahko stranko pred pisno zahtevo za odpravo pomanjkljivosti vloge opozori na pomanjkljivosti po telefonu ali elektronski poti brez kvalificiranega elektronskega podpisa, če to prispeva k lažjemu uresničevanju pravic strank.

(2) Če stranka kljub opozorilu iz prejšnjega odstavka ne odpravi pomanjkljivosti, agencija pisno zahteva od stranke, da pomanjkljivosti odpravi, in ji določi rok, v katerem mora vlogo popraviti. Agencija mora pisno zahtevati, da se pomanjkljivosti odpravijo, v 30 dneh od vložitve nepopolne vloge. Če agencija v tem roku ne poda pisne zahteve, se šteje, da je bila popolna vloga vložena takrat, ko se izteče 30-dnevni rok od prejema vloge.

(3) Stranka mora pomanjkljivo vlogo dopolniti v roku, določenem v pisni zahtevi za odpravo pomanjkljivosti. Agencija morebitne odprave pomanjkljivosti vloge, poslani po roku, pri odločanju ne upošteva. Če je treba vlogo dopolniti ali popraviti z navedbo manjkajočih ali nepravilnih podatkov, lahko stranka odpravi pomanjkljivosti po telefonu ali elektronski poti brez kvalificiranega elektronskega podpisa, uradna oseba agencije pa o tem napravi uradni zaznamek.

(4) Če se med postopkom naknadno ugotovi, da stranka za svoje navedbe oziroma zahtevek ni predložila vseh ustreznih dokazil, se čas, ki poteče od pisnega poziva agencije za predložitev manjkajočih dokazil, do trenutka, ko stranka odpravi pomanjkljivosti oziroma do izteka roka za odpravo pomanjkljivosti, ne všteje v rok za izdajo odločbe.

211. člen

(plačilo tarife v postopkih zaradi izdaje, ohranitve ali spremembe certifikatov in drugih listin, ki jih izdaja agencija)

(1) Za dokumente in dejanja v postopkih certificiranja in stalnega nadzora iz pristojnosti agencije se plačujejo pristojbine in povračila stroškov, ki jih agencija v skladu s tarifo iz 244. člena tega zakona zaračuna vlagateljem in imetnikom certifikatov in drugih listin, ki jih izdaja agencija.

(2) Plačilo celotnega zneska dolgovane tarife je pogoj za izdajo, ohranitev ali spremembo certifikata in drugih listin, ki jih izdaja agencija, razen če se agencija in stranka dogovorita drugače.

(3) Če plačilo zapadlih zneskov dolgovane tarife ni bilo izvedeno do izteka roka, ki ga je določila agencija, lahko agencija potem, ko je vlagatelja predhodno obvestila, začasno odvzame ali prekliče zadevni certifikat.

(4) Agencija lahko vlogo zavrne, kadar ima vlagatelj do agencije neporavnane zapadle denarne obveznosti, ki izhajajo iz predhodnih postopkov ali storitev, ki jih izvaja agencija, razen če vlagatelj v 15 dneh od poziva agencije v celoti poplača dolgovane zneske. Vlogo lahko agencija zavrne tudi, če je ogrožena finančna sposobnost vlagatelja, razen če vlagatelj v roku, ki ga določi agencija in ki ne sme biti krajši od 15 dni, predloži bančno garancijo ali drugo enakovredno zavarovanje v višini predračuna zneskov, ki jih mora plačati.

212. člen

(vročitev odločbe operatorju, ki je registriran v tujini)

(1) Odločba agencije, ki se izda v postopku ugotovitve kršitve predpisov s področja civilnega letalstva s strani operatorja, ki ni registriran v Republiki Sloveniji, se šteje za vročeno, ko se izroči vodji zrakoplova.

(2) Če vročitev iz prejšnjega odstavka ni mogoča, se odločba izroči kateremu koli drugemu članu posadke oziroma se opozorilo o vročitvi pusti na vidnem mestu na krovu zrakoplova. Vročitev velja za opravljeno po poteku 48 ur od trenutka, ko je bilo opozorilo o vročitvi puščeno na vidnem mestu na krovu zrakoplova.

213. člen

(vročanje certifikatov in drugih listin, ki se izdajo v postopkih certifikacije oziroma licenciranja)

Vse odločbe v obliki certifikatov in drugih listin, ki se izdajo v postopkih certifikacije oziroma licenciranja iz pristojnosti agencije, s katerimi je bilo vlogi stranke za izdajo take listine ugodeno, se stranki vročajo s priporočeno pošiljko po pošti, če v postopku razen stranke ni bilo drugih udeležencev. Vročitev je opravljena osmi dan od dneva odpreme priporočene pošiljke na pošti.

214. člen

(ureditev prevajanja listin)

(1) Prevod listin v spisu, ki so sestavljene v tujem jeziku, ni potreben, če tako odloči uradna oseba agencije, ki razume jezik, v katerem je listina sestavljena.

(2) Če so dokazila in dokumenti obsežni, se lahko uradna oseba agencije odloči, da se prevedejo izvlečki besedila, ki so bistvenega pomena za odločitev. Uradna oseba agencije lahko kadar koli zahteva popolnejši prevod oziroma prevod celotnega besedila. Če tako odloči uradna oseba agencije, morajo biti prevodi listin overjeni.

215. člen
(izguba, pogrešitev ali tatvina listine)

(1) Imetnik naznani pogrešitev, izgubo ali tatvino listine pri agenciji najpozneje v 30 dneh od njene pogrešitve, izgube ali tatvine. V naznanitvi navede naslednje podatke: ime in priimek imetnika oziroma firmo, stalno prebivališče, začasno prebivališče, naslov za vročanje ter stalni in začasni naslov v tujini imetnika oziroma podatke o poslovnem naslovu, enotno matično številko (EMŠO) imetnika oziroma enotno identifikacijsko številko, številko listine in okoliščine njene pogrešitve, izgube ali tatvine. Naznanitev pogrešitve, izgube ali tatvine listine je mogoča tudi prek državnega portala eUprava z naprednim elektronskim podpisom, ki temelji na kvalificiranem potrdilu za elektronski podpis, v skladu s predpisi, ki urejajo elektronsko identifikacijo in elektronski podpis.

(2) Namesto pogrešane, uničene ali ukradene veljavne listine agencija na zahtevo stranke izda novo listino.

(3) Zaradi zagotovitve varnosti pravnega prometa so na enotnem državnem portalu eUprave dostopni podatki o izgubljenih, uničenih, ukradenih in neveljavnih listinah iz tega člena, in sicer:

- organ, pristojen za izdajo listine,
- številka listine,
- datum izdaje in datum veljavnosti,
- datum naznanitve pogrešitve, uničenja, tatvine ali neveljavnosti in
- status veljavnosti.

216. člen
(preverjanje usposobljenosti oseb z izpiti)

(1) Kadar je v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, treba v postopkih licenciranja preveriti praktično ali strokovno usposobljenost osebe z izpitom, se izvedba izpita, ocenjevanje in izpitna ocena ne štejejo za del upravnega postopka.

(2) Pritožba zoper izpitno oceno ni dovoljena, mogoče pa je v pritožbi uveljavljati kršitve predpisov, ki se nanašajo na postopek izvedbe izpita. Pritožbo je mogoče vložiti v treh delovnih dneh od seznanitve z izpitno oceno. Če komisija za pritožbe iz 234. člena tega zakona ugotovi, da so kršitve postopka pri izvedbi izpita vplivale na negativno oceno, pritožbeni organ izpitno oceno razveljavi in določi ponovitev izpita.

(3) Agencija lahko izpite izvaja v angleškem jeziku, če se opravljanje izpita dovoli stranki, ki ne razume slovenskega jezika, ali če je treba preveriti znanje, ki ga je treba izkazati v angleškem jeziku.

217. člen
(usklajevalni narok)

(1) Agencija lahko v postopku, v katerem niso udeležene stranke z nasprotujočimi si interesi, izvede enega ali več usklajevalnih narokov.

(2) Na usklajevalnem naroku lahko poleg uradne osebe agencije sodelujejo tudi drugi javni uslužbenci agencije in strokovni pomočniki agencije.

(3) Na usklajevalnem naroku je javnost izključena. Izključitev javnosti ne velja za stranke, njihove zakonite zastopnike, njihove pooblaščenca in strokovne pomočnike.

(4) Na usklajevalnem naroku si agencija in stranka prizadevata uskladiti se glede popravkov in korektivnih ukrepov, s katerimi je mogoče v skladu s sprejemljivimi načini zagotavljanja skladnosti, smernicami in certifikacijskimi specifikacijami odpraviti ugotovljene nepravilnosti.

(5) Na usklajevalnem naroku se vodi zapisnik. Ne glede na zakon, ki ureja splošni upravni postopek, obsega zapisnik le usklajene ugotovitve glede dejstev, pomembnih za odločanje v zadevi, morebitne dogovore med agencijo in stranko ter izjave stranke, za katere stranka zahteva, da se vpišejo v zapisnik.

218. člen **(uveljavljanje pravice do zaslišanja v postopkih letalskega nadzora)**

(1) Agencija v postopku letalskega nadzora ob ugotovitvi kršitve in še pred izdajo odločbe pisno obvesti stranko o očitkih in jo seznaniti z ugotovitvami o mogočih kršitvah.

(2) Stranko, ki jo je agencija seznanila z ugotovitvami o mogočih kršitvah iz prejšnjega odstavka, je treba v obvestilu poučiti, da se lahko pisno izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah domnevne kršitve in da mora v roku, določenem v obvestilu, navesti vsa dejstva in dokaze v svojo korist, ker jih sicer v postopku ne bo več mogla uveljavljati. Stranka sme pozneje v postopku navajati nova dejstva in predlagati nove dokaze le, če izkaže, da jih brez svoje krivde ni mogla navesti oziroma predložiti do izteka roka, določenega v obvestilu iz prejšnjega stavka.

219. člen **(rok za izdajo odločbe)**

(1) Če je v postopku, ki se začne na zahtevo stranke, treba izvesti poseben ugotovitveni postopek, mora agencija izdati odločbo in jo vročiti stranki najpozneje v osmih mesecih od vložitve popolne vloge. Agencija lahko ta rok podaljša za največ šest mesecev, če je to potrebno zaradi obsežnih preverjanj, ki so potrebna za izdajo odločbe, ali zaradi drugih okoliščin primera, za katere agencija ne odgovarja.

(2) V postopku stalnega nadzora mora agencija izdati odločbo in jo vročiti stranki v treh mesecih od začetka postopka. Agencija lahko ta rok podaljša za največ tri mesece, če je to potrebno zaradi obsežnih preverjanj, ki so potrebna za izdajo odločbe, ali zaradi drugih okoliščin primera, za katere agencija ne odgovarja.

(3) Agencija v postopku letalskega nadzora izda odločbo v treh mesecih od začetka postopka, če poseben ugotovitveni postopek ni potreben, oziroma v šestih mesecih od začetka postopka, če je poseben ugotovitveni postopek potreben.

220. člen **(ustna odločba)**

(1) Uradna oseba agencije izda ustno odločbo in takoj odredi izvršitev odločbe, kadar je to nujno potrebno zaradi zagotavljanja varnosti zračnega prometa.

(2) V zapisnik se vpišejo izrek in kratek povzetek obrazložitve ustne odločbe, ki mora vsebovati bistvene razloge, na katerih temelji odločitev, ter pouk o pravnem sredstvu.

(3) Če stranka pri izdaji ustne odločbe ni navzoča, se ji lahko odločba naznani tudi po telefonu ali na drug primeren način.

(4) Če je treba ustno odločbo naznani osebi, ki ne razume slovenskega jezika, lahko uradna oseba agencije odločbo ustno naznani v angleškem jeziku.

(5) Če je bila izdana ustna odločba v skladu s tem členom, mora uradna oseba agencije zavezancu izdati pisno odločbo v slovenskem jeziku najpozneje v osmih dneh od dneva, ko je bila izrečena ustna odločba.

221. člen **(odločbe s skrajšano obrazložitvijo)**

(1) Brez poseganja v obliko in sestavne dele odločb, ki se v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, izdajo na predpisanem obrazcu, obsega obrazložitev odločbe, izdane na prvi stopnji v postopku, ki se je pred agencijo začel na zahtevo stranke, samo navedbo zahtevka stranke in dejstev, na katere stranka opira zahtevek, pouk o pravnem sredstvu in navedbo, da bo odločba s popolno obrazložitvijo izdelana, če stranka napove pritožbo v osmih dneh od prejema odločbe s skrajšano obrazložitvijo.

(2) Odločba s popolno obrazložitvijo mora biti pisno izdelana v 15 dneh od plačila upravne takse za pritožbo oziroma v 15 dneh od napovedi pritožbe, če je stranka oproščena plačila upravne takse.

5. Posebna ureditev postopka za ugotavljanje izpolnjevanja tehničnih zahtev, ki ga izvajajo organizacije

222. člen (pogoji za delovanje organizacij)

Organizacije, ki se ukvarjajo s stalno plovnostjo zrakoplova, vzdrževanjem, usposabljanjem osebja v letalstvu in drugimi dejavnostmi ugotavljanja skladnosti na področju civilnega letalstva, delujejo pri izvajanju postopkov ugotavljanja izpolnjevanja predpisov, za katere jim je bil izdan certifikat agencije, v skladu s predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ki urejajo upravne postopke za zagotavljanje skladnosti na področju, za katero so odgovorne, s tem zakonom in pogoji, v skladu s katerimi jim je bil izdan certifikat agencije.

223. člen (odločanje o skladnosti)

Organizacije v okviru obsega dejavnosti, ki jim je odobren s certifikatom agencije, opravljajo preglede in izdajajo certifikate, s katerimi se priznava ali potrjuje skladnost proizvoda, dela ali naprave, organizacije ali osebe s predpisanimi tehničnimi zahtevami. Tak certifikat velja za javno listino.

6. Preiskovalna pooblastila uradnih oseb in nadzorni ukrepi v postopkih letalskega nadzora

224. člen (splošne obveznosti zavezancev)

(1) Državni organ in organ lokalne skupnosti, pravna in fizična oseba (v nadaljnjem besedilu: zavezanec) mora uradni osebi omogočiti nemoteno opravljanje letalskega nadzora.

(2) Zavezanec mora uradni osebi, ki izvaja letalski nadzor, v roku, ki ga uradna oseba določi, poslati zahtevane podatke, pisno pojasnilo ali izjavo v zvezi s predmetom nadzora.

225. člen (odvzem listin)

(1) Če zavezanec ne izpolni obveznosti iz prejšnjega člena, mu agencija listino v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, omeji, začasno odvzame ali prekliče.

(2) Začasen odvzem listine traja največ dve leti. Če zavezanec v tem času ne izpolni naloženih obveznosti, se lista prekliče.

(3) Zavezanec kot imetnik listine, katere veljavnost je začasno omejena, začasno odvzeta ali preklicana, mora listino v treh dneh vrniti organu, ki je listino izdal.

226. člen (pooblastila pri nadzoru)

(1) Uradna oseba ima v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, pravico brez predhodne najave, tudi zunaj delovnega časa in ne glede na dnevni čas, vstopiti v poslovne prostore, naprave ali v druge delovne prostore, v katerih zavezanec opravlja dejavnost.

(2) Pri opravljanju nadzora lahko uradna oseba za čas, ki je potreben za opravljanje nadzora, vendar največ za 15 dni, odvzame dokumentacijo, ki jo potrebuje za ugotavljanje dejanskega stanja v obravnavani zadevi, če meni, da obstaja utemeljen sum, da so bili kršeni predpisi Evropske unije, ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpisi ter drugi predpisi in pravni akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(3) O odvzemu dokumentacije iz prejšnjega odstavka uradna oseba izda potrdilo.

227. člen (nadzorni ukrepi)

Pri letalskem nadzoru ima uradna oseba pravice in dolžnosti, da v primeru ugotovljenih neskladnosti z zahtevami ali kršitvami zakona ali drugih predpisov in pravnih aktov, ki jih nadzoruje, uporabi poleg ukrepov v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ter splošnimi predpisi o upravi in inšpekcijskem nadzoru, naslednja pooblastila za ukrepanje:

1. kršitelju odrediti, da z dejanjem ali opustitvijo dejanja odpravi pomanjkljivosti ali nepravilnosti;
2. zahtevati odvzem licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine;
3. izreči prepoved izvršitve leta zrakoplova, če bi bila izvršitev leta nevarna za zračni promet ali če se ugotovi, da obvezna zavarovanja v prometu niso sklenjena ali krita v predpisani višini, ali če se upravičeno domneva, da zrakoplov ni ploven ali nima ustrezne letalske posadke ali kabinskega osebja, ali če drugače niso izpolnjene zahteve in pogoji, ki urejajo letenje;
4. začasno odvzeti ali omejiti izdani certifikat, če bi bilo nadaljnje opravljanje dela ali dejavnosti nevarno za zračni promet;
5. zahtevati izredno preveritev strokovne ali zdravstvene sposobnosti osebja v letalstvu;
6. izvesti preizkus s sredstvi ali napravami za ugotavljanje alkohola v krvi ali za hitro ugotavljanje prisotnosti prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi oziroma napotiti na strokovni pregled, ki obsega zdravniški pregled in odvzem krvi, urina ali drugih telesnih tekočin zaradi ugotavljanja prisotnosti alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi;
7. izreči prepoved nadaljevanja opravljanja dejavnosti oziroma aktivnosti, če se ugotovi, da niso izpolnjeni pogoji, določeni s predpisi in pravnimi akti, ki se uporabljajo oziroma veljajo v Republiki Sloveniji, ali z odobrenimi priročniki oziroma izdanimi listinami;
8. izdati odločbo o prekršku oziroma plačilni nalog v skladu s predpisi, ki urejajo prekrške.

228. člen (preverjanje prisotnosti alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil in drugih psihoaktivnih snovi)

(1) Uradna oseba agencije lahko zaradi ugotovitve, ali oseba izvaja privilegije iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine pod vplivom alkohola, izvede preizkus s sredstvi ali napravami za ugotavljanje prisotnosti alkohola.

(2) Uradna oseba agencije lahko odredi preizkus z merilnikom alkohola v izdihanem zraku (etilometrom) ali strokovni pregled, če oseba oporeka rezultatu preizkusa z indikatorjem alkohola v izdihanem zraku, iz katerega je razvidno, da ima v organizmu alkohol. Uradna oseba agencije lahko odredi strokovni pregled tudi, če oseba ne opravi odrejenega preizkusa po navodilih proizvajalca. Če oseba odkloni preizkus z etilometrom ali strokovni pregled, se šteje, da se strinja z rezultatom preizkusa z indikatorjem alkohola v izdihanem zraku.

(3) Če oseba odkloni preizkus alkoholiziranosti ali če se s preizkusom ugotovi, da ima oseba v organizmu alkohol, ali če oseba odkloni strokovni pregled, ji uradna oseba agencije za največ 12 ur in ne manj kot šest ur omeji ali prepove nadaljnje opravljanje nalog, ki jih dovoljuje licenca, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma druga ustrezna listina.

(4) Če obstaja sum, da je oseba pod vplivom prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi, lahko uradna oseba agencije zaradi ugotovitve, ali oseba izvaja privilegije iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine pod vplivom teh snovi, ki zmanjšujejo njeno sposobnost za opravljanje nalog, izvede preizkus z napravo ali sredstvom za hitro ugotavljanje prisotnosti teh snovi v organizmu.

(5) Če uradna oseba agencije na podlagi preizkusa ali postopka iz prejšnjega odstavka prepozna znak oziroma simptom, ki je posledica takšne snovi v organizmu, ali če oseba odkloni sodelovanje pri preizkusu ali postopku ali če preizkusa ali postopka ni mogoče opraviti zaradi drugega razloga, odredi osebi strokovni pregled.

(6) Analizo krvi, urina, drugih telesnih tekočin in tkiva opravljajo pooblaščen laboratoriji, ki imajo ustrezno usposobljene delavce in opremo. O strokovnem pregledu mora zdravnik takoj izdelati pisno mnenje, kri, urin, drugo telesno tekočino oziroma tkivo mora strokovno usposobljena oseba takoj poslati v najbližjo pooblaščen strokovno ustanovo oziroma laboratorij, kjer se opravi analiza. Ustanova oziroma laboratorij mora opraviti analizo najpozneje v petnajstih dneh in o rezultatih takoj obvestiti uradno osebo agencije, ki je odredila strokovni pregled.

(7) Če oseba odkloni sodelovanje pri preizkusu ugotavljanja prisotnosti prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi ali če odkloni strokovni pregled v zvezi s tem, ji uradna oseba agencija za največ 12 ur in ne manj kot šest ur omeji ali prepove nadaljnje opravljanje nalog, ki jih dovoljuje licenca, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma druga ustrezna listina.

(8) Osebi, ki ji je bil odrejen strokovni pregled ugotavljanja prisotnosti alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi, uradna oseba za največ 12 ur in ne manj kot šest ur prepove nadaljnje opravljanje nalog, ki jih dovoljuje licenca, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma druga ustrezna listina. Če se s strokovnim pregledom ugotovi, da je oseba v takšnem psihofizičnem stanju, da pri svojem delu ne ogroža varnosti letenja, uradna oseba prekliče omejitev oziroma prepoved opravljanja nalog.

(9) Za odklonitev preizkusa ali strokovnega pregleda šteje poleg neposredne odklonitve tudi ravnanje osebe, s katerim ovira ali onemogoči izvedbo preizkusa oziroma strokovnega pregleda ali poškoduje oziroma uniči vzorec za analizo.

229. člen **(podaljšanje roka za prostovoljno izpolnitev obveznosti)**

(1) Če zavezanec izkaže, da iz upravičenih razlogov ne more pravočasno izpolniti obveznosti, ki mu je bila naložena z odločbo ali obvestilom iz 230. člena tega zakona, izdanima v postopku letalskega nadzora, lahko agencija na prošnjo zavezanca z novo odločbo oziroma obvestilom podaljša izpolnitveni rok za največ 90 dni, če predpis Evropske unije ne določa drugače.

(2) Zoper odločbo agencije, s katero je bilo odločeno o prošnji zavezanca iz prejšnjega odstavka, ni pritožbe in ni mogoč upravni spor.

230. člen **(odprava nepravilnosti)**

(1) Brez poseganja v predpise Evropske unije, ki urejajo postopke nadzora, lahko agencija, če ugotovi nepravilnosti, zavezanca obvesti o tej ugotovitvi z obvestilom in mu določi primeren rok, v katerem lahko zavezanec prostovoljno odpravi ugotovljene nepravilnosti. Obvestilo lahko agencija zavezancu naznani

pisno po pošti oziroma z uporabo elektronskih komunikacijskih sredstev ali tako, da ga poda ustno na zapisnik.

(2) Po prejemu obvestila zavezanec predlaga načrt korektivnih ukrepov za odpravo ugotovljenih nepravilnosti. Zavezanec nosi odgovornost, da sam izbere in izvede korektivne ukrepe, s katerimi ugotovi vzrok nastanka nepravilnosti, prepreči verjetnost njene ponovitve in ugotovljene nepravilnosti odpravi.

(3) Agencija lahko v obvestilu določi, da ji zavezanec pred potekom roka za odpravo nepravilnosti sporoči, katere korektivne ukrepe namerava sprejeti. Agencija predlagane korektivne ukrepe z obvestilom odobri ali zavrne. Agencija sprejme tiste ukrepe, za katere presodi, da lahko glede na naravo, obseg in verjetnost uspešne in pravočasne izvedbe odpravijo ugotovljene nepravilnosti. Če agencija ugotovi potrebo po dodatnih ukrepih za odpravo nepravilnosti, dopolni obvestilo s predložitvijo dodatnih ukrepov in določi rok za odgovor.

(4) Če zavezanec za to zaprosi ali če to zahteva agencija, se lahko opravi tudi usklajevalni narok, da se dodatno razjasni dejansko stanje glede nepravilnosti in kateri ukrepi bi zadoščali za njihovo odpravo.

(5) O odpravi nepravilnosti zavezanec takoj obvesti agencijo in ji predloži ustrezna dokazila. Če je to potrebno, lahko agencija zahteva od zavezanca dodatna pojasnila ali dokaze. Agencija izda zavezancu obvestilo o odpravi ugotovljene nepravilnosti, ko se prepriča, da predloženi dokazi zadoščajo za ugotovitev, da so nepravilnosti odpravljene.

(6) Če nepravilnosti niso odpravljene v določenem roku ali če zavezanec agenciji v določenem roku ne sporoči, katere ukrepe namerava sprejeti, ali če se ukrepi za odpravo nepravilnosti ne izvajajo ustrezno oziroma se izvajajo tako, da nepravilnosti ne bodo pravočasno odpravljene, agencija nadaljuje postopek letalskega nadzora, v katerem izreče druge ukrepe v skladu z 227. členom tega zakona in predpisi Evropske unije.

231. člen (zapečatenje)

(1) Če uradna oseba agencije ugotovi nepravilnosti, ki bi lahko ogrožale varnost zračnega prometa, lahko zapečati zrakoplov.

(2) Uradna oseba agencije označi zapečatenje z žigom agencije.

(3) Pritožba zoper odločbo o zapečatenju iz prvega odstavka tega člena ne zadrži izvršitve odločbe.

232. člen (prepoved opravljanja dejavnosti)

(1) Uradna oseba agencije lahko z odločbo začasno prepove opravljanje dela delovnega procesa oziroma dejavnosti, če ugotovi, da se opravlja brez dovoljenja pristojnega organa o izpolnjevanju posebnih pogojev za opravljanje dejavnosti v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Pritožba zoper odločbo o prepovedi opravljanja dejavnosti iz prejšnjega odstavka ne zadrži izvršitve odločbe.

233. člen (zadržanje izvršljivosti)

Pritožba zoper odločbo agencije, ki se nanaša na plovnost, osebje v letalstvu, varovanje, letalske operacije, prevoz nevarnega blaga, letališča in izvajanje storitev ATM/ANS, ne zadrži izvršitve odločbe.

7. Pravna sredstva zoper odločitev agencije na prvi stopnji v upravnih zadevah in postopkih letalskega nadzora

234. člen (pritožba zoper odločbe agencije)

(1) Zoper odločbo agencije, izdano v postopku na prvi stopnji v upravni zadevi ali postopku letalskega nadzora, je dovoljena pritožba, če s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ni določeno drugače.

(2) O pritožbi zoper odločbo agencije odloča ministrstvo.

(3) Postopke o pritožbah iz prejšnjega odstavka vodi stalna komisija za pritožbe. Komisija za pritožbe postopek vodi na podlagi zakona, ki ureja splošni upravni postopek, če predpisi Evropske unije, ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpisi ter drugi predpisi in pravni akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ne določajo drugače. Komisija za pritožbe pripravi poročilo in predlog odločitve.

(4) Komisijo za pritožbe sestavljajo predsednik komisije, najmanj en namestnik predsednika komisije in v odvisnosti od letalskih strokovnih področij potrebno število članov komisije za pritožbe. Minister v komisijo za pritožbe imenuje zaposlene na ministrstvu in zunanje strokovnjake, ki so pridobili ustrezno licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma drugo ustrezno listino ali imajo ustrezna strokovna ali tehnična znanja, ki se nanašajo na vsebino postopka. Pri tem mora biti zagotovljena strokovnost komisije za pritožbe za postopkovna in strokovna letalska področja.

(5) Sestavo komisije za pritožbe za vodenje postopka v zvezi s posamezno pritožbo določi predsednik komisije za pritožbe v odvisnosti od strokovnega področja, na katerem je potrebno odločanje. V primeru izločitve predsednika komisije za pritožbe ali njegove zadržanosti sestavo komisije za pritožbe za vodenje postopka v zvezi s posamezno pritožbo določi namestnik predsednika komisije. Komisija za pritožbo lahko odloča, ko je prisotna najmanj polovica članov. Komisija za pritožbe z večino glasov prisotnih članov potrdi poročilo in sprejme predlog odločitve.

(6) Vlada podrobneje določi plačilo za opravljeno delo zunanjim strokovnjakom, ki sodelujejo pri delu komisije za pritožbe iz tretjega odstavka tega člena. Sredstva za plačilo za delo zagotavlja ministrstvo.

(7) Minister podrobneje predpiše način dela in odločanja komisije za pritožbe.

XII. AGENCIJA

1. Splošne določbe

235. člen (agencija)

(1) Agencija je pravna oseba javnega prava.

(2) Agencija opravlja naloge v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom, drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, in predpisi, ki urejajo javne agencije.

(3) Ime agencije se glasi: Javna agencija za civilno letalstvo Republike Slovenije. Skrajšano ime agencije, ki se lahko uporablja pri poslovanju agencije in izdajanju listin ter pri mednarodnem sodelovanju, se v slovenskem in angleškem jeziku glasi: Agencija za civilno letalstvo oziroma Civil Aviation Agency.

(4) Ustanovitelj agencije je Republika Slovenija.

2. Organi agencije

236. člen (organi agencije)

Organa agencije sta svet agencije in direktorica oziroma direktor agencije (v nadaljnjem besedilu: direktor agencije).

237. člen (svet agencije)

(1) Člane sveta agencije na predlog ministra imenuje in razrešuje vlada. Imenujejo se za dobo petih let in so lahko znova imenovani.

(2) Svet agencije ima pet članov. Način oblikovanja in podrobnejše naloge sveta agencije se določijo z ustanovitvenim aktom.

(3) Za člana sveta agencije je lahko imenovan vsakdo, kdor izpolnjuje pogoje, ki jih določajo predpisi, ki urejajo javne agencije, ter druge pogoje, določene z ustanovitvenim aktom. Član sveta agencije ne more biti predstavnik uporabnika storitve agencije.

(4) Svet agencije ima pristojnosti, določene s predpisi, ki urejajo javne agencije, če ta zakon ne določa drugače.

(5) Ne glede na določbe predpisov, ki urejajo javne agencije, in tega zakona svet agencije ne sme dajati usmeritev in navodil za delo direktorju agencije ali zaposlenim v agenciji glede:

- postopkov in organizacijske strukture za izvajanje predpisov in pravnih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva,
- odločanja v upravnih zadevah, stalnega nadzora, nadzora nad izvajanjem predpisov s področja civilnega letalstva in postopkov o prekrških ter
- izdaje splošnih aktov za izvajanje regulativnih nalog agencije iz petega odstavka 240. člena tega zakona.

238. člen (direktor agencije)

(1) Agencijo vodi, predstavlja in zastopa direktor agencije, ki ga na predlog ministra, na podlagi izvedenega javnega natečaja, imenuje vlada za dobo petih let in je lahko imenovan znova. Javni natečaj izvede svet agencije. Za direktorja agencije je lahko imenovana oseba, ki:

- ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu prve stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih prve stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na sedmo raven slovenskega ogrodja kvalifikacij,
- ima najmanj deset let delovnih izkušenj,
- je strokovnjak na področju dela agencije,
- ni bila pravnomočno obsojena zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, na nepogojno kazen zopora v trajanju več kot šest mesecev.

(2) Direktor agencije v okviru pristojnosti agencije samostojno izdaja splošne akte agencije iz petega odstavka 240. člena tega zakona in druge splošne akte, za izdajo katerih je pooblaščen z ustanovitvenim aktom agencije in predpisi, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(3) Sklenitev pogodbe o zaposlitvi z direktorjem agencije se uredi v ustanovitvenem aktu.

(4) Če je direktor agencije predčasno razrešen ali če novi direktor agencije ni pravočasno imenovan, vlada brez javnega natečaja na predlog ministra imenuje vršilca dolžnosti direktorja agencije do imenovanja novega direktorja, vendar največ za šest mesecev.

3. Delovanje agencije in pristojnosti

239. člen (delovanje agencije)

(1) Delovanje agencije mora biti neodvisno od fizičnih in pravnih oseb, ki opravljajo dejavnost v letalstvu ali se na njih kako drugače nanašajo predpisi Evropske unije, ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpisi ter drugi predpisi in pravni akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ter mora biti do njih nepristransko.

(2) Agencija izvaja naloge v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom, drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ustanovitvenim aktom ter letnim programom dela in finančnim načrtom.

(3) K letnemu programu dela in finančnemu načrtu agencije daje soglasje ministrstvo. Letni program dela mora vsebovati:

- naloge v zvezi z nadzorom in upravljanjem varnosti v civilnem letalstvu,
- opredelitev lastnih dejavnosti agencije,
- mednarodne aktivnosti ter
- program priprave strokovnih podlag za sprejetje in spremembe predpisov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(4) K letnemu programu dela mora biti priložena petletna strategija razvoja agencije, ki mora vsebovati:

- prispevek agencije k upravljanju varnosti v civilnem letalstvu,
- kadrovski načrt,
- ukrepe za učinkovito porabo sredstev in
- druga vprašanja, določena v ustanovitvenem aktu.

(5) Letni program dela agencije iz tretjega odstavka tega člena mora biti v skladu s programi ministrstva in vlade, ki se nanašajo na zagotavljanje varnosti, rednosti in nemotenosti zračnega prometa ter javne finance.

240. člen (pristojnosti in naloge agencije)

(1) Agencija izvaja strokovne naloge, odloča v upravnih zadevah, izvaja regulativne in nadzorne naloge v skladu s 190. členom tega zakona.

(2) Agencija nadzoruje izvajanje predpisov Evropske unije, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(3) Agencija vodi postopke o prekrških v skladu s 190. členom tega zakona.

(4) Agencija mora pri izvrševanju svojih nalog sprejeti vse ukrepe, ki so potrebni za doseg ciljev, določenih v zvezi z izvajanjem nalog iz petega, šestega in sedmega odstavka tega člena, pri tem pa mora v okviru svojih pristojnosti prispevati k uresničevanju ciljev in usmeritev, ki so namenjeni spodbujanju in zagotavljanju varnega, rednega in nemotenega zračnega prometa. V okviru ukrepov iz lastne pristojnosti agencija izdaja interne priročnike kot pomoč pri izvajanju nalog uradnih oseb agencije iz 198. člena tega zakona. Agencija lahko priročnike sprejme v angleškem jeziku.

(5) Strokovne naloge agencije so:

1. spremljanje stanja razvoja in varnosti civilnega letalstva v Republiki Sloveniji in v mednarodnem okviru;
2. pripravljane strokovnih gradiv za sprejetje predpisov. Kadar strokovna gradiva za sprejetje predpisov vključujejo tehnične zahteve, ministrstvo ne spreminja njihove vsebine brez predhodne uskladitve z agencijo;
3. izdelava analiz, študij in drugih strokovnih gradiv s področja civilnega letalstva za lastne potrebe in potrebe ministrstva v skladu z letnim programom dela;
4. statistično poročanje in statistične raziskave;
5. predlaganje in izvajanje ukrepov, določenih z državnim varnostnim programom;
6. predlaganje in izvajanje ukrepov, določenih z državnim programom varovanja civilnega letalstva;
7. sodelovanje v mednarodnih zadevah na strokovnem področju in sklepanje mednarodnih tehničnih dogovorov iz svoje pristojnosti;
8. naloge, ki jih izvaja v zvezi s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, in s tem povezane strokovne naloge, določene z aktom o ustanovitvi;
9. priprava strokovnih izhodišč za smernice in mnenja, ki jih ministrstvo kot nosilec urejanja prostora izda k prostorskim aktom.

(6) Odločanje v upravnih zadevah obsega odločanje v upravnih zadevah na področjih iz svojih pristojnosti, določenih s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(7) Regulativne naloge agencije so:

1. izdaja plovnostno-tehničnih zahtev,
2. izdaja izvedbenih in tehničnih zahtev,
3. izdaja direktiv o varnosti,
4. izdaja certifikacijskih specifikacij,
5. izdaja specifikacij za izvajanje storitev ATM/ANS,
6. izdaja sprejemljivih načinov zagotavljanja skladnosti, smernic in načrtov,
7. regulativne naloge, določene s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(8) Pristojnosti in naloge agencije iz petega, šestega in sedmega odstavka tega člena se ne nanašajo na pristojnosti in naloge, ki jih v skladu s tem zakonom izvaja ministrstvo ali jih v skladu s prepisi Evropske unije neposredno izvajata Evropska komisija in EASA.

(9) O izdaji aktov iz sedmega odstavka tega člena agencija obvesti ministrstvo. Akt iz sedmega odstavka tega člena, ki ni akt v posamezni upravni zadevi ali postopku stalnega nadzora, se objavi na spletni strani agencije. Akti iz sedmega odstavka tega člena, razen direktive o varnosti, plovnostno-tehnične

zahteve in načrti, se objavijo tudi v Uradnem listu Republike Slovenije. Obliko in sestavine direktive o varnosti in plovnostno-tehnične zahteve določi agencija.

241. člen **(javnost dela agencije)**

(1) Delovanje agencije je javno.

(2) Agencija ima dolžnost uporabnike svojih storitev na primeren način obveščati o svojem delu, nalogah in pristojnostih, o pravicah in obveznostih uporabnikov ter postopkih za njihovo uresničevanje kot tudi o drugih pomembnih okoliščinah, ki vplivajo na odnose do uporabnikov, v skladu s predpisi o javnih agencijah.

(3) Za javnost dela iz prvega in drugega odstavka tega člena je odgovoren direktor agencije.

242. člen **(nadzor nad delom agencije)**

Ministrstvo izvaja nadzor nad zakonitostjo, učinkovitostjo in uspešnostjo dela agencije. Pri izvajanju nadzora se smiselno uporabljajo določbe predpisov Evropske unije o načinu dela EASA pri opravljanju inšpekcijskih pregledov standardiziranja oziroma o določitvi postopkov za izvajanje inšpekcijskih pregledov Evropske komisije na področju varovanja, razen glede zahtev, ki jih morajo izpolnjevati osebe, ki izvajajo nadzor.

243. člen **(sodelovanje agencije z drugimi nadzornimi organi in Evropsko komisijo)**

(1) Agencija sodeluje z drugimi nadzornimi organi in EASA v skladu z določbami predpisov Evropske unije, ki se nanašajo na delo nadzornih organov v letalstvu.

(2) Agencija sodeluje z nadzornimi organi iz 192. člena tega zakona v skladu z usmeritvami ministrstva.

244. člen **(financiranje agencije)**

(1) Agencija se financira s:

- prihodki iz proračuna Republike Slovenije,
- prihodki iz pristojbin,
- povračil stroškov, ki jih v skladu s tarifo vplačajo prosilci in imetniki certifikatov in drugih listin, ki jih izdaja agencija, in
- prihodki od lastnih in drugih dejavnosti, pridobljenih s prodajo blaga in storitev na trgu.

(2) Iz pristojbin se financirajo naloge odločanja v upravnih zadevah oziroma certificiranja, naloge stalnega nadzora in druge naloge, povezane z izdajanjem listin in stalnim nadzorom iz pristojnosti agencije, povezane z izvajanjem storitev ATM/ANS.

(3) S prihodki od povračil stroškov se financirajo naloge odločanja v upravnih zadevah oziroma certificiranja, naloge stalnega nadzora in druge naloge, povezane z izdajanjem listin in stalnim nadzorom iz pristojnosti agencije, razen naloge iz prejšnjega odstavka.

(4) Povračilo stroškov se zaračunava na podlagi tarife, ki jo po predhodnem soglasju vlade izda agencija. Tarifa se oblikuje na način, kot se oblikujejo takse in dajatve, ki jih obračunava EASA.

(5) Iz proračuna se financirajo druge s tem zakonom določene naloge agencije, ki niso opredeljene v drugem in tretjem odstavku tega člena, in druge naloge, ki jih agencija izvaja za potrebe drugih državnih organov. Iz proračuna se financirajo tudi certifikacijske in podobne naloge, če je to potrebno zaradi vzdrževanja potrebnega osebja in usposobljenosti agencije, kadar zaradi premajhnega obsega

prihodkov iz pristojbin in povračil stroškov ni mogoče zagotoviti stalne usposobljenosti agencije za izvajanje predpisanih in drugih tekočih nalog.

(6) Presežek prihodkov nad odhodki, pridobljenih na podlagi prvega odstavka tega člena, javna agencija lahko porabi za:

- opravljanje in razvoj dejavnosti,
- za spodbujanje inovacij in izobraževanja s področja letalstva ter izvajanje sistema upravljanja varnosti v civilnem letalstvu.

(7) Agencija se sme zadolžiti samo, če je to določeno v finančnem načrtu in če so izpolnjeni pogoji iz zakona, ki ureja javne finance, in če ima agencija zagotovljena sredstva za servisiranje dolga iz neproračunskih virov.

245. člen **(računovodstvo in predložitev letnih poročil)**

(1) Agencija mora voditi ločene računovodske evidence po področjih svojega dela v skladu s predpisi o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti. Računovodske izkaze in poslovno poročilo agencije pregleda pooblaščen revizor.

(2) Agencija vsako leto pripravi poročilo o delu. K poročilu o delu ministrstvo poda soglasje.

(3) Agencija povzetek poročila o delu objavi na svojih spletnih straneh.

246. člen **(nezgodno zavarovanje in zavarovanje odgovornosti)**

(1) Agencija zavaruje uradne osebe agencije v času opravljanja dela za primer nesreče pri delu, katere posledica je smrt, trajna izguba splošne delovne zmožnosti ali začasna izguba delovne zmožnosti.

(2) Agencija zavaruje uradne osebe agencije za odgovornost proti tretjim osebam za škodo, ki nastane zaradi strokovne napake uradne osebe agencije ter zaradi nenadnega in presenetljivega dogodka pri izvajanju nalog agencije.

(3) Vlada določi višino zavarovalne vsote za zavarovanje iz tega člena in način sklenitve zavarovanja.

247. člen **(stroški pogreba in enkratna denarna pomoč)**

(1) Za uradno osebo agencije, ki je pri opravljanju svojega dela izgubila življenje, agencija poravnava stroške pogreba v kraju, ki ga določijo svojci.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka ožjim družinskim članom uradne osebe agencije pripada enkratna denarna pomoč v višini skupnega zneska bruto plač, ki jih je v zadnjih 12 mesecih prejela pokojna uradna oseba agencije. Znesek enkratne denarne pomoči določi direktor agencije s sklepom.

TRETJI DEL
UREJANJE VOJAŠKEGA LETALSTVA

I. SPLOŠNA PRAVILA IN PRISTOJNOSTI

248. člen
(splošno)

Določbe tega zakona in na njegovi podlagi izdani predpisi, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, se uporabljajo za vojaško letalstvo, če v tem zakonu, posebnih predpisih ali z mednarodno pogodbo, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ni določeno drugače.

249. člen
(prečrpavanje goriva v zraku)

(1) Prečrpavanje goriva v zraku ni dovoljeno, razen če to določata mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo, in pravno zavezujoč mednarodni akt, sklenjen za izvajanje mednarodne pogodbe.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek vlada odloči o izjemi glede prečrpavanja goriva v zraku na predlog ministrstva, pristojnega za obrambo, v soglasju z ministrstvom, pristojnim za okolje, in ministrstvom, pristojnim za ohranjanje narave, in pri tem upošteva mednarodne obveznosti Republike Slovenije in njene obrambne potrebe.

(3) Ministrstvo, pristojno za obrambo, poda predlog iz prejšnjega odstavka, kadar iz vloge za izdajo dovoljenja iz 285. člena tega zakona izhaja, da bo tuji zrakoplov ali tuji državni zrakoplov prečrpaval gorivo v zraku. Postopki v zvezi s tem se določijo v predpisu iz enajstega odstavka 286. člena tega zakona.

250. člen
(oborožitev, oprema za elektronsko bojevanje in izvidniška oprema)

(1) Zrakoplovu, tujemu zrakoplovu, tujemu državnemu zrakoplovu, razen slovenskemu vojaškemu zrakoplovu in vojaškemu zrakoplovu, ki leti pod operativnim poveljstvom Nata, v zračnem prostoru ni dovoljeno nositi oborožitve, opreme za elektronsko bojevanje ali izvidniške opreme na način, ki omogoča njihovo uporabo.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek sme tuji državni zrakoplov nositi oborožitev, opremo za elektronsko bojevanje ali izvidniško opremo na način, ki omogoča njihovo uporabo, če to določata mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo, in pravno zavezujoč mednarodni akt, sklenjen za izvajanje mednarodne pogodbe.

(3) Ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena sme tuji državni zrakoplov nositi oborožitev, opremo za elektronsko bojevanje ali izvidniško opremo na način, ki omogoča njihovo uporabo, če to za posamični primer ali določeno obdobje v skladu s predpisi o obrambi dovoli vlada, in v drugih primerih, če je to potrebno za zagotavljanje spoštovanja sprejetih mednarodnih obveznosti Republike Slovenije in uresničevanje njenih obrambnih potreb, na predlog ministrstva, pristojnega za obrambo.

(4) Ministrstvo, pristojno za obrambo, poda predlog iz prejšnjega odstavka, kadar iz vloge za izdajo dovoljenja izhaja, da bo tuji državni zrakoplov nosil oborožitev, opremo za elektronsko bojevanje ali izvidniško opremo na način, ki omogoča njihovo uporabo. Postopki v zvezi s tem se določijo v predpisu iz enajstega odstavka 286. člena tega zakona.

251. člen
(prevoz nevarnega blaga z vojaškimi zrakoplovi)

(1) Minister, pristojen za obrambo, določi pogoje in način prevoza nevarnega blaga z vojaškimi zrakoplovi, pri čemer upošteva standarde, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo, mednarodne standarde, priporočene prakse in navodila ICAO ter tehnična navodila ICAO na področju prevoza nevarnega blaga.

(2) Minister, pristojen za obrambo, lahko odobri izjemo od pravil, določenih v skladu s tem členom, če se pri izvajanju nalog z vojaškimi zrakoplovi izkaže, da teh pravil ni mogoče smiselno uporabiti in da varnost zračnega prometa z odobritvijo izjeme ni ogrožena. Izjemi se lahko dodajo pogoji ali omejitve.

252. člen

(prevoz vojaškega orožja, streliva, eksplozivnih predmetov in opreme ter oboroženih pripadnikov tujih oboroženih sil)

(1) Prevoz vojaškega orožja, streliva, eksplozivnih predmetov in opreme je dovoljen:

- na slovenskih državnih zrakoplovih,
- na tujih vojaških zrakoplovih, ki sodelujejo na vajah ali usposabljanjih Slovenske vojske ali vajah ali usposabljanjih zavezniških držav na ozemlju Republike Slovenije ali v njenem zračnem prostoru,
- na drugih tujih državnih zrakoplovih, če to za posamični primer v skladu s predpisi o obrambi dovoli vlada, in v drugih primerih, če je to potrebno za zagotavljanje spoštovanja sprejetih mednarodnih obveznosti Republike Slovenije in uresničevanje njenih obrambnih potreb, na predlog ministrstva, pristojnega za obrambo.

(2) Ministrstvo, pristojno za obrambo, poda predlog iz tretje alineje prejšnjega odstavka, kadar iz vloge za izdajo dovoljenja izhaja, da bo tuji državni zrakoplov prevažal vojaško orožje, strelivo, eksplozivne predmete ali opremo. Postopki v zvezi s tem se določijo v predpisu iz enajstega odstavka 286. člena tega zakona.

(3) Prevoz oboroženih pripadnikov tujih oboroženih sil je dovoljen:

- na slovenskih državnih zrakoplovih,
- na tujih državnih zrakoplovih, ki prevažajo oborožene pripadnike tujih oboroženih sil, ki sodelujejo na vajah ali usposabljanjih Slovenske vojske ali vajah ali usposabljanjih zavezniških držav na ozemlju Republike Slovenije ali v njenem zračnem prostoru,
- na drugih tujih državnih zrakoplovih, če to za posamični primer v skladu s predpisi o obrambi dovoli vlada, in v drugih primerih, če je to potrebno za zagotavljanje spoštovanja sprejetih mednarodnih obveznosti Republike Slovenije in uresničevanje njenih obrambnih potreb, na predlog ministrstva, pristojnega za obrambo.

(4) Ministrstvo, pristojno za obrambo, poda predlog iz tretje alineje prejšnjega odstavka, kadar iz vloge za izdajo dovoljenja izhaja, da bo tuji državni zrakoplov prevažal oborožene pripadnike tujih oboroženih sil. Postopki v zvezi s tem se določijo v predpisu iz enajstega odstavka 286. člena tega zakona.

253. člen

(pristojni organ)

(1) Strokovne in regulativne naloge ter letalski nadzor iz tega poglavja na področju vojaškega letalstva opravlja vojaški letalski organ v skladu s tem zakonom in drugimi predpisi in pravnimi akti ter standardi, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo.

(2) Vojaški letalski organ je samostojna in strokovno neodvisna ter od nadziranih oseb, poveljstev in enot, ki jih nadzoruje, in drugih organov in subjektov, katerih interesi bi lahko bili v nasprotju z nalogami in pooblastili vojaškega letalskega organa, funkcionalno ločena vojaška organizacijska enota Slovenske vojske, ki je neposredno podrejena in odgovorna načelniku Generalštaba Slovenske vojske.

(3) Vojaški letalski organ ima pristojnosti kot »Military Aviation Authority« v Republiki Sloveniji ter na tej podlagi sodeluje z vojaškimi in civilnimi letalskimi organi v Republiki Sloveniji in v tujini ter z mednarodnimi organizacijami s področja letalstva.

(4) Vojaški letalski organ opravlja strokovne in regulativne naloge ter letalski nadzor na področju vojaškega letalstva, ki se nanašajo na:

1. varnost letenja,
2. register slovenskih vojaških zrakoplovov,
3. plovnost in vzdrževanje slovenskih vojaških zrakoplovov,
4. vojaško letalsko osebje in drugo strokovno osebje vojaškega letalstva,
5. vojaške letalske operacije,
6. prevoz nevarnega blaga z vojaškimi zrakoplovi,
7. vojaška letališča, vojaška vzletišča in vojaške heliporte,
8. vojaški zračni promet,
9. nadzor in varovanje zračnega prostora,
10. sisteme in naprave za izvajanje nadzora in varovanja zračnega prostora, ki so v upravljanju ministrstva, pristojnega za obrambo,
11. druge naloge nadzora letalske varnosti, določene s predpisi in drugimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo.

(5) Strokovne naloge vojaškega letalskega organa so:

1. izdaja certifikatov, dovoljenj, vojaških licenc, izkazov oziroma drugih listin,
2. spremljanje stanja razvoja in varnosti vojaškega in civilnega letalstva v Republiki Sloveniji in v mednarodnem okviru,
3. priprava strokovnih gradiv in priprava pravnih podlag,
4. izdelava analiz, študij in drugih strokovnih gradiv s področja vojaškega letalstva za lastne potrebe in potrebe ministrstva, pristojnega za obrambo, v skladu z letnim programom dela,
5. predlaganje in izvajanje ukrepov, določenih z vojaškim programom letalske varnosti,
6. sodelovanje s tujimi vojaškimi letalskimi organi,
7. sodelovanje z agencijo in drugimi letalskimi vojaškimi in civilnimi organizacijami v okviru delovnega področja,
8. sodelovanje v mednarodnih zadevah na strokovnem področju,
9. strokovne naloge, ki jih izvaja v zvezi s tem zakonom, drugimi predpisi in pravnimi akti ter standardi, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo,
10. izdaja mnenj za postavitve objektov, sistemov in naprav na vojaških območjih, vojaških letališčih, vojaških vzletiščih in vojaških heliportih ter v njihovi okolici glede njihovega vpliva na vojaški zračni promet ali varnost vojaškega zračnega prometa in varnost letenja vojaških zrakoplovov.

(6) Posamezne strokovne naloge iz prejšnjega odstavka, ki so potrebne za ugotavljanje dejstev in okoliščin, pomembnih za odločanje, lahko po pooblastilu vojaškega letalskega organa opravljajo strokovne organizacije in posamezniki, če imajo ustrezno izobrazbo in potrebna strokovna znanja, ki se zahtevajo v skladu z letalskimi predpisi ali standardi za posamezno področje, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo.

(7) Pripadniki, enote in poveljstva Slovenske vojske strokovne zadeve, ki se nanašajo na vojaško letalstvo, urejajo neposredno z vojaškim letalskim organom in o tem poročajo nadrejenim poveljstvom oziroma poveljnikom.

(8) Regulativne naloge vojaškega letalskega organa so:

- izdaja plovnostno-tehničnih zahtev,
- izdaja operativno-tehničnih zahtev,
- izdaja direktiv o varnosti,
- izdaja certifikacijskih specifikacij,
- izdaja sprejemljivih načinov skladnosti, navodil in načrtov.

(9) Vojaški letalski organ lahko prizna certifikat, dovoljenje ali drugo listino, ki jo izda agencija, pristojni tuji civilni ali tuji vojaški letalski organ, v skladu s predpisom iz petega odstavka 254. člena tega zakona.

(10) Letalski nadzor vojaškega letalstva vključuje:

- nadzor nad izvajanjem tega zakona, na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov ter standardov, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo,
- nadzor nad predtaktičnim in taktičnim upravljanjem zračnega prostora v delu, ki ga izvajajo poveljstva in enote Slovenske vojske, in
- stalni nadzor zaradi preverjanja izpolnjevanja pogojev, pod katerimi je vojaški letalski organ izdal certifikat, dovoljenje, vojaško licenco, izkaz ali drugo listino, kadar koli v obdobju veljavnosti teh listin, ki vključuje izdajanje ukrepov iz 255. člena tega zakona.

254. člen (vojaški letalski nadzorniki)

(1) Posamezna dejanja v strokovnih zadevah in zadevah letalskega nadzora v vojaškem letalskem organu opravljajo vojaški letalski nadzorniki.

(2) Posamezna dejanja, vodenje in odločanje v strokovnih zadevah in zadevah letalskega nadzora opravlja za to usposobljen in pooblaščen vojaški letalski nadzornik I, ki:

- ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu prve stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih prve stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na sedmo raven slovenskega ogrodja kvalifikacij;
- ima ustrezne delovne izkušnje na letalskem področju, na katerem izvaja naloge;
- je strokovno usposobljen za vojaškega letalskega nadzornika s področja, ki ga nadzoruje; in
- je pridobil ustrezno vojaško licenco, izkaz, dovoljenje, rating, pooblastilo, kategorijo, potrdilo oziroma drugo ustrezno listino, če se za osebe, ki opravljajo dejavnosti, ki jih nadzoruje, glede na način izvajanja postopkov to zahteva.

(3) Posamezna dejanja v strokovnih zadevah ter zadevah letalskega nadzora, ki ne zajemajo odločanja v teh zadevah, opravlja za to usposobljen vojaški letalski nadzornik II, ki:

- ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po izobraževalnih programih za pridobitev srednje izobrazbe oziroma srednje strokovne izobrazbe, ki je po zakonu, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na peto raven slovenskega ogrodja kvalifikacij;
- ima ustrezne delovne izkušnje na letalskem področju, na katerem izvaja naloge;
- je strokovno usposobljen za vojaškega letalskega nadzornika s področja, ki ga nadzoruje; in
- je pridobil ustrezno vojaško licenco, izkaz, dovoljenje, rating, pooblastilo, kategorijo, potrdilo ali drugo listino, če se za osebe, ki opravljajo dejavnosti, v zvezi s katerimi opravlja svoje naloge, glede na način izvajanja postopkov to zahteva.

(4) Pooblastilo za izvajanje nalog letalskega nadzora izkazuje vojaški letalski nadzornik s službeno izkaznico pooblaščenih oseb vojaškega letalskega organa.

(5) Minister, pristojen za obrambo, podrobneje uredi naloge in pristojnosti vojaškega letalskega organa, delovne izkušnje, potrebno strokovno usposobljenost za vojaškega letalskega nadzornika za posamezno področje in druge pogoje, ki jih mora izpolnjevati vojaški letalski nadzornik za opravljanje nalog v vojaškem letalskem organu, pogoje glede vojaških licenc, izkazov, dovoljenj, ratingov, pooblastil, kategorij, potrdil ali drugih listin za vojaškega letalskega nadzornika, postopek izdaje, odvzema, omejitve ali preklica pooblastila iz šestega odstavka 253. člena tega zakona, postopek odprave nepravilnosti in neskladij, ugotovljenih v letalskem nadzoru, in druga vprašanja v zvezi z izvajanjem nalog vojaškega letalskega organa.

255. člen (ukrepi)

(1) Če vojaški letalski nadzornik pri izvajanju letalskega nadzora ugotovi nepravilnosti ali pomanjkljivosti pri izvajanju predpisov ter drugih pravnih aktov in standardov, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo, lahko:

1. kršitelju odredi, da z dejanjem ali opustitvijo dejanja odpravi ugotovljene pomanjkljivosti ali nepravilnosti;

2. zahteva odvzem vojaške licence, izkaza, dovoljenja, ratinga, pooblastila, kategorije, potrdila ali druge listine, ki jo je izdal vojaški letalski organ;
3. agenciji predlaga odvzem licenc in drugih listin, ki jih je izdala, če se nepravilnosti ali pomanjkljivosti nanašajo na te listine;
4. izreče prepoved izvršitve leta vojaškega zrakoplova, če bi bila izvršitev leta nevarna za zračni promet, če se upravičeno domneva, da vojaški zrakoplov ni plovec ali nima ustrezne posadke, ali če kako drugače niso izpolnjene zahteve in pogoji, ki urejajo letenje;
5. začasno odvzame, omeji ali prekliče izdani certifikat oziroma dovoljenje, če bi bilo nadaljnje opravljanje dela ali dejavnosti nevarno za zračni promet;
6. zahteva izredno preverjanje strokovne ali zdravstvene sposobnosti vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva;
7. odredi preizkus s sredstvi ali napravami za merjenje alkohola v krvi ali za hitro ugotavljanje prisotnosti prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi oziroma kršitelja napoti na strokovni pregled, ki obsega zdravniški pregled in odvzem krvi, urina ali drugih telesnih tekočin zaradi ugotavljanja prisotnosti alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi, pri čemer preizkus izvede za to pooblaščen oseba v skladu s predpisi, ki urejajo obrambno področje. Preizkus se lahko odredi tudi za tuje vojaško letalsko osebje in drugo strokovno osebje vojaškega letalstva na ozemlju Republike Slovenije;
8. v primeru ugotovljene prisotnosti nedovoljenih substanc ali snovi iz prejšnje točke izreče prepoved izvršitve leta ali druge dejavnosti, ki bi lahko ogrozila varnost letenja ali varnost zračnega prometa;
9. izreče prepoved nadaljevanja opravljanja dejavnosti oziroma aktivnosti, če ugotovi, da niso izpolnjeni pogoji, določeni s predpisi in drugimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo, ali z odobrenimi priročniki oziroma izdanimi listinami;
10. izreče druge ukrepe v skladu s predpisi ter drugimi akti in standardi, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo.

(2) Vojaški letalski organ lahko začasno, dokler trajajo razlogi, odvzame vojaško licenco, izkaz, dovoljenje, rating, pooblastilo, kategorijo, potrdilo ali drugo listino, omeji ali prekliče navedeno listino, če imetnik:

1. ogroža varnost letenja;
2. izvaja privilegije iz navedenih listin pod vplivom alkohola, prepovedanih drog ali drugih psihoaktivnih sredstev oziroma pod vplivom zdravil, ki lahko vplivajo na psihofizične sposobnosti;
3. krši predpise ter druge akte in standarde, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo;
4. je na podlagi zdravniškega spričevala ocenjen za nesposobnega za opravljanje del in nalog, ki izhajajo iz navedenih listin;
5. ne vzdržuje zahtevane ravni znanja in usposobljenosti ter predpisanih zdravstvenih in drugih zahtev v skladu s predpisi, izdanimi na podlagi tega zakona, in drugimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo;
6. iz neupravičenih razlogov ne opravi zdravstvenega pregleda, na katerega je bil napoten v skladu s predpisom iz dvanajstega odstavka 262. člena tega zakona.

(3) Če bi ugotovljene nepravilnosti ali pomanjkljivosti pri izvajanju predpisov ter drugih pravnih aktov in standardov, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo, lahko ogrožale ljudi ali premoženje, vojaški letalski nadzornik ukrep iz tega člena izreče ustno. V tem primeru mora vojaški letalski nadzornik zapisnik o opravljenem nadzoru izdati v petih dneh od dneva, ko je bil izrečen ustni ukrep.

(4) Ne glede na drugi odstavek tega člena lahko vojaški letalski organ s sklepom trajno prekliče vojaško licenco, izkaz, dovoljenje, rating, pooblastilo, kategorijo, potrdilo ali drugo listino, če ugotovi, da je imetnik:

- pridobil vojaško licenco, izkaz, dovoljenje, rating, pooblastilo, kategorijo, potrdilo ali drugo listino na podlagi predložitve neresničnih podatkov, z zlorabo ali na drug nezakonit način;
- imel daljšo prekinitev dela, ki je trajala dlje, kot to določajo predpisi;
- prekinil delovno razmerje z ministrstvom, pristojnim za obrambo.

(5) Vojaški letalski organ lahko v primerih iz drugega odstavka tega člena in v primeru dvoma, da imetnik izpolnjuje pogoje za uveljavljanje privilegijev iz vojaške licence, izkaza, dovoljenja, ratinga, pooblastila,

kategorije, potrdila ali druge listine, od njega zahteva, da opravi teoretična in praktična preverjanja usposobljenosti oziroma zdravstveni pregled zaradi ugotavljanja sposobnosti za opravljanje nalog, ki izhajajo iz teh listin.

(6) Ne glede na druge določbe tega člena lahko vojaški letalski organ, kadar se ob letalskem nadzoru ugotovi obstoj kršitve, ki ne vpliva na varnost zračnega prometa, pa zaradi nujnih operativnih potreb predpisanega ukrepa ni mogoče izvesti, izda ukrep z opozorilom ob smiselni uporabi 230. člena tega zakona.

(7) O začasnem odvzemu, omejitvi ali preklicu veljavnosti vojaške licence, izkaza, ratinga, pooblastila, kategorije, potrdila ali druge listine vojaški letalski organ izda sklep. Odvzeto ali preklicano listino mora imetnik v osmih dneh od prejema sklepa vrniti vojaškemu letalskemu organu. Omejitev se zabeleži v vojaški licenci ali izkazu.

(8) Po prenehanju razlogov za začasni odvzem ali omejitev vojaški letalski organ izda sklep o preklicu začasnega odvzema ali omejitve veljavnosti vojaške licence, izkaza, ratinga, pooblastila, kategorije, potrdila ali druge listine. Prenehanje omejitve se zabeleži v vojaški licenci ali izkazu.

(9) Trajni preklic vojaške licence, izkaza, ratinga, pooblastila, kategorije ali potrdila se zaznamuje tudi v vojaški licenci ali izkazu z navedbo preklica vojaške licence, izkaza, ratinga, pooblastila, kategorije ali potrdila (»PREKLICANO«) in datumom preklica v opombah. Ne glede na zaznambo preklica v vojaški licenci ali izkazu je vojaška licenca, izkaz, rating, pooblastilo, kategorija ali potrdilo preklicana že na podlagi sklepa iz šestega odstavka tega člena.

256. člen (inšpektorat, pristojen za obrambo)

Inšpekcijski nadzor nad izvrševanjem določb 7., 15., 249., 250., 251., 252., 285. in 286. člena tega zakona, ki se nanašajo na tuje vojaške zrakoplove, in nad izvrševanjem določb 272. člena tega zakona izvaja inšpektorat, pristojen za obrambo. Pooblaščenec uradne osebe inšpektorata, pristojnega za obrambo, morajo izpolnjevati enake pogoje, določene s tem zakonom, kot to velja za pooblaščenec uradne osebe agencije.

257. člen (odobritev izjem)

(1) Vojaški letalski organ lahko v okviru svojih pristojnosti, določenih s tem zakonom, odobri izjeme od uporabe določb tega zakona, na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov ter standardov, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo.

(2) Izjeme se lahko odobrijo v primerih nujnih nepredvidenih okoliščin, nujnih operativnih razmer ali operativnih potreb, pod pogojem, da ne vplivajo na varnost vojaškega zračnega prometa in so časovno omejene.

(3) Če se postopek začne na predlog enote ali poveljstva Slovenske vojske, enota ali poveljstvo Slovenske vojske k vlogi za odobritev izjeme priloži oceno tveganja, ki vključuje ublažitvene ukrepe za zmanjšanje tveganj, če so potrebni. Pri odobritvi izjeme lahko vojaški letalski organ zaradi zagotavljanja varnosti vojaškega zračnega prometa določi pogoje, omejitve ali izda ukrepe za zmanjšanje tveganja.

(4) Vojaški letalski organ o odobreni izjemi, njenem trajanju, razlogih za njeno odobritev in morebitnih pogojih, omejitvah ali izdanih ukrepih za zmanjšanje tveganja, takoj neposredno obvesti ministra, pristojnega za obrambo, in s tem seznaniti načelnika Generalštaba Slovenske vojske. Če odobrena izjema vpliva na licenco ali drugo listino, ki jo je izdala agencija, vojaški letalski organ o tem takoj obvesti tudi agencijo.

(5) Za doseganje varnosti vojaškega zračnega prometa, interoperabilnosti in učinkovitosti so lahko priročniki vojaškega letalskega organa in enot Slovenske vojske v angleškem jeziku.

258. člen
(register in evidenca slovenskih vojaških zrakoplovov)

(1) Register slovenskih vojaških zrakoplovov vodi ministrstvo, pristojno za obrambo, evidenco pa pristojna enota Slovenske vojske.

(2) Minister, pristojen za obrambo, podrobneje določi način vodenja registra in evidenc slovenskih vojaških zrakoplovov, postopek registracije, označevanje ter listine in knjige.

259. člen
(plovnost slovenskih vojaških zrakoplovov)

(1) Plovnost slovenskih vojaških zrakoplovov in vojaških sistemov brezpilotnih zrakoplovov se izkazuje z vojaškim spričevalom o plovnosti ali drugimi listinami zrakoplova, v skladu s predpisi, ki urejajo vojaško letalstvo.

(2) Minister, pristojen za obrambo, podrobneje določi certifikacijo, načrtovanje, izdelavo, spremembe, vzdrževanje in popravilo slovenskih vojaških zrakoplovov ter njihovih komponent, plovnostne zahteve, ki jih morajo izpolnjevati slovenski vojaški zrakoplovi in vojaški sistemi brezpilotnih zrakoplovov, ter pogoje za izdajo, odvzem, omejitev ali preklic vojaškega spričevala o plovnosti ali drugih listin v skladu s predpisi, ki urejajo vojaško letalstvo.

260. člen
(vojaške letalske operacije)

Minister, pristojen za obrambo, določi način in pogoje izvajanja vojaških letalskih operacij.

261. člen
(letenje z vojaškimi zrakoplovi)

(1) V zračnem prostoru vojaški zrakoplovi letijo po pravilih letenja za splošni zračni promet ali operativni zračni promet.

(2) Minister, pristojen za obrambo, v soglasju z ministrom določi pravila letenja za operativni zračni promet.

(3) Minister, pristojen za obrambo, določi upravljanje varnosti, posebnosti letenja vojaških sistemov brezpilotnih zrakoplovov ter druga vprašanja v zvezi z letenjem vojaških zrakoplovov.

(4) Izvenletališki pristanki vojaških helikopterjev se lahko izvajajo na celotnem ozemlju Republike Slovenije.

262. člen
(licenciranje vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva)

(1) Vojaški letalski organ je pristojen za:

1. vodenje registra vojaškega letalskega in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva,
2. izdajo, vpis in podaljšanje vojaških licenc, izkazov, ratingov, pooblastil, kategorij, potrdil ali drugih listin vojaškega letalskega in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva,
3. imenovanje in vodenje izpitne komisije za izdajo ali podaljšanje vojaške licence ali izkaza ter sodelovanje v njej,
4. validacijo licenc, izkazov, dovoljenj, ratingov, pooblastil, kategorij, potrdil ali drugih listin,
5. nadzor veljavnosti in verodostojnosti vojaških licenc, izkazov, ratingov, pooblastil, kategorij, potrdil ali drugih listin,

6. odvzem, preklic ali omejitev vojaških licenc, izkazov, dovoljenj, ratingov, pooblastil, kategorij, potrdil ali drugih listin,
7. verifikacijo programov strokovnega usposabljanja,
8. odobritev navodil za delo šoli, sheme usposobljenosti in priročnikov za usposabljanje.

(2) Vojaško letalsko osebje je osebje, ki upravlja vojaški zrakoplov ali opravlja druga dela v zvezi z njegovo uporabo oziroma opravlja dela, ki so neposredno povezana z varnostjo letenja vojaških zrakoplovov.

(3) Vse druge osebe, ki sodelujejo v vojaškem zračnem prometu in niso vojaško letalsko osebje, so drugo strokovno osebje vojaškega letalstva.

(4) Vojaško letalsko osebje in drugo strokovno osebje vojaškega letalstva mora imeti veljavno vojaško licenco, izkaz, dovoljenje, rating, pooblastilo, kategorijo, potrdilo oziroma drugo listino za opravljanje posebnih strokovnih del, določeno s predpisi.

(5) Za izdajo, podaljšanje, validacijo ter odvzem, preklic ali omejitev veljavnosti listin iz prejšnjega odstavka ter vodenje registra vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva je pristojen vojaški letalski organ. Pri tem vojaški letalski organ lahko upošteva dokazila iz sedmega odstavka tega člena.

(6) O začasnem odvzemu, preklicu ali omejitvi veljavnosti listin iz tretjega odstavka tega člena vojaški letalski organ odloča s sklepom. Odvzeto ali preklicano listino mora imetnik najpozneje v osmih dneh od vročitve sklepa vrniti vojaškemu letalskemu organu.

(7) Kadar pogoji za izdajo, podaljšanje, validacijo ter odvzem, preklic ali omejitev veljavnosti listin iz tretjega odstavka tega člena sovpadajo s pogoji za izdajo, validacijo ter odvzem, preklic ali omejitev veljavnosti listin, ki jih v skladu s 67. členom tega zakona izda agencija, vojaški letalski organ kot dokazilo o izpolnjevanju pogojev za izdajo, podaljšanje, validacijo ter odvzem, preklic ali omejitev veljavnosti listin iz tretjega odstavka tega člena praviloma upošteva listine, ki jih je izdala agencija.

(8) Vojaški letalski organ vodi register vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva, ki se lahko vodi v elektronski obliki in ni javen. Register vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva vsebuje naslednje podatke:

1. ime in priimek osebe,
2. datum in kraj rojstva,
3. stalno oziroma začasno prebivališče,
4. doseženo izobrazbo (s podatki o predloženih potrdilih o usposobljenosti in drugih listinah o izpolnjevanju pogojev za pridobitev vojaške licence ali izkaza, skupaj s podatki o izdajatelju, datumu izdaje in drugih identifikacijskih podatkih),
5. poklic,
6. enoto Slovenske vojske,
7. podatke o vrsti in veljavnosti zdravniškega spričevala, ki se zahteva za posamezno vojaško licenco oziroma izkaz,
8. omejitve – zdravstvene ali druge, ki so vidne iz vojaške licence ali izkaza,
9. podatke o vpisanih ratingih, pooblastilih, kategorijah oziroma potrdilih,
10. datum izdaje vojaške licence ali izkaza, dovoljenja, ratinga, pooblastila, kategorije, potrdila in njihovo veljavnost ter podatke o preklicih in izdanih dvojnkih,
11. podatke o priznanju tuje licence, validaciji oziroma zamenjavi tuje vojaške licence ali izkaza,
12. podatke o letalskih prekrških, izrečenih ukrepih in prepovedih,
13. podatke o začasnih odvzemih, omejitvah, preklicih in izrečenih ukrepih,
14. podatke o izgubljenih, pogrešanih ali ukradenih veljavnih vojaških licencah ali izkazih,
15. podatke o izdaji izpisov iz tega registra.

(9) Podatki, vpisani v register vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva, se zbirajo, obdelujejo in uporabljajo za izvajanje pristojnosti vojaškega letalskega organa. Vanje imajo vpogled osebe, ki so pooblaščenice za delo z registrom vojaškega letalskega osebja in

drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva, ter oseba, na katero se podatki nanašajo, kot tudi pristojni organi po drugih predpisih. Podatki iz prejšnjega odstavka tega člena se v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo arhivskega gradiva in arhiviranje, hranijo trajno in v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov in upravljanje arhivskega gradiva.

(10) Vojaška enota za svoje zaposlene vodi evidenco prve pridobitve, trajanja veljavnosti, odvzemov in vnovične pridobitve vojaške licence, izkaza, ratinga, pooblastila, kategorije, potrdila ali druge listine vojaškega letalskega in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva ter tistih aktivnosti, ki so pogoj za vzdrževanje in podaljševanje veljavnosti.

(11) Vojaška enota, v kateri imetnik vojaške licence, izkaza, ratinga, pooblastila, kategorije, potrdila ali druge listine opravlja dela in naloge, ki izhajajo iz teh listin, mora o spremembah in primerih iz drugega oziroma četrtega odstavka 255. člena tega zakona, ki bi lahko vplivali na začasni odvzem, omejitev ali preklic veljavnosti vojaške licence, izkaza, ratinga, pooblastila, kategorije, potrdila ali druge listine, nemudoma obvestiti vojaški letalski organ. Vojaška enota mora vojaški letalski organ obvestiti tudi o daljših odsotnostih nosilcev vojaške licence, izkaza, ratinga, pooblastila, kategorije, potrdila ali druge listine, o morebitnih disciplinskih postopkih in izrečenih ukrepih zoper njih v teh postopkih ter spremembah v njihovi zdravstveni sposobnosti, ki bi lahko vplivali na opravljanje nalog, vezanih na ratinge, pooblastila, kategorije ali potrdila.

(12) Minister, pristojen za obrambo, določi splošne pogoje licenciranja vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva, pogoje za izvajalce usposabljanja, načine in postopke za začetek in potek usposabljanja, izdajo ter odvzem, omejitev in preklic vojaških licenc, izkazov, dovoljenj, ratingov, pooblastil, kategorij, potrdil ali drugih listin, izpite, vzdrževanje ravni znanja in usposobljenosti, vodenje registra vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva in druge zahteve.

263. člen **(vojaška letališča, vojaška vzletišča in vojaški heliporti)**

Minister, pristojen za obrambo, določi razvrščanje vojaških letališč, vojaških vzletišč, vojaških heliportov in vojaška pristajalna mesta, posebne tehnično-tehnološke zahteve za vojaška letališča, vojaška vzletišča in vojaške heliporte, pogoje za izdajo, podaljšanje, odvzem, omejitev ali preklic obratovalnega dovoljenja, vpisnik vojaških letališč, vpisnik vojaških vzletišč in vpisnik vojaških heliportov, vojaške letališke službe in vojaško letališko osebje ter pogoje uporabe vojaških letališč, vzletišč in heliportov za tuje državne zrakoplove.

264. člen **(uporaba vojaških letališč za civilni zračni promet)**

(1) Če se vojaško letališče ali njegov del uporablja za civilni zračni promet, mora vojaško letališče ali njegov del izpolnjevati iste zahteve, kot veljajo za aerodrome.

(2) Vojaško letališče ali njegov del se uporablja za civilni zračni promet na podlagi dovoljenja za obratovanje aerodroma iz 137. člena tega zakona, ki ga izda agencija, in po predhodni odobritvi obratovalca vojaškega letališča.

(3) Vojaško letališče ali njegov del se uporablja za tuje državne zrakoplove po predhodni odobritvi obratovalca vojaškega letališča.

(4) Na vojaškem letališču se ne sme izvajati zračni prevoz.

(5) Na vojaškem letališču se lahko gradijo in uporabljajo objekti in naprave za civilni zračni promet v skladu s tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, če to ne omejuje dejavnosti vojaškega letalstva. O tem odloči minister, pristojen za obrambo, v soglasju z ministrom.

265. člen

(obratovalno dovoljenje za sisteme in naprave za izvajanje nadzora in varovanja zračnega prostora, ki so v upravljanju ministrstva, pristojnega za obrambo)

(1) Sistemi in naprave za izvajanje nadzora in varovanja zračnega prostora, ki so v upravljanju ministrstva, pristojnega za obrambo, se smejo uporabljati, če imajo obratovalno dovoljenje, ki ga izda vojaški letalski organ.

(2) Minister, pristojen za obrambo, določi zahteve za izvajanje testiranja in pogoje za izdajo, podaljšanje, odvzem, omejitev ali preklic obratovalnega dovoljenja za sisteme in naprave za izvajanje nadzora in varovanja zračnega prostora, ki so v upravljanju ministrstva, pristojnega za obrambo.

II. PREISKAVA LETALSKIH NESREČ IN RESNIH INCIDENTOV VOJAŠKIH ZRAKOPLOVOV

266. člen

(preiskava v zvezi z varnostjo in letalski preiskovalni organ ministrstva, pristojnega za obrambo)

(1) Preiskava letalske nesreče in resnega incidenta vojaškega zrakoplova se izvaja v skladu s tem zakonom in drugimi predpisi ter pravnimi akti in standardi, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo, ter mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

(2) Cilj preiskave letalskih nesreč in resnih incidentov vojaških zrakoplovov je izboljšanje varnosti letenja z zagotavljanjem hitrega opravljanja preiskav zaradi preprečevanja letalskih nesreč in resnih incidentov vojaških zrakoplovov v prihodnosti. V preiskavi se ugotovijo vzroki, posledice in druga dejstva v zvezi z letalsko nesrečo ali resnim incidentom vojaškega zrakoplova. Cilj preiskave letalske nesreče in resnega incidenta vojaškega zrakoplova ni ugotavljanje krivde ali odgovornosti.

(3) Preiskave letalskih nesreč in resnih incidentov izvaja preiskovalni organ, ki je organiziran na ministrstvu, pristojnem za obrambo (v nadaljnjem besedilu: preiskovalni organ ministrstva, pristojnega za obrambo).

(4) Preiskovalni organ ministrstva, pristojnega za obrambo, mora biti neodvisen od vojaškega letalskega organa, drugih enot in poveljstev Slovenske vojske ter drugih organov in subjektov, katerih interesi bi lahko bili v nasprotju z nalogami, pristojnostmi in pooblastili preiskovalnega organa ministrstva, pristojnega za obrambo.

(5) Preiskovalni organ ministrstva, pristojnega za obrambo, je sestavljen iz preiskovalcev, ki so razporejeni v samostojno organizacijsko enoto pri ministrstvu, pristojnem za obrambo, in stalnih strokovnih sodelavcev za posamezna področja preiskav.

(6) Če to ne vpliva na njegovo neodvisnost, lahko preiskovalni organ ministrstva, pristojnega za obrambo, z namenom zmanjšanja tveganj v vojaškem letalstvu ter preprečevanja letalskih nesreč in resnih incidentov vojaških zrakoplovov poleg izvajanja preiskave letalskih nesreč in resnih incidentov vojaških zrakoplovov opravlja tudi naloge, povezane z zbiranjem in analizo podatkov, ter druge naloge, povezane z varnostjo letenja vojaških zrakoplovov, razen priprave predpisov ter drugih pravnih aktov in standardov, ter izdaja varnostna priporočila.

(7) Ministrstvo, pristojno za obrambo, preiskovalnemu organu ministrstva, pristojnega za obrambo, zagotavlja sredstva, ki jih potrebuje za neodvisno izvajanje svojih nalog. Vodja in preiskovalci preiskovalnega organa ministrstva, pristojnega za obrambo, pridobijo položaj, ki jim daje potrebna jamstva za neodvisnost.

(8) Preiskovalni organ ministrstva, pristojnega za obrambo, stalno vzdržuje potrebno strokovno usposobljenost, izurjenost in informiranost s svojega področja dela.

(9) Minister, pristojen za obrambo, podrobneje določi izvajanje preiskave letalskih nesreč in resnih incidentov vojaških zrakoplovov ter drugih nalog preiskovalnega organa ministrstva, pristojnega za obrambo, iz tretjega odstavka tega člena, način obveščanja o preiskavi, obveznosti vojaškega certificiranega in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva ter druga vprašanja v zvezi s preiskavo.

267. člen

(stvarna in krajevna pristojnost preiskovalnega organa ministrstva, pristojnega za obrambo)

(1) Preiskovalni organ ministrstva, pristojnega za obrambo, je pristojen za:

- preiskave letalskih nesreč in resnih incidentov slovenskih vojaških zrakoplovov, ne glede na kraj dogodka, in

- preiskave letalskih nesreč in resnih incidentov tujih vojaških zrakoplovov, ki se zgodijo na ozemlju Republike Slovenije oziroma v njenem zračnem prostoru.

(2) Preiskovalni organ ministrstva, pristojnega za obrambo, lahko, če obstajajo utemeljeni razlogi, povezani z varnostjo, izvede preiskavo v zvezi z varnostjo tudi za incidente slovenskih vojaških zrakoplovov, ne glede na kraj dogodka, ter za incidente tujih vojaških zrakoplovov, ki se zgodijo na ozemlju Republike Slovenije oziroma v njenem zračnem prostoru.

268. člen **(preiskovalci, stalni strokovni sodelavci in preiskovalna skupina)**

- (1) Vodja preiskovalnega organa ministrstva, pristojnega za obrambo, je glavni preiskovalec.
- (2) Glavnega preiskovalca in preiskovalce preiskovalnega organa ministrstva, pristojnega za obrambo, ki imajo posebna pooblastila, imenuje minister, pristojen za obrambo, izmed letalskih strokovnjakov, ki izpolnjujejo enake zahteve glede izobrazbe in izkušenj, kot je to določeno za vodjo preiskovalnega organa in preiskovalce v 177. členu tega zakona. Poleg teh zahtev morajo imeti preiskovalci preiskovalnega organa ustrezno letalsko licenco in izkaz usposobljenosti preiskovalca nesreč in incidentov vojaških zrakoplovov.
- (3) Stalne strokovne sodelavce preiskovalnega organa ministrstva, pristojnega za obrambo, za posamezna področja preiskav imenuje minister, pristojen za obrambo, na predlog glavnega preiskovalca.
- (4) V primeru letalske nesreče ali resnega incidenta vojaškega zrakoplova glavni preiskovalec s posebnim sklepom imenuje preiskovalno skupino za preiskavo dogodka, ki jo sestavljajo vodja preiskovalne skupine, eden ali več preiskovalcev, in kadar je to potrebno, eden ali več stalnih strokovnih sodelavcev.
- (5) Preiskovalna skupina za preiskavo dogodka je pri delu samostojna in neodvisna.
- (6) Preiskovalni skupini ali preiskovalcu morajo drugi organi, udeleženci v letalski nesreči ali resnem incidentu vojaškega zrakoplova in druge osebe v povezavi s tem omogočiti dostop do potrebnih operativnih, tehničnih in pravnih ugotovitev za določeno preiskavo. Če je to potrebno za preiskavo, lahko glavni preiskovalec preiskovalnega organa ministrstva, pristojnega za obrambo, zaprosi za pomoč posamezne strokovnjake z delovnega področja in tuje letalske strokovnjake organov civilnega letalstva in drugih organov, ki so usposobljeni za preiskovanje letalskih nesreč in incidentov.
- (7) Vlada lahko preiskavo o letalski nesreči ali resnem incidentu tujega vojaškega zrakoplova v celoti ali deloma prenese na drugo državo, če na predlog glavnega preiskovalca preiskovalnega organa ministrstva, pristojnega za obrambo, ugotovi, da preiskovalni organ ministrstva, pristojnega za obrambo, ne bo mogel zagotoviti celovite uresničitve cilja preiskave.

269. člen **(obvestilo o preiskavi)**

Preiskovalni organ ministrstva, pristojnega za obrambo, o letalskih nesrečah in resnih incidentih vojaških zrakoplovov obvešča ministra, pristojnega za obrambo, in mu poroča.

270. člen **(pomoč pri preiskavi)**

- (1) Preiskovalni skupini se mora med preiskavo letalske nesreče ali resnega incidenta vojaškega zrakoplova omogočiti neovirano delo.

(2) Preiskovalna skupina pri preiskavi sodeluje s pravosodnimi in drugimi organi. Določbe tega zakona o preiskavi nesreč in incidentov vojaških zrakoplovov v ničemer ne omejujejo pristojnosti teh organov po drugih predpisih.

271. člen (posebna pooblastila)

(1) Preiskovalna skupina ali preiskovalec letalske nesreče ali incidenta vojaškega zrakoplova lahko zasliši vse, za katere domneva, da lahko zagotovijo informacije, ki so pomembne za preiskavo, ter lahko prouči predmete, dokumente, zapise in v računalniku shranjene pomembne podatke, pri čemer imajo preiskovalci preiskovalne skupine naslednja pooblastila:

- za takojšen prost pristop na kraj nesreče ali incidenta in do zrakoplova, njegovih delov, tovora, razbitin, za vstop na zemljišča in objekte,
- za takojšen zaseg dokazov in nadzor nad odstranjevanjem ostankov ali delov zrakoplova za potrebe preiskave,
- za takojšen odvzem regulatorja parametrov leta zrakoplova in drugih regulatorjev za potrebe analiz preiskave,
- da opravijo zaslišanje prič in udeležencev brez soglasja nadrejenega in odločbe sodišča, čeprav so v bolniški oskrbi, v soglasju z zdravnikom,
- da dobijo na voljo informacijo ali odvzamejo zapis, ki ga imajo lastnik, uporabnik ali proizvajalec zrakoplova, pa tudi pristojni organi vojaškega letalstva in obratovalca oziroma upravljavec letališča.

(2) Glavni preiskovalec ima posebna pooblastila:

- da pridobi rezultate medicinskih in patoloških izvidov brez odločbe sodišča,
- za začasni odvzem vozila ali zrakoplova v lasti ministrstva, pristojnega za obrambo, za potrebe vodenja preiskave, o čemer se izda potrdilo.

272. člen (prepoved odstranitve delov vojaškega zrakoplova in stvari)

(1) Najdeni vojaški zrakoplov in stvari, ki se v tem zrakoplovu prevažajo, ali kar koli, kar spada k temu zrakoplovu, ali stvari, za katere obstaja sum, da bi lahko bile vzrok letalske nesreče ali resnega incidenta vojaškega zrakoplova, se ne smejo odstraniti ali premestiti brez dovoljenja vodje preiskovalne skupine, razen če je to potrebno za rešitev človeškega življenja ali iz drugih izjemnih razlogov.

(2) Kdor najde vojaški zrakoplov ali stvar iz prejšnjega odstavka, mora o tem takoj obvestiti policijo ali vojaško policijo, preiskovalni organ ministrstva, pristojnega za obrambo, preiskovalno skupino ali preiskovalca, ki lahko te stvari zaseže v korist preiskave.

273. člen (poročilo o preiskavi in varnostna priporočila)

(1) Preiskovalni organ ministrstva, pristojnega za obrambo, izdela končno poročilo o letalski nesreči ali resnem incidentu vojaškega zrakoplova praviloma v 12 mesecih od dneva nesreče oziroma resnega incidenta in ga pošlje ministru, pristojnemu za obrambo, vojaškemu letalskemu organu, Generalštabu Slovenske vojske in inšpektoratu, pristojnemu za obrambo.

(2) O končnem poročilu o letalski nesreči ali resnem incidentu vojaškega zrakoplova javnost obvesti ministrstvo, pristojno za obrambo.

(3) Preiskovalni organ ministrstva, pristojnega za obrambo, izdela poročilo glede na vrsto in resnost letalske nesreče ali resnega incidenta vojaškega zrakoplova. Pri pripravi poročila je treba upoštevati anonimnost oseb, vpletenih v letalsko nesrečo ali resni incident vojaškega zrakoplova. V poročilu se navede tudi cilj preiskave iz drugega odstavka 266. člena tega zakona. Po potrebi poročilo vsebuje varnostna priporočila.

(4) Na podlagi varnostnih priporočil iz prejšnjega odstavka potrebne ukrepe v okviru Slovenske vojske za zmanjšanje ali preprečevanje nove nevarnosti ali tveganja za zračni promet, ki se nanašajo na zrakoplove iz 267. člena tega zakona, nosilce teh ukrepov in roke za njihovo izvedbo, v 30 dneh po sprejetju končnega poročila določi načelnik Generalštaba Slovenske vojske. Druge potrebne ukrepe za zmanjšanje ali preprečevanje nove nevarnosti ali tveganja za zračni promet, ki se nanašajo na zrakoplove iz 267. člena tega zakona, nosilce teh ukrepov in roke za njihovo izvedbo, pa v 30 dneh od sprejetja končnega poročila določi minister, pristojen za obrambo.

(5) Postopki obravnave varnostnih priporočil in določitve potrebnih ukrepov iz prejšnjega odstavka se podrobneje določijo v predpisu iz devetega odstavka 266. člena tega zakona.

274. člen (preventivni ukrepi)

Glavni preiskovalec lahko pred koncem preiskave letalske nesreče ali resnega incidenta vojaškega zrakoplova začasno omeji ali prepove uporabo določenega tipa vojaškega zrakoplova, njegovih delov, opreme, navigacijskih naprav, oborožitve, postopkov, letenje in opravljanje dela vojaškega letalskega in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva do odprave morebitnih vzrokov za nastanek letalske nesreče ali resnega incidenta, če obstaja upravičena domneva, da bo s tem preprečena nova letalska nesreča ali resni incident vojaškega zrakoplova ali zmanjšano tveganje zanj.

275. člen (obnova preiskave letalske nesreče ali resnega incidenta vojaškega zrakoplova)

Končana preiskava se v petih letih od dneva nastanka letalske nesreče ali resnega incidenta vojaškega zrakoplova lahko obnovi, če se pridobijo novi dokazi o tej nesreči ali incidentu, ki bi lahko vplivali na konec preiskave.

ČETRTI DEL
UREJANJE POLICIJSKEGA LETALSTVA

276. člen
(splošno)

Določbe tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, se uporabljajo za policijsko letalstvo, če v tem zakonu ali v predpisih, izdanih na njegovi podlagi, ni določeno drugače.

277. člen
(pristojna organa)

(1) Odločanje v upravnih zadevah in letalski nadzor iz 12. člena tega zakona na področju policijskega letalstva opravlja agencija v skladu s tem zakonom in drugimi predpisi, pravnimi akti in standardi, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Agencija ne opravlja nalog iz prejšnjega odstavka v zvezi s policijskimi sistemi brezpilotnih zrakoplovov in letalskimi policijskimi operacijami visokega tveganja.

(3) Odločanje v upravnih zadevah in nadzor v zvezi s policijskimi sistemi brezpilotnih zrakoplovov in letalskimi policijskimi operacijami visokega tveganja opravlja ministrstvo, pristojno za notranje zadeve.

(4) V zadevah, v katerih kot organ na prvi stopnji odloča agencija, je organ na drugi stopnji ministrstvo.

278. člen
(letalske policijske operacije)

(1) Letalske policijske operacije izvaja notranja organizacijska enota policije.

(2) Za izvajanje letalskih policijskih operacij agencija na podlagi vloge notranje organizacijske enote policije izda spričevalo o letalskih policijskih operacijah v skladu s tem zakonom in drugimi predpisi, pravnimi akti in standardi, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, s katerim se dokazuje, da notranja organizacijska enota policije izpolnjuje pogoje glede osebja in organiziranosti, da lahko zagotavlja varno delovanje policijskih zrakoplovov pri izvajanju letalskih operacij, ki so določene v spričevalu letalskega prevoznika.

(3) Spričevalo o letalskih policijskih operacijah je veljavno, če:

- notranja organizacijska enota policije stalno izpolnjuje zahteve iz tega zakona in drugih predpisov, pravnih aktov in standardov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ali
- ni začasno odvzeto, preklicano ali če ga notranja organizacijska enota policije preda agenciji.

(4) Minister, pristojen za notranje zadeve, v soglasju z ministrom določi:

1. vrste letalskih policijskih operacij,
2. način in pogoje izvajanja letalskih policijskih operacij,
3. usposobljenost osebja,
4. plovnost policijskih zrakoplovov,
5. organiziranost operatorja,
6. opremo policijskega zrakoplova,
7. druge zahteve za varno delovanje policijskega zrakoplova in
8. način izvajanja nadzora agencije nad letalskimi policijskimi operacijami.

(5) Minister, pristojen za notranje zadeve, določi vrste in način izvajanja letalskih policijskih operacij visokega tveganja.

(6) Minister, pristojen za notranje zadeve, v soglasju z ministrom določi letenje policijskih sistemov brezpilotnih zrakoplovov, upravljanje varnosti in druge posebnosti v zvezi z letenjem policijskih sistemov brezpilotnih zrakoplovov.

279. člen
(letenje policijskih zrakoplovov)

- (1) V zračnem prostoru policijski zrakoplovi letijo po pravilih letenja za splošni zračni promet.
- (2) Izvenletališki pristanki policijskih helikopterjev se lahko izvajajo na celotnem ozemlju Republike Slovenije.

280. člen
(registracija policijskih zrakoplovov)

- (1) Policijski zrakoplovi so registrirani v registru zrakoplovov.
- (2) Policijski zrakoplov, ki je registriran v registru zrakoplovov iz tega zakona, mora imeti petmestno oznako, ki je sestavljena iz oznake državne pripadnosti »S5«, in predpisano registrsko oznako »HP«, ki se ji doda ena od angleških črk abecede.
- (3) Za registracijo policijskih zrakoplovov se uporabljajo določbe II. poglavja drugega dela tega zakona.

281. člen
(plovnost policijskih zrakoplovov)

- (1) Začetna in stalna plovnost policijskih zrakoplovov se izvajata v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.
- (2) Ne glede na prejšnji odstavek mora notranja organizacijska enota policije za policijske zrakoplove voditi zapise o prehodu letalskih policijskih operacij v civilne in obratno. Agencija podrobneje določi način vodenja teh zapisov.

282. člen
(osebje, ki opravlja dela v policijskem letalstvu, in usposabljanje)

- (1) Osebje, ki opravlja dela v policijskem letalstvu, mora imeti veljavno licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma drugo listino, ki se zahteva s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, ki veljajo na področju civilnega letalstva.
- (2) Usposabljanje osebja iz prejšnjega odstavka se izvaja v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom.

283. člen
(orožje in prepovedani predmeti)

- (1) Na policijskem zrakoplovu smejo policisti nositi in uporabljati orožje ter prepovedane predmete v skladu s pravili, ki urejajo področje nošenja in uporabe orožja ter prepovedanih predmetov v policiji.
- (2) Na policijskem zrakoplovu smejo nositi orožje in prepovedane predmete tudi pooblaščen osebe Slovenske varnostno-obveščevalne agencije, obveščevalno-varnostne službe ministrstva, pristojnega za obrambo, Slovenske vojske in tujih policijskih enot v skladu z njihovimi pooblastili.

284. člen
(preiskava v zvezi z varnostjo policijskih zrakoplovov)

Preiskave v zvezi z varnostjo policijskih zrakoplovov in tujih policijskih zrakoplovov izvaja preiskovalni organ iz X. poglavja drugega dela tega zakona.

PETI DEL
DOVOLJENJE ZA LETE TUJIH DRŽAVNIH ZRAKOPLOVOV

285. člen
(dovoljenje za lete tujih državnih zrakoplovov)

(1) Tujemu državnemu zrakoplovu za prelet Republike Slovenije, pristanek na njenem ozemlju ali odhod z njega ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, izda dovoljenje za lete tujih državnih zrakoplovov, če z mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, in pravno zavezujočimi mednarodnimi akti, sklenjenimi za izvajanje mednarodnih pogodb, tem zakonom ali na njegovi podlagi izdanimi predpisi ni določeno drugače.

(2) Za namen tega člena se za tuji državni zrakoplov šteje tudi zrakoplov, ki z letom izvaja dejavnosti ali storitve mednarodne organizacije, ali zrakoplov civilnega operatorja zrakoplova, ki je najet s strani državnega organa tuje države ali mednarodne organizacije in z letom izvaja take dejavnosti ali storitve.

(3) Tuji državni zrakoplov ne potrebuje dovoljenja iz prvega odstavka tega člena, če gre za:

- nujni let v medicinske ali humanitarne namene,
- let zrakoplova za potrebe zaščite in reševanja ter pomoči ob naravnih in drugih nesrečah,
- let zrakoplova za iskanje in reševanje ali
- let zrakoplova v sili.

286. člen
(izdaja dovoljenja za lete tujih državnih zrakoplovov)

(1) Dovoljenje za lete tujih državnih zrakoplovov je:

- enkratno dovoljenje za lete tujih državnih zrakoplovov, ki se izda za vsak posamezen let ali, glede na namen, serijo letov,
- letno dovoljenje za lete tujih državnih zrakoplovov, ki se izda za koledarsko leto, ali
- trajno dovoljenje za lete tujih državnih zrakoplovov.

(2) Vloga za izdajo dovoljenja iz prejšnjega odstavka se vloži v elektronski obliki brez kvalificiranega elektronskega podpisa.

(3) Rok za vložitev vloge za izdajo dovoljenja se določi v predpisu iz enajstega odstavka tega člena.

(4) V vlogi za izdajo enkratnega dovoljenja za lete tujih državnih zrakoplovov vlagatelj navede informacije o:

1. številu in tipu zrakoplovov,
2. številu oseb na krovu (potniki in posadka),
3. namenu leta,
4. operatorju,
5. poti letenja in predvidenem času letenja v zračnem prostoru,
6. prevozu nevarnega blaga, vojaškega orožja, streliva, eksplozivnih predmetov in opreme ter oboroženih pripadnikov tujih oboroženih sil,
7. oborožitvi, izvidniški opremi in opremi za elektronsko bojevanje,
8. prečrpavanju goriva v zraku,
9. prevozu pomembnih oseb,
10. prevozu izgnanih ali izročeni oseb in druge relevantne informacije.

(5) V vlogi za izdajo letnega ali trajnega dovoljenja vlagatelj navede informacijo o tipih, operatorju katerega koli zrakoplova in namenu, za katerega bodo zrakoplovi uporabljeni.

(6) Ne glede na določbi tretjega in četrtega odstavka tega člena v vlogi za izdajo dovoljenja za lete tujih državnih zrakoplovov vlagatelj navede le tiste informacije, ki se zahtevajo z mednarodno pogodbo, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ali mednarodnim aktom, sklenjenim za izvajanje mednarodne pogodbe.

(7) Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, izda dovoljenje iz prvega odstavka tega člena v soglasju z ministrstvom, pristojnim za obrambo.

(8) O izdanem dovoljenju ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, takoj obvesti agencijo, ministrstvo, pristojno za obrambo, in izvajalca storitev ATM/ANS.

(9) Imetnik dovoljenja iz druge ali tretje alineje prvega odstavka tega člena obvesti ministrstvo, pristojno za obrambo, o načrtovanem letu ter odhodnem in namembnem letališču ter informacijah iz četrtega odstavka tega člena s predhodnim obvestilom v roku, kot je določen v predpisu iz enajstega odstavka tega člena.

(10) Ne glede na prejšnji odstavek se v nujnih ali posebej utemeljenih primerih ali če tako zahteva mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ali pravno zavezujoč mednarodni akt, sklenjen za izvajanje mednarodne pogodbe, predhodno obvestilo ne predloži oziroma se rok za predložitev predhodnega obvestila iz tega člena lahko skrajša.

(11) Minister v soglasju z ministrom, pristojnim za zunanje zadeve, in ministrom, pristojnim za obrambo, podrobneje določi vsebino vloge in postopke izdaje dovoljenja ter zahteve glede predhodnega obvestila iz tega člena.

ŠESTI DEL KAZENSKE DOLOČBE

287. člen (hujši prekrški)

(1) Z globo od 7.500 do 40.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, če:

1. kot operator tujega zrakoplova, v zvezi s katerim mu je bilo izdano dovoljenje iz 89. ali 91. člena tega zakona, vstopi v zračni prostor ali izstopi iz njega v nasprotju z dovoljenjem kontrole zračnega prometa (prvi odstavek 7. člena);
2. kot lastnik ali uporabnik zrakoplova, lastnik ali uporabnik tujega zrakoplova, operator ali tuji operator leti z nadzvočno hitrostjo brez odločitve vlade o izjemi (prvi odstavek 15. člena);
3. kot upravljavec javnega letališča prepreči odhod zrakoplova operatorja, ki je poravnal dolg iz naslova letaliških pristojbin iz 133. člena tega zakona ali je položil varščino za ta dolg (prvi odstavek 29. člena);
4. kot imetnik lastninske pravice na zrakoplovu ali uporabnik zrakoplova v zračnem prostoru Republike Slovenije uporablja neregistriran zrakoplov (31. člen);
5. kot lastnik ali uporabnik zrakoplova uporablja zrakoplov brez spričevala o plovnosti, potrdila o pregledu plovnosti ali dovoljenja za let (59. člen);
6. kot lastnik ali uporabnik zrakoplova uporablja zrakoplov brez dovoljenja za letenje, pregleda plovnosti ali dovoljenja za izredni let (prvi, tretji, četrti ali peti odstavek 60. člena);
7. če njeno osebje iz 66. člena tega zakona opravlja naloge brez veljavne licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine ali če izvaja naloge v nasprotju z veljavno licenco, dovoljenjem, ratingom, pooblastilom, potrdilom, spričevalom oziroma drugo listino (prvi odstavek 67. člena);
8. kot tuji letalski prevoznik ali tuji operator v slovenskem zračnem prostoru izvaja ali izvede kabotažo v nasprotju s tretjim odstavkom 86. člena (tretji odstavek 86. člena);
9. kot tuji letalski prevoznik ali tuji operator pri opravljanju mednarodnega rednega zračnega prevoza opravi prelet ozemlja Republike Slovenije brez pristanka ali pristane na ozemlju Republike Slovenije v nekomercialne namene brez dovoljenja ministrstva, ko to ni v skladu z mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo (drugi odstavek 89. člena);
10. kot tuji letalski prevoznik ali tuji operator opravlja mednarodni redni zračni prevoz v Republiko Slovenijo, iz nje ali čez njeno ozemlje brez dovoljenja ministrstva ali v nasprotju z izdanim dovoljenjem (tretji odstavek 89. člena);
11. kot tuji letalski prevoznik ali tuji operator ministrstva, pristojnega za letalstvo, ne seznanj s spremembo reda letenja ali izvaja mednarodni redni zračni prevoz, preden ministrstvo izda dovoljenje (sedmi odstavek 89. člena);
12. kot tuji letalski prevoznik ali tuji operator opravlja mednarodni posebni zračni prevoz iz drugega ali tretjega odstavka 91. člena brez dovoljenja ministrstva ali v nasprotju z izdanim dovoljenjem ministrstva (drugi in tretji odstavek 91. člena);
13. kot letalski prevoznik, operator, tuji letalski prevoznik ali tuji operator ne opravlja mednarodnega rednega zračnega prevoza v skladu z redom letenja za obdobje letenja ali če reda letenja ne objavi pred začetkom njegove veljavnosti za obdobje letenja (prvi odstavek 97. člena);
14. kot letalski prevoznik, operator, tuji letalski prevoznik ali tuji operator med veljavnostjo reda letenja na primeren način ne obvesti potnikov o ustavitvi zračnega prevoza na progi ali spremembi reda letenja (drugi odstavek 97. člena);
15. kot letalski prevoznik, operator, tuji letalski prevoznik ali tuji operator predhodno ne seznanj ministrstva z redom letenja mednarodnega rednega zračnega prevoza (tretji odstavek 97. člena);
16. kot letalski prevoznik, operator, tuji letalski prevoznik ali tuji operator tujca, ki ne izpolnjuje zakonskih pogojev za vstop v Republiko Slovenijo, ne odpelje iz Republike Slovenije v roku, ki mu ga določi policija (četrti odstavek 97. člena);
17. kot letalski prevoznik, operator, tuji letalski prevoznik ali tuji operator v nasprotju s prvim odstavkom 98. člena tega zakona do konca prijave potnikov na let ne sporoči podatkov o potnikih, ki jih bodo prepeljali na določeni mejni prehod, čez katerega bodo te osebe vstopile na ozemlje države članice Evropske unije, ne sporoči vseh podatkov iz drugega odstavka 98. člena tega zakona ali sporoči napačne podatke;
18. kot operator izvaja letalske operacije iz prvega odstavka 108. člena tega zakona brez spričevala, odobritve, dovoljenja ali druge listine ali ni podal izjave ali če izvaja letalske operacije v nasprotju z

- izdanim spričevalom, odobritvijo, dovoljenjem ali drugo listino ali izjavo, ki jo je podal (drugi odstavek 108. člena);
19. kot operator izvaja letalske operacije komercialnega zračnega prevoza brez zahtevane operativne licence agencije, če se operativna licenca glede na vrsto zračnega prevoza zahteva (četrti odstavek 108. člena);
20. kot operator v nasprotju s petim odstavkom 108. člena izvaja letalske operacije z zrakoplovi, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, brez spričevala, odobritve, dovoljenja ali druge listine, ki ga izda agencija ali pooblaščen organizacija, ali če izvaja letalske operacije z zrakoplovi, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, v nasprotju z izdanim spričevalom, odobritvijo, dovoljenjem ali drugo listino;
21. kot tuji operator izvaja specializirane operacije brez dovoljenja agencije ali pooblaščen organizacije (prvi odstavek 110. člena);
22. kot tuji operator izvaja specializirane operacije z visokim tveganjem (četrti odstavek 110. člena);
23. kot lastnik zrakoplova, operator, pošiljatelj, prejemnik, špediter, organizator prevaža na zrakoplovu ali tujem zrakoplovu blago, ki je razvrščeno kot nevarno blago, razen če so za tak prevoz izpolnjeni pogoji in je zagotovljena skladnost, ali blago, ki je razvrščeno kot prepovedano nevarno blago, razen če prevoz ni izjemoma dovoljen, ali blago, ki ga je vedno prepovedano prevažati po zraku, ali če je vlada s sklepom prepovedala prevoz nevarnega blaga po zraku na zrakoplovih in tujih zrakoplovih (prvi ali drugi odstavek 115. člena);
24. v nasprotju s 116. členom na zrakoplovu ali tujem zrakoplovu prevaža vojaško orožje, strelivo, eksplozivne predmete in opremo;
25. kot upravljavec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča ne dovoli operatorju, letalskemu prevozniku, tujemu operatorju ali tujemu letalskemu prevozniku, ki imajo dovoljenje za letenje v zračnem prostoru, uporabe aerodroma v skladu z veljavnimi predpisi in dovoljenjem za obratovanje aerodroma (119. člen);
26. kot upravljavec javnega letališča ne zagotovi izvajanja nalog služb iz 1. do 7. točke drugega odstavka 121. člena ali kot obratovalec nejavnega letališča ne zagotovi izvajanja nalog služb iz 1. do 3. točke drugega odstavka 121. člena (tretji odstavek 121. člena);
27. kot lastnik ali uporabnik zrakoplova za vzletanje ali pristajanje uporabi druge urejene površine, ki ne izpolnjujejo predpisanih pogojev (prvi odstavek 122. člena);
28. kot obratovalec nejavnega letališča na aerodromih, na katerih ni zagotovljenih služb zračnega prometa, z navodili ne določi postopka za vzletanje in pristajanje zrakoplovov (tretji odstavek 124. člena);
29. kot upravljavec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča brez sklepa ministrstva dovoli začasno opravljanje mednarodnega zračnega prometa (tretji odstavek 127. člena);
30. kot upravljavec javnega letališča začasno omeji ali prepove obratovanje javnega letališča, čeprav tega ne zahtevajo interesi varnosti, zdravja, varovanja okolja, mednarodnih odnosov, obrambne potrebe ali podobni državni interesi, ali če omejitev ali prepoved trajata tudi po prenehanju razlogov za omejitev ali prepoved obratovanja javnega letališča (prvi odstavek 134. člena);
31. kot pravna oseba ne pridobi dovoljenja agencije za postavitve in delovanje naprav ali izvajanja aktivnosti, ki bi lahko povzročale elektromagnetne, svetlobne ali druge motnje na aerodromih, zrakoplovih in napravah za vodenje zrakoplovov ter objektih in napravah, namenjenih za zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa, oziroma lahko ovirajo ali zavedejo člane posadk ali osebje služb zračnega prometa (prvi odstavek 144. člena);
32. kot lastnik javnega letališča, upravljavec javnega letališča, izvajalec služb na aerodromu iz drugega odstavka 121. člena tega zakona, subjekt iz četrtega odstavka 121. člena tega zakona, operator in subjekt, ki uporablja standarde s področja varovanja, ne sodeluje pri pripravi in izvajanju ukrepov in postopkov varovanja ali če ravna v nasprotju s predpisanimi in določenimi ukrepi in postopki varovanja (tretji odstavek 156. člena);
33. kot lastnik javnega letališča, upravljavec javnega letališča, izvajalec služb na aerodromu iz drugega odstavka 121. člena tega zakona, subjekt iz četrtega odstavka 121. člena tega zakona, operator ali subjekt, ki uporablja standarde s področja varovanja na javnem letališču, v zrakoplovu, objektu izvajalca storitev navigacijskih služb zračnega prometa in objektih zunaj javnih letališč, v katerih se izvajajo ukrepi varovanja, ne ravna v skladu s predpisanimi in določenimi ukrepi varovanja (četrti odstavek 156. člena);
34. brez dovoljenja glavnega preiskovalca odstrani ali premesti najdeni zrakoplov ali stvari, ki se prevažajo v zrakoplovu, ali kar koli, kar spada k temu zrakoplovu, ali stvari, za katere obstaja sum, da bi lahko bile vzrok letalske nesreče (prvi odstavek 184. člena);
35. uradni osebi onemogoči nemoteno opravljanje letalskega nadzora (prvi odstavek 224. člena);

36. uradni osebi v zvezi z letalskim nadzorom v roku, ki ga uradna oseba določi, ne pošlje zahtevanih podatkov, pisnega pojasnila ali izjave (drugi odstavek 224. člena);
37. kot lastnik ali uporabnik zrakoplova ali druga pravna oseba v nasprotju s prvim odstavkom 249. člena v zračnem prostoru prečrpava gorivo v zraku;
38. brez dovoljenja vodje preiskovalne skupine odstrani ali premesti najdeni vojaški zrakoplov ali stvari, ki se v zrakoplovu prevažajo, ali kar koli, kar spada k temu zrakoplovu, ali stvari, za katere obstaja sum, da bi lahko bile vzrok letalske nesreče ali resnega incidenta vojaškega zrakoplova (prvi odstavek 272. člena);
39. ne obvesti policije ali vojaške policije, preiskovalnega organa ministrstva, pristojnega za obrambo, preiskovalne skupine ali preiskovalca, ko najde vojaški zrakoplov ali stvari, ki se v zrakoplovu prevažajo, ali kar koli, kar spada k temu zrakoplovu, ali stvari, za katere obstaja sum, da bi lahko bile vzrok letalske nesreče ali resnega incidenta vojaškega zrakoplova (drugi odstavek 272. člena).

(2) Z globo od 5.000 do 9.500 evrov se kaznuje za prekršek iz prejšnjega odstavka samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 1.000 do 2.500 evrov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

(4) Z globo od 1.000 do 2.500 evrov se kaznuje za prekršek iz 2., 18., 19., 20., 34. in 38. točke prvega odstavka tega člena odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti.

(5) Z globo od 800 do 1.500 evrov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka tega člena posameznik.

288. člen (prekrški)

(1) Z globo od 5.000 do 9.500 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba, če:

1. kot operator tujega ali domačega specifičnega zrakoplova ali objekta, namenjenega premikanju v zraku, leti brez odločitve ministrstva o odobreni izjemi iz 22. člena tega zakona;
2. kot lastnik ali uporabnik zrakoplova uporablja zrakoplov brez spričevala o hrupu zrakoplova (drugi odstavek 61. člena);
3. kot lastnik ali uporabnik zrakoplova uporablja zrakoplov, ki ni vzdrževan v skladu s prvim odstavkom 62. člena;
4. kot izvajalec usposabljanja osebja v letalstvu izvaja usposabljanje brez certifikata ali brez podane izjave ali izvaja usposabljanje v nasprotju s certifikatom ali podano izjavo (70. člen);
5. kot izvajalec usposabljanja osebja v letalstvu, ki izvaja privilegije na zrakoplovih, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, ali usposabljanja osebja v letalstvu, ki ni urejeno s predpisi Evropske unije, izvaja usposabljanje brez certifikata izvajalca usposabljanja ali brez podane izjave, ali izvaja usposabljanje v nasprotju s certifikatom izvajalca usposabljanja ali v nasprotju s podano izjavo (prvi odstavek 71. člena);
6. kot izvajalec zdravstvenih pregledov izvaja zdravstvene preglede iz prvega odstavka 72. člena tega zakona brez certifikata izvajalca zdravstvenih pregledov ali v nasprotju z izdanim certifikatom (prvi odstavek 72. člena);
7. kot organizator letalske prireditve ali letalskega tekmovanja organizira letalsko prireditev ali letalsko tekmovanje brez posebnega dovoljenja, ki ga izda agencija ali pooblaščen organizacija, ali brez predložene izjave organizatorja ali organizira letalsko prireditev ali letalsko tekmovanje v nasprotju z izdanim posebnim dovoljenjem ali v nasprotju s predloženo izjavo organizatorja (prvi odstavek 111. člena);
8. kot upravljavec javnega letališča oziroma obratovalec nejavnega letališča ne pripravi priročnika aerodroma ali ne deluje v skladu s pripravljenim priročnikom (peti odstavek 121. člena);
9. kot upravljavec javnega letališča oziroma obratovalec nejavnega letališča za namen koordinacije prometa na aerodromu v coni prometa na aerodromu ne zagotovi koordinatorja prometa na aerodromu (prvi odstavek 123. člena);
10. kot upravljavec javnega letališča oziroma obratovalec nejavnega letališča ali kot lastnik ali uporabnik zrakoplova uporablja aerodrom v nasprotju z dovoljenjem za obratovanje aerodroma, ki ga izda agencija pod pogoji iz prvega odstavka 136. člena tega zakona (136. člen);

11. kot oseba, ki ni upravljavec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča, za izvajanje svoje dejavnosti na letališču obratuje objekte in naprave na aerodromu brez dovoljenja za obratovanje objektov in naprav na aerodromu, ki ga je izdala agencija (prvi odstavek 138. člena);
12. kot upravljavec javnega letališča, obratovalec nejavnega letališča, investitor ali lastnik ovire ne pridobi mnenja za graditev oziroma postavitev ovire ali spremembo obstoječe ovire na vplivnem območju aerodroma, ki ga izda agencija (prvi odstavek 142. člena);
13. kot upravljavec javnega letališča, obratovalec nejavnega letališča ali lastnik ovire ne vzdržuje zaznamovanja ovir v brezhibnem stanju (prvi odstavek 143. člena);
14. omogoči tretjim osebam dostop do pridobljenih digitalnih podatkov o terenu in ovirah (četrti odstavek 155. člena);
15. kot upravljavec javnega letališča ne zagotovi, da njegovo varnostno osebje na javnem delu letališča oziroma pred vstopom na katero koli varnostno območje, določeno s programom varovanja javnega letališča iz 158. člena tega zakona, izvaja ukrepe varovanja iz šestega odstavka 164. člena;
16. kot lastnik ali uporabnik zrakoplova, operator, upravljavec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča ne sodeluje pri iskanju in reševanju (četrti odstavek 171. člena);
17. preiskovalnemu organu oziroma komisiji med preiskavo v zvezi z varnostjo onemogoči neovirano delo (prvi odstavek 181. člena);
18. glavnemu preiskovalcu ne omogoči zasega vozila, plovila, zrakoplova ali naprave za potrebe vodenja preiskave v zvezi z varnostjo (tretji odstavek 183. člena).

(2) Z globo od 3.000 do 7.500 eurov se kaznuje za prekršek iz prejšnjega odstavka samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 800 do 2.500 eurov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

(4) Z globo od 800 do 2.500 eurov se kaznuje za prekršek iz 4., 5., 6., 14., 16., 17. in 18. točke prvega odstavka tega člena odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti.

(5) Z globo od 800 do 2.500 eurov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka tega člena posameznik.

289. člen (lažji prekrški)

(1) Z globo od 3.500 do 7.000 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba, če:

1. neupravičeno snema in javno objavlja dvosmerno komunikacijo prek glasovne povezave, ki se uporablja v zračnem prometu, komunikacije v ozadju in zapisov zvočnega okolja (23. člen);
2. kot lastnik ali uporabnik zrakoplova ne zagotovi, da ima zrakoplov oznako državne pripadnosti Republiki Sloveniji in registrsko oznako (prvi odstavek 33. člena);
3. imetnik lastninske pravice na zrakoplovu ali uporabnik zrakoplova, ki ni vpisan v register zrakoplovov, namesti oznako državne pripadnosti Republiki Sloveniji in registrsko oznako (drugi odstavek 33. člena);
4. kot lastnik ali uporabnik zrakoplova ne zagotovi, da oznake in napisi na zrakoplovu ne vplivajo na vidnost oznake državne pripadnosti Republiki Sloveniji in registrsko oznako (tretji odstavek 33. člena);
5. kot lastnik ali uporabnik zrakoplova agenciji ne sporoči spremembe identifikacijskih podatkov iz prvega in drugega odstavka 37. člena ali spremembe, ki vpliva na vpisana pravna razmerja, v osmih dneh od nastale spremembe (osmi odstavek 37. člena);
6. kot lastnik ali uporabnik zrakoplova uporablja zrakoplov brez spričevala o hrupu zrakoplova (drugi odstavek 61. člena);
7. vzdrževanja zrakoplova v skladu s prvim odstavkom 62. člena tega zakona ne izvaja oseba iz drugega odstavka 62. člena;
8. vzdrževanje zrakoplova v skladu s prvim odstavkom 62. člena tega zakona izvaja oseba iz drugega odstavka 62. člena brez ustreznega spričevala, licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila oziroma druge ustrezne listine (tretji odstavek 62. člena);
9. kot operator ne pridobi odobritve agencije ali usposobljenega subjekta za najem zrakoplova (prvi odstavek 112. člena);
10. kot upravljavec javnega letališča ne objavi podatkov o letališču, aerodromu, letaliških pristojbinah, nadomestilih in cenah storitev z objavo letalskih informacij oziroma kot obratovalec nejavnega letališča

ne objavi podatkov o letališču, aerodromu, coni prometa aerodroma in postopkih za vzletanje in pristajanje zrakoplovov (prvi ali drugi odstavek 125. člena);

11. kot lastnik, uporabnik zrakoplova ali operator leti v nasprotju s klasifikacijo zračnega prostora ali pogoji uporabe struktur zračnega prostora (149. člen);

12. kot lastnik, uporabnik zrakoplova ali operator leti v nasprotju s pogoji uporabe vzpostavljenih rezervacij zračnega prostora (prvi odstavek 150. člena);

13. ne obvesti policije, preiskovalnega organa ali komisije o najdenem zrakoplovu ali stvareh, ki se v zrakoplovu prevažajo, ali čemer koli, kar spada k temu zrakoplovu, ali stvareh, za katere obstaja sum, da bi lahko bile vzrok letalske nesreče (drugi odstavek 184. člena).

(2) Z globo od 2.000 do 5.500 eurov se kaznuje za prekršek iz prejšnjega odstavka samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 500 do 2.000 eurov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

(4) Z globo od 500 do 2.000 eurov se kaznuje za prekršek iz 1., 2., 3., 4., 5., 7., 8., 11., 12. in 13. točke prvega odstavka tega člena odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti.

(5) Z globo od 500 do 2.000 eurov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka tega člena posameznik.

290. člen (najlažji prekrški)

(1) Z globo od 2.000 do 4.500 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba, če:

1. kot izvajalec storitev ministrstvu ne pošlje statističnih podatkov o izvajanju dejavnosti v letalstvu, ki izvirajo iz mednarodnih pogodb, ki zavezujejo Republiko Slovenijo (drugi odstavek 25. člena);

2. kot izvajalec storitev ali drug originator podatkov, ki so potrebni za objavo letalskih informacij ali letalskih kart, ne zagotavlja podatkov za objavo letalskih informacij ali letalskih kart iz prvega odstavka 30. člena (drugi odstavek 30. člena);

3. kot izvajalec usposabljanja osebja v letalstvu ne izdela priročnika o usposabljanju v skladu s programom usposabljanja glede na vrsto usposabljanja ali ga ne predloži v postopek odobritve agenciji najmanj 90 dni pred predvidenim začetkom usposabljanja (drugi odstavek 69. člena);

4. kot operator ne zagotovi, da sta na letu zrakoplova letalska posadka in kabinsko osebje sestavljena in usposobljena v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ki urejajo sestavo in usposobljenost letalskih posadk in kabinskega osebja (prvi odstavek 80. člena);

5. kot lastnik, uporabnik zrakoplova ali operator ne zagotovi, da so na krovu zrakoplova predpisani dokumenti (drugi odstavek 80. člena);

6. kot operator ne upošteva omejitve časa letenja, časa dolžnosti ali zahtev glede počitka (prvi odstavek 84. člena);

7. kot lastnik ali uporabnik zrakoplova, ki da zrakoplov v nadaljnjo uporabo za manj kot šest mesecev in ne predloži v odobritev postopka o dajanju zrakoplova v nadaljnjo uporabo ali o dajanju zrakoplova v nadaljnjo uporabo predhodno ne obvešča agencije ali pooblaščenice organizacije v skladu z navodili agencije (drugi odstavek 112. člena);

8. kot usposobljeni subjekt na zahtevo agencije ne dovoli dostopa do vseh podatkov, ki so povezani z izpolnjevanjem zahtev za usposobljene subjekte, ali do vseh prostorov, kjer se izvajajo naloge, ki so predmet javnega pooblastila, ali agencije ne obvesti o vseh spremembah, ki bi lahko vplivale na obseg dejavnosti iz javnega pooblastila ali pravilno izpolnjevanje zahtev za usposobljene subjekte (peti odstavek 194. člena);

9. kot usposobljeni subjekt ne dokumentira vseh nalog certificiranja, za katere ima javno pooblastilo, ali o tem ne hrani dokumentacije najmanj deset let (sedmi odstavek 194. člena);

10. kot pooblaščen izvajalec na zahtevo agencije ne dovoli dostopa do vseh podatkov in dokumentacije, ki so povezani z izpolnjevanjem pogojev, ali vseh prostorov, kjer se izvajajo naloge, ki so predmet javnega pooblastila, ali agencije ne obvesti o vseh spremembah, ki bi lahko vplivale na obseg dejavnosti iz javnega pooblastila ali pravilno izpolnjevanje pogojev za pooblaščenice izvajalce (sedmi odstavek 195. člena).

(2) Z globo od 1.000 do 2.500 eurov se kaznuje za prekršek iz prejšnjega odstavka samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 400 do 1.500 eurov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

(4) Z globo od 400 do 1.500 eurov se kaznuje za prekršek iz 2. in 3. točke prvega odstavka tega člena odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti.

(5) Z globo od 400 do 1.500 eurov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka tega člena posameznik.

291. člen (drugi prekrški posameznikov)

(1) Z globo od 1.000 do 3.500 eurov se kaznuje posameznik:

1. ki vstopi v zračni prostor ali izstopi iz njega v nasprotju z dovoljenjem kontrole zračnega prometa (prvi odstavek 7. člena);
2. ki leti v zračnem prostoru v nasprotju s pravili letenja (prvi odstavek 14. člena);
3. ki med opravljanjem nalog nima pri sebi veljavne licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine (šesti odstavek 67. člena);
4. ki opravlja naloge izpraševalca ali druge pooblaščen osebe brez imenovanja agencije, usposobljenega subjekta ali pooblaščen organizacije (drugi odstavek 68. člena);
5. ki izvaja privilegije iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine pod vplivom alkohola ali drog (prvi ali tretji odstavek 77. člena);
6. ki izvaja privilegije iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine pod vplivom zdravila, ki lahko vpliva na zmanjšanje njegove telesne ali duševne zmožnosti, zaradi česar je nesposoben opravljati svoje dolžnosti na način, ki zagotavlja varnost zračnega prometa (prvi ali tretji odstavek 77. člena);
7. ki kot vodja zrakoplova pred vzletom ne preveri, ali so zrakoplov, letalska posadka in kabinsko osebje pripravljeni in sposobni za varen let ter ali so vsi predpisani dokumenti v zrakoplovu, ali se ni seznanil z vsebino tovora ali je začel let, čeprav zrakoplov, letalska posadka in kabinsko osebje niso bili pripravljeni in sposobni za varen let ali niso bili vsi predpisani dokumenti v zrakoplovu ali ni bil seznanjen z vsebino tovora (prvi odstavek 82. člena);
8. ki kot vodja zrakoplova ne zagotovi, da vsi potniki pravilno sedijo na svojih sedežih in so pripeti z varnostnim pasom, glede na vrsto operacije in zrakoplov med letom ali kadar oceni, da je to potrebno (drugi odstavek 82. člena);
9. ki kot potnik ne spoštuje ukazov vodje zrakoplova (tretji odstavek 82. člena);
10. ki kot potnik s svojim ravnanjem ogroža varnost zrakoplova, oseb ali premoženja na krovu zrakoplova (prva alineja tretjega odstavka 82. člena);
11. ki kot potnik pride na krov ali je na krovu pod tolikšnim vplivom alkohola, drog, zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi, da bi lahko ogrozil varnost zrakoplova ali oseb na njem (druga alineja tretjega odstavka 82. člena);
12. ki kot potnik kadi v času prepovedi kajenja, ki ga določi operator z oznakami na krovu (tretja alineja tretjega odstavka 82. člena);
13. ki kot član letalske posadke ali kabinskega osebja ne izpolnjuje ukazov vodje zrakoplova za zagotovitev varnosti leta (četrti odstavek 82. člena);
14. ki kot vodja zrakoplova ne ravna v skladu z drugo alinejo šestega odstavka 82. člena tega zakona;
15. ki kot vodja zrakoplova takoj po pristanku organom iz šestega odstavka 82. člena tega zakona ne nudi vseh potrebnih informacij in dokazov, ki so pomembni za postopek o prekršku ali v zvezi z odkrivanjem in preiskovanjem kaznivih dejanj, ki jih organ zahteva (osmi odstavek 82. člena);
16. ki ne vodi zapisov o času letenja (85. člen);
17. ki kot vodja zrakoplova za vzletanje ali pristajanje uporabi druge urejene površine, ki ne izpolnjujejo predpisanih pogojev (prvi odstavek 122. člena);
18. ki leti v nasprotju s klasifikacijo zračnega prostora ali pogoji uporabe struktur zračnega prostora (149. člen);

19. ki leti v nasprotju s pogoji uporabe vzpostavljenih rezervacij zračnega prostora (tretji odstavek 150. člena);
20. ki ne upošteva navodil pristojne enote kontrole zračnega prometa o začasni prepovedi ali omejitvi zračnega prometa (prvi, drugi in tretji odstavek 151. člena);
21. ki ima in nosi orožje ali prepovedane predmete na javnem letališču v nasprotju s prvim odstavkom 167. člena;
22. ki v potniško kabino zrakoplova ali na varnostno omejeno območje gibanja vnese orožje, strelivo, eksploziv, vnetljive ali nevarne snovi ter sredstva in predmete, ki so jim podobni, v nasprotju s prvim odstavkom 168. člena;
23. ki kot vodja zrakoplova ne sodeluje pri iskanju in reševanju (četrti odstavek 171. člena).

(2) Z globo od 500 do 1.000 eurov se kaznuje posameznik:

1. ki izvaja privilegije iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine, čeprav jih zaradi posledic bolezni, utrujenosti ali drugega podobnega razloga ni sposoben opravljati na varen način (drugi odstavek 77. člena);
2. ki se giblje ali zadržuje na nadzorovanih delih javnega letališča, varnostnih območjih omejenega gibanja, kritičnih delih varnostnega območja omejenega gibanja in drugih varnostno pomembnih območjih javnega letališča brez spremljevalca (sedmi odstavek 165. člena);
3. ki se giblje ali zadržuje na nadzorovanih delih javnega letališča, varnostnih območjih omejenega gibanja, kritičnih delih varnostnega območja omejenega gibanja in drugih varnostno pomembnih območjih javnega letališča brez ustrezne identifikacijske priponke (osmi odstavek 165. člena).

292. člen **(izrekanje globe v hitrem postopku)**

Za prekrške iz tega zakona se sme v hitrem postopku izreči globa tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, določene s tem zakonom.

293. člen **(zaseg predmetov)**

Uradna oseba agencije v okviru pristojnosti za nadzor iz tega zakona lahko zaseže predmete, ki so uporabljeni za prekršek ali namenjeni za prekršek ali so nastali s prekrškom, kadar uradno izve za prekršek. Z zaseženimi predmeti se ravna v skladu s predpisi, ki urejajo prekrške.

SEDMI DEL PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

294. člen

(uskladitev vsebine evidence potnikov iz sistema rezervacij letalskih vozovnic (PNR))

Do uskladitve vsebine evidence potnikov iz sistema rezervacij letalskih vozovnic (PNR) s podatki o potnikih iz tega zakona se v evidenci potnikov iz sistema rezervacij letalskih vozovnic (PNR) iz 31. točke 125. člena Zakona o nalogah in pooblastilih policije (Uradni list RS, št. 15/13, 23/15 – popr., 10/17, 46/19 – odl. US, 47/19 in 153/21 – odl. US) obdelujejo podatki iz drugega odstavka 100. člena tega zakona.

295. člen

(dovoljenja za obratovanje aerodroma)

(1) Osebe, ki na dan uveljavitve tega zakona opravljajo dejavnosti, ki so s tem zakonom določene kot naloge obratovalca nejavnega letališča, lahko opravljajo te dejavnosti do odločitve o vlogi za izdajo dovoljenja za obratovanje aerodroma v skladu s tem zakonom, če vložijo vlogo v treh mesecih od začetka uporabe predpisov iz 117., 121., 123. in 124. člena tega zakona. Če imetniki dovoljenj v roku ne vložijo vloge za izdajo dovoljenja za obratovanje aerodroma po tem zakonu ali agencija njihovo vlogo po tem zakonu zavrne, agencija razveljavi z odločbo dovoljenja, na podlagi katerih osebe opravljajo dejavnosti, ki so s tem zakonom določene kot naloge obratovalca nejavnega letališča.

(2) Osebe, ki na dan uveljavitve tega zakona opravljajo dejavnosti, ki so s tem zakonom določene kot naloge upravljavca javnega letališča, lahko opravljajo te dejavnosti do odločitve o vlogi za izdajo dovoljenja za obratovanje aerodroma v skladu s tem zakonom, če vložijo vlogo v enem letu od začetka uporabe predpisov iz 117., 121., 123. in 124. člena tega zakona. Če imetniki dovoljenj v roku ne vložijo vloge za izdajo dovoljenja za obratovanje aerodroma po tem zakonu ali je agencija njihovo vlogo po tem zakonu zavrnila, agencija razveljavi z odločbo dovoljenja, na podlagi katerih osebe opravljajo dejavnosti, ki so s tem zakonom določene kot naloge obratovalca javnega letališča.

(3) Agencija do pridobitve dovoljenj za obratovanje aerodroma v skladu s tem zakonom opravlja nadzor nad osebami iz prvega in drugega odstavka tega člena ob smiselni uporabi tega zakona, v kolikor to ni v nasprotju s pogoji, pod katerimi te osebe opravljajo svojo dejavnost.

296. člen

(sklep o javnem letališču, na katerem se opravlja mednarodni zračni promet)

Za letališča, ki so na dan začetka uporabe tega zakona odprta za mednarodni zračni promet, vlada v dveh mesecih po začetku uporabe tega zakona izda sklep o javnem letališču, na katerem se opravlja mednarodni zračni promet, v skladu z 127. členom tega zakona.

297. člen

(plovnost policijskih zrakoplovov)

Začetna in stalna plovnost policijskih zrakoplovov, ki jim je bilo do dneva uveljavitve tega zakona izdano spričevalo o plovnosti v skladu s Pravilnikom o plovnosti, letalskih operacijah, certificiranem osebju ter določenih pravilih letenja policijskih in carinskih zrakoplovov (Uradni list RS, št. 76/14, 99/15 in 76/17), se izvaja v skladu s tehničnimi zahtevami, določenimi v Uredbi Komisije (EU) št. 1321/2014 z dne 26. novembra 2014 o stalni plovnosti zrakoplovov in letalskih izdelkov, delov in naprav ter o potrjevanju organizacij in osebja, ki se ukvarjajo s temi nalogami (UL L št. 362 z dne 17. 12. 2014, str. 1), zadnjič spremenjeni z Izvedbeno Uredbo Komisije (EU) 2023/989 z dne 22. maja 2023 o spremembi Uredbe Komisije (EU) št. 1321/2014 o stalni plovnosti zrakoplovov in letalskih izdelkov, delov in naprav ter o potrjevanju organizacij in osebja, ki se ukvarjajo s temi nalogami, in o popravku navedene uredbe (UL L št. 135 z dne 23. 5. 2023, str. 53), in Uredbo Komisije (EU) št. 748/2012 z dne 3. avgusta 2012 o določitvi izvedbenih določb za certificiranje zrakoplovov in sorodnih proizvodov, delov in naprav glede plovnosti in okoljske ustreznosti ter potrjevanje projektivnih in proizvodnih organizacij (UL L št. 224 z dne 21. 8. 2012, str. 1), zadnjič spremenjeno z Delegirano Uredbo Komisije (EU) 2023/1028 z dne 20.

marca 2023 o spremembi Uredbe (EU) št. 748/2012 glede opredelitve kompleksnih zrakoplovov na motorni pogon in o popravku navedene uredbe (UL L št. 139 z dne 26. 5. 2023, str. 10).

298. člen
(objava letalskih informacij v slovenskem jeziku)

Objavo letalskih informacij, ki so urejene s predpisi Evropske unije, v slovenskem jeziku izvajalec letalskih informacijskih služb zagotovi najpozneje dve leti od uveljavitve tega zakona. Izdelavo prve slovenske jezikovne različice besedil zagotovi ministrstvo.

299. člen
(dokončanje upravnih postopkov in postopkov letalskega nadzora)

Upravni postopki in postopki letalskega nadzora, začeti pred začetkom uporabe tega zakona, se končajo po dosedanjih predpisih.

300. člen
(uporaba programov usposabljanja)

Programi usposabljanja, določeni pred uveljavitvijo tega zakona, se uporabljajo do določitve programov usposabljanja iz tega zakona.

301. člen
(dokončanje preiskav v zvezi z varnostjo)

Preiskave v zvezi z varnostjo, začete pred začetkom uporabe tega zakona, se končajo po dosedanjih predpisih.

302. člen
(izdaja podzakonskih predpisov)

(1) Vlada izda predpise iz drugega odstavka 11. člena, 13. člena, drugega odstavka 14. člena, tretjega odstavka 65. člena, petega odstavka 71. člena, šestega odstavka 72. člena, drugega odstavka 103. člena, šestega odstavka 108. člena, drugega odstavka 130. člena, četrtega odstavka 131. člena, trinajstega odstavka 132. člena, šestega odstavka 133. člena, osmega odstavka 148. člena, 149. člena, enajstega odstavka 165. člena, tretjega odstavka 182. člena, tretjega odstavka 187. člena, šestega odstavka 234. člena in tretjega odstavka 246. člena tega zakona v dveh letih od uveljavitve tega zakona.

(2) Minister izda predpise iz tretjega odstavka 25. člena, petega odstavka 28. člena, šestega odstavka 29. člena, petega odstavka 30. člena, petega odstavka 33. člena, drugega odstavka 36. člena, petega odstavka 38. člena, četrtega odstavka 56. člena, šestega odstavka 60. člena, četrtega odstavka 61. člena, četrtega odstavka 71. člena, tretjega odstavka 87. člena, petega odstavka 108. člena, tretjega odstavka 117. člena, šestega odstavka 121. člena, drugega odstavka 123. člena, petega odstavka 124. člena, enajstega odstavka 195. člena in sedmega odstavka 234. člena tega zakona v dveh letih od uveljavitve tega zakona.

(3) Minister v soglasju z ministrom, pristojnim za gospodarstvo, izda predpis iz četrtega odstavka 106. člena tega zakona v dveh letih od uveljavitve tega zakona.

(4) Minister v soglasju z ministrom, pristojnim za notranje zadeve, in ministrom, pristojnim za pravosodje, izda predpis iz četrtega odstavka 168. člena tega zakona v dveh letih od uveljavitve tega zakona.

(5) Minister v soglasju z ministrom, pristojnim za zunanje zadeve, in ministrom, pristojnim za obrambo, izda predpis iz enajstega odstavka 286. člena tega zakona v dveh letih od uveljavitve tega zakona.

(6) Minister, pristojen za obrambo, v soglasju z ministrom izda predpis iz drugega odstavka 261. člena tega zakona v dveh letih od uveljavitve tega zakona.

(7) Minister, pristojen za obrambo, izda predpise iz prvega odstavka 251. člena, petega odstavka 254., 260. člena, tretjega odstavka 261. člena in drugega odstavka 265. člena tega zakona v dveh letih od uveljavitve tega zakona.

(8) Minister, pristojen za notranje zadeve, v soglasju z ministrom izda predpisa iz četrtega in šestega odstavka 278. člena tega zakona v dveh letih od uveljavitve tega zakona.

(9) Minister, pristojen za notranje zadeve, izda predpis iz petega odstavka 278. člena tega zakona v dveh letih od uveljavitve tega zakona.

303. člen **(prenehanje veljavnosti in podaljšanje uporabe zakona)**

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o letalstvu (Uradni list RS, št. 81/10 – uradno prečiščeno besedilo, 46/16, 47/19 in 18/23 – ZDU-1O), uporablja pa se do začetka uporabe tega zakona.

304. člen **(prenehanje veljavnosti in podaljšanje uporabe podzakonskih predpisov)**

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati naslednji predpisi:

1. Pravilnik o oceni tveganja v službah upravljanja zračnega prometa (Uradni list RS, št. 19/07),
2. Pravilnik o postopku razdelitve prometnih pravic (Uradni list RS, št. 94/09),
3. Pravilnik o razvrščanju letališč (Uradni list RS, št. 8/07),
4. Pravilnik o razvrščanju zrakoplovov (Uradni list RS, št. 31/05).

(2) Z dnem začetka uporabe tega zakona preneha veljati Sklep o opredelitvi sistema javnih letališč (Uradni list RS, št. 78/06).

(3) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati naslednji predpisi:

1. Odredba o določitvi volumnov zračnega prostora CTR Cerklje, TMA Cerklje 1, TMA Cerklje 2, TMA Cerklje 3, TMA Cerklje 4, TMA Cerklje 5, TMA Cerklje 6, TMA Cerklje 7, TMA Ljubljana 1 in TMA Ljubljana 4 (Uradni list RS, št. 54/21),
2. Odredba o določitvi struktur zračnega prostora LJ TSA1 MERYL in LJ TSA2 MERYH (Uradni list RS, št. 106/23),
3. Odredba o višini zavarovalne vsote (Uradni list RS, št. 5/02),
4. Uredba o izvajanju Uredbe (ES) o pravicah invalidnih oseb in oseb z omejeno mobilnostjo v zračnem prevozu (Uradni list RS, št. 106/10),
5. Pravilnik o infrastrukturi in službah na heliportih za lastne potrebe (Uradni list RS, št. 53/16),
6. Pravilnik o kategorijah storitev zemeljske oskrbe (Uradni list RS, št. 60/07),
7. Pravilnik o letališčih (Uradni list RS, št. 86/16),
8. Pravilnik o padalstvu (Uradni list RS, št. 32/16 in 113/20),
9. Pravilnik o plovnosti zrakoplovov (Uradni list RS, št. 39/05 in 102/07),
10. Pravilnik o službi za upravljanje ploščadi na mednarodnem letališču (Uradni list RS, št. 6/21),
11. Pravilnik o vzletiščih (Uradni list RS, št. 67/21),
12. Pravilnik o oznaki državne pripadnosti, registrskih in drugih oznakah na civilnih zrakoplovih (Uradni list RS, št. 88/14, 12/15, 90/15 in 52/16),
13. Uredba o letaliških pristojbinah (Uradni list RS, št. 17/11),
14. Uredba o načinu usklajevanja obratovalnega časa javnega letališča (Uradni list RS, št. 9/07),
15. Uredba o načinu ustanovitve in delovanja odbora uporabnikov letališča ter njegovih nalogah (Uradni list RS, št. 13/03, 94/11),
16. Uredba o pogojih za imenovanje v komisijo za vodenje postopkov o pritožbah v letalstvu in o plačilu za delo v komisiji (Uradni list RS, št. 116/07),
17. Uredba o zemeljski oskrbi na letališčih (Uradni list RS, št. 54/07),
18. Pravilnik o plovnosti, letalskih operacijah, letalskem osebju ter določenih pravilih letenja policijskih in carinskih zrakoplovov (Uradni list RS, št. 76/14, 99/15 in 76/17),

19. Pravilnik o ultralahkih letalnih napravah (Uradni list RS, št. 49/16, 52/16, 32/18, 10/19 in 75/19),
20. Pravilnik o letenju vojaških zrakoplovov (Uradni list RS, št. 82/09, 82/20, 162/20 in 113/22),
21. Pravilnik o Vojaškem letalskem organu in pogojih, ki jih morajo izpolnjevati vojaški letalski nadzorniki za opravljanje nalog v tem organu (Uradni list RS, št. 82/20).

(4) Predpisi iz prejšnjega odstavka se uporabljajo do uveljavitve oziroma začetka uporabe predpisov, izdanih na podlagi tega zakona.

305. člen **(nadaljnja veljavnost predpisov)**

(1) Uredba o načinu izvajanja nadzora zračnega prostora (Uradni list RS, št. 29/04, 46/15 in 3/18) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi četrtega odstavka 7. člena tega zakona.

(2) Pravilnik o neposredni uporabi sprejemljivih načinov usklajevanja, navodil, certifikacijskih specifikacij, razlag in pojasnil, začasnih navodil in specifikacij (Uradni list RS, št. 47/19) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi 19. člena tega zakona.

(3) Pravilnik o zrakoplovih za raziskovalne, eksperimentalne ali znanstvene namene (Uradni list RS, št. 47/19) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi petega odstavka 33. člena, šestega odstavka 60. člena, osmega odstavka 67. člena, tretjega odstavka 80. člena in petega odstavka 108. člena tega zakona.

(4) Pravilnik o potrditvenem osebju za komponente v letalstvu (Uradni list RS, št. 90/21) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi četrtega odstavka 62. člena in osmega odstavka 67. člena tega zakona.

(5) Kot predpisi, izdani na podlagi osmega odstavka 67. člena tega zakona, še naprej veljajo naslednji predpisi:

1. Pravilnik o licenci letalskega dispečerja (Uradni list RS, št. 20/10),
2. Pravilnik o licenci osebja službe letalske meteorologije (Uradni list RS, št. 66/18, 82/20 in 203/21),
3. Pravilnik o licenciranju letališkega strokovnega osebja (Uradni list RS, št. 103/10, 104/20),
4. Pravilnik o licenciranju letalskega osebja – pilotov helikopterjev (Uradni list RS, št. 44/10),
5. Pravilnik o licenciranju letalskega osebja – pilotov letal (Uradni list RS, št. 23/10),
6. Pravilnik o usposabljanju in preizkusu znanja za strokovno osebje gasilsko reševalne in gasilske službe na bolnišničnih heliportih (Uradni list RS, št. 58/16).

(6) Pravilnik o zdravstveni sposobnosti letalskega in drugega strokovnega osebja (Uradni list RS, št. 4/20) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi petega odstavka 72. člena tega zakona.

(7) Pravilnik o omejitvah letalskega delovnega časa in delovnega časa ter zahtevanem počitku letalskih posadk (Uradni list RS, št. 47/08) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi drugega odstavka 84. člena tega zakona.

(8) Pravilnik o postopkih in načinu izdajanja dovoljenj tujim letalskim prevoznikom in tujim operatorjem za opravljanje mednarodnega zračnega prevoza (Uradni list RS, št. 11/23) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi šestega odstavka 90. člena in šestega odstavka 92. člena tega zakona.

(9) Pravilnik o letalskih prireditvah in letalskih tekmovanjih (Uradni list RS, št. 47/22) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi tretjega odstavka 111. člena tega zakona.

(10) Pravilnik o izvajanju izvenletaliških pristankov in vzletov helikopterjev (Uradni list RS, št. 83/16) in Pravilnik o vzletnih mestih in pristajalnih območjih za balone in zračne ladje (Uradni list RS, št. [65/13](#)) še naprej veljata kot predpisa, izdana na podlagi tretjega odstavka 122. člena tega zakona.

(11) Uredba o pogojih in merilih za dodelitev pomoči letališčem državnega pomena (Uradni list RS, št. 68/17 in 131/27) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi drugega odstavka 129. člena tega zakona.

(12) Odlok o ustanovitvi Sveta Republike Slovenije za varovanje civilnega letalstva (Uradni list RS, št. 62/19, 52/22 in 124/23) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi 162. člena tega zakona.

(13) Uredba o izvajanju službe iskanja in reševanja zrakoplova (Uradni list RS, št. 17/19) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi petega odstavka 171. člena tega zakona.

(14) Kot predpisa, izdana na podlagi šestega odstavka 172. člena tega zakona, še naprej veljata naslednja predpisa:

- Pravilnik o logistični podpori preiskovalnemu organu (Uradni list RS, št. 25/13),
- Uredba o preiskovanju letalskih nesreč, resnih incidentov in incidentov (Uradni list RS, št. 72/03, 110/05 in 53/19).

(15) Pravilnik o službeni izkaznici letalskega nadzornika in nadzornika Javne agencije za civilno letalstvo Republike Slovenije ter uradne osebe ministrstva, pristojnega za promet (Uradni list RS, št. 36/11) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi četrtega odstavka 198. člena tega zakona.

(16) Pravilnik o strokovni usposobljenosti letalskih nadzornikov in nadzornikov (Uradni list RS, št. 2/11 in 36/16) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi sedmega odstavka 200. člena tega zakona.

(17) Pravilnik o delu komisije za pritožbe v letalstvu (Uradni list RS, št. 89/11) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi sedmega odstavka 234. člena tega zakona.

(18) Sklep o ustanovitvi Javne agencije za civilno letalstvo Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 81/10) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi četrtega odstavka 235. člena tega zakona.

(19) Kot predpisi, izdani na podlagi sedmega odstavka 240. člena tega zakona, še naprej veljajo naslednji predpisi:

1. Certifikacijske specifikacije za atestiranje ultralahkih giroplanov (enomotornih) CS-ULG (Uradni list RS, št. 21/16),
2. Certifikacijske specifikacije za atestiranje ultralahkih motornih letal (druga izdaja) (Uradni list RS, št. 177/20),
3. Certifikacijske specifikacije za letalske karte, namenjene objavi v zborniku letalskih informacij (Uradni list RS, št. 49/17),
4. Navodilo za spremembo tujega dovoljenja pilota ultralahke letalne naprave v nacionalno dovoljenje pilota ultralahke letalne naprave (Uradni list RS, št. 20/13),
5. Operativno-tehnična zahteva o določitvi dodatnih posebnih zahtev za izvajalce meteoroloških služb (Uradni list RS, št. 120/22),
6. Operativno-tehnična zahteva o določitvi dodatnih pravil letenja in operativnih določb ter postopkov v zvezi z navigacijskimi službami zračnega prometa (Uradni list RS, št. 10/22),
7. Operativno-tehnična zahteva o določitvi območij obvezne uporabe odzivnika (TMZ) (Uradni list RS, št. 180/20),
8. Operativno-tehnična zahteva o evidentiranju časa letenja (Uradni list RS, št. 6/18),
9. Operativno-tehnična zahteva o nacionalni proizvodnji (Uradni list RS, št. 22/16),
10. Operativno-tehnična zahteva o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati operaterji zrakoplovov, osebje in organizacije, vključeni v vzdrževanje in vodenje stalne plovnosti EASA zrakoplovov pri uporabi v državnih dejavnostih (Uradni list RS, št. 55/15),
11. Operativno-tehnična zahteva o skupnih zahtevah za izvajalce storitev upravljanja zračnega prometa/izvajanja navigacijskih služb zračnega prometa in drugih funkcij omrežja za upravljanje zračnega prometa ter njihov nadzor (Uradni list RS, št. 10/22),
12. Operativno-tehnična zahteva o uporabi in ocenjevanju znanja slovenskega jezika v civilnem letalstvu (Uradni list RS, 128/22),
13. Operativno-tehnična zahteva za izvajanje del v zraku in uvodnih letov z ultralahkimi letalnimi napravami (Uradni list RS, št. 58/18 in 81/18),
14. Operativno-tehnična zahteva za izvajanje nekomercialnih zračnih operacij s kompleksnimi zrakoplovi na motorni pogon in nekomercialnih zračnih operacij z zrakoplovi, ki niso kompleksni zrakoplovi na motorni pogon (Uradni list RS, št. 58/16),

15. Operativno-tehnična zahteva za izvajanje pregledov jadralnih zmajev in jadralnih padal (Uradni list RS, št. 50/15),
16. Operativno-tehnična zahteva za izvajanje specializiranih operacij in komercialnih specializiranih operacij z visokim tveganjem (Uradni list RS, št. 22/17),
17. Operativno-tehnična zahteva za izvajanje tehničnih pregledov jadralnih zmajev in jadralnih padal (Uradni list RS, št. 50/15),
18. Operativno-tehnična zahteva za izvajanje uvodnih letov (Uradni list RS, št. 16/21),
19. Operativno-tehnična zahteva za izvajanje zahtev glede omejitev delovnega časa posadk (Uradni list RS, št. 8/16),
20. Operativno-tehnična zahteva za letenje v zračnem prostoru, kontaminiranem z vulkanskim pepelom (Uradni list RS, št. 155/20),
21. Operativno-tehnična zahteva za objavo informacij o sredstvih za razledenitev in protiledenitev vzletno-pristajalnih in voznihih stez (Uradni list RS, št. 35/18),
22. Operativno-tehnična zahteva za opravljanje zračnega prevoza potnikov z jadralnimi padali in jadralnimi zmaji (Uradni list RS, št. 73/12),
23. Operativno-tehnična zahteva za opredelitev primernosti »zrakoplovov iz Priloge I Uredbe 2018/1139/EU« za uporabo v organizacijah za usposabljanje (Uradni list RS, št. 57/23),
24. Operativno-tehnična zahteva za podaljšanje priporočene življenjske dobe batnih motorjev proizvajalca Lycoming in Continental (Uradni list RS, št. 27/17).

(20) Tarifa za izvajanje storitev Javne agencije za civilno letalstvo Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 38/17, 40/17 – popr. in 202/20) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi četrtega odstavka 244. člena tega zakona.

(21) Pravilnik o registraciji, označevanju, plovnosti ter listinah in knjigah vojaških zrakoplovov (Uradni list RS, št. 42/16 in 113/22) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi drugega odstavka 258. člena in drugega odstavka 259. člena tega zakona.

(22) Kot predpisi, izdani na podlagi dvanajstega odstavka 262. člena tega zakona, še naprej veljajo naslednji predpisi:

1. Pravilnik o licenciranju članov posadk vojaških zrakoplovov (Uradni list RS, št. 113/22),
2. Pravilnik o licenciranju vojaškega letalskega in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva (Uradni list RS, št. 113/22),
3. Pravilnik o licenciranju vojaškega letalsko tehničnega osebja (Uradni list RS, št. 113/22);
4. Pravilnik o licenciranju tehničnega osebja nadzora in kontrole zračnega prostora (Uradni list RS, št. 113/22),
5. Pravilnik o licenciranju operativnega osebja nadzora in kontrole zračnega prostora (Uradni list RS, 113/22),
6. Pravilnik o licenciranju kontrolorjev združenih ognjev (Uradni list RS, št. 146/22),
7. Pravilnik o licenciranju vojaškega letalskega osebja (Uradni list RS, 146/22),
8. Pravilnik o licenciranju vojaških reševalcev letalcev (Uradni list RS, št. 146/22),
9. Pravilnik o licenciranju vojaškega zdravstvenega letalskega osebja (Uradni list RS, št. 146/22),
10. Pravilnik o licenciranju vojaškega padalskega osebja (Uradni list RS, št. 164/22),
11. Pravilnik o licenciranju osebja vojaškega sistema brezpilotnega zrakoplova (Uradni list RS, 164/22).

(23) Pravilnik o vojaških letališčih, vzletiščih in heliportih (Uradni list RS, št. 162/20) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi 263. člena tega zakona.

(24) Pravilnik o preiskovanju letalskih nesreč vojaških zrakoplovov (Uradni list RS, št. 53/10) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi devetega odstavka 266. člena tega zakona.

306. člen **(začetek veljavnosti in uporabe zakona)**

Ta zakon začne veljati šest mesecev po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne šest mesecev po njegovi uveljavitvi.

III OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Uvodni člen podaja vsebino zakona, ki ureja civilno, vojaško in policijsko letalstvo. S tako delitvijo urejanja v tem zakonu se sledi Konvenciji o mednarodnem civilnem letalstvu (Uradni list FLRJ – Mednarodne pogodbe, št. 3/54, Uradni list RS, št. 24/92 – akt o notifikaciji nasledstva in Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 3/00 in 6/19; v nadaljnjem besedilu: Čikaška konvencija), ki ureja mednarodno civilno letalstvo. Za celovitost urejanja vsega letalstva, tako tudi vojaškega letalstva in letenja policijskih zrakoplovov, pa se vse potrebne ureditve podajo v enem zakonu.

Zakon odraža temeljna, splošno priznana načela mednarodnega letalskega prava in podrobneje opiše obseg urejanja. Mednarodno civilno letalstvo se med državami pogodbenicami opravlja na podlagi Čikaške konvencije, vključno z vsemi pripadajočimi prilogami, ki določajo mednarodne standarde in priporočeno prakso.

Ta zakon torej v skladu s splošno priznanimi načeli mednarodnega letalskega prava ureja civilno letalstvo, suverenost, suverene pravice in jurisdikcijo v zračnem prostoru Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zračni prostor) ter zahteve, ki se nanašajo na registracijo zrakoplovov, plovnost, osebje v letalstvu, zračni prevoz, letalske operacije in prevoz nevarnega blaga, letališča, zračni prostor, geoinformacijsko dejavnost za potrebe civilnega letalstva, varovanje in olajšave v zračnem prevozu, iskanje in reševanje, preiskave v zvezi z varnostjo, nadzor in Javno agencijo za civilno letalstvo Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: agencija).

Glede urejanja vojaškega letalstva zakon določa splošna pravila in pristojnosti na področju vojaškega letalstva ter zahteve, ki se nanašajo na omejitve glede prečrpavanja goriva v zraku, oborožitev, opremo za elektronsko bojevanje in izvidniško opremo, prevoz nevarnega blaga z vojaškimi zrakoplovi, prevoz vojaškega orožja, streliva, eksplozivnih predmetov in opreme ter oboroženih pripadnikov tujih oboroženih sil, vojaški letalski organ, inšpekcijski nadzor, register in evidenco slovenskih vojaških zrakoplovov, plovnost slovenskih vojaških zrakoplovov, vojaške letalske operacije, letenje z vojaškimi zrakoplovi, licenciranje vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva, vojaška letališča, vojaška vzletišča in vojaške heliporte, obratovalna dovoljenja za sisteme in naprave za izvajanje nadzora in varovanja zračnega prostora, ki so v upravljanju ministrstva, pristojnega za obrambo, ter preiskave letalskih nesreč in resnih incidentov vojaških zrakoplovov.

Glede urejanja policijskega letalstva zakon določa pristojna organa na področju policijskega letalstva ter zahteve, ki se nanašajo na letalske policijske operacije, letenje policijskih zrakoplovov, registracijo policijskih zrakoplovov, plovnost policijskih zrakoplovov, osebje, ki opravlja dela v policijskem letalstvu, in preiskave v zvezi z varnostjo policijskih zrakoplovov.

K 2. členu

Zakon določi obseg uporabe. Uporablja se za zrakoplove, vpisane v Register zrakoplovov Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: register zrakoplovov), in tuje zrakoplove ob spoštovanju zavezujočih mednarodnih pogodb.

V zakonu se izraz »zrakoplov« v veliki večini pomenov nanaša na generični izraz »zrakoplov«, kot ga določa opredelitev: »»zrakoplov« je katera koli naprava, ki se lahko obdrži v atmosferi zaradi reakcij zraka, razen reakcij zraka na zemeljsko površino«. Ne glede na to pa, kadar iz vsebine posamezne določbe izhaja nuja razumevanja narave posameznega zrakoplova, ki je lahko na eni strani civilni ali državni zrakoplov, na drugi strani pa domači ali tuji, velja, da se izraz vedno nanaša na civilni zrakoplov oziroma na zrakoplov, ki je namenjen za civilne aktivnosti (kot aktivnosti, ki niso državne). Kadar ni tako, zakon jasno poda in s tem razločuje, ko je »zrakoplov« »tuj zrakoplov«, »državni zrakoplov« in/ali »tuj državni zrakoplov«. Za potrebe urejanja vojaškega oziroma policijskega letalstva pa zakon še podrobneje uporablja določene izraze, in sicer »vojaški zrakoplov«, »tuj vojaški zrakoplov« ali »policijski zrakoplov«. Na nekaj mestih zakon v posamezni določbi doda izrazu »zrakoplov« pridevnik »civilni«, kar je sicer po tej razlagi nepotrebno, vendar je za razumevanje konteksta posamezne določbe treba

dodatno pojasniti naravo zrakoplova (primer: opredelitev izraza »tuj zrakoplov« določa, da je »tuj zrakoplov« civilni zrakoplov, ki nima slovenske državne pripadnosti).

Enako velja za izraz »naprava za prosto letenje«. V zakonu se ta izraz v veliki večini pomenov nanaša na generični izraz, kot ga določa opredelitev: »naprava za prosto letenje« je naprava s posadko, s katero je mogoče poleteti z močjo nog ali lastne energije uporabnika, in naprava s posadko, katere lastna masa vključno z gorivom brez posadke ne presega 70 kg ali 75 kg z reševalnim padalom in ki ni urejena s predpisi Evropske unije, temveč je natančno opredeljena s predpisom, izdanim na podlagi tega zakona«. Ne glede na to pa, kadar iz vsebine posamezne določbe izhaja nuja razumevanja narave posamezne naprave za prosto letenje, ki je lahko, tako kot zrakoplov, na eni strani civilna ali državna, na drugi strani pa domača ali tuja, velja, da se izraz vedno nanaša na civilno napravo za prosto letenje (oziroma na napravo za prosto letenje, ki je namenjena za civilne aktivnosti (kot aktivnosti, ki niso državne)).

Zakon z opredelitvijo izraza »državni zrakoplov« določi državno aktivnost, ki pomeni uporabo zrakoplovov za vojaško, policijsko, carinsko ali podobno aktivnost. Določba je v skladu s Čikaško konvencijo in osnovno uredbo. Pri tem velja, da se državna oziroma civilna aktivnost določita glede na namen leta, v praksi pa to pomeni naslednje: če državni zrakoplov izvaja civilno aktivnost, na primer metanje padalcev, ki jo ureja Uredba Komisije (EU) št. 965/2012 z dne 5. oktobra 2012 o tehničnih zahtevah in upravnih postopkih za letalske operacije v skladu z Uredbo (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 296 z dne 25. 10. 2012, str. 1), s spremembami, kot specializirano operacijo, potem je namen leta civilen in je let podvržen zahtevam civilnih predpisov. Če pa se s civilnim zrakoplovom izvajajo državne aktivnosti, kot je na primer prevoz predsednika države z zasebnim letalskim prevoznikom na uradni obisk, torej v državne namene, pa je aktivnost državna in ne spada na področje civilnih predpisov. Druge podobne aktivnosti so lahko tudi naloge, ki spadajo na področje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter upravljanja kriz, in druge.

Dodatno se pojasnjuje, da zakon na nekaj mestih uporablja izraz »slovenski državni zrakoplov«, saj kontekst določbe zahteva dodatno pojasnilo glede narave zrakoplova. Izrazu »civilni zrakoplov« se pridevnik »slovenski« ne dodaja, ampak se za ta pomen uporablja izraz »zrakoplov, vpisan v register zrakoplovov«, torej gre za izraz, ki opredeljuje zrakoplov, ki izkazuje »slovensko državno pripadnost«. Zakon ne pozna izraza »slovenski zrakoplov«, ki za namen tega zakona ni dovolj natančen (naravo določa le dejstvo vpisa v register zrakoplovov). Pri urejanju vojaškega letalstva se je zakonodajalec odločil za uporabo izraza »slovenski vojaški zrakoplov«, kar je »zrakoplov, vpisan v register ali evidence vojaških zrakoplovov ministrstva, pristojnega za obrambo«.

Glede na način opredelitve, kako se ta zakon uporablja za zrakoplove, se mora razumeti, da se ta zakon uporablja tudi za motorje, propelerje, dele, nenameščeno opremo (to je komponente) in opremo za daljinsko upravljanje zrakoplovov ter za osebe in organizacije, kadar se ne uporabljajo oziroma niso vključeni v vojaške, carinske, policijske ali podobne dejavnosti ali storitve, ki se v javnem interesu izvajajo s strani ali v imenu organa z javnimi pooblastili, in če v mednarodni pogodbi ali v posebnih predpisih ni določeno drugače.

Ta zakon se uporablja tudi za naprave za prosto letenje, ki so lahko na eni strani civilne ali državne, na drugi strani pa domače ali tuje. Za te je v skladu s predpisi Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU) (Uredbo (EU) 2018/1139 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2018 o skupnih pravilih na področju civilnega letalstva in ustanovitvi Agencije Evropske unije za varnost v letalstvu ter spremembi uredb (ES) št. 2111/2005, (ES) št. 1008/2008, (EU) št. 996/2010, (EU) št. 376/2014 ter direktiv 2014/30/EU in 2014/53/EU Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi uredb (ES) št. 552/2004 in (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe Sveta (EGS) št. 3922/91 (UL L št. 212 z dne 22. 8. 2018, str. 1), zadnjič popravljena s Popravkom (UL L št. 458 z dne 22. 12. 2021, str. 540) (v nadaljnjem besedilu: osnovna uredba), pristojna Republika Slovenija.

Zunaj ozemlja Republike Slovenije se določbe tega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, uporabljajo za zrakoplov, vpisan v register zrakoplovov, in za zrakoplov, ki ga uporablja operator s sedežem v Republiki Sloveniji, in sicer v obsegu, kolikor določbe tega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, niso v nasprotju z zakonodajo države, v kateri je zrakoplov v tistem trenutku. Pojasnjuje

se, da zakon na več mestih uporablja zapis »v skladu s tem zakonom«, kar pomeni, da ne gre za skladnost samo s tem zakonom, temveč tudi s predpisi, izdanimi na njegovi podlagi.

K 3. členu

Zakon izrecno opredeli javni interes: zagotavljanje varnosti, rednosti in nemotenosti zračnega prometa je v javnem interesu.

K 4. členu

Zakon je usklajen s pravnim redom EU. Zagotavljanje usklajenosti in uspešno izvajanje zelo obsežnega evropskega pravnega reda na področju letalstva je eden temeljnih ciljev zakona. Zakon prenaša v slovenski pravni red direktive EU.

K 5. členu

Ta člen določa pomen izrazov in kratic.

Zakon v pomenu izrazov sledi izrazju, kot je uporabljeno v slovenskih verzijah predpisov EU. Kadar pravo EU ne podaja ustreznega pomena izraza, se pomen izraza naslanja na pomen v mednarodnih standardih, priporočeni praksi in navodilih Mednarodne organizacije za civilno letalstvo (v nadaljnjem besedilu: ICAO).

Glede opredelitve izraza »operativni zračni promet« (angl. Operational Air Traffic), ki pomeni vse lete, ki se ne izvajajo v skladu z določbami za splošni zračni promet, za katere je pravila in postopke določil pristojni organ, se dodatno pojasnjuje, da izraz »let« v tej razlagi pomeni tudi premik zrakoplova.

K 6. členu

Ustanovna listina Združenih narodov iz leta 1945 med načeli delovanja svojih članic določa načelo suverene enakosti vseh držav članic. V tem členu je določeno, da ima Republika Slovenija popolno in izključno suverenost v zračnem prostoru nad svojim ozemljem in ga opredeljuje. Zračni prostor obsega zračni prostor nad kopnim, notranjimi morskimi vodami in teritorialnim morjem Republike Slovenije, ki so pod suverenostjo Republike Slovenije. Zračni prostor sega do višine, do katere je mogoče opravljati aktivnosti v letalstvu. S tem je določba v skladu s pomenom suverenosti Republike Slovenije glede na Pomorski zakonik.

Višina zračnega prostora (izražena v merski enoti) v Republiki Sloveniji ni določena. Posledično tudi ni natančno določeno, do kod sega njena suverenost in pristojnost za nadzor. Glede na to, da vedno več držav opravlja tudi vesoljske aktivnosti, je treba v zakonu določiti tudi višino zračnega prostora.

Ministrstvo, pristojno za gospodarski razvoj in tehnologijo, je začelo postopek uveljavitve Konvencije o registraciji in splošnih načelih glede vesoljskih aktivnosti. Sprejet je poseben zakon, s katerim se ureja opravljanje vesoljskih aktivnosti. Glede na to je torej smotno, da se določi višina zračnega prostora, v kateri so vse aktivnosti in nadzor v pristojnosti letalskih organov. Višina je določena na splošno, in sicer je omejena na višino, na kateri je še mogoče opravljati aktivnosti v letalstvu, bodisi civilnem bodisi vojaškem. Izvajanje letalskih operacij je namreč pogojeno s fizikalnimi zakoni, na zmogljivosti zrakoplovov, ki na visoki višini še lahko izvajajo zračni promet, pa vpliva tudi razvoj tehnologije.

K 7. členu

Zakon opredeljuje okoliščine, ki sestavljajo kršitve suverenosti zračnega prostora. Tuji zrakoplov ali tuji državni zrakoplov krši suverenost zračnega prostora, če vstopi v zračni prostor ali izstopi iz njega brez dovoljenja ali v nasprotju s pogoji iz dovoljenj iz tega zakona (dovoljenja za mednarodni redni zračni prevoz, mednarodni posebni zračni prevoz in dovoljenje za lete tujih državnih zrakoplovov). Kršitev suverenosti zračnega prostora je tudi, če tuji zrakoplov ali tuji državni zrakoplov, v zvezi s katerim mu je

bilo izdano dovoljenje, vstopi v zračni prostor ali izstopi iz njega v nasprotju z dovoljenjem kontrole zračnega prometa (angl. air traffic control (ATC) clearance).

Zakon, ki ureja obrambo (Zakon o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo, 95/15 in 139/20)), določa, da zračni prostor države nadzoruje in varuje vojska v skladu z načrti, predpisi in mednarodnimi pogodbami (29. člen). Uredba o načinu izvajanja nadzora zračnega prostora (Uradni list RS, št. 29/04, 46/15 in 3/18) v 4. členu določa, da nadzor zračnega prostora države izvajajo pristojne enote Slovenske vojske samostojno in kot del integriranega sistema zračne obrambe zaveznitva v skladu s skupnimi načrti na podlagi mednarodnih pogodb. Pri tem sodelujejo s kontrolo zračnega prometa.

Pojasnjuje se tudi, da v skladu z opredelitvami iz tega zakona in določbo tega zakona, ki ureja uporabo zakona, izraz »tujji zrakoplov« pomeni civilni zrakoplov, ki nima slovenske državne pripadnosti; »tujji državni zrakoplov« pa je vsak zrakoplov, ki se uporablja za vojaške, policijske, carinske in druge podobne dejavnosti ali storitve, kadar se v javnem interesu izvajajo s strani ali v imenu tujega organa z javnimi pooblastili. Za storitev drugih državnih organov tuje države se šteje storitev prevoza vladajočega monarha in članov njegove ožje družine, voditelja države, voditelja vlade, vladnih ministrov in generalov, kadar so na uradnem obisku.

Kršitev pravil letenja, kot so določena s predpisi EU in tem zakonom, in v zvezi z njimi navodil kontrole zračnega prometa, se ne šteje za kršitev suverenosti zračnega prostora (temveč za kršitev zračnega prostora, ki se ureja v naslednjem členu zakona, in pravil letenja, ki se urejajo v ločeni določbi tega zakona). Ne glede na to pa lahko kršitev pravil letenja pripelje do ukrepanja v okviru nadzora zračnega prostora.

Zakon podrobneje določi tudi, katera dovoljenja pristojnega organa morajo biti upoštevana; to so dovoljenje za mednarodni redni zračni prevoz, dovoljenje za mednarodni posebni zračni prevoz in dovoljenje za lete tujih državnih zrakoplovov. Pred vstopom tujega zrakoplova in tujega državnega zrakoplova v zračni prostor enota Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, preveri izpolnjevanje pogojev iz tega zakona. Če ugotovi, da za let tujega zrakoplova ali tujega državnega zrakoplova ni izdanega dovoljenja ali da tuji zrakoplov ali tuji državni zrakoplov leti v nasprotju z izdanim dovoljenjem, takemu zrakoplovu lahko zavrne vstop v zračni prostor (tako, da naloži kontroli zračnega prometa, naj vodi tujega zrakoplova ali tujega državnega zrakoplova sporoči, da mu je zavrnjen vstop v zračni prostor). Tu gre za diskrecijsko odločanje.

Zakon hkrati naloži, da se Slovenski vojski, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, pošljejo vsi razpoložljivi podatki, ki so potrebni za vojaško identifikacijo vseh sledi v zračnem prostoru Republike Slovenije. Na ta način ima ta enota na voljo vse potrebne podatke, da izvaja svoje pristojnosti iz tega zakona in zakona, ki ureja obrambo. Ta določba podaja obveznost, kot je že danes urejena v Uredbi o načinu izvajanja nadzora zračnega prostora.

Za vsak let čez državno mejo se mora namreč predložiti načrt leta, ki ga prejme izvajalec storitev ATM/ANS, sama predložitev načrta leta pa še ne pomeni, da ima zrakoplov oziroma njegov operator ustrezno dovoljenje pristojnega organa v skladu s tem zakonom. Kontrola zračnega prometa ima na voljo vse operativne informacije o posameznem letu (čez državno mejo) v predloženem načrtu leta. Zato zakon naloži obveznost kontroli zračnega prometa, da enoti Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, pošlje vse razpoložljive podatke, ki so potrebni za vojaško identifikacijo vseh sledi v zračnem prostoru Republike Slovenije.

S tako ureditvijo se torej sledi do zdaj veljavni ureditvi v Uredbi o načinu izvajanja nadzora zračnega prostora, ki velja za predpis, izdan na podlagi tega zakona.

Zakon poleg tega podrobneje ne ureja več drugih mogočih ravnanj ob ugotovljeni kršitvi. Poda pa pravno podlago za nadaljnja ravnanja kontrole zračnega prometa in pristojne enote Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora. Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) bo tako s predpisom določila podrobnejše postopke za:

- ukrepanje ob kršitvah suverenosti zračnega prostora iz tega člena in kršitvah zračnega prostora iz člena tega zakona, ki ureja kršitve zračnega prostora,
  - prestrezanje zrakoplova,
  - izvedbo pristanka in prisilnega pristanka zrakoplova ter
  - način določitve letališča za izvedbo prisilnega pristanka,
- pri čemer upošteva načeli zagotavljanja varnosti in nemotenosti zračnega prometa, mednarodne pogodbe, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, in pravno zavezujoče mednarodne akte, sklenjene za izvajanje mednarodnih pogodb, in obrambne interese Republike Slovenije. S tako določbo se urejajo obveznosti države pogodbenice Čikaške konvencije glede izvajanja prestrezanja kot instituta varovanja suverenosti (zračnega prostora) (glej 3. bis člen Čikaške konvencije). Zakon, ki ureja civilno letalstvo, mora zato podati načela izvajanja 3.bis člena Čikaške konvencije. Tudi zakon, ki ureja obrambo, podaja pravno podlago, da vlada na predlog ministra določi naloge in postopke za izvajanje nadzora zračnega prostora, vključno z zrakoplovi oboroženih sil zavezniških držav. Zakon, ki ureja obrambo, lahko ureja materijo le z vidika vsebin, ki jih ureja. Načela iz Čikaške konvencije, ki se nanašajo na civilne zrakoplove, pa se morajo odražati v zakonu, ki ureja civilno letalstvo. Treba je namreč zagotoviti, da predpis, ki bo podrobneje urejal na primer prestrezanje civilnega zrakoplova, ne sme biti kakor koli v nasprotju s Čikaško konvencijo (in drugimi predpisi, ki podajajo pravila glede izvajanja prestrezanja zrakoplov). V tem zakonu se zato v tej določbi glede kršitev (suverenosti) zračnega prostora poda pravna podlaga za nadaljnje urejanje, ki pa sledi dosedanjemu urejanju materije.

Pooblastilo za nadaljnje podzakonsko urejanje mora biti že na zakonski ravni po vsebini, namenu in obsegu jasno opredeljeno. Pooblastilna določba zadostno po vsebini, namenu in obsegu jasno opredeljuje nadaljnje podzakonsko urejanje. Gre za materijo, ki na ravni EU ni urejena. Morebitno podrobnejše uokvirjanje pooblastilne določbe bi onemogočilo učinkovito urejanje vsebine. Določba omogoča zelo podrobno in ozko podzakonsko urejanje, ki se tiče le tistih delov izvajanja nadzora zračnega prostora, v katerem so vključeni civilni deležniki. Določba je uokvirjena tudi z javnim interesom.

Ob tem se dodatno pojasnjuje, da zgoraj navedena besedna zveza »mednarodne pogodbe, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, in pravno zavezujoči mednarodni akti, sklenjeni za izvajanje mednarodnih pogodb« označuje pravno zavezujoče mednarodne akte iz devetega odstavka 75. člena Zakona o zunanjih zadevah (Uradni list RS, št. 113/03 – uradno prečiščeno besedilo, 20/06 – ZNOMCMO, 76/08, 108/09, 80/10 – ZUTD, 31/15 in 30/18 – ZKZaš), s podpisom katerih se vlada seznanja, po podpisu pa jih potrdi s sklepom (določba se glasi: »Zapisnike, programe sodelovanja in druge mednarodne akte, ki jih za izvajanje mednarodnih pogodb sklepajo s temi pogodbami ustanovljena skupna telesa oziroma upravni organi, potrdi vlada s sklepom, če se s temi akti ne prevzemajo nove pravne obveznosti oziroma ti akti pomenijo le tehnično konkretizirajo že obstoječe pravne obveznosti.«).

K 8. členu

Opremljene so kršitve zračnega prostora, in sicer zrakoplov krši zračni prostor, če leti v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju letalstva. Kršitev zračnega prostora je treba ločevati od kršitve suverenosti zračnega prostora. Slednja se nanaša le na vstop v zračni prostor.

Primer kršitve zračnega prostora je kršitev pravil letenja, kot so določena s predpisi EU in tem zakonom, in v zvezi z njimi navodil kontrole zračnega prometa. Dodatno se pojasnjuje, da med kršitve slovenskega zračnega prostora štejemo tudi letenje sistema brezpilotnega zrakoplova, če ne izpolnjuje zahtev v zvezi z njimi.

Pri izvajanju nadzora in varovanja zračnega prostora se lahko ugotovi, da je letenje določenega zrakoplova v nasprotju s predpisi take narave, da je treba sprožiti ukrepe za nadzor in varovanje zračnega prostora, da se dosežejo cilji in nameni nadzora in varovanja zračnega prostora. Zato zakon določi, da izvajalec služb zračnega prometa, če ne more identificirati zrakoplova oziroma vzpostaviti zveze z njim ali če se ta ne odzove na pozive in ne sledi njegovim navodilom, o tem takoj obvesti pristojno enoto Slovenske vojske, ki izvaja naloge nadzora in varovanja zračnega prostora.

V tej določbi zakon prvič uporablja referenco na predpise EU in ta zakon, na njegovi podlagi izdane predpise ter druge predpise in pravne akte, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega ali vojaškega letalstva (opomba: pozneje v zakonu se ta diktija pojavlja v različnih verzijah, ki se razlikujejo glede na materijo, ki jo posamezna določba zakona ureja). Taka referenca je nujna zaradi zahtev, ki izvirajo iz Čikaške konvencije in njenih prilog glede urejanja letalskega prava v državni pogodbenici ICAO. Slovenska zakonodaja tako mora vsebovati sklic na vse naštete predpise. Gre za diktijo, ki jo pri ureditvi posamezne materije ob nadzoru v slovenski zakonodaji zahteva ICAO, saj bi sicer v pravnem in nomotehničnem smislu šlo le za nepotrebno obremenjevanje norm s sklicevanjem na veljavno pravo. Sklicevanje na predpise EU je široko. Vsa materija je res pretežno urejena z uredbami EU, ki so neposredno uporabljive in so hierarhično na ravni zakona, in konkretnejše sklicevanje ni smiselno, saj se predpisi EU zelo pogosto spreminjajo in nadomeščajo, zaradi česar bi sklic na konkretno uredbo EU v zakonu v sorazmerno kratkem času postal neustrezen. Konkretne uredbe EU, ki vsebujejo pogoje in zahteve za posamezno področje, so ob poznejših določbah tega zakona navedene v obrazložitvah določb, prav tako njihovo posodabljanje ves čas spremljajo zadevni subjekti zakona. Zaradi tega se tako sklicevanje ne more šteti za preohlapno in neustrezno, saj je ob upoštevanju pravnih aktov EU to dejansko konkretizirano, navsezadnje pa velja pravna fikcija, da nepoznavanje prava škoduje.

K 9. členu

Vključevanje Republike Slovenije v univerzalne in regionalne mednarodne organizacije v civilnem letalstvu je nujno za vključitev države in njenih deležnikov v mednarodni zračni promet. Z vključevanjem v take organizacije in sodelovanjem v njih Republika Slovenija sledi razvoju najvišjih mednarodnih standardov v civilnem letalstvu. Zakon tako določi, da Republika Slovenija sodeluje v mednarodnih organizacijah letalstva in lahko pooblasti za opravljanje določene dejavnosti (v smislu sodelovanja v mednarodnih organizacijah letalstva) drugo državo ali mednarodno organizacijo oziroma sprejme pooblastilo za opravljanje določene dejavnosti od druge države ali mednarodne organizacije.

K 10. členu

Zakon določi temeljno pristojnost za urejanje civilnega letalstva in jo dodeli ministrstvu, pristojnemu za promet (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), in agenciji. S tem se v polni meri zagotovi izpolnjevanje (vseh) načel Čikaške konvencije kot temeljnega mednarodnega akta, ki ureja civilno letalstvo. Določbe zakona nato podrobneje utemeljijo ureditve glede urejanja civilnega letalstva: civilno letalstvo se ureja v skladu s pogoji in na način, ki jih določajo mednarodne pogodbe, predpisi EU, ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpisi ter drugi predpisi in pravni akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Aktivnosti v civilnem letalstvu se na ozemlju in v zračnem prostoru izvajajo na podlagi Čikaške konvencije in drugih mednarodnih pogodb, predpisov EU, zakona, na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

K 11. členu

Za urejanje vprašanj vojaškega letalstva je pristojno ministrstvo, pristojno za obrambo, ki ureja in nadzoruje vojaško letalstvo v skladu z mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, in pravno zavezujočimi mednarodnimi akti, sklenjenimi za izvajanje mednarodnih pogodb, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti ter standardi, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju vojaškega letalstva.

Ob tem se dodatno pojasnjuje, da zgoraj navedena besedna zveza »mednarodne pogodbe, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, in pravno zavezujoči mednarodni akti, sklenjeni za izvajanje mednarodnih pogodb« označuje pravno zavezujoče mednarodne akte iz devetega odstavka 75. člena Zakona o zunanjih zadevah, s podpisom katerih se vlada seznanila, po podpisu pa jih potrdi s sklepom.

Zakon tudi poda pravno podlago za sodelovanje med ministrstvom, pristojnim za obrambo, ministrstvom in izvajalcem navigacijskih služb zračnega prometa ter drugimi organi in organizacijami, na delovno področje katerih se posamezni vojaški standard nanaša, pri sprejemanju in izvajanju slovenskih vojaških

standardov, ki se nanašajo na vojaško letalstvo. S podzakonskim predpisom bosta podrobneje določena način sodelovanja navedenih deležnikov pri sprejemanju in izvajanju vojaških standardov in način seznanjanja s temi vojaškimi standardi. Ministrstvo, pristojno za obrambo, bo omogočilo dostop (objavo) že sprejetih slovenskih vojaških standardov in morebitnih pridržkov k vojaškim standardom za namen seznanitve predvsem civilnih deležnikov. Ob sprejemanju vojaških standardov, tudi s privzemom Natovih vojaških standardov, ministrstvo, pristojno za obrambo, pripravi oceno z vidika skladnosti predlaganega vojaškega standarda z veljavnimi predpisi, vplivov na civilne deležnike in zagotavljanja varnosti zračnega prometa ter morebitnih potreb po normativnem urejanju oziroma podaji ustreznih pridržkov.

Člen tudi opredeli vojaški letalski organ kot letalski nadzorni, regulativni in strokovni organ s pristojnostmi, kot jih določa ta zakon, na področju vojaškega letalstva.

Najučinkovitejša in pravična uporaba zračnega prostora zahteva ustrezno sodelovanje med vsemi uporabniki slovenskega zračnega prostora, ne glede na njihovo opredelitev, zato se poda pravna podlaga za sklepanje ustreznih dogovorov o vprašanih skupnega pomena med ministrstvom, pristojnim za obrambo, ministrstvom in pristojnima nadzornima organoma – agencijo in vojaškim letalskim organom.

K 12. členu

Zakon določi urejanje policijskega letalstva, ki ga v skladu z določbami tega zakona urejajo in nadzorujejo ministrstvo, ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, in agencija. Ker je treba zagotoviti ustrezno sodelovanje med vsemi organi, da se dosežejo cilji urejanja v tem zakonu, se poda pravna podlaga za sklepanje ustreznih dogovorov.

K 13. členu

Ta zakon celovito ureja vse letalstvo v Republiki Sloveniji – civilno, vojaško in policijsko, torej tudi državne aktivnosti. S tem se lahko razume, da ta zakon ureja tudi izvajanje državnih aktivnosti, ki niso le aktivnosti policije ali vojske, temveč tudi mnoge druge, ki jih izvajajo drugi organi oziroma subjekti, ki so nosilci javnih pooblastil, kot so določena z zakonom. Z razvojem novih tehnologij, postopkov in praks v družbi se pri izvajanju javnih pooblastil pojavljajo potrebe organov in subjektov, ki presegajo veljavno zakonsko urejanje, ne samo na področju letalstva, temveč tudi na drugih področjih. Tako te nove potrebe (na primer izvajanje inšpekcijskega nadzora (na primer na področju kmetijstva ali energetike) ali izvajanje aktivnosti, ki so v javnem interesu, s sistemi brezpilotnih zrakoplovov) potrebujejo posebne ureditve za izvajanje teh državnih aktivnosti v letalstvu, saj splošna pravila za civilno letalstvo, kot jih določajo ta zakon in predpisi EU ali pa opisujejo mednarodni standardi, priporočene prakse in navodila ICAO, niso primerna, ker so preveč omejujoča ali obremenjujoča. Zato zakon določi, da vlada na predlog pristojnega organa izda predpis, s katerim uredi izvajanje državnih aktivnosti v letalstvu, ki niso urejene s tem zakonom. Ob tem se sodi, da tak predpis ne more posegati v urejanje osebnih podatkov drugače, kot to ureja področni zakon. Pristojni organ je vsak organ, ki je zadolžen za konkretno področje javnega pooblastila, odloča pa vlada, s čimer se zagotovi medresorska usklajenost in vključenost pristojnih letalskih organov iz tega zakona, s tem pa se doseže in uveljavi rešitev, ki zadošča zahtevam varnosti v letalstvu nasploh. Določi se tudi, da je organ, ki je predlagatelj predpisa, pristojen za nadzor nad izvajanjem zadevne državne aktivnosti. S tem se zagotovi odgovornost in pristojnost, s tem pa tudi tehten razmislek o potrebnosti urejanja.

Pooblastilo za nadaljnje podzakonsko urejanje mora sicer biti že na zakonski ravni po vsebini, namenu in obsegu jasno opredeljeno, vendar pooblastilna določba glede na določbo o urejanju drugih državnih aktivnosti ne more biti konkretnejša po vsebini, namenu in obsegu z jasnim opredeljevanjem nadaljnjega podzakonskega urejanja. Gre za materijo, ki na ravni EU ni urejena, še več, pravo EU dopušča njeno urejanje.

Morebitno podrobnejše uokvirjanje pooblastilne določbe bi onemogočilo učinkovito urejanje vsebine in omogoča zadostno podzakonsko urejanje. Določba je uokvirjena tudi z okoliščino, da je podzakonsko urejanje mogoče le, kadar se državne aktivnosti v letalstvu, ki niso urejene s tem zakonom, zaradi svojih

specifik ne morejo izvajati v skladu s tem zakonom, predpisi EU ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

K 14. členu

Določitev pristojnosti za določanje pravil letenja je ključna za zagotavljanje varnosti pri letenju (varnosti zračnega prometa) v zračnem prostoru. Čeprav se mednarodni standardi in priporočene prakse ter navodila ICAO glede pravil letenja pospešeno prenašajo v pravni red EU, je za določene dele ureditev še vedno pristojna država pogodbenica. Ne glede na to se v zapisu določbe zakona izbere izključevalno naštevaje (z uporabo »ali« in ne »in«), saj se lahko posamezen let izvede ob različnih okoliščinah, ki narekujejo uporabo različnih pravil letenja.

Tako zakon določi, da pravila letenja predpiše vlada. Ob tem se upoštevajo mednarodni standardi in priporočene prakse ter navodila ICAO, ki podajajo pravila letenja za splošni zračni promet, razen če predpis EU določa drugače. Vlada pri izdaji predpisa upošteva tudi načeli zagotavljanja varnosti in nemotenosti zračnega prometa.

Pooblastilo za nadaljnje podzakonsko urejanje mora biti že na zakonski ravni po vsebini, namenu in obsegu jasno opredeljeno. Pooblastilna določba zadostno po vsebini, namenu in obsegu jasno opredeljuje nadaljnje podzakonsko urejanje. Morebitno podrobnejše uokvirjanje pooblastilne določbe bi onemogočilo učinkovito urejanje vsebine. Določba omogoča zelo podrobno in ozko podzakonsko urejanje, ki se tiče le tistih pravil letenja, ki niso urejena s predpisi EU. Določba je uokvirjena tudi z javnim interesom glede zagotavljanja varnosti in nemotenosti zračnega prometa.

V tem predpisu se na podlagi določbe tega zakona o klasifikaciji zračnega prostora in strukturah zračnega prostora določajo tudi konkretizacija razredov zračnega prostora, torej konkretizacija klasifikacije zračnega prostora, konkretne strukture zračnega prostora z opredelitvijo vertikalnih, horizontalnih in lateralnih meja, pogojev uporabe struktur zračnega prostora in objava na način, običajen v letalstvu (prek mehanizmov objave letalskih informacij), kot izhaja iz tega zakona.

K 15. členu

Letenje z nadzvočno hitrostjo nad kopnim je v Evropi prepovedano. Na pobudo ZDA, ki trenutno razvija manjša komercialna letala z nadzvočno hitrostjo, bo ICAO ocenila možnosti za oblikovanje mednarodnih standardov glede hrupa in izpustov. Evropske države menijo, da je treba zdajšnje omejitve glede hrupa ohraniti oziroma uporabiti kot smernice za razvoj pravil pristajanja in vzletanja nadzvočnih letal. Še vedno se predvideva, da prva nova generacija nadzvočnih letal ne bo mogla leteti nad kopnim z nadzvočno hitrostjo, saj se problem zvočnega poka ne bo rešil v celoti.

Zakon tako določi, da leti z nadzvočno hitrostjo v slovenskem zračnem prostoru niso dovoljeni, razen za vojaške zrakoplove pri izvajanju nadzora in varovanja zračnega prostora.

O posameznih izjemah odloča vlada na predlog ministrstva, pristojnega za obrambo, ob upoštevanju sprejetih mednarodnih obveznosti Republike Slovenije oziroma njenih obrambnih potreb, ko gre za (slovenske in tuje) vojaške zrakoplove.

Vlada odloči o izjemi glede letov z nadzvočno hitrostjo zrakoplovov in tujih zrakoplovov (ki niso vojaški) z nadzvočno hitrostjo na predlog ministrstva in pri tem upošteva mednarodne pogodbe, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, in pravno zavezujoče mednarodne akte, sklenjene za izvajanje mednarodnih pogodb, ter javni interes iz tega zakona.

K 16. členu

Za izvajanje javnega interesa iz tega zakona, obvladovanje vplivov zračnega prometa na okolje ter druga področja gospodarstva in družbe (na primer na uporabnike zračnega prostora, socialne dejavnike, letalsko industrijo, turizem in drugo), je treba jasno določiti temelje, na katerih se razvija slovensko civilno letalstvo. Zakon določi nacionalni program razvoja civilnega letalstva Republike Slovenije kot

ključni strateški program, ki lahko začrta dolgoročni program razvoja civilnega letalstva v Republiki Sloveniji. Nacionalni program razvoja civilnega letalstva predlaga Državnemu zboru v sprejetje vlada. Ob tem upošteva državno celostno prometno strategijo, ki se izdela v skladu z zakonom, ki ureja celostno prometno načrtovanje (Zakon o celostnem prometnem načrtovanju (Uradni list RS, št. 130/22)).

Za pripravo strokovnih podlag ministrstvo pozove upravljavce javnih letališč, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet, in izvajalca storitev ATM/ANS, naj predlagajo izhodišča glede izvajanja storitev. Izhodišča upravljavcev javnih letališč, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet, se lahko pripravijo v obliki programa razvoja letališča, ki vsebinsko vključuje vse dele upravljanja letališča in gospodarjenja z letališko infrastrukturo.

Glavni oziroma krovni dokument glede prihodnjega razvoja letališč, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet, je državni prostorski načrt. Ta določa umestitev takega letališča v prostor – projektiranje, preverjanje pogojev, vplivov na okolje, vplivov na okoliške rabe, preverjanje navezovalne infrastrukture. Načrtovanje letališč, namenjenih mednarodnemu zračnemu prometu, je proces, ki zahteva številne deležnike, številne postopke, začne pa se z umestitvijo letališča in druge letališke infrastrukture v prostor. Upravljavec javnega letališča z glavnim načrtom (angl. master plan) pripravi le del, ki se nanaša na potrebe, glede na napovedi prometa, preveri jih z vidika finančne vzdržnosti, nadaljnje preveritve pa se izvedejo v postopku priprave državnega prostorskega načrta.

Določene zahteve, ki se uvajajo s predpisi EU ter mednarodni standardi, priporočenimi praksami in navodili ICAO, potrebujejo za uveljavitev odločitve in njihov zapis v obliki programskih dokumentov. Take odločitve morajo biti skladne z veljavnim nacionalnim programom razvoja civilnega letalstva in veljavnimi predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Ker pa je uveljavitev zahtev EU in mednarodnih standardov ICAO velikokrat pogojena s sodelovanjem več različnih deležnikov, so potrebni okvirni načrti oziroma politike (usmeritve), s katerimi se določijo obseg uveljavitve, relevantni deležniki, potrebna dejanja za doseganje skladnosti oziroma potrebne aktivnosti, porazdelitev aktivnosti med deležniki, časovnice in druge potrebne vsebine. Ker ima ministrstvo po tem zakonu pristojnost, da ureja in nadzoruje civilno letalstvo, se določi, da minister, pristojen za promet (v nadaljnjem besedilu: minister), izda izvedbene načrte oziroma politike, na predlog agencije, po posvetovanju z relevantnimi deležniki. Take akte predlaga agencija, kar izhaja iz njenih pristojnosti in obveznosti iz tega zakona.

K 17. členu

Ta člen določa varnost zračnega prometa kot temeljno zahtevo. Varnost zračnega prometa se določi kot stanje, v katerem je tveganje pred nastankom škode osebam ali premoženju zmanjšano in vzdrževano na ravni ali pod ravni sprejemljivega tveganja s kontinuiranim postopkom prepoznavanja nevarnosti in upravljanja tveganj. Opredelitev je povzeta iz Priloge 19 k Čikaški konvenciji.

Odobrene organizacije za usposabljanje, operatorji, upravljavci javnih letališč, izvajalec službe zračnega prometa, organizacije za vodenje stalne plovnosti, vzdrževalne organizacije in projektivne organizacije so dolžni vzpostaviti sistem upravljanja varnosti, ki je usklajen z Državnim programom varnosti v letalstvu in ga potrdi agencija. Druge organizacije vzpostavijo sistem upravljanja varnosti, kadar to zahtevajo mednarodni standardi, priporočene prakse in navodila ICAO ali predpisi EU.

Sestavni del sistema upravljanja varnosti je priročnik, katerega glavni elementi so operativni postopki in postopki za njihovo izvajanje, spremljanje in nadzor vseh delov letalske dejavnosti, prepoznavanje nevarnosti, ocene in tveganja, zbiranje podatkov o nesrečah, incidentih in dogodkih, način obveščanja in predlogi korektivnih ukrepov in odgovorne osebe za poročanje o dogodkih. Njegovi elementi so lahko vsebovani v drugih dokumentih letalskega subjekta.

Z določbo tega člena se ustanovi Svet Republike Slovenije za varnost v letalstvu, ki je pristojen za strateško upravljanje varnosti zračnega prometa v skladu z nacionalnimi in mednarodnimi zahtevami ter mednarodnimi standardi ICAO, spremljanje in koordiniranje izvajanja Državnega programa varnosti v letalstvu, predlaganje sprememb in dopolnitev Državnega programa varnosti v letalstvu z upoštevanjem

ravni sprejemljivega tveganja ter podajanje predlogov in smernic za izvedbo Državnega programa varnosti v letalstvu. Določi se tudi članstvo v Svetu Republike Slovenije za varnost v letalstvu.

K 18. členu

ICAO neprestano razvija in vzdržuje mednarodne standarde, priporočeno prakso in navodila ter druge dokumente v zvezi s civilnim letalstvom. Za potrebe glede na stanje v civilnem letalstvu v Republiki Sloveniji se določa pravna podlaga za prenos mednarodnih standardov v pravni red Republike Slovenije, in če je potrebno, tudi priporočenih praks, navodil in drugih dokumentov ICAO. S tem se v polni meri sledi načelom Čikaške konvencije glede obveznosti držav pogodbenic.

V civilnem letalstvu delujejo še druge mednarodne organizacije in združenja, ki izdajajo različne standarde, priporočila in druge dokumente, ki so lahko primerni za uporabo v Republiki Sloveniji. Ta zakon tako določi pravne podlage za prenos mednarodnih standardov, priporočenih praks, navodil in drugih dokumentov ICAO ter drugih varnostnih letalskih standardov v pravni red Republike Slovenije.

Ker pa so ti mednarodni standardi, priporočene prakse in navodila ICAO ter drugi letalski varnostni standardi včasih zelo podrobni in so po svoji vsebini neprimerni za prenos v predpise ministra ali vlade, se določi, da agencija kot nadzorni in strokovni organ izdaja tehnična pravila, ki določajo neposredno uporabo postopkov mednarodnih standardov in priporočenih praks ICAO (angl. PANS), sprejemljivih načinov zagotavljanja skladnosti ter smernic in drugih letalskih varnostnih standardov, v obsegu, kolikor je to ustrezno za civilno letalstvo v Republiki Sloveniji, ob upoštevanju določb glede odobritve izjem od uporabe določb tega zakona ali na njegovi podlagi izdanega podzakonskega predpisa. Ob tem se upoštevajo regulatorne naloge agencije, kot so določene s tem zakonom.

Zakon tudi določa pristojnost ministrstva za izvajanje obveznosti iz Čikaške konvencije glede sporočanja razlik. Čikaška konvencija ima 19 prilog. Priloge se v državni pogodbenici ne izvršujejo same od sebe (angl. self – executing), temveč so odvisne od volje držav pogodbenic, da razglašajo (angl. promulgate) nacionalne zakone in druge predpise ter jih prostovoljno uveljavljajo (angl. enforce) in izvajajo (angl. implement). V skladu z 12. členom Čikaške konvencije je odgovornost vsake države pogodbenice, da ohranja svojo nacionalno zakonodajo v največjem mogočem obsegu enotno (angl. uniform) s standardi in priporočenimi praksami, ki jih razglašajo (angl. promulgated by) ICAO. V skladu s 37. členom Čikaške konvencije so države pogodbenice zavezane k sodelovanju za zagotavljanje najvišje izvedljive (angl. practicable) stopnje enotnosti (angl. degree of uniformity) nacionalne zakonodaje in postopkov s standardi in priporočenimi praksami. Vendar če države pogodbenice ugotovijo, da je neizvedljivo (angl. impracticable) doseči skladnost, morajo v skladu z 38. členom Čikaške konvencije obvestiti ICAO o razlikah med svojimi nacionalnimi ureditvami in tistimi, ki jih vzpostavljajo standardi in priporočene prakse ICAO. Nacionalno izvajanje je bistveno, da se doseže zahtevano poenotenje za varnost zračnega prometa. Standardi in priporočene prakse ICAO so neposredno zavezujoči le v primeru iz 12. člena konvencije – nad odprtim morjem veljajo pravila, izdana na podlagi Čikaške konvencije.

Izhajajoč iz navedenega, je sporočanje oziroma prigrasitev razlik (angl. notification of differences) zelo pomembna naloga države pogodbenice pri izpolnjevanju obveznosti Čikaške konvencije. Obveznost prigrasitve razlik izhaja iz 38. člena Čikaške konvencije, ki nalaga državam pogodbenicam obveznost prigrasitve razlik med notranjo zakonodajo in praksami ter mednarodnimi standardi, ki so vsebovani v prilogah in njihovih spremembah, kadar je prigrasitev razlik pomembna za varnost zračne navigacije, to je za varnost zračnega prometa. V obvestilu država navede razloge, ki upravičujejo potrebo po razliki od mednarodnih standardov in priporočenih praks ICAO.

K 19. členu

Osnovna uredba nalaga Agenciji Evropske unije za varnost v letalstvu (v nadaljnjem besedilu: EASA), da izdaja certifikacijske specifikacije in druge podrobne specifikacije, sprejemljive načine zagotavljanja skladnosti ter smernice za uporabo te osnovne uredbe in delegiranih in izvedbenih aktov, sprejetih na njeni podlagi. Gre za mehanizem v pravu EU, ki dovoljuje ločevanje med »hard law«, kar je predpis EU (kot so na primer osnovna uredba ter vse delegirane in izvedbene uredbe, sprejete na njeni podlagi), in »soft law«, kar so akti EASA, za izdajo katerih ima EASA podlago v določbi osnovne uredbe. Osnovna

uredba podaja izdelan sistem uporabe teh aktov EASA in tudi druge možnosti, ki so na voljo državam članicam v zvezi s tem.

Ti akti EASA so nezavezujoči standardi, ki jih je EASA sprejela za ponazoritev načinov za ugotavljanje skladnosti z osnovno uredbo ter njenimi delegiranimi in izvedbenimi uredbami. Certifikacijske specifikacije in druge podrobne specifikacije, sprejemljivi načini zagotavljanja skladnosti in smernice, ki jih izda EASA, niso zakonodajne narave. Samodejno ne morejo ustvariti dodatnih obveznosti za regulirane osebe, ki se lahko odločijo, da bodo z drugimi sredstvi dokazale skladnost z veljavnimi zahtevami. Ker pa je zakonodajalec želel, da tak material zagotavlja pravno varnost in prispeva k enotnemu izvajanju, je tak akt, ki ga je sprejela EASA, zagotovil domnevo o skladnosti s pravili, tako da pristojne organe zaveže, da bodo reguliranim osebam, ki izpolnjujejo zahteve iz teh aktov EASA, priznali skladnost s predpisom EU.

Zato je torej treba v notranjem pravu države članice urediti uporabo teh aktov EASA. To je že v dosedanji ureditvi bilo urejeno s Pravilnikom o neposredni uporabi sprejemljivih načinov usklajevanja, navodil, certifikacijskih specifikacij, razlag in pojasnil, začasnih navodil in specifikacij (Uradni list RS, št. 47/19), zakon pa zdaj podaja pravno podlago za nadaljevanje veljavnega urejanja.

K 20. členu

Osnovna uredba določa možnost uporabe mehanizmov o prožnosti (izjeme – angl. exemption in odstopanja – angl. derogation) za odstopanje od zahtev, določenih v predpisih EU. Agencija v skladu s predpisi EU v nujnih nepredvidenih ali časovno omejenih operativnih razmerah ali operativnih potrebah odobri izjeme od izpolnjevanja zahtev predpisov EU in o tem obvesti ministrstvo. Osnovna uredba namreč predpisuje pogoje in postopek za odobritev izjem od izpolnjevanja zahtev predpisov EU (glej 71. člen osnovne uredbe – določbe o prožnosti).

Podoben mehanizem se s tem zakonom vzpostavlja tudi za odstopanje od določb tega zakona, ob smiselni uporabi določb o prožnosti iz predpisov EU, če so seveda podane določene okoliščine (v primerih nujnih nepredvidenih okoliščin, nujnih operativnih razmer ali operativnih potreb, pod pogojem, da ne vplivajo na varnost zračnega prometa, so časovno omejene, nediskriminatorne in sorazmerne glede na okoliščine, ko se na te okoliščine ni mogoče odzvati v skladu z veljavnimi zahtevami). Ta mehanizem se vedno nanaša na posamični, konkretni primer (v zvezi s konkretnim zrakoplovom, konkretno osebo in njeno licenco ali konkretno operacijo) in v obsegu, ki je nujno potreben.

Zakon s to določbo zagotavlja prožnost pri soočanju s posebnimi okoliščinami, kot so nujni varnostni ukrepi in nepredvidene ali omejene operativne potrebe. Zakon tako predvidi take okoliščine in poda pravno podlago za ravnanja, da bi se enakovredna stopnja varnosti lahko dosegala na drug način (ne z uporabo določb tega zakona ali na njegovi podlagi izdanega podzakonskega predpisa). Ministrstvu in agenciji se določi pristojnost, da odobri izjeme od zahtev tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov. Zakon tudi določi postopek v zvezi s tem. Gre torej za primerjalno podoben mehanizem, ki ga v predpisih EU vzpostavlja osnovna uredba v določbah glede uporabe mehanizmov o prožnosti.

Primer okoliščine je na primer izjema od zahtev glede podaljševanja pooblastil v licenci ali zdravniških spričeval zaradi epidemije: ker v času epidemije omejitve onemogočajo doseganje skladnosti s predpisom, ki nalaga na primer rok podaljševanja pooblastila oziroma pričevala, agencija odobri izjemo od zahteve glede časovne veljavnosti zdravniškega spričevala. Drug primer je uvajanje novega tipa zrakoplova: proizvajalec proizvede nov tip zrakoplova, za katerega ne obstaja izpraševalec (na izpitu, za pridobitev licence/dovoljenja). Da se pridobi prvo pooblastilo izpraševalca na takem novem tipu zrakoplova, je treba uveljaviti izjemo glede splošnih pravil za izpraševalca, ki sicer veljajo za izpraševalce (na primer 200 ur letenja (to je naleta) na tipu zrakoplova).

K 21. členu

Osnovna uredba določa možnost uporabe mehanizmov o prožnosti (izjeme – angl. exemption in odstopanja – angl. derogation) za odstopanje od zahtev, določenih v predpisih EU. Agencija v skladu s predpisi EU v nujnih nepredvidenih ali časovno omejenih operativnih razmerah ali operativnih potrebah

odobri izjeme od izpolnjevanja zahtev predpisov EU in o tem obvesti ministrstvo. Osnovna uredba namreč predpisuje pogoje in postopek za odobritev izjem od izpolnjevanja zahtev predpisov EU (glej 71. člen osnovne uredbe – določbe o prožnosti).

K 22. členu

Zakon določi pristojnost za določitev izjem od uveljavljenih pravil, ker se lahko vedno pojavi nova vrsta zrakoplovov, ki jih ni mogoče uvrstiti med nobeno od obstoječih (ne med zrakoplove, ki so urejeni s predpisi EU, ne med zrakoplove, za katere so pristojne države članice). Prav tako se lahko pojavijo nove, specifične dejavnosti. V zvezi s takšnimi zrakoplovi ali dejavnostmi lahko minister dovoli izjeme glede določb iz tega zakona (določbe: plovnost zrakoplovov in vpliv na okolje, osebje v letalstvu, zračni prevoz, letalske operacije in prevoz nevarnega blaga in letališča) in na njegovi podlagi izdanih predpisov. O takih izjemah se lahko odloča samo (s konkretnimi upravnimi akti), kadar niso v nasprotju z javnimi interesi ali interesi zagotavljanja varnosti zračnega prometa. Enako lahko ministrstvo odloči tudi za objekte, namenjene premikanju v zraku, ki jih ni mogoče uvrstiti med zrakoplove, ali o izvajanju specifične dejavnosti z njimi. Ministrstvo o izjemah odloči s konkretnim upravnim aktom.

K 23. členu

V preteklosti je bilo zaznano, da radioamaterji poslušajo radijske frekvence oziroma radijsko komunikacijo v zračnem prometu ter tako slišano glasovno komunikacijo med kontrolorjem zračnega prometa in pilotom letala snemajo in jo nato pošiljajo naprej, z namenom njene javne objave. Predvajanje take komunikacije je bilo v preteklosti zaznano na javno dostopnih slovenskih spletnih mestih.

V primeru varnostnega dogodka s področja letalstva (na primer letalske nesreče) bi javna objava obravnavane glasovne komunikacije lahko izpostavila konkretno osebo (na primer kontrolorja zračnega prometa ali pilota) številnim tveganjem, kot je na primer izguba ugleda in iz tega izvirajoča neposredna in posredna škoda.

Ureditve s področja varstva osebnih podatkov, elektronskih komunikacij in kaznivih dejanj ne dopuščajo, da bi se v zadostni meri zaščitile osebe, ki sodelujejo pri glasovni komunikaciji v letalstvu (osebje izvajalca navigacijskih služb zračnega prometa, piloti in osebje, ki dela na aerodromu).

Obravnavana dejanja snemanja in javne objave glasovne komunikacije bi sicer lahko izpolnjevala znake kaznivega dejanja neupravičenega prisluškovanja in zvočnega snemanja po 137. členu Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16, 27/17, 23/20, 91/20, 95/21, 186/21, 105/22 – ZZNSPP in 16/23), ki v poglavju o kaznivih dejanjih zoper človekove pravice in svoboščine določa kaznivo dejanje v zvezi s »pogovori in izjavami«, vendar kazensko preganjanje takih dejanj ni zadostno, upošteva naravo informacij, ki so predmet izmenjave v glasovni komunikaciji med deležniki v zračnem prometu in so ključne za varnost v zračnem prometu. Ta določba zakona opredeljuje drugačno okoliščino in ne gre za identiteto opisa predlaganega prekrška in kaznivega dejanja neupravičenega prisluškovanja in zvočnega snemanja po 137. členu Kazenskega zakonika.

Potreba po taki ureditvi izhaja tudi iz določb predpisa EU o preiskavah in preprečevanju nesreč in incidentov v civilnem letalstvu, poročanju o dogodkih ter izvajanju storitev ATM/ANS, ki podajajo zahteve glede zapisovanja dvosmerne glasovne komunikacije prek glasovne povezave, komunikacije v ozadju in zapisov zvočnega okolja ter razpoložljivosti teh zapisov za določene namene. Podaja torej zahteve v zvezi z upravičenim snemanjem. Uredba (EU) št. 996/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o preiskavah in preprečevanju nesreč in incidentov v civilnem letalstvu ter razveljavitvi Direktive 94/56/ES (UL L št. 295 z dne 12. 11. 2010, str. 35), s spremembami, namreč v 13. členu (Zavarovanje dokazov) določa, da je država članica, na ozemlju katere se je zgodila nesreča ali resen incident, odgovorna za zagotovitev varnega ravnanja z vsemi dokazi in za sprejetje vseh razumnih ukrepov za zaščito takih dokazov. V 14. členu (Zaščita občutljivih varnostnih informacij) uredba določa, da se zvočni ali slikovni zapisi iz pilotske kabine in njihovi prepisi ter zvočni zapisi v enotah služb

zračnega prometa ustrezno zaščitijo in dajo na voljo ter uporabljajo izključno za namene preiskave v zvezi z varnostjo.

Uredba (EU) št. 376/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o poročanju, analizi in spremljanju dogodkov v civilnem letalstvu, spremembi Uredbe (EU) št. 996/2010 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive 2003/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta in uredb Komisije (ES) št. 1321/2007 in (ES) št. 1330/2007 (UL L št. 122 z dne 24. 4. 2014, str. 18), s spremembami, tudi podaja zahteve, povezane s poročanjem, zbiranjem, shranjevanjem, varovanjem, izmenjavanjem, razširjanjem in analizo vseh informacij v zvezi z varnostjo v civilnem letalstvu ter izvajanjem ustreznih varnostnih ukrepov na podlagi zbranih informacij. Ta določa, kateri organi za katere namene lahko obdelujejo informacije, ki lahko tudi izvirajo iz zapisovanja (tako tudi snemanja) dvosmerne glasovne komunikacije prek glasovne povezave, komunikacije v ozadju in zapisov zvočnega okolja.

Čeprav se torej v določenih okoliščinah potrebuje snemanje glasovne komunikacije in drugih zapisov, javno predvajanje ni sprejemljivo. Zato zakon poda omejitve snemanja in javne objave dvosmerne komunikacije prek glasovne povezave, ki se uporablja v zračnem prometu, komunikacije v ozadju in zapisov zvočnega okolja ter v zvezi s tem določi prekrške.

Pravo EU (predpisi, ki urejajo izvajanje storitev ATM/ANS ter tehnične zahteve in upravne postopke za letalske operacije) podaja tudi obveznost zapisovanja komunikacije v ozadju in hranjenja zapisov zvočnega okolja na delovnem mestu osebja izvajalca služb zračnega prometa ali v pilotski kabini. Tudi za te zapise velja prepoved neupravičenega snemanja in javne objave.

K 24. členu

V zakonu so opredeljena tudi vprašanja, povezana s stavko. Tako so na podlagi objektivnega kriterija določene omejitve, ki jih glede stavke z zakonom lahko predpiše država v skladu z mednarodno pogodbo, ki ureja pravico do sindikalne svobode, ob upoštevanju pravice do stavke. Opredeljene so službe oziroma osebje določenih služb, ki mora med stavko zagotoviti varen in nemoten potek letov. Te določbe pomenijo omejitve, ki jih v zvezi s stavko lahko določi zakon, in pomenijo v demokratični družbi ukrepe, ki so v interesu nacionalne varnosti ali javnega reda ali pa so potrebne za zaščito pravic in svoboščin drugih in predvsem za zagotavljanje varnosti zračnega prometa. Določeni so tudi pogoji v zvezi z uveljavljanjem pravice do stavke ter postopek in način medsebojnih pogajanj.

K 25. členu

Čikaška konvencija podaja obveznost poročanja držav pogodbenic. ICAO je razvil sistem statističnega poročanja držav pogodbenic, ki zahteva od držav, da pošljejo različne podatke o prometu in stroških ter finančne podatke različnih subjektov v letalstvu – upravljavcev javnih letališč, letalskih prevoznikov oziroma operatorjev in drugih. Zakon določi, da minister z navodilom uredi način zbiranja teh podatkov.

V statističnem poročanju se osebni podatki ne zbirajo.

Pooblastilo za nadaljnje podzakonsko urejanje mora biti že na zakonski ravni po vsebini, namenu in obsegu jasno opredeljeno. Pooblastilna določba zadostno opredeljuje nadaljnje podzakonsko urejanje. Morebitno podrobnejše uokvirjanje pooblastilne določbe bi onemogočilo učinkovito urejanje vsebine, saj je odvisno od obveznosti poročanja statističnih podatkov o izvajanju dejavnosti v letalstvu, ki izvirajo iz mednarodnih pogodb, ki zavezujejo Republiko Slovenijo. Gre za materijo, ki na ravni EU ni urejena.

K 26. členu

Člen omogoča možnost sklepanja dogovora za prevzem ali prenos odgovornosti, ki jih imajo države registracije zrakoplovov na podlagi Čikaške konvencije.

Za izvajanje 83.bis člena Čikaške konvencije je treba v zakonu urediti, da ministrstvo sklene dogovor o prenosu odgovornosti izvajanja nadzora za zrakoplove, vpisane v register zrakoplovov. Tak dogovor

ministrstvo sklene, ko se Republika Slovenija v skladu s Čikaško konvencijo šteje za državo registracije zrakoplova, ta zrakoplov pa operator na podlagi pogodbe (na primer na podlagi pogodbe o zakupu zrakoplova brez posadke) uporablja v drugi državi pogodbenici Čikaške konvencije. Obratno lahko ministrstvo sklene dogovor o prevzemu odgovornosti za zrakoplove, vpisane v tuji register, ko se v skladu s Čikaško konvencijo druga država šteje za državo registracije, ta zrakoplov pa operator na podlagi pogodbe uporablja v Republiki Sloveniji. Pri tem se upoštevajo zahteve iz navodil ICAO (v: Doc 10059, Manual on the implementation of Article 83bis of the Convention on International Civil Aviation).

Spričevala o plovnosti, dovoljenje za radijsko postajo in licence ter spričevala, ki jih izda država, od katere je Republika Slovenija prevzela upravne in nadzorne naloge, se štejejo, kot da so izdana v skladu s tem zakonom.

Določbe tega člena ne posegajo v pravico agencije, da s pristojnimi organi držav članic EU sklepa tehnične dogovore o izvajanju posameznih upravnih in nadzornih nalog, povezanih z zrakoplovi, vpisanimi v register zrakoplovov, oziroma z zrakoplovi, vpisanimi v register druge države članice EU.

K 27. členu

V skladu s 64. členom osnovne uredbe je potrebno partnersko sodelovanje med EASA in pristojnimi nacionalni organi držav članic EU, da bi se izboljšalo odkrivanje nevarnih razmer in bi se po potrebi sprejeli sanacijski ukrepi. Osnovna uredba daje državam članicam možnost, da druga na drugo ali na EASA prenesejo odgovornosti za izvajanje nalog iz te uredbe v zvezi s certificiranjem, nadzorom in izvrševanjem, zlasti kadar je to potrebno za večjo varnost in učinkovitejšo uporabo sredstev. Tak prenos bi moral biti prostovoljen, do njega bi lahko prišlo le na podlagi zadostnih zagotovil, da se te naloge lahko opravijo učinkovito, in bi se glede na tesno povezanost med certificiranjem, nadzorom in izvrševanjem moral nujno nanašati na vse naloge v zvezi s pravno ali fizično osebo, zrakoplovom, opremo, aerodromom, sistemom ATM/ANS ali sestavnim delom ATM/ANS, ki jih zadeva prenos. Prenos odgovornosti bi moral temeljiti na medsebojnem soglasju, možnosti preklica prenosa in sklenitvi dogovorov o podrobnostih, potrebnih za zagotovitev nemotenega prehoda in neprekinjenega učinkovitega izvajanja zadevnih nalog. Pri sklenitvi teh podrobnih dogovorov bi bilo treba upoštevati stališča in zakonite interese zadevnih pravnih ali fizičnih oseb, po potrebi pa tudi stališča EASA.

K 28. členu

V skladu s predpisi EU, zakonom, ki ureja zagotavljanje ATM/ANS, in na njihovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ter mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, se za storitve navigacijskih služb zračnega prometa zaračunavajo pristojbine (na zračnih poteh oziroma rutah in terminalih). Veljavni sistem pristojbin je v EU prisoten že več desetletij in v tem času so se pojavile potrebe po učinkoviti izterjavi neplačanih sredstev s strani operatorjev, ki pristojbine ne plačujejo iz poslovnih in drugih razlogov. Izvedbena uredba Komisije (EU) 2019/317 z dne 11. februarja 2019 o določitvi načrta izvedbe in ureditve pristojbin na enotnem evropskem nebu ter razveljavitvi izvedbenih uredb (EU) št. 390/2013 in (EU) št. 391/2013 (UL L št. 56 z dne 25. 2. 2019, str. 1) (v nadaljnjem besedilu: Izvedbena uredba Komisije 2019/317), ki je del pravnega okvira o enotnem evropskem nebu, določa, da države članice zagotovijo, da se po potrebi uporabijo učinkoviti in sorazmerni izvršilni ukrepi za pobiranje pristojbin za storitve navigacijskih služb zračnega prometa. Navedeni ukrepi lahko vključujejo odpoved storitev, zadržanje zrakoplova ali druge izvršilne ukrepe v skladu z zakonodajo. Poleg tega je predpis, ki je določil izvajanje Izvedbene uredbe Komisije 2019/317 v Sloveniji, podal določbo glede zavrnitve izvajanja storitev. Ker pa se Izvedbena uredba Komisije 2019/317 in predpis, ki ureja njeno izvajanje, nanašata le na izvajanje služb zračnega prometa na zračnih poteh oziroma rutah (angl. en-route), se tudi v tem zakonu poda ta določba, da se zagotovi, da ureditev velja za opravljene storitve navigacijskih služb zračnega prometa tako na zračnih poteh kot tudi na terminalih.

Člen sledi temu, da je pomembno okrepiti upravičenja, ki so potrebna, da se zagotovi popolno plačilo za opravljene storitve navigacijskih služb zračnega prometa. Določa obveznost držav članic EU, da vzpostavijo in uvedejo/implementirajo pravni okvir za izvršilne ukrepe. Izvedbena uredba Komisije 2019/317 ni zakonska podlaga, na podlagi katere bi lahko izvajalci navigacijskih služb zračnega prometa

neposredno izvedli izvršilne ukrepe, zato je treba ustrezno pravno podlago zagotoviti v notranjem predpisu. V Sloveniji do zdaj ni bilo vzpostavljenega sistema izterjave neplačanih pristojbin, zato so lahko nastale okoliščine, ko je bil izvajalec služb zračnega prometa dolžan zagotavljati storitev kljub dejstvu, da je bil konkretni operator dolžnik. Taka ureditev se predlaga, ker lahko zaradi neplačevanja pristojbin oziroma nastalih dolgov nastanejo okoliščine, ki vplivajo na delo oziroma delovanje subjektov, ki se v Sloveniji financirajo iz navedenih pristojbin.

Po vzoru rešitev držav članic EU (Češka, Nemčija, Avstrija, Belgija, Bolgarija, Nizozemska, Poljska) se uvede možnost, da se operatorju, ki je dolžnik iz naslova neplačanih pristojbin za storitve navigacijskih služb zračnega prometa na zračnih poteh in/ali terminalih, lahko zavrne storitev, in sicer na način, da se mu ne nudijo operativne storitve, s katerimi bi izvedel prelet zračnega prostora, prilet na letališče, na katerem izvajalec nudi storitev, oziroma odlet z njega. Izvajalec služb zračnega prometa lahko sprejme tak ukrep samo pri operatorju, pri katerem je za pretekle storitve nastal dolg najmanj v višini 5.000 evrov. Ko izvajalec služb zračnega prometa sprejme tak ukrep, o tem obvesti ministrstvo, agencijo, upravljavca javnega letališča, na katerem bo zrakoplovu operatorja zavrnjena storitev, ter Eurocontrol, ki za Republiko Slovenijo na podlagi Večstranskega sporazuma o pristojbinah na zračnih poteh (Zakon o ratifikaciji Večstranskega sporazuma o pristojbinah na zračnih poteh (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 11/95) in dvostranskega dogovora pobira pristojbine. Izvajalec služb zračnega prometa, razen če je med izvajalcem storitev navigacijskih služb zračnega prometa in operatorjem dogovorjeno drugače, znova zagotavlja storitev takoj, ko operator v celoti plača dolg. Izvajalec služb zračnega prometa ne sme zavrniti zagotavljanja storitev, če bi taka zavrnitev lahko vplivala na varnost zračnega prometa, če se je posamezen let zrakoplova operatorja že začel ali če gre za državne zrakoplove, ki so zrakoplovi, ki se uporabljajo za vojaške, policijske, carinske in druge podobne aktivnosti oziroma državne aktivnosti ali podobne dejavnosti ali storitve, kadar se v javnem interesu izvajajo s strani ali v imenu organa z javnimi pooblastili.

Informacija o uvedbi ukrepa zavrnitve izvajanja služb zračnega prometa in njenem izvajanju, ki ga izvajalec služb zračnega prometa sprejme v primeru neplačevanja storitev za opravljene storitve navigacijskih služb zračnega prometa se objavi na način, ki je običajen v letalstvu – z objavo v Zborniku letalskih informacij.

Minister s podzakonskim aktom določi potek izvajanja postopka uvedbe ukrepa zavrnitve izvajanja služb zračnega prometa. V njem se natančno opišejo pristojnosti vseh relevantnih organov in organizacij (ministrstva, agencije, izvajalca služb zračnega prometa, upravljavca javnega letališča, operatorja oziroma dolžnika), podatki o dolžniku, ki jih je treba pridobiti pred začetkom uvedbe ukrepa (identifikacija dolžnika, informacije o dolžniku), določita se način komunikacije z dolžnikom (na primer pisni opomin pred uvedbo ukrepa) ter postopek dejanske uvedbe oziroma izvedbe ukrepa. Pooblastilna določba zadostno opredeljuje nadaljnje podzakonsko urejanje. Ker določba podaja že zelo uokvirjeno ravnanje ob zavrnitvi zagotavljanja službe zračnega prometa, podrobnejša opredelitev pooblastilne določbe ni mogoča.

Predlaga se ureditev po vzoru drugih držav članic EU. Podobno ureditev so namreč sprejele Češka, Nemčija, Avstrija, Belgija, Bolgarija, Nizozemska in Poljska, medtem ko se je Združeno kraljestvo odločilo za ukrep zasega zrakoplova (angl. detention of aircraft).

Primeri vzorčnih ureditev:

- Češka je v svojem zakonu, ki ureja letalstvo, določila najmanj trimesečno zavrnitev izvajanja storitev navigacijskih služb zračnega prometa za let operatorja, pri katerem je nastal dolg v višini 100.000 CKZ (približno 4.000 evrov). Zavrnitev storitev ne sme vplivati na varnost. Informacija o zavrnitvi storitve se sporoči upravljavcu letališča, pristojnemu organu in Eurocontrolu.
- Nemčija ima v svojem zakonu, ki ureja letalstvo, določeno ureditev, da se operatorju, ki ima dolg glede pristojbin vsaj tri mesece, odvzamejo licenca, dovoljenje in odobritev (torej listina, ki jo je za opravljanje storitev operatorja izdal pristojni organ). Ukrep se nanaša na prilet, odlet ali parkiranje zrakoplova in traja do plačila dolga.

- Avstrija ima v svojem zakonu, ki ureja letalstvo, podano ureditev, da imajo izvajalci navigacijskih služb zračnega prometa pravico, da v primeru zamud pri plačilu pristojbin po predhodnem pisnem opozorilu ustavijo izvajanje navigacijskih služb za dolžnika pristojbin do plačila zapadlega zneska.

Uzakonitev ukrepa zavrnitve izvajanja službe zračnega prometa prinaša številne pozitivne posledice:

- zagotovljena je visoka stopnja preglednosti;
- ukrep je predvidljiv za dolžnike in je sprejemljiv, saj niso presenečeni nad njim;
- mogoča je hitra izvedba postopka izvedbe ukrepa;
- vključeni so vsi zainteresirani subjekti;
- dolžnik zaradi uvedbe ukrepa izgubi ugled, zato si prizadeva, da je dolg poravnal pred dejansko uvedbo ukrepa;
- velik je pozitiven učinek proti tretjim osebam, saj so z ukrepom zavrnitve izvajanja služb seznanjeni tudi upravljavci javnih letališč in drugi uporabniki zračnega prostora oziroma operatorji;
- večina postopkov se konča s poravnavo dolga pred dejansko izvedbo ukrepa zavrnitve izvajanja služb zračnega prometa;
- ukrep je razumen in sorazmeren z neplačilom;
- če do ukrepa zavrnitve izvajanja služb zračnega prometa dejansko pride, je plačilo dolga hitro izvedeno, ker je dolžnik na to pripravljen in želi ukrep čim prej odpraviti.

K 29. členu

V skladu s predpisi EU in tem zakonom se plačujejo letališke pristojbine. Pojavile so se potrebe po učinkoviti izterjavi neplačanih sredstev, ki jih dolgujejo operatorji, ki letaliških pristojbin ne plačujejo iz poslovnih in drugih razlogov.

Določba sledi namenu, da je treba vzpostaviti učinkovit sistem, ki bo zagotovil plačilo letaliških pristojbin oziroma bo deloval odvračilno za operatorje glede neplačevanja dolga. V Sloveniji do zdaj ni bilo vzpostavljenega učinkovitega sistema, zato je prihajalo do okoliščin, ko operatorji niso plačevali letaliških pristojbin, upravljavci javnih letališč pa niso imeli učinkovitega mehanizma, ki bi tako neplačevanje preprečeval. Letališke pristojbine so glavni vir prihodkov upravljavcev javnih letališč, zato je treba vzpostaviti pravila, s katerimi se lahko zagotovi redno in nemoteno delovanje javnih letališč.

Po vzoru rešitev v državah članicah EU (Hrvaška) se uvede možnost, da upravljavec javnega letališča lahko prepreči odhod zrakoplova operatorja, ki dolguje plačilo letaliških pristojbin, do plačila skupnega dolga ali do pologa varščine za ta dolg. S to ureditvijo se torej možnost preprečitve odhoda zrakoplova, ki je izredno strog ukrep, uredi le za javna letališča, za katera tudi veljajo pravila glede letaliških pristojbin, ukrepa pa lahko le upravljavec javnega letališča (in ne izvajalci drugih storitev na javnem letališču), ki je odgovoren za celovito obratovanje oziroma delovanje letališča. Določba je opsijska (zapis »lahko«), s čimer se upravljavcu javnega letališča prepušča odločanje glede na posamezno okoliščino, s tem pa se odpre možnost tudi za drugačne oblike razreševanja plačila dolga. Določba izrecno dopušča tudi dve možnosti, s katerima se preneha zadržanje zrakoplova – do plačila skupnega dolga ali do pologa varščine za ta dolg.

Podajo se tudi omejitve, v okviru katerih upravljavec javnega letališča ne sme preprečiti odhoda zrakoplova, če bi taka preprečitev ogrožala varnost oseb na krovu zrakoplova, če bi vplivala na varnost zračnega prometa, če gre za nujni let zrakoplova v medicinske in humanitarne namene (ki ni vedno let državnega zrakoplova ali državna aktivnost) ali če gre za državne zrakoplove in izvajanje državnih aktivnosti. S tem se omejijo okoliščine, v katerih mora upravljavec javnega letališča sprejeti odločitev o tem ukrepu.

Podaja se tudi pravilo, kdaj je upravljavec javnega letališča dolžan dovoliti odhod zrakoplova – razen če je med upravljavcem javnega letališča in operatorjem dogovorjeno drugače, upravljavec javnega letališča zagotovi odhod zrakoplova takoj, ko operator v celoti plača dolg.

Ko upravljavec javnega letališča sprejme odločitev o preprečitvi odhoda zrakoplova, o tem takoj obvesti ministrstvo, agencijo in izvajalca služb zračnega prometa. Obveščanje je namenjeno seznanjanju

pristojnih organov z ukrepom: ministrstva kot regulatornega organa, agencije kot nadzornega organa, izvajalca služb zračnega prometa pa iz operativnih razlogov.

Poda se tudi možnost upravljavcu javnega letališča da učinkovito izvaja svojo dejavnost na relevantnih površinah. Upravljavec javnega letališča lahko po preteku treh mesecev zrakoplov, ki je parkiran več kot tri mesece, umakne s postajališča za zrakoplove (angl. aircraft stand) in tako omogoči učinkovito upravljanje teh površin. Ker gre pri tem za ravnanje z zrakoplovom, se določi, da upravljavec javnega letališča v tem primeru ne odgovarja za škodo, ki nastane na zrakoplovu ali premoženju na krovu zrakoplova.

Za podrobnejše urejanje okoliščin in načina izvedbe preprečitve odhoda zrakoplova se poda pooblastilna določba za nadaljnje urejanje: minister podrobneje določi način preprečitve odhoda zrakoplova zaradi neplačila letaliških pristojbin (s podzakonskim aktom). Pooblastilna določba zadostno opredeljuje nadaljnje podzakonsko urejanje. Ker določba podaja že zelo uokvirjeno ravnanje ob preprečitvi odhoda zrakoplova zaradi neplačila letaliških pristojbin, podrobnejša opredelitev pooblastilne določbe ni mogoča.

K 30. členu

Za varen, reden in tekoč zračni promet je treba zagotoviti podatke in informacije, ki so pomembni za varnost zračnega prometa oziroma letenja in se objavljajo na način, ki je običajen v letalstvu oziroma zračnem prometu. V skladu z mednarodnimi standardi in priporočeno prakso Priloge 15 k Čikaški konvenciji ter ob upoštevanju predpisa EU o skupnih zahtevah za izvajalce storitev upravljanja zračnega prometa/izvajanja navigacijskih služb se izdajajo Zbornik letalskih informacij (angl. Aeronautical Information Publication, AIP) in druge oblike letalskih informacij (dodatki k AIP, NOTAM, zbirke predpoletnih informacij, letalske informativne okrožnice ter kontrolni sezname in sezname veljavnih NOTAM).

Objavljajo se lahko tudi druge letalske informacije in letalske karte, kot jih država opredeli, da so potrebne za varen, reden in tekoč zračni promet in za katere ni obveznosti v pravu EU in mednarodnih standardih ICAO. Letalske informacije se namreč lahko zagotavljajo tudi za nejavna letališča (ki niso javna in namenjena za mednarodni zračni promet). Za ta ni obveznosti, da se podatki o njih objavljajo v Zborniku letalskih informacij ali na drug način. So pa tudi te informacije (lahko) pomembne za zagotavljanje varnega, rednega in tekočega zračnega prometa in morajo kot take dosegati ustrezno raven zahtev glede kakovosti podatkov, ki so določeni s predpisi EU in temeljijo na mednarodnih standardih.

Tako se določi, da minister izda predpis o objavi letalskih informacij in letalskih kart, vendar le tistih, ki niso urejene s predpisi EU. Pooblastilna določba zadostno po vsebini, namenu in obsegu jasno opredeljuje nadaljnje podzakonsko urejanje.

Hkrati se pristojnost za objavlanje teh letalskih informacij in letalskih kart določi izvajalcu letalskih informacijskih služb. Predpis EU, konkretno uredba EU o skupnih zahtevah za izvajalce storitev upravljanja zračnega prometa/izvajanja navigacijskih služb, že podaja zahteve glede zagotavljanja letalskih informacij in obveznost izvajalca letalskih informacijskih služb (angl. aeronautical information services), in za te nacionalna ureditev ni mogoča.

Določi se tudi, da so izvajalci storitev, kot jih določa ta zakon, organi javne uprave in drugi originatorji podatkov, ki so potrebni za objavo letalskih informacij in letalskih kart (torej potrebni za pripravo produktov, to je letalskih informacij in letalskih kart), dolžni redno zagotavljati podatke za objavo letalskih informacij in letalskih kart. Ti podatki se zagotovijo izvajalcu letalskih informacijskih služb ali drugemu subjektu, kot to določi predpis, izdan na podlagi tega zakona. S tem se ustvarja obveznost zagotavljanja podatkov za subjekte, ki imajo določene podatke, ki so potrebni za izdelavo letalskih informacij in letalskih kart – to so originatorji podatkov, kot so na primer upravljavci javnih letališč, državni organi, kot so ministrstvo, pristojno za obrambo, ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, ministrstvo, pristojno za okolje, in drugi. Originatorji podatkov so določeni v predpisu EU, ki ureja skupne zahteve za izvajalce storitev ATM/ANS, in njegovih izvedbenih predpisih.

Da se zagotovi, da se vse letalske informacije objavljajo v slovenskem jeziku poleg angleškega (kar je sicer običajna zahteva iz mednarodnih standardov), se poda obveznost po objavi letalskih informacij (ki so urejene s predpisi EU) v slovenskem in angleškem jeziku. S to določbo se bo tako vzpostavila obveznost dvojezične objave.

K tej določbi spada prehodna določba, ki podaja rok za objavo letalskih informacij, ki so urejene s predpisi EU, v slovenskem jeziku, in sicer v dveh letih po začetku veljavnosti zakona. Izdelavo prve slovenske jezikovne različice besedil iz prejšnjega stavka zagotovi ministrstvo. Konkretno je mišljen Zbornik letalskih informacij, ki se v času priprave tega zakona objavlja le v angleškem jeziku. Ker gre za obsežno nalogo, ki terja tudi ustrezno jezikovno redakcijo, se določi, da izdelavo prve slovenske jezikovne različice besedil iz prejšnjega stavka zagotovi ministrstvo. Ministrstvo mora tako zagotoviti sredstva kot tudi jezikovno redakcijo besedil.

K 31. členu

Člen vsebuje zahtevo, da sme v slovenskem zračnem prostoru leteti samo zrakoplov, ki je registriran. Zahteva po registraciji zrakoplovov izhaja iz Čikaške konvencije, ki prepoveduje, da bi bili neregistrirani zrakoplovi udeleženi v mednarodnem zračnem prometu. Vsaka država pogodbenica odgovarja za zrakoplove, ki so vpisani v njen register zrakoplovov (to je država registracije), mednarodni standardi in priporočene prakse ICAO pa vežejo na državo registracije številne pogoje, ki so ključni za zagotavljanje varnega letenja. Izjemoma lahko v slovenskem zračnem prostoru leti zrakoplov, ki ni registriran, kadar njegova registracija ni obvezna v skladu s predpisi EU, tem zakonom in predpisi, izdanimi na podlagi tega zakona.

K 32. členu

Temelj registracije zrakoplovov je 17. člen Čikaške konvencije, ki določa, da ima zrakoplov nacionalnost države, v kateri je registriran. V skladu s tem zakon določa, da ima zrakoplov, ki je registriran v Republiki Sloveniji, slovensko državno pripadnost. Pri tem zrakoplov ne sme biti registriran v več kot eni državi, saj Čikaška konvencija prepoveduje dvojno registracijo, vendar omogoča, da se registracija prenese iz ene države v drugo. Čikaška konvencija in njene priloge na državo registracije vežejo odgovornost države za vse aktivnosti, povezane z varnim delovanjem zrakoplovov, zato je registracija ključnega pomena.

V register zrakoplovov se vpišejo zrakoplovi, ki imajo spričevalo o plovnosti ali dovoljenje za letenje v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi. To pomeni, da se v skladu s členom tega zakona, ki določa spričevalo o plovnosti in dovoljenje za letenje, v register zrakoplovov vpišejo zrakoplovi, ki so urejeni s predpisi EU (ureja jih osnovna uredba) in morajo imeti spričevalo o plovnosti, s katerim se dokazuje skladnost s certifikatom tipa.

Prav tako se v register zrakoplovov vpisujejo zrakoplovi, ki niso urejeni s predpisi EU (osnovna uredba jih torej ne ureja) in morajo imeti dovoljenje za letenje, s katerim se dokazuje skladnost z zahtevami za posamezno vrsto zrakoplova oziroma potrjuje projekt tipa za varno letenje na podlagi slovenskih notranjih predpisov, to je podzakonskega predpisa, ki ureja plovnost več vrst zrakoplovov iz Priloge 1 k osnovni uredbi.

V register zrakoplovov se vpisujejo tudi sistemi brezpilotnih zrakoplovov, katerih zasnovo je treba certificirati v skladu s predpisi EU.

V register zrakoplovov se ne vpisujejo naprave za prosto letenje in tisti privezani zrakoplovi, za katere se v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ne izdajajo spričevala o plovnosti ali dovoljenja za letenje (to je se ne izdaja certifikat tipa ali ne potrjuje projekt tipa za varno letenje). Navedeno pomeni, da se v register zrakoplovov ne vpisujejo naprave za prosto letenje, ki jih ureja predpis o prostem letenju, in tisti privezani zrakoplovi, za katere se osnovna uredba ne uporablja, kot to določa 2. točka Priloge 1 k osnovni uredbi.

Vsaka država pogodbenica mora na zahtevo druge države pogodbenice ali ICAO zagotoviti informacije o registraciji in lastništvu določenega zrakoplova, registriranega v tej državi (zahteva 21. člena Čikaške konvencije).

Republika Slovenija je s sprejetjem Zakona o ratifikaciji Konvencije o mednarodnem priznanju pravic na letalu (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 3/97) v svoj pravni red prenesla določbe Konvencije o mednarodnem priznanju pravic na letalu (tako imenovana Ženevska konvencija iz leta 1948), ki v prvem odstavku 2. člena določa, da morajo biti vsi vpisi, ki se nanašajo na letalo, v istem registru.

K 33. členu

V skladu z 20. členom Čikaške konvencije mora imeti vsak zrakoplov, udeležen v mednarodnem zračnem prometu, ustrezno državno pripadnost in registrske oznake. Člen določa, da mora imeti slovenski zrakoplov, to je zrakoplov, ki je registriran v Republiki Sloveniji, oznako državne pripadnosti »S5« in registrsko oznako Republike Slovenije. Na zrakoplovu so lahko tudi druge oznake in napisi (na primer reklamni napisi), ki pa ne smejo vplivati na vidnost oznake državne pripadnosti in registrske oznake. Na zrakoplovu sta lahko nameščeni tudi zastavi Republike Slovenije in EU.

Oznaka »S5« je za Republiko Slovenijo določena s Prilogo 7 k Čikaški konvenciji. Registrsko oznako, ki sledi državni oznaki, določi agencija za vsak zrakoplov posebej.

Registrska oznaka se pridobi z registracijo (to je vpisom v register), vendar jo lahko prihodnji predlagatelj registracije še pred začetkom postopka registracije, to je pred vložitvijo predloga za registracijo, rezervira. Če prihodnji predlagatelj ta podatek potrebuje zaradi nakupa oziroma najema, sklenitve zavarovanja, barvanja registrske oznake in pridobitve dovoljenja za radijsko postajo za zrakoplov, ki se prvič vpisuje v register, mu agencija na njegov predlog izda potrdilo o rezervaciji registrske oznake.

Člen poda tudi pravno podlago, da minister izda predpis, s katerim podrobneje določi oznako državne pripadnosti Republiki Sloveniji in registrsko oznako, način njenega določanja, druge oznake in napise na zrakoplovu, namestitve ter izjeme glede na vrsto in kategorijo zrakoplova. Pooblastilna določba po vsebini, namenu in obsegu zadostno in jasno opredeljuje nadaljnje podzakonsko urejanje.

K 34. členu

V členu so določeni pogoji, ki morajo biti izpolnjeni za registracijo zrakoplova v Republiki Sloveniji.

Prvi pogoj zahteva, da zrakoplov ni registriran v nobeni drugi državi in pomeni izvajanje zahtev Čikaške konvencije, ki prepoveduje dvojno registracijo.

Drugi pogoj zahteva, da je imetnik lastninske pravice na zrakoplovu državljan Republike Slovenije, države članice EU, države članice Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije ali pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, državi članici EU, državi članici Evropskega gospodarskega prostora in Švicarski konfederaciji.

Če drugi pogoj ni izpolnjen, se lahko registrira tudi zrakoplov, katerega uporabnik, ki ima sklenjeno pogodbo o zakupu zrakoplova za najmanj šest mesecev, je državljan Republike Slovenije, države članice EU, države članice Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije ali pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, državi članici EU, državi članici Evropskega gospodarskega prostora in Švicarski konfederaciji.

Registracija zrakoplovov pomeni izpolnitev obveznosti, ki izhajajo iz Čikaške konvencije. V 17. členu konvencije je določeno, da zrakoplov pripada državi, v kateri je registriran, in v 18. členu, da zrakoplov ne more biti veljavno registriran v dveh državah hkrati, s čimer je v danem trenutku znano, katera je država registracije, ki izvaja nadzor nad zrakoplovom. Prav zaradi potreb izvajanja nadzora se registrira tudi zrakoplov, katerega uporabnik ima sklenjeno pogodbo o zakupu zrakoplova za najmanj šest mesecev.

Uporabnik na zrakoplovu z registracijo ne pridobi lastninske pravice, nasprotno pa je v primeru, ko predlagatelj izkaže pravni naslov za pridobitev lastninske pravice. V tem primeru ima register zrakoplovov dvojno naravo, saj poleg pridobitve državne pripadnosti zrakoplova predlagatelj z registracijo (to je vpisom v register) pridobi tudi lastninsko pravico. Zakon o obligacijskih in stvarnopravnih razmerjih v letalstvu namreč določa, da se lastninska pravica na zrakoplovu pridobi na podlagi pravnega posla z vpisom v register zrakoplovov. S tem je uveljavljen enak pravni režim pridobitve lastninske pravice na zrakoplovu, kot velja za pridobitev lastninske pravice na nepremičnini. Vpis stvarne pravice na nepremičnini (smiselno na zrakoplovu) v zemljiško knjigo (smiselno v register zrakoplovov) je konstitutiven.

Za pridobitev lastninske pravice na zrakoplovu v skladu z Zakonom o obligacijskih in stvarnopravnih razmerjih v letalstvu se najprej zahteva sklenitev zavezovalnega pravnega posla, ki je obligacijskopravna pogodba, iz katere izhaja pravni naslov za prenos lastninske pravice (na primer prodajna, darilna pogodba). Sledi zahteva po sklenitvi razpolagalnega pravnega posla, s katerim se vrši prenos lastninske pravice (po vzoru zemljiškoknjžnega dovolila je nekakšno »registrsko« dovolilo izrecna izjava osebe, katere pravica na zrakoplovu se prenaša ali spreminja, da dovoljuje registracijo). Tretji odstavek tega člena omogoča, da se v Republiki Sloveniji registrira zrakoplov, ki nima spričevala o plovnosti ali dovoljenja za letenje oziroma druge ustrezne listine agencije iz poglavja tega zakona o plovnosti (plovnostna listina), pod pogojem, da jo pridobi v šestih mesecih od registracije. V veljavni ureditvi je namreč prihajalo do težav, ker je preverjanje plovnosti lahko dolgotrajnejše in odvisno od predhodne dokumentacije zrakoplova, poleg tega agencija pristojnost za izdajo plovnostne listine pridobi šele z registracijo.

K 35. členu

Člen določa pravno podlago za vodenje registra zrakoplovov, ki je v Republiki Sloveniji v pristojnosti agencije. V členu so določene vrste podatkov, ki se vpisujejo v register. V register se tako vpisujejo podatki o zrakoplovih, imetnikih stvarnih ali obligacijskih pravic na zrakoplovih, za katera zakon določa, da se vpišejo v register zrakoplovov, spremembah identifikacijskih podatkov o imetnikih vpisanih pravic ter stvarnih in obligacijskih pravicah in pravnih dejstvih, za katera zakon določa, da se vpišejo v register zrakoplovov. V register se vpiše podatek o imetniku lastninske pravice na zrakoplovu in uporabniku zrakoplova, ki je sklenil zakupno pogodbo v trajanju več kot šest mesecev.

Republika Slovenija je s sprejetjem Zakona o ratifikaciji Konvencije o mednarodnem priznanju pravic na letalu v svoj pravni red prenesla določbe Konvencije o mednarodnem priznanju pravic na letalu (tako imenovana Ženevska konvencija), ki v prvem odstavku 2. člena določa, da morajo biti vsi vpisi, ki se nanašajo na letalo, v istem registru.

Ti podatki so zaradi zagotavljanja varnosti pravnega prometa javni, če ni z zakonom drugače določeno. Enotna matična številka (EMŠO) oziroma matična številka imetnika pravic na zrakoplovu, ki ni rezident Republike Slovenije, stalno prebivališče, začasno prebivališče, naslov za vročanje, elektronski naslov za vročanje, stalni naslov v tujini in začasni naslov v tujini ter državljanstvo niso javni podatki.

Zaradi zagotavljanja varstva osebnih podatkov tudi zbirka listin ni javna.

K 36. členu

Člen določa, da se register zrakoplovov vodi v elektronski obliki, kar je v skladu z načelom informatizacije javne uprave. Elektronsko vodenje registra zrakoplovov omogoča lažji in hitrejši dostop do podatkov zainteresiranim osebam, kar je v skladu z načelom zagotavljanja pravne varnosti in modernizacijo postopka vodenja registra za agencijo.

Podrobnejšo ureditev načina izvedbe vpisov pravic in pravnih dejstev v zvezi z zrakoplovi v register zrakoplovov določi minister s pravilnikom. Ta pooblastilna določba po vsebini, namenu in obsegu zadostno in jasno opredeljuje nadaljnje podzakonsko urejanje.

K 37. členu

V tem členu je določeno, kateri podatki se vodijo v registru zrakoplovov. Podatki imetnika stvarnih ali obligacijskih pravic na zrakoplovu, ki je fizična oseba, so ime in priimek, stalno prebivališče, začasno prebivališče, naslov za vročanje, elektronski naslov za vročanje, stalni naslov v tujini in začasni naslov v tujini, enotna matična številka (EMŠO) oziroma matična številka lastnika ali uporabnika, ki ni rezident Republike Slovenije, in državljanstvo. Podatki imetnika stvarnih in obligacijskih pravic na zrakoplovu, ki je pravna oseba oziroma poslovni subjekt, so firma, podatek o datumu vpisa v Poslovni register Slovenije, poslovni naslov in matična številka.

Enotna matična številka (EMŠO) oziroma matična številka imetnika pravic na zrakoplovu, ki ni rezident Republike Slovenije, in državljanstvo niso javni podatki.

V skladu s predpisi o varovanju osebnih podatkov se v zakonu določijo namen zbiranja podatkov, rok njihove hrambe in povezanost z drugimi registri. Identifikacijski podatki iz tega člena, vpisani v register zrakoplovov, se zbirajo in uporabljajo za izvajanje nalog agencije po tem zakonu ter zaradi njihovega pošiljanja organom in organizacijam, ki imajo za izvajanje zakonsko določenih nalog te podatke pravico obdelovati. Omogočena je povezava z drugimi registri, in sicer z matično evidenco (CRP) in Poslovnim registrom Slovenije pri AJPES. Spremembe podatkov lastnikov in uporabnikov v teh evidencah se samodejno prenesejo tudi v register zrakoplovov. Namen povezovanja je pridobivanje točnih in ažurnih podatkov ter zagotavljanje varnosti pravnega prometa. Takšen namen povezovanja zbirk izhaja tudi iz Pomorskega zakonika, Zakona o motornih vozilih in Zakona o sodnem registru. Povezovanje zbirk velja le za slovenske državljanke.

Namen povezovanja iz tega člena je pridobivanje točnih in ažurnih podatkov ter zagotavljanje varnosti pravnega prometa (zaradi pridobitnega načina lastninske pravice na zrakoplovu).

Določbe o povezovanju zbirk ne odvežejo imetnika stvarne ali obligacijske pravice na zrakoplovu, da agenciji sporoči spremembe teh podatkov, ker so ti podatki pomembni za izdajo novega potrdila o vpisu v register, na katerem morajo biti podatki točni. V skladu z 29. členom Čikaške konvencije mora imeti zrakoplov na krovu potrdilo o vpisu, zato morajo biti podatki na potrdilu v vsakem trenutku točni (in ažurni).

Zaradi zagotovitve resničnega dejanskega stanja vpisov mora imetnik stvarne ali obligacijske pravice na zrakoplovu (ki na primer proda zrakoplov kupcu kot »prihodnjemu lastniku«, ki nato vloži predlog za registracijo) agenciji sporočiti spremembo, ki vpliva na vpisana pravna razmerja, v osmih dneh od nastale spremembe. Če sprememb ne sporoči, s tem stori prekršek.

K 38. členu

V členu je določeno, da lahko vsakdo pregleduje javne podatke iz registra zrakoplovov in zahteva njihov izpisek. S tem se uresničuje načelo javnosti, vendar je treba upoštevati omejitve dostopa do osebnih podatkov.

Pravica do dostopa do podatkov ne pomeni pravice do dostopa do podatkov o imetnikih pravic, ki niso vezani na posamezen zrakoplov, četudi je takšen dostop v registru tehnično (programsko) mogoč. Prav tako nihče nima pravice do dostopa do podatkov na način, ki bi omogočal ugotovitev, ali je določena oseba lastnik ali imetnik drugih pravic na katerem koli zrakoplovu. To na primer pomeni, da lahko vsakdo pri pregledu registracije posameznega zrakoplova pridobi podatek, kdo je lastnik in ali je pri zrakoplovu vpisana hipoteka. Ne sme pa poizvedovati o določenem posamezniku, ali je lastnik zrakoplovov ali imetnik drugih pravic na zrakoplovih.

Pravico do vpogleda v podatke o tem, ali je določena oseba lastnik oziroma imetnik drugih pravic na katerem koli zrakoplovu, in izpisa teh podatkov pa imajo osebe s pravnim interesom:

- upniki, ki te podatke potrebujejo zaradi uveljavitve svoje terjatve do te osebe, če to terjatev dokažejo z listino, ki je izvršilni naslov in na podlagi katere je mogoče dovoliti izvršbo proti tej osebi, ali z

drugimi listinami oziroma dokazi, na podlagi katerih je mogoče dovoliti zavarovanje proti tej osebi, in druge osebe, ki izkažejo pravni interes,

- državni organi, notarji, izvršitelji, stečajni upravitelji in detektivi za potrebe izvrševanja svojih pooblastil in dolžnosti ter
- imetniki pravic glede pravic, ki so v njihovo korist vpisane v register.

O dostopu do podatkov za osebo iz prve alineje prejšnjega odstavka odloči agencija na podlagi obrazložene pisne zahteve, h kateri so priložene listine in drugi dokazi o obstoju okoliščin, zaradi katerih je dostop do podatkov dopusten. Drugim osebam iz prejšnjega odstavka se dostop do podatkov zagotavlja z neposrednim elektronskim dostopom.

Člen poda tudi pravno podlago, da minister izda predpis, s katerim podrobneje določi način dostopa in zagotavljanja javnosti do teh podatkov. Ta pooblastilna določba po vsebini, namenu in obsegu zadostno in jasno opredeljuje nadaljnje podzakonsko urejanje.

K 39. členu

V tem členu je po vzoru načel zemljiškoknjižnega postopka določeno načelo vrstnega reda odločanja o vpisih kot eno od načel postopka vpisa v register zrakoplovov. O vpisih v register zrakoplovov glede posameznega zrakoplova agencija odloča po vrstnem redu, ki se določi po trenutku, ko je agencija prejela predlog za vpis oziroma ko je prejela listino, na podlagi katere o vpisu odloča po uradni dolžnosti.

Dokler ni dokončno odločeno o vpisih posameznega zrakoplova, ni dovoljeno odločati o vpisih glede istega zrakoplova v postopku, ki se je začel pozneje. Določba preprečuje nastanek nevzdržnega pravnega stanja, v katerem bi bilo o dveh ali več vpisih, ki se nanašajo na isti zrakoplov, odločeno različno.

Vpisi pravic in pravnih dejstev, za katera zakon določa, da se vpišejo v register zrakoplovov, učinkujejo od trenutka, ko je agencija prejela predlog za vpis oziroma ko je prejela listino, na podlagi katere o vpisu odloča po uradni dolžnosti. S to določbo se ščiti vrstni red (pridobitve) pravice, kar je smiselno podobno prvemu odstavku 168. člena Zakona o obligacijskih in stvarnopravnih razmerjih v letalstvu (Uradni list RS, št. 27/11 – uradno prečiščeno besedilo), ki določa, da je pravni učinek vpisa v register zrakoplovov v odnosu do tretjih oseb odvisen od vrstnega reda vpisa, drugemu odstavku 168. člena istega zakona (za vrstni red vpisa v register zrakoplovov je odločilen trenutek, ko je predlog vpisa prispel k pristojnemu organu, ki vodi register zrakoplovov) in drugemu odstavku 169. člena istega zakona (za tretje osebe stvarne pravice učinkujejo od trenutka vpisa v register zrakoplovov).

K 40. členu

V tem členu je po vzoru načel zemljiškoknjižnega postopka določeno načelo formalnosti postopka kot eno od načel postopka vpisa v register zrakoplovov. Agencija v postopku odloča o pogojih za vpis v register zrakoplovov samo na podlagi listin, za katere zakon določa, da so podlaga za vpis, in na podlagi stanja vpisov v registru zrakoplovov v trenutku začetka postopka. Gre za odstop od ureditve v Zakonu o splošnem upravnem postopku, saj v postopku vpisa v register zrakoplovov ni mogoče dokazovanje z drugimi dokaznimi sredstvi. Dokazovanje je mogoče samo z listinami, opisno določenimi v členu tega zakona, ki ureja listine, ki so podlaga za registracijo, in členu tega zakona, ki ureja izbris iz registra.

K 41. členu

Po vzoru zemljiške knjige je v tem členu določeno, da so vpisi v register zrakoplovov dovoljeni v korist osebe, v katere korist učinkuje listino, ki je podlaga za vpis, in proti osebi, ki je v registru vpisana kot imetnik pravic, na katero se vpis nanaša (ki je ista oseba, proti kateri učinkuje listino, ki je podlaga za vpis). Prodajalec, ki je vpisan kot lastnik v registru zrakoplovov, sklene prodajno pogodbo za zrakoplov s kupcem, in ta se želi vpisati v register. Določba pomeni uveljavitev načela pravnega prednika, ki omogoča, da je iz registra razvidna kontinuiteta položajev imetnikov stvarnopravnih pravic, kar je ključno pri vpisu s konstitutivnim učinkom.

K 42. členu

Zakon o obligacijskih in stvarnopravnih razmerjih v letalstvu določa pravni režim pridobitve stvarnih pravic na zrakoplovih, ki se približuje pravnemu režimu, ki velja za nepremičnine, zlasti z vidika *iustus titulus* pridobitve stvarnih pravic. Uveljavitev načela zaupanja v zemljiško knjigo varuje dobrovernega pridobitelja stvarne pravice na nepremičnini, ki se je zanesel na podatke o pravicah, ki so vpisani v zemljiško knjigo, zato glede na konstitutivni učinek vpisa (stvarnih) pravic na zrakoplovu v register temu načelu sledimo tudi pri vpisih v register zrakoplovov.

Takšno stališče je dodatno podprto tudi s primerjalnopravnega vidika. Agencija za civilno letalstvo Republike Češke vodi tako imenovani letalski register (češko letecký rejstřík). V šestem odstavku 4. člena češkega zakona o letalstvu je določeno, da potrdilo o registraciji letala potrjuje lastništvo letala. V prvem odstavku 5.b člena zakona je tudi izrecno določeno, da začne prenos lastninske in zastavne pravice na zrakoplovu, vpisanem v register, veljati z dnem vpisa v register. Vpisi v register imajo torej konstitutivni učinek. Češki »civilni zakonik« v delu, ki se nanaša na stvarne pravice (980. člen), ureja tako imenovano »načelo materialne javnosti« (češko princip materiální publicity), s katerim se varuje dobroverni pridobitelj. Načelo je po vsebini enako načelu zaupanja. »Načelo materialne javnosti« se ne nanaša samo na njihov »register nepremičnin« (češko katastr nemovitosti, ki v istem registru združuje podatke našega zemljiškega katastra in zemljiške knjige), ampak tudi na druge javno dostopne evidence, kot je na primer letalski register.

Kdor izpolni pogoje za vpis pravice ali pravnega dejstva na zrakoplovu v register zrakoplovov v svojo korist in tega vpisa ne predlaga, nosi vse škodljive posledice takšne opustitve. Po vzoru načela zaupanja v zemljiško knjigo to velja za stvarne pravice, zaradi namena vpisa obligacijskih pravic in pravnih dejstev v zvezi z zrakoplovi za izvajanje nadzora pa mora biti izkazana določena stopnja skrbnosti tudi pri vpisu teh.

Register zrakoplovov je javna knjiga, v kateri so vpisani podatki o zrakoplovih, imetnikih stvarnih ali obligacijskih pravic na zrakoplovih, za katera zakon določa, da se vpišejo v register zrakoplovov, spremembah identifikacijskih podatkov o imetnikih vpisanih pravic ter stvarnih in obligacijskih pravicah in pravnih dejstvih, za katere zakon določa, da se vpišejo v register zrakoplovov. Ti podatki so zaradi zagotavljanja varnosti pravnega prometa javni, če ni s tem zakonom drugače določeno.

Načelo javnosti je eno temeljnih načel javnih knjig, njegov poseben vidik pa je izražen v publicitetnih učinkih vpisa. Vpis v javno knjigo ima publicitetni učinek takrat, ko se z vpisom šteje, da je vpisani podatek javno objavljen in s tem vsakomur znan. V tem členu je zato določeno, da se nihče ne more sklicevati na to, da od dneva vpisa podatka o pravici ali pravnem dejstvu, za katerega zakon določa, da se vpiše v register zrakoplovov, ni poznal tega podatka.

K 43. členu

Postopek vpisa v register zrakoplovov je (poseben) upravni postopek, zato se vpisi v register opravljajo v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, le, če ta zakon ne določa drugače. V postopku vpisa v register zrakoplovov se tako primarno uporabljajo določbe tega zakona, medtem ko se določbe Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb; v nadaljnjem besedilu: ZUP) uporabljajo subsidiarno.

K 44. členu

V prvem odstavku tega člena je določeno, da se postopek registracije zrakoplova (sem spada tudi »deregistracija«) začne z vložitvijo predloga za registracijo, s čimer je uveljavljeno načelo dispozitivnosti. To pomeni, da je predlog za registracijo pogoj za začetek postopka, medtem ko sta tek in končanje postopka odvisna izključno od volje predlagatelja, ki lahko predlog spremeni ali umakne. Dispozitivnost se kaže tudi v tem, da agencija odloča v mejah postavljenega zahtevka (to je predloga) in ne sme odločiti več ali kaj drugega, kot je predlagal predlagatelj. Postopek registracije je praviloma predlagalni

postopek, vendar pa je v drugem odstavku tega člena uveljavljeno načelo oficialnosti kot popravek načela dispozitivnosti, ki omogoča, da se z namenom varovanja javnega interesa postopek lahko začne tudi po uradni dolžnosti, če so za to izpolnjeni pogoji.

K 45. členu

Člen daje aktivno legitimacijo za vložitev predloga za registracijo, na podlagi katerega se začne postopek registracije, imetniku lastninske pravice ali imetniku (obligacijske) pravice do uporabe zrakoplova v trajanju najmanj šest mesecev, ki je državljan Republike Slovenije, države članice EU, države članice Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije ali pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, državi članici EU, državi članici Evropskega gospodarskega prostora in Švicarski konfederaciji.

K 46. členu

V členu je določena vsebina predloga za registracijo, ki mora obsegati navedbo agencije, podatke upravičenega predlagatelja, podatek o morebitnem zakonitem zastopniku oziroma pooblaščenцу, natančno oznako zrakoplova (zajema podatke o proizvajalcu, proizvajalčevo oznako zrakoplova, serijsko številko in registrsko oznako v primeru sprememb v zvezi z registriranim zrakoplovom), navedbo listin, ki so podlaga za registracijo, in podatek o nevpisanosti v register zrakoplovov, če gre za nov zrakoplov, ali o izbrisu iz registra zrakoplovov prejšnje države.

Predlagatelj na predlogu za registracijo v obliki obrazca označi, kaj želi doseči (vpis ali izbris) in na katero pravico se vpis ali izbris nanaša.

K 47. členu

Člen določa ravnanje agencije v primeru, ko prejme nepopoln ali nerazumljiv predlog za registracijo. Agencija od upravičenega predlagatelja zahteva, naj predlog dopolni v 30 dneh od prejema poziva. V skladu s prvim odstavkom 67. člena ZUP uradna oseba v vsakem posameznem primeru določi rok za dopolnitev ali popravo nerazumljive ali nepopolne vloge, vendar pa je glede na izkušnje agencije v praksi 30-dnevni rok primerno dolg za dopolnitev predloga, najpogosteje zaradi zagotovitve slovenskega prevoda listine, ki je podlaga za vpis in je sestavljena v tujem jeziku, kadar agencija presodi, da je prevod potreben. Rok je tudi dovolj dolg za overitev podpisa na zasebni listini ali pečata na javni listini, če upravičeni predlagatelj tega ni storil prej.

Če upravičeni predlagatelj predlog v 30-dnevnom roku dopolni, se šteje, da je bil predlog vložen tisti dan, ko je bil prvič vložen. Takšna ureditev pomeni odstop od ureditve v ZUP, ki v petem odstavku 68. člena določa, da se, kadar stranka pomanjkljivosti odpravi v roku, šteje, da je vloga vložena takrat, ko je bila vložena vloga, s katero so pomanjkljivosti odpravljene. Ureditev pomeni izpeljavo določbe, ki določa, da vpisi pravic in pravnih dejstev, za katere zakon določa, da se vpišejo v register zrakoplovov, učinkujejo od trenutka, ko je agencija prejela predlog za vpis oziroma ko je prejela listino, na podlagi katere o vpisu odloča po uradni dolžnosti. V 168. členu Zakona o obligacijskih in stvarnopravnih razmerjih v letalstvu je namreč določeno, da je pravni učinek vpisa v register v odnosu do tretjih oseb odvisen od vrstnega reda vpisa (prvi odstavek tega člena) in da je za vrstni red vpisa v register odločilen trenutek, ko je predlog vpisa prispel v agencijo (drugi odstavek tega člena). S takšno ureditvijo se predlagatelju omogoča, da zavaruje vrstni red odločanja o predlogu in ne nosi škodljivih posledic zaradi vložitve nepopolnega predloga (seveda pod pogojem, če predlog ustrezno dopolni, tako da je ta primeren za vsebinsko obravnavo).

Zoper sklep o zavrženju predloga je dovoljena pritožba v enakem roku, na enak način in na isti organ kot pritožba zoper odločbo agencije (tretji odstavek 158. člena ZUP), s čimer se zagotavlja ustavno varovana pravica do pravnega sredstva proti odločitvi državnega organa.

K 48. členu

Registracija je dovoljena na podlagi listine o pravnem poslu, iz katere izhaja obveznost prenesti lastninsko pravico na zrakoplovu ali na podlagi katere je pridobljena pravica do uporabe zrakoplova, za katero zakon določa, da se vpiše v register zrakoplovov. Listina o pravnem poslu mora vsebovati izrecno izjavo osebe, katere pravica na zrakoplovu se prenaša ali spreminja, da dovoljuje registracijo, razen kadar gre za prvi vpis zrakoplova v registru zrakoplovov, ki ga vodi agencija (tako imenovano »registrsko dovolilo«). Tak pogoj bi bil v primeru, ko zrakoplov še nikoli ni bil vpisan v register zrakoplovov v Republiki Sloveniji, pretiran, saj se z upoštevanjem načela pravnega prednika predvsem varuje pravni promet v Republiki Sloveniji. Naknadno iskanje pravnega prednika v tujini, to je prodajalca, bi nesorazmerno otežilo in podaljšalo postopek registracije, saj za zrakoplov, ki je bil vpisan samo v tuje registre, stranki, ki v tujini skleneta kupoprodajno pogodbo, praviloma ne bosta vnaprej predvideli tudi izdaje tako imenovanega »registrskega dovolila« za potrebe registracije v Republiki Sloveniji.

V Zakonu o obligacijskih in stvarnopравnih razmerjih v letalstvu je določeno, da mora biti zavezovalni pravni posel, s katerim se pogodbenik zaveže, da bo prenesel lastninsko pravico na zrakoplovu, sestavljen v pisni obliki. To pomeni, da je zavezovalni pravni posel veljaven, če je sklenjen v pisni obliki in se zanj ne zahteva oblika notarskega zapisa. Lastninska pravica na zrakoplovu se pridobi na podlagi pravnega posla z vpisom v register, kar pomeni, da je vpis konstitutiven. Listina o pravnem poslu (na primer kupoprodajna pogodba kot odplačni posel ali darilna pogodba kot neodplačni posel) je zavezovalni pravni posel, medtem ko je razpolagalni pravni posel izrecna izjava osebe, katere stvarna pravica na zrakoplovu se prenaša ali spreminja, da dovoljuje registracijo (tako imenovano »registrsko dovolilo«). Nasprotno se pravica do uporabe zrakoplova pridobi na podlagi sklenjene zakupne pogodbe in je registracija – če gre za zakupno razmerje za najmanj šest mesecev – deklaratorna (in ne povzroči pridobitve pravice, kot je to v primeru lastninske pravice na zrakoplovu).

Listina o pravnem poslu, iz katere izhaja obveznost prenesti lastninsko pravico na zrakoplovu ali na podlagi katere je pridobljena pravica do uporabe zrakoplova, mora vsebovati izrecno izjavo osebe, katere pravica na zrakoplovu se prenaša ali spreminja, da dovoljuje registracijo. Po vzoru zemljiškoknjižnega dovolila je izjava »registrsko dovolilo«. Izjava je lahko dana tudi na posebni listini (torej tudi po sklenitvi pravnega posla), kot to velja za zemljiškoknjižno dovolilo. Zaradi zagotavljanja pravne varnosti mora biti podpis osebe, katere pravica se prenaša ali spreminja, overjen v skladu z ZUP oziroma predpisi, ki urejajo overitev listin v mednarodnem prometu. Za podpis na »registrskem dovolilu« se ne zahteva notarska overitev, saj za istovetnost podpisa za potrebe upravnega postopka zadošča že upravna overitev – ali na kateri koli upravni enoti v Republiki Sloveniji na podlagi določb ZUP o upravni overitvi lastnoročnih podpisov ali na ministrstvu, pristojnem za zunanje zadeve, ali na diplomatskem predstavništvu ali konzulatu Republiki Slovenije v tujini na podlagi 3. in 6. člena Pravilnika o opravljanju overitev listin v mednarodnem prometu, izdanem na podlagi četrtega odstavka 14. člena Zakona o overitvi listin v mednarodnem prometu (ZOLMP-1).

Registracija novega zrakoplova je dovoljena tudi na podlagi listine o nakupu, ki jo je izdal proizvajalec oziroma pooblaščen zastopnik prodajalca – brez »registrskega dovolila«, saj »novi« zrakoplov po naravi stvari še nima pravnega prednika (lastnika).

Registracija je dovoljena tudi na podlagi listine, na podlagi katere se pridobi ali spreminja lastninska pravica ali obligacijska pravica do uporabe zrakoplova, za katero zakon določa, da se vpiše v register zrakoplovov, in ki jo v predpisani obliki izda sodišče ali upravni organ v mejah svoje pristojnosti oziroma ki ima obliko neposredno izvršljivega notarskega zapisa, oziroma na podlagi druge listine, ki ji zakon priznava lastnost izvršilnega naslova ali na podlagi katere se sme po posebnih predpisih opraviti vpis v javne knjige. Če je izdana v tuji državi, mora biti overjena v skladu s predpisi, ki urejajo overitev listin v mednarodnem prometu, če ni s predpisi EU ali z mednarodno pogodbo, ki zavezuje Republiko Slovenijo, določeno drugače.

V Uredbi (EU) št. 1215/2012 (Bruselj I) je določeno, da se sodna odločba v civilnih in gospodarskih zadevah, izdana v državi članici, v drugih državah članicah prizna, ne da bi bilo treba za priznanje začeti kakršen koli poseben postopek. Prav tako ni potrebna dodatna overitev, če je Republika Slovenija sklenila bilateralni sporazum z državo izvora listine. Republika Slovenija je podpisnica Haaške konvencije o odpravi potrebe legalizacije tujih javnih listin, zato je edina formalnost, ki se lahko zahteva za potrditev resničnosti podpisa, funkcije podpisnika listine, in če je potrebno, istovetnosti pečata ali žiga na listini, potrditev z žigom »apostille«, ki ga da pristojni organ države izvora listine, in za uporabo listine

druge države članice te konvencije ni potrebna dodatna overitev. Listina, ki jo je izdala tretja država, se lahko v Republiki Sloveniji uporabi, če jo po predhodnih overitvah v državi izvora listine overi ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, oziroma diplomatsko predstavništvo ali konzulat Republike Slovenije v tujini.

»Registrsko dovolilo« po vsebini šteje za takšno izjavo osebe, ki ima pravni interes za udeležbo v postopku, iz katere jasno in nedvoumno izhaja, da ta oseba v zadevi nima nasprotujočega interesa, iz petega odstavka 143. člena ZUP. Agenciji v tem primeru te osebe ni treba vabiti k udeležbi v postopku.

K 49. členu

Agencija odloči o formalno popolnem predlogu za registracijo in registrira zrakoplov, če so kumulativno izpolnjeni štiri pogoji: predlog je podal upravičeni predlagatelj, utemeljenost njegovega predloga za registracijo izhaja iz listine, na podlagi katere se zahteva registracija, zrakoplov ni registriran v nobeni drugi državi in registracija je dovoljena glede na stanje vpisov v registru zrakoplovov v trenutku začetka postopka, v katerem odloča o tem vpisu.

Agencija mora v postopku registracije zrakoplova preveriti tudi, ali ima upravičeni predlagatelj poravnane carinske obveznosti, ki nastanejo v zvezi z uvozom ali prenosom zrakoplova iz tretje države. V tem primeru upravičeni predlagatelj v postopku registracije zrakoplova predloži izpis elektronske carinske deklaracije.

Določeno je tudi, da agencija po uradni dolžnosti registrira zrakoplov in vpiše lastninsko pravico na njem na podlagi listin, za katere zakon določa, da na njihovi podlagi agencija odloča o registraciji po uradni dolžnosti.

S tem se uveljavlja možnost vpisa lastninske pravice na zrakoplovu po uradni dolžnosti – na primer, ko agencija prejme pravnomočni sklep (izvršilnega ali stečajnega sodišča) o izročitvi letala (po vzoru zemljiškoknjižnega postopka). Veljavni Zakon o obligacijskih in stvarnopравnih razmerjih v letalstvu v zvezi z izvršbo in zavarovanjem v drugem odstavku 201. člena napotuje na smiselno uporabo določb Pomorskega zakonika in Zakona o izvršilnem postopku in zavarovanju, ki pa določajo, da se smiselno izvede postopek prodaje nepremičnin po določbah Zakona o izvršbi in zavarovanju oziroma postopek, določen v določbah Pomorskem zakoniku. V prvem odstavku 192. člena Zakona o izvršilnem postopku in zavarovanju je določeno, da se nepremičnina (smiselno zrakoplov) izroči kupcu in po pravnomočnosti sklepa v zemljiški knjigi (smiselno v registru zrakoplovov) vpiše nanj lastninska pravica na nepremičnini (smiselno na zrakoplovu) ter izbrišejo tiste pravice in bremena, za katere je to določeno s sklepom o domiku. Jasnejša materialna podlaga bo predmet sistemske prenove Zakona o obligacijskih in stvarnopравnih razmerjih v letalstvu.

K 50. členu

Člen ureja primere izbrisa zrakoplova iz registra zrakoplovov. Zrakoplov se lahko izbriše na predlog upravičenega predlagatelja ali po uradni dolžnosti. Agencija izbriše zrakoplov na predlog za izbris lastnika zrakoplova ali uporabnika zrakoplova na podlagi izrecne izjave lastnika zrakoplova, da dovoljuje izbris iz registra, s čimer se uresničuje načelo pravnega prednika. Podpis lastnika mora biti overjen v skladu z ZUP oziroma predpisi, ki urejajo overitev listin v mednarodnem prometu, podobno kot v primerih listine o pravnem poslu, ki je podlaga za registracijo. Pogoj za izbris na predlog je tudi vračilo potrdila o vpisu in plovnostnih listin, zato predlagatelj v primeru nevrčila tvega, da agencija zrakoplova ne izbriše.

Agencija izbriše zrakoplov po uradni dolžnosti, če so izpolnjeni alternativno določeni pogoji: zrakoplov v šestih mesecih od registracije ne pridobi ustrezne plovnostne listine; v zadnjih treh letih ni imel veljavnih plovnostnih listin; je uničen ali izgubljen in je njegovo iskanje ustavljeno ali je bil zaradi drugih razlogov vzet iz uporabe; niso več izpolnjeni pogoji, na podlagi katerih je bila registracija dovoljena. Zrakoplov, ki v zadnjih treh letih ni imel plovnostnih listin, se kljub temu morebitnemu predlogu lastnika ne izbriše, če gre za zgodovinski zrakoplovov in zrakoplov, ki so ga uporabljale vojaške sile, ter za dvojnik tega zrakoplova. Zgodovinski zrakoplovi so zrakoplovi, za katere je prvotni projekt nastal pred

1. januarjem 1955 in katerih proizvodnja se je končala pred 1. januarjem 1975, ali zrakoplovi, ki imajo nedvomno zgodovinski pomen. Takšni zrakoplovi imajo zaradi udeležbe v pomembnem zgodovinskem dogodku pomembno vlogo v oboroženih silah države članice in pomenijo pomemben korak v razvoju letalstva.

Šteje se, da je zrakoplov uničen ali izgubljen, če je izginil pred več kot tremi meseci in je njegovo iskanje in reševanje ustavljeno ali če je v poročilu o opravljeni preiskavi nesreče zrakoplova ugotovljeno, da je zrakoplov uničen.

Izrecno je določena obveznost vračila potrdila o vpisu in plovnostnih listin v primeru izbrisa po uradni dolžnosti v osmih dneh od vročitve odločbe o izbrisu.

K 51. členu

V tem členu so določena pravila postopka vpisa hipoteke pri registriranih zrakoplovih. Zaradi ureditve v Zakonu o obligacijskih in stvarnopravnih razmerjih v letalstvu, da se hipoteka na zrakoplovu pridobi na podlagi pravnega posla, in narave hipoteke kot izvedene pravice je vpis ali izbris hipoteke mogoč le na registriranem zrakoplovu. Postopek za vpis hipoteke na zrakoplovu se začne z vložitvijo predloga za vpis hipoteke imetnika hipoteke ali za izbris hipoteke na zrakoplovu z vložitvijo predloga za izbris hipotekarnega dolžnika kot upravičenega predlagatelja za vpis ali izbris hipoteke.

Agencija po uradni dolžnosti vpiše ali izbriše hipoteko na zrakoplovu na podlagi listin, za katere zakon določa, da na njihovi podlagi agencija odloča o vpisu ali izbrisu hipoteke po uradni dolžnosti, na primer, ko prejme pravnomočni sklep (izvršilnega ali stečajnega sodišča) o izvršbi na letalu.

Predlog za vpis ali izbris hipoteke obsega navedbo agencije, podatke o upravičenem predlagatelju in podatek morebitnem zakonitem zastopniku oziroma pooblaščenцу, oznako zrakoplova (zajema podatke o proizvajalcu, proizvajalčevo oznako zrakoplova, serijsko številko in registrsko oznako) ter navedbo listin, ki so podlaga za vpis ali izbris.

Podlaga za vpis hipoteke je listina o pravnem poslu, iz katere izhaja obveznost ustanoviti hipoteko in ki vsebuje izrecno izjavo lastnika zrakoplova kot hipotekarnega dolžnika, da dovoljuje vpis, medtem ko je podlaga za izbris hipoteke listina o pravnem poslu, na podlagi katere preneha hipoteka na registriranem zrakoplovu in ki vsebuje izrecno izjavo imetnika hipoteke, da dovoljuje izbris. Omogočeno je tudi, da sta izjavi dani na posebni listini. Podpis osebe, katere pravica se obremenjuje ali preneha, mora biti overjen v skladu z ZUP oziroma predpisi, ki urejajo overitev listin v mednarodnem prometu, kot to velja za registracijo na podlagi listine o pravnem poslu, iz katere izhaja obveznost prenesti lastninsko pravico na zrakoplovu ali na podlagi katere je pridobljena pravica do uporabe zrakoplova.

Vpis ali izbris hipoteke je dovoljen tudi na podlagi listine (to je listine, na podlagi katere se pridobi ali spreminja lastninska pravica ali obligacijska pravica do uporabe zrakoplova, za katero zakon določa, da se vpiše v register zrakoplovov), ki jo v predpisani obliki izda sodišče ali upravni organ v mejah svoje pristojnosti oziroma ki ima obliko neposredno izvršljivega notarskega zapisa, oziroma na podlagi druge listine ki ji zakon priznava lastnost izvršilnega naslova ali na podlagi katere se sme po posebnih predpisih opraviti vpis v javne knjige in na podlagi katere se pridobi hipoteka ali ta preneha. Če je takšna listina izdana v tuji državi, mora biti overjena v skladu s predpisi, ki urejajo overitev listin v mednarodnem prometu, če ni s predpisi EU ali z mednarodno pogodbo, ki zavezuje Republiko Slovenijo, določeno drugače.

Agencija dovoli vpis ali izbris hipoteke, če so kumulativno izpolnjeni štirje pogoji: upravičeni predlagatelj je imetnik hipoteke, ki vloži predlog za vpis hipoteke; ali upravičeni predlagatelj je hipotekarni dolžnik, ki vloži predlog za izbris hipoteke; utemeljenost predloga za vpis ali izbris izhaja iz listine, na podlagi katere se zahteva vpis ali izbris; in vpis ali izbris je dovoljen glede na stanje vpisov v registru zrakoplovov v trenutku začetka postopka, v katerem odloča o tem vpisu ali izbrisu. Agencija o vpisu ali izbrisu odloči z odločbo.

»Registrsko dovolilo« po vsebini šteje za takšno izjavo osebe, ki ima pravni interes za udeležbo v postopku, iz katere jasno in nedvoumno izhaja, da ta oseba v zadevi nima nasprotujočega interesa, iz petega odstavka 143. člena ZUP. Agenciji v tem primeru te osebe ni treba vabiti k udeležbi v postopku.

K 52. členu

Določbe iz tega zakona se glede postopka registracije in dodatnih vpisov pri registriranih zrakoplovih smiselno uporabljajo tudi v postopku vpisa pravnih dejstev, za katera zakon določa, da se vpišejo v register, kar bo predmet prihodnje preнове Zakona o obligacijskih in stvarnopravnih razmerjih v letalstvu.

K 53. členu

Člen ureja posledice vsebinskega odločanja o predlogu. Če so pogoji za dovolitev vpisa v register zrakoplovov ali izbrisa iz njega izpolnjeni, agencija predlogu z odločbo ugoditi. Agencija izvede vpis ali izbris in izda potrdilo o vpisu v register ali izbrisu iz njega po tem, ko postane odločba, s katero je ugodila predlogu, dokončna in izvršljiva. V skladu s Prilogo 7 k Čikaški konvenciji mora biti potrdilo o vpisu replika obrazca iz te priloge.

Če pogoji za dovolitev vpisa ali izbrisa niso izpolnjeni, agencija predlog z odločbo zavrne.

Zoper odločbo agencije je dovoljena pritožba v 15 dneh od njene vročitve, kar je primeren rok za pripravo učinkovite obrambe v primeru izpodbijanja zavrnilne odločbe. Dolžina pritožbenega roka ne odstopa od ureditve v ZUP, zato ni vključena v besedilo tega zakona.

V skladu s prvim odstavkom 224. člena ZUP postane odločba dokončna, ko se ne more več izpodbijati s pritožbo – po poteku roka za pritožbo, če pritožba ni vložena, razen če se predlagatelj odpove pravici do pritožbe. Če želi predlagatelj čim prej začeti izvrševati svojo pravico, ki mu je bila dana z odločbo, se lahko odpove pravici do pritožbe zoper odločbo – gre za njegovo pravico in ne dolžnost. Odpoved pravici do pritožbe je v skladu z drugim odstavkom 229.a člena istega zakona (praviloma) mogoča po vročitvi odločbe, saj upravna odločba povzroči pravne učinke šele, ko je vročena stranki, vendar se v postopku vpisa v register zrakoplovov po vzoru tretjega odstavka 229.a člena predlagatelj, ki je edina udeležena stranka v postopku, pravici do pritožbe lahko odpove pred vročitvijo odločbe, s katero je agencija predlogu ugodila. Po vzoru tretjega odstavka 224.a člena istega zakona v takšnem primeru odločba postane dokončna z vročitvijo.

V skladu z načelom devolutivnosti pravnega sredstva, to je preizkusa pravilnosti in zakonitosti odločbe s strani hierarhično višjega organa, pritožba zoper odločbo zadrži njeno izvršitev. Pravilo ni vključeno v besedilo tega zakona, saj ne odstopa od ureditve v ZUP, ki v prvem odstavku 236. člena določa, da se odločba ne more izvršiti, dokler teče rok za pritožbo. V skladu z drugim odstavkom 224. člena istega zakona postane odločba prve stopnje izvršljiva, ko preteče rok za pritožbo, če pritožba ni bila vložena; ko se predlagatelj odpove pravici do pritožbe (po vročitvi) oziroma ko se stranki vroči odločba organa druge stopnje, s katero se pritožba zavrne, ali sklep, s katerim se pritožba zavrže.

V postopkih registracije lahko agencija izdaja odločbe s skrajšano obrazložitvijo na podlagi četrtega odstavka 214. člena ZUP v zvezi z določbo tega zakona, ki določa uporabo določb o postopku. V četrtem odstavku 214. člena ZUP je določeno, da lahko v enostavnih zadevah, v katerih je udeležena samo ena stranka, oziroma v enostavnih zadevah, v katerih sta v postopku udeleženi dve stranki ali več, pa nobena ne ugovarja postavljenemu zahtevku in se zahtevku ugoditi, obrazložitev odločbe vsebuje samo kratko obrazložitev strankinega zahtevka in sklicevanje na pravne predpise, na podlagi katerih je bilo o zadevi odločeno.

K 54. členu

V tem členu je po vzoru izbrisne tožbe v Zakonu o zemljiški knjigi (Uradni list RS, št. 58/03, 37/08 – ZST-1, 45/08, 28/09, 25/11, 14/15 – ZUUJFO, 69/17, 11/18 – ZIZ-L, 16/19 – ZNP-1 in 121/21; v

nadaljnem besedilu: ZZK-1) urejena možnost vložitve izbrisne tožbe, če je vpis določene pravice neveljaven iz materialnopravnega razloga. Izbrisno tožbo lahko vložijo tisti, čigar stvarna ali obligacijska pravica, za katero zakon določa, da se vpiše v register zrakoplovov, je bila zaradi tega vpisa zoper vpisanega imetnika pravice kršena. S tožbo zoper vpisanega imetnika pravice tožnik uveljavlja zahtevek, da sodišče ugotovi neveljavnost tega vpisa in odloči, da se vzpostavi prejšnje stanje vpisov v registru zrakoplovov na načine, kot so določeni v tem členu. Rok za vložitev izbrisne tožbe v tem členu ni določen, saj tudi ZZK-1 roka za vložitev izbrisne tožbe ne določa več. Vrhovno sodišče Republike Slovenije je v sklepu II Ips 1069/2008 z dne 21. februarja 2013 poudarilo, da, izhajajoč iz načela sorazmernosti, zaupanje nedobrovernih pridobiteljev knjižnih pravic na nepremičnini v trajnost obstoječega položaja ne more imeti prednosti pred zaščito ustavno varovane lastninske pravice, katere pomen se izraža prav v njeni absolutnosti in nezastarljivosti. Kadar se s to tožbo varujejo stvarne pravice (po veljavni ureditvi lahko izbrisno tožbo vložijo tudi nekateri imetniki obligacijskih pravic), ima zahtevek stvarnopravno naravo. Lastninska pravica kot absolutna pravica ne zastara, zato tudi tožbe, s katerimi se lastninska pravica varuje, ne smejo biti časovno omejene – med take tožbe pa na podlagi sklepa Višjega sodišča v Ljubljani I Cp 2093/2018 z dne 27. februarja 2019 spada tudi izbrisna tožba.

K 55. členu

Kot je bilo že navedeno v splošni obrazložitvi k zakonu, civilno letalstvo v globalnem smislu ureja Čikaška konvencija, katere pogodbenica je tudi Republika Slovenija. Čikaška konvencija že določa minimalne standarde za zagotavljanje varnosti zračnega prometa in s tem povezano varstvo okolja. Ker je treba v civilnem letalstvu zagotavljati visoko in enotno stopnjo zaščite evropskih državljanov s sprejetjem skupnih varnostnih predpisov in ukrepov, s katerimi se zagotovi skladnost proizvodov, oseb in organizacij v EU, je bila v ta namen sprejeta osnovna uredba. Ta ureja vse bistvene zahteve za letalske proizvode, dele in naprave, osebe in organizacije, vključene v letalske operacije, ter za osebe in proizvode, vključene v usposabljanje in zdravstvene preglede pilotov. Ta uredba sledi dejstvu, da so države članice dolžne izpolnjevati zahteve Čikaške konvencije in njenih prilog. Ker pa osnovna uredba ureja le bistvene zahteve na navedenih področjih, je Evropska komisija na podlagi osnovne uredbe sprejela številne izvedbene predpise, ki urejajo posamezna področja. Ob tem je treba poudariti, da se področja bliskovito hitro razvijajo, nastajajo nove tehnologije pri upravljanju zrakoplovov, pojavljajo se nove vrste zrakoplovov, čemur mora slediti tudi zakonodaja, ki se posledično spreminja zelo pogosto.

Uredba Komisije (EU) št. 748/2012 z dne 3. avgusta 2012 o določitvi izvedbenih določb za certificiranje zrakoplovov in sorodnih proizvodov, delov in naprav glede plovnosti in okoljske ustreznosti ter potrjevanje projektivnih in proizvodnih organizacij (UL L št. 224 z dne 21. 8. 2012, str. 1), s spremembami, opredeljuje:

1. izdajo certifikatov tipa, certifikatov tipa z omejitvami, dodatnih certifikatov tipa in spremembe teh certifikatov,
2. izdajo spričeval o plovnosti, spričeval o plovnosti z omejitvami, dovoljenj za letenje in dovoljenj za sprostitev v uporabo,
3. izdajo odobritev projektov popravil,
4. dokazovanje izpolnjevanja zahtev glede varstva okolja,
5. izdajo spričeval o hrupu,
6. opredelitev proizvodov, delov in naprav,
7. certificiranje proizvodov, delov in naprav,
8. potrjevanje projektivnih in proizvodnih organizacij,
9. izdajo plovnostnih zahtev.

Vzdrževanje in plovnost zrakoplovov sta urejena z Uredbo Komisije (EU) št. 1321/2014 z dne 26. novembra 2014 o stalni plovnosti zrakoplovov in letalskih izdelkov, delov in naprav ter o potrjevanju organizacij in osebja, ki se ukvarjajo s temi nalogami (UL L št. 362 z dne 17. 12. 2014), s spremembami, ki vzpostavlja skupne tehnične zahteve in upravne postopke za zagotavljanje stalne plovnosti zrakoplova, vključno s katero koli komponento za vgradnjo v zrakoplov, ki je registriran v državi članici ali v tretji državi in ga uporablja operator ter nad delovanjem katerega pregled zagotavlja država članica.

Osnovna uredba in njeni izvedbeni predpisi pa ne veljajo za posamezne zrakoplove in naprave za prosto letenje, ki so navedene v Prilogi 1 k osnovni uredbi (v praksi se za te zrakoplove pogosto uporablja izraz

»aneks 1 zrakoplovi«). Ti so urejeni z zakonom, ki ureja letalstvo, in podzakonskimi akti (na primer Pravilnikom o ultralahkih letalnih napravah (Uradni list RS, št. 49/16, 52/16, 32/18, 10/19 in 75/19)). Veljavnost takih podzakonskih aktov bo urejena v prehodnih določbah predloga tega zakona, zato ne bo pravne praznine do sprejetja novih aktov. Gre zlasti za zrakoplove preprostih konstrukcij ali tiste, ki opravljajo predvsem domače lete, ter za doma narejene (amaterske zrakoplove) ali izredno redke oziroma maloštevilne zrakoplove; nad takimi zrakoplovi morajo certificiranje in predpisani nadzor torej vršiti države članice, pri čemer druge države članice niso zavezane, da takšne notranje ureditve priznajo.

Ta člen določa, da mora zrakoplov, ki se uporablja v Republiki Sloveniji, izpolnjevati plovnostno-tehnične zahteve, da je projektiran, izdelan, opremljen in vzdrževan v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Kot je bilo zgoraj navedeno, morajo zrakoplovi in njihove komponente, ki spadajo v okvir urejanja predpisov EU, izpolnjevati te predpise, zrakoplovi, ki spadajo na področje urejanja posamezne države članice, pa morajo v Republiki Sloveniji izpolnjevati pogoje, določene s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi.

K 56. členu

S tem členom se ureja vprašanje projektiranja, izdelave, spremembe in popravila zrakoplova in njegovih komponent. To se izvaja v skladu s pogoji za projektiranje, izdelavo in spremembo iz predpisov EU, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

Pravni ali fizični osebi, ki predloži dokazila o izpolnjevanju predpisanih pogojev, EASA za zrakoplove, ki spadajo na področje urejanja predpisov EU, izda potrdilo oziroma listino o izpolnjevanju teh pogojev, za zrakoplove, ki spadajo na področje urejanja posameznih držav članic, pa tako potrdilo oziroma odobritev izda agencija ali pooblaščen organizacija (razen če ni drugače določeno v mednarodni pogodbi, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ali predpisih EU, tem zakonu in na njegovi podlagi izdanih predpisih ter drugih predpisih in pravnih aktih, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva). Za zrakoplove, ki spadajo na področje urejanja predpisov EU, se listine o izpolnjevanju pogojev imenujejo odobritev projektivne organizacije, odobritev proizvodne organizacije, za zrakoplove, ki spadajo na področje urejanja Republike Slovenije, pa listine glede na posamezne zrakoplove določi podzakonski predpis.

Zakon tako določi, da pravna ali fizična oseba, ki projektira, izdeluje in spreminja zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi EU, izpolnjuje pogoje glede osebnosti in njegove usposobljenosti, prostorov ter dokumentacije in drugih predpisanih pogojev. Minister glede teh pogojev izda podzakonski predpis. Zakon na tem mestu ne podaja podrobnih pogojev in meril za podzakonsko urejanje v določbi, saj bi take navedbe, ki bi bile tehnično podrobne in zahtevne, tudi zaradi veliko različnih vrst zrakoplovov, ki niso urejeni s predpisi EU, preobremenile zakonsko besedilo. Zato bodo podrobni pogoji in merila določeni šele na podzakonski ravni. Zakon mora biti tudi prožen za nadaljnje urejanje zaradi odsotnosti določenih vrst zrakoplovov v Sloveniji ali pa zaradi nepredvidljivega prihodnjega tehnološkega napredka, zaradi katerega danes ni mogoče predvideti vseh potrebnih in podrobnih pogojev in meril.

K 57. členu

V skladu z osnovno uredbo je za izdajo tipskega certifikata zrakoplovom, ki spadajo na področje urejanja predpisov EU, pristojna EASA, za druge zrakoplove pa agencija, če za to kategorijo zrakoplova obstajajo certifikacijske specifikacije, ki jih je izdala agencija. Agencija v skladu s svojimi regulatornimi nalogami lahko določi certifikacijske specifikacije za posamezne vrste zrakoplovov, ki niso urejeni s predpisi EU. Agencija izda certifikacijske specifikacije seveda le za tiste vrste zrakoplovov, ki so v serijski proizvodnji. Če na primer zrakoplov ni narejen po certifikacijskih specifikacijah, se za njegovo proizvodnjo odobri posamezen projekt.

Tuje listine, ki dokazujejo skladnost zrakoplova iz Priloge 1 k osnovni uredbi z zahtevami in standardi tuje države, se priznajo kot ustrezne, če se dokaže, da so te zahteve in standardi enakovredni zahtevam in standardom v slovenskih predpisih.

K 58. členu

Lastnik zrakoplova mora vzdrževati zrakoplov v stanju, ki v skladu z zahtevami začetne in stalne plovnosti iz predpisov EU, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji, zagotavlja varno plovnost zrakoplovov. Gre za zahteve iz Uredbe 2012/748/EU in Uredbe 2014/1321/EU. Pri tem začetna plovnost pomeni procese za nastanek zrakoplova, stalna plovnost pa pomeni vse procese, ki zagotavljajo, da zrakoplov kadar koli med svojo obratovalno življenjsko dobo izpolnjuje veljavne zahteve plovnosti in je v stanju za varno obratovanje.

Za plovnost zrakoplova je odgovoren lastnik, ki pa lahko to odgovornost prenese na organizacijo za vodenje stalne plovnosti v skladu s predpisi EU, ki urejajo stalno plovnost zrakoplovov in letalskih izdelkov, delov in naprav ter potrjevanje organizacij in osebja, ki se ukvarjajo s temi nalogami (Uredba 2014/1321/EU).

Osebi, ki izpolnjuje pogoje glede stalne plovnosti, izda agencija, usposobljeni subjekt ali pooblaščen organizacija listine o plovnosti, torej spričevalo o plovnosti, potrdilo o pregledu plovnosti, dovoljenje za let, (nacionalno) dovoljenje za letenje ali dovoljenje za izredni let, v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

Stalno plovnost zrakoplovov iz Priloge 1 ureja ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpisi ter drugi predpisi in pravni akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

K 59. členu

Zrakoplovi, ki so urejeni s predpisi EU, morajo imeti spričevalo o plovnosti, s katerim se dokazuje skladnost s certifikacijo tipa. Pristojni organ države članice registracije izda namreč spričevalo o plovnosti, ko se prepriča, da je zrakoplov v skladu s projektom tipa, odobrenim po certifikatu tipa in dodatnem certifikatu tipa, ali v skladu s spremembo ali popravilom, in tudi, ali so bile upoštevane ustrezne plovnostne zahteve, in ko se prepriča, da je zrakoplov v skladu z odobrenim projektom in je varen za uporabo. To lahko vključuje inšpekcijske preglede pristojnega organa države članice registracije.

Ko pristojni organ, torej agencija ali usposobljeni subjekt, opravi pregled plovnosti zrakoplova, izda potrdilo o pregledu plovnosti. Pregled plovnosti se opravi v skladu s predpisi EU in se dokazuje s potrdilom o pregledu plovnosti. Spričevalo o plovnosti zrakoplova je veljavno, če je veljavno potrdilo o pregledu plovnosti.

Če zrakoplovu ni mogoče izdati spričevala o plovnosti, agencija lahko izda dovoljenje za let, če je zrakoplov ob upoštevanju omejitev v skladu s predpisi EU varen za letenje. Gre za posamične primere, kot so testni let za nov zrakoplov, predstavitveni let, let v vzdrževalno organizacijo in tako dalje.

K 60. členu

Zrakoplovi, ki niso urejeni s predpisi EU, morajo imeti (nacionalno oziroma domače) dovoljenje za letenje, s katerim se dokazuje skladnost s certifikacijo tipa, če je za posamezno vrsto zrakoplova tako predpisano (na primer za ultralahke zrakoplove), oziroma skladnost z veljavnimi zahtevami za posamezno vrsto zrakoplova (na primer eksperimentalni zrakoplovi). Takšno dovoljenje izda agencija ali pooblaščen izvajalec. Dovoljenje za letenje se izda, če zrakoplov izpolnjuje tehnične zahteve, zahteve glede dokumentacije zrakoplova in druge posebnosti. Podrobne zahteve v zvezi s tem predpiše minister.

Pregled plovnosti za zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi EU, se opravi v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

Če zrakoplovu ni mogoče izdati (nacionalnega oziroma domačega) dovoljenja za letenje, agencija lahko izda dovoljenje za izredni let, kar je primerljivo z dovoljenjem za let za zrakoplove, ki spadajo na področje urejanja predpisov EU, če je zrakoplov ob upoštevanju omejitev v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, varen za letenje. Gre za primere, kot so:

- produkcijsko testiranje leta novih produkcijskih zrakoplovov,
- letenje zrakoplova, ki je v izdelavi, med proizvodnimi objekti,
- letenje zrakoplova za odobritev stranke,
- dostava ali izvoz zrakoplova,
- letenje zrakoplova za odobritev pristojnega organa,
- razstave in letalski mitingi,
- letenje z zrakoplovom zaradi odpravljanja napak ali preverjanja delovanja enega ali več sistemov, delov ali naprav po vzdrževanju in podobne namene.

Dovoljenje za izredni let se izda tudi, če agencija na podlagi ustrezne ocene tveganja, ki jo pripravi vlagatelj, oceni, da je let ob določenih omejitvah varen za letenje.

K 61. členu

Šteje se, da zrakoplov izpolnjuje okoljevarstvene zahteve, če ne presega s predpisi določenega dovoljenega hrupa in drugih predpisanih emisij v okolje. Zahteve glede dovoljenih vrednosti hrupa in emisij v okolje za proizvajalce zrakoplovov določa osnovna uredba. Te zahteve preverja EASA v okviru certifikacije tipa določenega zrakoplova. Vsak posamezen zrakoplov, ki je vpisan v register zrakoplovov, pa mora pridobiti še spričevalo o hrupu, ki ga izda agencija oziroma usposobljeni subjekt. Spričevalo o hrupu se ne izda za zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi EU, za katere se skladnost glede omejitev hrupa ugotavlja v postopku certifikacije.

Določi se pravna podlaga za nadaljnje urejanje, in sicer, da minister predpiše omejitve hrupa za zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi EU. Pooblastilo za nadaljnje podzakonsko urejanje mora biti že na zakonski ravni po vsebini, namenu in obsegu jasno opredeljeno. Zakon v teh določbah ne podaja podrobnih pogojev in meril za podzakonsko urejanje, saj bi take navedbe, ki bi bile tehnično podrobne in zahtevne, tudi zaradi veliko različnih vrst zrakoplovov, ki niso urejeni s predpisi EU, preobremenile zakonsko besedilo. Zato bodo podrobni pogoji in merila določeni šele na podzakonski ravni glede na posamezno vrsto zrakoplovov. Zakon mora biti tudi prožen za nadaljnje urejanje zaradi odsotnosti določenih vrst zrakoplovov v Sloveniji ali pa zaradi nepredvidljivega prihodnjega tehnološkega napredka, zaradi katerega danes ni mogoče predvideti vseh potrebnih omejitev glede hrupa.

K 62. členu

Ta člen določa obveznost in pogoje za vzdrževanje zrakoplovov. Zrakoplovi se vzdržujejo v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Vzdrževanje zrakoplova izvajajo potrjena vzdrževalna organizacija, potrditveno osebje, pilot lastnik ali od njega pooblaščen oseba ali katera koli druga oseba v skladu s predpisi EU (Uredba 2014/1321/EU) in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Pravni ali fizični osebi, ki predloži dokazila o izpolnjevanju pogojev iz predpisov EU in tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, agencija, usposobljeni subjekt ali pooblaščen organizacija izda ustrezno spričevalo, licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo oziroma drugo ustrezno listino.

Minister izda predpis, s katerim določi način vzdrževanja zrakoplovov, ki niso urejeni s predpisi EU, ter pogoje za pridobitev listine vzdrževalne organizacije, zahteve za osebje, pilota lastnika in druge osebe, ki vzdržujejo zrakoplove in naprave, ki niso urejeni s predpisi EU. Zakon na tem mestu ne podaja podrobnih pogojev in meril za podzakonsko urejanje v določbi, saj bi take navedbe, ki bi bile tehnično podrobne in zahtevne, tudi zaradi veliko različnih vrst zrakoplovov, ki niso urejeni s predpisi EU, preobremenile zakonsko besedilo. Zato bodo podrobni pogoji in merila določeni šele na podzakonski ravni. Zakon mora biti tudi prožen za nadaljnje urejanje zaradi odsotnosti določenih kategorij

zrakoplovov v Sloveniji ali pa zaradi nepredvidljivega prihodnjega tehnološkega napredka, zaradi katerega danes ni mogoče predvideti vseh potrebnih in podrobnih pogojev in meril.

K 63. členu

Člen omogoča, da se bo pri zrakoplovih, ki niso urejeni s predpisi EU in so vpisani v register zrakoplovov (pri zrakoplovih iz Priloge 1 k osnovni uredbi), lahko priznala vgradnja dodatnih certifikatov tipa (angl. supplement type certificate, STC), ki so jih odobrili oziroma izdali pristojni organi tretjih držav kot izvornih držav projekta tipa (na primer ameriški letalski organi, angl. Federal Aviation Administration). Za ustrezne se torej lahko štejejo plovnostno-tehnične zahteve (angl. AD note), ki so jih izdali taki organi, lahko pa tudi tehnična dokumentacija za tehnične spremembe in velika popravila ter dokumentacija (SB – servisni bilteni, SL – servisna pisma, MOD – modifikacije in podobno), ki jo je odobril za posamezen tip zrakoplova, motorja, propelerja in drugih komponent pristojni organ izvirne države projekta tipa ali od njega potrjena organizacija za projektiranje.

Hkrati pa zakon določa, da mora za zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi EU in so vpisani v register zrakoplovov, tehnično dokumentacijo za tehnične spremembe in velika popravila zrakoplovov, ki je ni odobril pristojni organ tretje države kot izvirne države projekta tipa, odobriti agencija.

Zakon tudi določi uporabo certifikacijskih specifikacij CS-STAN EASA. Za tehnične spremembe in standardna popravila navedenih zrakoplovov se lahko uporabljajo certifikacijske specifikacije CS-STAN EASA.

K 64. členu

Če agencija ali usposobljeni subjekt ugotovi, da se pravice iz listin, ki jih izda agencija ali usposobljeni subjekt v zvezi s poglavjem o plovnosti zrakoplovov, izvršujejo tako, da se kršijo veljavni predpisi, pogoji ali omejitve, lahko agencija ali usposobljeni subjekt takoj prekliče veljavnost takšne listine oziroma jo začasno odvzame ali omeji opravljanje dejavnosti, dokler niso kršitve odpravljene, oziroma izvede postopek v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji.

O začasnem odvzemu, preklicu ali omejitvi veljavnosti listin agencija ali usposobljeni subjekt izda odločbo. Zoper odločbo je dovoljena pritožba v osmih dneh od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe. Začasno odvzeto ali preklicano listino imetnik vrne agenciji ali usposobljenemu subjektu.

K 65. členu

Podajo se zahteve glede plovnosti za naprave za prosto letenje. V celotnem zakonu se namreč vzpostavijo (od zrakoplovov) ločeno urejanje naprav za prosto letenje in s temi povezane ureditve. Tako se določi, da se ustreznost naprave za prosto letenje za uporabo izkazuje z izjavo o skladnosti z navedbo standarda, po katerem je izdelana, ali drugim dokumentom proizvajalca, v katerem so navedene omejitve in pogoji uporabe naprave za prosto letenje. Primernost naprave za prosto letenje se ugotovi s tehničnim pregledom. Lastnik oziroma uporabnik naprave za prosto letenje uporablja in vzdržuje napravo za prosto letenje v skladu z navodili proizvajalca naprave za prosto letenje. Naprava za prosto letenje se uporablja samo za namen, ki ga je predvidel proizvajalec in ki je predviden v navodilih za uporabo.

Poda se pooblastilna določba za podzakonsko urejanje. Vlada določi podrobnejše pogoje za primernost naprav za prosto letenje, pogoje za uporabo in vzdrževanje naprav za prosto letenje, oznako, podrobnejše zahteve glede tehničnih pregledov in pooblastilo za izvajanje tehničnih pregledov. Zakon določa, da se to področje na podzakonski ravni podrobneje ureja s predpisom vlade. Prosto letenje je namreč zelo specifično področje, ki pa je v Sloveniji zelo razširjeno in je relevantno z vidika zagotavljanja tako letalske kot tudi splošne varnosti. Poleg tega pri prostem letenju ne gre izključno za letalsko materijo, ampak ga zaradi odsotnosti urejanja v predpisih s področja civilnega letalstva na ravni EU ter splošne dostopnosti in razširjenosti lahko delno štejemo tudi med športne dejavnosti, kar je v smislu zakonodajnega urejanja tudi trend v drugih državah. To pomeni, da takšen, sicer primarno letalski

podzakonski predpis delno posega tudi na druga družbena področja (na primer šport, gospodarstvo, zdravstvo, okolje) in ga je v postopku sprejemanja primerno usklajevati z več resorji. V podzakonskem predpisu je treba predvideti tudi učinkovit sistem nadzora ter omogočiti podajanje učinkovitih in odvrtilnih izvršilnih ukrepov. Namen predloga zakona je, da ustvari ustrezno pravno podlago za predpis, ki bo po eni strani omogočil izdajo nove posodobljene uredbe s področja prostega letenja in nadomestil zdaj veljavno Uredbo o jadralnem zmajarstvu in jadralnem padalstvu (Uradni list RS, št. 13/99 in 18/01 – ZLet). Veljavni Zakon o letalstvu namreč ne omogoča izdaje takšnega podzakonskega predpisa. Po drugi strani pa je nujno treba zagotoviti, da se s predmetnim podzakonskim aktom določijo prekrškovne določbe, ki jih zaradi specifik in raznovrstnosti naprav za prosto letenje preprosto ni mogoče zajeti v samem Zakonu o letalstvu. Prav tako na tem področju ne obstaja zakonodaja EU, na podlagi katere bi se lahko izvajali izvršilni ukrepi. Zaradi navedenih specifik torej področja prostega letenja, za razliko od nekaterih drugih področij letalstva, ni mogoče ustrezno urediti s predpisom ministra in je primernejše podzakonsko urejanje s predpisom vlade. Pooblastilo za nadaljnje podzakonsko urejanje mora sicer biti že na zakonski ravni po vsebini, namenu in obsegu jasno opredeljeno, a zakon v tej določbi ne podaja še podrobnejših pogojev in meril za podzakonsko urejanje, saj bi take navedbe, ki bi bile tehnično podrobne in zahtevne, tudi zaradi veliko različnih vrst naprav za prosto letenje, ki niso urejene s predpisi EU, preobremenile zakonsko besedilo. Zato bodo podrobni pogoji in merila določeni šele na podzakonski ravni glede na posamezno vrsto naprav za prosto letenje. Zakon mora biti tudi prožen za nadaljnje urejanje določenih vrst naprav za prosto letenje, ki v Sloveniji v tem trenutku morda še niso prisotne, in zaradi nepredvidljivega prihodnjega tehnološkega napredka.

K 66. členu

Civilno letalstvo v globalnem smislu ureja Čikaška konvencija, katere pogodbenica je tudi Republika Slovenija. Čikaška konvencija že določa minimalne standarde za zagotavljanje varnosti civilnega letalstva in s tem povezano varstvo okolja. Ker je treba v civilnem letalstvu zagotavljati visoko in enotno stopnjo zaščite evropskih državljanov s sprejetjem skupnih varnostnih predpisov in ukrepov, s katerimi se zagotovi skladnost proizvodov, oseb in organizacij v Skupnosti, so bili v ta namen na ravni EU sprejeti skupni predpisi na področju civilnega letalstva in o ustanovitvi EASA (osnovna uredba). Ti urejajo vse bistvene zahteve za letalske proizvode, dele in naprave, osebe in organizacije, vključene v letalske operacije, ter za osebe in proizvode, vključene v usposabljanje in zdravstvene preglede pilotov. Sledi se dejstvu, da so države članice dolžne izpolnjevati zahteve Čikaške konvencije in njenih prilog. Ker pa osnovna uredba ureja le bistvene zahteve na navedenih področjih, Evropska komisija na podlagi osnovne uredbe sprejema številne izvedbene in delegirane predpise, ki urejajo posamezna področja. Ob tem je treba poudariti, da se področja bliskovito hitro razvijajo, nastajajo nove tehnologije pri upravljanju zrakoplovov, pojavljajo se nove vrste zrakoplovov, čemur mora slediti tudi zakonodaja, ki se posledično spreminja zelo pogosto. Ne bi bilo primerno, da za vse zrakoplove veljajo skupni predpisi, zlasti za zrakoplove preprostih konstrukcij ali tiste, ki opravljajo predvsem lokalne lete, ter za doma narejene ali izredno redke oziroma maloštevilne zrakoplove; nad takimi zrakoplovi naj predpisani nadzor torej še naprej izvajajo države članice, pri čemer druge države članice po tej uredbi niso zavezane, da takšne notranje ureditve priznajo. Vendar je treba sprejeti sorazmerne ukrepe, da se na splošno poveča stopnja varnosti rekreativnega letalstva. Predvsem je treba upoštevati letala in helikopterje z nizko največjo vzletno maso in naraščajočo zmogljivostjo, ki lahko krožijo po vsej Skupnosti in se proizvajajo industrijsko in za katere je bolje, da se zakonsko urejajo na ravni Skupnosti, da se zagotovi enotna ureditev.

Zato zakon oziroma to poglavje ločuje med zahtevami za pridobivanje posamezne licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine (certifikati) za osebe v letalstvu, ki izvaja privilegije na zrakoplovih, ki so urejeni s predpisi EU, in zahtevami za pridobivanje certifikatov za osebe v letalstvu, ki izvaja privilegije na zrakoplovih, ki niso urejeni s predpisi EU, in napravah za prosto letenje.

Zakon določi osebe v letalstvu. Osebe v letalstvu so:

1. piloti in kabinsko osebje (letalska posadka in kabinsko osebje),
2. osebe, ki opravljajo naloge vzdrževanja in plovnosti zrakoplova,
3. osebe, ki opravljajo naloge kontrole zračnega prometa,
4. osebe, ki opravljajo naloge načrtovanja letalskih operacij,
5. padalci, piloti naprav za prosto letenje in piloti na daljavo,

6. osebe, ki opravljajo naloge izvajanja letalskih meteoroloških opazovanj ali dajanja napovedi in opozoril,
7. osebe, ki opravljajo naloge v zvezi z oskrbo zrakoplovov, potnikov in tovora na letališču,
8. osebe, ki opravljajo operativne naloge pri izvajalcu storitev ATM/ANS, razen oseb iz 3. in 6. točke tega člena, in
9. drugo osebje v letalstvu, ki opravlja dela, pomembna za varnost zračnega prometa.

Za področje licenciranja pilotov in kabinskega osebja (letalska posadka (angl. flight crew) in kabinsko osebje (angl. cabin crew)), organizacij, ki izvajajo njihovo usposabljanje, simulacijskih naprav, na katerih poteka usposabljanje, in izvajalcev zdravstvenih pregledov ter izdajanje zdravniških spričeval je bila sprejeta Uredba Komisije (EU) št. 1178/2011 z dne 3. novembra 2011 o tehničnih zahtevah in upravnih postopkih za letalsko osebje v civilnem letalstvu v skladu z Uredbo (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 311 z dne 25. 11. 2011, str. 1), s spremembami, glede usposabljanja pilotov, preizkušanja in rednega preverjanja za navigacijo na podlagi zmogljivosti. Ta predpis za letalsko posadko in kabinsko osebja uporablja izraz letalsko osebje (angl. air crew), medtem ko se za posamezne člane letalske posadke, kabinskega osebja in morebitno tehnično osebje uporablja izraz član posadke (angl. crew member). V zvezi s tehnično posadko se pojasnjuje, da gre za osebje v operacijah HNMP (helikopterska nujna medicinska pomoč), HHO (operacije komercialnega zračnega prevoza z obešenim tovorom) ali NVIS (operacije komercialnega zračnega prevoza s pomočjo sistemov za nočno gledanje) v komercialnem zračnem prevozu, ki ni član letalske posadke ali kabinskega osebja in ga operator razporedi na delovno mesto na zrakoplovu ali tleh za pomoč pilotu med operacijami HNMP, HHO ali NVIS, pri katerih je lahko potrebna uporaba specializirane opreme na zrakoplovu. Zato to osebje ni osebje v letalstvu, kot ga ureja ta zakon.

Področje licenciranja kontrolorjev zračnega prometa in njihovega usposabljanja je urejeno v Uredbi Komisije (EU) št. 2015/340 z dne 20. februarja 2015 o tehničnih zahtevah in upravnih postopkih za licence in certifikate kontrolorjev zračnega prometa v skladu z Uredbo (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta, o spremembi Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 923/2012 ter razveljavitvi Uredbe Komisije (EU) št. 805/2011 (UL L št. 63 z dne 6. 3. 2015, str. 1), s spremembami.

Področje licenciranja osebja, ki opravlja naloge glede vzdrževanja in plovnosti zrakoplovov, je urejeno tudi z Uredbo Komisije (EU) št. 1321/2014 z dne 26. novembra 2014 o stalni plovnosti zrakoplovov in letalskih izdelkov, delov in naprav ter o potrjevanju organizacij in osebja, ki se ukvarjajo s temi nalogami (UL L št. 362, 17. 2. 2014, str. 1), s spremembami.

Osebje, ki opravlja naloge načrtovanja letalskih operacij, in kabinsko osebje je pretežno urejeno z Uredbo Komisije (EU) št. 965/2012 z dne 5. oktobra 2012 o tehničnih zahtevah in upravnih postopkih za letalske operacije v skladu z Uredbo (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 296 z dne 25. 10. 2012, str. 1), s spremembami.

Osnovna uredba in njeni izvedbeni predpisi pa ne veljajo za vse drugo osebje, na primer za osebje, ki opravlja naloge pilota na posameznih zrakoplovih in napravah za prosto letenje. Gre zlasti za zrakoplove preprostih konstrukcij ali tiste, ki opravljajo predvsem lokalne lete, ter za doma narejene ali izredno redke oziroma maloštevilne zrakoplove; nad takimi zrakoplovi morajo certifikacijo in predpisani nadzor torej vršiti države članice, pri čemer druge države članice niso zavezane, da takšne notranje ureditve priznajo.

Tako so nekatere vrste osebja, ki izvajajo naloge na zrakoplovih, ki s predpisi EU niso urejeni (na primer jadralni padalci, jadralni zmajarji), urejene z notranjo zakonodajo.

Na primer, zakonodaja EU je v zadnjem času uredila nekatere vrste osebja na nov način: Izvedbena uredba Komisije (EU) 2017/373 z dne 1. marca 2017 o skupnih zahtevah za izvajalce storitev upravljanja zračnega prometa/izvajanja navigacijskih služb zračnega prometa in drugih funkcij omrežja za upravljanje zračnega prometa ter njihov nadzor, razveljavitvi Uredbe (ES) št. 482/2008, izvedbenih uredb (EU) št. 1034/2011, (EU) št. 1035/2011 in (EU) 2016/1377 ter spremembi Uredbe (EU) št. 677/2011 (UL L št. 62 z dne 8. 3. 2017, str. 1), s spremembami, je za nekatere osebe, ki opravljajo operativne naloge pri izvajalcu storitev ATM/ANS, uvedla zahtevo, da izvajalec storitev izvaja sistem upravljanja, ki vključuje tudi usposobljenost osebja in njegovo spremljanje.

Področje urejanja sistemov brezpilotnih zrakoplovov pa ureja Izvedbena uredba Komisije (EU) 2019/947 z dne 24. maja 2019 o pravilih in postopkih za upravljanje brezpilotnih zrakoplovov (UL L št. 152 z dne 11. 6. 2019, str. 45), s spremembami.

Zato je fleksibilnost novega zakona izjemnega pomena. Konciznost pri pripravi določb krovnega nacionalnega akta pa je tudi zahteva ICAO. Zakon tako upošteva po eni strani zahteve Republike Slovenije do EU, po drugi strani pa zadosti Čikaški konvenciji in mednarodnim standardom v njenih prilogah.

K 67. členu

Osebe v letalstvu mora imeti za opravljanje določenih nalog ustrezno listino. Te listine lahko izda agencija, usposobljeni subjekt, pooblaščen organizacija, izvajalec storitev ali druga država pogodbenica ICAO, če vzdržuje raven znanja in usposobljenosti ter predpisane zdravstvene in druge zahteve v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Pogoji in način pridobitve, izdaje, obnove in podaljšanja veljavnosti licence, dovoljenje, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine se določijo v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi. Zakon uredi tudi pogoje in način za priznanje oziroma validacijo tujih licenc (validacijo pilotskih licenc že ureja Uredba Komisije (EU) št. 1178/2011, validacijo oziroma priznanje nacionalnih licenc pa za posamezno vrsto licence ureja podzakonski akt). Zakon ureja tudi obveznost imetnika listine, da ima med opravljanjem svojih nalog listino pri sebi.

Zakon določi, da se pogoji iz tega člena smiselno uporabljajo tudi za osebe, ki opravljajo dela, pomembna za varnost zračnega prometa, in za katere predpis, izdan na podlagi tega zakona, določa, da morajo imeti dovoljenje ali potrdilo o izpolnjevanju pogojev za opravljanje del v zračnem prometu. Z razvojem tehnologije in postopkov se namreč lahko pojavi novo osebe, za katero pa bo še treba določiti zahteve.

Zakon poda tudi ureditev glede tujih licenc (ki jih je izdal pristojni organ tretje države): tuji zrakoplov v Republiki Sloveniji upravlja oseba, ki ima tujo licenco ali drugo ustrezno listino, če se taka licenca ali lista v Republiki Sloveniji prizna ali sprejme v skladu s predpisi EU, tem zakonom ali mednarodno pogodbo, ki zavezuje Republiko Slovenijo. Priznavanje ali sprejetje pomeni potrdilo agencije, da lista, ki jo je izdal pristojni organ tretje države, velja kot lista, ki bi jo izdala agencija sama.

Zakon podaja tudi pravno podlago za določitev načina za pridobitev licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine, za vzdrževanje ravni znanja in usposobljenosti ter glede izpolnjevanja zdravstvenih, jezikovnih in drugih zahtev. Ta določba bo tudi pravna podlaga za določitev zahtev za morebitno novo osebe. Minister ima pristojnost nadaljnega urejanja le, če predpisi EU ne urejajo posamezne vrste osebja v letalstvu ali pa urejajo le posamezen vidik zahtev. Pooblastilo za nadaljnje podzakonsko urejanje mora sicer biti že na zakonski ravni po vsebini, namenu in obsegu jasno opredeljeno, a zakon v tej določbi ne podaja podrobnejših pogojev in meril za podzakonsko urejanje, saj bi take navedbe, ki bi bile tehnično podrobne in zahtevne, tudi zaradi veliko različnih vrst osebja v letalstvu, ki niso urejene s predpisi EU, preobremenile zakonsko besedilo. Zato bodo podrobni pogoji in merila določeni šele na podzakonski ravni glede na posamezno vrsto osebja v letalstvu. Zakon mora biti tudi prožen za nadaljnje urejanje zaradi nepredvidljivega prihodnjega tehnološkega napredka, ki ima izreden vpliv na zahteve glede osebja v letalstvu. Zakon predvideva, da bodo zahteve glede osebja na področju naprav za prosto letenje (piloti naprav za prosto letenje) urejene v podzakonskem predpisu vlade in ne predpisu ministra. Te zahteve bodo namreč vključene v ločen podzakonski akt, ki bo celovito urejal področje prostega letenja in mora biti zaradi specifik področja ter zaradi potrebe po določitvi nadzornih in prekrškovnih določb sprejet kot predpis vlade. Razlogi za takšno urejanje so podrobneje opisani v obrazložitvi k členu tega zakona, ki podaja zahteve glede plovnosti za naprave za prosto letenje.

K 68. členu

Določbe tega člena urejajo opravljanje izpitov in izpraševalce. Izpiti so lahko pisni, ustni in/ali praktični. Opravljajo se pred izpraševalci, pred komisijo ali drugo pooblaščen osebo. Izpraševalci, komisija ali druga pooblaščen oseba morajo imeti najmanj enakovredno licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma drugo ustrežno listino kot kandidat, ki opravlja ustni oziroma praktični izpit, oziroma morajo izpolnjevati pogoje iz predpisov EU, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

Izpraševalci morajo biti usposobljeni in morajo izpolnjevati vse predpisane pogoje, da lahko v vsakem trenutku praktičnega izpita prevzamejo nadaljnjo izvedbo leta kot vodja zrakoplova, ter morajo imeti ustrežno pooblastilo oziroma potrdilo agencije.

Razen če predpisi EU določijo drugače, so izpraševalci, komisija ali druga pooblaščen oseba lahko osebe, ki v zadnjih treh letih niso bile pravnomočno obsojene zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, na nepogojno kazen zopora v trajanju več kot šest mesecev ali zoper katere se ne vodi kazenski postopek zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, ali ki niso bile pravnomočno spoznane za odgovorne za prekršek s področja letalstva.

To izhaja tudi iz FCL.1010 Dela FCL Uredbe EU št. 1178/2011, v kateri je med drugim določeno, da morajo kandidati za potrdilo izpraševalca dokazati, da v zadnjih treh letih niso bili kaznovani (angl. subject to any sanctions). Pripadajoči sprejemljivi načini skladnosti (to je nezavezujoči standardi, ki jih sprejme EASA, za ponazoritev načina vzpostavitve skladnosti z osnovno uredbo in njenimi izvedbenimi predpisi) določajo, da morajo pristojni organi upoštevati, ali je bil kandidat obsojen za kazniva ravnanja (angl. convicted of any relevant criminal or other offences). Upoštevanje obdobja treh let izhaja iz zahteve iz Uredbe št. 1178/201. Pogoji, določeni za izpraševalce, komisijo ali drugo pooblaščen osebo, upoštevajo tudi odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije U-I-414/2020 z dne 3. maja 2023.

Pogoji za začetek kazenskega postopka so določeni v zakonu, ki ureja kazenski postopek in razlikuje med rednim sodnim in skrajšanim sodnim postopkom. V postopku pred okrožnim sodiščem državni tožilec praviloma vloži obtožnico zoper osebo, za katero obstaja utemeljen sum storitve kaznivega dejanja, ki spada v pristojnost okrožnega sodišča, po opravljeni sodni preiskavi. V tem primeru se kazenski postopek začne z izdajo sklepa o preiskavi. V določenih primerih lahko državni tožilec vloži neposredno obtožnico, pri čemer se šteje, da se kazenski postopek začne, ko postane obtožnica pravnomočna. V skrajšanem sodnem postopku pred okrajnim sodiščem ni preiskave, obtožnice ali ugovora zoper njo, zato se postopek začne, ko sodišče razpiše glavno obravnavo na podlagi obtožnega predloga.

K 69. členu

Agencija s predpisom določi programe usposabljanja za posamezne vrste osebja v letalstvu za usposabljanja, če ti programi še niso določeni v predpisih EU. Izvajalci usposabljanj so dolžni izdelati ustrezne priročnike o usposabljanju na podlagi programov usposabljanja. Izvajalci usposabljanja priročnike o usposabljanju predložijo v odobritev agenciji najmanj 90 dni pred predvidenim začetkom usposabljanja, razen če predpisi EU ne določajo drugače. Glede določitve programov usposabljanja in izdelave priročnikov se upoštevajo ustrezne priloge k Čikaški konvenciji in predpisi EU.

K 70. členu

Usposabljanje osebja v letalstvu opravljajo pravne ali fizične osebe, ki izpolnjujejo kadrovske, materialne in druge pogoje iz predpisov EU, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Usposabljanje osebja v letalstvu izvajajo organizacije za usposabljanje oziroma pooblaščen osebe za usposabljanje (v nadaljnjem besedilu: izvajalci usposabljanja), ki imajo spričevalo, dovoljenje, potrdilo ali pooblastilo agencije na podlagi predpisov EU, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ali so podale izjavo. V določenih predpisanih primerih namreč lahko izvajalec usposabljanja izvaja usposabljanje osebja v letalstvu na podlagi izjave, da izpolnjuje kadrovske, materialne in druge predpisane pogoje. V

skladu z Uredbo EU št. 1178/2011 usposabljanje izvajajo tako imenovane prijavljene organizacije za usposabljanje (angl. declared training organisation), kar pomeni organizacijo, ki ima pravico izvajati usposabljanje za pilote na podlagi prijave oziroma izjave.

Določbe tega člena se ne nanašajo na usposabljanje osebja v letalstvu, za katero pravo EU (na primer predpisi EU, ki urejajo stalno plovnost in letalske operacije) določa, da ga izvajalec storitev izvede sam.

K 71. členu

Ta določba ureja pogoje za izvajalca usposabljanja osebja v letalstvu, ki izvaja privilegije na zrakoplovih, ki niso urejeni s predpisi EU, in za izvajalca usposabljanja osebja v letalstvu, ki ni urejeno s predpisi EU, za pridobitev in podaljšanje certifikata. Zakon določa vsebino certifikata, ki se podeli izvajalcu usposabljanja.

Minister izda predpis, s katerim podrobneje določi pogoje in postopke za pridobitev in podaljšanje certifikata izvajalca usposabljanja ali podajo izjave, pri čemer upošteva ustrezno prilogo k Čikaški konvenciji.

Določba poda izjemo glede pilotov naprav za prosto letenje. Ne glede na določbe tega člena se namreč določi, da usposabljanje pilotov naprav za prosto letenje lahko izvaja fizična oseba. Določi se tudi, da se nadaljnje podzakonsko urejanje dodeli vladi, ki določi podrobnejše zahteve za izvajalca usposabljanja pilotov naprav za prosto letenje. V celotnem zakonu se namreč vzpostavi, da je podzakonsko urejanje naprav za prosto letenje in povezane ureditve prepuščeno vladi. Posamezni vidiki urejanja področja prostega letenja bodo namreč vključeni v ločen podzakonski akt, ki bo to področje urejal na celovit način in bo nadomestil veljavno Uredbo o jadralnem zmajarstvu in jadralnem padalstvu. Podzakonski akt, ki bo urejal prosto letenje, mora biti namreč zaradi specifik področja ter zaradi potrebe po določitvi nadzornih in prekrškovnih določb sprejet kot predpis vlade. Razlogi za takšno urejanje so sicer podrobneje opisani v obrazložitvi k členu tega zakona, ki podaja zahteve glede plovnosti za naprave za prosto letenje.

Pooblastilo za nadaljnje podzakonsko urejanje mora sicer biti že na zakonski ravni po vsebini, namenu in obsegu jasno opredeljeno, a zakon v obeh pooblastilnih določbah ne podaja še podrobnejših pogojev, meril in postopkov za podzakonsko urejanje, saj bi preobremenile zakonsko besedilo. Zato bodo podrobni pogoji in postopki za pridobitev in podaljšanje certifikata izvajalca usposabljanja in podajo izjave določeni šele na podzakonski ravni glede na posamezno vrsto usposabljanja. Tudi pooblastilna določba za podrobnejše urejanje zahtev za izvajalca usposabljanja pilotov naprav za prosto letenje mora biti podana na način, da omogoča učinkovito podzakonsko urejanje. Zakon mora biti namreč prožen za nadaljnje urejanje tudi zaradi nepredvidljivega prihodnjega tehnološkega napredka.

K 72. členu

Zdravstvene preglede kandidatov za pridobitev, podaljšanje oziroma obnovo veljavnosti listin opravljajo pooblaščen pravne ali fizične osebe, ki opravljajo zdravstveno dejavnost, v skladu s predpisi o zdravstveni dejavnosti (Zakon o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 23/08, 58/08 – ZZdrS-E, 77/08 – ZDZdr, 40/12 – ZUJF, 14/13, 88/16 – ZdZPZD, 64/17, 1/19 – odl. US, 73/19, 82/20, 152/20 – ZZUOOP in 203/20 – ZIUPOPdVE)), če izpolnjujejo tudi posebne pogoje glede organizacije, opreme in osebja za opravljanje navedenih pregledov v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Pooblastilo za izvajanje navedenih zdravstvenih pregledov izda agencija izvajalcu zdravstvenih pregledov po preveritvi izpolnjevanja pogojev. Izvajalec zdravstvenih pregledov izda zdravniško spričevalo o zdravstveni sposobnosti kandidata v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

Uredba Komisije EU št. 1178/2011 predpisuje natančne zahteve za zdravnike za letalsko osebje, zdravstvene centre za letalsko osebje, način in pogoje, pod katerimi se izdajajo zdravniška spričevala, vrste zdravniških spričeval in njihovo veljavnost. Pogoje za izdajo, omejitev, začasni odvzem in preklic

zdravstvenih spričeval kontrolorjev zračnega prometa in učencev kontrolorjev zračnega prometa ter privilegijev in odgovornosti njihovih imetnikov ter zahteve za zdravnike in zdravstveni center ureja Uredba Komisije EU št. 2015/340. Pravilnik o ultralahkih letalnih napravah, Pravilnik o padalstvu in drugi podzakonski akti pa urejajo način in pogoje za izdajo zdravniških spričeval za osebe v letalstvu, ki ni urejeno s predpisi EU.

Pogoji in način pridobitve zdravniškega spričevala, ki torej ni urejeno s predpisi EU (na primer zdravniško spričevalo za osebe, ki opravljajo delo v zvezi z oskrbo zrakoplovov, potnikov in tovora na letališču), se izvaja v skladu s slovenskimi predpisi, ki podajajo zdravstvene zahteve, za kar zakon pooblasti ministra. Zakon na tem mestu ne podaja podrobnih pogojev za podzakonsko urejanje, saj bi take navedbe, ki bi bile podrobne in zahtevne, tudi zaradi veliko različnih vrst osebja v letalstvu in glede na izreden obseg vidikov zdravstvenih specifik posamezne vrste osebja, preobremenile zakonsko besedilo. Zato bodo podrobni pogoji določeni šele na podzakonski ravni. Zakon mora biti prožen za nadaljnje podzakonsko urejanje. Določeno je, da se zdravstveni pogoji in zahteve za pilote naprav za prosto letenje urejajo s predpisom vlade. V celotnem zakonu se namreč vzpostavi, da so podzakonske ureditve naprav za prosto letenje in povezane ureditve prepuščene vladi. Posamezni vidiki urejanja področja prostega letenja bodo vključeni v ločen podzakonski akt, ki bo to področje urejal na celovit način in bo nadomestil veljavno Uredbo o jadrlnem zmajarstvu in jadrlnem padalstvu. Podzakonski akt, ki bo urejal prosto letenje, mora biti namreč zaradi specifik področja ter zaradi potrebe po določitvi nadzornih in prekrškovnih določb sprejet kot predpis vlade. Razlogi za takšno urejanje so sicer boljše opisani v obrazložitvi k členu tega zakona, ki podaja zahteve glede plovnosti za naprave za prosto letenje.

K 73. členu

Zakon določa vrste zdravstvenih pregledov osebja v letalstvu (za pilote, kabinsko osebje in osebe, ki opravljajo naloge kontrole zračnega prometa), ki se delijo na prvi, ponovni, obnovitveni in specialni pregled. Prvi pregled se opravi pred izdajo licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine, ponovni pred podaljšanjem zdravniškega spričevala, obnovitveni pa po poteku veljavnosti zdravniškega spričevala, razen če predpis EU, ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpis ter drugi predpisi in pravni akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ne določajo drugače.

Specialni pregled se opravi po bolezni, poškodbi ali kirurškem posegu, ki utegne bistveno vplivati na zmožnost za opravljanje dela, ali če uradna oseba agencije (gre za zdravstvenega ocenjevalca agencije) oceni, da prizadeta oseba ni duševno ali telesno zmožna za pravilno opravljanje dela oziroma da je pod vplivom alkohola, narkotikov ali drugega psihoaktivnega sredstva, ali v drugih primerih, če predpisi EU tako določajo.

Predpisi EU poleg zgoraj navedenih zdravniških pregledov poznajo še institute: napotitev kandidata za zdravniško spričevalo na agencijo kot licenčni organ, vnovična presoja in obravnava mejnih oziroma spornih primerov. Agencija v teh primerih ravna v skladu z Uredbo EU 1178/2011. Uredba tudi določa, da pristojni organ določi postopek presoje mejnih in spornih primerov, ki ga opravijo neodvisni zdravstveni svetovalci z izkušnjami iz letalske medicine, da ocenijo sposobnost prosilca za izdajo zdravniškega spričevala in svetujejo v zvezi s tem. Licenčni organ v tem primeru pomeni pristojni organ države članice, ki je izdal licenco ali pri katerem kandidat zaprosi za izdajo licence. Napotitev k licenčnemu organu ureja Uredba EU št.1178/2011. Vnovična presoja zdravstvene sposobnosti je prav tako urejena v navedeni uredbi EU, pri čemer pa mora pristojni organ, torej agencija, podrobno urediti postopkovna pravila vnovične presoje.

Na glede na to pa se specialni pregled opravi tudi pri osebah, ki opravljajo naloge izvajanja letalskih meteoroloških opazovanj in ali dajanja napovedi in opozoril, osebah, ki opravljajo naloge v zvezi z oskrbo zrakoplovov, potnikov in tovora na letališču, osebah, ki opravljajo operativne naloge pri izvajalcu storitev ATM/ANS (razen kontrolorjev zračnega prometa in meteorologi), in drugih osebah, ki opravljajo dela, pomembna za varnost zračnega prometa.

K 74. členu

Agencija vodi register osebja v letalstvu. Register ni javna knjiga in se lahko vodi elektronsko. Zakon določa, kateri podatki se vodijo v tem registru. Gre za osebne podatke, podatke o licencah in pridobljenih spričevalih, ratingih, pooblastilih ali potrdilih. Vodijo se podatki o vrsti in razredu zdravniškega spričevala, o omejitvah, preklicih ali začasnih odvzemih licence ali zdravniškega spričevala kot tudi o drugih izrečenih ukrepih. Vodijo se tudi podatki o sprejemu licenc iz tretjih držav in zamenjavi licence, če imetnik licence, izdane po Uredbi 2011/1178/EU, zamenja pristojni organ, ter podatki o izgubljenih, pogrešanih ali ukradenih listinah.

Osebni podatki, vpisani v register osebja v letalstvu, se zbirajo in uporabljajo za izvajanje nalog agencije oziroma drugih pristojnih organov iz tega zakona. Vanje imajo vpogled osebe, ki so pooblaščenice za delo z registrom osebja v letalstvu, ter oseba, na katero se podatki nanašajo, kot tudi pristojni organi po drugih predpisih, pristojni letalski organi drugih držav v zvezi s priznavanjem licenc in drugih listin ter preiskovalni organ. Podatki se hranijo trajno in v skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov ter predpisi o varstvu arhivskega gradiva in arhiviranju. Natančnejšo vsebino glede na vrsto listin in način vodenja registra osebja v letalstvu določi agencija. Omogočena je povezava z drugimi registri (na primer Centralnim registrom prebivalstva).

K 75. členu

Zakon določa primere, ko agencija lahko za določen čas začasno odvzame licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma drugo ustrezno listino, omeji ali prekliče veljavnost navedenih listin. V zvezi z ukrepi zaradi izvajanja privilegijev pod vplivom drog se poudarja, da so droge tiste psihoaktivne snovi, ki so navedene v AMC1 k MED.B.055 Uredbe 2011/1178/EU, kot tudi druge droge, dokazano prisotne v telesu.

Zakon določa primere, ko agencija lahko za določen čas začasno odvzame licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma drugo ustrezno listino, omeji ali prekliče veljavnost navedenih listin. Določa se tudi, da agencija odloči o začasnem odvzemu licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine, omejitvi ali preklicu listin osebja v letalstvu, če imetnik izvaja privilegije iz navedenih listin pod vplivom alkohola, drog ali zdravila, ki lahko vpliva na njegovo zmanjšano telesno ali duševno zmožnost, zaradi česar je nesposoben opravljati svoje dolžnosti na način, ki zagotavlja varnost zračnega prometa. Ob tem se pojasnjuje, da glede vsebnosti alkohola ali drog velja absolutna prepoved, medtem ko se glede zdravil presoja, ali so ta lahko vplivala na zmanjšano telesno ali duševno zmožnost osebja in ali je osebje zato nesposobno opravljati svoje dolžnosti na način, ki zagotavlja varnost zračnega prometa. O začasnem odvzemu oziroma preklicu veljavnosti listin agencija izda odločbo. Zoper odločbo je dovoljena pritožba v osmih dneh od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe. Tako listino mora imetnik vrniti agenciji. Gre za procesno opredelitev odvzema oziroma preklica listin. Določbe se uporabljajo tudi za začasen odvzem, omejitev ali preklic priznavanja tuje licence. Dodatne primere odvzema oziroma preklica listin osebja v letalstvu urejajo tudi posamezni predpisi EU za posamezno vrsto osebja (na primer ARA.FCL.250 Dela ARA Uredbe Komisije EU št. 1178/2011). Če je upravičenec pridobil listino na podlagi neresničnih podatkov o pogojih za njeno pridobitev oziroma je listino pridobil kako drugače na nezakonit način ali z zlorabo, agencija zaradi preprečevanja zlorab listino prekliče. Tako začasno odvzeto ali preklicano listino imetnik vrne agenciji.

K 76. členu

Zakon ureja možnost, da agencija od osebja zahteva opravljanje predpisanih teoretičnih in praktičnih preizkusov za preverjanje njegove strokovne usposobljenosti, kakor tudi druge predpisane preglede za ugotovitev psihofizičnega stanja zaradi ugotovitve sposobnosti za opravljanje nalog. Gre za osebe, ki mu je bila listino odvzeta ali preklicana, kot tudi za primere, ko agencija dvomi o izpolnjevanju pogojev iz te listine. V zadnjem primeru gre zlasti za primere, ko uradna oseba agencije zaradi izkazanega neobičajnega vedenja ali praktičnega ali teoretičnega neznanja zahteva v skladu s svojimi pooblastili dodatne preizkuse usposobljenosti ali dodatne specialne preglede za ugotovitev telesne in duševne zmožnosti. Do rezultatov opravljenih preizkusov usposobljenosti ali specialnih pregledov agencija prepove izvajanje privilegijev.

K 77. členu

Zakon ureja prepoved izvajanja privilegijev osebja v letalstvu, če je to osebje pod vplivom alkohola, narkotikov ali drugega psihoaktivnega sredstva ali če je pod vplivom zdravila, ki lahko vpliva na njegove psihofizične sposobnosti, kot tudi če trpi zaradi posledic bolezni ali utrujenosti ali je iz drugega podobnega razloga nesposobno opravljati svoje dolžnosti na varen način. Kot je pojasnjeno v obrazložitvi k členu, ki ureja začasen odvzem, omejitev ali preklic listin osebja v letalstvu in uporabo določbe za sprejete tuje listine, se pojasnjuje, da glede izvajanja privilegijev pod vplivom alkohola in drog velja absolutna prepoved, medtem ko se glede zdravil presoja, ali so ta lahko vplivala na zmanjšano telesno ali duševno zmožnost osebja in ali je osebje zato nesposobno opravljati svoje dolžnosti na način, ki zagotavlja varnost zračnega prometa. Droge po tem členu so tiste psihoaktivne snovi, ki so navedene v AMC1 k MED.B.055 Uredbe 2011/1178/EU, kot tudi druge droge, dokazano prisotne v telesu. Prepoved velja tudi za osebe, ki šele pridobivajo status osebja v letalstvu (kandidati).

Zakon tudi določi, da mora izvajalec storitev zagotoviti, da osebje v letalstvu ne izvaja privilegijev, dokler ne preneha stanje, ki ima za posledico nesposobnost za opravljanje dela. Izvajalec storitev lahko odredi specialni pregled osebja.

K 78. členu

Agencija ali usposobljeni subjekt z odločbo prekliče, začasno ukine ali omeji certifikat izvajalca usposabljanja, če ugotovi, da ta ne izpolnjuje predpisanih pogojev iz predpisov EU, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Če izvajalec usposabljanja ne izvaja usposabljanja v zadnjih treh letih, mu agencija prekliče certifikat, razen če s predpisi EU ni določeno drugače. Zoper odločbo o preklicu oziroma začasnem odvzemu je dovoljena pritožba v osmih dneh od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe. Začasno odvzeti ali preklicani certifikat mora imetnik vrniti agenciji.

K 79. členu

Zakon poda splošno določbo o tem, da se pravila, določena v tem oddelku, ne uporabljajo za pilota na daljavo na sistemih brezpilotnih zrakoplovov, ki so urejeni v predpisih EU, ki določajo pravila in postopke za upravljanje sistemov brezpilotnih zrakoplovov.

K 80. členu

Obveznost operatorja, torej pravne ali fizične osebe, ki upravlja ali namerava upravljati enega ali več zrakoplovov, je, da zagotovi ustrezno sestavo in usposobljenost posadke (letalske posadke in kabinskega osebja) ves čas med letom in v času premikanja po aerodromu. Let zrakoplova ne izključuje premikov letal po aerodromu brez letalske posadke (na primer vleka letal in taksiranje). Sestava in usposobljenost posadk na zrakoplovih, ki spadajo na področje urejanja predpisov EU, sta urejeni s temi predpisi, podzakonski akti pa urejajo sestavo in usposobljenost posadk na zrakoplovih, ki niso urejeni s predpisi EU. Ta predpis EU je Uredba Komisije EU št. 965/2012 (glej na primer določbe ORO.FC.100 do ORO.FC.146) v navezavi na Uredbo Komisije EU št. 1178/2011. Zakon na tem mestu ne podaja podrobnih zahtev glede sestave in usposobljenosti posadke, saj bi take določbe bile prepodrobne in zahtevne ter bi tako preobremenile zakonsko besedilo. Zato se uporabi drseče sklicevanje. Primer slovenskega predpisa s takimi zahtevami glede osebja sta Pravilnik o ultralahkih letalnih napravah in Pravilnik o zrakoplovih za raziskovalne, eksperimentalne ali znanstvene namene.

V skladu s predpisi EU in tem zakonom so lastnik zrakoplova, uporabnik zrakoplova ali operator dolžni zagotoviti, da so na krovu zrakoplova ustrezne listine, kot so predpisane, kar je odvisno od vrste zrakoplova in vrste operacije.

Iz enakih razlogov zakon pri napotitvi na podzakonsko urejanje ne podaja podrobne zahteve glede sestave in usposobljenosti posadke. Pooblastilo za nadaljnje podzakonsko urejanje mora resda biti že na zakonski ravni po vsebini, namenu in obsegu jasno opredeljeno, a zakon v pooblastilni določbi ne podaja podrobnejših zahtev glede sestave in usposobljenosti letalske posadke in kabinskega osebja za izvajanje operacij z zrakoplovi, ki niso urejeni s predpisi EU, saj bi preobremenile zakonsko besedilo.

K 81. členu

Določba ureja vodjo zrakoplova. Ta ima dolžnost, da ravna v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Hkrati določba vodji zrakoplova nalaga možnost odstopanja od predpisov le v primeru, ko on oceni, da je to neizogibno potrebno za varno izvedbo leta.

Na krovu zrakoplova mora biti eden od članov letalske posadke vodja zrakoplova.

Vodja zrakoplova ima najvišja pooblastila na krovu, zato je odgovoren za varnost zrakoplova, letalske posadke, kabinskega osebja, potnikov in tovora. Vodja zrakoplova vodi posadko pri vseh opravilih na zrakoplovu. Poleg tega mora biti seznanjen z vsebino tovora, ki ga prevažata.

Operator ima dolžnost določiti vodjo zrakoplova za vsak let oziroma del leta, saj med letom lahko pride do zamenjave posadke. Vodja zrakoplova mora let opraviti v skladu s predpisi, od katerih sme odstopiti samo izjemoma, kadar oceni, da je to neizogibno za varno izvedbo leta.

V času preverjanja usposobljenosti na krovu zrakoplova je vodja zrakoplova izpraševalec, v času usposabljanja pa inštruktor. Učenec namreč ne more imeti vloge vodje zrakoplova.

K 82. členu

Dolžnosti vodje zrakoplova so za posamezno vrsto operacije (komercialni zračni prevoz, komercialne in nekomercialne operacije) na zrakoplovih, ki so urejeni s predpisi EU, določene v Uredbi Komisije EU št. 965/2012, pa tudi v Izvedbeni uredbi Komisije (EU) št. 923/2012 z dne 26. septembra 2012 o določitvi skupnih pravil zračnega prometa in operativnih določb v zvezi z navigacijskimi službami in postopki zračnega prometa ter spremembi Izvedbene uredbe (EU) št. 1035/2011 in uredb (ES) št. 1265/2007, (ES) št. 1794/2006, (ES) št. 730/2006, (ES) št. 1033/2006 in (EU) št. 255/2010 (UL L št. 281 z dne 13. 10. 2012, str. 1), s spremembami. Dolžnosti vodje zrakoplova na zrakoplovih, ki niso urejeni s predpisi EU, pa urejajo ta zakon in na njegovi podlagi izdani podzakonski akti.

Dolžnosti vodje zrakoplova se razlikujejo tudi glede na zrakoplov, s katerim se izvede konkreten let (letalo, helikopter, balon, kompleksen ali nekompleksen zrakoplov in tako dalje).

Vodja zrakoplova pred vzletom preveri, ali so letalska posadka, kabinsko osebje in zrakoplov pripravljeni in sposobni za varen let in ali so vsi predpisani dokumenti v zrakoplovu.

Vodja zrakoplova glede na vrsto operacije in zrakoplov med letom ali kadar oceni, da je to potrebno, zagotovi, da vsi potniki pravilno sedijo na svojih sedežih in so pripeti z varnostnim pasom. Potniki ne smejo s svojim ravnanjem ogroziti varnosti zrakoplova, oseb ali premoženja na krovu zrakoplova, priti na krov ali biti na krovu zrakoplova pod tolikšnim vplivom alkohola, drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi, da bi lahko ogrozili varnost zrakoplova ali oseb na njem, in kaditi v času prepovedi kajenja, ki ga določi operator z oznakami na krovu. Potniki so dolžni upoštevati ukaze vodje zrakoplova.

Letalska posadka in kabinsko osebje za zagotovitev varnosti leta izpolnjujeta ukaze vodje zrakoplova ne glede na njune dolžnosti.

Vodja zrakoplova ima pravico zavrniti sprejem članov letalske posadke, potnikov, prtljage, tovora oziroma pošte na krov in pravico zahtevati, da se izkrcajo ali odstranijo iz zrakoplova, če tako zahtevajo okoliščine, ki niso nujno povezane z varnostjo zrakoplova in/ali leta, pač pa tudi v zvezi z njegovim delovanjem.

Vodja zrakoplova lahko tudi naloži članom posadke, da potniku odvzamejo prostost, če je to potrebno za zagotovitev varnosti leta, ne glede na to, kaj so njihove dolžnosti pri opravljanju dela na krovu zrakoplova. Tudi potniki so dolžni upoštevati ukaze vodje zrakoplova.

Vodja zrakoplova za zagotavljanje varnosti zrakoplova, letalske posadke, potnikov in tovora uporabi vse ukrepe, za katere oceni, da so potrebni za zagotovitev poslušnosti in ohranjanja reda in discipline na krovu zrakoplova, in te ukrepe na razumen način stopnjuje. Če opozorila niso uspešna in če je glede na okoliščine neogibno potrebno, da se prepreči ali odvrne dejanje, s katerim lahko oseba resno ogrozi varnost zrakoplova, življenje ali zdravje letalske posadke, kabinskega osebja ali potnikov ali huje poškoduje ali uniči prtljago ali tovor, naloži, da se tej osebi odvzame prostost.

Za odvzem prostosti se šteje vsaka omejitev prostosti, s katero se onemogočijo nadaljnja ravnanja iz prejšnjega odstavka. Ukrep odvzema prostosti izvedeta in nadzirata letalska posadka in kabinsko osebje.

Z določitvijo primerov, v katerih se osebi lahko odvzame prostost, se določi obseg omejitve ustavno varovane pravice do osebne svobode, ki je nujno potreben za doseg namena, zaradi katerega se pravica omejuje, s tem pa se preprečijo prekomerni posegi v pravico. Odvzem prostosti je skrajni ukrep, da se zavaruje varnost zrakoplova, življenje ali zdravje letalske posadke, kabinskega osebja ali potnikov ter preprečijo hujše poškodbe ali uničenje prtljage ali tovora. Odvzem prostosti se običajno izvede na način, da se oseba priveže na sedež, tako osebo pa običajno opazuje član kabinskega osebja.

Glede na ustavna jamstva osebe, ki ji je odvzeta prostost, mora biti takšna oseba takoj obveščena o razlogih za odvzem prostosti in o tem, da bo na najbližjem letališču, na katerem bo zrakoplov pristal, predana organu, pristojnemu za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje ali pregon prekrškov in kaznivih dejanj.

Zaradi ranljivosti položaja je zlasti pomembno zagotavljanje spoštovanja človekove osebnosti, dostojanstva ter duševne in telesne celovitosti med odvzemom prostosti (prvi odstavek 21. člena in 35. člen Ustave Republike Slovenije). Trajanje ukrepa je omejeno na najkrajši mogoči čas, ki je nujno potreben za doseg namena, zaradi katerega se pravica omejuje (sorazmernost ukrepa).

Načina predaje storilca ta zakon ne ureja, saj se predaja izvede v skladu s predpisi države, v kateri zrakoplov pristane zaradi dejanja.

Vodja zrakoplova je takoj po pristanku dolžan organu, pristojnemu za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje ali pregon prekrškov in kaznivih dejanj, v Republiki Sloveniji ali zunaj nje, nuditi vse potrebne informacije v zvezi s prekrškom ali v zvezi z odkrivanjem, preiskovanjem ali pregonom kaznivih dejanj, ki jih ta organ zahteva.

K 83. členu

Zakon poda splošno določbo o tem, da se pravila, določena v tem oddelku, ne uporabljajo za pilota na daljavo na sistemih brezpilotnih zrakoplovov, ki so urejeni v predpisih EU, ki določajo pravila in postopke za upravljanje brezpilotnih zrakoplovov.

K 84. členu

Operator in letalska posadka morata upoštevati omejitve časa letenja, časa dolžnosti ter zahteve glede počitka za letalske posadke v skladu s predpisi EU.

V prvem odstavku 8. člena Uredba Komisije EU št. 965/2012 (z naslovom »Omejitve časa letenja« oziroma angl. »flight time limitations«) je določeno, da se za operacije CAT uporabljajo zahteve iz poddela FTL Priloge III k uredbi. Poddel FTL (z naslovom »Omejitve časa letenja in časa dolžnosti ter zahteve glede počitka« oziroma angl. »Flight and duty time limitations and rest requirements«) določa zahteve, ki jih morajo izpolniti operator in člani njegove posadke glede omejitve časa letenja in časa dolžnosti ter zahtev glede počitka za člane posadke.

»Delovno obdobje« pomeni obdobje, ki se začne, ko se mora član posadke na zahtevo operatorja prijaviti ali začeti izvajati svoje dolžnosti, in konča, ko je član posadke brez vseh dolžnosti, vključno z dolžnostmi po letenju (angl. »duty period« means a period which starts when a crew member is required

by an operator to report for or to commence a duty and ends when that person is free of all duties, including post-flight duty; enajsti odstavek določbe ORO.FTL.105); pri čemer je treba upoštevati tudi »letalsko delovno obdobje (FDP)«, ki pomeni obdobje, ki se začne, ko se mora član posadke prijaviti k dolžnosti, ki vključuje sektor ali več sektorjev, in ki se konča, ko zrakoplov dokončno obmiruje in se motorji zaustavijo na koncu zadnjega sektorja, v katerem član posadke deluje kot operativni član posadke (angl. »flight duty period (»FDP«)« means a period that commences when a crew member is required to report for duty, which includes a sector or a series of sectors, and finishes when the aircraft finally comes to rest and the engines are shut down, at the end of the last sector on which the crew member acts as an operating crew member; dvanajsti odstavek določbe ORO.FTL.105). Opređeljena je tudi »dolžnost«, ki pomeni vsako nalogo, ki jo član posadke opravi za operatorja, vključno z dolžnostjo letenja, administrativnim delom, vodenjem usposabljanja ali udeležbo na usposabljanju, preverjanjem, razporejanjem in nekaterimi elementi pripravljenosti (angl. »duty« means any task that a crew member performs for the operator, including flight duty, administrative work, giving or receiving training and checking, positioning, and some elements of standby; deseti odstavek določbe ORO.FTL.105).

»Obdobje počitka« pomeni neprekinjeno, nemoteno in določeno časovno obdobje po oziroma pred dolžnostjo, v katerem je član posadke brez vseh dolžnosti ter ni v pripravljenosti ali dežuren (angl. »rest period« means a continuous, uninterrupted and defined period of time, following duty or prior to duty, during which a crew member is free of all duties, standby and reserve; deseti odstavek določbe ORO.FTL.105).

Letalski delovni čas za operacije CAT z letali ureja Uredba Komisije EU št. 965/2012, s slovensko zakonodajo pa je treba urediti letalski delovni čas za druge vrste operacij, ki niso predpisane s predpisi EU (v času pisanja tega zakona so to nekomercialne operacije, vključno z nekomercialnimi specializiranimi operacijami s kompleksnimi letali in helikopterji na motorni pogon ter komercialne specializirane operacije z letali, helikopterji in jadralnimi letali). Minister tako predpiše omejitve časa letenja, časa dolžnosti in zahteve glede časa počitka, kar velja za operatorja in letalsko posadko.

K 85. členu

V skladu z predpisi Uredbo Komisije EU št. 1178/2011 mora vsak pilot voditi zapise o času letenja, pri čemer uredba nalaga pristojnemu organu – agenciji, da poda zahteve glede vodenja teh zapisov o času letenja. Za osebe v letalstvu, za katero uredba ne velja, ta zakon predpiše, da agencija določi (v skladu s svojimi regulatornimi pristojnostmi) način vodenja zapisov o času letenja (torej za pilote in padalce, pilote naprav za prosto letenje in pilote na daljavo).

K 86. členu

Ena od oblik prevoza potnikov, tovora oziroma pošte je tudi zračni prevoz proti plačilu oziroma najemnini. Mednarodni zračni prevoz ima podlago v Čikaški konvenciji, ureditev domačega zračnega prevoza v tem zakonu pa je novost. Trenutno takega prevoza še ni, vendar ga je v prihodnje, še posebej zaradi razvoja zrakoplovov na električni pogon, mogoče predvideti. Tako člen na splošno ureja tako mednarodni kot domači zračni prevoz.

Člen tudi določa, da letalski prevozniki ali operatorji s sedežem v državah članicah EU, Švicarski konfederaciji in državah članicah Evropskega gospodarskega prostora ne štejejo za tuje letalske prevoznike oziroma tuje operatorje v skladu z Uredbo (ES) št. 1008/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. septembra 2008 o skupnih pravilih za opravljanje zračnih prevozov v Skupnosti (UL L št. 293 z dne 31. 10. 2008, str. 3), s spremembami.

Člen v skladu s Čikaško konvencijo tudi določa, da kabotaža ni dovoljena, razen če predpisi EU podajo drugačno ureditev. Prej navedena Uredba (ES) št. 1008/2008 je namreč liberalizirala zračni prevoz znotraj EU in za letalske prevoznike EU omogočila tudi kabotažo. To pomeni, da zračni prevoz potnikov, tovora oziroma pošte, posamezno ali v kombinaciji, med posameznimi kraji v Republiki Sloveniji, ki ga opravlja tuji letalski prevoznik ali tuji operator v Republiki Sloveniji, ni dovoljen.

Zakon na splošno prepozna, da je zračni prevoz potnikov, tovora oziroma pošte za plačilo in/ali najem mogoče opravljati kot domači zračni prevoz (to je med letališči v Republiki Sloveniji, brez odleta v zračni prostor druge države) in kot mednarodni zračni prevoz, ki poteka v zračnem prostoru dveh ali več držav.

Člen določa, upošteva Čikaško konvencijo, da kabotaža (to je prevoz potnikov, tovora oziroma pošte, posamezno ali v kombinaciji) med letališči v Republiki Sloveniji, ki jo opravlja tuji letalski prevoznik ali tuji operator, v Republiki Sloveniji ni dovoljena. Predpisi EU in mednarodne pogodbe lahko podajajo drugačno ureditev. Lahko pa ministrstvo izda dovoljenje za posamičen izjemen primer in izjemoma dovoli kabotažo. Letalski prevozniki ali operatorji s sedežem v državah članicah EU, Švicarski konfederaciji in Evropskem gospodarskem prostoru se v skladu s predpisi EU in sklenjenimi mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, ne štejejo za tuje letalske prevoznike ali tuje operatorje.

K 87. členu

Člen na splošno pove, da je mogoče zračni prevoz opravljati tudi kot domači zračni prevoz, samo med letališči na ozemlju Republike Slovenije, ko ni predviden odlet v drugo državo in pristanek v njej.

Do zdaj zakon ni vseboval določb o tem. Je pa domači zračni prevoz mogoče opravljati, saj področje ureja Uredba (ES) št. 1008/2008, ki določa pravice do opravljanja zračnih prevozov v EU letalskim prevoznikom s sedežem v EU, ne določa pa obveznosti izdaje dovoljenj pristojnih organov držav članic. Tako imajo letalski prevozniki EU prost dostop do trga.

Vseeno pa morajo letalski prevozniki v skladu z ustaljeno prakso ICAO poslati letališčem, ne pa pristojnim državnim organom, svoje rede letenja za domači redni zračni prevoz. Če letalski prevoznik EU ne opravlja domačega rednega zračnega prevoza v skladu z redom letenja, je to prekršek. Posledično se s tem varujejo pravice potnikov.

V prihodnje, z razvojem alternativnih goriv v letalstvu in z mogočimi prevozi potnikov na primer z letališča v Murski Soboti na letališče v Portorožu z ultralahkim zrakoplovom, je treba urediti tudi ta del in v zakonu opredeliti prekršek. Danes domačega rednega zračnega prevoza potnikov ni, poteka le domači posebni zračni prevoz, na primer v obliki tako imenovanih taksi letov. Ti potekajo na podlagi dogovora med potnikom in letalskim operatorjem in ne na podlagi reda letenja.

Pooblastilo za nadaljnje podzakonsko urejanje mora sicer biti že na zakonski ravni po vsebini, namenu in obsegu jasno opredeljeno, a zakon ne podaja podrobnejših zahtev glede načina opravljanja domačega zračnega prevoza. Zakon mora namreč biti prožen za nadaljnje urejanje tudi zaradi nepredvidljivega prihodnjega razvoja domačega zračnega prevoza, ki v tem trenutku v Republiki Sloveniji ne obstaja. V prihodnje se lahko zaradi tehnološkega napredka pričakuje njegovo izvajanje.

K 88. členu

Člen na splošno določa subjekte, ki lahko opravljajo mednarodni zračni prevoz (to je zračni prevoz z odletom ali pristankom tudi v drugo državo, tako članico EU kot tretjo državo). Člen na splošno daje pravico do opravljanja mednarodnega zračnega prevoza na ozemlje Republike Slovenije, z njega ali čezenj (to je prelet) letalskim prevoznikom, operatorjem, tujim letalskim prevoznikom ali tujim operatorjem. Vsi navedeni subjekti lahko opravljajo mednarodni zračni prevoz v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Del teh predpisov so tudi mednarodne pogodbe s področja mednarodnega zračnega prevoza, ki zavezujejo Republiko Slovenijo. Mednarodni zračni prevoz je mogoče opravljati kot redni ali kot posebni zračni prevoz.

K 89. členu

Člen podaja zahteve za opravljanje mednarodnega rednega zračnega prevoza, ki ga letalski prevozniki EU opravljajo med državami članicami EU v skladu s predpisi EU.

Mednarodni redni zračni prevozi v tretje države ali iz njih, ki jih opravljajo tako »domači« kot tuji letalski prevozniki oziroma operatorji, so podvrženi urejanju oziroma omejitvam, izhajajočim iz mednarodnih pogodb, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, ali izhajajočim iz mednarodnih pogodb, ki zavezujejo tretjo državo.

V skladu z določili Čikaške konvencije potrebujejo (tuji) letalski prevozniki ali tuji operatorji v mednarodnem rednem zračnem prevozu za prelet in pristanek v nekomercialne namene dovoljenje države, ki jo preletijo oziroma v kateri želijo pristati v nekomercialne namene. Taka dovoljenja so urejena oziroma so te pravice priznane v skladu z določbami Mednarodne konvencije o tranzitu v mednarodnem zračnem prevozu (tako imenovana tranzitna konvencija) in v skladu z določbami bilateralnih sporazumov o zračnem prevozu med Republiko Slovenijo in posamezno državo oziroma celostnih sporazumov o zračnih prevozih EU. Glede na navedeno zakon ureja prelete zračnega prostora in pristanke v nekomercialne namene na ozemlju Republike Slovenije na način, kot je to zdaj že urejeno. To pomeni, da tuji letalski prevozniki oziroma tuji operatorji iz držav pogodbenic tranzitne konvencije, bilateralnega sporazuma ali sporazuma EU o zračnih prevozih ne potrebujejo dovoljenja ministrstva za prelet ozemlja Republike Slovenije ali pristanek v nekomercialne namene na ozemlju Republike Slovenije. Vsi drugi tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji pa potrebujejo za prelet in pristanek v nekomercialne namene dovoljenje ministrstva. To področje do zdaj ni bilo jasno opredeljeno, saj se je zahtevala najava vsakega leta, nespoštovanje te obveznosti pa pomeni kršitev slovenskega zračnega prostora. Držav, s katerimi preleti v mednarodnem rednem zračnem prevozu niso urejeni glede na prej navedene podlage in katerih letala sploh preletijo ozemlje Republike Slovenije, je malo. Na splošno gre za oddaljene otoške države oziroma države v Afriki.

Veljavna ureditev je neustrezno urejala področje izdajanja dovoljenj za opravljanje mednarodnega rednega zračnega prevoza tujim letalskim prevoznikom ali tujim operatorjem. Nedosledno so se uporabljali strokovni termini oziroma njihovi prevodi v slovenski jezik, ki so na področju letalstva ustaljeni. Nedosledno so bili opredeljeni že izrazi in pristojni organi, v veljavnem podzakonskem aktu o načinu izdajanja dovoljenj za lete zrakoplovov so bile urejene vsebine, ki bi morale biti urejene v zakonu.

Zakon določi pristojni organ – ministrstvo in poda ureditev izdaje dovoljenja tujemu letalskemu prevozniku oziroma tujemu operatorju za opravljanje mednarodnega rednega zračnega prevoza v Republiko Slovenijo, iz nje ali čez njeno ozemlje. Mednarodni redni zračni prevoz se v skladu z določbami Čikaške konvencije opravlja na podlagi mednarodne pogodbe, ki zavezuje Republiko Slovenijo. To so lahko tako bilateralni sporazumi o zračnih prevozih med Republiko Slovenijo in posamezno tretjo državo kot tudi sporazumi o zračnih prevozih, ki jih sklenejo EU in njene države članice ter tretja država. Ministrstvo lahko izda dovoljenje ob pogoju vzajemnosti izjemoma, na podlagi tega zakona, tudi če ni mednarodne pogodbe, ki zavezuje Republiko Slovenijo.

Opravljanje mednarodnega rednega zračnega prevoza letalskih prevoznikov ali operatorjev (to je domačih letalskih prevoznikov) v tretje države je odvisno od notranjih ureditev tretjih, namembnih držav, ki jim izdajo ustrezna dovoljenja.

Člen določa tudi prekrške za dejanja, za katere je odgovoren tuji letalski prevoznik oziroma tuji operator, njegova odgovorna oseba ali vodja zrakoplova, če ne pridobi dovoljenja za opravljanje mednarodnega rednega zračnega prevoza ali če še naprej opravlja navedene prevoze, čeprav je njegovo spričevalo letališkega prevoznika (AOC) neveljavno. Tuji letalski prevoznik ali tuji operator s tem krši tudi suverenost slovenskega zračnega prostora.

Zakon poda pooblastilno določbo za nadaljnje podrobnejše podzakonsko urejanje.

K 90. členu

Določi se, katere podatke mora tuji letalski prevoznik ali tuji operator navesti v vlogi za izdajo dovoljenja za mednarodni redni zračni prevoz, da lahko opravlja mednarodni redni zračni prevoz na ozemlje Republike Slovenije, z njega ali čezenj, ter kateri dokumenti morajo biti priloženi k vlogi v skladu s predpisi EU, ki določajo skupna pravila za letenje in ki jih morajo tuji letalski prevozniki oziroma tuji operatorji, vključno z vodji zrakoplovov, upoštevati. Letalski prevozniki in operatorji, tudi tuji, lahko med

seboj sklepajo različne poslovne dogovore, na primer dogovor o letih pod skupno oznako (angl. code-share), zato mora biti pred izdajo dovoljenja tujemu letalskemu prevozniku jasno razvidno, ali bo ta prevoznik sam opravljal zračni prevoz (to je da bo tudi dejanski tuji operator) ali pa bo mednarodni zračni prevoz opravil le kot marketinški (tuji) operator. Letalski prevoznik mora navesti, ali bo prevoz opravljen na podlagi lastništva ali pogodbe o zakupu brez posadke (angl. dry-lease) ali pogodbe o zakupu zrakoplovov s posadko (angl. wet-lease). To pomeni, da lahko v skladu z mednarodnim sporazumom uporabi kodo drugega tujega letalskega prevoznika. Ministrstvo podatke, potrebne za izdajo dovoljenja, do katerih ima dostop, pridobi samo po uradni dolžnosti (na primer certifikat ACC3, TCO v skladu s predpisi EU). Letalski prevoznik ali operator priloge, ki jih ima, priloži k vlogi, na primer operativne specifikacije (angl. operation specifications), potrdilo o registraciji (angl. Certificate of Registration), spričevalo o plovnosti in potrdilo o pregledu plovnosti (angl. Certificate of Airworthiness, Airworthiness Review Certificate).

Zakon poda pooblastilno določbo za nadaljnje podrobnejše podzakonsko urejanje. Pooblastilo za nadaljnje podzakonsko urejanje mora sicer biti že na zakonski ravni po vsebini, namenu in obsegu jasno opredeljeno, a zakon ne podaja podrobnejših zahtev glede načina izdaje dovoljenja za mednarodni redni zračni prevoz in oblike dovoljenja. Take določbe so oziroma bodo podrobne in bi preobremenile zakonsko besedilo, poleg tega pa zakon že sam določa vse zahteve glede izvajanja mednarodnega rednega zračnega prevoza.

K 91. členu

Člen določa subjekte, ki lahko opravljajo mednarodni posebni zračni prevoz (na primer čarterski prevoz, prevoz za lastne potrebe, prevoz na posebne dogodke, tako imenovani taksi prevoz in podobno). Člen tudi določa, da tuji letalski prevoznik ali tuji operator za prelet slovenskega zračnega prostora ali za pristank na ozemlju Republike Slovenije v mednarodnem posebnem zračnem prevozu ne potrebuje dovoljenja ministrstva, razen če prevažata nevarno blago. Je pa dovoljenje ministrstva potrebno za opravljanje mednarodnega posebnega zračnega prevoza v Republiko Slovenijo, iz nje ali čez njeno ozemlje (to je za prevoz potnikov, turistov iz tretje države v Slovenijo in nato za prevoz potnikov nazaj v to tretjo državo ali pa iz Slovenije v drugo državo).

K 92. členu

Člen določa postopek izdaje dovoljenja tujemu letalskemu prevozniku ali tujemu operatorju za opravljanje mednarodnega posebnega zračnega prevoza. Člen določa roke, v katerih mora tuji letalski prevoznik zaprositi za dovoljenje, in obvezne priloge k vlogi. Dodana je izjema, da se lahko tujemu prevozniku izda dovoljenje, tudi če poda vlogo en delovni dan pred nameranim začetkom leta (taki nujni, utemeljeni razlogi so na primer potreba po nujnih čarterskih letih na posebno pomemben dogodek; odpoved leta drugega zračnega prevoza in nujni prevoz potnikov nazaj domov – tako imenovani repatriacijski leti in podobno). Člen podaja tudi pravno podlago, da lahko ministrstvo zavrže vlogo za izdajo dovoljenja (diskrecija) tujemu letalskemu prevozniku, če slovenski letalski prevozniki nimajo enakih pravic v državi, v kateri ima sedež poslovanja tuji letalski prevoznik, ki je vlogo vložil. Gre za načelo vzajemnosti pri izdaji dovoljenja, ki je v mednarodnem letalstvu običajno.

Zakon poda pooblastilno določbo za nadaljnje podrobnejše podzakonsko urejanje. Pooblastilo za nadaljnje podzakonsko urejanje mora sicer biti že na zakonski ravni po vsebini, namenu in obsegu jasno opredeljeno, a zakon ne podaja podrobnejših zahtev glede načina izdaje dovoljenja za mednarodni posebni zračni prevoz in oblike dovoljenja. Take določbe so oziroma bodo podrobne in bi preobremenile zakonsko besedilo, poleg tega pa zakon že sam določa vse zahteve glede izvajanja mednarodnega posebnega zračnega prevoza.

K 93. členu

V predhodnih členih so določeni pogoji za pridobitev izdaje dovoljenja tujemu letalskemu prevozniku ali tujemu operatorju za opravljanje mednarodnega posebnega zračnega prevoza, pri čemer se tako dovoljenje izda ne glede na vrsto ali tip zrakoplova, ki ga tuji operator uporablja, in ne glede na tehnične

posebnosti zrakoplova. Tuji operator je tisti operator, ki prihaja iz tretje države, določila poglavja se torej ne nanašajo na operatorje, ki prihajajo z območja EU.

Ta člen tako taksativno našteva, v katerih primerih tuji letalski prevoznik ali tuji operator dovoljenja ministrstva za mednarodni posebni zračni prevoz ne potrebuje. Ko tuji letalski prevoznik ali tuji operator v predloženem načrtu leta označi, da gre za zasebni let (angl. private flight), je enota Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, seznanjena s takim letom in njegovo naravo. Dodane vrednosti oziroma potrebe po dovoljenju ministrstva ni.

Ohranja se veljavna ureditev, le pri opravljanju mednarodnega posebnega zračnega prevoza je izjema dopuščena za zrakoplove, katerih največja dovoljenja vzletna masa ne presega 5700 kg, do zdaj pa je zakon določal, da dovoljenje ni potrebno za zrakoplove do 12 ton največje dovoljene vzletne mase. Glede na znižanje teže zrakoplovov, za katere bo treba izdati dovoljenje, se bo število upravnih postopkov povečalo. Glede na Prilogo 6 k Čikaški konvenciji in glede na osnovno uredbo je utemeljena omejitev teže na 5700 kg, kar je meja za velika letala oziroma kompleksne zrakoplove.

Izjema, ko dovoljenje ministrstva ni potrebno, je določena za tuje operatorje, ki v načrtu leta označijo let kot zaseben. Ohranjajo pa se tudi izjeme za nujne lete v medicinske ali humanitarne namene (na primer humanitarna dostava zdravil), za let zrakoplova s pristankom v sili ter za potrebe iskanja in reševanja.

Tudi tu velja, da se izjeme nanašajo na oprostitev izdaje dovoljenja tujim operatorjem ne glede na vrsto ali tip zrakoplova, ki ga tuji operator uporablja, in ne glede na tehnične posebnosti zrakoplova. Na tem mestu se znova pojasnjuje, da je tuji operator tisti operator, ki prihaja iz tretje države, in da se poglavje ne nanaša na operatorje, ki prihajajo z območja EU.

K 94. členu

Ministrstvo izdaja dovoljenja za opravljanje mednarodnega rednega ali posebnega zračnega prevoza, tuji letalski prevozniki oziroma tuji operatorji pa so običajno v tujini. V sodobnem svetu tuji letalski prevozniki ne vlagajo vlog po navadni pošti, glede na kratke roke pa pristojni organ stranke ne more drugače seznaniti z izdanim dovoljenjem oziroma ji ga ne more vročiti drugače kot po elektronski poti. Ob realnih kratkih rokih (na primer tuji operator vloži vlogo za čarterski let tri delovne dni pred nameranim pristankom v Sloveniji) pa ministrstvo ne more zagotoviti vročitve dovoljenja drugače kot po elektronski poti na elektronski naslov, s katerega je tuji letalski prevoznik poslal vlogo. V tem členu je tako določeno, da se vročanje dokumentov opravi na podlagi ZUP, saj je Zakon o debirokratizaciji posegel v del zakona, ki ureja vročanje dokumenta v elektronski obliki. Nova ureditev ZUP omogoča vročanje v drug elektronski predal, ki ni kvalificirani elektronski predal, če je stranka iz njega poslala vlogo, zato ni potrebe po posebni (drugačni) ureditvi v tem zakonu.

K 95. členu

Zakon enako kot do zdaj določa, da tuji letalski prevoznik odpre svoje predstavništvo. Glede na razmah svetovnega spleta in nakupa vozovnic prek spleta realno sicer ni mogoče pričakovati, da bi tuji letalski prevozniki odpirali svoja predstavništva v Sloveniji.

K 96. členu

Člen določa, v katerih primerih ministrstvo tujemu letalskemu prevozniku ali tujemu operatorju izdano dovoljenje prekliče, odvzame ali omeji. V mednarodnem rednem zračnem prevozu je pri tem treba upoštevati mednarodne pogodbe, ki zavezujejo Republiko Slovenijo. Do preklica, odvzema ali omejitev pride, če agencija na primer ugotovi, da tuji letalski prevoznik ne izpolnjuje minimalnih varnostnih standardov, določenih v prilogah k Čikaški konvenciji, ali če pride do kršitev predpisov EU v delih, ki zavezujejo tudi letalske prevoznike iz tretjih držav.

K 97. členu

Letalski prevozniki (domači ali tuji) opravljajo domači ali mednarodni redni zračni prevoz v skladu z redom letenja, ki mora biti objavljen pred začetkom njegove veljavnosti za določeno obdobje letenja. Med veljavnostjo reda letenja se sicer sme ustaviti zračni prevoz na progi oziroma spremeniti red letenja na njej, vendar morajo o tem letalski prevozniki oziroma operatorji (domači ali tuji) na primeren način predhodno obvestiti javnost. S tem se varujejo pravice potnikov. Če mednarodne pogodbe, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, vsebujejo določbe glede reda letenja, se ta predloži ministrstvu v skladu z določbami take pogodbe.

Letalski prevoznik ali operator (domači ali tuji), ki pripelje tujca, ki ne izpolnjuje zakonskih pogojev za vstop v državo, mora takšno osebo odpeljati iz države v roku, ki mu ga določi policija. Vse stroške, ki nastanejo v zvezi s tem (nastanitev, oskrba, prevoz), krije letalski prevoznik. Dolžnost letalskega prevoznika v zvezi s tem je povzeta po mednarodnih standardih in priporočenih praksah ICAO iz Priloge 9.

K 98. členu

Člen določa, da morajo letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji na zahtevo organov, pristojnih za izvajanje mejne kontrole oseb na zunanjih mejah, do konca prijave potnikov na let sporočiti podatke o potnikih, ki jih bodo prepeljali na določeni mejni prehod, čez katerega bodo te osebe vstopile na ozemlje države članice EU. Določi se tudi, kateri podatki so to. Vsebina pomeni prenos Direktive Sveta 2004/82/ES z dne 29. aprila 2004 o dolžnosti prevoznikov o posredovanju podatkov o potnikih API (angl. Advance Passenger Information) v slovenski pravni red.

K 99. členu

Vsebina člena pomeni prenos Direktive Sveta 2004/82/ES v slovenski pravni red. Člen določa način obdelave podatkov o potnikih, ki jih bodo prepeljali na določeni mejni prehod, čez katerega bodo te osebe vstopile na ozemlje države članice EU. Osebnostne podatke lahko pristojni organi Republike Slovenije uporabljajo za izvajanje mejne kontrole oseb na zunanjih mejah, za izvajanje določb tega člena in za izvajanje kazenskih določb tega zakona, ki se nanašajo na obdelavo in sporočanje podatkov o potnikih v skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov. Letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji pa obveščajo potnike o obdelavi podatkov v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

K 100. členu

Vsebina pomeni prenos Direktive (EU) 2016/681 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o uporabi podatkov iz evidence podatkov o potnikih (PNR) za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon terorističnih in hudih kaznivih dejanj (UL L št. 119 z dne 4. 5. 2016, str. 132) v slovenski pravni red. Določajo se dodatne obveznosti pri sporočanju podatkov o potnikih iz sistema rezervacij letalskih vozovnic. Potisno pošiljanje podatkov je metoda, s katero letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji v elektronski obliki sporočijo podatke, ki jih potrebuje policija.

V skladu s sodbo Sodišča EU (veliki senat) z dne 21. junija 2022 (predlog za sprejetje predhodne odločbe Cour constitutionnelle – Belgija) – Ligue des droits humains/Conseil des ministres (zadeva C-817/19) in delno odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije (U-I-152/17-69 z dne 17. novembra 2022) se pri podatkih iz rubrike 8 Priloge I k Direktivi PNR za informacije v zvezi s programi za pogoste potnike za te podatke štejeta le podatek v zvezi s statusom zadevnega potnika v okviru programa zvestobe določene letalske družbe ali skupine letalskih družb in identifikacijska številka tega potnika kot pogostega potnika, ne pa na primer informacije o transakcijah, s katerimi je bil ta status pridobljen.

V skladu z navedeno sodbo se za splošne opombe iz rubrike 12 Priloge I k Direktivi PNR štejejo le razpoložljive informacije o mladoletnikih brez spremstva, mlajših od 18 let, kot so ime in spol, starost, znanje jezikov, ime in kontaktni podatki skrbnika pri odhodu in njegovo sorodstveno razmerje z mladoletnikom, ime in kontaktni podatki skrbnika pri prihodu in njegovo sorodstveno razmerje z mladoletnikom, podatki o zastopniku ob odhodu in prihodu (10. točka drugega odstavka tega člena).

Prav tako glede na navedeno sodbo kljub ohlapnosti besedila rubrike 13 Priloge I k Direktivi PNR slednja izpolnjuje upravičene zahteve javnih organov za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon terorističnih ali hudih kaznivih dejanj ter zahtevi po jasnosti in natančnosti, ker se nanaša na jasno opredeljive in omejene informacije, neposredno povezane z opravljenim letom in zadevnim potnikom.

Treba je zagotoviti skladnost tega zakona in Zakona o nalogah in pooblastilih policije (v nadaljnjem besedilu: ZNPPol, v katerega ta zakon sicer ne posega. Zato se v prehodni določbi uredi, da se do spremembe 31. točke 125. člena ZNPPol (torej vsebine evidence potnikov iz sistema rezervacij letalskih vozovnic (PNR)) v tej evidenci potnikov obdelujejo podatki, kot jih določa ta zakon.

S tem se zadosti načelom zagotavljanja pravne varnosti, koherentnosti in varovanja človekovih pravic. Zahteva po skladnosti izhaja tudi iz sodbe Sodišča EU (veliki senat) z dne 21. junija 2022 (predlog za sprejetje predhodne odločbe Cour constitutionnelle – Belgija) – Ligue des droits humains/Conseil des ministres (zadeva C-817/19) in delne odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije (št. U-I-152/17-69 z dne 17. novembra 2022).

Pojasnjuje se tudi, da gre pri besedni zvezi »cena letalske vozovnice s pripadajočimi pristojbinami« za angleški izraz »automated ticket fare quote«, za katerega se v mednarodnih rezervacijskih sistemih uporablja kratica ATFQ.

K 101. členu

Vsebina člena pomeni prenos Direktive (EU) 2016/681 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o uporabi podatkov iz evidence podatkov o potnikih (PNR) za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon terorističnih in hudih kaznivih dejanj, ki omogoča, da se država članica lahko odloči, da bo to direktivo uporabljala le za izbrane lete znotraj EU, pogojene s predhodno oceno nujnosti, potrebnosti in učinkovitosti takega posega ter oceno groženj, povezanih s terorističnimi in hudimi kaznivimi dejanji, ter na tej podlagi z ugotovitvijo obstoja take grožnje. Država se lahko kadar koli odloči za spremembo izbire letov znotraj EU. Sodišče EU v sodbi z dne 21. junija 2022 (predlog za sprejetje predhodne odločbe Cour constitutionnelle – Belgija) – Ligue des droits humains/Conseil des ministres (zadeva C-817/19) in Ustavno sodišče Republike Slovenije v delni odločbi (U-I-152/17-69 z dne 17. novembra 2022) sta odgovorila tudi na zastavljeno vprašanje glede jasnosti in določnosti osebnih podatkov letalskih potnikov. Z naknadno razlago Sodišča EU je bilo tako zadoščeno zahtevi iz 38. člena Ustave Republike Slovenije, da morajo biti osebni podatki v zakonu določno opredeljeni. S tem se izpolnjujejo upravičene zahteve javnih organov za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon terorističnih ali hudih kaznivih dejanj ter zahtevi po jasnosti in natančnosti, ker se nanašajo na jasno opredeljive in omejene informacije, neposredno povezane z opravljenim letom in zadevnim potnikom.

Na ravni EU poteka razprava o pripravi dveh novih uredb s področja obdelave podatkov API (Predlog Uredbe API, ki je v obravnavi pri Svetu EU in Evropskem parlamentu). Gre za ločeni področji obdelave podatkov API za namene mejne kontrole in boja zoper kazniva dejanja terorizma in hujših kaznivih dejanj. Namen predlaganih uredb je uvedba enovitega sistema pošiljanja vseh podatkov API na enoten usmerjevalnik (angl. router), s katerega posamezne države članice prejemajo podatke za nacionalnih potreb. Prvi člen predloga uredbe za področje boja zoper kazniva dejanja terorizma in hujših kaznivih dejanj predpisuje obveznost pošiljanja vseh podatkov API s strani operatorjev tako za lete iz tretjih držav kot za vse notranje lete. V nadaljevanju pa člen obdelavo teh podatkov na notranjih letih pogojuje izključno za namene, opredeljene v posamezni nacionalni oceni tveganja. Posledično bodo torej države članice prejemale podatke samo za tiste notranje lete, za katere bo oceno tveganja presodil in prejem podatkov odobril od policije neodvisni organ.

Podatki se brišejo oziroma hranijo v skladu z ZNPPol.

K 102. členu

Podane so določbe, ki zavezujejo letalske prevoznike k pošiljanju podatkov o potnikih policiji, in sicer določajo, katere podatkovne elemente je treba poslati, na kakšen način, v katerih primerih ter kdaj in komu jih je treba poslati. Vsebina pomeni prenos Direktive 2016/681/EU v slovenski pravni red..

K 103. členu

Uredba (ES) št. 1008/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. septembra 2008 o skupnih pravilih za opravljanje zračnih prevozov v Skupnosti (prenovitev) (UL L št. 293 z dne 31. 10. 2008, str. 3), zadnjič spremenjena z Uredbo (EU) 2020/696 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. maja 2020 o Spremembi Uredbe (ES) št. 1008/2008 o skupnih pravilih za opravljanje zračnih prevozov v Skupnosti, določa splošna načela in pogoje, če se redni zračni prevoz opravlja v obliki gospodarske javne službe. S to določbo se, upoštevaje Zakon o gospodarskih javnih službah in navedeni predpis EU, omogoča vzpostavitev gospodarske javne službe na področju zračnih prevozov tudi v Republiki Sloveniji, in sicer za redni zračni prevoz. To pomeni, da če se izkaže, na primer zaradi potreb povezovanja gospodarstva, da je nujno potrebna vzpostavitev mednarodne redne letalske povezave na določeni prog, na kateri letalskega prevoza ne opravlja nobeden od letalskih prevoznikov, ki jim je operativno licenca izdala katera koli od držav članic EU, lahko ministrstvo začne postopek za vzpostavitev gospodarske javne službe. Takšna služba se lahko vzpostavi le in samo po postopku, pod pogoji in za obdobje, kot določa navedena uredba EU. Financiranje se zagotavlja z javnimi sredstvi pod pogoji, ki jih določajo predpisi s področja državnih pomoči. Na podlagi predpisa EU mora država članica, ki želi uvesti obveznost javnih služb, predložiti besedilo predvidene obveznosti javnih služb Evropski komisiji, drugim zadevnim državam članicam, zadevnim letališčem in letalskim prevoznikom, ki opravljajo prevoze na zadevni prog.

Zakon poda pooblastilno določbo za nadaljnje podrobnejše podzakonsko urejanje. Pooblastilna določba zadostno opredeljuje obseg urejanja z določanjem načina izvajanja gospodarske javne službe, načina izbora prog, financiranja in nadzora nad izvajanjem gospodarske javne službe. Zakon mora namreč biti prožen za nadaljnje urejanje tudi zaradi nepredvidljivih prihodnjih okoliščin, ki bodo narekovale zagotavljanje letalske povezljivosti države, kar se bo lahko reševalo tudi z uvajanjem obveznosti javnih služb za redni zračni prevoz.

K 104. členu

V tem členu je določeno, da se mednarodni zračni prevoz potnikov praviloma zagotavlja v tržnih pogojih. Vendar lahko minister v skladu s predpisom, ki ureja javne finance, v primeru ugotovitve slabe letalske povezljivosti Slovenije izvede postopek dodelitve pomoči za zagotovitev večje letalske povezljivosti.

Pomoč za zagotovitev večje letalske povezljivosti se dodeli kot zagonska pomoč za začetek obratovanja novih letalskih prog, določenih s programom za večjo letalsko povezljivost, za prevoz potnikov na javno letališče na ozemlju Republike Slovenije ali z njega do enega kraja pristanka na ozemlju držav v skupnem evropskem zračnem prostoru. Med države v skupnem evropskem zračnem prostoru štejemo države članice EU in države, ki so sklenile Večstranski sporazum med Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami, Republiko Albanijo, Republiko Bolgarijo, Bosno in Hercegovino, Republiko Črna gora, Republiko Hrvaško, Republiko Islandijo, Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo, Kraljevino Norveško, Romunijo, Republiko Srbijo in Začasno upravo misije Združenih narodov na Kosovu o vzpostavitvi skupnega evropskega zračnega prostora (ECAA) z dne 9. junija 2006 (UL L št. 285/3 z dne 31. 10. 2009).

Pomoč za zagotovitev večje letalske povezljivosti se določa v skladu s Smernicami o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom (UL C št. 99 z dne 4. 4. 2014, str. 3), zadnjič spremenjenimi s Sporočilom Komisije – O spremembi sporočil Komisije o smernicah Evropske unije za uporabo pravil o državni pomoči v zvezi s hitro postavitvijo širokopasovnih omrežij, o smernicah o regionalni državni pomoči za obdobje 2014–2020, o državni pomoči za filmsko produkcijo in produkcijo drugih avdiovizualnih del, o smernicah o državni pomoči za spodbujanje naložb tveganega financiranja ter o smernicah o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom (UL C št. 198 z dne 27. 6. 2014, str. 30), ki so pravni okvir, v sklopu katerega je določeno, kakšna pomoč, dodeljena letalskim prevoznikom, se šteje za združljivo z notranjim trgom EU. Doseganje dobrih letalskih povezav med regijami in mobilnost državljanov EU brez negativnih učinkov na konkurenčnost in trgovino znotraj EU je mogoče

doseči z dodelitvijo zagonske pomoči letalskim prevoznikom za vzpostavitev novih prog, ki povezujejo letališče z manj kot tremi milijoni potnikov na leto z drugim letališčem, za največ tri leta.

Začetek izvajanja ukrepa pomoči je z dnem izdaje pozitivne odločitve Evropske komisije o združljivosti sheme pomoči z notranjim trgov EU.

Postopek dodelitve pomoči se začne z vložitvijo pisne vloge za dodelitev pomoči na ministrstvo v skladu z javnim razpisom za večjo letalsko povezljivost. Vlada podrobneje določi merila in postopek javnega razpisa ob upoštevanju javnega interesa iz tega zakona.

Pomoč se dodeli v obliki subvencioniranja letaliških pristojbin, ki jih mora letalski prevoznik plačati letališču pri izvajanju prevoza, in je ni mogoče povezovati z nobeno drugo vrsto pomoči v zvezi s posamezno letalsko progjo, ki jo prevoznik namerava vzpostaviti.

Smernice o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom s ciljem povečanja letalske povezljivosti predvidevajo dodelitev pomoči za obratovanje novih letalskih prog, zato je treba opredeliti »novo letalsko progjo« in »letališko pristojbino«, ki sta predmet urejanja v tem zakonu. »Nova letalska progja« pomeni letalsko progjo, ki še ne obratuje do predložitve vloge za dodelitev pomoči in je vključena v del zakona, ki opredeljuje izraze. Opredelitev je dodana med pomene izrazov. Takšen pogoj omogoča, da ima državna pomoč spodbujevalni učinek, to je da progja brez državne pomoči ne bi bila vzpostavljena.

Pomen izraza »letališka pristojbina«, kot je opredeljen v Smernicah o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom, ni enak pomenu izraza »letališka pristojbina«, kot je opredeljen v tem zakonu v delu, ki opredeljuje izraze, in kot se pojavlja v drugih delih tega zakona. Zaradi tega je v tem členu izrecno določeno, da je izraz »letališka pristojbina« za potrebe tega podpoglavja pristojbina, obračunana v korist upravnega organa letališča, ki jo plačajo uporabniki letališča za uporabo objektov, naprav in sredstev ter storitev, ki jih zagotavlja izključno upravni organ letališča, in je povezana s pristankom, vzletom, osvetlitvijo in parkiranjem zrakoplova ter sprejemom in odpremo potnikov in tovora, vključno z dajatvami ali taksami, ki se plačajo za storitve zemeljske oskrbe, in taksami za centralizirano infrastrukturo za zemeljsko oskrbo.

Takšna opredelitev izraza »letališka pristojbina« je namreč širša od opredelitve v Direktivi 2009/12/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009 o letaliških pristojbinah, ki je bila v pravni red Republike Slovenije prenesena z ZLet-C (Uradni list RS, št. 62/10). V skladu s 4. točko 2. člena te direktive »letališka pristojbina« pomeni pristojbino, obračunano v korist upravnega organa letališča, ki jo plačajo uporabniki letališča za uporabo objektov, naprav in sredstev ter storitev, ki jih zagotavlja izključno upravni organ letališča in ki so povezane s pristankom, vzletom, osvetlitvijo in parkiranjem zrakoplova ter sprejemom in odpremo potnikov in tovora.

Del izraza »letališke pristojbine«, kot je opredeljen v Smernicah o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom, pa se nanaša na storitve zemeljske oskrbe, opredeljene v Direktivi Sveta 96/67/ES z dne 15. oktobra 1996 o dostopu do trga storitev zemeljske oskrbe na letališčih Skupnosti (UL L št. 272 z dne 25. 10. 1996, str. 36), zadnjič spremenjeni z Uredbo (ES) št. 1882/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. septembra 2003 o prilagoditvi določb glede odborov, ki pomagajo Komisiji pri uresničevanju njenih izvedbenih pooblastil, predvidenih aktih, za katere se uporablja postopek iz člena 251 Pogodbe ES, Sklepu Sveta 1999/468/ES (UL L št. 284 z dne 31. 10. 2003, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Direktiva Sveta 96/67/ES), ki je bila prenesena v slovenski pravni red z Zakonom o letalstvu (Uradni list RS, št. 18/01, z dne 14. 3. 2001). Izraz »zemeljska oskrba« obsega storitve, ki se opravljajo za uporabnike letališč na letališčih, zajemajo pa zlasti, delno ali v celoti, naslednje kategorije storitev: upravljanje in nadzor na letališču; odpremo tovora oziroma pošte; oskrbo na ploščadi; oskrbo z gorivi in mazivi; vzdrževanje zrakoplova; letalske operacije in storitve za posadko; prevoz na zemlji; oskrbo potnikov; odpremo prtljage; oskrbo na zrakoplovu; storitve oskrbe potnikov s hrano in pijačo. Storitve zemeljske oskrbe so natančno opisane v Prilogi 1 Direktive Sveta 96/67/ES.

V točki 2.2 Smernic o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom je določeno, da se opredelitve, ki jih določajo te smernice, uporabljajo le za potrebe uporabe teh, zato je za potrebe tega podpoglavja,

ki se nanaša na dodelitev pomoči za večjo letalsko povezljivost, izrecno določena uporaba izraza »letališka pristojbina« v pomenu, kot izhaja iz Smernic o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom.

K 105. členu

V členu so določeni štiri pogoji, ki jih mora letalski prevoznik izpolnjevati za dodelitev pomoči. Izpolnjeni morajo biti vsi pogoji, dokazno breme o njihovem izpolnjevanju pa je na letalskemu prevozniku, ki kandidira za dodelitev pomoči.

Upravičenec do pomoči za zagotovitev večje letalske povezljivosti je lahko le letalski prevoznik z veljavno operativno licenco, ki jo je izdala država članica EU ali država, ki je članica skupnega evropskega zračnega prostora, v skladu z Uredbo 1008/2008/ES; letalski prevoznik, ki opravlja ali bo opravljal mednarodni redni zračni prevoz potnikov; letalski prevoznik, ki ima prometne pravice za opravljanje mednarodnega zračnega prevoza; in letalski prevoznik, ki ni v postopku vračanja neupravičeno prejete državne pomoči na podlagi odločbe Evropske komisije, ki je prejeto državno pomoč razglasila za nezakonito in nezdružljivo z notranjim trgom.

Šteje se, da letalski prevoznik izpolnjuje četrti pogoj, če odločba Evropske komisije še ni dokončna, letalski prevoznik pa je domnevno neupravičeno pridobljena sredstva položil na posebni skrbniški račun in z njimi ne razpolaga. Letalski prevoznik bo moral vlogi za dodelitev pomoči podati izjavo, da ni v postopku vračanja neupravičeno prejete državne pomoči.

K 106. členu

V tem členu so določeni pogoji, pod katerimi se lahko dodeli pomoč za zagotovitev večje letalske povezljivosti, ki jih bo presojalo ministrstvo v posameznem postopku za dodelitev pomoči v skladu s predpisi, ki urejajo javne finance. Pogoji morajo biti izpolnjeni kumulativno.

Evropska komisija v Smernicah o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom izrecno poudarja, da mora imeti pomoč spodbujevalni učinek, kar pomeni, da se nova proga ob odsotnosti pomoči ne bi vzpostavila. Kot prvi pogoj je zato določeno, da bo nova letalska proga začela obratovati šele po vložitvi pisne vloge za dodelitev pomoči na ministrstvo, saj se v primeru, da bi nova letalska proga začela obratovati pred vložitvijo vloge, nobena pomoč, ki bi bila dodeljena v zvezi s to posamezno progo, ne bi štela za združljivo z notranjim trgom, ker bi neutemeljeno negativno vplivala na konkurenco in trgovino.

Da bi se pomoč štela za združljivo z notranjim trgom EU, na povezavi, na kateri bo obratovala nova letalska proga ali bo nov razpored, ne sme obratovati železniška storitev za visoke hitrosti ali drugo letališče v istem ciljnem območju (100 km ali 60 min potovanja) in pod primerljivimi pogoji, zlasti v smislu dolžine potovanja, in se za tako letalsko progo ne sme šteti, da prispeva k natančno opredeljenemu cilju skupnega interesa.

Kot tretji pogoj je določeno, da mora letalski prevoznik predložiti izjavo, da nima dodeljene in ni kandidiral za dodelitev druge državne pomoči za obratovanje nove letalske proge, v zvezi s katero je vložil vlogo, s čimer se prepreči dodelitev čezmerne pomoči.

V skladu s Smernicami o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom za zagotovitev večje letalske povezljivosti morajo države članice izkazati, da je pomoč ustrezna za doseganje cilja, ki ga nameravajo obravnavati s to pomočjo. Glede na to je kot četrti pogoj določeno, da letalski prevoznik predloži poslovni načrt, iz katerega mora biti razvidno, da bo nova letalska proga, za katero bi prejel pomoč, po obdobju financiranja postala donosna zanj brez javnega financiranja, oziroma mora v nasprotnem primeru zagotoviti nepreklicno zavezo letališču v obliki pisne izjave, ki jo predloži ob vlogi, da bo proga delovala še najmanj tako dolgo, kot je dolgo obdobje, za subvencioniranje katerega letalski prevoznik kandidira.

Bistvo poslovnega načrta je načrtovanje ekonomske donosnosti letalske proge, ki jo letalski prevoznik namerava vzpostaviti. S poslovnim načrtovanjem se sledi ekonomskim ciljem podjetja in dosegajo

uspešni poslovni rezultati. Čeprav je podrobno načrtovanje poslovnih dogodkov (brez faktorja »sreče«) z vidika zmanjševanja ekonomskih izgub ključno za vsakega udeleženca na trgu, odsotnost poslovnega načrta za novo letalsko progo zainteresiranega letalskega prevoznika ne bo ovirala pri možnosti za kandidiranje za dodelitev pomoči, pod pogojem, da se prevoznik zaveže, da bo proga delovala še najmanj tako dolgo, kot je dolgo obdobje, za subvencioniranje katerega prevoznik kandidira. S tem se vzpostavlja varovalka, da bodo javna sredstva izkoriščena v največji mogoči meri tudi v primerih, ko letalski prevoznik že pred vzpostavitvijo proge ne bo določil predvidljivih ekonomskih tveganj, kot bo to storil prevoznik, ki pripravi poslovni načrt.

V tem členu je določena vsebina poslovnega načrta, in sicer mora poslovni načrt obsegati podatke o novi letalski progi z opredelitvijo razporeda letov, predvidenem številu potnikov, donosnosti ob izteku obdobja javnega financiranja, obdobju poslovanja po prenehanju javnega financiranja in načinu trženja nove proge, da se zagotovi cilj dobičkonosnosti do konca obdobja javnega financiranja. Letalski prevoznik bo moral poslovni načrt predložiti za vsa obdobja javnega financiranja ob predložitvi pisne vloge za dodelitev pomoči za zagotovitev večje letalske povezljivosti.

V tem členu so določena tudi osnovna merila za določitev pomoči za zagotovitev večje letalske povezljivosti, na podlagi katerih bo opravljena izbira upravičencev. Teža in podrobnejša členitev posameznega merila bosta določeni v programu za zagotovitev večje letalske povezljivosti.

V zakonu je določen nabor taksativno naštetih osnovnih meril, ki jih ministrstvo uporabi pri izbiri upravičencev, in sicer:

- število dodatno prepeljanih potnikov v enem letu,
- letenje v časovnem bloku, pri čemer bo v programu določen najugodnejši blok na posamezni progi,
- število letalskih povezav letalskega prevoznika iz namembnega letališča, pri čemer bodo višje točkovana letališča, od koder je mogočih več povezav,
- red letenja na letališča Republike Slovenije, na katerih se opravlja mednarodni zračni prevoz potnikov, pri čemer bo v programu določen najugodnejši red letenja za posamezno progo (tudi glede na vrsto potnikov),
- višina letalske prevoznine in
- doseganje trajnosti v letalstvu.

K doseganju trajnosti v letalstvu lahko največ prispevajo uporaba trajnostnega letalskega goriva, vlaganje v novo letalsko tehnologijo, metodologijo za izravnavo ogljika in preureditev infrastrukture. Največji posamezni operativni strošek letalskih prevoznikov je gorivo, ki obsega skoraj 30–60 odstotkov izdatkov v povprečnem letu, zato se spodbujata uporaba goriva z manj emisijami in zmanjšanje gibanja letal po tleh, ki prispevajo k emisijam na letališčih. Z zmanjšanjem porabe motorjev APU in prehodom na zemeljske pogonske enote (GPE) se prispeva k izboljšanju zraka na letališču. Zahtevajo se tudi digitalizacija postopka polnjenja goriva, brezpapirno poslovanje, digitalizacija oddaje prtljage, uporaba IoT za usklajevanje, kot so GSE (angl. ground support equipment), inženiring, gostinstvo in celo varnostna oprema za letala, zmanjšanje odpadkov v potniški kabini, vnovična uporaba in recikliranje ter optimizacija uporabe objektov.

Zakon s tem podaja pooblastilno določbo za nadaljnje podrobnejše podzakonsko urejanje, in sicer da minister v soglasju z ministrom, pristojnim za gospodarstvo, v programu za zagotovitev večje letalske povezljivosti določi natančnejša merila in letalske proge, ki bodo upravičene do sofinanciranja. Program se objavi na spletni strani ministrstva. S tem pooblastilna določba zadostno opredeljuje obseg podzakonskega urejanja, ki je nujno za učinkovito izvajanje zahtev tega člena.

K 107. členu

Največja dovoljena višina pomoči, ki se lahko dodeli upravičencu za vzpostavitev nove letalske proge, je določena v skladu s Smernicami o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom. Ta višina zdaj znaša do 50 odstotkov stroškov letaliških pristojbin v zvezi z novo letalsko progo za obdobje največ treh let. Če bi Evropska komisija povečala razpon deleža pomoči ali obliko pomoči, bodo upravičenci lahko kandidirali tudi za druge oblike, kar bo določil program za zagotovitev večje letalske povezljivosti.

Konkreten delež oziroma fiksni znesek pomoči in obdobje pomoči znotraj okvira bodo določeni v programu za zagotovitev večje letalske povezljivosti.

K 108. členu

Ta člen določa pogoje za opravljanje letalskih operacij, ki obsegajo komercialni zračni prevoz, druge komercialne operacije, nekomercialne operacije in specializirane operacije (skupno ime zanje je letalske operacije). Izvajanje letalskih operacij je pretežno urejeno v Uredbi Komisije (EU) št. 965/2012, s spremembami. Osnovne zahteve za izvajanje letalskih operacij pa predpisuje osnovna uredba. V skladu s to uredbo »komercialni zračni prevoz« pomeni »upravljanje zrakoplova za prevoz potnikov, tovora oziroma pošte za plačilo ali drugo protivrednost«. Enako opredelitev podaja Čikaška konvencija.

V nadaljevanju sta izraza »specializirana operacija« in »komercialna operacija« določena v Uredbi EU št. 965/2012. »Specializirana operacija« pomeni vsako operacijo, razen operacije komercialnega zračnega prevoza, pri kateri se zrakoplov uporablja za specializirane dejavnosti, kot so kmetijstvo, gradbeništvo, fotografiranje, raziskave, opazovanje in patroliranje, oglaševanje v zraku in vzdrževalni testni leti. Veljavna zakonska ureditev je poznala te operacije kot letalska dejavnost posebne vrste, zakon pa uvaja sodoben izraz. »Komercialna operacija« pa pomeni katero koli letalsko operacijo proti plačilu ali drugi protivrednosti, ki je na voljo javnosti ali se, ko ni na voljo javnosti, opravlja po pogodbi med operatorjem in odjemalcem, pri tem pa odjemalec ne nadzira operatorja. Vse druge operacije so posledično nekomercialne.

Letalske operacije lahko opravljajo samo pravne ali fizične osebe v skladu s predpisi EU oziroma z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi. Imeti morajo spričevala, odobritve, dovoljenja ali druge listine, ki se zahtevajo s temi predpisi, oziroma morajo podati izjave, ki se zahtevajo s temi predpisi. Za izdajo spričeval, odobritev, dovoljenj ali drugih listin je pristojna agencija, usposobljeni subjekt oziroma pooblaščen organizacija, če je tako določeno s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Pri tem velja, da je usposobljeni subjekt tisti subjekt, ki ga določa osnovna uredba, in mora za izvajanje pooblastil izpolnjevati pogoje iz navedene uredbe, pooblaščen organizacija pa je organizacija, ki jo določa ta zakon.

Letalske operacije komercialnega zračnega prevoza sme opravljati pravna ali fizična oseba, ki je pridobila operativno licenco, ki jo v skladu s predpisi EU (Uredba (ES) št. 1008/2008) in tem zakonom izda agencija, če se operativna licenca glede na vrsto prevoza zahteva. Podjetju s sedežem v Skupnosti namreč ni dovoljeno opravljati zračnega prevoza potnikov, tovora oziroma pošte proti plačilu in/ali najemnici, če podjetju ni bila izdana ustrezna operativna licenca.

Osnovna uredba in njeni izvedbeni predpisi pa ne veljajo za zrakoplove, ki so navedeni v Prilogi 1 k osnovni uredbi. Ti morajo biti urejeni z zakonom, ki ureja letalstvo, in podzakonskimi akti, kot je na primer Pravilnik o ultralahkih letalnih napravah. Za druge vrste zrakoplovov iz Priloge 1 k osnovni uredbi bodo izdani podzakonski predpisi, s katerimi bodo za izvajanje letalskih operacij z zrakoplovi, ki ne spadajo v obseg urejanja po predpisih EU, na podlagi tega zakona določeni način in pogoji za pridobitev ustreznega spričevala, odobritve, dovoljenja ali drugih listin, ki jih izda agencija. Minister bo določil način in pogoje izvajanja letalskih operacij, usposobljenost osebja, plovnost zrakoplovov, organiziranost operatorja, opreme zrakoplova, če je to potrebno, in druge zahteve za varno delovanje zrakoplova.

Prav tako je treba urediti izvajanje operacij s padali, jadralnimi padali ali jadralnimi zmaji, zato se vladi da pristojnost, da izda predpise o izvajanju teh operacij. Za izvajanje letalskih operacij s takimi napravami za prosto letenje je potrebna pridobitev spričevala, odobritve, dovoljenja ali druge listine, ki jo izda agencija. Vlada v ta namen izda predpis, s katerim določi način in pogoje izvajanja letalskih operacij, dodatne zahteve glede usposobljenosti osebja, glede opreme in glede organiziranosti operatorja. V celotnem zakonu se namreč vzpostavi, da je podzakonsko urejanje naprav za prosto letenje in povezane ureditve prepuščeno vladi. Posamezni vidiki urejanja področja prostega letenja bodo vključeni v ločen podzakonski akt, ki bo to področje urejal na celovit način in bo nadomestil veljavno Uredbo o jadralnem zmajarstvu in jadralnem padalstvu. Prosto letenje mora biti namreč zaradi specifik področja ter zaradi potrebe po določitvi nadzornih in prekrškovnih določb sprejet kot predpis vlade.

Razlogi za takšno urejanje so sicer podrobneje opisani v obrazložitvi k členu tega zakona, ki podaja zahteve glede plovnosti za naprave za prosto letenje.

Podani pooblastilni določbi v največjem mogočem obsegu podajata okvir nadaljnjega podzakonskega urejanja in zadostno opredelujeta obseg urejanja. Zakon v teh določbah ne podaja podrobnih pogojev in meril za podzakonsko urejanje, saj bi take navedbe, ki bi bile tehnično podrobne in zahtevne, tudi zaradi veliko različnih vrst zrakoplovov in različnih možnosti glede izvajanja letalskih operacij glede na vrsto zrakoplova ali naprave za prosto letenje, ki niso urejeni s predpisi EU, preobremenile zakonsko besedilo. Zato bodo podrobni pogoji in merila določeni šele na podzakonski ravni glede na posamezno vrsto zrakoplovov ali naprave za prosto letenje. Zakon mora biti tudi prožen za nadaljnje urejanje zaradi nepredvidljivega prihodnjega tehnološkega napredka, ki ima izreden vpliv na zahteve glede izvajanja letalskih operacij.

K 109. členu

Agencija, usposobljeni subjekt ali pooblaščen organizacija izdajo spričevalo letalskega prevoznika (AOC) v skladu s predpisi EU, če gre za zrakoplove, ki spadajo v obseg urejanja predpisov EU. Spričevalo letalskega prevoznika pa se izda v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi podzakonskimi akti, če gre za zrakoplove, za katere je v skladu z osnovno uredbo pristojna Republika Slovenija.

Usposobljeni subjekt ali pooblaščen organizacija lahko izdata spričevalo letalskega prevoznika, če jima je bila taka pravica podeljena.

K 110. členu

Ta zakon ureja izvajanje specializiranih operacij. Specializirane operacije lahko izvaja pravna ali fizična oseba v skladu s predpisi EU oziroma z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva glede načina in pogojev izvajanja specializiranih operacij, usposobljenosti osebja in plovnosti zrakoplovov. Ker predpisi EU ne urejajo izvajanja specializiranih operacij s strani tujih operatorjev (kar so v skladu z opredelitvijo tujega operatorja iz tega zakona operatorji iz tretjih držav), je treba zahteve v zvezi s tem urediti v tem zakonu, in to tako glede izvajanja specializiranih operacij z zrakoplovi, ki spadajo na področje urejanja EU, kot tudi z zrakoplovi, ki spadajo v obseg urejanja predpisov naše države.

Na podlagi zakona torej specializirane operacije lahko izvaja tuji operator, če pridobi dovoljenje agencije ali pooblaščen organizacije, če je pooblaščen organizaciji ta pravica podeljena. Razume se, da je dovoljenje časovno omejeno, in sicer na okvir, ki omogoča izvedbo določene specializirane operacije, več operacij ali na daljše obdobje (na primer na eno leto). Ta časovna opredelitev je predmet posamičnega upravnega akta.

Tako kot operatorji EU mora tuji operator za pridobitev dovoljenja agenciji dokazati izpolnjevanje pogojev, določenih v predpisih EU, tem zakonu in na njegovi podlagi izdanih predpisih. Z namenom zaščite slovenskih operatorjev mora tuji operator dokazati obstoj operativnih potreb za izvajanje specializiranih operacij v Republiki Sloveniji in da specializiranih operacij ni mogoče izvesti z operatorjem, ki ima sedež v Republiki Sloveniji.

Izvajanje specializiranih operacij je urejeno v pravu EU, ta zakon pa z odsotnostjo urejanja uveljavlja načelo, da izvajanje specializiranih operacij z visokim tveganjem tujim operatorjem ni dovoljeno.

K 111. členu

Ta člen določa zahteve za letalske prireditve in letalska tekmovanja, za katera je potrebno posebno dovoljenje, ki ga izda agencija ali pooblaščen organizacija v skladu s pogoji, določenimi s predpisi EU, tem zakonom in pogoji, ki jih predpiše minister. Gre za posebno dovoljenje, ki ga je treba pridobiti poleg dovoljenj, ki jih določa zakon, ki ureja javna zbiranja. Ta zakon ob izdaji ustreznega dovoljenja

obravnava tudi zahteve glede okolja, ob čemer se lahko razume, da pristojni organ ob izdaji dovoljenja upošteva tudi relevantno zakonodajo s področja.

Za nekatere letalske prireditve in letalska tekmovanja se lahko predloži izjava organizatorja. Za katere vrste dogodkov je mogoče podati izjavo in za katere pridobitev posebnega dovoljenja ni potrebna, se določi v podzakonskem predpisu. Tudi v primeru podane izjave je treba upoštevati določbe zakona, ki ureja javna zbiranja.

Posebno dovoljenje se izda po preveritvi pogojev glede organizatorja letalske prireditve ali letalskega tekmovanja, obveznosti udeležencev, zračnega prostora in dokumentacije glede na obseg letalske prireditve in letalskega tekmovanja, kategorije zrakoplovov in vrste naprav za prosto letenje, ki sodelujejo, in na zračni prostor, v katerem poteka letalska prireditve ali letalsko tekmovanje.

Minister s predpisom podrobneje določi pogoje za pridobitev posebnega dovoljenja za letalske prireditve in letalska tekmovanja ali predložitev izjave organizatorja. Podana pooblastilna določba v največjem mogočem obsegu podaja okvir nadaljnjega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljuje obseg urejanja. V določbi se ne podajajo podrobni pogoji za pridobitev posebnega dovoljenja za letalske prireditve in letalska tekmovanja ali predložitev izjave organizatorja, saj bi take navedbe, ki bi bile tehnično podrobne, preobremenile zakonsko besedilo.

K 112. členu

Operator lahko za izvajanje letalskih operacij najame zrakoplov s posadko (angl. wet lease) ali brez nje (angl. dry lease) ali pa zrakoplov odda v najem. Prav tako lahko operator najame zrakoplov iz tretje države. Pogoje in način oddaje oziroma najema za komercialni zračni prevoz urejata Uredba Komisije EU št. 965/2012 in Uredba (ES) št. 1008/2008, prav tako so določene zahteve za pridobitev odobritve najema s strani pristojnega organa države članice.

Pogodbe o najemu urejajo Zakon o obligacijskih in stvarnopravnih razmerjih v letalstvu, ta zakon v poglavju o registru zrakoplovov ter Uredba Komisije EU št. 965/2012 in Uredba (ES) št. 1008/2008. Slednji urejata najemna razmerja pri izvajanju letalske operacije komercialnega zračnega prevoza.

V praksi zlasti nekatere letalske šole in organizacije za usposabljanje kot tudi letalski klubi, ki imajo dovoljenje agencije za delo letalske šole ali za izvajanje uvodnih letov ali specializiranih operacij, ali pa posamezniki, ki imajo ali uporabljajo neki zrakoplov, oddajajo te zrakoplove v nadaljnjo uporabo. Zato je v tem zakonu treba urediti tudi tako dajanje zrakoplovov v nadaljnjo uporabo za manj kot šest mesecev.

Ker ni smiselna in v praksi tudi ne izvedljiva vnaprejšnja odobritev posamezne oddaje zrakoplova v nadaljnjo uporabo (na primer organizacija za usposabljanje odda za nekaj ur zrakoplov naključnemu pilotu, ki bi želel izvesti nekajurni polet), agencija takim subjektom vnaprej odobri le postopek dajanja v nadaljnjo uporabo, hkrati pa s svojimi tehničnimi predpisi določi natančnejšo vsebino pogodb, s katerimi se dogovori o nadaljnji uporabi, in z navodili določi postopek obveščanja agencije o posamičnih sklenjenih pogodbah.

Ob tem se pojasnjuje, da izraz »odobritev« izhaja iz Uredbe Komisije EU št. 965/2012 in pomeni predhodno odobritev, torej vnaprejšnje dejanje upravnega organa. Zato ta izraz ni v skladu z izrazom »odobritev«, kot izhaja iz slovenskega pravnega reda, kjer pomeni naknadno dejanje oziroma akt organa.

K 113. členu

Če agencija ali usposobljeni subjekt ugotovi, da se pravice iz spričevala letalskega prevoznika (AOC) ali odobritve, dovoljenja ali druge listine iz tega poglavja izvršujejo tako, da se kršijo veljavni predpisi, pogoji ali omejitve, agencija takoj prekliče (angl. revocation) veljavnost takšne listine ali jo začasno odvzame (angl. suspension) ali omeji (angl. limitation) opravljanje dejavnosti, dokler niso kršitve

odpravljene, oziroma izvede postopek v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji.

O začasnem odvzemu, preklicu ali omejitvi veljavnosti listin agencija izda odločbo. Zoper odločbo je dovoljena pritožba v osmih dneh od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe. Neveljavno listino mora imetnik vrniti agenciji.

K 114. členu

Člen določa, da se prevoz nevarnega blaga v zračnem prometu izvaja v skladu z določbami zakona, ki ureja prevoz nevarnega blaga. To pomeni, da so določbe Zakona o prevozu nevarnega blaga (Uradni list RS, št. 33/06 – uradno prečiščeno besedilo, 41/09, 97/10 in 56/15) specialne glede na določbe tega zakona.

S tem zakon ureja izpolnjevanje zahtev ICAO iz Priloge 18 k Čikaški konvenciji in Tehničnih navodil ICAO, ki veljajo v mednarodnem zračnem prometu. Vzporedno člen podaja, da se prevoz nevarnega blaga v mednarodnem zračnem prometu izvaja v skladu s predpisi Evropske unije. To pomeni, da letalski operatorji lahko prevažajo nevarno blago v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 965/2012.

K 115. členu

Člen določa, da na civilnem zrakoplovu v Republiko Slovenijo, iz nje ali čez njeno ozemlje ne sme nihče:

- prevažati na zrakoplovu ali tujem zrakoplovu blago, ki je na podlagi mednarodnih standardov, priporočenih praks in navodil ICAO ter tehničnih navodil ICAO razvrščeno kot nevarno blago, razen če so za tak prevoz izpolnjeni pogoji in je zagotovljena skladnost;
- prevažati blago na zrakoplovu ali tujem zrakoplovu, ki je na podlagi mednarodnih standardov, priporočenih praks in navodil ICAO ter tehničnih navodil ICAO razvrščeno kot prepovedano nevarno blago, razen če prevoz ni izjemoma dovoljen;
- prevažati blago na civilnem zrakoplovu, ki ga je na podlagi mednarodnih standardov, priporočene prakse in navodil ICAO ter tehničnih navodil ICAO vedno prepovedano prevažati po zraku.

Člen pa tudi opredeljuje, da lahko vlada prepove prevažanje nevarnega blaga, kadar je to potrebno za doseganje interesov varnosti, javnega reda, mednarodnih odnosov ali podobnih državnih interesov. Takšno odločitev bi vlada sprejela, če bi operator želel čez ozemlje Republike Slovenije prevažati nevarno blago (to je nevarno blago, ki ga je sicer dovoljeno prevažati po zraku), vendar bi vlada zaradi na primer nacionalne varnosti ocenila, da je tak, sicer dovoljen prevoz nevarnega blaga treba izjemoma prepovedati.

K 116. členu

Člen določa, da je na civilnih zrakoplovih prevoz vojaškega orožja, streliva, eksplozivnih predmetov in opreme prepovedan. To izhaja iz Priloge 18 k Čikaški konvenciji, Tehničnih navodil ICAO in tudi iz Uredbe Komisije EU št. 965/2012 o tehničnih zahtevah in upravnih postopkih za letalske operacije. Za prevoz takega blaga oziroma vojaškega tovora na državnih zrakoplovih veljajo predpisi ministrstva, pristojnega za obrambo, oziroma ministrstva, pristojnega za notranje zadeve.

K 117. členu

Za vzpostavitev in vzdrževanje ustrezne ravni varnosti zračnega prometa je treba urejati področje aerodromov, predvsem z vidika varnosti. Pri tem je treba upoštevati tehnični razvoj in najboljše prakse na tem področju ter mednarodne standarde in priporočene prakse ICAO. Hkrati pa je treba upoštevati razlike med aerodromi v skladu s klasifikacijo ICAO, izkušnje pri izvajanju letalskih operacij na aerodromih in tehnični napredek. To pa mora biti sorazmerno z velikostjo aerodroma, prometom na njem, kategorijo in kompleksnostjo aerodroma ter naravo in obsegom operacij na aerodromih.

Ker ta zakon ureja celoten spekter letalstva, je treba podati tudi ureditve, ki presegajo le vidik varnosti zračnega prometa, torej le urejanje aerodromov; za učinkovit in sorazmeren razvoj letalstva je treba urejati tudi letališča.

Uvodoma se pojasnjuje raba izrazov »aerodrom« in »letališče«, ki ju ta zakon prvič uporablja za poimenovanja različnih vsebin. Izraz »aerodrom« opredeljuje osnovna uredba in ob tem sledi opredelitvi ICAO: pomeni opredeljeno območje na kopnem ali vodi, na nepremični, nepremični vodni ali plavajoči konstrukciji, vključno z vsemi objekti, napravami in opremo, ki se nahajajo na takem območju, ki je v celoti ali delno namenjena za uporabo za prihode, odhode in premike zrakoplovov po površini.

Izraz »aerodrom« (angl. aerodrome) se razlikuje od izraza »letališče« (angl. airport). Izraz »letališče« je širši izraz, ki zajema vse, kar je aerodrom, in več. Izraz »airport« se sicer uporablja tudi v pravu EU (in dokumentih ICAO), a je vedno opredeljen in razložen v posameznem konkretnem kontekstu.

Ta zakon ureja materijo, ki se nanaša na aerodrome in letališča, zato je treba razumeti obseg pomena teh dveh izrazov. Ta zakon za namen urejanja tako poda tudi opredelitev izraza »letališče«, in sicer: »letališče« je območje, ki vključuje aerodrom in druge površine, na katerih je letališka infrastruktura, ki se uporablja za potrebe zračnega prometa in za izvajanje letaliških služb in drugih služb.

Zakon tako na splošno določi, da letališča izpolnjujejo zahteve v skladu s predpisi EU in tem zakonom. Ob tem se upošteva, za kakšen namen se letališče uporablja oziroma se bo uporabljalo (to je kakšna vrsta zračnega prometa bo na njem potekala), kakšna vrsta letalskih operacij se bo na njem izvajala (na primer, ali se bodo na njem izvajale letalske operacije komercialnega zračnega prevoza) in kakšen bo obseg zračnega prometa, ki se bo izvajal na letališču.

EU je z namenom vzpostavitve in vzdrževanja visoke enotne ravni varnosti civilnega letalstva v Evropi uredila področje aerodromov z osnovno uredbo ter izvedbenimi in delegiranimi akti, in sicer predvsem o varnosti na aerodromih, da bi se ob prizadevanju za doseg cilja splošnega izboljšanja varnosti na aerodromih zagotovila visoka enotna stopnja varnosti civilnega letalstva v EU. Pri tem EU upošteva tehnični razvoj in najboljše prakse, s tem da upošteva veljavne mednarodne standarde in priporočene prakse ICAO, s čimer pa se upošteva delitev letališč glede na njihov namen. EU želi biti pri urejanju sorazmerna z velikostjo aerodromov, vrsto prometa, ki se na njih izvaja (torej namenom letališča) in kompleksnostjo aerodromov ter naravo in obsegom operacij na njih. Zato je EU uvedla prožnost za prilagojeno izpolnjevanje predpisov EU in z določitvijo meril omogočila, da se v državah članicah zahteve EU glede aerodromov nanašajo le na določene aerodrome. Zahteve EU se nanašajo na javna letališča, ki izpolnjujejo tudi merila obsega prometa (prevoz potnikov in tovora).

Iz tega sledi, da lahko država članica sama uredi zahteve za letališča oziroma aerodrome, ki ne spadajo v obseg urejanja prava EU. Ob tem pa mora država slediti obveznostim izpolnjevanja zahtev iz Čikaške konvencije in njenih prilog. Zato zakon poda zahteve za aerodrome v obsegu, kot je potrebno za izpolnjevanje obveznosti iz članstva v ICAO. Čikaška konvencija in njena Priloga 14 (in druge priloge) nalagata obveznost certificiranja aerodromov, ki so namenjeni za mednarodne operacije (angl. international operations), so odprti za javno uporabo (angl. public use), za mednarodni komercialni prevoz (angl. international commercial air transport) ali mednarodno civilno letalstvo (angl. international civil aviation). ICAO torej v različnih kontekstih podajanja standardov za aerodrome uporablja različne opise, ki pa sta jim skupna javna narava aerodroma ter mednarodni vidik zračnega prometa.

Poleg tega je treba zagotoviti, da so podane tudi zahteve za aerodrome, glede katerih država nima obveznosti po pravu EU niti po mednarodnih standardih ICAO. Slediti je namreč treba javnemu interesu varnosti zračnega prometa in tako za vse izvajalce storitev v civilnem letalstvu podati vsaj minimalne zahteve za doseg cilja. Zato zakon v tem poglavju podaja zahteve za vse aerodrome v Republiki Sloveniji in jih prilagaja namenu, letalskim operacijam in obsegu zračnega prometa. Za jasnost obsega urejanja tega zakona se tako poda tudi določba, da za aerodrome, ki pridobijo listine v skladu s predpisi EU, zahteve tega zakona veljajo samo za vsebine, ki jih predpisi EU ne urejajo. Konkretno torej velja, da za aerodrom, ki mu je izdan certifikat v skladu s pravom EU (v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 139/2014 z dne 12. februarja 2014 o določitvi zahtev in upravnih postopkov v zvezi z aerodromi v skladu z Uredbo (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 44 z dne 14. 2. 2014, str. 1, s

spremembami)), veljajo le določbe, ki se nanašajo na letališča, konkretno javna letališča. Treba je tudi razumeti, da je operator aerodroma, ki ima certifikat v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 139/2014, v skladu s tem zakonom upravljavec javnega letališča, ne glede na to, da dejansko ne pridobi dovoljenja za obratovanje aerodroma iz tega zakona.

Zakon poda tudi pooblastilno določbo za nadaljnje podzakonsko urejanje. Določi se, da minister podrobneje določi tehnične, tehnološke in organizacijske zahteve za aerodrome glede na namen, ob upoštevanju letalskih operacij, zračnega prevoza in obsega zračnega prometa, ki se izvaja na njem, zahteve za izvajanje in vzdrževanje sistema upravljanja in glede priročnika aerodroma ter posebnosti in izjeme v zvezi z aerodromi. Ob tem se razume, da je pristojnost urejanja ministra le za tiste aerodrome, za katere se pravo EU ne uporablja. Podana pooblastilna določba v največjem mogočem obsegu podaja okvir nadaljnjega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljuje obseg urejanja. V določbi se ne podajajo podrobne tehnične, tehnološke in organizacijske zahteve za aerodrome. Ob tem pa je določba uokvirjena z ureditvami glede letalskih operacij, zračnega prevoza in obsega zračnega prometa na posameznem aerodromu. Zato bodo podrobne zahteve določene šele na podzakonski ravni glede na letalske operacije, zračni prevoz in obseg zračnega prometa na posameznem aerodromu. Zakon mora biti tudi prožen za nadaljnje urejanje zaradi nepredvidljivega prihodnjega tehnološkega napredka, ki ima izreden vpliv na zahteve glede aerodromov.

K 118. členu

Na podlagi pravnega reda, ki velja v Republiki Sloveniji, se oblikuje delitev letališč glede na obseg urejanja prava EU ter zahteve iz mednarodnih standardov ICAO. Letališča so tako javna ali nejavna. Zakon določi, kakšen zračni promet se lahko izvaja na javnih in nejavnih letališčih.

Cilj te določitve je v največji mogoči meri izpolnjevati zahteve Čikaške konvencije in Uredbe (EU) 2016/399 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o Zakoniku Unije o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah) (UL L št. 77 z dne 23. 3. 2016, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Zakonik o schengenskih mejah), hkrati pa ohranjati obstoječe praktične ureditve v Republiki Sloveniji, kot so bile vzpostavljene do začetka uporabe tega zakona.

Delitev letališč na javna in nejavna se razlikuje od dosedanje formalne ureditve in upošteva dejansko stanje. Določitev namena letališča glede na njegovo javno naravo se razlikuje od dosedanje formalne ureditve, vendar upošteva dejansko stanje, kar pomeni, da je namen zakona, da se na vseh letališčih v državi še naprej izvaja zračni promet kot do zdaj. Mednarodni zračni promet je zračni promet, ki poteka v zračnem prostoru dveh ali več držav, notranji zračni promet pomeni zračni promet izključno na ozemlju ali z ozemlja držav članic EU, ki v celoti uporabljajo Zakonik o schengenskih mejah, brez pristajanja na ozemlju tretjih držav, domači zračni promet pa je zračni promet, pri katerem sta odletno in namembno letališče na ozemlju Republike Slovenije in pri katerem ni predviden odlet v zračni prostor druge države.

Konkretno se razume, da so Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana, Letališče Edvarda Rusjana Maribor in Letališče Portorož (če imajo veljavno dovoljenje za obratovanje aerodroma) javna letališča, na katerih se (lahko) izvajajo mednarodni zračni promet, notranji zračni promet in domači zračni promet. Druga letališča so nejavna, na njih pa se lahko izvajata notranji zračni promet in/ali domači zračni promet.

Glede pojavnih oblik poznamo letališča, heliporte in vzletišča. Vsako letališče ima aerodrom. Zaradi svojih značilnosti vse oblike niso ustrezne za različne namene, torej za izvajanje vseh oblik zračnega prometa. Razume se, da so javna letališča lahko le letališča ali heliporti, nejavna letališča pa so vseh treh mogočih oblik. Vzletišča, ki so namenjena samo za pristajanje in vzletanje helikopterjev, niso heliporti. Omejeni nabor izrazov v jeziku (tako slovenskem kot tudi na primer angleškem) ne omogoča jasnejše pojasnitve materije. Treba je razumeti, da je izraz »letališče« (angl. airport) splošni izraz in da ima vsako letališče aerodrom. Zakon mora podati zahteve za aerodrome, pa tudi za letališča.

Zakon v nadaljnjih določbah uporablja glede na razvrščanje letališč na javna in nejavna tudi različna izraza za pravno ali fizično osebo, odgovorno za obratovanje letališča: na nejavnem letališču imamo »obratovalca nejavnega letališča« (ki pomeni vsako pravno ali fizično osebo, ki obratuje ali namerava obratovati nejavno letališče), na javnem letališču pa »upravljavca javnega letališča« (ki pomeni vsako

pravno ali fizično osebo, ki upravlja ali namerava upravljati javno letališče). Razlika med njima sledi iz zahtev za javna letališča, ki vključujejo tudi zahteve glede sistema upravljanja.

Zakon ne obravnava morebitnih novih pojavnih oblik letališč oziroma aerodromov (na primer vertiportov), ki danes še niso urejene s pravom EU, niti zanje še niso oblikovani in izdani mednarodni standardi ICAO. Vse te pojavne oblike in zahteve zanje zakon za zdaj rešuje z določbami o drugih urejenih površinah. Pričakuje se, da bo razvoj pravnega okvira EU že v bližnji prihodnosti urejal nove pojavne oblike, ki bodo temeljile na tehnološkem razvoju, vendar pa urejanje teh v tem zakonu ne bo mogoče.

K 119. členu

Zakon poda temeljno določbo glede pravice uporabe aerodroma. Določi se, da se aerodrom uporablja za zračni promet v skladu s tem zakonom in akti, izdanimi na njegovi podlagi. S tem se razume, da se aerodrom ne uporablja za izvajanje drugih dejavnosti, ki niso povezane z zračnim prometom. Zakon sicer omogoča (in s tem omogočajo tudi podzakonski predpisi in akti, izdani na njihovi podlagi), da se lahko v določenem trenutku pod določenimi pogoji na aerodromu izvajajo tudi druge aktivnosti, na primer prireditve, zato morajo biti podane ali izjeme iz tega zakona ali izdano dovoljenje za prireditve iz tega zakona. Določba se nanaša na čas odprtosti letališča, kot je opredeljen s tem zakonom.

Določi se tudi, da imajo operator, letalski prevoznik, tuji operator in tuji letalski prevoznik, ki imajo dovoljenje za letenje v zračnem prostoru, splošno pravico uporabe aerodroma, kot to izhaja iz tega zakona (in drugih veljavnih predpisov) in dovoljenja za obratovanje vsakega posameznega aerodroma.

K 120. členu

Določeno je načelo upoštevanja civilnih predpisov na letališčih, ko se uporabljajo (tudi) za vojaški zračni promet. Vojaški zračni promet – ki se izvaja v skladu s predpisi, ki urejajo vojaško letalstvo – se na letališčih (to je civilnih) izvaja v skladu s predpisi, ki veljajo za ta letališča, torej predpisi, ki veljajo za civilno letalstvo. V poglavju glede vojaškega letalstva se poda ureditev, ki velja za vojaška letališča, kadar se uporabljajo za civilni zračni promet.

Vojaški objekti in naprave se na letališču lahko gradijo, če to ne vpliva na varnost zračnega prometa. Ob tem se sledi zahtevam za gradnje na letališčih, kot izhaja iz tega zakona.

K 121. členu

Člen podaja zahteve za aerodrome, in sicer glede objektov in naprav na aerodromih in glede nalog služb, ki jih je treba zagotoviti na posameznem aerodromu, in sicer v odvisnosti od letalskih operacij, ki se na njem izvajajo, pogojev za operacije (glede na to, ali se izvajajo podnevi ali ponoči, in glede na to, ali se izvajajo kot leti VFR ali leti IFR). Obseg prometa je tudi relevanten dejavnik pri podajanju zahtev za posamezni aerodrom. Razume se, da so na vsakem aerodromu naslednji objekti in naprave: vzletno-pristajalne in vozne steze, ploščadi in druge postajališča za zrakoplove in naprave za svetlobno navigacijo, če se to zahteva glede na pogoje za operacije (VFR/IFR, dan/noč). Z vidika podajanja varnostnih zahtev, izpolnjevanje katerih se preverja v postopkih izdaje dovoljenja za obratovanje aerodroma (in v letalskem nadzoru), natančno določanje objektov in naprav ni potrebno. Ne glede na to zakon v nadaljnjih določbah (glede upravljanja premoženja) podrobneje opredeljuje letališko infrastrukturo, vendar z drugačnim namenom.

Člen se opredeljuje tudi glede služb, ki se zagotavljajo na aerodromih oziroma katerih izvajanje nalog je treba zagotoviti, v odvisnosti od letalskih operacij, pogojev za operacije (VFR/IFR, dan/noč) in vrste zračnega prevoza. Te so (lahko): reševalna in gasilska služba, služba za odstranjevanje zrakoplovov v okvari, služba za vzdrževanje in nadzor objektov in naprav, služba za zmanjšanje nevarnosti, ki jo povzročajo divje živali, služba za upravljanje ploščadi in zemeljska oskrba ter druge službe, s katerimi se zagotavlja varno in nemoteno delovanje aerodroma in ki jih upravljaavec javnega letališča oziroma obratovalec nejavnega letališča opredeli v priročniku aerodroma.

Člen poda tudi minimalne zahteve glede služb in določi, da se na javnih letališčih zagotavlja izvajanje najmanj nalog zgoraj naštetih služb, na nejavnih letališčih pa se zagotavlja izvajanje najmanj naloge reševalne in gasilske službe in služba za vzdrževanje in nadzor objektov in naprav. Podrobnejše zahteve glede izvajanja nalog teh služb bo določil podzakonski akt ministra.

Izraz »služba« se v kontekstu tega člena – letališka služba – ne sme razumeti kot obveznost organizacije dela pri posameznem subjektu v samostojni organizacijski enoti. Izraz »služba« se mora razumeti kot izvajanje potrebnih aktivnosti, da se doseže namen izvajanja letališke službe – zagotavljanje varnosti zračnega prometa na zadevnem letališču.

Člen določi tudi, da glede na namen letališča, ob upoštevanju letalskih operacij, na javnem letališču lahko delujejo izvajalec storitev ATM/ANS, policija, carinski organ, različne inšpekcijske službe (na primer zdravstvena, veterinarska, fitopatološka služba) in nujna medicinsko pomoč. Te se ne smejo razumeti kot službe na aerodromu.

Poda se tudi obveznost priprave priročnika aerodroma: upravljavec javnega letališča oziroma obratovalec nejavnega letališča pripravi priročnik aerodroma in deluje v skladu z njim. Priročnik aerodroma vsebuje splošne informacije o letališču, tehnične podatke o aerodromu, objektih in napravah, izpolnjevanje zahtev glede sistema upravljanja, če je relevantno (to je za upravljavca javnega letališča), zahtev glede usposobljenosti in usposabljanja osebja, operativne postopke na aerodromu in načrte v primeru izrednih varnostnih dogodkov ter varnostne ukrepe. Izpolnjevanje zahtev glede priročnika aerodroma se preverja v postopkih izdaje dovoljenja za obratovanje aerodroma in v letalskem nadzoru.

Poda se pooblastilna določba za nadaljnje podrobnejše urejanje – minister podrobneje določi izvajanje nalog služb, ki morajo biti organizirane na aerodromu glede na namen letališča, ob upoštevanju letalskih operacij, ki se na njem izvajajo, in zahteve, ki morajo biti izpolnjene v zvezi z njimi.

Zakon poda tudi pooblastilno določbo za nadaljnje podzakonsko urejanje. Določi se, da minister podrobneje določi izvajanje nalog služb, ki morajo biti organizirane na aerodromu glede na namen letališča, ob upoštevanju letalskih operacij, ki se na njem izvajajo, in zahteve, ki morajo biti izpolnjene v zvezi z njimi. Ob tem se razume, da je pristojnost urejanja ministra le za tiste aerodrome, za katere se pravo EU ne uporablja. Podana pooblastilna določba v največjem mogočem obsegu podaja okvir nadaljnega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljuje obseg urejanja.

V določbi se ne podajajo podrobne zahteve za izvajanje nalog služb, ki morajo biti organizirane na aerodromu. Ob tem pa je določba uokvirjena z namenom letališča. Zato bodo podrobne zahteve za izvajanje nalog služb določene šele na podzakonski ravni. Zakon mora biti tudi prožen za nadaljnje urejanje zaradi nepredvidljivega prihodnjega tehnološkega napredka, ki ima izreden vpliv na zahteve glede aerodromov in s tem tudi na zahteve glede izvajanja služb na aerodromu.

K 122. členu

Zrakoplov sme pristati in vzleteti tudi zunaj aerodroma, če je to potrebno zaradi višje sile ali nevarnosti. Zakon pa opredeli tudi okoliščine, da zrakoplovi, ki jim to omogočajo letalne zmogljivosti, lahko uporabljajo za vzletanje in pristajanje poleg aerodroma tudi druge urejene površine, ki jih operator ali vodja zrakoplova izbere za operacije.

Treba je razumeti, da zunaj aerodromov lahko pristajajo vsi zrakoplovi, ne glede na to, kakšne operacije ali aktivnosti se izvajajo (na primer komercialne in nekomercialne operacije, leti organizacije za usposabljanje in drugo), če izpolnjujejo predpisane pogoje. Zunaj aerodroma lahko pristajajo tudi zrakoplovi, ki izvajajo posebne operacije, kot so opredeljene v pravilih letenja. Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 923/2012 z dne 26. septembra 2012 o določitvi skupnih pravil zračnega prometa in operativnih določb v zvezi z navigacijskimi službami in postopki zračnega prometa ter spremembi Izvedbene uredbe (EU) št. 1035/2011 in uredb (ES) št. 1265/2007, (ES) št. 1794/2006, (ES) št. 730/2006, (ES) št. 1033/2006 in (EU) št. 255/2010 (UL L št. 281 z dne 13. 10. 2012, str. 1), s spremembami, opredeljuje nabor dejavnosti, v zvezi s katerimi pristojni organ lahko na lastno pobudo

ali na zahtevo odobri izjeme od katere koli zahteve glede pravil letenja. Te dejavnosti so (a) policijske in carinske misije, (b) misije za nadzor in sledenje prometa, (c) misije za nadzor okolja, ki jih izvajajo javni organi ali se izvajajo v imenu javnih organov, (č) iskanje in reševanje, (d) medicinski leti, (e) evakuacije, (f) gašenje požara in (g) izjeme, ki so potrebne za zagotavljanje varnosti letov za voditelje držav, ministre in primerljive državne funkcionarje. Ta ureditev se uporabi tudi za zakonsko opredelitev pristankov in vzletov zunaj aerodroma.

Z zrakoplovi, ki jim letalne zmogljivosti omogočajo pristajati oziroma vzletati, so mišljeni zlasti helikopterji in baloni, v prihodnosti bodo to tudi (večji) brezpilotni zrakoplovi. Druge urejene površine so mesta za vzlete oziroma pristanke zunaj aerodromov, območja delovanja in območja javnega interesa.

Zakon poda pooblastilno določbo za nadaljnje podzakonsko urejanje. Določi se, da minister podrobneje določi pogoje za pristanke in vzlete zunaj aerodromov ali uporabo drugih urejenih površin. Podana pooblastilna določba v največjem mogočem obsegu podaja okvir nadaljnega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljuje obseg urejanja. V določbi se ne podajajo podrobni pogoji za pristanke in vzlete zunaj aerodromov ali uporaba drugih urejenih površin, saj bi take navedbe, ki bi bile tehnično podrobne, preobremenile zakonsko besedilo.

K 123. členu

Z razvojem pravnega okvira EU o pravilih letenja, na podlagi razvoja mednarodnih standardov in priporočenih praks ICAO, se je tudi v Sloveniji izkazala potreba, da se na aerodromih, na katerih se ne zagotavljajo službe zračnega prometa, oblikuje cona prometa na aerodromu, ki je zračni prostor okrog aerodroma in je namenjena zagotavljanju varnosti prometa na aerodromu. Pravo EU v pravilih letenja že pozna izraz »cona prometa na aerodromu« (angl. Aerodrome Traffic Zone), kot zračni prostor opredeljenih dimenzij, ki se vzpostavi okoli aerodroma za namen varovanja prometa na aerodromu, a prostorsko ta cona ni opredeljena. Dimenzije takega zračnega prostora se zaradi specifik posameznega aerodroma (dolžina in širina vzletno-pristajalne steze, orografija okolice takega aerodroma) ne morejo določiti z zakonom, temveč so odvisne od karakteristik vsakega aerodroma. Zakon zato predvideva podrobnejše podzakonsko urejanje, v katerem se bo natančneje opredelila cona prometa na aerodromu za aerodrom, na katerem se ne zagotavljajo službe zračnega prometa. Ta določitev bo morala temeljiti na natančnejši opredelitvi cone prometa na aerodromu, kot bo izhajalo iz podzakonskega predpisa ministra, za kar zakon poda tudi ustrezno pravno podlago.

Razume se, da je tako določena oziroma opredeljena cona prometa na aerodromu ena od informacij, ki jo je obratovalec nejavnega letališča dolžan zagotavljati svojim uporabnikom, in hkrati, da je ustrezno opredeljena tudi v navodilih o načinih in postopkih za vzletanje in pristajanje zrakoplovov, kot so določeni s predpisom na podlagi tega zakona.

Upravljevec javnega letališča oziroma obratovalec nejavnega letališča je z določitvijo oziroma opredelitvijo cone prometa na aerodromu odgovoren tudi za ustrezno in potrebno koordinacijo vseh aktivnosti, ki jih različni uporabniki zračnega prostora želijo izvajati v tem prostoru. V ta namen zakon tudi določi, da za namen koordinacije prometa na aerodromu v coni prometa na aerodromu upravljevec javnega letališča oziroma obratovalec nejavnega letališča zagotovi koordinatorja prometa na aerodromu, kar pomeni, da formalno imenuje koordinatorja prometa na aerodromu, ki pa dejansko na mestu samem opravlja naloge, to je koordinira promet na aerodromu, seveda v času odprtosti letališča.

Promet na aerodromu pomeni ves promet na manevrskih površinah aerodroma in vse zrakoplove, ki letijo v bližini aerodroma. Zrakoplovi, ki so v bližini aerodroma, vključujejo med drugim tudi zrakoplove, ki vstopajo v šolski krog aerodroma ali ga zapuščajo.

Ker lahko na določenih aerodromih v določenih okoliščinah pride do velikega števila uporabnikov zračnega prostora v območju cone prometa na aerodromu ali njeni bližini, je vloga koordinatorja prometa na aerodromu zelo pomembna z vidika zagotavljanja varnosti zračnega prometa in zato nujna. Njena zakonska opredelitev je posledica ukvarjanja z razlogi za pretekle letalske nesreče in incidente.

Ne glede na zakonsko opredelitev cone prometa na aerodromu to ne pomeni, da se s tem oblikuje poseben zračni prostor, v katerem je določen poseben razred zračnega prostora. Ker gre pri tej določbi le za aerodrome, na katerih niso zagotovljene službe zračnega prometa, v tej coni velja sicer določen razred zračnega prostora (na primer razred zračnega prostora G, kot je to določeno v predpisu o pravilih letenja), v katerem veljajo pravila letenja, kot so določena s predpisi EU za posamezni razred zračnega prostora. Glede na to tudi vloge koordinatorja prometa na aerodromu ne gre razumeti kot vloge, ki jo ima izvajalec služb zračnega prometa v skladu s predpisi EU o skupnih zahtevah za izvajalce storitev upravljanja zračnega prometa/izvajanja navigacijskih služb zračnega prometa. Ne glede na naloge koordinatorja prometa na aerodromu je obveznost vseh uporabnikov zračnega prostora, da upoštevajo veljavna pravila letenja. Zakon tako uvaja popolnoma nov institut, katerega namen je prispevati k zagotavljanju varnosti zračnega prometa v coni aerodromskega prometa. Glede na to se tudi določi, da se v podzakonskem predpisu poda zahteve glede usposobljenosti takega koordinatorja prometa na aerodromu. Te se bodo le naslanjale na zahteve glede osebj v letalstvu iz tega zakona. Tako tudi velja, da koordinator prometa na aerodromu ni (nova) vrsta osebj v letalstvu iz tega zakona, temveč gre za institut zagotavljanja varnosti zračnega prometa na aerodromih, na katerih se ne zagotavljajo službe zračnega prometa.

Podana pooblastilna določba v največjem mogočem obsegu podaja okvir nadaljnjega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljuje obseg urejanja. V določbi se ne podajajo podrobne opredelitve dimenzije cone prometa na aerodromu, zahteve v zvezi prometom na aerodromu in zahteve glede usposobljenosti za koordinatorja prometa na aerodromu, saj bi take navedbe, ki bi bile tehnično podrobne, preobremenile zakonsko besedilo. Zakon mora biti tudi prožen za nadaljnje urejanje zaradi specifik dimenzij takega zračnega prostora, ki pa bodo odvisne od specifik posameznega aerodroma. Pooblastilna določba tudi ne sme biti prepodrobna glede uokvirjanja zahtev za usposobljenost koordinatorja prometa na aerodromu. Pogoj zagotavljanja varnosti v zračnem prometu je samoumeven ob vsakem podzakonskem urejanju.

Določbe so primerljive z ureditvami v drugih državah članicah EU in Združenem kraljestvu.

K 124. členu

Postopke za vzletanje zrakoplovov z aerodromov in pristajanje zrakoplovov na njih je treba urejati glede na to, ali se na aerodromu zagotavljajo službe zračnega prometa. Tako je treba za tiste aerodrome, na katerih se izvajajo službe zračnega prometa, določiti upoštevanje mednarodnih standardov in priporočenih praks in navodil ICAO glede instrumentalnih postopkov za vzletanje zrakoplovov z aerodromov in pristajanje zrakoplovov na njih.

Poda se določba, ki odraža vir relevantnih predpisov ter standardov za določanje teh postopkov. To so predpisi EU (predpisi EU o skupnih zahtevah za izvajalce storitev upravljanja zračnega prometa/izvajanja navigacijskih služb zračnega prometa), splošni akti agencije ter mednarodni standardi, priporočene prakse in navodila ICAO. Agenciji se poda obveznost, da v skladu s svojimi regulatornimi pristojnostmi določi način oblikovanja, določanja in vzdrževanja instrumentalnih postopkov za vzletanje zrakoplovov z aerodromov in pristajanje zrakoplovov na njih ter pogoje, ki jih morajo v zvezi s tem izpolnjevati organizacije, ki bodo oblikovale te postopke. Agenciji je določena taka pristojnost na podlagi ureditve iz tega zakona glede uporabe standardov in priporočil ICAO in ECAC ter odstopanja, ko lahko izda predpise, s katerimi se prenašajo v pravni red postopki mednarodnih standardov in priporočenih praks ICAO, sprejemljivi načini zagotavljanja skladnosti ter smernice in drugi letalski varnostni standardi v obsegu, kolikor je to ustrezno za civilno letalstvo v Republiki Sloveniji,

Na aerodromih, na katerih se ne zagotavljajo službe zračnega prometa, je za zagotavljanje varnosti zračnega prometa prav tako treba določiti postopke za vzletanje in pristajanje zrakoplovov, vendar na bistveno manj zahteven način zaradi narave letalskih operacij na takih aerodromih. Tako se določi, da postopke za vzletanje zrakoplovov z aerodromov, na katerih ni zagotavljenih služb zračnega prometa, in pristajanje zrakoplovov na takih aerodromih z navodili določi obratovalec nejavnega letališča, ti pa se uporabljajo, ko zanje poda soglasje agencija. Na tak način se poda ureditev, ki odraža sorazmernost glede na vrste operacij, ki se izvajajo na posameznem aerodromu, še vedno pa se poda okvir zahtev, ki so nujne, da se zagotavlja varnost zračnega prometa na prav vseh aerodromih. Določi se tudi, da se

zagotovi enoten obseg zahtev za aerodrome, na katerih se ne zagotavljajo službe zračnega prometa, da minister izda predpis, s katerim podrobneje določi vsebino navodil o načinih in postopkih za vzletanje in pristajanje zrakoplovov. Podana pooblastilna določba v največjem mogočem obsegu podaja okvir nadaljnega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljuje obseg urejanja, saj so preostale določbe glede postopkov za vzletanje in pristajanje zrakoplovov zelo jasne.

K 125. členu

Upravljavca javnega letališča uporabnikom zagotovi podatke o letališču, aerodromu, letaliških pristojbinah, nadomestilih in cenah storitev. Gre za informacije, ki so pomembne za uporabnike letališča oziroma aerodroma. To se zagotovi z objavo letalskih informacij v skladu s tem zakonom in predpisi EU. Določba sledi ureditvi v osnovni uredbi. S tem se razume, da je o teh podatkih v obsegu, kot je potrebno, obveščen tudi izvajalec navigacijskih služb zračnega prometa (oziroma izvajalec letalskih informacijskih služb in izvajalec služb zračnega prometa).

Za nejavna letališča je obveznost zagotavljanja podatkov o letališču, aerodromu, coni prometa na aerodromu in postopkih za vzletanje in pristajanje zrakoplovov uporabnikom naložena obratovalcu nejavnega letališča. Zaradi nejavne narave letališča obratovalec nejavnega letališča ni zavezan k enakemu obsegu zagotavljanja podatkov o letališču in njihovi objavi na način, kot to velja za upravljavca javnega letališča. Za nejavna letališča so lahko mehanizmi objave drugačni, kot velja za javna letališča.

K 126. členu

Člen poda splošne določbe glede obratovanja javnih letališč. Obratovanje javnega letališča zajema upravljanje letališča ter vodenje, vzdrževanje, razvoj, posodabljanje in graditev letališke infrastrukture, ki je primarno namenjena zračnemu prevozu, ter izvajanje nalog služb na aerodromu. Obratovanje javnega letališča lahko izvaja le pravna oseba, ki je registrirana za to dejavnost in je pridobila dovoljenje za obratovanje aerodroma v skladu s tem zakonom.

Določijo se tudi osnovna načela delovanja upravljavca javnega letališča – ta izvaja svojo dejavnost na ustrezen, nepristranski, pregleden in nediskriminatoren način za vse uporabnike letališča pod enakimi pogoji. Ob tem se mora zagotoviti doseganje javnega interesa, ki je izrecno opredeljen: zagotavljanje varnosti, rednosti in nemotenosti zračnega prometa.

Upravljavca javnega letališča se zavezuje k izpolnjevanju zahtev glede razvoja in zagotavljanja prostorskih in časovnih zmogljivosti javnega letališča, ki so v javnem interesu in v skladu z državno celostno prometno strategijo. Zakon namreč določi, da se usmeritve za razvoj civilnega letalstva določijo v državni celostni prometni strategiji (ki se izdela v skladu z zakonom, ki ureja celostno prometno načrtovanje (Zakon o celostnem prometnem načrtovanju) in nacionalnim programom razvoja civilnega letalstva Republike Slovenije).

Določi se tudi načelo, da se obratovanje javnega letališča, na katerem se opravlja mednarodni zračni promet, praviloma zagotavlja v tržnih pogojih. Ne glede na to zakon v nadaljnjih določbah dopušča podeljevanje koncesije in financiranje obratovanja javnega letališča.

K 127. členu

Ne glede na izpolnjevanje varnostnih zahtev je treba vzpostaviti mehanizme, s katerimi se zagotovi, da država samostojno in učinkovito upravlja svoj sistem civilnega letalstva, katerega ključni elementi so javna letališča. Zato se določi način določanja javnega letališča – vlada na predlog ministra, v soglasju z ministri, pristojnimi za finance, notranje zadeve, zaščito in reševanje, varovanje okolja, ohranjanje narave, zdravstvo, kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter obrambo, določi javna letališča. Javna narava posameznega letališča in s tem obseg izpolnjevanja zahtev, doseganje javnega interesa ter uresničevanje nacionalnih (političnih) programov razvoja se uresničujejo z določitvijo s strani vlade kot izvršilne veje oblasti. Javna narava letališč je namreč tudi splošna družbena odločitev, ki vpliva na druge sisteme javnega življenja. Zato taka odločitev ne sme biti prepuščena posameznemu subjektu le prek zmožnosti izpolnjevanja varnostnih zahtev.

Javna narava posameznega letališča je lahko nadgrajena z naslednjim institutom – določitvijo javnega letališča kot letališča, na katerem se opravlja mednarodni zračni promet. Znova se kot pristojni organ za določitev določijo vlada ter predlagatelj in soglasodajalec v tem postopku. Vlada odloči s sklepom. Izvajanje mednarodnega zračnega prometa na posameznem letališču namreč terja obsežne ureditve tudi pri več organih države, zato mora tudi odločitev o tem, na katerih letališčih bo dovolila oziroma omogočila mednarodni zračni promet, naložena državi in ne sme biti prepuščena le zmožnosti doseganja s tem povezanih varnostnih zahtev.

Ne glede na to, da zakon ločeno podaja varnostne zahteve ter določanje javnega letališča, na katerem se opravlja mednarodni zračni promet, se pričakuje, da so vsi trije procesi vzporedni in tečejo hkrati, a se na koncu sinhronizirano uresničijo z ustreznim dovoljenjem za obratovanje aerodroma in določitvami vlade.

Določa se tudi dovoljenje za začasno opravljanje mednarodnega zračnega prometa. Na podlagi vloge upravljavca javnega letališča (na katerem se sicer običajno ne opravlja mednarodni zračni promet) ali obratovalca nejavnega letališča lahko ministrstvo s sklepom, po določitvi pogojev glede zagotavljanja varnosti zračnega prometa s strani agencije in v soglasju z ministri, pristojnimi za finance, notranje zadeve, zaščito in reševanje, varovanje okolja, ohranjanje narave, zdravstvo, kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter obrambo, dovoli začasno opravljanje mednarodnega zračnega prometa. Ministrstvo pri tem določi čas trajanja dovoljenja. Tako dovoljenje se lahko izda le enkrat v koledarskem letu. Z določitvijo takih rokov se želi preprečiti izkoriščanje instituta začasnega opravljanja mednarodnega zračnega prometa. Agencija je pristojna za določitev pogojev in njihovo preverjanje.

Ne glede na določbo tega zakona o dovoljenju za začasno opravljanje mednarodnega zračnega prometa se razume, da Zakon o nadzoru državne meje (Uradni list RS, št. 35/10 – uradno prečiščeno besedilo, 15/13 – ZNPPol, 5/17, 68/17, 47/19, 139/20, 161/21 in 29/22) podaja zahteve glede določitve začasnih mejnih prehodov, ki jim mora biti zadoščeno tudi v primeru izdaje dovoljenja za začasno opravljanje mednarodnega zračnega prometa iz tega zakona.

K 128. členu

Ta člen določa, da lahko gradnjo in upravljanje javnega letališča Republika Slovenija ali samoupravna lokalna skupnost zagotovi s podelitvijo koncesije. Izbor koncesionarja mora opraviti vlada na primeren, nepristranski, pregleden in nediskriminatoren način. Koncesija se podeljuje v skladu zakonom, ki ureja nekatere koncesijske pogodbe. Možnost podelitve koncesije se razširi na (javna ali nejavna) letališča, ki so v javnem interesu samoupravnih lokalnih skupnosti.

K 129. členu

Letalstvo je panoga z nizkimi maržami, zato je treba omogočiti pogoje, na podlagi katerih bo lahko letalstvo močno in rentabilno, javna letališča pa konkurenčna v primerjavi z drugimi letališči v EU. To še zlasti velja na regionalni ravni, kjer so marže pogosto najnižje. Poleg gospodarskih ovir se soočamo tudi z ovirami, povezanimi z vplivom letalstva na okolje, preobremenjenostjo, varnostjo in potrebo po boljši opredelitvi bistvenega prispevka letalstva k prometnemu omrežju EU.

Člen določa, če se obratovanje javnega letališča ne more zagotoviti v tržnih pogojih, lahko javna letališča v skladu s Smernicami o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom pridobijo, kolikor je potrebno, ob izpolnjevanju določenih pogojev, dovoljeno državno pomoč v obliki finančne pomoči.

Državna pomoč letališčem se lahko izvaja tudi v skladu z določili Uredbe Komisije (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgovom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe (UL L št. 187 z dne 26. 6. 2014, str. 1, spremembami (v nadaljnjem besedilu: Uredba o skupinskih izjemah)).

Poleg pomoči za obratovanje se določajo tudi možnosti pomoči za naložbe v skladu s pogoji, kot jih opredeljujejo predpisi EU. Pomoč za naložbe je v določenih primerih mogoča v skladu s Smernicami o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom ali v skladu z Uredbo o skupinskih izjemah.

Zakonska opredelitev vrste pomoči (pomoč za tekoče poslovanje, pomoč za naložbe) je potrebna podlaga za poznejše sprejetje uredbe vlade, s katero se podrobneje uredijo pogoji in merila dodelitve pomoči.

Člen uvaja možnost javnemu letališču, da pridobi pomoč za tekoče poslovanje in pomoč za naložbe, ki načeloma pomeni zelo izkrivljeno obliko pomoči in se lahko odobri le v izjemnih okoliščinah in kadar ne posega v delovanje notranjega trga. Dokazovanje izpolnjevanja pogoja izjemnih okoliščin je podrobneje določeno na podlagi sodbe v zadevi Altmark in v Smernicah o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom. Slovenija mora še pred začetkom izplačevanja sredstev, ki bi bila namenjena pokrivanju pričakovane finančne vrzeli, prigrasiti Evropski komisiji kot dovoljeno državno pomoč, ki je združljiva z notranjim trgom v skladu s členom 106(2) Pogodbe. Znesek pomoči posameznemu javnemu letališču, ki deluje na trgu in hkrati kumulativno izpolnjuje vsa merila iz sodbe Altmark, država načeloma določi predhodno, pred začetkom uporabe določbe tega člena, kot fiksni znesek, enak višini pričakovane vrzeli v financiranju poslovanja javnega letališča.

V skladu s prvim odstavkom 7. člena Zakona o spremljanju državnih pomoči (Uradni list RS, št. 37/04) ministrstvo, pristojno za finance, obravnava skupinske izjeme in pomoči po pravilu »de minimis« ter daje mnenje o njihovi skladnosti s pravili na področju državnih pomoči. Ministrstvo, pristojno za finance, tako podaja mnenja o skladnosti pomoči na podlagi Uredbe o skupinskih izjemah.

Z namenom, da se slovenskim letališčem omogoči čas, da se prilagodijo tržnim razmeram in da se preprečijo motnje v zračnem prometu ter zagotovi povezljivost, bo pomoč za tekoče poslovanje omogočila odpravljanje posledic, ki lahko nastanejo v izjemnih okoliščinah. S tem bo omogočena enaka mobilnost vseh državljanov, kot jo zagotavljajo tudi druge države članice svojim državljanom. Poleg tega pomoč za tekoče poslovanje omogoča razvoj slovenskih letališč. Možnost dodelitve pomoči za naložbe lahko dodatno spodbudi razvoj slovenskih letališč.

Podaja se tudi pooblastilna določba, da vlada določi pogoje in merila dodelitve pomoči letališčem. Vlada ob tem opredeli namen, za katerega se pomoč dodeli (tekoče poslovanje, naložbe, oboje hkrati).

Mogoča oblika izvajanja storitev splošnega gospodarskega pomena, v katerih letališče obratuje, je vzpostavitev gospodarske javne službe. Tudi v tem primeru se morajo upoštevati Smernice o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom. Podaja se tudi pooblastilna določba, da vlada določi način izvajanja gospodarske javne službe iz prejšnjega odstavka, pogoje financiranja in nadzor nad njenim izvajanjem.

K 130. členu

Ta člen določa delovanje odbora uporabnikov javnega letališča. Določa, da se odbor uporabnikov javnega letališča ustanovi na javnih letališčih, zastopa pa interese uporabnikov javnega letališča oziroma fizičnih in pravnih oseb, ki so odgovorne za zračni prevoz potnikov, tovora oziroma pošte od letališča ali do letališča. Določi se pravna podlaga za nadaljnje urejanje, da vlada podrobneje določi ustanovitev in način delovanja odbora uporabnikov javnega letališča ter njegove naloge. Podana pooblastilna določba v največjem mogočem obsegu podaja okvir nadaljnega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljuje obseg urejanja, to je ustanovitev, sestavo in način delovanja odbora uporabnikov javnega letališča in njegove naloge. Podzakonsko urejanje bo sledilo tudi Direktivi 2009/12/ES o letaliških pristojbinah in Direktivi Sveta 96/67/ES (to je o dostopu do trga storitev zemeljske oskrbe na letališčih Skupnosti).

Določitev sestave odbora uporabnikov temelji na predpisu EU.

K 131. členu

Ta člen določa obratovalni čas javnega letališča. Upravljavec javnega letališča določi obratovalni čas javnega letališča potem, ko ga predhodno uskladi z odborom uporabnikov javnega letališča, agencijo, izvajalci služb na aerodromu, izvajalcem storitev ATM/ANS, policijo, carinskim organom, različnimi inšpekcijskimi službami (na primer zdravstveno, veterinarsko, fitopatološko službo) in službo nujne medicinske pomoči (če so vsi ti organizirani na letališču). Člen določi tudi, da se usklajevanje opravi tudi z ministrstvom, pristojnim za obrambo, in ministrstvom, pristojnim za notranje zadeve, kot organoma, pristojnima za vojaško in policijsko letalstvo. Z obveznostjo soglasja tudi teh dveh organov se vzpostavi možnost sodelovanja pri določanju obratovalnega časa javnega letališča za namen izpolnjevanja obveznosti tudi po drugih zakonih (in ne samo po tem zakonu).

Če upravljavec javnega letališča po predhodnem usklajevanju z vsemi naštetimi deležniki ne doseže soglasja, določi obratovalni čas javnega letališča ministrstvo. V tem primeru se odloča v upravnem postopku.

Določi se pravna podlaga za nadaljnje urejanje. Vlada izda predpis, s katerim podrobneje določi usklajevanje obratovalnega časa javnih letališč. Podana pooblastilna določba v največjem mogočem obsegu podaja okvir nadaljnjega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljuje obseg urejanja, to je določi usklajevanje obratovalnega časa javnih letališč. Postopek usklajevanja je tehnično podroben.

Vlada lahko na predlog ministrstva, pristojnega za obrambo, začasno odredi obratovanje javnega letališča tudi izven obratovalnega časa, če je to potrebno za uresničevanje obrambnih potreb države.

K 132. členu

Pravo EU (Direktiva Sveta 96/67/ES) utemljuje, da so storitve zemeljske oskrbe bistvene za pravilno delovanje zračnega prometa in da bistveno prispevajo k učinkoviti rabi infrastrukture v zračnem prometu. Odpiranje dostopa do trga storitev zemeljske oskrbe lahko zmanjša stroške letalskih družb in izboljša kakovost storitev, ki se zagotavljajo uporabnikom letališč. Pri nekaterih vrstah storitev zemeljske oskrbe za dostop do trga in samooskrbo veljajo omejitve glede varnosti, varovanja, zmogljivosti in razpoložljivosti prostora. Zato je treba omejiti število pooblaščenih izvajalcev takih vrst storitev zemeljske oskrbe, hkrati pa je treba omogočiti tudi samooskrbo, a jo tudi omejiti v razumnem obsegu. V primeru omejitev dostopa do trga storitev zemeljske oskrbe morajo biti določena merila za omejitve. Obenem morajo upravljavci javnih letališč, ki spadajo v obseg urejanja prava EU, za svoje pravilno delovanje obdržati vodenje in upravljanje nekaterih infrastruktur, ki jih je zaradi tehničnih razlogov težko deliti ali podvajati. Take infrastrukture so na primer sistemi razvrščanja prtljage, razledenitve, prečiščevanja vode in distribucije goriva. Centralizirano vodenje in upravljanje takih infrastruktur ne sme ovirati izvajalcev storitev zemeljske oskrbe ali samooskrbovanih uporabnikov letališč pri uporabi teh infrastruktur.

Ta zakon v pravni red prenaša pravo EU v delu in obsegu, kolikor je relevantno za slovenske razmere, a se še vedno naslanja na obseg urejanja v predpisu EU: določbe tega člena glede izvajanja storitev zemeljske oskrbe veljajo za javno letališče, na katerem se izvajajo letalske operacije komercialnega zračnega prevoza, katerega letni promet ni manjši od dveh milijonov potnikov ali 50.000 ton tovora. Določbe tega člena glede samooskrbe pa veljajo za javno letališče, na katerem se izvajajo letalske operacije komercialnega zračnega prevoza, katerega letni promet ni manjši od milijona potnikov ali 25.000 ton tovora.

Določi se, da storitve zemeljske oskrbe in samooskrbe na javnem letališču, na katerem se izvajajo letalske operacije komercialnega zračnega prevoza, lahko izvajajo upravljavec javnega letališča, uporabnik letališča ali izvajalec storitev zemeljske oskrbe za tretje osebe, ki izpolnjujejo predpisane pogoje in zahteve glede izvajanja teh storitev. Upravljavec javnega letališča, na katerem se izvajajo letalske operacije komercialnega zračnega prevoza, mora omogočiti uporabnikom letališča, da opravljajo samooskrbo, in drugim izvajalcem storitev, da opravljajo storitve zemeljske oskrbe za tretje osebe, z dostopom do letališke infrastrukture v obsegu, ki je potreben za opravljanje izvajanja storitev zemeljske oskrbe. Prostor, ki je na javnem letališču na voljo za storitve zemeljske oskrbe, se mora razdeliti med različne izvajalce storitev zemeljske oskrbe in med samooskrbovalne uporabnike letališča

na način in v obsegu, ki je potreben za uveljavljanje njihovih pravic in omogoča konkurenco. Podajo se pravila in merila za dostop do letališke infrastrukture (pri tem se sledi dosedanjemu urejanju):

1. skupne infrastrukture in skupna območja, na katerih se izvajajo storitve zemeljske oskrbe, morajo biti primerne velikosti in vzdrževane;
2. pogoji za uporabljanje skupnih infrastruktur in skupnih območij izvajalcem storitev zemeljske oskrbe ne smejo nalagati obveznosti, ki niso združljive z dejavnostjo storitev zemeljske oskrbe;
3. pri dodeljevanju prostora ali določanja vrstnih redov uporabe skupnih infrastruktur in skupnih območij mora biti ob zagotavljanju varnosti in nemotenosti zračnega prometa zagotovljena enaka obravnava vseh uporabnikov skupnih infrastruktur za namene storitev zemeljske oskrbe;
4. vrstni red uporabe skupnih infrastruktur in skupnih območij se določi na podlagi vrstnega reda (časa) prispelih prijav oziroma zahtevkov;
5. pogoji in navodila za uporabljanje skupnih infrastruktur in skupnih območij ne smejo vsebovati različnih pogojev za samooskrbne uporabnike letališča, registrirane izvajalce in obratovalce letališč, če se skupne infrastrukture in skupna območja, ki jih upravljajo, uporabljajo za storitve zemeljske oskrbe;
6. pogoji in navodila za uporabljanje skupnih infrastruktur in skupnih območij za opravljanje storitev zemeljske oskrbe, vključno z nadomestili za njihovo uporabo, morajo biti na voljo zainteresiranim;
7. morebitni količinski in podobni popusti pri morebitnem zaračunavanju nadomestil za uporabo skupnih infrastruktur in skupnih območij se smejo priznavati le v skladu z objavljenimi tarifami in cenami;
8. obratovalci skupnih infrastruktur in skupnih območij ne smejo delati razlike med izvajalci storitev zemeljske oskrbe na podlagi državljanstva oziroma med domačimi in tujimi ponudniki storitev zemeljske oskrbe oziroma med samooskrbovalnimi uporabniki letališča.

Člen podaja še druge podrobnejše zahteve in določa agencijo, pristojno za izdajo dovoljenja za izvajanje storitev zemeljske oskrbe. Podaja se določba, da vlada določi vrste storitev zemeljske oskrbe, objektivna, pregledna in nediskriminaturna merila in zahteve za dostop do trga storitev zemeljske oskrbe in samooskrbo ter izjeme glede izvajanja vrste storitev zemeljske oskrbe, vse ob upoštevanju predpisov EU. V členu se podata tudi postopek omejevanja pravice do samooskrbe in število izvajalcev storitev zemeljske oskrbe za tretje osebe ter določi vlada za sprejemanje določitev.

Podajo se tudi obveznost uporabe centraliziranih infrastruktur in druge podrobnosti.

Določi se pravna podlaga za podrobnejše podzakonsko urejanje, s katero se vzpostavlja enako urejanje, kot je bilo v do zdaj veljavnem zakonu. Podana pooblastilna določba v največjem mogočem obsegu podaja okvir nadaljnjega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljuje obseg urejanja

K 133. členu

Glavna naloga in gospodarska dejavnost letališč je zagotoviti oskrbo zrakoplova od pristanka do vzleta ter oskrbo potnikov in tovora tako, da letalskim prevoznikom omogočijo opravljanje zračnega prevoza. Letališča v ta namen ponujajo objekte, naprave in sredstva ter storitve, povezane z delovanjem zrakoplova ter sprejemom in odpremo potnikov in tovora, stroške za to pa na splošno krijejo z letališkimi pristojbinami. Upravni organi letališča (kar je v slovenskem primeru upravljavec javnega letališča), ki zagotavljajo objekte, naprave in sredstva ter storitve, za katere se obračunavajo letališke pristojbine, si prizadevajo, da poslujejo na stroškovno učinkovit način.

Glede na opredelitev (ki izhaja iz prava EU) pa letališke pristojbine ne pokrivajo zaračunavanja vseh storitev in dejavnosti, ki potekajo na letališču. Upravljavec javnega letališča lahko tako poleg letaliških pristojbin zaračunava tudi nadomestila za uporabo centraliziranih infrastruktur, storitve zemeljske oskrbe, če jih izvaja, in tudi pristojbine za varovanje. Zakon določi, da se vse naštetu zaračunava v odvisnosti od stroškov, vrste, količine in zahtevnosti storitve. Pristojbine za varovanje se uporabljajo izključno za pokrivanje stroškov varovanja, ob upoštevanju predpisov EU (to je Uredbe (ES) št. 300/2008).

Upravljavec javnega letališča lahko uporabnikom letališča zaračunava storitve zemeljske oskrbe. Pred določitvijo njihove cene se mora posvetovati z odborom uporabnikov javnega letališča. Ne nalaga se

obvezno upoštevanje menja odbora uporabnikov, saj je v interesu upravljavca javnega letališča, da so stroški za uporabnike storitev taki, da spodbujajo prihod (novih in vedno številnejših) uporabnikov letališča, ali vsaj ne smejo biti odvrtačilni dejavnik pri določitvah letalskih prevoznikov za letenje z javnega letališča oziroma nanj.

Upravljavec javnega letališča, če je tudi izvajalec storitev zemeljske oskrbe, vodi računovodstvo za storitve zemeljske oskrbe ločeno od računovodstva za druge dejavnosti, ki jih opravlja. Izvajanje takega ločenega računovodstva in preverjanje, da ni finančnih tokov med njegovo dejavnostjo izvajanja storitev zemeljske oskrbe in drugimi dejavnostmi, preverja neodvisni revizor.

Pravo EU (Direktiva 2009/12/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009 o letaliških pristojbinah (UL L št. 70 z dne 14. 3. 2009, str. 11) vzpostavlja skupni okvir, ki ureja bistvene značilnosti letaliških pristojbin in način njihovega določanja, saj se lahko zgodi, da brez takšnega okvira ni mogoče izpolniti osnovnih zahtev v odnosu med upravnimi organi letališča in uporabniki letališča. Ta zakon v pravni red prenaša pravo EU v delu in obsegu, kolikor je relevantno za slovenske razmere, zato se obseg urejanja v tem zakonu naslanja na obseg urejanja v predpisu EU: določene določbe tega člena se uporabljajo za upravljavca le tistega javnega letališča, ki ima več kot pet milijonov potnikov v enem letu, ali upravljavca tistega javnega letališča, ki ima največ potnikov v državi. Te določbe so glede soglasja odbora uporabnikov in načina posvetovanja z njim ter določitev organa, ki odloči v primeru nesoglasja: upravljavec javnega letališča se mora v procesu oblikovanja letaliških pristojbin posvetovati z odborom uporabnikov javnega letališča, ki ga tudi ureja ta zakon, če pa odbor uporabnikov javnega letališča oporeka primernosti pristojbin, o letaliških pristojbinah odloči ministrstvo. Odločitev ministrstva velja največ šest mesecev. Ministrstvo lahko veljavnost odločitve podaljša za nadaljnjih šest mesecev, po predhodnem posvetovanju s prizadetimi stranmi (kar so lahko vsi ali nekateri uporabniki letališča), če oziroma dokler odbor uporabnikov javnega letališča oporeka primernosti letaliških pristojbin. V primeru odločitve o letaliških pristojbinah ministrstvo ni odškodninsko odgovorno za morebitno oškodovanje izvajalcev storitev ali uporabnikov letališča.

Podana določba za nadaljnje podrobnejše urejanje. Vlada podrobneje določi:

- način obračunavanja letaliških pristojbin in zahteve glede posvetovanja,
- postopke, če soglasje ni doseženo,
- poročanje,
- prilagajanje letaliških pristojbin,
- oprostitev plačila letaliških pristojbin in povračilo stroškov,
- posebnosti glede obračunavanja nadomestil za uporabo centraliziranih infrastruktur,
- zaračunavanje izvajanja drugih storitev, ki so potrebne za obratovanje javnega letališča, in
- način določanja cen storitev zemeljske oskrbe, ob upoštevanju predpisov EU.

Podana pooblastilna določba v največjem mogočem obsegu podaja okvir nadaljnjega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljuje obseg urejanja.

K 134. členu

V času odpravljanja posledic pandemije se je ugotovilo, da mora zakon podati tudi ustrezne pravne podlage za regularno sprejemanje ukrepov s strani države. Tako zakon določi, da lahko vlada odloči o začasni omejitvi ali prepovedi obratovanja javnega letališča v posebnih okoliščinah, če to zahtevajo interesi varnosti, zdravja, varovanja okolja, ohranjanje narave, mednarodnih odnosov, obrambne potrebe ali podobni državni interesi, in tudi o povračilu stroškov.

Določba se izrecno nanaša le na javna letališča.

K 135. členu

Sistem upravljanja je sistematičen način upravljanja, vključno s potrebnimi organizacijskimi strukturami, odgovornostmi, politikami in postopki. Po vzoru ureditev v pravu EU in tudi tem zakonu zakon poda obveznost, da upravljavec javnega letališča izvaja in vzdržuje sistem upravljanja, s katerim zagotavlja

skladnost z zahtevami iz tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter obvladovanje sprememb in varnostnih tveganj, to pa vključuje tudi sistem poročanja o dogodkih.

K 136. členu

Člen določi obratovanje aerodroma, in sicer se aerodrom uporablja v skladu z dovoljenjem za obratovanje, ki ga izda agencija. Agencija izda dovoljenje za obratovanje po preveritvi izpolnjevanja zahtev glede gradbenih pogojev in zahtev, ki jih določa ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpisi ter drugi predpisi.

Določbe tega poglavja glede obratovanja aerodroma veljajo za vse aerodrome, ne glede na njihovo pojavno obliko – letališča, heliporte ali vzletišča. Agencija ob preverjanju zahtev in predloženih dokazil upošteva specifične vsake pojavnosti oblike in ob tem izhaja iz podrobnejših tehničnih, tehnoloških in organizacijskih (in drugih zahtev), kot so določene v predpisih, izdanih na podlagi tega zakona.

Ob tem se znova pojasnjuje, da za aerodrome, ki pridobijo listine v skladu s predpisi EU, zahteve tega zakona veljajo samo za vsebine, ki jih predpisi EU ne urejajo. Ti aerodromi nimajo dovoljenja za obratovanje aerodroma, izdanega v skladu s tem zakonom.

K 137. členu

Člen ureja izdajo dovoljenja za obratovanje aerodroma. Vlogo za izdajo dovoljenja za obratovanje aerodroma poda fizična ali pravna oseba in v vlogi poda potrebne podatke (ime in priimek ali firmo ter kontaktne podatke, ime in priimek odgovorne osebe oziroma odgovornega vodje in drugih odgovornih oseb, če so imenovane, podatke o aerodromu in pogojih za operacije (VFR/IFR, dan/noč). Vlagatelj priloži uporabno dovoljenje, če se to zahteva v skladu s predpisi o graditvi objektov, ter potrebna dokazila (o izpolnjevanju tehničnih, tehnoloških in organizacijskih zahtev, razpolaganju s finančnimi, materialnimi in kadrovskimi viri ter pravici uporabe nepremičnin) in izvod priložnika aerodroma.

Agencija izda dovoljenje za obratovanje aerodroma, ko ugotovi skladnost dokazil in priložnika aerodroma z zahtevami. V primeru novogradnje aerodroma agencija preveri izpolnjevanje pogojev iz mnenja, ki ga agencija izda za graditev na območju omejene rabe oziroma za graditev na območju nadzorovane rabe. V primeru izdaje dovoljenja za obratovanje aerodroma za javno letališče agencija preveri tudi izpolnjevanje zahtev glede sistema upravljanja.

Podajo se obveznosti upravljavcu javnega letališča oziroma obratovalcu nejavnega letališča, da v primeru zamenjave izvajalca katere koli službe na aerodromu ali v primeru večjih organizacijskih ali tehničnih sprememb poda vlogo za spremembo dovoljenja za obratovanje aerodroma. Agencija preveri izpolnjevanje zahtev po postopku izdaje dovoljenja za obratovanje aerodroma iz tega člena.

Dovoljenje za obratovanje aerodroma ni časovno omejeno. Velja glede na ugotovljene pogoje in okoliščine ob njegovi izdaji. Agencija vodi evidenco morebitnih sprememb ali dopolnitev dovoljenja za obratovanje aerodroma po enakem postopku, kot je določen za njegovo izdajo.

Določi se, da agencija dovoljenje za obratovanje aerodroma omeji, začasno odvzame ali prekliče, ko ugotovi, da aerodrom ne izpolnjuje več predpisanih pogojev. Zoper odločbo je dovoljena pritožba v osmih dneh od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve.

K 138. členu

Člen določa izdajo dovoljenja za obratovanje objektov in naprav na aerodromu fizični ali pravni osebi, ki ni upravljavec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča. Za izvajanje svoje dejavnosti na letališču namreč lahko objekte in naprave na aerodromu obratuje tudi oseba, ki ni upravljavec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča. Agencija izda dovoljenje za obratovanje objektov in naprav na aerodromu.

Podajo se smiselno istovrstne določbe kot za izdajo dovoljenja za obratovanje aerodroma – k vlogi za izdajo takega dovoljenja za obratovanje objektov in naprav na aerodromu se za objekte in naprave na aerodromu, ki jih bo oseba obratovala, priložijo uporabno dovoljenje, če se to zahteva v skladu s predpisi o graditvi objektov, in različna dokazila (o izpolnjevanju tehničnih, tehnoloških in organizacijskih zahtev, razpolaganju s finančnimi, materialnimi in kadrovske viri, dokazila o pravici uporabe nepremičnin, o dogovoru o ureditvi medsebojnih razmerij z upravljavcem javnega letališča ali obratovalcem nejavnega letališča ter izvod priročnika za obratovanje objektov in naprav na aerodromu).

Agencija izda dovoljenje za obratovanje objektov in naprav na aerodromu po preveritvi izpolnjevanja zahtev ter skladnosti dokazil in priročnika za obratovanje objektov in naprav na aerodromu z zahtevami.

Dovoljenje za obratovanje objektov in naprav na aerodromu ni časovno omejeno. Velja glede na ugotovljene pogoje in okoliščine ob njegovi izdaji. Agencija vodi evidenco morebitnih sprememb ali dopolnitev dovoljenja za obratovanje objektov in naprav na aerodromu po enakem postopku, kot je določen za njegovo izdajo.

Podajo se ustrezne določbe glede začasnega odvzema ali preklica izdanega dovoljenja, ko je ugotovljeno, da imetnik dovoljenja ne izpolnjuje več predpisanih pogojev. Zoper odločbo je dovoljena pritožba v osmih dneh od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve.

K 139. členu

Člen poda novo ureditev, ki poenostavlja dosedanje glede vpisnikov letališč in vzletišč. Določi se, da agencija vodi le seznam aerodromov, in sicer v elektronski obliki. Ta seznam vsebuje tehnične podatke o aerodromu (o vzletno-pristajalni stezi, referenčni kodi aerodroma, gasilski kategoriji aerodroma, kategoriji prileta ter pogojih za operacije (VFR/IFR, dan/noč)). Seznam vsebuje tudi kontaktne podatke o upravljavcu javnega letališča oziroma obratovalcu nejavnega letališča ter odgovorni osebi oziroma odgovornem vodji upravljavca javnega letališča ali obratovalca nejavnega letališča in drugih odgovornih osebah, če so imenovane. Seznam nima narave registrov, kot jih ureja ta zakon.

Ob tem se podajo ustrezne določbe glede zbiranja in uporabljanja osebnih podatkov v seznamu.

K 140. členu

Ta člen določa postopke in pogoje za pridobitev mnenja za gradnjo letališča, objektov in naprav ter druge posege na območjih omejene rabe ter agencijo kot pristojni organ in roke za izdajo mnenj.

Vlogo za gradnjo letališča, objektov in naprav iz člena tega zakona, ki določa letališko infrastrukturo, in s tem povezane posege v prostor na območju omejene rabe in druge posege, ki lahko vplivajo na varnost zračnega prometa in delovanje služb na aerodromu in drugih subjektov, mora pri agenciji podati investitor ali lastnik posega. Vloga za pridobitev mnenja se vložijo tudi v primeru sprememb lastnosti objektov in naprav, ki lahko vplivajo na varnost zračnega prometa in delovanje služb na aerodromu.

Mnenje izda agencija z vidika zagotavljanja varnosti zračnega prometa in tehnologije dela služb na aerodromu. Če gre za graditev, sta postopek izdaje mnenja in mnenje samo del postopka dovoljevanja v skladu z zakonom, ki ureja graditev. V drugih primerih se mnenje izda kot samostojni akt.

V postopku izdaje mnenja agencija najprej preveri, ali stanje v prostoru s stališča zagotavljanja varnosti zračnega prometa dopušča gradnjo letališča, letališke infrastrukture ali spremembo objektov ali naprav glede na predvideni namen letališča in obseg zračnega prometa.

Obseg vloge za izdajo mnenja za gradnjo je določen z zakonom, ki ureja graditev. Zaradi specifične področja in upoštevanja prava EU ter mednarodnih standardov in priporočenih praks ICAO, kot so podani v Prilogi 14 k Čikaški konvenciji, se dodatno določi, da lahko agencija v postopku izdaje mnenja zahteva dokumentacijo, s katero se dokazuje doseganje ustrezne varnosti zračnega prometa z opredelitvijo nevarnosti, določitvijo in utemeljitvijo varnostnih meril ter analizo tveganja in oceno tveganja. Podrobnejšo vsebinsko opredelitev glede potrebe in obsega analize tveganja in ocene

tveganja določajo pravo EU in mednarodni standardi ter priporočene prakse ICAO. Če agencija presodi, da je treba izvesti tudi ukrepe za zmanjšanje tveganja, mora dokumentacija obsegati tudi opredelitev glede teh. S to dokumentacijo je treba prepoznati mogoče nevarnosti, ki bi se lahko pojavile s postavitvijo objektov oziroma naprav, ob tem pa slediti cilju zagotavljanja varnostni zračnega prometa. Dokumentacija, ki obsega oceno varnosti, je običajen institut v letalstvu, predvsem v zakonodaji EU.

Agencija v nadaljevanju postopka preveri, ali načrtovani objekti, naprave in posegi v prostor ovirajo varnost zračnega prometa, delovanje objektov in naprav, namenjenih za zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa, ter izvajanje služb na aerodromu in ali so za uporabo oziroma obratovanje objektov in naprav izpolnjeni drugi predpisani pogoji.

V postopku izdaje mnenja agencija lahko, če tako presodi, pridobi mnenje upravljavca javnega letališča oziroma obratovalca nejavnega letališča, v katerem ta poda strokovno utemeljitev preveritve vplivov predvidenega posega na obratovanje letališča. Če predmet obravnave to zahteva, agencija lahko pridobi tudi mnenje izvajalca storitev ATM/ANS, v katerem ta poda strokovno utemeljitev preveritve vplivov predvidenega posega na delovanje služb, ki jih zagotavlja, in naprave, namenjene za zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa.

V skladu z zakonom, ki ureja graditev, se določi rok, da agencija izda mnenje v dveh mesecih od vložitve popolne vloge zaradi kompleksnosti določenih predmetov obravnave.

Ob tem se pojasnjuje, da se vplivna območja (območje nadzorovane rabe in območje omejene rabe) prikažejo v priročniku aerodroma, ki ga pripravi upravljavec javnega letališča oziroma obratovalec nejavnega letališča. Priročnik aerodroma je predmet pregleda pri agenciji v postopku izdaje dovoljenja za obratovanje, v primeru sprememb že obstoječega priročnika aerodroma pa veljajo določbe tega zakona glede sprememb dovoljenja za obratovanje aerodroma. Iz tega sledi, da samo opredelitev vplivnih območij opravi sicer upravljavec javnega letališča oziroma obratovalec nejavnega letališča, ker pa so vplivna območja prikazana in opredeljena le v priročniku aerodroma, agencija to opredeljevanje nenehno nadzira in spremlja. Razume se tudi, da so z veljavnim dovoljenjem za obratovanje aerodroma znana (in opredeljena) vsa vplivna območja.

Veljavnost mnenja agencije se omeji na dve leti od njegove izdaje. Tak rok se določi po vzoru veljavnosti gradbenega dovoljenja. V prostoru namreč lahko nastanejo spremembe, ki bi lahko ključno vplivale na mnenje agencije in s tem na graditev na območju omejene rabe. Lahko nastanejo tudi spremembe predpisov in mednarodnih standardov ICAO, ki jih je treba upoštevati.

K 141. členu

Ta člen določa postopke, pogoje in način pridobitve mnenja za gradnjo letališča, objektov in naprav ter druge posege v območju nadzorovane rabe in agencijo kot pristojni organ za izdajo mnenj.

Vlogo za gradnjo ali postavitve objektov in naprav na območju nadzorovane rabe in druge posege v prostor, ki lahko vplivajo na varnost zračnega prometa in delovanje služb na aerodromu in delovanje drugih subjektov, mora agenciji podati investitor ali lastnik posega.

Mnenje izda agencija z vidika zagotavljanja varnosti zračnega prometa in tehnologije dela na aerodromu, razen v primeru manjše rekonstrukcije, vzdrževanja objekta in spremembe namembnosti, ki ne povečuje višine objekta. Če gre za graditev, sta postopek izdaje mnenja in mnenje samo del postopka dovoljevanja v skladu z zakonom, ki ureja graditev, ali pa se mnenje izda kot samostojni akt.

Obseg vloge za izdajo mnenja za gradnjo je določen z zakonom, ki ureja graditev. Zaradi specifične področja in upoštevanja prava EU ter mednarodnih standardov in priporočenih praks ICAO, kot so podani v Prilogi 14 k Čikaški konvenciji, se dodatno določi, da lahko agencija v postopku izdaje mnenja zahteva dokumentacijo, s katero se dokazuje doseganje ustrezne varnosti zračnega prometa z opredelitvijo nevarnosti, določitvijo in utemeljitvijo varnostnih meril ter analizo tveganja in oceno tveganja. Podrobnejšo vsebinsko opredelitev glede potrebe in obsega analize tveganja in ocene tveganja določajo pravo EU in mednarodni standardi ter priporočene prakse ICAO. Če agencija presodi, da je treba izvesti tudi ukrepe za zmanjšanje tveganja, mora dokumentacija obsegati tudi opredelitev

glede teh. Z navedeno dokumentacijo je treba prepoznati mogoče nevarnosti, ki bi se lahko pojavile s postavitvijo objektov oziroma naprav, ob tem pa slediti cilju varnosti zračnega prometa. Dokumentacija, ki obsega oceno varnosti, je običajen institut v letalstvu, predvsem v zakonodaji EU.

V postopku izdaje mnenja agencija lahko, če tako presodi, pridobi mnenje upravljavca javnega letališča oziroma obratovalca nejavnega letališča, v katerem ta poda strokovno utemeljitev preveritve vplivov predvidenega posega na obratovanje letališča. Če predmet obravnave to zahteva, agencija lahko pridobi tudi mnenje izvajalca storitev ATM/ANS, v katerem ta poda strokovno utemeljitev preveritve vplivov predvidenega posega na delovanje služb, ki jih zagotavlja, in naprave, namenjene za zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa.

V skladu z zakonom, ki ureja graditev, se določi rok, da agencija izda mnenje v dveh mesecih od vložitve popolne vloge zaradi kompleksnosti določenih predmetov obravnave.

Veljavnost mnenja agencije se omeji na dve leti od njegove izdaje. Tak rok se določi po vzoru veljavnosti gradbenega dovoljenja. V prostoru namreč lahko nastanejo spremembe, ki bi lahko ključno vplivale na mnenje agencije in s tem na graditev na območju nadzorovane rabe. Lahko nastanejo tudi spremembe predpisov in mednarodnih standardov ICAO, ki jih je treba upoštevati. Mnenje agencije vsebuje tudi pogoje za čas gradnje (na primer ureditev gradbišča), ki jih morajo udeleženci pri gradnji upoštevati ves čas izvajanja gradnje.

K 142. členu

Ta člen določa ovire v zračnem prometu ter postopke v zvezi z njihovo gradnjo oziroma postavitvijo in drugimi posegi na njih, pri čemer razločuje pogoje za ovire na vplivnem območju aerodroma in za ovire zunaj njega, ter agencijo kot pristojni organ za izdajo mnenj. Ob tem se pojasnjuje, da so določbe tega zakona, ki se nanašajo na ovire, namenjene letalski varnosti, ki je včasih v skladu z zahtevami glede graditve objektov, včasih pa ne. Z vidika varnosti zračnega prometa so lahko določeni objekti, ki se gradijo po gradbeni zakonodaji, tudi ovira, in za tako oviro je treba skrbeti z »letalskimi« mehanizmi, kot je na primer zaznamovanje. Z določbami glede ovir v tem zakonu se torej ne posega v ureditve glede graditve objektov, ampak gre za vzporedni proces obravnavanja pojavov v prostoru z vidika letalske varnosti.

Za gradnjo oziroma postavitve ovire ali spremembo obstoječe ovire na vplivnem območju aerodroma upravljavec javnega letališča, obratovalec nejavnega letališča, investitor ali lastnik ovire vloži vlogo za pridobitev mnenja agencije za gradnjo na območju omejene rabe in mnenja agencije za gradnjo v območju nadzorovane rabe iz tega zakona.

Gradnja oziroma postavitve ovire ali sprememba obstoječe ovire na območju omejene rabe je dovoljena pod pogojem, da neposredno služi obratovanju letališča, saj neposredno vpliva na varnost zračnega prometa in delovanje aerodroma, zato je izjema predpisana le za ovire, ki so nujne za delovanje letališča, a jih v naravi ni mogoče prilagoditi oziroma izvesti na drugačen način. Taka ureditev se poda po vzoru ureditve v predpisu EU o zahtevah in upravnih postopkih v zvezi z aerodromi, ki podaja zahteve glede ravnine zaščite pred ovirami (kar pa velja le za aerodrome, ki so certificirani v skladu s predpisi EU, ne pa tudi za aerodrome, ki jih ureja ta zakon, zato je treba podati splošno ureditev tudi v tem zakonu). Mnenje izda agencija z vidika zagotavljanja varnosti zračnega prometa. Če gre za graditev, sta postopek izdaje mnenja in mnenje samo del postopka dovoljevanja v skladu z zakonom, ki ureja graditev, ali pa se mnenje izda kot samostojni akt.

Obseg vloge za izdajo mnenja za gradnjo je določen z zakonom, ki ureja graditev. Zaradi specifične področja in upoštevanja prava EU ter mednarodnih standardov in priporočenih praks ICAO, kot so podani v Prilogi 14 k Čikaški konvenciji, člen dodatno določa, da v postopku izdaje mnenja lahko agencija zahteva dokumentacijo, s katero se dokazuje doseganje ustrezne varnosti zračnega prometa z opredelitvijo nevarnosti, določitvijo in utemeljitvijo varnostnih meril, analizo tveganja in oceno tveganja. Podrobnejšo vsebinsko opredelitev glede potrebe in obsega analize tveganja in ocene tveganja določajo pravo EU in mednarodni standardi ter priporočene prakse ICAO. Če agencija presodi, da je treba izvesti tudi ukrepe za zmanjšanje tveganja, mora dokumentacija obsegati tudi opredelitev glede teh.

navedeno dokumentacijo je treba prepoznati mogoče nevarnosti, ki bi se lahko pojavile s postavitvijo objektov oziroma naprav, ob tem pa slediti cilju varnosti zračnega prometa. Dokumentacija, ki obsega oceno varnosti, je običajen institut v letalstvu, predvsem v zakonodaji EU. Če je na primer investitor nekdo, ki ni običajen deležnik v letalstvu, ta ne more oceniti vpliva ovire na letalstvo. V takem primeru je nujno sodelovanje relevantnih deležnikov, ki lahko izdelajo oceno varnosti, kot sta na primer upravljavec letališča ali izvajalec služb zračnega prometa.

Zunaj vplivnih območij aerodromov se kot ovire, ki so ocenjene kot nevarne za zračni promet (opredeljene z mednarodnimi standardi in priporočenimi praksami ICAO ter predpisi EU), določijo vse nepremičnine (začasne ali stalne) in premični predmeti ali deli predmetov, ki:

- so postavljeni na območju, ki je namenjeno premikanju zrakoplova po površini, ali
- se razprostirajo nad določeno površino, ki je namenjena varovanju zrakoplova med letom, ali
- stojijo zunaj teh določenih površin in so ocenjeni kot nevarni za zračni promet.

Območje nadzorovane rabe pomeni območje, ki je določeno z omejitvenimi ravninami glede na referenčno kodo aerodroma v odvisnosti od opremljenosti aerodroma z navigacijsko opremo, v katerem so posegi v prostor in gradnja objektov nadzorovani zaradi zagotavljanja varnosti zračnega prometa tako, da so omejeni po višini oziroma z vrsto dejavnosti. Območje omejene rabe pomeni območje letališča, na katerem so dovoljeni le tisti posegi v prostor, gradnja objektov in postavitve naprav, ki neposredno služijo obratovanju letališča, v odvisnosti od opremljenosti aerodroma z navigacijsko opremo. Območje nadzorovane rabe in območje omejene rabe sta vplivni območji aerodromov.

Zakon določi tudi ovire zunaj vplivnih območij aerodromov. Te so:

- višje kot 100 metrov;
- v krogu s polmerom 10 kilometrov od referenčne točke aerodroma višje kot 30 metrov in so na terenu, ki je več kot 100 metrov višji od referenčne točke aerodroma;
- zunaj kroga s polmerom 10 kilometrov od referenčne točke aerodroma so:
  - a) višje kot 30 metrov in stojijo na vzpetinah, ki se dvigajo iz okoliške pokrajine za več kot 100 metrov, ali
  - b) daljnovodi, žičnice in podobni objekti, ki so napeti nad dolinami in soteskami po dolžini več kot 75 metrov in segajo več kot 100 metrov od tal.

Zadnji sklop teh ovir je zunaj naselij. Te ovire so višje od okoliškega terena za najmanj 25 metrov, če so znotraj varovalnih pasov, kot so določeni s predpisi s področij cest, železnic, energetike in podobno. Njihove varovalne pasove opredeljuje zakonodaja s področij energetike, cest, železnic, žičnic.

V skladu z zakonom, ki ureja graditev, se določi rok, da agencija izda mnenje v dveh mesecih od vložitve popolne vloge zaradi kompleksnosti določenih predmetov obravnave.

Člen poda podlago za sanacijo neustrezno umeščenih ovir. Če je ovira zgrajena oziroma postavljena ali spremenjena brez mnenja iz tega člena ali v nasprotju z njim ali če ovira po mnenju agencije negativno vpliva na varnost zračnega prometa, jo upravljavec javnega letališča, obratovalec nejavnega letališča, investitor ali lastnik ovire odstrani. Stroške odstranitve ovire nosi investitor ali lastnik ovire. Odločbo o odstranitvi ovire izda agencija. Predmetna določba s tem določa, da stroške nosi tisti, ki ima interes oziroma ki je v skladu s predpisi EU ter z mednarodnimi standardi in priporočenimi praksami ICAO zavezan k vzdrževanju ustrezne varnosti zračnega prometa na aerodromu.

Ovire je treba tudi ustrezno evidentirati. Podatke o oviri zagotovi upravljavec javnega letališča, obratovalec nejavnega letališča, investitor ali lastnik ovire v skladu s predpisom EU o kakovosti podatkov.

Na varnost zračnega prometa lahko vpliva tudi vegetacija. Če ta sega na vplivno območje aerodroma in če agencija ugotovi, da negativno vpliva na varnost zračnega prometa, se šteje za oviro in se odstrani. Odločbo o odstranitvi ovire izda agencija. Strošek odstranitve bremeni upravljavca javnega letališča ali obratovalca nejavnega letališča, na katero ima vegetacija vpliv. Predmetna določba s tem določa, da stroške nosi tisti, ki ima interes oziroma ki je v skladu s predpisi EU ter z mednarodnimi standardi in priporočenimi praksami ICAO zavezan k vzdrževanju ustrezne varnosti zračnega prometa na

aerodromu. Strošek sečnje dreves na nepremičnini v lasti na primer fizične osebe tako ni strošek te fizične osebe. Če je to relevantno, je treba za tako sečnjo pridobiti soglasje oziroma odločbo, ki jo izda pristojni organ v skladu z zakonom, ki ureja gozdove. Določba določa tudi, da upravljavec javnega letališča ali obratovalca nejavnega letališča pri odstranitvi vegetacije, ki kot ovira negativno vpliva na varnost zračnega prometa, upošteva predpise s področja ohranjanja narave. Ker je vegetacija pomemben del življenjskega prostora nekaterih ogroženih, mednarodno varovanih oziroma zavarovanih prostoživečih vrst živali, zlasti ptic, je z vidika ohranjanja narave in trajnostnega ravnanja pomembno, da se odstranitev vegetacije izvede v času, ko je poseg za živali čim manj ogrožajoč, to je vsaj zunaj časa razmnoževanja. Časovno usmeritev, ko je odstranitev vegetacije z vidika ohranjanja narave najmanj problematična, za konkretno območje poda strokovna služba s področja ohranjanja narave (to je Zavod Republike Slovenije za varstvo narave). Zaradi možnosti časovne prilagoditve v korist ohranjanja narave, se vegetacija odstranjuje že, ko se ob rednem preverjanju izpolnjevanja pogojev za obratovanje aerodroma ugotovi, da se lahko razraste do velikosti, ki bi v bližnji prihodnosti lahko negativno vplivala na varnost. Če je vegetacija že prepoznana kot ovira, pa se preveri možnost časovne prilagoditve.

K 143. členu

Ta člen določa podlago za zaznamovanje ovir, potrebo po vzdrževanju zaznamovanja v brezhibnem stanju in izjeme glede zaznamovanja. Poleg tega določa obveznosti lastnika ovire, investitorja ovire, upravljavca javnega letališča ali obratovalca nejavnega letališča.

K 144. členu

Ta člen določa postopek izdaje in pristojnost agencije za izdajo dovoljenja za postavitve in delovanje naprav ali sredstev, ki bi lahko povzročali elektromagnetne, svetlobne ali druge motnje na aerodromih, zrakoplovih in napravah za vodenje zrakoplovov ter objektih in napravah, namenjenih za zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa, oziroma lahko ovirajo ali zavedejo člane posadk ali osebje služb zračnega prometa (kot so na primer tudi laserji, ognjemeti, radiofrekvenčne motnje). Z namenom preprečevanja motenj in zagotavljanja varnosti zračnega prometa agencija v dovoljenju določi pogoje delovanja in morebitne omejitve. Agencija lahko začasno ali trajno prepove delovanje katere koli naprave ali sredstva, če se ugotovi, da negativno vpliva na varnost zračnega prometa. Če agencija izdajo dovoljenja zavrne ali začasno ali trajno prepove delovanje katere koli naprave ali sredstva, stroški postavitve in delovanja naprav ali sredstev bremenijo lastnika oziroma upravljavca takšne naprave ali izvajalca aktivnosti. »Aktivnost« iz tega člena ne pomeni ukrepov države za varovanje prostoživečih vrst v skladu s predpisi, ki urejajo ohranjanje narave.

K 145. členu

Določí se letališka infrastruktura, ki so objekti in naprave na letališčih in služijo namenu v sklopu aerodroma oziroma letališča. Pri določitvi seznama letališke infrastrukture se upoštevajo tudi predpisi EU glede služb, ki morajo biti organizirane na aerodromu, ter sredstev in naprav, ki so nujni na aerodromu. Med letališko infrastrukturo spadajo tudi vsa zemljišča ter drugi objekti in naprave, ki funkcionalno in neposredno služijo namenski rabi objektov in naprav (ki so letališka infrastruktura) in se na njih ne izvaja samostojna komercialna dejavnost, morajo pa biti del aerodroma v skladu s predpisi EU in tem zakonom ter so s tem namenjeni varnemu obratovanju in uporabi aerodroma oziroma letališča (to so lahko na primer energetske ali komunalne ureditve, kot so nujna parkirna mesta, intervencijski, univerzalni in drugi dostopi do objektov in naprav, območja za vzdrževanje in nadzor in podobno).

Določba navaja sklope objektov in naprav, ki se določijo kot letališka infrastruktura:

- objekti in naprave na aerodromih, ki so vzletno-pristajalne in vozne steze, ploščadi, postajališča za zrakoplove in naprave za svetlobno navigacijo, če se te zahtevajo glede na pogoje za operacije (VFR/IFR, dan/noč). Ti so neposredno povezani z zagotavljanjem varnosti zračnega prometa na aerodromu;
- objekti oziroma deli objektov in naprave za obravnavo potnikov, prtljage, tovora oziroma pošte. Ti so namenjeni kratkotrajni proceduri oziroma pregledom, ki so obvezni v skladu s področnimi predpisi EU oziroma tem zakonom. V objektih in napravah za obravnavo se tako izvajajo pretežno logistični postopki ob prihodu/odhodu potnikov, prtljage, tovora oziroma pošte za potrebe čimprejšnjega odhoda/odpreme in niso namenjeni skladiščenju. V tej zvezi potniški terminal v delu, kjer potekajo prej navedeni logistični procesi, spada med objekte za obravnavo potnikov, prtljage, tovora oziroma

pošte. V sklop objektov in naprav za vzdrževanje letališča se uvrščajo tudi objekti in naprave za izvedbo nadzora;

- objekti za varovanje so namenjeni izvajanju ukrepov varovanja, kot jih opredeljuje ta zakon; servisne in intervencijske poti in pozicije ter poti notranjih prometnih tokov. Šteje se, da te vključujejo tudi ploščadi za izvedbo izolacije zaradi bolezni;
- objekti in naprave za izvajanje služb na aerodromu in izvajanje storitev zemeljske oskrbe;
- objekti in naprave za razledenitev, letalske energente, goriva, olja in pline in
- objekti in naprave za vzdrževanje letališča.

Med letališko infrastrukturo iz tega zakona ne spadajo objekti in naprave, namenjeni za zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa.

Obratovanje letališč za mednarodni zračni promet je v javnem interesu in država določa temelje, na katerih se razvija civilno letalstvo. Zato so zemljišča, na katerih je letališka infrastruktura na javnih letališčih, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet, v lasti Republike Slovenije ali samoupravne lokalne skupnosti. Zemljišča, na katerih je letališka infrastruktura letališč, za katere samoupravna lokalna skupnost določi javni interes, so v lasti samoupravne lokalne skupnosti.

Za letališko infrastrukturo, ki je na javnih letališčih, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet, in letališčih, za katere je samoupravna lokalna skupnost določila javni interes, velja, da so objekti gospodarske javne infrastrukture, za katere se pri gradnji uporabljajo predpisi s področja urejanja prostora in graditve objektov. S tem se sledi določbam 53. člena Zakona o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 199/21), da so letališča, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet, prostorske ureditve državnega pomena. Prav tako lokalna skupnost sama z odlokom določi, da je letališče v javnem interesu. Del gospodarske javne infrastrukture pa niso objekti in naprave za obravnavo tovora oziroma pošte.

Republika Slovenija in samoupravne lokalne skupnosti lahko zemljišča pridobivajo s predkupno pravico za zemljišča na javnih letališčih, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet in na katerih je s prostorskim aktom določena namenska raba, ki opredeljuje letališče. Predkupna pravica, kot jo določa 507. do 513. člen Obligacijskega zakonika (Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo, 64/16 – odl. US in 20/18 – OROZ631), mora biti določena z zakonom. Obseg zemljišč, na katerih se lahko uveljavlja predkupna pravica, je določen natančneje s prostorskim aktom.

Lastninska pravica na zemljiščih, za katera je s prostorskim aktom določena širitev javnega letališča, na katerem se opravlja oziroma se bo opravljal mednarodni zračni promet, se v skladu z zakonom lahko odvzame ali omeji z razlastitvijo. Predpisi, ki urejajo postopke razlastitve, zahtevajo na parcelo natančen prikaz načrtovane rabe ter izkaz javnega interesa, kar prostorski akti vsebujejo, poleg tega pa so prestali postopke javne seznanitve. Kot dopolnitev določb o razlastitvi in omejitvi lastninske pravice, kot jih ureja Zakon o urejanju prostora, so dodana določila, ki omogočajo ugotavljanje javnega interesa tudi s sklepom vlade pri prevzemu že zgrajene letališke infrastrukture. Poleg uveljavljanja javnega interesa države je z diktirano člena omogočeno tudi izvajanje javnega interesa lokalnih skupnosti.

Zakon podaja navodila ravnanja za primere, ko je letališka infrastruktura v lasti osebe, ki ni lastnik zemljišča – v skladu z zakonom, ki urejata obligacijska in stvarno pravna razmerja, se uredijo pravice na tem zemljišču. Pri tem mora biti zagotovljeno, ne glede na morebitne poslovne, statusne, likvidnostne in podobne spremembe osebe, ki ni lastnik zemljišča, da taka letališka infrastruktura trajno služi samo za namene letališča.

K 146. členu

Gradbeni zakon (Uradni list RS, št. 199/21 in 105/22 – ZZNŠPP) določa, da gre v primeru vzdrževalnih del v javno korist (v nadaljnjem besedilu: VDJK) za izvedbo takšnih vzdrževalnih in drugih del, za katere je v posebnem zakonu ali predpisu, izdanem na podlagi takšnega posebnega zakona, določeno, da se za zagotavljanje opravljanja določene vrste gospodarske javne službe lahko spremenita tudi zmogljivost objekta in z njo povezana velikost objekta. Ta zakon zato za potrebe vzdrževanja letališke infrastrukture

določa, da so VDJK tista dela, s katerimi se objekti v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov, rekonstruirajo, vzdržujejo ali odstranijo, pri čemer se lahko spremenita tudi njihova zmogljivost in velikost, in s katerimi se naprave v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov, rekonstruirajo, vzdržujejo, odstranijo ali zamenjajo z novimi, pri čemer se lahko spremenita tudi njihova zmogljivost in velikost, in jih je mogoče izvesti v okviru stvarnih ali drugih pravic, ki dajejo pravico graditi na nepremičninah, na katerih je letališka infrastruktura, če se s tem vplivi na okolje ne povečajo preko dovoljenih.

Zakon VDJK omejuje na letališko infrastrukturo na javnih letališčih, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet, na območju, ki ne presega območja omejene rabe (to je območje letališča). Nabor dopustnih izvedb VDJK je omejen na letališko infrastrukturo, ki je potrebna za obratovanje aerodroma in izvajanje zračnega prometa. V sklop VDJK se ne štejejo posegi na hangarjih za zrakoplove, kadar gre za tržno dejavnost hangariranja.

Določba podaja izrecne opise obsega del na posamezni letališki infrastrukturi in sledi domnevi, da so zaradi zagotavljanja letalske varnosti posegi v okviru VDJK na aerodromu omejeni le na izravnavo in utrjevanje površine stripa in rese (to je varnostnih območij okoli) vzletno-pristajalne steze. VDJK na objektih in napravah za obravnavo potnikov, prtljage, tovora oziroma pošte, na objektih in napravah za izvajanje služb na aerodromu in izvajanje storitev zemeljske oskrbe ter na objektih in napravah za vzdrževanje letališča dopušča izvedbo:

- horizontalnih prizidav in nadstreškov do površine 80 m²,
- objektov in naprav za gibalno ovirane in
- namestitvev tehničnih naprav.

V okviru VDJK se dopuščajo tudi vsi posegi na objektih in napravah za varovanje ter posegi do površine 500 m² kot enkratno povečanje na servisnih in intervencijskih poteh in pozicijah ter poteh notranjih prometnih tokov.

Zakon v členu določa tudi postopke, udeležence in obveznost priprave ustrezne dokumentacije. Investicijska dokumentacija se ne izdelata, razen dokumenta o identifikaciji investicijskega projekta in poročila o izvajanju investicije. To ne velja v primerih, ko se izvedba vzdrževalnih del v javno korist financira po predpisih, ki urejajo javne finance. V teh primerih glede priprave in obravnave investicijske dokumentacije veljajo ti predpisi. V skladu z zakonom, ki ureja javne finance, namreč Uredba o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ (Uradni list RS, št. 60/06, 54/10 in 27/16) določa pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije za vse investicijske projekte in druge ukrepe, ki se financirajo po predpisih, ki urejajo javne finance.

Investitor mora pridobiti mnenje agencije za graditev na območju omejene rabe v skladu s tem zakonom, pri čemer mora predložiti vsaj projektno dokumentacijo za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja v skladu s predpisi, ki urejajo gradnjo. Za VDJK na vzletno-pristajalnih in voznihih stezah upravljavec javnega letališča najpozneje v 30 dneh po končanju vzdrževalnih del agenciji poda vlogo za spremembo dovoljenja za obratovanje aerodroma. K vlogi priloži projektno dokumentacijo izvedenih del in podpisano izjavo projektanta in vodje projektiranja izvedenih del ter nadzornika in vodje nadzora, da so dela dokončana, da je objekt izveden v skladu s projektno dokumentacijo in izpolnjuje bistvene zahteve, da sta projekt izvedenih del in dokazilo o zanesljivosti objekta izdelana v skladu s predpisi ter da je objekt zgrajen v skladu s pogoji in ukrepi mnenjedajalcev.

Projektna dokumentacija in udeleženci, skupaj z njihovimi obveznostnimi in nalogami, so povzeti po Gradbenem zakonu, dimenzioniranje dopustnih posegov pa je usklajeno z določbami Uredbe o razvrščanju objektov, ki jih ta za primerljive objekte določa kot nezahtevne objekte. Obveznosti upravljavca javnega letališča so enake obveznostim investitorja v skladu z Gradbenim zakonom.

K 147. členu

Zakon o letalstvu prepoznava potrebo po urejanju zračnega prostora, kar država izvede z določanjem razredov zračnega prostora – to je klasifikacijo zračnega prostora, oblikovanjem struktur zračnega

prostora in upravljanjem zračnega prostora. Pri tem država upošteva predpise EU. Zakon določi tudi, da je urejanje zračnega prostora v pristojnosti ministrstva, ob soglasju ministrstva, pristojnega za obrambo (razen če posamezne določbe tega zakona ne podajo podrobnejših ureditev).

Zakon v nadaljnjih določbah poda podrobnejše ureditve glede urejanja zračnega prostora. Če okoliščina ni urejena s tem zakonom, ravnanja v zvezi z njo za doseganje ciljev urejanja zračnega prostora pa so potrebna, se to vedno izvede ob upoštevanju pristojnosti ministrstva, ob soglasju ministrstva, pristojnega za obrambo. S tem se uresničujejo zahteve prava EU in zagotavlja sprejemanje rešitev, ki bodo optimalne glede na interese in potrebe vseh uporabnikov slovenskega zračnega prostora.

K 148. členu

Prilagodljiva uporaba zračnega prostora je koncept upravljanja zračnega prostora, ki ga je opisala ICAO in razvil Eurocontrol. Na tej podlagi se zračni prostor ne sme razumeti kot izključno civilni ali izključno vojaški zračni prostor, ampak kot kontinuum, v katerem je treba upoštevati potrebe vseh uporabnikov v čim večji mogoči meri. Natančneje je opredeljen v Eurocontrolovem dokumentu »Airspace Management Handbook for the Application of the Concept of the Flexible Use of Airspace«, uporabo katerega nalaga pravo EU (uredba o določitvi okvira za oblikovanje enotnega evropskega neba in izvedbena uredba o določitvi podrobnih pravil za izvajanje funkcij omrežja za upravljanje zračnega prometa). Upravljanje zračnega prostora je tako urejeno v predpisih EU (skupna pravila za prilagodljivo uporabo zračnega prostora), v pravnem okviru enotnega evropskega neba, ki podaja načela in pravila prilagodljive uporabe zračnega prostora ter naloge, ki jih mora država izvesti ali zagotoviti, kar pa ne vpliva na pristojnost držav članic, da sprejmejo določbe v zvezi z organiziranostjo svojih oboroženih sil. Ta pristojnost držav članic lahko vodi k sprejetju ukrepov, ki njihovim oboroženim silam omogočajo zadosten zračni prostor za ustrezno izobraževanje in usposabljanje. Pri tem se upošteva določba uredbe o določitvi okvira za oblikovanje enotnega evropskega neba o varovalnih ukrepih, ki določa, da ta uredba ne preprečuje državi članici, da uporabi ukrepe, če so ti potrebni za varovanje bistvenih interesov varnostne ali obrambne politike. Takšni ukrepi so zlasti potrebni za nadzorovanje zračnega prostora v njeni pristojnosti v skladu z regionalnimi sporazumi o zračnem prometu ICAO, zlasti za sposobnost odkrivanja, prepoznavanja in presojanja vseh zrakoplovov, ki uporabljajo ta zračni prostor, z namenom zavarovati varnost letenja in sprejeti ukrepe za izpolnjevanje potreb varovalne in obrambne politike, ob resnih notranjih nemirih z negativnim vplivom na ohranjanje zakonitosti in javnega reda, v vojni ali ob resni mednarodni napetosti, ki bi pomenila vojno nevarnost, za izpolnjevanje mednarodnih obveznosti, ki jih je država članica sprejela za ohranjanje miru in mednarodne varnosti, za izvajanje vojaških operacij in vojaškega usposabljanja, vključno za potrebna sredstva za vaje.

Namen upravljanja zračnega prostora se mora odražati tudi v organizaciji in uporabi zračnega prostora, da se doseže njegova učinkovita uporaba in zagotovi varnost zračnega prometa. Posledično mora biti vsako potrebno ločevanje (angl. segregation) zračnega prostora začasno. Z vsakodnevnim dodeljevanjem (angl. allocation) prilagodljivih struktur zračnega prostora se zračni prostor ločuje (in s tem nameni) le za dejansko uporabo v določenem času in določenem delu zračnega prostora.

Načelo prilagodljive uporabe zračnega prostora sledi cilju optimalnega upravljanja zračnega prostora, v katerem se lahko uresničujejo tako civilne kot vojaške zahteve oziroma potrebe, večja učinkovitost letov z zmanjševanjem preletenih razdalj, porabljenega časa in porabljenega goriva (s tem se dosegajo okoljski učinki), učinkovito civilno vojaško sodelovanje ob upoštevanju nacionalnih vojaških potreb, s tem pa tudi zmanjševanje rezervacij in omejitev zračnega prostora z namenom upoštevanja potreb vseh uporabnikov in narave njihovih različnih dejavnosti.

Zakon določa pristojnosti in način upravljanja zračnega prostora, katerega učinkovitost je odvisna od nujnega in obveznega usklajevanja ter sodelovanja med civilnimi in vojaškimi organi.

Pri upravljanju zračnega prostora se upoštevajo javni interes, obrambni interesi, zahteve za izvajanje državnih aktivnosti in interesi drugih uporabnikov zračnega prostora. Z upravljanjem zračnega prostora se ne sme omejevati izvajanja vojaških operacij, usposabljanj in drugih vojaških aktivnosti, potrebnih za zagotavljanje spoštovanja sprejetih mednarodnih obveznosti Republike Slovenije na obrambnem področju ali uresničevanje njenih obrambnih potreb.

Upravljanje zračnega prostora se izvaja na strateški, predtaktični in taktični ravni. Te ravni so med seboj ločene, a močno odvisne funkcije in jih je za učinkovito uporabo zračnega prostora treba izvajati usklajeno. Tako organizacijo upravljanja zračnega prostora nalaga pravo EU.

Na strateški ravni (raven 1) se na splošno sprejemajo odločitve v zvezi z upravljanjem zračnega prostora (določa se torej »politika zračnega prostora«), ob upoštevanju nacionalnih in mednarodnih zahtev, ki se nanašajo na zračni prostor države, ter pregleduje izpolnjevanje teh politik. Konkretnější nabor nalog, ki se morajo izvajati na strateški ravni, določa predpis EU, ki ureja skupna pravila za prilagodljivo uporabo zračnega prostora.

Na predtaktični ravni (raven 2) se izvaja operativno upravljanje zračnega prostora v smislu (dnevne, angl. day-to-day) dodeljevanja vnaprej določenih struktur v zračnem prostoru, ob upoštevanju prav tako vnaprej določenih postopkov, kot so opredeljeni na ravni 1, in s tem doseganje dogovora med vpletenimi civilnimi in vojaškimi deležniki.

Taktično upravljanje zračnega prostora (raven 3) so aktivnosti na dan konkretne operacije. Obsegajo aktiviranje, deaktiviranje ali prerazporeditev zračnega prostora v realnem času (angl. in real time), ki je dodeljen na ravni 2 upravljanja zračnega prostora. Na tej ravni se izvaja tudi razreševanje konkretnih razmer v zračnem prostoru glede posameznega leta v realnem času z usklajevanjem med civilnimi enotami – enotami kontrole zračnega prometa in nadzornimi vojaškimi enotami. To usklajevanje lahko poteka v aktivnem ali pasivnem načinu – z delovanjem kontrolorja zračnega prometa ali brez njega.

Zakon določa, da izvajanje nalog strateške ravni upravljanja zračnega prostora izvaja Odbor za upravljanje zračnega prostora (v nadaljnjem besedilu: odbor), ki ga ustanovi vlada. Odbor pri izvajanju svojih nalog upošteva načela in pravila prilagodljive uporabe zračnega prostora, kot jih določa predpis EU, ki ureja skupna pravila za prilagodljivo uporabo zračnega prostora, ta zakon pa poda še druge podrobnejše ureditve, ki po svoji naravi spadajo na strateško raven.

Oblikovanje posebnega instituta – odbora je zahteva prava EU (skupna pravila za prilagodljivo uporabo zračnega prostora). Vlada ob ustanovitvi povzame tudi obseg nalog, ki so torej določene s predpisi EU, tem zakonom in njegovi podlagi izdanimi podzakonskimi akti.

Odbor sestavljajo predstavniki civilnih in vojaških organov, ki imajo pristojnosti v zvezi z izvajanjem navigacijskih služb zračnega prometa (kot jih ureja področni zakon) in upravljanjem zračnega prostora – predstavnik ministrstva in predstavnik agencije kot predstavnika civilnih organov ter dva predstavnika ministrstva, pristojnega za obrambo, kot predstavnika vojaških organov. S tem se zagotovi, da so predlogi vseh odločitev v zvezi z upravljanjem zračnega prostora strokovni in usklajeni z relevantnimi organi.

Vlada imenuje člane odbora in njihove namestnike iz vsakega od naštetih organov. Pričakuje se, da vsak imenovani predstavnik in namestnik dobro poznata pristojnosti organa, ki ga predstavljata, pravno ureditev civilnega oziroma vojaškega letalstva ter tudi področje strateškega upravljanja zračnega prostora. Pričakuje se, da so imenovani predstavniki organov in njihovi namestniki sposobni in zmožni vsebinsko prispevati k izvajanju nalog odbora. To se izkazuje tudi z njihovimi kompetencami in funkcijami oziroma nalogami, ki jih opravljajo v okviru svojih organov.

Ne glede na to, da se ob ustanovitvi odbora s strani vlade imenuje omejeno število predstavnikov in organov ter njihovih namestnikov, se razume, da organi zagotovijo vsa potrebna sredstva in vire za sodelovanje imenovanih predstavnikov in namestnikov pri izvajanju nalog odbora, upoštevajoč pristojnosti in naloge lastnega organa, v obsegu, kot je potrebno za doseg ciljev in zahtev tega zakona.

Izhajajoč iz pristojnosti ministrstva glede upravljanja zračnega prostora po tem zakonu se razume, da odboru predseduje predstavnik ministrstva.

Podrobnejša ureditev načina dela odbora, zagotavljanje potrebne administrativne in organizacijske podpore delovanju odbora ter potrebna sredstva in viri se določijo v predpisu, ki bo podrobneje določil izvajanje vseh treh ravni upravljanja zračnega prostora.

Ta ureditev je nadgradnja dosedanje, kot je bila določena s predpisom, ki je določil izvajanje skupnih pravil za prilagodljivo uporabo zračnega prostora. Ureditev je primerljiva z ureditvami v drugih državah članicah.

Določi se tudi izvajanje ravni 2 upravljanja zračnega prostora – predtaktičnega upravljanja zračnega prostora. Te naloge opravlja Celica za upravljanje zračnega prostora (v nadaljnjem besedilu: celica). V njej delujejo predstavniki izvajalca služb zračnega prometa kot predstavniki civilnih organov in pripadniki Slovenske vojske kot predstavniki vojaških organov. Predstavnike civilnih organov v celici imenuje izvajalec služb zračnega prometa, kot ga določa posebni zakon, ki ureja izvajanje navigacijskih služb zračnega prometa (to je javno podjetje Kontrola zračnega prometa Slovenije, d. o. o.), predstavnike vojaških organov v celici pa imenuje minister, pristojen za obrambo. Celica upravlja (dnevno) dodeljevanje (angl. allocation) zadevnih struktur zračnega prostora ter pravočasno sporoča in objavlja razpoložljivost teh struktur zračnega prostora vsem (zadevnim) uporabnikom zračnega prostora, izvajalcem služb zračnega prometa in drugim relevantnim subjektom (na primer letališčem, če je relevantno). Celica izvaja naloge predtaktičnega upravljanja zračnega prostora v skladu s predpisom vlade iz tega člena in operativnimi postopki, potem ko nanje poda soglasje odbor. Obveznost soglasja odbora pred uporabo operativnih postopkov zagotavlja njihovo strokovno in medresorsko usklajenost. S tako ureditvijo se dosežejo cilji glede izvajanja ravni 2 upravljanja zračnega prostora, kot so določeni v predpisu EU (skupna pravila za prilagodljivo uporabo zračnega prostora).

S to ureditvijo se izvajalcu služb zračnega prometa in ministrstvu, pristojnemu za obrambo, ne nalaga izvajanje novih storitev. V skladu s predpisi EU je treba pri izvajanju storitev upravljanja zračnega prometa zagotoviti tudi izvajanje teh nalog. V primeru javnega podjetja gre za izvajanje javne službe navigacijskih služb zračnega prometa, kot jih določa posebni zakon. Financiranje izvajanja nalog upravljanja zračnega prostora, ki jih izvaja izvajalec storitev zračnega prometa, se zagotovi v skladu s skupnimi predpisi o pristojbinah za izvajanje navigacijskih služb zračnega prometa in slovensko zakonodajo. Financiranje nalog, ki jih izvajajo predstavniki ministrstva, pristojnega za obrambo, in pripadniki Slovenske vojske, zagotovi ministrstvo, pristojno za obrambo.

Zahteve za osebje, ki opravlja naloge na predtaktični ravni upravljanja zračnega prostora, je treba v skladu s predpisom EU določiti na strateški ravni in torej v predpisu, ki bo podrobneje določil izvajanje vseh treh ravni upravljanja zračnega prostora.

Določi se tudi način izvajanja ravni 3 upravljanja zračnega prostora – naloge taktične ravni upravljanja zračnega prostora opravlja izvajalec služb zračnega prometa z enotami služb zračnega prometa in nadzornimi vojaškimi enotami. Za izvajanje nalog se izvajalec služb zračnega prometa in nadzorne vojaške enote dogovorijo o skupnih, torej enotnih postopkih civilno-vojaškega usklajevanja in zagotovijo komunikacijo med ustreznimi enotami služb zračnega prometa in nadzornimi vojaškimi enotami. To omogoča obojestransko zagotavljanje podatkov o zračnem prostoru oziroma strukturah zračnega prostora glede aktivacije (angl. activation), deaktivacije (angl. deactivation) ali prerazporeditve (angl. reallocation) zračnega prostora v realnem času, ki jih je dodelila celica. Izvajalec služb zračnega prometa in nadzorne vojaške enote izvajajo naloge taktične ravni upravljanja zračnega prostora v skladu z dogovorjenimi postopki, na katere poda soglasje odbor.

Ureditve ravni 2 in ravni 3 upravljanja zračnega prostora odražajo dosedanje ureditve z nadgradnjo zahtev. Jasneje se določi obveznost izvajanja nalog in iz tega izhajajoča tudi jasnejša narava delovanja celice. Administrativne in druge podporne naloge celice zagotavlja izvajalec služb zračnega prometa, ki je v skladu s posebnim zakonom organiziran v javnem podjetju. Organizacijski in administrativni vidiki izvajanja nalog se podrobneje določijo v dogovoru, ki ga skleneta izvajalec služb zračnega prometa in ministrstvo, pristojno za obrambo. Iz določb izhaja tudi obveznost ministrstva, pristojnega za obrambo, da imenuje osebje, ki mora sodelovati pri izvajanju nalog celice, s čimer se zadosti zahtevi po civilno-vojaškem sodelovanju tudi na ravni 2 in ravni 3. Obveznost sklenitev ustreznih, to je usklajenih operativnih postopkov je v podporo temu civilno-vojaškemu sodelovanju. Obveznost soglasja odbora

pred operativno uporabo operativnih postopkov zagotavlja njihovo strokovno in medresorsko usklajenost.

Ta ureditev je nadgradnja dosedanje, kot je bila določena s predpisom, ki je določila izvajanje skupnih pravil za prilagodljivo uporabo zračnega prostora. Ureditev je primerljiva z ureditvami v drugih državah članicah.

Podla se določba, ki je podlaga za podrobnejše urejanje izvajanja vseh treh ravni upravljanja zračnega prostora v podzakonskem predpisu. Pravo EU nalaga cilje, načela in naloge, ki morajo biti izvedeni z izvajanjem nalog na vsaki od treh ravni upravljanja zračnega prostora, kar se podrobneje uredi v predpisu vlade. Ob nadaljnjem podzakonskem urejanju je treba upoštevati izhodišča drugega odstavka tega člena glede upoštevanja javnega interesa, ki se lahko razlaga glede na javni interes po različnih zakonih, na primer tudi v smislu javnega interesa iz tega zakona, to je zagotavljanje varnosti, rednosti in nemotenosti zračnega prometa. Pri podrobnejšem urejanju je treba upoštevati tudi obrambne potrebe države, doseganje cilja usklajevanja interesov civilnih in vojaških uporabnikov zračnega prostora, kar sledi načelu prilagodljive uporabe zračnega prostora, ki je temeljno načelo upravljanja zračnega prostora. Pri tem pa je treba upoštevati, da zahteve iz tega predpisa ne smejo omejevati izvajanja vojaških operacij, usposabljanj in drugih vojaških aktivnosti, potrebnih za zagotavljanje spoštovanja sprejetih mednarodnih obveznosti Republike Slovenije na obrambnem področju ali uresničevanje njenih obrambnih potreb. S tem predpisom se lahko podrobneje uredi kateri koli element vseh treh ravni upravljanja zračnega prostora oziroma vse potrebno za doseganje ciljev tega zakona ter izvajanje načel in pravil iz predpisa EU. Predpis vlade bo tako podal tudi zahteve glede uvajanja sprememb v zračnem prostoru in postopek v zvezi s tem. S tem se uveljavljajo zahteve predpisa EU, ki ureja skupne zahteve za izvajalce storitev upravljanja zračnega prometa/izvajanja navigacijskih služb zračnega prometa in drugih funkcij omrežja za upravljanje zračnega prometa ter njihov nadzor, ki podajajo cilje glede oblikovanja struktur zračnega prometa. V zvezi s tem je EASA izdala smernice, ki bodo v primernem obsegu upoštevane v tem predpisu, predvsem glede postopka uvajanja sprememb v zračnem prostoru pri oblikovanju struktur zračnega prostora (na primer, oblikovanje nove strukture v zračnem prostoru je sprememba v zračnem prostoru). Predpis bo podal tudi pravila prednosti dodeljevanja zračnega prostora. Zračni prostor je namreč omejen vir, zato morajo biti določena jasna pravila prednosti dodeljevanja zračnega prostora, kadar se pojavijo potrebe po uporabi istega volumna zračnega prostora v istem času. Na primer, pravila prednosti dodeljevanja zračnega prostora dajejo običajno prednost potrebam za zagotavljanje spoštovanja sprejetih mednarodnih obveznosti države na obrambnem področju ali uresničevanje njenih obrambnih potreb; načrtovana uporaba ima praviloma prednost pred nenačrtovano in drugo.

Pri podrobnejšem urejanju v podzakonskem predpisu, kot tudi v operativnih postopkih, sklenjenih na ravneh 2 in 3, je treba poleg uredbe EU o skupnih pravilih za prilagodljivo uporabo zračnega prostora upoštevati tudi Eurocontrolove specifikacije za prilagodljivo uporabo zračnega prostora ter Eurocontrolov dokument »Airspace Management Handbook for the Application of the Concept of the Flexible Use of Airspace«. Obveznost upoštevanja teh dveh dokumentov izhaja iz predpisov EU.

K 149. členu

Mehanizem urejanja zračnega prostora je tudi določanje razredov zračnega prostora (klasifikacija zračnega prostora) ter določanje in oblikovanje struktur zračnega prostora. Mednarodni standardi ICAO, ki so preneseni v pravo EU (skupna pravila letenja in operativne določbe v zvezi z navigacijskimi službami in postopki zračnega prometa), določajo razrede zračnega prostora in njihove lastnosti. Kot oblikovanje zračnega prostora se razume prostorska (vertikalna, horizontalna in lateralna) opredelitev posameznih struktur v zračnem prostoru. Razredi zračnega prostora so lahko A, B, C, D, E, F ali G.

Zakon tako določi, da vlada (lahko s predpisom iz tega zakona (pravila letenja)) določi razrede zračnega prostora (klasifikacijo zračnega prostora) ter oblikuje in določi strukture zračnega prostora z opredelitvijo vertikalnih, horizontalnih in lateralnih meja ter pogojev uporabe teh struktur zračnega prostora. Objava predpisa ni zadosten mehanizem sporočanja relevantnih dejstev uporabnikom zračnega prostora in vsem drugim relevantnim subjektom. Objavo je treba zagotoviti tudi na način, običajen v letalstvu (z

mehanizmi objave letalskih informacij), to je v Zborniku letalskih informacij oziroma z objavo letalskih informacij v skladu s tem zakonom.

Kot oblikovanje zračnega prostora se razume prostorska (vertikalna, horizontalna in lateralna) opredelitev zračnega prostora in struktur v zračnem prostoru. Za vsako od določenih struktur zračnega prostora se določijo tudi pogoji uporabe, kar je lahko na primer časovna opredelitev veljavnosti (aktivacija), če je relevantno, in drugi pogoji, kot sta na primer uporaba samo za določeno kategorijo oziroma skupino uporabnikov in razred zračnega prostora.

Struktura zračnega prostora je določen obseg zračnega prostora, namenjen zagotavljanju varnega in optimalnega delovanja zrakoplova. Strukture v zračnem prostoru so lahko stalne ali nestalne (začasne). Strukture v zračnem prostoru se praviloma oblikujejo s procesi na ravni 1 upravljanja zračnega prostora (torej v skladu s tem zakonom, podzakonskimi predpisi in na njihovi osnovi izdanimi postopki), začasne strukture pa so strukture zračnega prostora, ki se morajo oblikovati zaradi operativnih potreb v časovnih okvirih, ki presegajo procese na ravni 1.

Strukture zračnega prostora so lahko predmet uporabe načel prilagodljive uporabe zračnega prostora (to so tako imenovane fleksibilne strukture zračnega prostora, angl. flexible airspace structures), torej v upravljanju in dodeljevanju s strani celice, lahko pa so v uporabi na tradicionalni način (objavljene na način, običajen v letalstvu (z mehanizmi objave letalskih informacij), in niso predmet dodelitve s strani celice). To velja za stalne in nestalne strukture.

Strukture zračnega prostora so kontrolirani zračni prostor, pot ATS (angl. ATS Route), vključno s pogojnimi potmi (angl. CDRs – Conditional Routes), sektorji ATC (angl. ATC Sectors), območje nevarnosti – D (angl. Danger Area), omejeno območje – R (angl. Restricted Area), prepovedano območje – P (angl. Prohibited Area), rezervaciji zračnega prostora kot začasno ločeno območje – TSA (angl. Temporary Segregated Area) ali začasno rezervirano območje – TRA (angl. Temporary Reserved Area) ter čezmejno območje – CBA (angl. Cross-Border Area), kadar sega čez državne meje in/ali meje letalskih informativnih območij (FIR).

Razredi zračnega prostora in strukture zračnega prostora se oblikujejo in določajo v skladu z zahtevami in postopkom uvajanja sprememb v zračnem prostoru, kot je opredeljeno v predpisu, s katerim se podrobneje določi izvajanje ravni upravljanja zračnega prostora. Tako se zagotovi, da se predlogi za spremembe podajo, preučijo, prilagodijo oziroma po potrebi spremenijo. Vsaka sprememba v zračnem prostoru je tako potrjena in uveljavljena na pregleden način. Z izvajanjem postopka na strateški ravni upravljanja zračnega prostora se zagotovi, da bodo ureditve v zračnem prostoru varne, način sprejemanja pa proces, ki je nenehno nadzorovan. Uvedba oziroma uporaba enotnega postopka uvajanja sprememb v zračnem prostoru in njegovo izvajanje izhajata iz zahtev predpisov EU.

Ta ureditev odpravlja pomanjkljivost dosedanje ureditve, ki ni prepoznavala klasifikacije zračnega prostora in njenega izvajanja s sprejemanjem predpisov. Ureditev je primerljiva z ureditvami v drugih državah članicah.

Zahteve glede uvajanja sprememb v zračnem prostoru in postopek uvajanja sprememb v zračnem prostoru se podrobneje uredijo v podzakonskem predpisu, ki podrobneje določi izvajanje vseh treh ravni upravljanja zračnega prostora. Pri tem pa je treba upoštevati, da zahteve iz tega predpisa ne smejo omejevati izvajanja vojaških operacij, usposabljanj in drugih vojaških aktivnosti, potrebnih za zagotavljanje spoštovanja sprejetih mednarodnih obveznosti Republike Slovenije na obrambnem področju ali uresničevanje njenih obrambnih potreb.

K 150. členu

Nekatere aktivnosti določenih uporabnikov zračnega prostora in drugih subjektov zahtevajo posebne ureditve v zračnem prostoru, ki so začasne narave. To so rezervacije zračnega prostora. Rezervacija zračnega prostora (angl. airspace reservation) je določen obseg zračnega prostora, ki je začasno rezerviran za izključno ali posebno uporabo po kategorijah uporabnikov.

Ureditev odraža sprejemljivi del dosedanjih ureditev glede omejitev letenja in je nadgrajena z upoštevanjem koncepta upravljanja zračnega prostora. Zahteve EU nalagajo obveznost, da so dejavnosti oziroma aktivnosti, za katere je potrebna rezervacija zračnega prostora, predmet odločanja na ravni 1 upravljanja zračnega prostora. Z zakonskim urejanjem se torej uresničujejo zahteve iz predpisa EU, ki ureja skupna pravila za prilagodljivo uporabo zračnega prostora.

Rezervacije zračnega prostora se vzpostavljajo po odločitvi pristojnega organa, kot to določi zakon.

Zakon določi, da v primerih, ko se rezervacija zračnega prostora vzpostavlja zaradi zagotavljanja izvajanja vojaških operacij, usposabljanj in drugih vojaških aktivnosti, potrebnih za zagotavljanje spoštovanja sprejetih mednarodnih obveznosti Republike Slovenije na obrambnem področju ali uresničevanja njenih obrambnih potreb, odloči minister, pristojen za obrambo.

V skladu z ustavnimi določbami, strateškimi usmerjevalnimi dokumenti na področju nacionalne varnosti in predpisi s področja obrambe je Slovenska vojska nosilec vojaške obrambe Republike Slovenije. Za ustrezno pripravljenost za izvajanje te naloge, vključno z izpolnjevanjem mednarodnih obveznosti, pa mora že v mirnodobnem času izvajati vsa potrebna usposabljanja, tako na kopnem, na vodi in v zraku, ki so določena z letnimi načrti Slovenske vojske, pa tudi v vsakoletnem načrtu vaj v obrambnem sistemu in sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki ga sprejema vlada. Vojaška usposabljanja so ključni element za doseganje ustrezne stopnje vojaške oziroma obrambne pripravljenosti države. To pa je porok neodvisnosti, nedotakljivosti in celovitosti države, saj je obramba države povezana z zagotavljanjem obstoja in suverenosti države, pa tudi z delovanjem za ohranjanje miru, s tem pa je tudi ustavna kategorija (124. člen v povezavi s 4. členom Ustave Republike Slovenije). V postopku odločanja o rezervaciji zračnega prostora zaradi zagotavljanja izvajanja vojaških operacij, usposabljanj in drugih vojaških aktivnosti, potrebnih za zagotavljanje spoštovanja sprejetih mednarodnih obveznosti Republike Slovenije na obrambnem področju ali uresničevanje njenih obrambnih potreb, je zato ministru, pristojnemu za obrambo, pri odločanju zagotovljena samostojnost. Pri tem se ne odloča o pravicah, obveznostih ali pravnih koristih posameznikov, pravnih oseb in drugih strank. Torej gre za javnopravno zadevo, ki nima značaja upravne zadeve v skladu z zakonom, ki ureja upravni postopek.

Zakon določi še druge razloge, zaradi katerih lahko konkretni predlagatelj (oziroma stranka v postopku, kar je v skladu s terminologijo zakona, ki ureja upravni postopek, saj je v tem delu predvideno odločanje s posamičnim aktom – upravno odločbo) zahteva (vsebina zahtevka) vzpostavitev takih ureditev. Ob tem se določi pristojni organ, ki odloči o zahtevi stranke (ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, preiskovalni organ, organizator letalske prireditve ali letalskega tekmovanja in podobno) za vzpostavitev take ureditve.

O začasni rezervaciji zračnega prostora zaradi varstva pred nalezljivimi boleznimi, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, varstva okolja in varstva narave, izvajanja nalog policije, kot to določa zakon, ki ureja naloge in pooblastila policije, ter izvajanja nalog preiskovalnega organa iz tega zakona na zahtevo ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, ali na zahtevo drugega pristojnega organa ali preiskovalnega organa iz tega zakona odloči minister. Dosedanji obseg urejanja se s to določbo nadgrajuje v smislu določb o upravljanju zračnega prostora in razširja z razlogi, da odraža ves potrebni obseg urejanja na podlagi preteklih izkušenj.

Določi se tudi, da o rezervaciji zračnega prostora zaradi zagotavljanja varnosti zračnega prometa na zahtevo organizatorja letalske prireditve ali letalskega tekmovanja iz tega zakona ali drugega zainteresiranega subjekta odloči agencija. S to določbo se odpravlja pomanjkljivost dosedanje ureditve, ki je spregledala naloge in pristojnosti agencije ter razloge za zagotavljanje varnosti zračnega prometa. S to določbo se pričakuje tudi učinkovitejše uveljavljanje ureditev v zračnem prostoru za aktivnosti, ki so predvsem letalske narave (na primer letalske prireditve in letalska tekmovanja). Agencija odloči glede izpolnjevanja pogojev, ki so določeni v predpisu na podlagi tega zakona, ki podrobneje določi izvajanje upravljanja zračnega prostora.

Običajne pojavne oblike začasne rezervacije zračnega prostora sta začasno ločeno območje – TSA (angl. Temporary Segregated Area) ali začasno rezervirano območje – TRA (angl. Temporary Reserved

Area), ter kadar rezervacija sega čez državne meje in/ali meje letalskih informativnih območij, čezmejno območje – CBA (angl. Cross-Border Area).

Poda se tudi določba, s katero se zagotovi konkretizacija opredelitve rezervacije zračnega prostora – opredelijo se vertikalne, horizontalne in lateralne meje, čas veljavnosti oziroma trajanje in drugi pogoji uporabe rezervacije zračnega prostora ter objava – na način, običajen v letalstvu (z mehanizmi objave letalskih informacij).

Da se zagotovi učinkovita in varna uveljavitev rezervacije zračnega prostora, se določi, da zračni prostor operativno dodeli celica, pri tem ravna v skladu s postopki, ki so uveljavljeni za izvajanje predtaktične ravni upravljanja zračnega prostora.

Ureditev odraža ustrezni del dosedanjih ureditev glede omejitev letenja in je nadgrajena z upoštevanjem načel prilagodljive uporabe zračnega prostora. Ureditev je primerljiva z ureditvami v drugih državah članicah.

K 151. členu

V določenih primerih, kot je na primer ravnanje v sili (angl. emergency), mora izvajalec služb zračnega prometa s svojimi dejanji poseči v ureditve v zračnem prostoru in začasno omejiti ali prepovedati zračni promet. To lahko stori le, če se tako zagotovijo interesi varnosti leta konkretnega, določenega zrakoplova in dosega varnost zračnega prometa. Tako se določi, da lahko pristojna enota kontrole zračnega prometa v določenem delu zračnega prostora ali na določenem javnem letališču, na katerem se zagotavlja kontrola zračnega prometa, in sicer po lastni presoji, na zahtevo vodje zrakoplova, izvajalca storitev ATM/ANS, upravljavca javnega letališča, preiskovalnega organa iz XII. poglavja tega zakona ali agencije, začasno prepove ali omeji zračni promet, če to zahtevajo interesi varnosti določenega leta.

Ureditev temelji na veljavnem zakonu in je njegova nadgradnja z uporabo izrazja iz tega zakona. Z njo se dosegajo izpolnjevanje mednarodnih standardov in priporočenih praks ICAO in cilji izvajanja služb zračnega prometa za doseganje varnosti zračnega prometa.

Poda se še ena pristojnost poseganja v ureditve v zračnem prostoru, in sicer v primeru izvajanja nadzora in varovanja slovenskega zračnega prostora. Če tako zahteva enota Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, pristojna enota kontrole zračnega prometa zagotovi, da se v določenem delu zračnega prostora začasno prepove ali omeji zračni promet. Ta ureditev je potrebna, ker so lahko leti za namen izvajanja nadzora in varovanja zračnega prostora po svoji naravi tako specifični, da terjajo vzpostavitev ukrepov, s katerimi se zagotovi varnost zračnega prometa (tako vojaških zrakoplovov, ki bodo izvajali lete, kot tudi vsega drugega zračnega prometa v tem zračnem prostoru). To se včasih lahko zagotovi le z omejitvijo letenja, zaradi časovno izredno hitrih odločitev o tem pa ni mogoče uporabiti drugih mehanizmov v zračnem prostoru, kot jih pozna ta zakon.

Poda se še ena pristojnost poseganja v ureditve v zračnem prostoru, in sicer za izvajanje službe iskanja in reševanja, kot je urejena s tem zakonom in podzakonskim predpisom – uredbo vlado, ki ureja njeno izvajanje. Zakon določi, da lahko zaradi izvajanja službe iskanja in reševanja služba zračnega prometa za namen izvajanja nalog centra za koordinacijo začasno prepove ali omeji zračni promet. Naloge centra za koordinacijo (RCC) v skladu s predpisom, ki ureja službo iskanja in reševanja, izvaja izvajalec služb zračnega prometa.

Gre za novo določbo, ki dopolnjuje sistemsko ureditev izvajanja službe iskanja in reševanja.

Ti določbi ne spadata v okvir upravljanja zračnega prostora, po svoji vsebini pa posegata v ureditve v zračnem prostoru, zato sta vsebinsko umeščeni v to poglavje zakona.

K 152. členu

Predpisi EU ter mednarodni standardi, priporočene prakse in navodila ICAO uvajajo obveznost držav članic, da zagotavljajo, redno posodablajo in dajejo na voljo uporabnikom elektronske podatke o terenu in ovirah, ki so potrebni za zagotavljanje varnosti zračnega prometa. Te in druge potrebne prostorske podatke, kot je na primer podatek o magnetni deklinaciji in njeni letni variaciji, je treba zagotavljati na način, da se omogoči upravljanje kakovosti letalskih podatkov v skladu s predpisom EU, ki podaja zahteve o kakovosti podatkov (Izvedbena uredba Komisije (EU) 2020/469 z dne 14. februarja 2020 o spremembi Uredbe (EU) št. 923/2012, Uredbe (EU) št. 139/2014 in Uredbe (EU) 2017/373 v zvezi z zahtevami glede storitev upravljanja zračnega prometa/navigacijskih služb zračnega prometa, projektiranja struktur zračnega prostora, kakovosti podatkov in varnosti na vzletno-pristajalni stezi ter o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 73/2010 (UL L št. 104 z dne 3. 4. 2020, str. 1)).

Tako se z zakonom določi, da se geoinformacijska dejavnost izvaja za potrebe civilnega letalstva. Ta obsega zajem, upravljanje, zbiranje, vodenje, vzdrževanje, obdelavo in distribucijo prostorskih podatkov, ki so potrebni za zagotavljanje varnosti zračnega prometa. Prostorski podatki so podatki, ki se neposredno ali posredno nanašajo na posamezno lokacijo ali geografsko območje (tako jih opredeljuje Zakon o infrastrukturi za prostorske informacije (Uradni list RS, št. 8/10 in 84/15 – ZIPI)).

Zakon tudi podrobneje določi, kakšni so prostorski podatki, ki se zajemajo, upravljajo, zbirajo, vodijo, vzdržujejo, obdelujejo in distribuirajo v okviru izvajanja geoinformacijske dejavnosti za civilno letalstvo: to so podatki o objektih ali pojavih v prostoru, ki so lahko naravni ali antropogeni, stalni ali začasni in statični ali dinamični in ki lahko vplivajo na varnost zračnega prometa. Ti so podlaga za izdelavo zbirk lokacijskih podatkov, kartografskih in drugih prikazov ter izvajanje lokacijskih storitev.

K 153. členu

Zakon določi, da je za izvajanje geoinformacijske dejavnosti iz tega zakona odgovorno ministrstvo. V državah članicah EU je običajno, da država dodeli zagotavljanje prostorskih podatkov, ki so potrebni za zagotavljanje varnosti zračnega prometa, usposobljeni in pooblaščenim javnim inštitucijam. Zakon o geodetski dejavnosti (Uradni list RS, št. 77/10 in 61/17 – ZAI) v 32. členu določa naloge Geodetskega inštituta Slovenije in mu daje pooblastilo, da izvaja razvojne in strokovno-tehnične naloge državne geodetske službe.

Program geoinformacijske dejavnosti po tem zakonu pripravi ministrstvo v sodelovanju z Geodetskim inštitutom Slovenije in agencijo.

Geodetski inštitut Slovenije izvaja naloge v skladu s programom dela Geodetskega inštituta Slovenije, ki je sestavni del letnega programa državne geodetske službe. V programu dela Geodetskega inštituta Slovenije se posebej določijo naloge, ki jih ta opravlja na podlagi javnega pooblastila iz tega zakona. Vlada Republike Slovenije redno letno sprejme Program dela državne geodetske službe za tekoče leto, v katerega so torej vključene naloge geoinformacijske dejavnosti iz tega zakona, ki jih bo opravil Geodetski inštitut Slovenije.

Ministrstvo je pristojno za nadzor dela Geodetskega inštituta Slovenije iz tega zakona, ki se izvede po dogovoru, ki ga sklenejo ministrstvo, agencija in Geodetski inštitut Slovenije. Sredstva za izvedbo teh nalog zagotovi ministrstvo.

Taka ureditev se v Sloveniji uporablja tudi v pomorstvu za podatke, ki so potrebni za zagotavljanje varnosti plovbe v pomorskem prometu, in je urejena v Pomorskem zakoniku z določbami glede hidrografske dejavnosti.

K 154. členu

Geodetski inštitut Slovenije v skladu z 32. členom Zakona o geodetski dejavnosti (Uradni list RS, št. 77/10 in 61/17 – ZAI) opravlja naloge kot javno službo. Ta zakon opredeli naloge Geodetskega inštituta Slovenije na področju geoinformacijske dejavnosti. Geodetski inštitut Slovenije po tem zakonu izvaja naslednje naloge:

- organizira izvedbo in nadzor izmer ter monitoringa objektov in pojavov, ki lahko vplivajo na varnost zračnega prometa,
- zajema, upravlja, zbira, vodi, vzdržuje, obdeluje in distribuira prostorske podatke, izdeluje zbirke lokacijskih podatkov, kartografske in druge prikaze ter izvaja lokacijske storitve,
- pripravi geoinformacijsko gradivo za zagotavljanje letalskih informacij,
- izvaja raziskovalne in razvojne naloge ter druge strokovno-tehnične naloge v zvezi z geoinformacijsko dejavnostjo iz tega zakona in
- sodeluje s sorodnimi organizacijami na strokovno-tehnični ravni po usmeritvah ministrstva.

K 155. členu

Digitalni podatki o terenu in ovirah se zagotavljajo v skladu s predpisom EU, ki podaja zahteve o kakovosti podatkov (v Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2020/469 z dne 14. februarja 2020 o spremembi Uredbe (EU) št. 923/2012, Uredbe (EU) št. 139/2014 in Uredbe (EU) 2017/373 v zvezi z zahtevami glede storitev upravljanja zračnega prometa/navigacijskih služb zračnega prometa, projektiranja struktur zračnega prostora, kakovosti podatkov in varnosti na vzletno-pristajalni stezi ter o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 73/2010 (UL L št. 104 z dne 3. 4. 2020, str. 1)) in Uredbo o izvajanju izvedbene uredbe (EU) o skupnih zahtevah za izvajalce storitev upravljanja zračnega prometa/izvajanja navigacijskih služb in drugih funkcij omrežja za upravljanje zračnega prometa ter njihov nadzor (Uradni list RS, št. 6/22). Ti podatki spadajo med podatke, ki so pomembni za zagotavljanje varnosti zračnega prometa, in morajo biti v skladu z mednarodnimi standardi in priporočili ICAO, torej pod nadzorom pristojnih organov držav pogodbenice. Digitalne podatke o terenu in ovirah zagotovi ministrstvo oziroma ministrstvo z njimi razpolaga, zato bi se lahko razumelo, da bi lahko bili informacija javnega značaja po Zakonu o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14, 19/15 – odl. US, 102/15 in 7/18) in kot taki dostopni javnosti. Zakon o dostopu do informacij javnega značaja določa, da so javni podatki prosto dostopni prosilcem, hkrati pa določa izjeme. Organ prosilcu zavrne zahtevo za vnovično uporabo zahtevane informacije, če drug zakon določa, da so podatki dostopni samo upravičenim osebam. Poleg tega pravo EU v predpisih o odprtih podatkih in vnovični uporabi informacij javnega sektorja podaja, da so dokumenti, ki jih ustvarijo organi javnega sektorja, obsežna, raznolika in dragocena zbirka virov, ki lahko koristi družbi. Ta direktiva ne omejuje ali ovira javnih organov in drugih organov javnega sektorja pri izvajanju njihovih zakonsko predpisanih nalog. Ta direktiva določa obveznost držav članic, da dajo vse obstoječe dokumente na voljo za vnovično uporabo, razen če je dostop do njih omejen ali izključen v skladu z nacionalnimi pravili o dostopu do dokumentov ali če zanj veljajo druge izjeme, navedene v tej direktivi. Direktiva velja za nabore podatkov velike vrednosti, kar pomeni dokumente, katerih vnovična uporaba je povezana s pomembnimi koristmi za družbo, okolje in gospodarstvo, zlasti zaradi njihove primernosti za ustvarjanje storitev in aplikacij z dodano vrednostjo ter novih, visokokakovostnih in dostojnih delovnih mest ter zaradi števila potencialnih prejemnikov storitev in aplikacij z dodano vrednostjo, ki temeljijo na teh naborih podatkov. Ta opredelitev ne velja za digitalne podatke o terenu in ovirah. Poleg tega se Direktiva (EU) 2019/1024 ne uporablja za dokumente, do katerih ni dostopa ali do katerih je dostop omejen zaradi občutljivih informacij, povezanih z zaščito kritične infrastrukture, kakor so opredeljene v predpisih EU o ugotavljanju in določanju evropske kritične infrastrukture ter o oceni potrebe za izboljšanje njene zaščite: občutljive informacije, povezane z zaščito kritične infrastrukture, pomenijo dejstva o kritični infrastrukturi, katerih razkritje bi se lahko uporabilo za načrtovanje in delovanje z namenom povzročitve okvare ali uničenja objektov kritične infrastrukture. Velik del podatkov digitalnih podatkov o terenu in ovirah se nanaša na kritično infrastrukturo. Ker napačna uporaba ali interpretacija digitalnih podatkov o terenu in ovirah lahko privede do okoliščin, ki lahko vplivajo na zagotavljanje varnosti zračnega prometa, jih je treba zaščititi pred nepooblaščenno distribucijo in uporabo. Da se zagotovi zaščita, se digitalni podatki o terenu in ovirah v tem zakonu opredelijo kot podatki, ki niso javni in so dostopni samo upravičenim subjektom. Tako se določi, da ministrstvo na podlagi vloge izvajalcev storitev, državnih organov in drugih organizacij, ki delujejo v letalstvu in zagotavljajo letalske izdelke, odloči o dostopu do digitalnih podatkov o terenu in ovirah. Ti morajo v vlogi za dostop do digitalnih podatkov o terenu in ovirah izkazati interes za dostop. Pričakuje se, da interes za dostop do digitalnih podatkov o terenu in ovirah izkažejo izvajalci storitev, kot jih opredeljuje ta zakon, državni organi in druge organizacije, ki delujejo v letalstvu in zagotavljajo letalske izdelke. Interes za dostop do podatkov lahko izkažejo tudi javne raziskovalne organizacije, in sicer za znanstvenoraziskovalne namene in izobraževalne ustanove.

Digitalni podatki o terenu in ovirah so pomembni za zagotavljanje varnosti zračnega prometa in s tem doseganje javnega interesa iz tega zakona. Da se doseže spodbujanje tega cilja, se določi, da je vloga za dostop do digitalnih podatkov o terenu in ovirah takse prosta.

Opredelijo se tudi evidence prosilcev za te podatke, s čimer je mogoč pregled nad tem, katera organizacija je zaprosila za podatke in kateri podatki so bili izdani. Na ta način se vzpostavlja in ohranja sledljivost distribucije podatkov. V tej evidenci se osebni podatki ne zbirajo.

K 156. členu

Področje varovanja civilnega letalstva je namenjeno varstvu civilnega letalstva pred dejanji nezakonitega vmešavanja. Varovanje pomeni kombinacijo ukrepov, osebja in materialnih virov, namenjenih varovanju v civilnem letalstvu pred dejanji nezakonitega vmešavanja, ki ogrožajo varnost zračnega prometa. Ta dejanja so lahko:

1. nasilje proti osebi v zrakoplovu med letom, če to dejanje lahko ogrozi varnost tega zrakoplova;
2. uničenje zrakoplova med delovanjem ali povzročitev škode takemu zrakoplovu, zaradi česar postane nesposoben za let ali pa je lahko ogrožena njegova varnost med letom;
3. namestitev ali povzročitev namestitve v zrakoplov med delovanjem zrakoplova, na kakršen koli način, naprave ali snovi, ki lahko zrakoplov uniči ali povzroči škodo na njem, zaradi česar zrakoplov ne more leteti, ali na njem povzroči škodo, ki bo najverjetneje ogrozila njegovo varnost med letom;
4. uničenje ali poškodovanje objektov, sistemov in naprav, ki so namenjeni zagotavljanju navigacijskih služb zračnega prometa, ali vplivanje na njihovo delovanje, če tako dejanje lahko ogrozi varnost zrakoplova med letom;
5. sporočanje informacij, za katere se ve, da so napačne, in s tem ogrožanje varnosti zrakoplova med letom ali
6. nezakonita in namerna uporaba naprave, snovi ali orožja za:
  - a. nasilno dejanje proti osebi na letališču, na katerem se opravlja domači, notranji ali mednarodni zračni promet, ki povzroči ali bi lahko povzročilo resno poškodbo ali smrt osebe,
  - b. uničenje ali hujše poškodovanje letališke infrastrukture ali zrakoplova, ki je na njej in ne obratuje, ali prekinitve izvajanja letaliških služb in drugih služb, če katero od teh dejanj ogroža ali bi lahko ogrozilo varnost na tem letališču; in
7. kakršno koli drugo dejanje, ki bi lahko ogrozilo varnost zračnega prometa.

Seznam ni nujno izčrpen, zato zakon določi, da je dejanje nezakonitega vmešavanja tudi kakršno koli drugo dejanje, ki bi ogrozilo varnost zračnega prometa.

Področje je urejeno s predpisi EU in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Osnovna uredba EU, ki ureja to področje, je Uredba (ES) št. 300/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2008 o skupnih pravilih na področju varovanja civilnega letalstva in o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2320/2002 (UL L št. 97 z dne 9. 4. 2008, str. 72), s spremembami. V okviru ICAO mednarodne standarde določa Priloga 17 k Čikaški konvenciji.

Glede na številne dejavnike, ki lahko vplivajo na varovanje civilnega letalstva, morajo pri pripravi ter izvajanju ukrepov in postopkov varovanja med seboj sodelovati državni organi, lastniki in upravljavci javnih letališč, ki so namenjena za mednarodni zračni promet, izvajalci služb na aerodromu in drugi subjekti, ki (lahko) delujejo na javnem letališču, operatorji in vsi subjekti, ki morajo v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, izvajati ukrepe varovanja.

Ukrepi varovanja se izvajajo na javnih letališčih, ki so namenjena za mednarodni zračni promet, v zrakoplovu, v objektih izvajalca storitev navigacijskih služb zračnega prometa in v objektih zunaj letališč, v katerih se izvajajo ukrepi varovanja, kjer mora vsakdo ravnati v skladu s predpisi, programi varovanja civilnega letalstva in drugimi pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji s področja varovanja.

Uredba (ES) št. 300/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2008 o skupnih pravilih na področju varovanja civilnega letalstva določa osnovne standarde, vendar pa lahko vsaka država članica

EU uporabi ukrepe, ki so strožji od skupnih osnovnih standardov. Pri tem ravna na podlagi ocene tveganja in v skladu z zakonodajo EU. Ti ukrepi so ustrezni, objektivni, nediskriminatorni in sorazmerni s tveganjem, zaradi katerega se sprejemajo. O sprejetih ukrepih mora agencija obvestiti Evropsko komisijo čim prej po začetku njihove uporabe.

Če agencija oceni, na primer na podlagi ocene tveganja in drugih okoliščin, ki bi lahko vplivale na varnost zračnega prometa, da je to potrebno, pa lahko uvede ukrepe varovanja tudi na nejavnih letališčih.

K 157. členu

Zakon poda pravno podlago, da vlada na predlog ministra sprejme nacionalni program varovanja v civilnem letalstvu, ki vsebuje program za nadzor kakovosti na področju varovanja civilnega letalstva in program usposabljanja, s katerim se zagotovi učinkovitost izvajanja nacionalnega programa varovanja civilnega letalstva. Tako Priloga 17 k Čikaški konvenciji kot tudi Uredba (ES) št. 300/2008 o skupnih pravilih na področju varovanja civilnega letalstva določata, da države pogodbenice oziroma države članice EU pripravijo, uporabljajo in vzdržujejo nacionalni program varovanja v civilnem letalstvu (ki vsebuje tudi program za nadzor kakovosti in program usposabljanja). Ustrezno usposabljanje je eden od ukrepov za preprečitev dejanj nezakonitega vmešavanja.

Člen tudi določa, da morajo biti programi varovanja javnega letališča, operatorja, izvajalca storitev navigacijskih služb zračnega prometa in subjekta, ki uporablja standarde s področja varovanja usklajeni z nacionalnim programom varovanja civilnega.

Glede na to, da je varovanje civilnega letalstva namenjeno preprečevanju kaznivih dejanj nezakonitega vmešavanja, nacionalni program varovanja v civilnem letalstvu ne more biti javni dokument in zanj ne veljajo določbe predpisov, ki urejajo informacije javnega značaja.

K 158. členu

Tako Priloga 17 k Čikaški konvenciji kot tudi Uredba (ES) št. 300/2008 določata, da vsak upravljavec javnega letališča pripravi, uporablja in vzdržuje program varovanja, v katerem so opisane metode in postopki, ki jih mora upravljavec javnega letališča upoštevati zaradi skladnosti s to uredbo in z nacionalnim programom varovanja v civilnem letalstvu. Ta program vsebuje tudi določbe za notranji nadzor kakovosti, ki opisujejo, kako upravljavec javnega letališča sam spremlja skladnost s temi metodami in postopki.

Člen določa, da agencija odloči o programu varovanja javnega letališča, predlog pa pripravi upravljavec javnega letališča.

Glede na to, da je varovanje civilnega letalstva namenjeno preprečevanju kaznivih dejanj nezakonitega vmešavanja, program varovanja javnega letališča ne more biti javni dokument in zanj ne veljajo določbe predpisov, ki urejajo informacije javnega značaja.

K 159. členu

Tako Priloga 17 k Čikaški konvenciji kot tudi Uredba (ES) št. 300/2008 določata, da vsak operator pripravi, uporablja in vzdržuje program varovanja operatorja, v katerem so opisane metode in postopki, ki jih mora operator upoštevati zaradi skladnosti s to uredbo in z nacionalnim programom varovanja v civilnem letalstvu države članice, iz katere opravlja storitve.

V skladu z navedeno zahtevo predpisa EU člen določa, da agencija odloči o programu varovanja operatorja, in sicer pred izdajo spričevala letalskega prevoznika (AOC).

Člen tudi določa, da mora tuji operator, ki opravlja prevoz v mednarodnem zračnem prometu v Republiko Slovenijo, iz nje ali čez njeno ozemlje, uskladiti svoj program varovanja s programi varovanja javnih letališč (na katera leti), če mednarodna pogodba, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, ne določa drugače. Tako dvostranski sporazumi o zračnem prometu kot tudi celostni sporazumi EU o zračnem prevozu

vsebujejo določbe glede varovanja civilnega letalstva. Če tretja država v zvezi z leti z letališča v državi članici v to tretjo državo ali čeznjo zahteva ukrepe in če se ti ukrepi razlikujejo od skupnih osnovnih standardov, določenih s predpisi EU, pa država članica uradno obvesti Evropsko komisijo o ukrepih.

Člen tudi določa, da lahko agencija od operatorja, ki nima spričevala letalskega prevoznika (AOC) in uporablja zrakoplov z največjo vzletno maso več kot 5700 kg, za namen varovanja zahteva, da vzpostavi program varovanja operatorja, ki mora biti v skladu z nacionalnim programom varovanja v civilnem letalstvu. Agencija na predlog takega operatorja odloči o odobritvi programa varovanja operatorja. Priloga 17 k Čikaški konvenciji državam pogodbenicam priporoča, da ustrezne programe varovanja vzpostavijo, izvajajo in vzdržujejo tudi operatorji, ki ne izvajajo mednarodnega zračnega prevoza, temveč izvajajo operacije splošnega letalstva ali poslovne lete.

Glede na to, da je varovanje civilnega letalstva namenjeno preprečevanju kaznivih dejanj nezakonitega vmešavanja, program varovanja operatorja ne more biti javni dokument in zanj ne veljajo določbe predpisov, ki urejajo informacije javnega značaja.

K 160. členu

Člen določa, da za zagotavljanje varovanja civilnega letalstva tudi izvajalec storitev navigacijskih služb zračnega prometa pripravi program varovanja, o katerem agencija odloči. Program varovanja je samostojen dokument ali pa del celovitega sistema upravljanja izvajalca storitev ATM/ANS.

Glede na to, da je varovanje civilnega letalstva namenjeno preprečevanju kaznivih dejanj nezakonitega vmešavanja, program varovanja izvajalca storitev navigacijskih služb zračnega prometa ne more biti javni dokument in zanj ne veljajo določbe predpisov, ki urejajo informacije javnega značaja.

K 161. členu

Člen določa, da o programu subjekta, ki uporablja standarde s področja varovanja, odloči agencija. Izraz »subjekt, ki uporablja standarde s področja varovanja« iz tega zakona pomeni subjekt iz 14. člena Uredbe (ES) št. 300/2008. Vsak subjekt, ki mora v okviru nacionalnega programa varovanja v civilnem letalstvu uporabljati standarde s področja varovanja v letalstvu, mora namreč pripraviti, uporabljati in vzdrževati program varovanja.

Glede na to, da je varovanje civilnega letalstva namenjeno preprečevanju kaznivih dejanj nezakonitega vmešavanja, program varovanja subjekta ne more biti javni dokument in zanj ne veljajo določbe predpisov, ki urejajo informacije javnega značaja.

K 162. členu

Člen določa pravno podlago, da vlada na predlog ministra ustanovi Svet Republike Slovenije za varovanje civilnega letalstva. Naloga sveta je skrb za usklajeno delovanje in predvsem skrb za celovito pripravo ukrepov, saj se varovanje civilnega letalstva pred dejanji nezakonitega vmešavanja zagotavlja v okviru več ministrstev in njihovih organov, različnih služb, agencij in drugih organizacij, ki pripravljajo in izvajajo različne vidike varovanja ali so za to odgovorne (na primer ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, policija, ministrstvo, pristojno za obrambo, in agencija).

Vlada imenuje člane Sveta Republike Slovenije za varovanje civilnega letalstva in njihove namestnike iz vsakega od naštetih organov. Pričakuje se, da vsak imenovani predstavnik in namestnik dobro poznata pristojnosti organa, ki ga predstavljata, pravno ureditev civilnega letalstva in področje varovanja civilnega letalstva. Pričakuje se, da so imenovani predstavniki organov in njihovi namestniki sposobni in zmožni vsebinsko prispevati k izvajanju nalog Sveta Republike Slovenije za varovanje civilnega letalstva. To se izkazuje tudi z njihovimi kompetencami in funkcijami oziroma nalogami, ki jih opravljajo v okviru svojih organov. Ne glede na to, da se ob ustanovitvi Sveta Republike Slovenije za varovanje civilnega letalstva s strani vlade imenuje omejeno število predstavnikov in njihovih namestnikov, se razume, da organi zagotovijo vsa potrebna sredstva in vire za sodelovanje imenovanih predstavnikov in namestnikov pri izvajanju nalog Sveta Republike Slovenije za varovanje civilnega letalstva,

upoštevajoč pristojnosti in naloge lastnega organa, v obsegu, kot je potrebno za doseg ciljev in zahtev tega zakona. Podrobnejša ureditev glede načina dela, sestave sveta ter zagotavljanja potrebne administrativne in organizacijske podpore Svetu Republike Slovenije za varovanje civilnega letalstva se določi v predpisu.

Sodelovanje v Svetu Republike Slovenije za varovanje civilnega letalstva se opravlja v okviru tekočih nalog organa. V tem svetu sodelujejo imenovani predstavniki v okviru svojih rednih nalog.

K 163. členu

Za pripravo ukrepov za usklajeno delovanje različnih družb, služb, agencij in drugih organizacij, ki pripravljajo in izvajajo različne vidike varovanja na javnih letališčih, ustanovi upravljavec javnega letališča letališki svet za varovanje civilnega letalstva.

K 164. členu

Člen določa, da morajo biti na javnem letališču zagotovljene ustrezne površine, prostori in oprema za varnostne preglede zrakoplovov, vozil, potnikov, prtljage, tovora oziroma pošte, oseb, ki niso potniki, in njihovih osebnih predmetov, zalog za oskrbo med letom ter zalog za oskrbo na letališču, določeni morajo biti tudi javni deli, nadzorovani deli, varnostna območja omejenega gibanja, kritični deli varnostnih območij omejenega gibanja, in če je potrebno, tudi druga varnostno pomembna območja.

Upravljavec javnega letališča mora v skladu s programi varovanja zagotoviti tehnično-tehnološke pogoje varovanja. Osnovno varnostno preverjanje zrakoplova zagotavlja operator, ki tudi zagotavlja opremo, potrebno za njegovo izvajanje. Osnovne varnostne preglede in ukrepe opravljajo zasebne službe za varovanje na javnem letališču.

Posebne varnostne preglede in ukrepe opravlja policija, na primer s službenim psom pregleduje tovor in pošto in podobno, v skladu s pooblastili in pristojnostmi iz ZNPPol.

Člen določa pristojnosti varnostnega osebja, ki mu je naloženo varovanje javnega letališča za izvajanje vseh predvidenih ukrepov varovanja. Člen določa vsebino poročila o uporabi strelnega orožja s strani varnostnega osebja upravljavca javnega letališča, ki ga ta pošlje ministrstvu. Določa se tudi, da minister imenuje komisijo, ki preveri okoliščine uporabe strelnega orožja in pripravi poročilo, v katerem oceni, ali je bilo strelno orožje uporabljeno zakonito in strokovno.

K 165. členu

Člen določa, da se smejo na nadzorovanih delih javnega letališča, varnostnih območjih omejenega gibanja, kritičnih delih varnostnega območja omejenega gibanja, in če so določena, drugih varnostno pomembnih območjih javnega letališča ter v objektih izvajalca storitev navigacijskih služb zračnega prometa, ki so opredeljeni v programih varovanja civilnega letalstva, gibati in zadrževati samo tiste osebe, ki opravljajo službena opravila in imajo za to ustrezna dovoljenja za gibanje in zadrževanje.

Na nadzorovanih delih javnega letališča, varnostnih območjih omejenega gibanja, kritičnih delih varnostnega območja omejenega gibanja in drugih varnostno pomembnih območjih javnega letališča se smejo pri opravljanju nalog gibati in zadrževati brez dovoljenja za gibanje in brez spremljevalca tudi člani posadk, če imajo ustrezno identifikacijsko priponko, izdano v skladu s Prilogo 9 in Prilogo 17 k Čikaški konvenciji.

Pred izdajo dovoljenja za gibanje agencija s soglasjem prosilca opravi preverjanje preteklosti prosilca in na podlagi dobljenih podatkov izdela oceno primernosti prosilca izdajo dovoljenja za gibanje in zadrževanje na aerodromu in v objektu izvajalca storitev navigacijskih služb zračnega prometa brez spremstva.

Člen posebej določa, kateri osebni podatki se obdelujejo za varnostno preverjanje prosilca za izdajo dovoljenja za gibanje.

V izvedbeni uredbi Komisije (EU) št. 2015/1998 z dne 5. novembra 2015 so določeni podrobni ukrepi za izvajanje skupnih osnovnih standardov za varovanje letalstva pred dejanji nezakonitega vmešavanja, ki ogrožajo varovanje civilnega letalstva, kakor so navedeni v členu 4(1) Uredbe (ES) št. 300/2008, in splošni ukrepi, ki dopolnjujejo skupne osnovne standarde, kakor so navedeni v členu 4(2) navedene uredbe, ki pa so določeni v prilogi.

Da se zagotovi izvajanje obveznega varnostnega nadzora, morajo biti na voljo postopki, s katerimi se zagotovi, da se za vse osebe, ki ima neposredni dostop brez spremstva do zavarovanega zračnega tovora/zračne pošte, opravi predzaposlitveno preverjanje, s katerim se ocenita njihova ozadje in usposobljenost. V 3. delu Dodatka 6-C3 in 4. delu Dodatka 6-C4 je določeno, da se s predzaposlitvenim preverjanjem ugotovi identiteta osebe na podlagi dokumentarnega dokazila, pri čemer preverjanje vključuje tudi zaposlitev, izobrazbo in morebitne vrzeli vsaj v preteklih petih letih, poleg tega mora oseba v okviru preverjanja podpisati izjavo s podrobnostmi o morebitni kriminalni preteklosti v državah stalnega prebivališča vsaj za preteklih pet let. Predzaposlitveno preverjanje je del ocene primernosti osebe za izvajanje varnostnega nadzora in/ali dostop brez spremstva do varnostnih območij omejenega gibanja, kot je opredeljeno v Prilogi 17 k Čikaški konvenciji.

Preverjanje preteklosti se ponavlja v rednih časovnih presledkih, ki niso daljši od petih let. Določen je tudi podroben življenjepis prosilca za izdajo dovoljenja za gibanje. Zakon nalaga pristojnost vladi, da predpiše način izdaje dovoljenja za gibanje in obvezne vsebine obrazloženega predloga.

Člen tudi določa, da za gibanje uslužbencem policije, Slovenske obveščevalno-varnostne agencije in ministrstva, pristojnega za obrambo, ter osebam, ki so v skladu s predpisi o tajnih podatkih pridobile dovoljenje za dostop do tajnih podatkov, dovoljenje izda agencija le na podlagi zaprosila in mnenja predlagatelja. Agencija vodi postopek izdaje dovoljenja v skladu z zakonom o splošnem upravnem postopku.

K 166. členu

Člen taksativno določa razloge in postopek agencije, zaradi katerih se zavrne vloga za izdajo dovoljenja za gibanje, se imetniku odvzame izdano dovoljenje ali se začasno zadrži izvajanje pravic iz izdanega dovoljenja.

K 167. členu

Člen določa, da je na javnem letališču splošno nošenje orožja in prepovedanih predmetov prepovedano. Orožje in prepovedane predmete smejo imeti ter nositi orožje in prepovedane predmete le policisti in pooblaščenec uradne osebe carinskega organa, pooblaščenec osebe Slovenske varnostno-obveščevalne agencije in obveščevalno-varnostne službe ministrstva, pristojnega za obrambo, pripadniki vojaške policije, kadar opravljajo naloge varovanja v skladu z zakonom, ki ureja obrambo, častna enota Republike Slovenije pri sodelovanju na protokolarnih dogodkih v skladu z državnimi in vojaškimi protokolarnimi pravili ter varnostno osebje upravljavca javnega letališča in osebje službe za zmanjševanje nevarnosti, ki jo povzročajo divje živali, upravljavca javnega letališča. Vse navedene izjeme imajo v svojih primarnih zakonih, na primer ZNPPol, urejeno nošenje orožja in prepovedanih predmetov.

Člen daje tudi pravno podlago, da na predlog ministra vlada določi izjeme in posebnosti nošenja in uporabe orožja ter prevoza orožja in prepovedanih predmetov na javnem letališču, če to dopuščajo drugi predpisi in je to potrebno zaradi zagotavljanja varnosti.

Člen tudi določa, da se nošenje in uporaba orožja ter prepovedanih predmetov za varnostno osebje upravljavca javnega letališča določita v programu varovanja javnega letališča. Na ta način se varnostnemu osebju, ki mu je naloženo varovanje javnega letališča, podeli pristojnost za izvajanje vseh predvidenih ukrepov varovanja, tudi v skladu z Zakonom o zasebnem varovanju (Uradni list RS, št. 17/11).

Določi se tudi, da upravljavec javnega letališča, na katerem se izvaja služba za zmanjšanje nevarnosti, ki jih povzročajo divje živali, ministrstvu redno letno poroča o morebitni uporabi strelnega orožja osebja službe za zmanjševanje nevarnosti, ki jih povzročajo divje živali. Dejanska uporaba strelnega orožja namreč ni nujna. Poleg tega ta služba ni nujno organizirana na vsakem javnem letališču. Če iz poročila upravljavca javnega letališča izhaja, da je bilo v preteklem (koledarskem) letu strelno orožje dejansko uporabljeno, minister imenuje komisijo, ki preveri okoliščine uporabe strelnega orožja in oceni, ali je bilo strelno orožje uporabljeno zakonito in strokovno.

K 168. členu

Člen določa način oddaje, prevoz in vrnitev orožja in streliva ter drugega nevarnega blaga oziroma predmetov v zračnem prevozu.

Člen daje tudi pravno podlago, da se lahko v potniško kabino zrakoplova vnese orožje in strelivo, če ju pripelje častnik za varovanje med letom ali pooblaščen oseba ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, oziroma ministrstva, pristojnega za pravosodje, z namenom opravljanja uradnih nalog.

Kot enega od ukrepov varovanja civilnega letalstva med letom standardi in priporočene prakse ICAO (Priloga 17) in predpis EU omogočajo, da se vsaka država pogodbenica Čikaške konvencije oziroma država članica EU odloči za uporabo častnikov za varovanje med letom na zrakoplovih, registriranih v tej državi članici, in za lete letalskih prevoznikov, ki jim je podelila licenco. Tako je v skladu z odstavkom 4.7.7 Priloge 17 k Čikaški konvenciji treba zagotoviti, da so ti častniki posebej izbrani in usposobljeni vladni uslužbenci za upoštevanje zahtevanih vidikov varovanja in varnosti na krovu zrakoplova. Uredba (ES) št. 300/2008 o skupnih pravilih na področju varovanja civilnega letalstva opredeljuje, da »častnik za varovanje med letom« pomeni osebo, ki jo zaposli država, da potuje na zrakoplovu operatorja z namenom zaščite tega zrakoplova in oseb, ki so na njem, pred dejanji nezakonitega vmešavanja.

Minister v soglasju z ministrom, pristojnim za notranje zadeve, in ministrom, pristojnim za pravosodje, izda predpis, s katerim podrobneje določi pogoje za nošenje in uporabo orožja in streliva ter način predaje, prevoza in način vračanja orožja in streliva v zračnem prevozu. Pooblastilna določba v največjem mogočem obsegu podaja okvir nadaljnjega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljuje obseg urejanja.

K 169. členu

Člen določa pravno podlago, da vlada na predlog ministra sprejme nacionalni program za olajšave v zračnem prevozu. Priloga 9 k Čikaški konvenciji določa, da države pogodbenice uporabljajo in vzdržujejo nacionalni program za olajšave v zračnem prevozu, ki opredeljuje sklop ukrepov, dejavnosti in tehnoloških postopkov, ki olajšajo delovanje zračnega prevoza in pospešijo pretok potnikov, prtljage, pošte in blaga. V nacionalnem programu za olajšave v zračnem prevozu se določijo državni organi, organizacije, pravne osebe, upravljavci javnih letališč, operatorji, ki jim je spričevalo letalskega prevoznika (AOC) izdala agencija, in drugi subjekti, ki izvajajo program, ter določijo njihove obveznosti in odgovornosti pri izvajanju programa.

K 170. členu

Člen poda pravno podlago, da vlada na predlog ministra ustanovi Svet za olajšave v zračnem prevozu. Naloga sveta je skrb za usklajeno delovanje vseh deležnikov in predvsem skrb za celovito opredelitev ukrepov, dejavnosti in postopkov, ki olajšajo delovanje zračnega prevoza in pospešijo pretok potnikov, prtljage, pošte in blaga.

Za pripravo ukrepov za usklajeno delovanje različnih državnih organov, organizacij, pravnih oseb, upravljavcev javnih letališč, operatorjev, ki jim je spričevalo letalskega prevoznika (AOC) izdala agencija, in drugih subjektov, ki so odgovorni za usklajevanje dejavnosti v zvezi z olajšavami v zračnem prevozu, na javnih letališčih ustanovi upravljavec javnega letališča letališki svet za olajšave. Letališki sveti za olajšave v zračnem prevozu se lahko ustanovijo tudi na javnih letališčih, ki niso namenjena za mednarodni zračni promet, če tako določa nacionalni program za olajšave v zračnem prevozu.

K 171. členu

Zagotavljanje službe iskanja in reševanja (angl. Search and Rescue, SAR) je obveznost države, ki izvira iz članstva v ICAO in s tem Čikaške konvencije. Mednarodni standardi, priporočene prakse in navodila ICAO podajajo zahteve za zagotavljanje te službe. Zakon uredi izvajanje službe na način, da se uporabijo že uveljavljene ureditve v sistemu zaščite in reševanja in dobre prakse pri izvajanju nalog službe iskanja in reševanja v Sloveniji do zdaj, torej da službo iskanja in reševanja zagotavljajo ministrstvo, pristojno za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, ministrstvo, pristojno za zdravje, agencija in izvajalec storitev ATM/ANS. Določi se tudi obveznost, da je treba, ko se začeta iskanje in reševanje, o tem takoj obvestiti preiskovalni organ in ministrstvo, pristojno za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Zakon ureja tudi obveznost sodelovanja lastnika ali uporabnika zrakoplova, operatorja, vodje zrakoplova, upravljavca javnega letališča ali obratovalca nejavnega letališča pri iskanju in reševanju. S tem se zagotovi najširša mogoča podpora sistemu izvajanja te službe.

Podaja se pravna podlaga za nadaljnje urejanje – da vlada podrobneje določi način izvajanja službe iskanja in reševanja ter zahteve za osebje, operatorje in zrakoplove, ki sodelujejo pri izvajanju službe iskanja in reševanja. Podana pooblastilna določba v največjem mogočem obsegu podaja okvir nadaljnjega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljuje obseg urejanja.

K 172. členu

Ta člen določa, da se preiskava v zvezi z varnostjo izvaja v skladu s predpisi EU in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Temeljni cilj preiskave v zvezi z varnostjo je izboljšanje varnosti letenja in da se preiskava v zvezi z varnostjo iz tega zakona ne more nanašati na ugotavljanje krivde ali odgovornosti. Preiskave v zvezi z varnostjo (nesreč in resnih incidentov) vodi preiskovalni organ.

Preiskovalni organ je organiziran kot samostojna organizacijska enota pri ministrstvu in je zadolžen za vodenje preiskav v zvezi z varnostjo. Preiskovalni organ mora biti funkcijsko neodvisen od letalskih upravnih organov, ki zagotavljajo izvajanje strokovnih in upravnih nalog, ki se nanašajo na plovnost, certificiranje, letalske operacije, vzdrževanje, licenciranje, ATM/ANS in na letališke dejavnosti. Neodvisen mora biti tudi od drugih organov in subjektov, katerih interesi bi lahko bili v nasprotju z nalogami in pristojnostmi preiskovalnega organa. Preiskovalnemu organu mora biti zagotovljena možnost, da ima dovolj finančnih sredstev za izvedbo zahtevanih nalog.

Podaja se pooblastilna določba, da vlada podrobneje določi potek preiskave v zvezi z varnostjo, delo preiskovalnega organa in zagotavljanje logistične podpore preiskovalnemu organu. Določba v največjem mogočem obsegu podaja okvir nadaljnjega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljuje obseg urejanja.

K 173. členu

Člen določa pristojnost preiskovalnega organa za preiskave v zvezi z varnostjo za vse zrakoplove, ki so urejeni s predpisi EU (v skladu z Uredbo (EU) št. 996/2010 ter upošteva standarde iz Priloge 13 k Čikaški konvenciji).

Člen določa tudi pristojnost preiskovalnega organa, da lahko uvede preiskavo v zvezi z varnostjo za zrakoplove, ki so vpisani v register zrakoplovov (kor država registracije), in sicer ne glede na to, ali se nesreča ali resni incident zgodi v tujini (državi članici EU ali v tretji državi). Pogoje je, da država, v kateri se je nesreča ali resni incident zgodil, preiskave ni uvedla ali pa da je preiskovalni organ ocenil, da je preiskava v zvezi z varnostjo nujna zaradi izboljšanja varnosti zrakoplovov, ki so vpisani v slovenski register zrakoplovov.

Katere nesreče in resne incidente preiskovalni organ preiskuje, določa predpis EU. In sicer se preiskujejo nesreče in resni incidenti v zvezi z varnostjo, ki so se zgodili na ozemlju držav članic EU, v skladu z mednarodnimi obveznostmi držav članic, in v katerih so udeleženi zrakoplovi, ki so registrirani v državi članici ali jih upravlja podjetje s sedežem v državi članici in so se zgodili zunaj ozemelj držav članic EU, če takih preiskav ne izvaja druga država.

Člen deloma spreminja ureditev, saj je z novo ureditvijo preiskovalni organ lahko pristojen ne samo za preiskavo nesreč in resnih incidentov, temveč tudi za preiskave incidentov, za preiskave v zvezi z varnostjo zrakoplovov, ki s predpisi EU niso urejeni, in za preiskave v zvezi z varnostjo za naprave za prosto letenje. Preiskovalni organ ima v tem primeru diskrecijsko pravico, da se po presoji utemeljenosti razlogov odloči, ali bo uvedel preiskavo v zvezi z varnostjo. Če se preiskovalni organ odloči za tako preiskavo, jo izvede na podlagi predpisa EU o preiskavah in preprečevanju nesreč in incidentov v civilnem letalstvu.

Preiskovalni organ lahko sodeluje pri preiskavi v zvezi z varnostjo, ki jo je uvedla druga država, tako država članica EU, v skladu s predpisi EU s področja, kot tudi tretja država. Pogoj za sodelovanje je, da je bil v nesreči ali resnem incidentu udeležen zrakoplov, vpisan v register zrakoplovov, ali je tako sodelovanje potrebno po mednarodnih pogodbah, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, ali preiskovalni organ oceni, da je preiskava v zvezi z varnostjo potrebna zaradi izboljšanja varnosti.

K 174. členu

V primeru velike letalske nesreče obstaja velika verjetnost, da preiskovalni organ glede na velikost in možnosti Republike Slovenije ne bi mogel zagotoviti izpolnjevanja ciljev preiskave. Zato člen določa pravno podlago, da lahko Vlada Republike Slovenije v skladu s Prilogo 13 k Čikaški konvenciji prenese pristojnost za preiskavo v zvezi z varnostjo na katero koli drugo državo.

Preiskovalni organ prav tako lahko po dogovoru z drugo državo prevzame pristojnost za uvedbo preiskave v zvezi z varnostjo, če druga država preiskave na primer ne uvede, je pa uvedba pomembna (ker je Slovenija na primer država registracije ali država proizvodnje zrakoplova).

K 175. členu

V skladu z Uredbo (EU) št. 996/2010 se določita sodelovanje in svetovanje predstavnika EASA, pristojnega organa posamezne države članice EU ali tretje države.

K 176. členu

Sodelovanje preiskovalnega organa za preiskave v zvezi z varnostjo in pravosodnih organov posamezne države članice EU ni urejeno s predpisi EU. Glede na materijo pa je v skladu s priporočilom iz Priloge 13 k Čikaški konvenciji treba urediti tako sodelovanje, upošteva položaj sodne veje oblasti v Republiki Sloveniji, kot izhaja iz Ustave Republike Slovenije. Preiskovalni organ lahko sodeluje s sodišči in državnimi tožilstvi Republike Slovenije pri preiskavah v zvezi z varnostjo v okviru njihove zakonsko določene pristojnosti. Sodelovanje vsebuje zlasti medsebojno izmenjavo informacij in dogovarjanje o ustreznem zavarovanju sledi nesreč in resnih incidentov ter se izvaja na način, ki ne ovira neodvisnega ali samostojnega delovanja teh državnih organov. Preiskovalni organ se s sodišči ali državnimi tožilstvi samostojno dogovarja o sodelovanju v posamičnih zadevah.

K 177. členu

Ta člen določa, da vlada imenuje vodjo preiskovalnega organa oziroma v primeru multimodalnega organa vodjo letalskega oddelka in preiskovalce. Člen v skladu z Uredbo EU 996/2010 o preiskavah in preprečevanju nesreč in incidentov v civilnem letalstvu določa, da mora biti v primeru vzpostavljenega multimodalnega organa zagotovljen vodja letalskega oddelka, s čimer se zagotavljajo osnovna načela vodenja preiskav letalskih nesreč in incidentov. Sistemsko se ne ureja materije drugače, kot je bila urejena v do zdaj veljavnem zakonu. S takim urejanjem se ne ustvarja *sui generis* položajnega delovnega mesta.

Člen določa pogoje glede izobrazbe, usposobljenosti in delovnih izkušenj vodje preiskovalnega organa in preiskovalcev.

Določa se, da vodja preiskovalnega organa imenuje komisijo za preiskavo v zvezi z varnostjo in sestavo te komisije (glavni preiskovalec, eden ali več preiskovalcev, drugi strokovnjaki). Če vodja preiskovalnega organa tako presodi, lahko v komisijo imenuje samo glavnega preiskovalca, in če je potrebno, druge strokovnjake.

Komisija je pri preiskavi letalske nesreče in incidentov samostojna in neodvisna. Prav tako se določa, da morajo drugi organi in udeleženci v nesreči komisiji omogočiti dostop do potrebnih operativnih, tehničnih in pravnih ugotovitev za določeno preiskavo. Vodji preiskovalnega organa lahko, na podlagi njegovega predhodnega zaprosila za pomoč, pri preiskavi dogodka pomagajo domači in tuji strokovnjaki, ki so usposobljeni za preiskovanje letalskih nesreč in incidentov.

Za preiskavo nesreče ali incidenta civilnega zrakoplova, v kateri ali katerem je udeležen tudi vojaški zrakoplov, je pristojen preiskovalni organ. V tem primeru se v komisijo za preiskavo v zvezi z varnostjo imenuje tudi član iz ministrstva, pristojnega za obrambo. To pomeni, da preiskava letalske nesreče ali incidenta, v kateri ali katerem sta udeležena civilni in vojaški zrakoplov, poteka po predpisih, ki veljajo za civilno letalstvo.

K 178. členu

Veljavni zakon ni urejal instituta razrešitve vodje preiskovalnega organa. To je treba urediti glede na imenovanje vodje s strani vlade. Člen tako podaja pristojni organ, ki odloča o razrešitvi, razloge za razrešitev, postopek razrešitve in vodenje preiskovalnega organa do imenovanja novega vodje preiskovalnega organa.

K 179. členu

Ta člen določa izjeme glede sklenitve delovnega razmerja za vodjo in preiskovalce. Določeno je, da mora oseba, ki ob sklenitvi delovnega razmerja ni strokovno usposobljena, izpolniti predpisane pogoje za preiskovanje letalskih nesreč in incidentov najpozneje v 18 mesecih od dneva zaposlitve. Določena je tudi posledica, in sicer če oseba v 18 mesecih pogoja ne izpolni, ji delovno razmerje preneha. Tako obdobje se je v preteklosti v praksi agencije (op.: podrobna določba je tudi pri določbah glede osebja agencije) namreč izkazalo za potrebno, da lahko osebe pridobijo potrebno usposobljenost. S tako ureditvijo se upošteva dejstvo, da ni mogoče zaposliti oseb, ki že izpolnjujejo pogoje, saj se na razpisane tečaje za delovna mesta praviloma ne javljajo.

Taka oseba lahko v času od zaposlitve do usposobitve opravlja izključno posamezna strokovna dejanja (na primer pripravo analiz, informacij, pomoč pri preiskavi in podobno). Na ta način je omogočeno neprekinjeno delovanje neodvisnega preiskovalnega organa v primeru upokojitev, odpovedi delovnega razmerja in drugih podobnih primerih.

K 180. členu

Ta člen določa, da minister na predlog preiskovalnega organa določi program strokovnega usposabljanja na področju preiskav v zvezi z varnostjo, postopek preverjanja strokovne usposobljenosti in priznavanja opravljenih usposabljanj, vzdrževanje strokovne usposobljenosti, veljavnost dokazil o usposabljanjih in druge zadeve, povezane s strokovnim usposabljanjem.

K 181. členu

Člen določa, da preiskovalni organ za izvajanje svojih nalog sklepa dogovore z drugimi pristojnimi organi. Izrecno se ureja dolžnost usklajevanja oziroma dogovarjanja pri preiskovanju, omogoča pa se tudi sklepanje morebitnih tehničnih oziroma operativnih dogovorov, ki ne morejo vsebovati zakonske materije. Letalska nesreča ali incident se namreč presojata v okviru pristojnosti različnih organov, kot

so na primer policija, tožilstvo, sodišče (kazensko, civilno). Za potrebe preiskave je treba zagotoviti sodelovanje med pristojnimi organi, in sicer tako, da se zagotovijo osnovna načela dela in spoštovanje načel vsakega samostojnega organa. Določba ne posega v pristojnosti in naloge policije, državnega tožilstva in sodstva, ki so zaradi pomena odkrivanja in pregona storilcev kaznivih dejanj in sojenja storilcem kaznivih dejanj »nadrejeni« letalski preiskavi. Člen določi tudi prekršek za oviranje preiskave v zvezi varnostjo.

K 182. členu

Ta člen določa možnost, da vlada lahko zahteva povrnitev stroškov preiskave od osebe, za katero je pristojni organ nesporno ugotovil namerno povzročitev nesreče ali incidenta oziroma povzročitev nesreče ali incidenta iz hude malomarnosti, in da pravica do povrnitve stroškov preiskave zastara po preteku dveh let od pravnomočnosti sodne odločbe ali dokončnosti odločbe upravnega organa. Lastnik zrakoplova nosi stroške reševanja zrakoplova ali odstranjevanja razbitin. Podla se pooblastilna določba, s katero se podrobneje uredi način obračunavanja stroškov, zahteva povrnitev stroškov preiskave od osebe, za katero je pristojno sodišče ugotovilo namerno povzročitev nesreče ali incidenta oziroma povzročitev nesreče ali incidenta iz hude malomarnosti. Podana pooblastilna določba v največjem mogočem obsegu podaja okvir nadaljnjega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljuje obseg urejanja.

K 183. členu

Glavni preiskovalec ima pri preiskovanju letalskih nesreč pooblastila, kot so določena s predpisom EU na tem področju. Ker vzporedno poteka tudi preiskava na podlagi kazenskih predpisov, je treba poudariti, da pooblastila glavnega preiskovalca v ničemer ne posegajo v položaj, ki ga ima sodna veja oblasti na podlagi Ustave Republike Slovenije. Upošteva se tudi sodna praksa (odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-246/19, Uradni list RS, št. 65/19, Uradni list RS, št. 22/21, in OdIUS XXVI, 1 | 7. januar 2021), iz katere izhaja to, da iz ustavnih določb, ki urejajo položaj sodnikov in pravico do sodnega varstva, ne izhaja le to, da je sodna funkcija pridržana sodiščem, ampak da zakonodajna in izvršilna oblast ne smeta izvajati sojenja. Ustavna ureditev položaja sodnikov prepoveduje tudi, da bi se zakonodajna in izvršilna oblast v okviru oblastnega delovanja kakor koli vmešavali v odločanje sodišč, v konkretnih primerih tudi na način, da bi razpravljali o zakonitosti oziroma primernosti posamičnih sodnih odločb ali vodenja sodnih postopkov. Ta prepoved velja tudi za posamezna telesa državnega zbora, vključno s parlamentarnimi preiskovalnimi komisijami. Če je parlamentarna preiskava odrejena ali zahtevana z namenom ugotavljanja pravilnosti sodnih odločitev ali odgovornosti sodnika za sprejeto odločitev pri sojenju, je že sama odreditev take parlamentarne preiskave v neskladju z ustavnim načelom neodvisnosti sodnikov (prvi stavek 125. člena Ustave Republike Slovenije) in z ustavnim načelom delitve oblasti (drugi stavek drugega odstavka 3. člena Ustave Republike Slovenije). Obstoje ustreznega postopka za preprečevanje parlamentarnih preiskav, ki protiustavno posegajo v neodvisnost sodnikov, je ključnega pomena za zagotavljanje neodvisnosti opravljanja sodniške funkcije in s tem pravice vsakogar do neodvisnega in nepristranskega sodišča (prvi odstavek 23. člena Ustave Republike Slovenije).

Poleg tega se glavnemu preiskovalcu podeli pooblastilo za zaseg vozila, plovila, zrakoplova ali naprave za potrebe vodenja preiskave v zvezi z varnostjo proti ustreznemu nadomestilu, o čemer se izda potrdilo. Pojasnjuje se, da je zaseg po definiciji ukrep začasne narave: zaseg pomeni »začasen odvzem« in je procesno dejanje, ki ne posega v lastninsko pravico vozila, plovila, zrakoplova.

Določi se tudi, da izvrševanje pristojnosti preiskovalnega organa ne sme ovirati izvrševanja pristojnosti sodišč, državnih tožilstev in policije v kazenskih in predkazenskih postopkih.

K 184. členu

Ta člen določa, da se najdeni zrakoplov in stvari, ki se v njem prevažajo, ali kar koli, kar spada k temu zrakoplovu, ali stvari, za katere obstaja sum, da bi lahko bile vzrok letalske nesreče, ne smejo odstraniti ali premestiti brez dovoljenja glavnega preiskovalca, razen če je to potrebno za rešitev človeškega življenja ali iz drugih izjemnih razlogov ali če preiskovalni sodnik odloči drugače. Prav tako je določeno,

da mora vsakdo o najdbi takoj obvestiti policijo, preiskovalni organ ali komisijo, ki ima pravico te stvari odvzeti v korist preiskave. Ker vzporedno poteka tudi preiskava na podlagi kazenskih predpisov, je treba poudariti, da pooblastila glavnega preiskovalca v ničemer ne posegajo v položaj, ki ga ima sodna veja oblasti na podlagi Ustave Republike Slovenije. Upošteva se tudi sodna praksa (odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-246/19, Uradni list RS, št. 65/19, Uradni list RS, št. 22/21, in OdlUS XXVI, 1 | 7. januar 2021), iz katere izhaja to, da iz ustavnih določb, ki urejajo položaj sodnikov in pravico do sodnega varstva, ne izhaja le to, da je sodna funkcija pridržana sodiščem, ampak tudi da zakonodajna in izvršilna oblast ne smeta izvajati sojenja. Ustavna ureditev položaja sodnikov prepoveduje tudi, da bi se zakonodajna in izvršilna oblast v okviru oblastnega delovanja kakor koli vmešavali v odločanje sodišč, v konkretnih primerih tudi na način, da bi razpravljali o zakonitosti oziroma primernosti posamičnih sodnih odločb ali vodenja sodnih postopkov. Ta prepoved velja tudi za posamezna telesa državnega zbora, vključno s parlamentarnimi preiskovalnimi komisijami. Če je parlamentarna preiskava odrejena ali zahtevana z namenom ugotavljanja pravilnosti sodnih odločitev ali odgovornosti sodnika za sprejeto odločitev pri sojenju, je že sama odreditev take parlamentarne preiskave v neskladju z ustavnim načelom neodvisnosti sodnikov (prvi stavek 125. člena Ustave Republike Slovenije) in z ustavnim načelom delitve oblasti (drugi stavek drugega odstavka 3. člena Ustave Republike Slovenije). Obstoje ustreznega postopka za preprečevanje parlamentarnih preiskav, ki protiustavno posegajo v neodvisnost sodnikov, je ključnega pomena za zagotavljanje neodvisnosti opravljanja sodniške funkcije in s tem pravice vsakogar do neodvisnega in nepristranskega sodišča (prvi odstavek 23. člena Ustave Republike Slovenije).

K 185. členu

Ta člen določa, da lahko preiskovalni organ obvesti javnost o preiskavi v zvezi z varnostjo v sodelovanju z ministrom in da mora objaviti končno poročilo o preiskavi v zvezi z varnostjo na način, da je dostopno javnosti.

K 186. členu

Preiskavo v zvezi z varnostjo lahko preiskovalni organ obnovi kadar koli, če se pridobijo novi dokazi ali ugotovitve. Namen obnove postopka preiskave v zvezi z varnostjo je oblikovanje novih oziroma dodatnih spoznanj o varnosti. in v pričakovanju, da bodo z obnovo preiskave pridobljena nova spoznanja o varnosti v kategoriji zrakoplova, ki je bil predmet preiskave.

K 187. členu

Dosedanji zakon je že določal pravice zaradi varstva pri opravljanju nalog. Zdaj se po vzoru Zakona o obrambi in Zakona o organiziranosti in delu v policiji ter zaradi nevarnosti, ki so jim zaradi narave dela izpostavljeni preiskovalci preiskovalnega organa, uredita nezgodno zavarovanje in zavarovanje odgovornosti.

Tako ministrstvo zavaruje preiskovalce preiskovalnega organa v času opravljanja dela za primer nesreče pri delu, katere posledica je smrt, trajna izguba splošne delovne zmožnosti ali začasna izguba delovne zmožnosti. Ker pa pri opravljanju nalog preiskovalnega organa lahko kljub vestnemu opravljanju dela preiskovalca preiskovalnega organa pride do strokovnih napak, se določi zavarovanje poklicne odgovornosti kot tudi splošne odgovornosti zaradi civilnopravnih odškodninskih zahtevkov tretjih oseb, nastalih zaradi nenadnega in presenetljivega dogodka pri izvajanju nalog preiskovalnega organa. Glede na to, da določba podaja obveznost zavarovanja ministrstvu, se razume, da sredstva za izvedbo zavarovanja zagotovi ministrstvo.

Enaka ureditev se poda za preiskovalce preiskovalnega organa in uradne osebe agencije.

Poda se tudi pravna podlaga za podrobnejše urejanje izvedbe zavarovanja iz tega člena. Vlada določi višino zavarovalne vsote za zavarovanje iz tega člena in način sklenitve zavarovanja, na primer sklenitev zavarovalne pogodbe z zavarovalnico, in odnose s zaposlenim. Določba v največjem mogočem obsegu podaja okvir nadaljnjega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljuje obseg urejanja.

K 188. členu

Za preiskovalca preiskovalnega organa, ki je pri opravljanju svojega dela izgubil življenje, ministrstvo poravnava stroške pogreba v kraju, ki ga določijo svojci. V tem primeru ožjim družinskim članom pokojnega preiskovalca preiskovalnega organa pripada tudi enkratna denarna pomoč v višini skupnega zneska bruto plač, ki jih je v zadnjih 12 mesecih prejel pokojni preiskovalec preiskovalnega organa. Znesek enkratne denarne pomoči določi minister s sklepom.

S to določbo se ohranja dosedanja ureditev. Enaka ureditev se poda za preiskovalce preiskovalnega organa in uradne osebe agencije.

K 189. členu

Zakon v prvem in drugem delu določi razmejitev pristojnosti v civilnem letalstvu med dvema pristojnima organoma: ministrstvom in agencijo. Ministrstvo je pristojno za odločanje v upravnih zadevah za postopke, ki se nanašajo na:

- odobritev izjem od tega zakona,
- izjeme za specifični zrakoplov in druge objekte, namenjene premikanju v zraku ali specifično dejavnost,
- zračni prevoz iz IV. poglavja tega zakona,
- letališča iz 3. oddelka VI. poglavja tega zakona,
- rezervacije zračnega prostora kot je določeno,
- dostop do digitalnih podatkov o terenu in ovirah

in druge naloge, določene s predpisi EU in tem zakonom ter na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

Zakon določa tudi pristojnost ministrstva za vodenje postopkov o prekrških – ministrstvo je prekrškovni organ za prekrške v zvezi z določbami o statističnem poročanju, preprečitvi odhoda zrakoplova zaradi neplačila letaliških pristojbin, zračnem prevozu in dostopu do digitalnih podatkov o terenu in ovirah ter v zvezi z letališči – o uporabi javnih letališč, o iskanju in reševanju ter preiskavah v zvezi z varnostjo.

Za izvajanje pristojnosti ministrstva se morajo uradne osebe ministrstva ustrezno strokovno usposablјati. Država pogodbenica ICAO mora namreč izkazovati sistemsko ureditev in dejansko usposobljenost osebja, ki izvaja naloge, kot jih določajo predpisi. To velja za osebje agencije in tudi za uradne osebe ministrstva. Poleg poznavanja splošnih administrativnih pravil – pravil upravnega postopka in inšpekcijskega nadzora – je treba za izvajanje pristojnosti ministrstva zagotoviti tudi strokovno usposablјanje s področja letalstva po programu, ki ga določi minister.

K 190. členu

Določijo se pristojnosti agencije. Agencija je pristojna za odločanje v upravnih zadevah, letalski nadzor in postopke o prekrških v zvezi s predpisi s področja civilnega letalstva, ki se nanašajo na:

- pravila letenja,
  - registracijo zrakoplovov,
  - plovnost,
  - osebje v letalstvu,
  - letalske operacije in prevoz nevarnega blaga,
  - letališča iz 1., 2., 4., 5. in 6. oddelka VI. poglavja,
  - predtaktično in taktično upravljanje zračnega prostora v delu, ki ga izvaja izvajalec storitev ATM/ANS ter rezervacije zračnega prostora, kot je določeno,
  - varovanje in olajšave iz IX. poglavja tega zakona in
- druge naloge, določene s predpisi EU, razen nadzora nad izvajanjem predpisov s področja civilnega letalstva, ki jih organi EU izvajajo neposredno.

Agencija je tudi prekrškovni organ za prekrške v zvezi z določbami glede kršitve suverenosti zračnega prostora, v zvezi z leti z nadzvočno hitrostjo, izjemami za specifične zrakoplove oziroma objekte,

namenjene premikanju v zraku, s prepovedjo neupravičenega snemanja in javne objave, objavo letalskih informacij in letalskih kart, klasifikacijo zračnega prostora in strukturami zračnega prostora ter rezervacijami zračnega prostora in posebnostmi v zvezi s prepovedmi in omejitvami zračnega prometa..

Ob tem se pojasnjuje, da ta zakon ne navaja in opisuje vsega, kar predpisi EU s področja civilnega letalstva urejajo. Ti predpisi pa agenciji kot nacionalnemu pristojnemu organu nalagajo pristojnosti ne glede na to, da ta zakon izrecno te pristojnosti ne ponavlja. To pa ne pomeni, da se določbe tega zakona glede pristojnosti, nadzora in postopkov o prekrških ne uporabljajo tudi za ravnanja agencije v teh primerih.

V skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, agencija sodeluje tudi v mednarodnih zadevah in z mednarodnimi organizacijami s področja civilnega letalstva.

Zakon, ki poda zahteve glede izvajanja predtaktičnega in taktičnega upravljanja zračnega prostora, poda pristojnost za izvajanje nadzora agenciji in vojaškemu letalskemu nadzornemu organu, vsakemu le v delu, ki se nanaša na subjekt, ki je predmet nadzora: agenciji nad izvajalcem storitev ATM/ANS, vojaškemu letalskemu nadzornemu organu nad vojaškimi enotami. Ker pa je narava celice, katere naloga je izvajanje predtaktične ravni upravljanja zračnega prostora, civilno-vojaška (v njej sodeluje poleg osebja izvajalca služb zračnega prometa še osebje vojaških enot), je za učinkovito in regularno izvajanje nadzora nujno, da oba pristojna organa izvajata nadzor usklajeno. Le tako se namreč lahko zagotovi, da morebitne ugotovitve kršitve predpisov s področja civilnega letalstva, ki jih med nadzorom ugotovi en ali drug nadzorni organ, enotno obravnavata oba subjekta oziroma vse osebje – tako izvajalca služb zračnega prometa kot tudi vojaške enote. Zaradi narave celice je namreč verjetno, da bodo vse ugotovljene kršitve letalskih predpisov za njihovo odpravo zahtevale ravnanja obeh subjektov, s tem da se zaradi pristojnosti nadzornih organov morajo kršitve formalno obravnavati ločeno na enega in drugega. Še več – ne sme se dopustiti, da bi en nadzorni organ naložil odpravo ugotovljene kršitve, ki bi lahko posegla v regularnost delovanja drugega subjekta. Le na tak način bodo lahko vsi subjekti, ki so predmet nadzora, lahko sprejeli učinkovite ukrepe za odpravo ugotovljenih kršitev. Zato zakon naloži glede konkretne zakonske ureditve o izvajanju predtaktičnega upravljanja zračnega prostora obveznost izvajanja usklajenega nadzora in skladnosti ugotovljenih kršitev. Glede konkretizacije teh določb se nadzornima organoma prepušča v njuno samostojno odločitev način sodelovanja pri izvajanju nadzora. Sodelovanje inšpekcijskih organov pri izvajanju inšpekcijskih nadzorov je mogoče že zdaj v skladu z veljavno zakonodajo, ker pa ta zakon uvaja posebno ureditev – letalski nadzor, se izrecna določba glede nadzora in ugotovitev podaja tudi v tem zakonu.

K 191. členu

Določi se pristojni organ za nadzor nad izvrševanjem določb tega zakona o določbah o dolžnostih letalskega prevoznika, operatorja, tujega letalskega prevoznika ali tujega operatorja glede sporočanja podatkov, obdelave podatkov, pošiljanja podatkov o potnikih iz sistema rezervacij letalskih vozovnic in dodatnih obveznostih v zvezi s tem. Nadzor in postopke o prekrških izvajata policija in drug pristojni nadzorni organ Republike Slovenije (upoštevaje 15. člen Direktive (EU) PNR in po Direktivi (EU) 2016/681 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o uporabi podatkov iz evidence podatkov o potnikih (PNR) za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon terorističnih in hudih kaznivih dejanj oziroma Zakonu o varstvu osebnih podatkov na področju obravnavanja kaznivih dejanj (Uradni list RS, št. 177/20)).

K 192. členu

Člen določa pregled, ki ga v Republiki Sloveniji lahko izvedeta ICAO in ECAC. Ministrstvo in agencija na podlagi pisnega dogovora lahko dovolita tak pregled. Ministrstvo, agencija in izvajalci storitev, pri katerih se izvaja pregled, morajo omogočiti nemoteno izvajanje pregleda v skladu z dogovorom.

K 193. členu

Osnovna uredba omogoča državam članicam, da lahko zaprosijo EASA ali drugo državo članico, da opravlja naloge certificiranja in nadzora za katero koli ali vse fizične in pravne osebe, zrakoplove, opremo aerodroma za zagotavljanje varnosti, sisteme ATM/ANS in sestavne dele ATM/ANS, naprave za simulacijo letenja in aerodrome, za katere je pristojna Republika Slovenija. Gre za prenos odgovornosti izvajanja vseh ali samo posameznih nalog. Podrobnosti prenosa določa osnovna uredba v 64. členu.

Namen prenosa odgovornosti je v partnerskem sodelovanju med EASO in pristojnimi nacionalnimi organi, da bi se izboljšalo odkrivanje nevarnih razmer in bi se po potrebi sprejeli sanacijski ukrepi. Države članice morajo namreč imeti možnost, da druga na drugo ali na EASO prenesejo odgovornosti iz osnovne uredbe v zvezi s certificiranjem, nadzorom in izvrševanjem, zlasti kadar je to potrebno za večjo varnost in učinkovitejšo uporabo sredstev. Tak prenos mora biti prostovoljen, do njega bi lahko prišlo le na podlagi zadostnih zagotovil, da se te naloge lahko opravijo učinkovito, in bi se glede na tesno povezanost med certificiranjem, nadzorom in izvrševanjem moral nanašati na vse odgovornosti v zvezi s pravno ali fizično osebo, zrakoplovom, opremo, aerodromom, sistemom ATM/ANS ali sestavnim delom ATM/ANS, ki jih zadeva prenos. Prenos odgovornosti mora temeljiti na medsebojnem soglasju, možnosti preklica prenosa in sklenitvi dogovorov o podrobnostih, potrebnih za zagotovitev nemotenega prehoda in neprekinjenega učinkovitega izvajanja zadevnih nalog. Pri sklenitvi teh podrobnih dogovorov bi bilo treba ustrezno upoštevati stališča in zakonite interese zadevnih pravnih ali fizičnih oseb, po potrebi pa tudi stališča EASE.

Po takem prenosu odgovornosti na drugo državo članico bi pristojni nacionalni organ države članice, ki je ugodila prošnji za prenos, moral postati pristojni organ, s tem pa prevzeti vsa pooblastila in odgovornosti glede zadevnih pravnih ali fizičnih oseb, kot je določeno v tej uredbi, v delegiranih in izvedbenih aktih, sprejetih na podlagi te uredbe, in v nacionalnem pravu države članice, ki je ugodila prošnji. Prenos v zvezi z izvrševanjem bi moral zadevati le odločitve in ukrepe, povezane z nalogami na področju certificiranja in nadzora, ki so bile prenesene na pristojni nacionalni organ države članice, ki je ugodila prošnji. Navedene odločitve in ukrepe bi morala pregledati nacionalna sodišča države članice, ki je ugodila prošnji, v skladu z nacionalnim pravom navedene države članice. Mogoče je, da se bo država članica, ki je ugodila prošnji, štela za odgovorno za opravljanje zadevnih nalog. Prenos ne bi smel vplivati na nobeno drugo odgovornost države članice prosilke v zvezi z izvrševanjem.

Možnost prenosa odgovornosti za naloge v zvezi s certificiranjem, nadzorom in izvrševanjem iz osnovne uredbe na EASO ali drugo državo članico ne posega v pravice in obveznosti, ki jih imajo države članice na podlagi Čikaške konvencije. Zato ostaja odgovornost države članice prosilke, ki jo ima na podlagi Čikaške konvencije, nespremenjena, čeprav tak prenos pomeni prenos odgovornosti na EASO ali drugo državo članico za namene prava EU.

K 194. členu

Certifikacijske naloge in naloge nadzora na področju letalstva lahko agencija dodeli usposobljenim subjektom. To možnost izrecno dovoljujejo skupni predpisi na področju civilnega letalstva, in sicer osnovna uredba, v kateri je tudi določeno, da lahko pristojni nacionalni organ (agencija) dodeli posebne naloge certificiranja usposobljenim objektom in nad njimi izvaja nadzor. Ker ti subjekti niso državni organi, imajo pa lahko pravico, da sodelujejo pri izvajanju upravnih nalog, se s tem zakonom določa, da se jim ta pravica podeli na temelju javnega pooblastila.

Pristojni nacionalni organi lahko svoje naloge certificiranja in nadzora v skladu z osnovno uredbo dodelijo usposobljenim subjektom, če ti izpolnjujejo merila iz Priloge VI osnovne uredbe. Merila se nanašajo predvsem na zahteve za osebje in nujnost po razpolaganju s sredstvi, ki so potrebna za ustrezno opravljanje tehničnih in administrativnih nalog, povezanih s postopkom certificiranja in nadzora. Pristojni nacionalni organ, ki podeli javno pooblastilo usposobljenim subjektom, lahko slednjim podeli privilegij za izdajo, obnovitev, spremembo, omejitev, začasni odvzem in preklic certifikatov ali za sprejemanje izjav v imenu pristojnega nacionalnega organa. Navedeni privilegij je del pooblastila. V skladu z zahtevami osnovne uredbe mora agencija izvajati stalni nadzor nad usposobljenimi subjekti, s katerim preverja, ali nosilec javnega pooblastila izpolnjuje pogoje za pridobitev tega statusa in ali pravočasno, celovito in kakovostno opravlja strokovne naloge. Posledično tak subjekt zapade tudi pod

nadzor, ki ga nad pristojnimi organi izvaja EASA. V primeru ugotovljenih kršitev usposobljenega subjekta lahko pristojni nacionalni organ odločbo o podelitvi pooblastila tudi spremeni, omeji, začasno odvzame ali prekliče.

S podelitvijo nalog usposobljenemu subjektu se pristojni nacionalni organ razbremeni nalog, kot to dopušča ureditev v pravu EU.

Pristojni nacionalni organi si izmenjujejo informacije o podelitvi, omejitvi, začasnem odvzemu in preklicu pooblastil, vključno z informacijami o obsegu podeljene akreditacije in privilegijev.

Dodelitev certifikacijskih nalog in nalog nadzora usposobljenemu subjektu je torej mogoča neposredno na podlagi osnovne uredbe. Ker pa osnovna uredba ne predpisuje postopka izbora usposobljenega tega subjekta, se z zakonom prepíše, da se mu pravica opravljanja teh nalog podeli na temelju javnega pooblastila. V tretjem odstavku tega člena se ureja tudi postopek podelitve javnega pooblastila, kadar je za opravljanje določene strokovne naloge zainteresiranih več kot ena oseba. Zakon o državni upravi (Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14, 51/16, 36/21, 82/21, 189/21, 153/22 in 18/23)) za te primere predpisuje postopek javnega natečaja, vendar pa ne določa, po katerih pravilih se izvede. S tem zakonom se zato določa, da se postopek javnega natečaja izvede ob smiselni uporabi zakona, ki ureja javne uslužbence. V njem je postopek takega javnega natečaja razdelan, zato je njegova uporaba smiselno mogoča. Pritožba je mogoča, o njej bi odločalo ministrstvo, v skladu s predpisom, ki ureja splošni upravni postopek.

Institut dodelitve nalog usposobljenim subjektom je na ravni EU nastal zaradi hitrega tehnološkega razvoja na področju letalstva, ki mu države članice in pristojni nacionalni organi sami niso zmožni dovolj hitro in učinkovito slediti iz različnih razlogov. Tako imenovana porazdelitev nalog med usposobljenimi subjekti in pristojnimi nacionalnimi organi je tako za države članice ena od možnosti hitrejšega doseganja skladnosti s predpisi s področja civilnega letalstva. Trenutno je v vsej EU ustanovljenih izjemno malo usposobljenih subjektov in tudi v Sloveniji se v kratkem ne pričakuje ustanovitev takega subjekta, vsekakor pa zakonodajni okvir s predlagano ureditvijo dopušča možnosti za prihodnost.

K 195. členu

S tem členom se urejajo vprašanja v zvezi s pooblastilom za opravljanje upravnih nalog na področju letalstva, ki ne spada v okvir urejanja predpisov EU. Gre za področje zrakoplovov, ki niso urejeni s predpisi EU (amatersko zgrajeni, zgodovinski, eksperimentalni, zrakoplovi, lažji od 600 kg), in naprav za prosto letenje, ki ga s svojimi predpisi avtonomno ureja država članica. S tem členom se na tem področju letalstva organizacija izvajanja upravnih nalog, ki so povezane s pregledom plovnosti, certifikacijo, letalskimi operacijami in licenciranjem osebja v letalstvu, prepušča strokovnim organizacijam, ki za to pridobijo pooblastilo agencije in so pod njenim nadzorom. Gre torej za ekvivalent institutu usposobljenega subjekta iz določb tega zakona, ki urejajo pooblaščenega izvajalca javnih pooblastil glede zrakoplovov, ki niso urejeni s predpisi EU, in naprav za prosto letenje. Pogoje za usposobljeni subjekt predpisujejo predpisi EU, za pooblaščenega izvajalca pa ta zakon. Prav tako pa zakon predpisuje način podelitve javnega pooblastila.

Predmet pooblastila je izdajanje ustreznih listin v zvezi s certifikacijo in nadzorom zrakoplovov, ki niso urejeni s predpisi EU, in naprav za prosto letenje, licenciranje osebja v letalstvu v zvezi s temi zrakoplovi in napravami za prosto letenje, izdajanje dovoljenj za opravljanje letalskih operacij v zvezi s temi zrakoplovi in napravami za prosto letenje ter dovoljenj za vzletišča. Opredeljeni so pogoji za pridobitev pooblastila, ki se nanašajo na kadrovske in tehnične zmogljivosti, neodvisnost in nepristranskost osebja od interesov naročnikov storitev, in na stroškovno naravnano tarifo, ki je podlaga za obračunavanje storitev, ki so predmet pooblastila. Število pooblaščenih izvajalcev javnega pooblastila se z zakonom ne omejuje, pač pa podelitev pooblastila temelji na sistemu dovoljenja, v katerem se na zahtevo zainteresirane organizacije preverja izpolnjevanje predpisanih pogojev.

Nadzor nad nosilci pooblastil po tem členu izvaja agencija, ki ima pravico odvzeti pooblastilo, če pri nadzoru ugotovi, da je podan kateri od razlogov iz osmega odstavka tega člena. S tem se vzpostavlja sistem nadzora, ki je enak ureditvi glede usposobljenih subjektov v pravu EU.

Ministru se da pristojnost za izdajo predpisov s podrobnejšimi pogoji, ki jih mora izpolnjevati pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik, da bi pridobil status pooblaščenega izvajalca, in postopek ugotavljanja teh pogojev. Podana pooblastilna določba v največjem mogočem obsegu podaja okvir nadaljnega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljuje obseg urejanja.

K 196. členu

Vsebina zakona posega tudi na področje upravnih postopkov, v tem okviru še posebej na področje inšpekcijskega nadzora, pa tudi na področje postopkov o prekrških. Ker so ta področja sistemsko urejena z drugimi zakoni, je zakon v razmerju do teh zakonov posebni zakon (*lex specialis*). Kot posebni zakon vsebuje rešitve, ki dopolnjujejo ureditev postopkovnih in drugih vprašanj na matičnem področju oziroma jih ureja drugače. Poleg tega lahko posamezne določbe v zvezi s temi postopki vsebujejo tudi neposredno uporabni predpisi EU, ki urejajo področje civilnega letalstva. Glede na navedeno je v tem členu predpisana večstopenjska subsidiarnost, ki jo je treba upoštevati pri uporabi predpisov.

Najprej je določena večstopenjska subsidiarnost pri uporabi predpisov, ki zadevajo materialnopravna vprašanja na področju letalskega nadzora. Glede položaja, pravic in dolžnosti, pooblastil, ukrepov in odgovornosti letalskih nadzornikov in nadzornikov se uporabljajo predpisi v naslednjem vrstnem redu: predpis EU, Zakon o letalstvu, Zakon o inšpekcijskem nadzoru.

Določena je večstopenjska subsidiarnost za postopkovna vprašanja letalskega nadzora, ki se vodi kot upravni postopek. Glede teh vprašanj se uporabljajo predpisi v naslednjem vrstnem redu: predpis EU, Zakon o letalstvu, Zakon o inšpekcijskem nadzoru, ZUP.

K 197. členu

Ta člen določa razmerje med izvedenimi ukrepi v okviru letalskega nadzora in uvedbo postopkov o prekrških.

Uradne osebe agencije so v okviru letalskega nadzora, ki ga sestavljata inšpekcijski nadzor in stalni nadzor, pooblaščene, da v skladu s tem zakonom in predpisi EU v primeru ugotovljenih nepravilnosti izrečejo določene ukrepe. Eden izmed teh ukrepov je začasni odvzem certifikata. Posledica takšnega ukrepa je, da organizacija (operator, organizacija za vodenje stalne plovnosti in drugi) začasno, do odprave nepravilnosti, ne sme opravljati svoje dejavnosti, ali oseba (na primer pilot) ne sme izvajati privilegijev iz licence. Nepravilnosti, ki so terjale začasen odvzem certifikata v posameznih primerih, lahko pomenijo tudi izpolnitev zakonskih znakov določenega prekrška. V takem primeru ima uradna oseba agencije možnost, da ne izvede postopka o prekršku, saj bi dejstvo, da je organizaciji začasno prepovedano opravljati dejavnost ali osebi opravljati poklic, in izrek globe v postopku o prekršku pomenila popolnoma nesorazmeren ukrep, zato uvedba postopka o prekršku ne bi bila smotna. V času začasnega odvzema certifikata morata namreč pravna ali fizična oseba opraviti več aktivnosti, da se certifikat vrne in znova dovoli opravljanje dejavnosti, aktivnosti za odpravo nepravilnosti pa so praviloma povezane s sorazmerno velikimi stroški. Tudi Zakon o prekrških v 26. členu določa, da se lahko storilcu prekrška v primerih, ko je z zakonom tako določeno, odpustijo globa in druge sankcije.

V nadaljevanju pa zakon določa, da če uradna oseba agencije, pristojna za drug inšpekcijski nadzor nad izvajanjem predpisov s področja civilnega letalstva, ugotovi, da nadzorovana oseba nima predpisanega dovoljenja ali druge listine pristojnega organa, s katero dokazuje, da je za to ustrezno usposobljena oziroma da sme opravljati tako dejavnost ali aktivnost, oziroma če drugače krši zakon ali drugi predpis oziroma drugi pravni akt, ukrepa v skladu s tem zakonom in izvede postopke v skladu s predpisi o prekrških. Gre zlasti za primere, ko pravna ali fizična oseba za posamezno dejavnost v letalstvu nima certifikata, pa bi ga v skladu s predpisi EU ali tem zakonom morala imeti.

Člen tudi določa, da se njegove določbe uporabljajo tudi za ministrstvo in uradne osebe ministrstva, ki so pooblaščenec za izvajanje nalog letalskega nadzora in postopke o prekrških.

K 198. členu

Ta člen določa pooblastila uradnih oseb agencije za opravljanje posameznih dejanj in odločanje v upravnih zadevah in letalskem nadzoru. Poda se pooblastilna določba za predpis ministra, s katerim se predpišejo zahteve in postopek za izdajo službene izkaznice in njena oblika. Podana pooblastilna določba v največjem mogočem obsegu podaja okvir nadaljnjega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljuje obseg urejanja.

K 199. členu

Ta člen določa zahteve glede vzdrževanja usposobljenosti uradnih oseb agencije. Vzdrževanje usposobljenosti je sestavljeno iz stalnega strokovnega izpopolnjevanja in vzdrževanja izurjenosti. Za njeno določanje je v skladu z zakonom pristojen direktor agencije. Vzdrževanje potrebnega znanja in izurjenosti lahko uradne osebe agencije opravljajo v okviru svoje strokovne usposobljenosti v letalski stroki s pisnim soglasjem direktorja agencije, vendar pri osebi, pri kateri opravljajo ta strokovna dela, praviloma ne opravljajo letalskega nadzora. S tem se poda izrecna okoliščina, ko uradna oseba agencije sme pri organizaciji, ki je pod nadzorom agencije, opravljati delo, a v tej organizaciji praviloma ne opravlja nalog letalskega nadzora, da ne bi prišlo do konflikta interesov. Taka določba je nujna, saj predpisi EU za uradne osebe pristojnih organov zahtevajo določeno izurjenost, ki jo je mogoče pridobiti (in ohraniti) le z opravljanjem dela pri organizacijah, ki so sicer hkrati pod nadzorom pristojnega organa.

Določena je tudi možnost, da agencija lahko zahteva, ko gre za (prvi, novi) vpis tipa zrakoplova v register zrakoplovov ali za (prvi, novi) vpis tipa zrakoplova v spričevalo katerega koli letalskega prevoznika ali v drugih podobnih primerih (kot na primer nov tip zrakoplova v izjavi, ki jo mora organizacija predložiti v skladu s predpisi EU), da mora vložnik zahteve za vpis v register zrakoplovov oziroma vpis tipa zrakoplova v spričevalo letalskega prevoznika zagotoviti ustrezno usposabljanje za letalske nadzornike, ki je potrebno za certifikacijo in izvajanje nadzora nad takim tipom zrakoplova.

K 200. členu

Ta člen določa pogoje za letalske nadzornike in nadzornike. V nekaterih primerih so s predpisom EU že določene zahteve za osebje, ki opravlja nadzor, zato se najprej določi, da se pogoji za letalske nadzornike in nadzornike določijo v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

Določi se, da minister ureja zahteve za letalske nadzornike in nadzornike s podzakonskimi predpisi. Podana pooblastilna določba v največjem mogočem obsegu podaja okvir nadaljnjega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljuje obseg urejanja, saj že iz same določbe izhaja natančen okvir podzakonskega urejanja.

K 201. členu

Ta člen določa izjeme glede izpolnjevanja zahtev glede usposobljenosti uradnih oseb agencije ob sklenitvi delovnega razmerja z agencijo.

K 202. členu

Člen določa, kakšna usposobljenost uradnih oseb glede na njihova pooblastila se zahteva. Direktorju agencije se da pristojnost določanja podrobnejšega programa strokovnega usposabljanja za posamezno strokovno področje odločanja v upravnih zadevah in postopkih stalnega nadzora in drugega inšpekcijskega nadzora, postopkih preverjanja strokovne usposobljenosti in priznavanja opravljenih usposabljanj, vzdrževanja strokovne usposobljenosti, veljavnosti dokazil o usposabljanjih in drugo. Direktor agencije tudi določi način vzdrževanja izurjenosti uradnih oseb agencije. Predpisi EU se na

področju letalstva izjemno hitro spreminjajo, naloge pristojnih organov se širijo, posledično je treba zagotavljati ustrezna znanja uradnih oseb, ki izvajajo nadzorne ali upravne naloge na novih področjih. Po eni strani sprememba zakonodaje EU torej terja hitro prilagajanje programa strokovnega usposabljanja in načina vzdrževanja izurjenosti, po drugi pa tudi napotitev na usposabljanje oziroma urjenje.

K 203. členu

Člen določa preverjanje strokovne usposobljenosti za strokovno področje za uradne osebe agencije, kar izvaja agencija sama.

K 204. členu

Določijo se posledice neizpolnitve pogojev glede usposobljenosti uradne osebe.

K 205. členu

Upravne zadeve in upravni postopki na področju letalstva vsebujejo nekatere posebnosti, ki terjajo drugačne, tem posebnostim prilagojene določbe, zato da bi lahko postopek tekel hitreje in učinkoviteje, pri čemer pa se raven pravic strank v postopku ne zmanjšuje. Med posebnimi okoliščinami, v katerih poteka delo agencije na upravnem področju, je treba poudariti zlasti vpetost agencije v mednarodno okolje, zaradi česar so udeleženci postopka pogosto tuje stranke in je angleški jezik delovni jezik na tem področju. Tudi dokumentacija, ki je pomembna za odločanje, je praviloma vedno v angleškem jeziku. Obsežno je tudi ugotavljanje dejanskega stanja, za katero je poleg tega značilna kompleksnost dejanskih in pravnih vprašanj. Za ugotavljanje dejanskega stanja, ki je pomembno pri odločanju agencije, so potrebna visoko specializirana strokovna znanja in izkušnje, zato si agencija pri svojem delu pogosto pomaga s strokovnimi organizacijami, ki niso del javne uprave. Poleg tega je treba v postopkih letalskega nadzora ukrepati hitro in učinkovito zoper vsak sum kršitve, ki bi lahko ogrozila varnost zračnega prometa.

Posebne določbe tega oddelka dopolnjujejo posamezna postopkovna vprašanja, kot so urejena v zakonu o upravnem postopku, ali pa ta vprašanja urejajo drugače. Določbe tega oddelka so namenjene agenciji, kadar v upravnem postopku odloča o upravnih zadevah ali kadar vodi postopke letalskega nadzora.

K 206. členu

S tem členom se najprej natančno določa možnost, ki izhaja tudi iz določil zakona, ki ureja splošni upravni postopek. Jasno se določa, da lahko posamezna procesna dejanja v postopkih iz pristojnosti agencije, ki pa ne pomenijo odločanja ali izvrševanja inšpekcijskih pooblastil, opravljajo poleg nadzornikov in letalskih nadzornikov tudi druge osebe, zaposlene na agenciji, če jih za ta dejanja pooblasti direktor agencije. Določba je namenjena zlasti temu, da se uradna oseba agencije, ki vodi in odloča v postopku, razbremeni posameznih dejanj, če to lahko prispeva k hitrejšemu in učinkovitejšemu delu. Taka ureditev je sicer mogoče že v skladu z ZUP, vendar se na tem mestu poda zaradi celovitosti ureditve.

Dopolnjuje se tudi ureditev pooblaščenih oseb, ki lahko po zakonu, ki ureja splošni upravni postopek, sodelujejo v postopku. S to določbo se uvaja možnost imenovanja strokovnih pomočnikov, ki uradni osebi pomagajo pri reševanju zapletenih ali specialnih strokovnih vprašanj, tako da s svojim strokovnim znanjem in izkušnjami pomagajo pri ugotavljanju dejstev, ki so pomembna za odločanje. Ta možnost pride v poštev, ko so za odločanja v zadevi potrebna specialna znanja ali izkušnje, ki pa jih zaposleni v agenciji nimajo. Te osebe pri opravljanju posameznih dejanj v postopku delujejo v imenu agencije, vendar same ne opravljajo pravne presoje dejstev, ne odločajo in tudi ne morejo izvrševati nobenih inšpekcijskih pooblastil. Njihov položaj je v tej vlogi tudi drugačen od položaja izvedencev.

Podlaga za delegiranje pooblastil za izvedbo posameznih dejanj v postopku je že v ZUP. Vendar se določbi člena nanašata tudi na postopke letalskega nadzora, ki jih izvaja agencija. Zakon o

inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14; v nadaljnjem besedilu: ZIN) namreč nima izrecne določbe o tem, kdo lahko v primeru inšpekcijskih postopkov, ki jih izvaja nosilec javnega pooblastila, določa, katere osebe bodo pooblaščenec za opravljanje posameznih dejanj v postopku.

Določeno je še, da so lahko strokovne organizacije in posamezniki prisotni in sodelujejo pri opravljanju procesnih dejanj v postopku, vendar ne morejo namesto osebe, ki vodi postopek, opravljati nobenih procesnih dejanj v postopku in nimajo inšpekcijskih pooblastil. Uradni osebi lahko samo pomagajo pri teh dejanjih s posvetovanjem. Določeno je tudi, da se za izločitev oseb, ki imajo pooblastilo za opravljanje strokovnih del, glede izločitvenih razlogov in postopka izločitve smiselno uporabljajo določbe ZUP, ki urejajo izločitev uradnih oseb.

Ureja se položaj strokovnih pomočnikov, ki lahko uradni osebi agencije, ki vodi postopek, pomagajo s strokovnimi deli pri ugotavljanju dejanskega stanja. Delo agencije zahteva specialna strokovna znanja, ki jih zaposleni na agenciji nimajo vedno, zato je za nemoteno delo agencije pomembno, da lahko posamezna strokovna dela v postopkih v imenu agencije opravijo specializirane strokovne organizacije (na primer izdelava tehničnih poročil in analiz, strokovna pomoč pri pregledu dokumentacije, prostorov, letal in letalske opreme in drugo). Položaj teh oseb, ki je omejen na strokovna dela, je enak položaju oseb iz 26. člena ZIN, pri čemer predlog zakona izrecno določa še, da so lahko strokovni pomočniki tudi navzoči pri izvedbi procesnih dejanj v postopku, kar uradni osebi, ki vodi posamezna dejanja, omogoča, da se sproti posvetuje glede strokovnih vprašanj.

Take določbe so nujne, ker je treba v skladu s predpisi EU dokazovati formalni status vsake osebe v posameznem postopku (za katere konkretne naloge je posamezna oseba pooblaščenec).

K 207. členu

Posebnost dela agencije je tudi, da naloge letalskega nadzora opravlja v tujini, kadar je tam certificirana organizacija, ki ji je certifikat za opravljanje letalskih dejavnosti podelila agencija. V takem primeru letalski nadzorniki agencije nadzor izvedejo v prostorih organizacije, ki je v drugi državi, ki niti ni nujno članica EU. Ker se na ta način uradna dejanja opravijo v tuji državi, se s tem zakonom določajo pogoji, pod katerimi se ta dejanja lahko izvedejo, da se jim prizna pravni učinek za nadaljevanje postopka v Republiki Sloveniji. S tem se odpravlja pravna praznina na tem področju, saj niti predpisi EU niti domači predpisi ne vsebujejo ustreznih določb o izvajanju inšpekcijskih pooblastil letalskega organa v tuji državi, čeprav vsaj predpisi EU to možnost predvidevajo.

Zakon o javni rabi slovenščine (Uradni list RS, št. 86/04 in 8/10) dovoljuje rabo angleškega jezika v uradnih postopkih. Kadar je v postopku pred državnimi organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti, izvajalci javnih služb ter nosilci javnih pooblastil udeleženec tuja fizična oseba, se poleg slovenščine v skladu z zakonom uporablja tudi tuji jezik. Tuji jezik se lahko uporablja tudi pri nekaterih drugih oblikah mednarodnega sodelovanja, če je tako posebej določeno v področnem zakonu.

Temeljno načelo je, da smejo uradne osebe agencije inšpekcijska pooblastila v tujini uporabiti le, če jih je mogoče izvršiti brez prisilnih ukrepov. To seveda pomeni, da se mora zavezanec za nadzor strinjati z izvedbo nadzora in mora v njem polno sodelovati. Prav tako je predvideno, da agencija takšen nadzor opravi potem, ko obvesti pristojni letalski organ države, v kateri je treba opraviti nadzor. Prav s tem namenom se agenciji dovoljuje, da se o teh vprašanjih že vnaprej dogovori s tujim letalskim organom, tako da sklene ustrezen dogovor o izvedbi sodelovanja in nudenju pomoči pri izvajanju stalnega nadzora nad subjekti, ki so pod nadzorom in pristojnostjo agencije.

Agenciji se na tujem teritoriju dovoljuje tudi uporaba angleškega jezika pri izvedbi dejanj v teh postopkih, če to olajša delo in če to dovoljuje pravo države, v kateri se opravi nadzor, ter se s tem strinja tudi zavezanec nadzora. Iz istih razlogov se lahko v tujini zasliši oseba tudi prek komunikacijskih sredstev na daljavo.

Vsebina obravnavanih določb se nanaša na zadeve letalskega nadzora, kadar je potrebno posamezna procesna dejanja opraviti v tujini. Agencija lahko za izvedbo posameznih dejanj v tujini zaprosi za pravno

pomoč tuji letalski organ v zaproseni državi, če o tem obstajajo predpisi EU oziroma mednarodne pogodbe, ali pa dejanje neposredno izvedejo uradne osebe agencije, potem ko je o tem obveščen tuji letalski organ in če je dejanje mogoče izvesti prostovoljno, kar pomeni, da se zavezanec za nadzor s tem strinja.

Zakon tudi omogoča, da se v teh primerih namesto v uradnem jeziku zadevne države (ki ni angleščina) dejanje izvede in zapisnik o opravljenem dejanju sestavi v angleškem jeziku, če to dopušča pravo zadevne tuje države in če se s tem strinja zavezanec za letalski nadzor. To velja tudi za prostovoljna zaslišanja oseb v tujini prek videokonference. Zaslišanja prek videokonference ali telekonference se opravijo ob smiselni uporabi določb o ustni obravnavi v povezavi z določbami o zaslišanju stranke oziroma prič. Prepoved kršitve človekovih pravic pri izvedenih procesnih dejanjih v tujini se nanaša zlasti na kršitev ustavnih procesnih garancij, pa tudi na kršitve drugih človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

K 208. členu

S tem zakonom se ureja izjema od ureditve uporabe jezika v upravnem postopku po zakonu, ki ureja splošni upravni postopek, kadar je stranka postopka oseba, ki ne obvlada slovenskega jezika. Na področju civilnega letalstva se angleščina uporablja kot delovni jezik, ki ga obvladajo uradne osebe agencije in stranke v teh postopkih. Osebe, ki ne obvladajo slovenskega jezika, so pogosto stranke v postopkih iz pristojnosti agencije (na primer tuji letalski prevozniki), zato bi možnost ustnega komuniciranja v angleškem jeziku s takimi osebami močno olajšala in pospešila tek postopkov. Pri tem se v celoti spoštuje ustavna zahteva, da je slovenščina uradni jezik (11. člen Ustave Republike Slovenije), saj bi postopek še vedno tekel v slovenskem jeziku, poleg slovenskega jezika pa bi se lahko pri ustnem sporazumevanju uporabljal tudi angleški jezik. Pogoj za to je, da se stranka, ki ne obvlada slovenskega jezika, s tem strinja in se je tudi odpovedala pravici do spremljanja postopka po tolmaču. Če stranka, ki ne obvlada slovenskega jezika, ne bo imela pooblaščenca, ki razume slovenski jezik, se v prvem odstavku tega člena posebej določa tudi obseg informacij, ki jih mora agencija sporočiti osebi v angleškem jeziku, da bi lahko ta oseba spremljala postopek.

Zaradi posebnega položaja stranke je v drugem odstavku tega člena predvidena možnost podajanja ugovora na vsebino zapisnika tudi še po njegovi izročitvi stranki. Rok za to je osem dni.

Zakon o javni rabi slovenščine dovoljuje rabo angleškega jezika v uradnih postopkih. Kadar je v postopku pred državnimi organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti, izvajalci javnih služb in nosilci javnih pooblastil udeleženec tuja fizična oseba, se poleg slovenščine v skladu z zakonom uporablja tudi tuji jezik. Tuji jezik se lahko uporablja tudi pri nekaterih drugih oblikah mednarodnega sodelovanja, če je tako posebej določeno v področnem zakonu.

Uradni jezik postopka bo še naprej slovenski jezik, se pa s predlogom zakona ureja možnost, da se poleg slovenščine za ustno jezikovno sporazumevanje s stranko uporablja tudi angleški jezik, kadar je v postopku udeležena tuja stranka. Ta možnost bo prišla v poštev na ustni obravnavi ali ob izvajanju letalskega nadzora, v katerem bo lahko uradna oseba za sporazumevanje s tujo stranko uporabila angleški jezik brez posredovanja tolmača, če se bo stranka pravici do tolmača seveda odpovedala.

Področje civilnega letalstva ima izrazit mednarodni značaj. Agencija sodeluje v različnih oblikah mednarodnega sodelovanja in tudi stranke, s katerimi posluje, so večinoma tuje. Delovni jezik na tem področju je angleščina, zato je za nemoteno in učinkovito delo agencije treba zagotoviti, da imajo uradne osebe tudi v okviru uradnega delovanja poleg slovenščine možnost uporabljati tudi angleški jezik.

Organizacije, ki jih agencija certificira in nad katerimi izvaja nadzor, imajo sedež v Republiki Sloveniji, vendar pa svojo dejavnost v nemalo primerih operativno izvajajo v drugih državah. Prav tako so odgovorne osebe, ki jih je treba v organizacijah določiti na podlagi predpisov EU, nemalokrat tujci. Postopke bodisi certificiranja bodisi nadzora je nemogoče izvajati v slovenskem jeziku (kar tudi ni obveznost glede na Zakon o javni rabi slovenskega jezika). Iz prakse izhaja, da so se doslej vse take stranke tolmaču odpovedale, in ne glede na to, od kod je stranka prihajala, je bilo splošno razumljeno, da se bo postopek vodil v angleškem jeziku.

K 209. členu

S tem členom se širijo možnosti zlasti za elektronsko poslovanje v upravnih postopkih, ki jih vodi agencija. Elektronsko poslovanje je strankam in agenciji olajšano s tem, da zakon za določene vloge dopušča strankam pošiljanje po elektronski poti brez kvalificiranega elektronskega podpisa. Ta možnost se nanaša na vložitev vloge, ki ne vplivajo na procesni položaj strank oziroma tek procesnih rokov. Sem spadajo različna sporočila stranke agenciji (na primer prošnje za podaljšanje roka, pojasnila, predlogi in podobno), ki pridejo v poštev zlasti pri komuniciranju med postopkom. Ne velja pa to za vloge, s katerimi se postopek na primer sproži na zahtevo stranke, saj od (popolnosti) te vloge teče rok za izdajo odločitve v zadevi. Kratka sporočila lahko stranka sporoči agenciji tudi po telefonu. V drugem odstavku tega člena je obravnavan problem varnosti elektronskega poslovanja, zato so določene dodatne zahteve po avtentifikaciji pošiljatelja elektronskega sporočila, če uradna oseba oceni, da je to potrebno. V tretjem odstavku je tudi agenciji dana možnost, da kratka sporočila, ki ne vplivajo na odločitev o zadevi, stranki pošlje po navadni elektronski poti ali jih sporoči ustno po telefonu. Kadar je to nujno, ker na primer vabila ni mogoče pravočasno vročiti stranki osebno po postopku vročanja, lahko agencija vabilo stranki sporoči tudi po telefonu ali po elektronski poti.

K 210. členu

Zaradi kompleksnosti zadev, ki jih na zahtevo strank obravnava agencija, so v praksi pogosti položaji, ko so vloge strank pomanjkljive. Pomanjkljivosti so lahko takšne, da vloge vsebinsko ni mogoče obravnavati, ker ne vsebuje vseh predpisanih sestavin, ali pa je vloga sicer popolna, vendar pa stranka ne predloži vseh dokazil za svoje navedbe oziroma dokazil, ki so pomembna za odločitev o zahtevku stranke. To se pogosto opazi tudi šele pozneje, ko uradna oseba v postopku natančno preuči obsežno listinsko dokumentacijo in na primer ugotovi, da stranka k vlogi ni priložila vseh dokazov.

V prvem in drugem odstavku tega člena je urejen predhodni preizkus vloge, ki ga opravi agencija, da bi ugotovila, ali je vloga popolna in torej primerna za vsebinsko obravnavanje. Predhodni preizkus traja 30 dni od vložitve vloge in je zaradi obsežnosti zadev daljši kot po zakon, ki ureja splošni upravni postopek, ki traja pet delovnih dni (67. člen ZUP). V tem času lahko agencija stranko najprej ustno po telefonu ali po navadni elektronski pošti (to je po elektronski poti brez kvalificiranega elektronskega podpisa) pozove k odpravi pomanjkljivosti. Če je stranka na tak način pozvana k odpravi pomanjkljivosti, je ne morejo prizadeti nobene posledice, čeprav bi morda prekoračila rok, ki ji ga je na ta način določila uradna oseba. Stranka ima nato čas, da na podlagi ustnega poziva odpravi pomanjkljivost v 30 dneh od vložitve vloge. Če ustnega poziva agencija ne izda ali pa stranka nepopolne vloge kljub ustnemu pozivu pravočasno ne dopolni, mora agencija v 30 dneh od vložitve nepopolne vloge stranko pisno pozvati k dopolnitvi vloge. Pisni poziv mora agencija stranki vročiti, saj gre za pisanje, po prejemu katerega začne teči rok. Če agencija pisnega poziva ne poda v roku, se šteje, da je z iztekom tega roka bila vložena popolna vloga, kar pomeni, da od tega datuma dalje teče rok za izdajo odločbe.

Če je bil stranki poslan poziv k dopolnitvi vloge, se bo v skladu s tretjim odstavkom tega člena štelo, da je bila popolna vloga vložena takrat, ko bo stranka na podlagi pisnega poziva in v odrejenem roku agenciji predložila dopolnjeno vlogo.

Ker pa se lahko tudi med postopkom naknadno ugotovi, da stranka kljub popolnosti vloge ni predložila vseh dokazil za svoje navedbe oziroma utemeljitev zahtevka, je v četrtem odstavku tega člena posebej določeno, da se čas, ki ga stranka potrebuje za predložitev manjkajočih dokazil, ne všteje v rok za izdajo odločbe.

K 211. členu

Za izvajanje certifikacijskih nalog in nalog stalnega nadzora agencija zahteva in zaračunava pristojbine in povračila stroškov za opravljene storitve v teh postopkih. Te storitve se obračunavajo v skladu s tarifo, ki jo sprejme agencija v soglasju z vlado. Tarifa se razlikuje od upravne takse zlasti po tem, da je prihodek agencije in da se za izterjavo dolgovanih zneskov ne uporabljajo predpisi, ki veljajo za prisilno izterjavo davkov. Tveganje neplačila tarife nosi agencija, zato so temu prilagojene tudi določbe o plačevanju pristojbin in povračila stroškov agencije v zvezi s temi postopki. Bistveno v tem pogledu je

določilo, da je plačilo tarife pogoj za izvedbo certifikacijske naloge ali naloge stalnega nadzora. Stranki se lahko dogovorita tudi drugače, vendar pa lahko agencija tudi v tem primeru prekliče ali odvzame zadevni certifikat, če dolgovanega zneska vlagatelj oziroma imetnik certifikata ne poravnava pravočasno. Osnovno pravilo pri plačilu tarife je torej, da stranka plača celotni znesek dolgovane tarife pred izdajo ali spremembo certifikata, ki ga izda agencija. V posebnih okoliščinah pa je mogoče plačilo na obroke ali z zamikom. Pri tem velja, da so posebne okoliščine lahko objektivne okoliščine (na primer težave celotne letalske industrije zaradi pandemije ali druge okoliščine, ki vplivajo širše na letalstvo) in ne subjektivne na strani stranke. Agenciji je dana tudi možnost, da zavrne vlogo vlagatelja za izdajo certifikata, če ima vlagatelj ob vložitvi vloge neporavnane obveznosti do agencije ali če agencija utemeljeno meni, da je ogrožena finančna sposobnost vlagatelja glede plačila stroškov postopka. V obeh položajih ima vlagatelj možnost, da se sankciji zavrnitve vloge izogne, če dolgovani znesek poravnava ali če v primeru dvoma glede plačilne sposobnosti predloži ustrezno zavarovanje, s katerim zavaruje plačilo dolgovanega zneska po tarifi.

K 212. členu

Člen določa, da se odločba agencije, ki se izda v postopku ugotovitve kršitve predpisov s področja civilnega letalstva s strani letalskega prevoznika, ki ni registriran v Republiki Sloveniji, šteje za vročeno, ko se izroči vodji zrakoplova letalskega prevoznika. Če to ni mogoče, se izroči kateremu koli drugemu članu posadke oziroma se opozorilo o vročitvi pusti na vidnem mestu na krovu zrakoplova. Vročitev velja za opravljeno po poteku 48 ur od trenutka, ko je bilo opozorilo o vročitvi puščeno na vidnem mestu na krovu zrakoplova.

K 213. členu

S to določbo se določa izjema od osebnega vročanja, ki velja za vse odločbe v obliki certifikatov, licenc, dovoljenj, ratingov, pooblastil, potrdil, spričeval oziroma drugih ustreznih listin, ki jih agencija na zahtevo stranke izda v postopkih certifikacij oziroma licenciranja in je bilo zahtevku stranke ugodeno. Izjema že pojmovno velja le za pozitivne odločbe, s katerimi je torej zahtevku stranke za izdajo take listine ugodeno, in pod pogojem, da v postopku niso sodelovali stranski udeleženci. V takem primeru velja fikcija, da je vročitev opravljena osmi dan od oddaje priporočene pošiljke na pošti.

K 214. členu

Posebna ureditev glede jezika velja tudi za listine, ki so sestavljene v tujem jeziku in so pomembne za odločitve o zadevi. Uradna oseba agencije se lahko odloči, da se odpove prevodu listin, če oceni, da prevoda ne potrebuje. To seveda velja le za dokazne listine, medtem ko morajo biti vloge sestavljene v slovenskem jeziku. Urejeno je posebno pravilo za obsežno listinsko dokumentacijo, ki ni sestavljena v slovenskem jeziku in glede katere se uradna oseba ni odpovedala prevodu. V tem primeru ima stranka pravico, da predloži prevod listinske dokumentacije le v omejenem obsegu – tistih delov dokumentacije, ki so pomembni za odločitev. Če pa uradna oseba oceni, da prevodi izvlečkov ne zadoščajo, lahko kadar koli zahteva tudi popolnejši prevod listin.

K 215. členu

Agencija izdaja licence, dovoljenja in druge certifikate osebju v letalstvu. Zrakoplovom se izdajajo potrdila o vpisu v register, spričevala o plovnosti, potrdila o pregledu plovnosti, operatorjem spričevala in drugi certifikati, letališčem obratovalna dovoljenja in tako dalje. Za večino navedenih listin predpisi EU ali ta zakon določajo, da morajo imetniki teh certifikatov med izvajanjem privilegijev iz teh listin imeti pri sebi te listine oziroma da morajo biti te na krovu zrakoplova.

Zato ta zakon ureja način, kako ravnati v primeru pogrešitve, izgube ali tatvine posamezne listine. Pogrešitev, izguba ali tatvina listine se naznani agenciji. V naznanitvi oseba navede naslednje podatke: ime in priimek imetnika oziroma firmo, stalno prebivališče, začasno prebivališče, naslov za vročanje ter stalni in začasni naslov v tujini imetnika oziroma podatke o poslovnem naslovu, enotno matično številko (EMŠO) imetnika oziroma enotno identifikacijsko številko, številko listine ter okoliščine njene pogrešitve,

izgube ali tatvine. Hkrati se z zakonom omogoči, da je naznanitev pogrešitve, izgube ali tatvine mogoča tudi prek državnega portala eUprava z naprednim elektronskim podpisom.

Agencija izda novo listino, če je njeno izdajo zahtevala stranka.

Zaradi zagotovitve varnosti pravnega prometa agencija zagotovi, da so na državnem portalu eUprava dostopni podatki o izgubljenih, uničenih, ukradenih in neveljavnih licencah iz tega člena. Zakon razširja možnost preverjanja, ali je listina še veljavna. Ker lahko veljavnost listine preneha tudi v drugih okoliščinah (smrt, sprememba imena in priimka, sprememba naslova, prenehanje državljanstva, preklic listin iz razlogov, navedenih v tem zakonu, in tako dalje), predlog v tem delu zagotavlja višjo stopnjo pravne varnosti subjektom, pri katerih se imetnik listine z njo identificira.

K 216. členu

Jasno se določa, da izpitno preverjanje znanja ni upravna stvar, ker ocenjevanje oziroma preveritev ocenjevanja vsebinsko ne pomeni odločanja o posameznikovi pravici ali obveznosti, pač pa gre za strokovno opravilo. V skladu s tem je tudi v drugem odstavku obseg pritožbe omejen tako, da je izključena pritožba zoper negativno izpitno oceno, lahko pa se kandidat pritoži zoper postopek izvedbe izpita in uveljavlja kršitve tega postopka, ki so vplivale na negativno oceno. Ker ne gre za upravno stvar, lahko agencija izpite izvaja tudi v angleškem jeziku.

K 217. členu

Zaradi kompleksnosti zadev, ki jih obravnava agencija, stroga obličnost vodenja ustnih obravnav v upravnem postopku v določenih primerih lahko resno ovira učinkovito reševanje zadev. S tem členom se agenciji zato olajšuje vodenje upravnih postopkov, ko je potrebno neposredno komuniciranje s stranko postopka z namenom, da se razčistijo sporna in kompleksna dejanska vprašanja, od katerih je odvisna odločitev v zadevi. Manj stroga obličnost pri pisanju zapisnikov, večja možnost, da se v postopek vključijo na strani upravnega organa poleg uradnih oseb, ki vodijo postopek, tudi drugi zaposleni v agenciji, bosta po oceni predlagatelja pripomogli k učinkovitejšemu odločanju agencije v postopkih, v katerih niso udeležene stranke z nasprotujočimi si interesi. Kadar bo agencija potrebovala zaradi zahtevnih strokovnih vprašanj tudi ekspertna znanja, bo na podlagi zakona lahko tak ekspert sodeloval v usklajevalnih postopkih iz tega zakona.

K 218. členu

S tem členom se uvaja načelo pisnega zaslišanja v postopkih letalskega nadzora, ki so v pristojnosti agencije. V postopkih letalskega nadzora praviloma zadošča, da se stranka pisno izjavi o vseh okoliščinah, pravnih in dejanskih, glede ugotovitev uradne osebe agencije o kršitvah.

K 219. členu

Zaradi kompleksnosti zadev, ki jih obravnava agencija, se s tem členom predvidevajo daljši roki za izdajo odločbe, kot veljajo po zakonu, ki ureja splošni upravni postopek. Določitev teh rokov je pomembna zlasti v povezavi z molkom organa in pravico stranke, da se pritoži zaradi molka, ki nastopi, če organ ne odloči o zadevi v zakonskem roku. Prav tako je agenciji dana tudi možnost, da iz upravičenih razlogov rok za izdajo odločbe podaljša.

K 220. členu

V tem členu se dopolnjujejo pravila zakona, ki ureja splošni upravni postopek za izdajo ustne odločbe. Kot splošno pravilo tudi po tem zakonu velja, da se ustna odločba izda le, kadar gre za nujne ukrepe za zavarovanje javne koristi – varnosti zračnega prometa in če uradna oseba presodi, da bi izdelava pisne odločbe onemogočila javno korist, ki je ogrožena. V primeru izdaje ustne odločbe se sestavi zapisnik, ki pa obsega le skrajšane sestavine odločbe. Izrecno se določa, da se lahko ustna odločba izda tudi osebi, ki ni navzoča, tako da se ji sporoči po telefonu ali na drug način – kar pride v poštev, ko je treba nujno ukrepati in ni mogoče čakati na navzočnost osebe, ki ji je treba odločbo vročiti. Možnost izrekanja

ustne odločbe po telefonu izhaja tudi iz sodne prakse Vrhovnega sodišča (na primer sodba I Ips 325/2004).

Dodaja se tudi izjema glede jezika ustne odločbe, ki se lahko izda tudi v angleškem jeziku, kadar gre za osebo, ki ne razume slovenskega jezika, saj izdaja odločbe v slovenskem jeziku taki osebi ne bi imela smisla.

Uradna oseba agencije mora zavezancu izdati pisno odločbo v slovenskem jeziku najpozneje v osmih dneh od dneva, ko je bila izrečena ustna odločba.

K 221. členu

Z uvedbo skrajšane obrazložitve odločbe se želi poenostaviti in skrajšati postopek, saj so pritožbe v postopkih agencije redke. V takem primeru se popolna obrazložitev izdelava le za primer, ko stranka napove pritožbo.

K 222. členu

V tem členu so navedene zahteve, ki jih morajo izpolnjevati in po katerih se morajo ravnati samostojne organizacije, ki delujejo na področju plovnosti in vzdrževanja zrakoplovov, usposabljanja osebja v letalstvu in drugih dejavnosti. Določba se nanaša na organizacije, ki so pod nadzorom agencije, ki tem organizacijam podeli certifikat, na podlagi katerega se določijo pravice organizacije. Na podlagi teh pravic organizacije lahko izvajajo postopke ugotavljanja skladnosti zrakoplovov in osebja v letalstvu s tehničnimi zahtevami v skladu s postopkom, kot ga za to področje urejajo predpisi s področja civilnega letalstva, ter v svojem imenu izdajajo potrdila, ki to izpolnjevanje potrjujejo.

K 223. členu

V tem členu se določa, da potrditvene organizacije v postopku izdajajo listine, s katerimi se potrjujejo določena dejstva, in se ne odloča o pravici oziroma obveznosti stranke. Z listino se potrjujejo skladnosti proizvoda, dela ali naprave, organizacije ali osebe s predpisanimi tehničnimi zahtevami. Ker ne gre za upravno stvar v smislu 2. člena ZUP, se pravila ZUP v teh postopkih ne uporabljajo. Certifikacijski postopek je izrazito strokovne narave, zato tudi ni smiselno zahtevati, da strokovno osebje potrditvenih organizacij izpolnjuje zahteve, ki se po ZUP zahtevajo za vodenje in odločanje v upravnem postopku. Posebej pa je določeno, da ima potrditvena listina značaj javne listine, saj je to potrdilo pomembno v pravnem pogledu pri izvajanju drugih pravic. Velja torej domneva, da je resnično tisto, kar se v takšni listini potrjuje.

K 224. členu

Člen določa, da morajo državni organi in organi lokalne skupnosti, pravna in fizična oseba (v nadaljnjem besedilu: zavezanec) uradni osebi omogočiti nemoteno opravljanje letalskega nadzora. Zavezanec mora uradni osebi, ki izvaja letalski nadzor, v roku, ki ga uradna oseba določi, poslati zahtevane podatke, pisno pojasnilo ali izjavo v zvezi s predmetom nadzora.

K 225. členu

Če zavezanec ne izpolni obveznosti, se lahko listina omeji ali začasno odvzame do izpolnitve obveznosti, ki jih naloži agencija. Če zavezanec v dveh letih ne izpolni teh obveznosti, se listina prekliče. Navedena postopkovna določba je pomembna, saj je treba omejiti čas trajanja začasnega odvzema. Sam institut začasnega odvzema že po svoji naravi lahko traja samo določen čas. Listino omeji, začasno odvzame ali prekliče organ, ki jo je izdal. Imetnik listine, katere veljavnost je začasno omejena, začasno odvzeta ali preklicana, mora listino v naloženem roku vrniti organu, ki je listino izdal.

K 226. členu

Določajo se pogoji za vstopanje uradne osebe agencije v poslovne prostore in naprave ali druge objekte, ki so namenjeni opravljanju poslovne dejavnosti, ki se nadzoruje. Določbe ZIN v zvezi s tem so zastarele, saj ne upoštevajo novejših sodnih praks, ki se je vzpostavila z odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije v zadevi št. U-I-40/12 z dne 11. aprila 2013. Obseg varstva pravic posameznika pri poseganju v prostorsko zasebnost je namreč odvisen od tega, ali se nadzor opravlja v javno dostopnih poslovnih prostorih ali poslovnih prostorih, ki so javnosti nedostopni, pa tudi od intenzivnosti preiskovalnih pooblastil, ki se pri tem uporabijo. Predvsem pa je pomembno, da je Ustavno sodišče Republike Slovenije pravico do prostorske zasebnosti priznalo tudi pravnim osebam. V skladu s tem je v prvem odstavku tega člena zdaj določeno, da se sme nadzor brez privolitve zavezanca in brez sodne odredbe opraviti v poslovnih prostorih, ki so dostopni javnosti. Enako pa se lahko nadzor opravi tudi v poslovnih prostorih, ki so za javnost nedostopni, če se nadzor omeji le na vizualni pregled prostora, kadar to zadošča za ugotovitev pomembnih dejstev. Vizualni pregled pa pomeni, da ni dovoljeno opraviti preiskave, torej odpirati skritih predelov (na primer predalov in omar) ter zasegati stvari in opreme, ki so tam.

K 227. členu

Člen določa nadzorne ukrepe. Pri letalskem nadzoru ima uradna oseba pravice in dolžnosti, da v primeru ugotovljenih neskladnosti s predpisanimi zahtevami ali kršitvami zakona ali drugimi predpisi in pravnimi akti, ki jih nadzoruje, uporabi poleg ukrepov v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, splošnih predpisov o upravi in inšpekcijskem nadzoru tudi druga pooblastila za ukrepanje. Če uradna oseba ugotovi, da si je zavezanec s storitvijo kaznivega dejanja ali prekrška pridobil premoženjsko korist, pristojnemu sodišču predlaga njen odvzem. Če uradna oseba pri opravljanju nalog nadzora ugotovi kršitev zakona ali drugega predpisa oziroma akta, katerega izvajanje nadzoruje druga inšpekcija, sama ugotovi dejansko stanje ter o svojih ugotovitvah sestavi zapisnik in ga pošlje pristojni inšpekciji.

K 228. členu

Zakon vsebuje vrsto določb, ki prepovedujejo, da bi se določene naloge, ki so povezane z opravljanjem dolžnosti na krovu zrakoplova ali opravljanjem nalog vzdrževanja in plovnosti zrakoplova ali vodenjem in kontrolo zračnega prometa ali načrtovanjem letalskih operacij, izvajale pod vplivom alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil in drugih psihoaktivnih snovi. Pravica do opravljanja teh nalog izhaja iz privilegijev, zato opravljanje dolžnosti pod vplivom alkohola pomeni tudi kršitev teh privilegijev. Za kršitev navedenih prepovedi zadošča že ugotovitev, da ima oseba v organizmu alkohol oziroma prepovedane snovi ne glede na količino. Vendar pa do zdaj zakon ni vseboval podrobnejših določb o načinu preverjanja alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil in drugih psihoaktivnih snovi, ki vplivajo na psihofizične sposobnosti osebe. S tem členom se zato podrobneje ureja postopek v zvezi s tem ukrepom.

Uradna oseba agencije lahko sama izvede preizkus z ustreznimi napravami: z indikatorjem alkohola v izdihanem zraku in etilometerom za ugotavljanje prisotnosti alkohola oziroma s sredstvi za hitro ugotavljanje prisotnosti prepovedanih drog in drugih psihoaktivnih snovi.

Oseba, ki ji je odrejen preizkus, ima dolžnost ravnati se po odredbi uradne osebe in sodelovati pri preizkusu. Posebej so določene tudi sankcije in fikcije, če oseba odkloni preizkus ali se ne strinja z rezultati. Tako velja fikcija, da se oseba strinja z rezultatom preizkusa z indikatorjem alkohola v izdihanem zraku, četudi je rezultatu nasprotovala, vendar pa je potem odklonila preizkus z etilometrom oziroma napotitev na strokovni pregled.

Če oseba odkloni preizkus ali strokovni pregled, ji uradna oseba agencija za največ 12 ur in ne manj kot šest ur takoj omeji ali prepove nadaljnje opravljanje nalog, ki jih dovoljuje licenca, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma druga ustrezna listina. Agencija takšen ukrep izreče tudi v primeru, ko se s preizkusom ugotovi, da ima oseba v organizmu alkohol ali če se osebi odredi strokovni pregled. V zadnjem primeru agencija ukrep takoj prekliče, če zdravnik v zdravniškem mnenju ugotovi, da je oseba v takšnem psihofizičnem stanju, da pri svojem delu ne ogroža varnosti letenja.

Določba tega člena omogoča naključno preverjanje alkoholiziranosti, medtem ko določbe prejšnjega člena pomenijo pristojnost izvajanja teh preizkusov v primeru ugotovljenih nepravilnosti.

K 229. členu

S tem členom se uvaja možnost podaljšanja roka za prostovoljno izpolnitev obveznosti po odločbi, kar pride v poštev zlasti pri bolj kompleksnih zadevah, v katerih stranka potrebuje daljši čas, da odpravi nezakonito stanje oziroma uskladi svoje ravnanje s predpisanimi zahtevami. Rok je seveda mogoče podaljšati na prošnjo zavezanca, če izkaže upravičene razloge, o katerih presodi agencija. Rok je mogoče podaljšati tudi v primeru, ko je agencija zavezanca o ugotovljenih nepravilnostih obvestila z obvestilom iz člena tega zakona, ki ureja odpravo nepravilnosti (ki je institut prava EU (glej na primer ARO.GEN.350 Uredbe 965/2012/EU ali ARA.GEN.350 Uredbe 1178/2011/EU)), in mu določila primeren rok, v katerem lahko zavezanec prostovoljno odpravi ugotovljene nepravilnosti.

K 230. členu

S tem členom se uvaja poseben ukrep nadzora, ki je opozorilne narave in katerega namen je v partnerskem sodelovanju z zavezancem slednjega spodbuditi k spoštovanju predpisov oziroma predpisanih obveznosti. V bistvu se dopolnjuje možnost opozorilnega ukrepanja v inšpekcijskih zadevah, kar omogoča že zakon o inšpekcijskem nadzoru, le da ima po tem členu agencija možnost spremljanja in vplivanja na to, kako bo zavezanec odpravil nepravilnosti, kar pride v poštev zlasti pri kompleksnih zadevah, zlasti postopkih stalnega nadzora, kot so opredeljeni v predpisih EU.

Obvestilo po tem členu je v smislu stopnjevanih ukrepov predhodni ukrep, ki še ne pomeni vzpostavitve pravnega razmerja z odločbo, ampak bi se tako razmerje vzpostavilo šele, če zavezanec kljub obvestilu o ugotovljenih nepravilnosti teh ne odpravi. Na podlagi obvestila agencije mora zavezanec pripraviti načrt korektivnih ukrepov (to je načrt popravljalnih ukrepov za odpravo nepravilnosti (op. p. izraz je iz prava EU)), s katerimi namerava odpraviti nepravilnosti. To seveda pomeni, da bo ukrep z obvestilom po tem členu smiseln zlasti takrat, kadar je mogoče nepravilnosti odpraviti na več različnih načinov – tako da si zavezanec sam izbere, na kateri način bo to storil. Agencija načrt korektivnih ukrepov pregleda in ga sprejme z obvestilom ali pa predlaga dodatne ukrepe, če meni, da so predlagani nezadostni. Ko zavezanec prostovoljno izpolni korektivne ukrepe, mora o tem predložiti agenciji dokazila, in če se ta prepriča, da so nepravilnosti odpravljene, izda zavezancu o tem obvestilo. Če v kateri koli fazi tega postopka zavezanec odkloni sodelovanje pri odpravi nepravilnosti s korektivnimi ukrepi ali zamuja roke ali kako drugače pokaže, da ni pripravljen sodelovati, agencija takoj nadaljuje postopek nadzora in izda ustrezno odločbo.

K 231. členu

Člen določa, da ima uradna oseba agencije, če ugotovi nepravilnosti, ki bi lahko ogrožale varnost zračnega prometa, pravico zapečatiti zrakoplov. Uradna oseba agencije označi zapečatenje z žigom agencije.

K 232. členu

Člen določa, da uradna oseba agencije lahko z odločbo začasno prepove opravljanje dela delovnega procesa oziroma dejavnosti, če ugotovi, da se opravlja brez dovoljenja pristojnega upravnega organa o izpolnjevanju posebnih pogojev za opravljanje dejavnosti.

K 233. členu

Člen določa, da pritožba zoper odločbo, ki se nanaša na plovnost, osebje v letalstvu, varovanje, letalske operacije, dela v zraku, letališča in izvajanje storitev ATM/ANS, ne zadrži izvršitve odločbe.

K 234. členu

Zoper odločbo agencije, izdano v postopku na prvi stopnji v upravni zadevi ali postopku letalskega nadzora, je dovoljena pritožba. O pritožbi zoper odločbo agencije odloča ministrstvo. Postopke o pritožbah iz prejšnjega odstavka vodi stalna komisija za pritožbe. Ta člen ureja sestavo in delovanje komisije z pritožbe. Podata se pooblastilni določbi, in sicer da vlada podrobneje določi plačilo za opravljeno delo zunanjim strokovnjakom, ki sodelujejo pri delu komisije za pritožbe, sredstva za plačilo za delo pa se zagotavljajo pri ministrstvu. Minister podrobneje predpiše način dela in odločanja komisije za pritožbe. Podani pooblastilni določbi v največjem mogočem obsegu podajata okvir nadaljnjega podzakonskega urejanja in zadostno opredelujeta obseg urejanja.

K 235. členu

V poglavju Agencija glede na do zdaj veljavni zakon ni večjih sistemskih sprememb.

Agencija je bila ustanovljena z Zakonom o letalstvu (Uradni list RS, št. 81/10 z dne 15. oktobra 2010). Ureditev glede ustanovitve agencije, organov agencije ter delovanja agencije in njenih pristojnosti je prilagojena potrebam, ki izhajajo iz predpisov EU, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, in predpisov o javnih agencijah. Zaradi poenostavitve zakonskega besedila je določeno, da se agencija ustanovi in opravlja naloge v skladu s tem zakonom in predpisi o javnih agencijah, če s predpisi s področja civilnega letalstva, ki veljajo v Republiki Sloveniji, ni določeno drugače.

Ker bo agencija izdajala listine, ki se uporabljajo v mednarodnem zračnem prometu, je v primerjavi z Zakonom o javnih agencijah (Uradni list RS, št. 52/02, 51/04 – EZ-A in 33/11 – ZEKom-C) urejena tudi uporaba skrajšanega imena agencije v slovenskem in angleškem jeziku.

K 236. členu

V oddelku Organi agencije glede na prejšnji zakon ni večjih sistemskih sprememb. Ostaja ista ureditev organov, in sicer sta organa agencije svet agencije in direktorica oziroma direktor agencije.

K 237. členu

Člen določa sestavo in delovanje sveta agencije. V zvezi s tem se uveljavljajo določene omejitve pristojnosti sveta agencije glede dajanja usmeritev in navodil za delo direktorju agencije ali zaposlenim v agenciji glede odločanja v upravnih zadevah, stalnega nadzora, nadzora nad izvajanjem predpisov in pravnih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, postopkov o prekrških ter izdaje splošnih za izvajanje regulativnih nalog agencij. Glede sprejetja splošnih aktov javne agencije lahko svet agencije sprejema le tiste splošne akte, ki se ne nanašajo na postopke in organizacijsko strukturo izvajanja nalog. To je potrebno, da se zagotovi potrebna neodvisnost odločanja direktorja agencije in uradnih oseb agencije v upravnih in nadzornih postopkih, odločanju o prekrških in izdajanju splošnih letalskih pravnih aktov. Glede na pogoje za imenovanje za člana sveta agencije, člani sveta agencije namreč ne izpolnjujejo pogojev, potrebnih za odločanje v upravnih zadevah, izvajanje stalnega nadzora in odločanje v postopkih o prekrških pa tudi glede izdaje letalskih normativnih aktov. Taka rešitev je primerljiva z rešitvijo v okviru EU glede odnosa izvršnega direktorja in upravnega odbora EASA.

K 238. členu

V tem členu so določene zahteve in pogoji za imenovanje za direktorja agencije, ki sledijo zahtevam iz Zakona o javnih agencijah in so prilagojene letalskim zahtevam. Deset let delovnih izkušenj se nanaša na katere koli delovne izkušnje. Zahtevana strokovnost na letalskem področju se nanaša na vse letalsko področje in ni vezana na določene licence, ratinge ali pooblastila. Ker je direktor agencije dejansko vodja delovanja agencije v smislu izvajanja nalog odločanja v upravnih zadevah, nadzornih in prekrškovnih nalog, je pomembno, da ima splošno organizacijsko in letalsko znanje. V tem smislu so primerne izkušnje v vlogi odgovornega vodje ali odgovorne osebe letalskega operatorja, odgovorne osebe organizacije za upravljanje stalne plovnosti, vzdrževalne organizacije, vodje različnih letaliških služb, vodje izvajalca storitev ATM/ANS, vodje notranje organizacijske enote pri letalskem upravnem oziroma

nadzornem organu in podobne vodstvene izkušnje, pa tudi vodenje zahtevnih projektov, ki vključuje večje število oseb iz različnih organizacij, v okviru drugih delovnih mest, če je z aktom organizacije vodenje projektov opredeljeno kot delovna naloga.

Glede na to, da se plače direktorjev agencije urejajo z drugimi predpisi, je določeno, da se sklenitev pogodbe o zaposlitvi z direktorjem agencije uredi v ustanovitvenem aktu.

Podana je določba, ki razrešuje okoliščino predčasne razrešitve ali nepravočasnega imenovanja novega direktorja agencije. Določi se, da vlada brez javnega natečaja na predlog ministra imenuje vršilca dolžnosti direktorja agencije do imenovanja novega, vendar največ za dobo šest mesecev.

S tem se v tem zakonu, ki je *lex specialis* glede na zakon, ki ureja javne agencije, podaja ureditev, s katero se konkretizirajo pristojnosti predlaganja vršilca dolžnosti direktorja agencije – pristojnemu ministru. S tem se rešujejo okoliščine, ki ne omogočajo izvedbe rednega postopka imenovanja novega direktorja agencije, in sicer ko je direktor agencije predčasno razrešen ali če novi direktor agencije ni pravočasno imenovan.

V obdobju od ustanovitve agencije do začetka veljavnosti tega zakona se je večkrat zgodilo, da ni bilo mogoče zagotoviti pravočasnega imenovanja direktorja agencije z običajnim postopkom izbire (novega) direktorja agencije. Razlogi za to so bili večkrat omejene možnosti glede ustreznega kadra, ki bi izpolnjevalo zahteve tega zakona glede pogojev za imenovanje, in neskladnost kandidatov, ki so bili izbrani na javnem natečaju, ki ga je izvedel svet agencije (v skladu s tem zakonom), s pričakovanji ustanovitelja agencije glede vizije vodenja agencije.

Do zdaj veljavni zakon o letalstvu, kot *lex specialis*, glede na zakon, ki ureja javne agencije, ni urejal podrobnih ravnanj in razmerij med organom agencije – svetom agencije (ko ta ne predlaga kandidata, ki bi ga minister predlagal v imenovanje) in predlagateljem oziroma ustanoviteljem agencije.

Da se v prej navedenih okoliščinah zagotovi učinkovito in regularno delovanje javne agencije, se po vzoru imenovanja direktorja agencije po običajnem, rednem postopku poda določba tudi glede imenovanja vršilca dolžnosti direktorja agencije. Tako se določi, da ustanovitelj – vlada – imenuje tudi vršilca dolžnosti direktorja agencije na predlog (pristojnega) ministra. S tem se omogoči hitrejši postopek imenovanja vodstva agencije, svetu agencije pa se daje čas za izvedbo vnovičnega postopka javnega natečaja za direktorja agencije.

K 239. členu

V tem členu glede na prejšnji zakon ni večjih sistemskih sprememb. Agencija mora delovati neodvisno in nepristransko. Zahteve, ki se nanašajo na programe dela, so razširjene tudi na vsebinska letalska področja (upravljanje varnosti v civilnem letalstvu, kadrovski načrt, priprava strokovnih podlag za sprejetje in spremembe predpisov s področja civilnega letalstva). Glede na to, da je treba uskladiti normativne in nadzorne aktivnosti, se zahteva, da mora agencija svoj letni program dela uskladiti s programi ministrstva in vlade, in sicer glede varnosti, rednosti in nemotenosti zračnega prometa (javni interes) ter javnih financ.

K 240. členu

V tem členu glede na prejšnji zakon ni večjih sistemskih sprememb od ustanovitve agencije v letu 2010. Določene so pristojnosti in naloge agencije (strokovne, upravne, regulativne in nadzorne naloge, povezane z varnostjo zračnega prometa in varovanjem civilnega letalstva, tudi z drugim inšpekcijskim nadzorom ter postopki o prekrških, razen s tem povezanih nalog, za katere so pristojni organi EU). Med regulatorne naloge spadajo tudi na primer načrti, kot so načrt obveznosti za uveljavitev predpisov EU in določitev obveznosti subjektov.

Plovnostno-tehnične zahteve se izdajo, kadar se ugotovi, da v zrakoplovu obstajajo nevarne razmere kot posledica pomanjkljivosti v zrakoplovu ali motorju, propelerju, delu ali napravi, vgrajeni v ta zrakoplov, in kadar je verjetno, da bo do takih razmer prišlo v drugih zrakoplovih. Plovnostno-tehnično

zahtevo izda agencija v zvezi z zrakoplovi, za katere se ne uporabljajo predpisi EU. Po vsebini pa je plovnostno-tehnična zahteva ekvivalent plovnostni zahtevi (angl. airworthiness directive), ki jo za zrakoplove, ki spadajo na področje uporabe predpisov EU, izda EASA.

Izvedbena ali tehnična zahteva se izda kot predpis za izvajanje predpisa EU, ki določa pristojnost organu za določitev posameznih izvedbenih ali tehničnih zahtev. Izvedbena ali tehnična zahteva ne nadomešča izvedbenega predpisa, ki ga v skladu z 21. členom Zakona o Vladi Republike Slovenije izda vlada. Izvedbena ali tehnična zahteva se lahko izda tudi v primeru, ko je za zagotavljanje letalske varnosti v tehničnem smislu treba podrobneje določiti zahteve iz veljavnih predpisov Republike Slovenije, pri čemer ne nalaga novih obveznosti oziroma ne določa novih pravic. Izvedbena ali tehnična zahteva nadomesti operativno-tehnično zahtevo, ki jo je uvedel Zakon o letalstvu (Uradni list RS, št. 81/10 – uradno prečiščeno besedilo, 46/16, 47/19 in 18/23 – ZDU-10).

Z direktivo o varnosti se agencija brez nepotrebnega odlašanja odzove na perečo varnostno težavo, ki spada na področje uporabe tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov, in sicer z določitvijo varnostnih ciljev, ki jih je treba doseči, in popravnih ukrepov, ki jih morajo sprejeti izvajalci storitev, za katere agencija deluje kot pristojni organ. Direktivo o varnosti agencija izda tudi na podlagi direktive o varnosti, ki jo izda EASA na podlagi osnovne uredbe (angl. safety directive), s katero pristojne organe držav članic zaveže k takojšnjemu odzivu na težavo, ki pomeni nevarnost za letalstvo.

Certifikacijske specifikacije so standardni zapis zahtev za prikaz skladnosti proizvodov, delov in naprav z zahtevami, določenimi v tem zakonu ali na njegovi podlagi izdanih predpisov. Certifikacijske specifikacije se praviloma izdajajo na področju aerodromov in na področju začetne plovnosti, na primer Certifikacijske specifikacije za atestiranje ultralahkih motornih letal (Uradni list RS, št. 177/20).

Dodaja se nova oblika specifikacij na področju ATM/ANS, pri čemer se take specifikacije izdajajo za določanje standardov glede sistemov in sestavnih delov ter za zadeve operativnega sodelovanja med izvajalci storitev ATM/ANS.

Sprejemljivi načini zagotavljanja skladnosti in smernice so nezavezujoči standardi, ki jih agencija sprejme za ponazoritev načinov vzpostavitve skladnosti s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanih predpisov. Na ravni EU sprejemljive načine zagotavljanja skladnosti (angl. acceptable means of compliance) sprejema EASA.

Ker Zakon o javnih agencijah ne določa posameznih nalog javnih agencij, so na načelni ravni opredeljene posamezne vrste nalog agencije. Pri tem se izhaja tudi iz zahtev, ki so za letalske nadzorne organe opredeljene v predpisih in pravnih aktih EU. Pristojnosti in naloge agencije so omejene s pristojnostmi ministrstva ter pristojnostmi EU in EASA. Zaradi specifičnega namena pravnih aktov, ki jih izdaja direktor agencije, je določeno, da se objavijo na spletni strani agencije.

Pri tem je treba poudariti ureditev, ki odstopa od standardnih določb Zakona o javnih agencijah. Direktor agencije ima namreč v skladu s tem zakonom več pristojnosti, saj lahko samostojno sprejema določene splošne akte regulativne narave. Zahteva po tem izhaja iz evropskih predpisov, ki urejajo področje civilnega letalstva in izrecno zahtevajo samostojno in strokovno urejanje letalske dejavnosti, kar je pogoj za zagotavljanje interesa varnosti zračnega prometa. Iz tega izhaja tudi določilo, da svet agencije ne sme dajati usmeritev in navodil za delo direktorju agencije ali zaposlenim v agenciji.

Med strokovne naloge agencije se določa tudi pripravljane strokovnih podlag za pripravo predpisov, ki spadajo na področje dela agencije. Pri tem se izrecno poudarja, da ta naloga ne zajema tudi nomotehničnega oblikovanja vsebine predloga predpisa, je pa priporočljivo, da se strokovne podlage izdelajo v obliki členov. Za pripravo predpisov je namreč po Zakonu o državni upravi (Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14, 51/16, 36/21, 82/21 in 189/21) zadolženo ministrstvo. Kadar strokovna gradiva za sprejetje predpisov vključujejo tehnične zahteve, ministrstvo ne spreminja njihove vsebine brez predhodne uskladitve z agencijo. To se določi, ker je agencija strokovni organ s tehničnim znanjem. Poudarja se, da so priročniki za delo nadzornikov oziroma letalskih nadzornikov delovni

pripomočki, ki imajo naravo internih aktov agencije. Ker niso predpis, jih lahko agencija izdaja v angleškem jeziku, ki je delovni jezik.

Med strokovne naloge agencije se dodaja priprava strokovnih izhodišč za smernice in mnenja, ki jih ministrstvo kot nosilec urejanja prostora izda k prostorskim aktom. Podlaga za tako ureditev je podana v 41. členu Zakona o urejanju prostora.

K 241. členu

V tem členu glede na prejšnji zakon ni večjih sistemskih sprememb. Ker je agencija organ, ki mora zagotoviti varnost civilnega letalstva, je javnost dela agencije urejena na način, ki ne moti izvrševanja njenega poslanstva in ne posega v njeno izvrševanje pristojnosti.

K 242. členu

Glede na prejšnji zakon je v tem členu ostala dikcija glede nadzora nad delom agencije, določbe glede programa dela in finančnega načrta so prenesene v člen glede financiranja agencije.

Nadzor nad delom agencije je nadzor nad zakonitostjo, učinkovitostjo in uspešnostjo agencije, ki ga izvaja ministrstvo, kadar oceni, da je to potrebno. Nadzor se izvede na način, določen z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) št. 628/2013 z dne 28. junija 2013 o načinu dela Evropske agencije za varnost v letalstvu pri izvajanju inšpekcijskih pregledov standardiziranja in spremljanju uporabe predpisov Uredbe (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta ter o razveljavitvi Uredbe Komisije (ES) št. 736/2006 (UL L št. 179 z dne 29. 6. 2013, str. 46). S tem se zagotavlja, da je notranji (državni) nadzor v skladu z zunanjim (organi EU, ICAO in tako dalje) in da se agencija že pred nadzorom Evropske komisije oziroma EASA, ter organov ICAO in ECAC lahko opozori na morebitna neskladja z zahtevami in zahteva njihovo odpravo. To zmanjšuje tudi verjetnost, da bi Republika Slovenija kršila predpise EU z njihovim neizvajanjem ali napačnim izvajanjem.

K 243. členu

V tem členu glede na prejšnji zakon ni sprememb. Predpisi EU že določajo, da morajo Evropska komisija ter pristojni organi držav članic EU in EASA med seboj sodelovati. Za zagotovitev usklajenega nastopa in predstavljanja pristojnih državnih organov Republike Slovenije in izvajanja politik na letalskem področju je določeno, da mora agencija s pristojnimi nadzornimi organi sodelovati v skladu z usmeritvami ministrstva.

K 244. členu

Agencija se financira iz proračunskih sredstev, pristojbin, povračil stroškov v skladu s tarifo (po tarifi plačujejo prosilci in imetniki certifikatov in drugih listin, ki jih izdaja agencija) in s prihodki od lastnih in drugih dejavnosti. Prihodki od lastnih ali drugih dejavnosti agencije so prihodki, ki jih agencija pridobi s prodajo blaga in storitev na trgu. To so prihodki, ki jih agencija pridobi z dejavnostjo, ki jo opravlja poleg javne službe, kakor je opredeljena v tem zakonu in ustanovitvenem aktu.

Večji del prihodkov za izvajanje nalog bo agencija pridobila s prihodki iz pristojbin in povračil stroškov, ki jih v skladu s tarifo vplačajo prosilci in imetniki certifikatov in drugih listin, ki jih izdaja agencija, ter s prihodki od lastnih in drugih dejavnosti. Tarifa se oblikuje na enak način, kot se oblikujejo takse in dajatve, ki jih obračunava EASA (Uredba Komisije (EU) št. 319/2014 z dne 27. marca 2014 o taksah in pristojbinah, ki jih zaračunava Evropska agencija za varnost v letalstvu, in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 593/2007, UL L št. 93 z dne 28. 3. 2014, str. 58).

Glede na navedeno agencija s sistemom tarif zagotavlja prilive, ki omogočajo normalno poslovanje. To pomeni, da tarifa upošteva več v letalstvu določljivih pokazateljev, kot so teža zrakoplova, vrsta zrakoplova (letalo, helikopter in tako dalje), število motorjev, vrste motorjev, število operacij določenih kategorij zrakoplovov, število zrakoplovov, ki so vključeni v operacije, število potnikov, zahtevnost postopkov in podobne pokazatelje, nedoločljivi postopki (na primer alternativne metode dokazovanja

skladnosti z odobrenim projektom, tehnična pomoč, ki jo zahtevajo tuji organi in podobno) pa se opredelijo z vrednostjo urne postavke.

Temeljno načelo pri pripravi tarife je, da morajo sredstva, ki jih agencija pridobi s prihodki od povračil stroškov, ob čim manjši obremenitvi prosilcev in imetnikov certifikatov, zagotavljati nemoteno, razvojno in dolgoročno delo agencije. Ker agencija ne izvaja izključno storitev, ki se lahko zaračunavajo sorazmerno s tržno vrednostjo dejavnosti, se financira tudi iz proračuna Republike Slovenije in s prihodki od drugih dejavnosti. Zaradi zagotovitve preglednosti financiranja, posledično pa tudi obsega sredstev, ki se zagotavljajo iz proračuna, in višine pristojbin in stroškov, ki jih plačajo zavezanci, so določeni viri financiranja za posamezne skupine nalog, ki jih opravlja agencija. Za način oblikovanja tarif se zahteva upoštevanje zahtev iz predpisov EU, ki je vzpostavila pregleden in nadzorljiv sistem taks in dajatev, ki jih obračuna EASA.

Proračunska sredstva, potrebna za delovanje agencije, se bodo letno določila do višine, ki je potrebna za izvajanje drugih nalog, ki jih je agencija dolžna izvajati na podlagi tega zakona (v povezavi z vsemi predpisi EU). To so na primer izvajanje strokovnih in razvojnih nalog, mednarodno sodelovanje, drug inšpekcijski nadzor in vodenje postopkov o prekrških, splošne varnostne naloge in naloge, vezane na programe agencije. Agencija se iz proračuna financira tudi za izvajanje drugih nalog, ki jih opravlja za potrebe drugih državnih organov, primeroma priprava strokovnih izhodišč za smernice in mnenja, ki jih ministrstvo kot nosilec urejanja prostora izda k prostorskim aktom, izdaja mnenj za gradnjo oziroma postavitve ovire ali izdaja potrdil o poizvedbah iz registra zrakoplovov. Kadar zaradi premajhnega obsega prihodkov iz pristojbin in povračil stroškov ni mogoče zagotovi stalne usposobljenosti agencije za izvajanje predpisanih nalog, se iz proračuna financirajo tudi certifikacijske in podobne naloge, če je to potrebno zaradi vzdrževanja potrebnega osebja oziroma usposobljenosti agencije.

Zakon določi tudi, za katere namene se lahko porabi presežek prihodkov nad odhodki. Presežek prihodkov nad odhodki (pridobljenih na podlagi vseh virov prihodkov) lahko javna agencija porabi za opravljanje in razvoj dejavnosti, spodbujanje inovacij in izobraževanja s področja letalstva in izvajanje sistema upravljanja varnosti v letalstvu.

Presežek prihodkov nad odhodki, pridobljenih na podlagi lastnih in drugih dejavnosti, pridobljenih s prodajo blaga in storitev na trgu, javna agencija lahko porabi za plačilo delovne uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu zaposlenih v agenciji, v skladu s predpisi, ki urejajo sistem plač v javnem sektorju. Zato ta zakon ne vsebuje več določbe o tem. Pri izplačilu delovne uspešnosti za agencijo veljata Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17, 84/18, 204/21 in 139/22) in Uredba o delovni uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu (Uradni list RS, št. 97/09 in 41/12).

Določi se tudi, da se agencija sme zadolžiti samo, če je to določeno v finančnem načrtu in če so izpolnjeni pogoji iz zakona, ki ureja javne finance, in če ima agencija zagotovljena sredstva za servisiranje dolga iz neproračunskih virov.

Agencija mora tudi voditi ločene računovodske evidence po področjih svojega dela v skladu s predpisi o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti. Računovodske izkaze in poslovno poročilo agencije pregleda pooblaščen revizor.

Agencija vsako leto pripravi poročilo o delu, h kateremu ministrstvo poda soglasje. Agencija povzetek poročila o delu objavi na svojih spletnih straneh.

K 245. členu

Agencija mora tudi voditi ločene računovodske evidence po področjih svojega dela v skladu s predpisi o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti. Računovodske izkaze in poslovno poročilo agencije pregleda pooblaščen revizor.

Agencija vsako leto pripravi poročilo o delu, h kateremu ministrstvo poda soglasje. Agencija povzetek poročila o delu objavi na svojih spletnih straneh.

K 246. členu

Dosedanji zakon je v prehodnih določal pravice zaradi varstva pri opravljanju nalog nadzora oseb zaposlenih na ministrstvu oziroma agenciji. Zdaj se za pravice po vzoru Zakona o obrambi in Zakona o organiziranosti in delu v policiji ter zaradi nevarnosti, ki so jim zaradi narave dela izpostavljene uradne osebe agencije, in tudi zaradi odločitev uradnih oseb agencije uredita nezgodno zavarovanje in zavarovanje odgovornosti. Glede na to, da določba podaja obveznost zavarovanja agenciji, se razume, da sredstva za izvedbo zavarovanja zagotovi agencija.

Tako agencija zavaruje uradne osebe agencije v času opravljanja dela za primer nesreče pri delu, katere posledica je smrt, trajna izguba splošne delovne zmožnosti ali začasna izguba delovne zmožnosti, če opravljajo operativno delo ali drugo nevarno delo. Ker pa pri opravljanju nalog agencije lahko kljub vestnemu opravljanju dela uradnih oseb pride do strokovnih napak, se določi zavarovanje poklicne odgovornosti kot tudi splošne odgovornosti zaradi civilnopravnih odškodninskih zahtevkov tretjih oseb, nastalih zaradi nenadnega in presenetljivega dogodka pri izvajanju nalog agencije.

Poda se tudi pravna podlaga za podrobnejše urejanje izvedbe zavarovanja iz tega člena. Vlada določi višino zavarovalne vsote za zavarovanje iz tega člena in način sklenitve zavarovanja, na primer sklenitev zavarovalne pogodbe z zavarovalnico, ter odnose z zaposlenimi. Določba v največjem mogočem obsegu podaja okvir nadaljnjega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljuje obseg urejanja.

K 247. členu

Za uradno osebo agencije, ki je pri opravljanju svojega dela, torej operativnega nadzora ali drugega nevarnega dela, izgubila življenje, agencija poravnava stroške pogreba v kraju, ki ga določijo svojci. V tem primeru ožjim družinskim članom uradne osebe agencije pripada tudi enkratna denarna pomoč v višini skupnega zneska bruto plač, ki jih je v zadnjih 12 mesecih prejela pokojna uradna oseba agencije. Znesek enkratne denarne pomoči določi direktor agencije s sklepom.

K 248. členu

S to določbo zakona se določi, da se za vojaško letalstvo subsidiarno uporabljajo pravila, ki veljajo za civilno letalstvo. Pravila vojaškega letalstva, za razliko od civilnega letalstva, pretežno urejajo določeno notranjo oziroma interno sfero v okviru ministrstva, pristojnega za obrambo, še zlasti pa znotraj Slovenske vojske same. S pravili vojaškega letalstva sta le bolj podrobno opredeljeni specifičnost in operacionalizacija vojaškega letalstva.

K 249. členu

Prepovedano je prečrpavanje goriva v zraku, razen če to določata mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo, in pravno zavezujoč mednarodni akt, sklenjen za izvajanje mednarodne pogodbe. Gre za nekoliko strožji princip, saj ima prečrpavanje goriva v zraku lahko negativne učinke tako z vidika varnosti kot z vidika varstva okolja in ohranjanja narave. O posameznih izjemah, ki ne izhajajo iz sklenjenih mednarodnih pogodb, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, in pravno zavezujočih mednarodnih aktov, sklenjenih za izvajanje mednarodnih pogodb, na predlog ministra, pristojnega za obrambo, ob soglasju ministra, pristojnega za okolje, in ministra, pristojnega za ohranjanje narave, odloči vlada. Na ta način se omogoči ustrezna presoja posameznega organa. Pri tem se upoštevajo mednarodne obveznosti Republike Slovenije in njene obrambne potrebe ter varovanje okolja in ohranjanja narave. Prečrpavanje goriva v zraku je prenos letalskega goriva iz enega zrakoplova (tankerja) v drugega (sprejemni zrakoplov), ki se izvaja med letom. Namen prečrpavanja goriva v zraku je podaljšanje časa samega leta sprejemnega zrakoplova oziroma omogočanje vzleta zrakoplova z večjo težo tovora. V praksi se za zdaj prečrpavanje goriva v zraku izvaja le z vojaškimi zrakoplovi. Treba bo določiti območja, na katerih bo prečrpavanje goriva v zraku dovoljeno.

K 250. členu

Zrakoplovu, tujemu zrakoplovu, tujemu državnemu zrakoplovu, razen slovenskemu vojaškemu zrakoplovu ter vojaškemu zrakoplovu, ki leti pod operativnim poveljstvom Nata, v zračnem prostoru ni dovoljeno nositi oborožitve, opreme za elektronsko bojevanje ali izvidniške opreme na način, ki omogoča njihovo uporabo. Nošenje oborožitve, opreme za elektronsko bojevanje ali izvidniške opreme na način, ki omogoča njeno uporabo, pomeni, da je oborožitev ali navedena oprema nameščena za primer uporabe in se ne prevaža kot tovor. Šteje se, da je oprema za elektronsko bojevanje ali izvidniška oprema nošena na način, ki ne omogoča njene uporabe, kadar so vsi izvidniški sistemi in vsi sistemi elektronskega bojevanja v statusu OFF, INACTIVE, SAFE ali STAND-BY oziroma v neoperativnem stanju (angl. rendered inoperative). Ob upoštevanju tega pogoja stalno nameščeni podsistemi defenzivnih sredstev ne pomenijo kršitve tega člena. Enako velja za stalno nameščeno oziroma v/n a določeno vrsto zrakoplova vgrajeno strelno oborožitev, ob pogoju, da je brez streliva.

Člen zaradi izvrševanja sprejetih mednarodnih obveznosti v okviru zavezništva predvideva izjemo za zrakoplove, ki letijo pod operativnim poveljstvom Nata. Za druge tuje državne zrakoplove je nošenje oborožitve, opreme za elektronsko bojevanje ali izvidniške opreme na način, ki omogoča njihovo uporabo, dopustno, če to določata mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo, in pravno zavezujoč mednarodni akt, sklenjen za izvajanje mednarodne pogodbe. Ob tem se pojasnjuje, da navedena besedna zveza »mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo, in pravno zavezujoč mednarodni akt, sklenjen za izvajanje mednarodne pogodbe« označuje pravno zavezujoče mednarodne akte iz devetega odstavka 75. člena Zakona o zunanjih zadevah, s podpisom katerih se vlada seznanj, po podpisu pa jih potrdi s sklepom. Na primer, lahko gre za namen poenostavitve postopkov in izboljšanja vojaške mobilnosti na ravni EU v okviru Evropske obrambne agencije.

Ne glede na zgoraj navedeno sme tuji državni zrakoplov nositi oborožitev, opremo za elektronsko bojevanje ali izvidniško opremo na način, ki omogoča njihovo uporabo, če to za posamični primer ali določeno obdobje v skladu s predpisi o obrambi dovoli vlada, in v drugih primerih, če je to potrebno za zagotavljanje spoštovanja sprejetih mednarodnih obveznosti Republike Slovenije in uresničevanje njenih obrambnih potreb, na predlog ministrstva, pristojnega za obrambo. Možnost take izjeme je pod določenimi pogoji za prelete zrakoplovov zavezniških držav predvidena že v prvem odstavku 84.a člena Zakona o obrambi, člen pa dopušča izjeme tudi v drugih primerih, zaradi spoštovanja sprejetih mednarodnih obveznosti in uresničevanja obrambnih potreb države. Vlada lahko izda dovoljenje za posamičen let ali pa za določeno obdobje, če bi se določene aktivnosti izvajale daljše obdobje z več posamičnimi leti. S tem se omogoča fleksibilnost pri odločanju in izvedbi takih letov.

K 251. členu

Minister, pristojen za obrambo, s podzakonskim predpisom določi pogoje in način prevoza nevarnega blaga z vojaškimi zrakoplovi, pri čemer upošteva standarde, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo s področja prevoza nevarnega blaga, mednarodne standarde, priporočene prakse in navodila ICAO ter tehnična navodila ICAO.

Podaja se tudi možnost odobritve izjeme od pravil, če se pri izvajanju nalog z vojaškimi zrakoplovi izkaže, da teh pravil ni mogoče smiselno uporabiti in da varnost zračnega prometa z odobritvijo izjeme ni ogrožena. Izjemi se lahko dodajo pogoji ali omejitve.

K 252. členu

Člen ureja prevoz vojaškega orožja, streliva, eksplozivnih predmetov in opreme ter oboroženih pripadnikov tujih oboroženih sil, ki je dovoljen le na slovenskih državnih zrakoplovih in na tujih vojaških zrakoplovih, ki sodelujejo na vajah ali usposabljanjih Slovenske vojske ali vajah ali usposabljanjih zavezniških držav na ozemlju Republike Slovenije ali v njenem zračnem prostoru oziroma v ta namen prevažajo oborožene pripadnike tujih oboroženih sil. O izjemah odloča vlada na predlog ministra, pristojnega za obrambo, v skladu s predpisi o obrambi in v drugih primerih, če je to potrebno za zagotavljanje spoštovanja sprejetih mednarodnih obveznosti Republike Slovenije in uresničevanje njenih obrambnih potreb.

Gre za uveljavitev sprejetih mednarodnih obveznosti Republike Slovenije na področju nadzora nad prometom z vojaškim orožjem ter nadzor oboroževanja nasprotujočih si sil v morebitnem konfliktu.

K 253. členu

Strokovne in regulativne naloge ter letalski nadzor na področju vojaškega letalstva opravlja vojaški letalski organ (angl. Military Aviation Authority). Vojaški letalski organ je samostojna in strokovno neodvisna ter od nadziranih oseb, poveljstev in enot, ki jih nadzoruje, funkcionalno ločena vojaška organizacijska enota, neposredno podrejena in odgovorna načelniku Generalštaba Slovenske vojske. S takšno organiziranostjo vojaškega letalskega organa se zagotavlja strokovna neodvisnost od vseh tistih organov in subjektov, katerih interesi bi lahko bili v nasprotju z njegovimi nalogami in pristojnostmi. Vojaški letalski organ opravlja strokovne in regulativne naloge na področju vojaškega letalstva, ki se nanašajo na varnost letenja, register slovenskih vojaških zrakoplovov, plovnost in vzdrževanje slovenskih vojaških zrakoplovov, vojaško letalsko in drugo strokovno osebje vojaškega letalstva, vojaške letalske operacije in prevoz nevarnega blaga, vojaška letališča, vojaška vzletišča in vojaške heliporte, vojaški zračni promet ter nadzor in varovanje zračnega prostora, sisteme in naprave za nadzor in varovanje zračnega prostora ter druge naloge nadzora letalske varnosti, ki so določene s predpisi ter drugimi akti in standardi, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo. Vojaški letalski organ sodeluje tudi z drugimi vojaškimi in civilnimi letalskimi organi doma in v tujini ter mednarodnimi organizacijami s področja letalstva (ICAO, EUROCONTROL, NATO, Evropska obrambna agencija (v nadaljnjem besedilu: EDA) in podobno), Evropsko komisijo in EASA. Vojaški letalski organ lahko za posamezne strokovne naloge pooblasti strokovne organizacije in posameznike, če izpolnjujejo pogoje.

Strokovne in regulativne naloge ter letalski nadzor, ki ga izvaja vojaški letalski organ, se nanašajo le na slovenske vojaške zrakoplove in vojaške zrakoplove v lasti ali delni lasti Republike Slovenije ter na pripadnike Slovenske vojske, ki opravljajo naloge vojaškega letalskega osebja in drugega osebja vojaškega letalstva, če z zakonom ali podzakonskim aktom ni določeno drugače. Vojaški letalski organ lahko v okviru regulativnih nalog s predpisi določa zahteve tudi za tuje vojaške zrakoplove in osebje pri delovanju v Republiki Sloveniji.

Slovenska vojska je hierarhično organizirana tako, da sta zagotovljeni učinkovito, smotno in prožno vodenje ter poveljevanje, upoštevajoč načela enostarešinstva, subordinacije in obveznega izvrševanja povelj. S sistemom poveljevanja in kontrole se zagotavlja učinkovita izvedba nalog v Slovenski vojski. Zaradi zagotavljanja varnosti zračnega prometa in same narave stvari, ki zahteva čim hitrejše reševanje določenih strokovnih zadev na področju vojaškega letalstva, se določa izjema od sistema poveljevanja in kontrole kot temelja za delovanje Slovenske vojske. V skladu z navedeno določbo se strokovne zadeve, ki se nanašajo na vojaško letalstvo, med pripadniki, enotami in poveljstvi Slovenske vojske na eni in vojaškim letalskim organom kot strokovnim organom na drugi strani urejajo neposredno.

Vojaški letalski organ v okviru regulativne funkcije izdaja plovnostno-tehnične zahteve, operativno-tehnične zahteve, direktive o varnosti, certifikacijske specifikacije, sprejemljive načine skladnosti, navodila in načrte ter izvaja druge regulativne naloge, kot ji določa ta zakon.

Plovnostno-tehnična zahteva je zahteva, ki jo izda vojaški letalski organ, njena izvedba pa je pogoj za zagotavljanje plovnosti vojaškega zrakoplova. Plovnostno-tehnična zahteva se nanaša na zrakoplov, njegovo komponento, del ali vgrajeno opremo oziroma na uporabo zrakoplova. O izdaji plovnostno-tehnične zahteve vojaškega letalskega organ obvesti zadevno organizacijo ali subjekt.

Operativno-tehnična zahteva zadeva vojaški letalski organ, ki ureja področje, ki ni ustrezno urejeno z veljavnimi predpisi in ga je zaradi zagotavljanja varnosti zračnega prometa oziroma varnosti letenja oziroma skladnosti nujno treba urediti. Operativno-tehnična zahteva se lahko izda tudi v primeru, ko je za zagotavljanje letalske varnosti v tehničnem smislu treba bolj podrobno določiti zahteve iz veljavnih predpisov ali standardov, ki se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo, pri čemer ne nalaga novih obveznosti oziroma ne določa novih pravic. Operativno-tehnična zahteva se lahko izda za vsa področja dela vojaškega letalskega organa. O izdaji operativno-tehnične zahteve vojaški letalski organ obvesti zadevno organizacijo ali subjekt.

Z direktivo o varnosti se vojaški letalski organ brez nepotrebne odlašanja z določitvijo varnostnih ciljev, ki jih je treba doseči, odzove na perečo varnostno težavo. Direktivo o varnosti lahko vojaški letalski organ izda tudi na podlagi direktive o varnosti (angl. safety directive), ki jo izda EASA na podlagi osnovne uredbe in s katero pristojne organe držav članic zaveže k takojšnjemu odzivu na težavo, ki pomeni nevarnost za letalstvo in je relevantna tudi za vojaško letalstvo.

Certifikacijske specifikacije so standardni zapis zahtev za prikaz skladnosti proizvodov, delov in naprav s predpisanimi zahtevami. Certifikacijske specifikacije se praviloma izdajajo na področju vojaških letališč, plovnosti vojaških zrakoplovov, za določanje standardov glede opreme, sistemov, naprav in sestavnih delov.

Sprejemljivi načini skladnosti (angl. acceptable means of compliance) in navodila so nezavezujoči standardi, ki jih vojaški letalski organ sprejme za ponazoritev načinov vzpostavitve skladnosti s predpisi.

Izdane plovnostno-tehnične zahteve, operativno-tehnične zahteve, direktive o varnosti, certifikacijske specifikacije, načine skladnosti, navodila in načrte vojaški letalski organ pošlje zadevnim vojaškim enotam, drugim organom ali subjektom ter jih načeloma objavi le interno.

Vojaški letalski organ lahko prizna certifikat, dovoljenje ali drugo listino, ki so jo izdali agencija in pristojni tuji civilni ali vojaški letalski organi.

K 254. členu

Ta člen določa splošne pogoje za vojaške letalske nadzornike, ki v okviru vojaškega letalskega organa izvajajo strokovne zadeve in letalski nadzor na področju vojaškega letalstva. Pooblastila za izvajanje nalog letalski nadzorniki izkazujejo s službeno izkaznico.

Minister, pristojen za obrambo, s podzakonskim predpisom podrobneje določi naloge in pristojnosti vojaškega letalskega organa, delovne izkušnje, usposobljenost in pogoje za vojaške letalske nadzornike ter druga vprašanja v zvezi z izvajanjem nalog vojaškega letalskega organa.

K 255. členu

Pri letalskem nadzoru ima vojaški letalski nadzornik v primeru ugotovljenih nepravilnosti ali pomanjkljivosti pri izvajanju predpisov in drugih pravnih aktov ter standardov, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo, pooblastila za ukrepanje. V primeru ugotovljenih nepravilnosti lahko letalski nadzornik začasno odvzame oziroma prekliče določeno listino, začasno omeji ali prepove izvršitev leta vojaškega zrakoplova, predlaga odvzem določene listine oziroma izvedbo drugih ukrepov v okviru letalskega nadzora, ki ga izvaja. Gre za nadzorne ukrepe. Vojaški letalski nadzornik lahko ukrep izreče tudi ustno, če bi ugotovljene nepravilnosti ali pomanjkljivosti pri izvajanju predpisov in drugih aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo, lahko ogrožale ljudi ali premoženje. V tem primeru vojaški letalski nadzornik izda zapisnik najpozneje v petih dneh od dneva, ko je bil izrečen ustni ukrep.

Zakon določa primere, ko vojaški letalski organ lahko začasno, dokler trajajo razlogi, odvzame vojaško licenco, izkaz, dovoljenje, rating, pooblastilo, kategorijo, potrdilo ali drugo listino, omeji ali prekliče navedeno listino za določen čas, začasno odvzame licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma drugo ustrezno listino, omeji ali prekliče veljavnost navedenih listin.

Vojaški letalski organ lahko trajno prekliče vojaško licenco, izkaz, rating, posamezno pooblastilo, potrdilo, spričevalo ali drugo listino, če ugotovi, da jo je imetnik pridobil na podlagi predložitve neresničnih podatkov, z zlorabo ali na drug nezakonit način oziroma da je imel daljšo prekinitev dela ali da je prekinil delovno razmerje z ministrstvom, pristojnim za obrambo.

O začasnem odvzemu, omejitvi ali preklicu veljavnosti vojaške licence, izkaza, ratinga, pooblastila, kategorije, potrdila ali druge listine vojaški letalski organ izda sklep, omejitev pa zabeleži v vojaški licenci

ali izkazu. Ko so razlogi za začasni odvzem ali omejitev prenehali, vojaški letalski organ izda sklep o preklicu začasnega odvzema ali omejitve.

K 256. členu

Inšpekcijski nadzor nad izvrševanjem določb, kot so navedene v tem členu glede letenja tujih vojaških zrakoplovov, opravlja inšpektorat, pristojen za obrambo, ki je kot organ v sestavi organiziran v okviru ministrstva, pristojnega za obrambo. Prav tako inšpektorat, pristojen za obrambo, izvaja nadzor in ugotavlja prekršek. S tem se določa jasna ločnica med nadzornima funkcijama nad vojaškim letalstvom, ki ju v okviru ministrstva, pristojnega za obrambo, opravljata tako vojaški letalski organ kot tudi inšpektorat, pristojen za obrambo. S tem se tudi omogočajo hitrejša in učinkovitejša odkrivanje nepravilnosti in takojšnje ukrepanje ter boljša povezanost med nadzornima funkcijama nadzorstva nad vojaškim letalstvom v okviru ministrstva, pristojnega za obrambo.

Ta člen predvideva tudi pogoje, ki jih morajo izpolnjevati pooblaščenec uradne osebe inšpektorata, pristojnega za obrambo, in sicer morajo izpolnjevati enake pogoje, določene s tem zakonom, kot to velja za pooblaščenec uradne osebe ministrstva in agencije.

K 257. členu

Osnovna uredba, ki velja za civilno letalstvo, določa možnost uporabe mehanizmov o prožnosti (izjeme – angl. exemption, in odstopanja – angl. derogation) za odstopanje od zahtev, določenih v predpisih EU. Tako agencija v skladu s predpisi EU v nujnih nepredvidenih ali časovno omejenih operativnih razmerah ali operativnih potrebah odobri izjeme od izpolnjevanja zahtev predpisov EU. Glede na to, da navedena uredba ne velja za vojaško letalstvo, se z zakonom določijo odobritve izjem, primerljivo s civilnim letalstvom.

Z navedeno zakonsko določbo se zagotavlja prožnost pri soočanju z izrednimi okoliščinami, kot so nujne nepredvidene okoliščine, nujne operativne razmere ali operativne potrebe, če te ne vplivajo na varnost zračnega prometa. Morebitne izjeme, ki morajo biti časovno omejene, odobri vojaški letalski organ. Če izjemo predlagajo enote in poveljstva Slovenske vojske, morajo k predlogu za odobritev izjeme priložiti oceno tveganja, ki vključuje ukrepe za zmanjšanje tveganj, če so ti potrebni. Pri odobritvi izjeme lahko vojaški letalski organ zaradi zagotavljanja varnosti vojaškega zračnega prometa določi pogoje in omejitve ali izda ukrepe za zmanjšanje tveganja. O odobreni izjemi, njenem trajanju, razlogih za njeno odobritev in morebitnih pogojih, omejitvah ali izdanih ukrepih za zmanjšanje tveganja vojaški letalski organ takoj neposredno obvesti ministra, pristojnega za obrambo, in s tem seznaniti načelnika Generalštaba Slovenske vojske. Če odobrena izjema vpliva na licenco ali drugo listino, ki jo je izdala agencija, pa vojaški letalski organ obvesti tudi agencijo.

Taka okoliščina je na primer izjema od zahtev glede podaljševanja vojaških licenc, izkazov, dovoljenj, ratingov, pooblastil, kategorij, potrdil oziroma drugih listin zaradi epidemije: ker med epidemijo omejitve onemogočajo doseganje skladnosti s predpisom, ki nalaga na primer časovni rok podaljševanja navedenih listin, vojaški letalski organ odobri izjemo od zahteve glede časovne veljavnosti listine. Drug primer je uvajanje novega tipa vojaškega zrakoplova ali sistemov za nadzor in varovanje zračnega prostora: proizvajalec proizvede nov tip vojaškega zrakoplova ali sistema za nadzor in varovanje zračnega prostora, za katerega ne obstaja inštruktor ali izpraševalec (na izpitu, za pridobitev vojaške licence, izkaza). Da se pridobi prvo pooblastilo inštruktorja ali izpraševalca na takem novem tipu vojaškega zrakoplova ali sistema za nadzor in varovanje zračnega prostora, je treba uveljaviti izjemo glede splošnih pravil za inštruktorja ali izpraševalca, ki sicer veljajo za inštruktorje ali izpraševalce.

Zaradi varnosti v zračnem prometu oziroma varnosti letenja, interoperabilnosti in učinkovitosti so lahko priročniki s področja vojaškega letalstva, ki jih izdajajo vojaški letalski organ in enote Slovenske vojske, v angleškem jeziku, ki je delovni jezik v letalstvu.

K 258. členu

Člen določa pravno podlago za vodenje posebnega registra vojaških zrakoplovov in pristojni organ za vodenje registra, kar je ureditev, ki je veljala že do zdaj. Register slovenskih vojaških zrakoplovov vodi

ministrstvo, pristojno za obrambo, evidence pa pristojna enota Slovenske vojske. Način vodenja registra in evidenc slovenskih vojaških zrakoplovov in vojaških sistemov brezpilotnih zrakoplovov ter morebitne izjeme glede vpisa, postopek registracije, označevanje ter listine in knjige ministrstvo, pristojno za obrambo, uredi s podzakonskim predpisom.

Glede vojaških brezpilotnih zrakoplovov z manjšo energijo se v podzakonskem predpisu tudi predvideva izjema, saj ne bodo vpisani v register slovenskih vojaških zrakoplovov, ampak le v evidenco vojaških brezpilotnih zrakoplovov.

K 259. členu

Plovnost slovenskih vojaških zrakoplovov in vojaških sistemov brezpilotnih zrakoplovov se izkazuje z vojaškim spričevalom o plovnosti. Ministrstvo, pristojno za obrambo, v podzakonskem predpisu iz tega člena določi pogoje za certifikacijo, načrtovanje, izdelavo, spremembe, vzdrževanje in popravila vojaških zrakoplovov in njihovih komponent ter pogoje za izdajo, odvzem, omejitev ali preklic listin o plovnosti.

Tudi glede plovnosti je za določene vojaške sisteme brezpilotnih zrakoplovov (tistih z manjšo energijo), predvidena izjema, ki bo urejena s podzakonskim predpisom, saj ne bodo podvrženi plovnostnim zahtevam.

K 260. členu

Vojaške letalske operacije lahko izvajajo vojaške letalske enote v skladu s podzakonskim predpisom, ki ga izda minister, pristojen za obrambo, za kar je v tem členu podana tudi pravna podlaga. Minister, pristojen za obrambo, bo v predpisu določil način in pogoje izvajanja vojaških letalskih operacij.

K 261. členu

Vojaške aktivnosti oziroma letenje vojaških zrakoplovov je specifično in zahteva tudi uporabo pravil letenja, ki ne veljajo za splošni zračni promet (GAT). Tako zakon določi, da vojaški zrakoplovi letijo po pravilih letenja za splošni zračni promet (GAT) ali operativni zračni promet (OAT). Člen podaja pravno podlago za predpise, ki urejajo pravila letenja vojaških zrakoplovov oziroma pravila letenja za operativni zračni promet, ki jih izda minister, pristojen za obrambo, v soglasju z ministrom. S takimi določbami se ohranja dosedanja ureditev, v kateri so pravila letenja, ki veljajo za vojaške zrakoplove, določena s predpisom ministra, pristojnega za obrambo, ter se nadgrajuje z obveznostjo soglasja ministra, s čimer se zagotavlja usklajevanje pravil letenja, ki veljajo v zračnem prostoru, med različnimi uporabniki zračnega prometa, in medresorska usklajenost. Ta določba ne posega v določbo zakona, ki ureja zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa in nalaga nadaljnje podzakonsko urejanje izvajanja navigacijskih služb zračnega prometa za potrebe operativnega zračnega prometa v predpisu vlade. Ta predpis bo tako določil pravila letenja za operativni zračni promet v obsegu, ki velja za vojaške zrakoplove, medtem ko bodo pravila letenja za operativni zračni promet, ki veljajo za izvajalca služb zračnega prometa in druge deležnike, urejena v predpisu vlade, izdanem na podlagi zakona, ki ureja zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa.

Člen podaja še pravno podlago za predpise, ki urejajo upravljanje varnosti, in druga vprašanja v zvezi z vojaškimi zrakoplovi, vključno z vojaškimi sistemi brezpilotnih zrakoplovov.

Zakon kot izjemo določa, da lahko vojaški helikopterji izvajajo izvenletališke pristanke na celotnem ozemlju Republike Slovenije, s čimer se jim omogoči izvajanje nalog, ki jih je Slovenska vojska dolžna opravljati na podlagi določb Zakona o obrambi oziroma v sistemu zaščite in reševanja in v podpori delovanja drugih podsistemov države.

K 262. členu

Vojaško letalsko in drugo strokovno osebje vojaškega letalstva mora imeti za opravljanje strokovnih del, veljavno vojaško licenco, izkaz, dovoljenje, rating, pooblastilo, kategorijo, potrdilo oziroma drugo listino. Za izdajo, podaljšanje, validacijo ter odvzem, preklic ali omejitev veljavnosti navedenih listin, vodenje

registra vojaškega letalskega in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva, imenovanje v izpitno komisiji za izdajo ali podaljšanje vojaške licence ali izkaza, validacijo licenc, izkazov, dovoljenj, ratingov, pooblastil, kategorij, potrdil ali drugih listin, nadzor veljavnosti in verodostojnosti vojaških licenc, izkazov, ratingov, pooblastil, kategorij, potrdil ali drugih listin, odvzem, preklic ali omejitev vojaških licenc, izkazov, dovoljenj, ratingov, pooblastil, kategorij, potrdil ali drugih listin, verifikacijo programov strokovnega usposabljanja in odobritev navodil za delo šoli, sheme usposobljenosti in priročnikov za usposabljanje ter za vodenje izpitne komisije in sodelovanje v njej je pristojen vojaški letalski organ. Vojaški letalski organ kot podlago za izdajo, podaljšanje ali validacijo navedenih listin praviloma uporabi licenco, ki jo izda agencija, če je ta zahtevana s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi. Z navedenim je upoštevana deseta uvodna izjava osnovne uredbe, ki spodbuja uporabo civilnih predpisov za zrakoplove, ki se uporabljajo za vojaške, carinske, policijske, iskalne in reševalne ter gasilske dejavnosti in storitve, dejavnosti in storitve mejnega nadzora in obalne straže ali podobne dejavnosti in storitve, ki se izvajajo v javnem interesu. S tem se zagotavljata ustrezna raven letalske varnosti in lažja skupna uporaba zračnega prostora. S tem se približa politiki EU, EASE, NATA in EDA. EDA deluje na področju harmonizacije vojaških letalskih predpisov članic EU s predpisi EU/EASA na področju plovnosti, usposabljanja, operacij in podobno. Republika Slovenija je zaradi svoje ureditve in močnega naslanjanja na civilne predpise usklajena s politiko EU. V študiji je EU ugotovila številne prednosti takšnega pristopa, ki so ga že uveljavile tudi nekatere druge države članice. Odvračanje od te politike pomeni odvrčanje od politike EU, zniževanje ravni skupne (civilno-vojaške) letalske varnosti, interoperabilnosti in učinkovitosti vojaškega sistema letalske varnosti. Graditev samostojnega sistema letalske varnosti vojaškega letalstva pomeni nepotrebno podvajanje obširne regulative, človeških in finančnih virov, ugotavlja raziskava EDA, kar zaradi velikosti še posebej velja za Slovenijo. Le zaradi opore na civilno sfero je vojaško letalstvo lahko doseglo visoko stopnjo razvoja na področju letalske varnosti. Prav tako Slovenska vojska večino nalog, približno 95 odstotkov, izvaja po pravilih splošnega zračnega prometa (GAT). Za primere, ko z zakonom ali podzakonskimi predpisi civilna licenca ni zahtevana, vojaški letalski organ izda le vojaško licenco ali izkaz.

Minister, pristojen za obrambo, s podzakonskim predpisom določi splošne pogoje licenciranja vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva, pogoje za izvajalce usposabljanja, načine in postopke za začetek in potek usposabljanja, izdajanja ter odvzem, omejitev in preklic vojaških licenc, izkazov, dovoljenj, ratingov, pooblastil, kategorij, potrdil ali drugih listin, izpite, vzdrževanje ravni znanja in usposobljenosti, vodenje registra vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva in druge zahteve.

Vojaški letalski organ vodi register vojaškega letalskega in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva. Register in evidenca nista javni knjigi in se lahko vodita elektronsko. Zakon določa, kateri podatki se vodijo v registru vojaškega letalskega in strokovnega osebja vojaškega letalstva. Osebni podatki, vpisani v register, se zbirajo in uporabljajo za opravljanje nalog vojaškega letalskega organa. Vanje imajo vpogled osebe, ki so pooblaščenice za delo z registrom oziroma z evidenco, in oseba, na katero se podatki nanašajo, ter tudi pristojni organi po drugih predpisih. Ti podatki se hranijo trajno in v skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov in arhiviranju. Natančnejšo vsebino glede na vrsto listin ter način vodenja registra in evidence določi vojaški letalski organ.

Evidenco prve pridobitve, trajanja veljavnosti, odvzemov in vnovične pridobitve vojaške licence, izkaza, ratinga, pooblastila, kategorije, potrdila ali druge listine vojaškega letalskega in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva ter tistih aktivnosti, ki so pogoj za vzdrževanje in podaljševanje veljavnosti, za svoje zaposlene vodi vojaška enota, o spremembah pa obvešča vojaški letalski organ.

K 263. členu

Minister, pristojen za obrambo, s podzakonskim predpisom podrobneje uredi vsebine v zvezi z vojaškimi letališči, vojaškimi vzletišči in vojaškimi heliporti. S podzakonskim predpisom se tako urejajo specifična, operativno-tehnična narava vsebin glede vojaških letališč, vojaških vzletišč in vojaških heliportov, in sicer razvrščanje vojaških letališč, vojaškimi vzletišč in vojaškimi heliportov ter vojaška pristajalna mesta, zahteve in pogoji, ki jih morajo izpolnjevati vojaško letališče, vzletišče in heliport, operativni postopki in zagotavljanje varnosti na vojaških letališčih, vojaških vzletiščih in vojaških heliportih ter

vojaške letališke službe in pogoji uporabe vojaških letališč, vzletišč in heliportov za tuje državne zrakoplove.

K 264. členu

Dovoljena je uporaba vojaških letališč za civilni zračni promet. Civilnim uporabnikom se zagotovi enaka raven zagotavljanja varnosti, ne glede na to, ali gre za civilno ali vojaško letališče. Vojaško letališče se tako uporablja za civilni zračni promet na podlagi dovoljenja za obratovanje aerodroma, ki ga izda agencija, ter po predhodni odobritvi obratovalca vojaškega letališča.

Na vojaškem letališču ni dovoljeno izvajati civilnega zračnega prevoza (prevoza potnikov, tovora oziroma pošte za plačilo in/ali najem).

K 265. členu

Izvajanje navigacijskih služb zračnega prometa je večinoma urejeno s predpisi EU. Agencija tako vodi postopke izdaje obratovalnih dovoljenj v skladu z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2017/373 z dne 1. marca 2017 o skupnih zahtevah za izvajalce storitev upravljanja zračnega prometa/izvajanja navigacijskih služb zračnega prometa in drugih funkcij omrežja za upravljanje zračnega prometa ter njihov nadzor, razveljavitvi Uredbe (ES) št. 482/2008, izvedbenih uredb (EU) št. 1034/2011, (EU) št. 1035/2011 in (EU) 2016/1377 ter spremembi Uredbe (EU) št. 677/2011 (UL L št. 62 z dne 8. 3. 2017, str. 1), s spremembami. Nova ureditev v tem zakonu ne pozna več zahtev glede obratovalnih dovoljenj za infrastrukturne objekte, naprave in sisteme navigacijskih služb zračnega prometa, evropski predpisi pa večinoma ne zajemajo vojaških sistemov in naprav, hkrati pa ti ne izpolnjujejo vseh zahtev evropskih predpisov. S to določbo se Slovenski vojski omogoča, da v skladu z ustaljeno prakso izdaja obratovalna dovoljenja za vojaške sisteme in naprave za izvajanje nadzora in varovanja zračnega prostora, ki so v upravljanju ministrstva, pristojnega za obrambo, s čimer se zagotovi ustrezna raven zagotavljanja varnosti zračnega prometa in varnosti letenja vojaških zrakoplovov.

Minister, pristojen za obrambo, s podzakonskim predpisom podrobneje uredi zahteve za izvajanje testiranja ter izdajo in podaljšanje obratovalnega dovoljenja za sisteme in naprave za izvajanje nadzora in varovanja zračnega prostora, ki so v upravljanju ministrstva, pristojnega za obrambo.

K 266. členu

Novi zakon o letalstvu na spremenjeni način ureja preiskavo letalskih nesreč civilnih zrakoplovov, ki se smiselno uporabljajo tudi za preiskavo nesreč in incidentov vojaških zrakoplovov. Razlog je v predpisih EU: Uredba (EU) št. 996/2010 o preiskavah in preprečevanju nesreč in incidentov v civilnem letalstvu, ki določa, da se ta uredba ne uporablja za preiskave v zvezi z varnostjo v primeru nesreč in resnih incidentov, v katerih so udeleženi zrakoplovi, ki opravljajo vojaške, carinske, policijske ali podobne naloge, razen če tako določi zadevna država članica v skladu s členom z notranjo zakonodajo. Z Uredbo o izvajanju uredbe (EU) o preiskavah in preprečevanju nesreč in incidentov v civilnem letalstvu (Uradni list RS, št. 22/19) so bili določeni pristojni organ, to je preiskovalni organ, organiziran pri ministrstvu, in prekrški. Ker uredba EU ne določa preiskav nesreč in incidentov vojaških zrakoplovov, se ne uporablja za te nesreče. Glede na to je treba uveljaviti določbe za celovito ureditev preiskave nesreč in incidentov vojaških zrakoplovov.

Če pride med uporabo vojaškega zrakoplova do nesreče s smrtnim izidom, do resnih poškodb ali do večje škode na zrakoplovu ali lastnine na zemlji, je treba opraviti vsestransko preiskavo in analizo nesreče ter preiskavo o vzrokih, poškodbah in škodi, ki je bila povzročena, in o drugih posledicah nesreče. Preiskavo nesreče ali incidenta vojaškega zrakoplova vodi preiskovalni organ, organiziran pri ministrstvu, pristojnem za obrambo, ki mora biti neodvisen od vojaškega letalskega organa in od drugih enot in poveljstev Slovenske vojske ter drugih organov in subjektov, katerih interesi bi lahko bili v nasprotju z nalogami in pooblastili preiskovalnega organa. Cilj preiskave je izboljšanje varnosti letenja; v povezavi s tem lahko preiskovalni organ tudi zbira in analizira podatke, povezane z varnostjo letenja vojaških zrakoplovov in izdaja varnostna priporočila.

K 267. členu

Člen določa pristojnost letalskega preiskovalnega organa ministrstva, pristojnega za obrambo, za preiskave letalskih nesreč in resnih incidentov za slovenske vojaške zrakoplove, ne glede na kraj dogodka in tuje vojaške zrakoplove, ki se zgodijo na ozemlju Republike Slovenije oziroma v njenem zračnem prostoru.

Člen deloma spreminja dosedanjo ureditev, saj je z novo ureditvijo letalski preiskovalni organ ministrstva, pristojnega za obrambo, lahko pristojen za preiskavo ne samo nesreč in resnih incidentov temveč tudi za preiskavo incidentov slovenskih vojaških zrakoplovov, ne glede na kraj dogodka, in incidentov tujih vojaških zrakoplovov, ki se zgodijo na ozemlju Republike Slovenije oziroma v njenem zračnem prostoru, če obstajajo utemeljeni razlogi, povezani z varnostjo.

K 268. členu

Glavnega preiskovalca, ki je vodja preiskovalnega organa, in preiskovalce imenuje minister, pristojen za obrambo. Izpolnjevati morata enake zahteve glede izobrazbe in izkušenj, kot to velja za preiskovalce nesreč civilnih zrakoplovov. Preiskovalni organ ministrstva, pristojnega za obrambo, sestavljajo različni strokovnjaki (letalski inženir strojništva, letalski inženir avionike, pilot in podobno), ki imajo za svoje delo različne ustrezne licence, kot so določene oziroma zahtevane s sistemizacijo oziroma formacijo delovnih mest pri delodajalcu.

Preiskovalni organ ima tudi stalne strokovne sodelavce, ki jih imenuje minister, pristojen za obrambo. V primeru nesreče glavni preiskovalec imenuje preiskovalno skupino za preiskavo dogodka, ki jo sestavljajo vodja preiskovalne skupine, eden ali več preiskovalcev in, kadar je to potrebno, eden ali več stalnih strokovnih sodelavcev s področja letalske medicine, varnostnih zadev, pravnih zadev, kontrole zračnega prometa, meteorologije in drugih področij. Glavni preiskovalec preiskovalnega organa lahko za pomoč zaprosi tudi posamezne strokovnjake z delovnega področja in tuje letalske strokovnjake organov civilnega letalstva in drugih organov, ki so usposobljeni za preiskovanje letalskih nesreč in incidentov. Pristojnost za izvedbo preiskave lahko vlada v celoti ali deloma prenese na drugo državo, in sicer če na predlog glavnega preiskovalca preiskovalnega organa ugotovi, da preiskovalni organ ne bo mogel zagotoviti celovite uresničitve cilja preiskave.

K 269. členu

Določeno je, da preiskovalni organ o preiskavi obvesti vse, ki izkažejo pravni interes, ob pogoju, da to ni v nasprotju z interesi preiskave. Subjektom s pravnim interesom se omogoči, da so obveščeni o poteku preiskave in s tem zaščitijo svoje pravice.

O letalskih nesrečah in resnih incidentih vojaških zrakoplovov preiskovalni organ obvešča in poroča ministru, pristojnemu za obrambo.

K 270. členu

Za zagotovitev učinkovite in celovite preiskave je treba preiskovalni skupini omogočiti neovirano delo. Prav tako sodelovanje pravosodnih in drugih organov pri preiskavi omogoča hitrejšo in učinkovitejšo preiskavo ter takojšnje ukrepanje in boljšo povezljivost med navedenimi organi. Pravosodni in drugi organi pa lahko hkrati opravljajo svojo preiskavo po drugih predpisih.

Ker hkrati s preiskavo letalske nesreče ali incidenta vojaškega zrakoplova lahko poteka tudi preiskava na podlagi predpisov s področja kazenskega prava, je treba poudariti, da pooblastila preiskovalca in glavnega preiskovalca v ničemer ne posegajo v položaj sodne veje oblasti, ki jo ima ta na podlagi Ustave Republike Slovenije. Pri tem se upošteva tudi sodna praksa (odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-246/19-14 z dne 7. januarja 2021 (Uradni list RS, št. 22/21)), iz katere je razvidno, da iz ustavnih določb, ki urejajo položaj sodnikov in pravico do sodnega varstva, ne izhaja le to, da je sodna funkcija pridržana sodiščem, ampak da zakonodajna in izvršilna oblast ne smeta izvajati sojenja. Ustavna ureditev položaja sodnikov prepoveduje tudi, da bi se zakonodajna in izvršilna oblast v okviru

oblastnega delovanja kakor koli vmešavali v odločanje sodišč v konkretnih primerih niti na način, da bi razpravljali o zakonitosti oziroma primernosti posamičnih sodnih odločb ali vodenja sodnih postopkov.

V skladu z določbo o pomoči pri preiskavi preiskovalna skupina pri preiskavi sodeluje s pravosodnimi in drugimi organi. Prav tako iz določbe o določitvi postopkov obravnave varnostnih priporočil in določitve potrebnih ukrepov izrecno izhaja, da varnostno priporočilo, ki je lahko sestavni del končnega poročila o letalski nesreči ali resnem incidentu vojaškega zrakoplova, ne sme ustvariti domneve o krivdi ali odgovornosti za letalsko nesrečo ali resni incident vojaškega zrakoplova.

Določbe tega zakona o preiskavi nesreč in incidentov vojaških zrakoplovov tako v ničemer ne omejujejo pristojnosti pravosodnih in drugih organov, ki jih imajo ti po drugih predpisih.

K 271. členu

Za izvedbo uspešne preiskave ima preiskovalna skupina pristojnost izpraševanja vsakogar, za kogar se domneva, da lahko zagotovi informacije, ki so pomembne za preiskavo. Preiskovalci imajo pooblastilo za takojšen prost pristop na kraj nesreče ali incidenta in do zrakoplova, njegovih delov, tovorov, razbitin, za vstop na zemljišča in objekte. Pri tem lahko takoj odredijo zavarovanje oziroma zaseg dokazov in nadzor nad odstranjevanjem ostankov ali delov zrakoplova za potrebe preiskave. Imajo tudi pooblastilo za takojšen odvzem regulatorja parametrov leta zrakoplova in drugih regulatorjev za potrebe analiz preiskave. V okviru preiskave lahko zaslišijo pričevalce in udeležence, brez soglasja nadrejenega in odločbe sodišča, za osebe v bolniški oskrbi pa v soglasju z zdravnikom. V okviru preiskave smejo pridobiti katero koli informacijo oziroma odvzeti zapis, s katerim razpolagajo lastnik, uporabnik ali proizvajalec zrakoplova, pa tudi pristojni organi vojaškega letalstva in obratovalca oziroma upravljavca katerega koli letališča. Prav tako pa ima glavni preiskovalec še dodatna posebna pooblastila, in sicer da pridobi rezultate medicinskih in patoloških izvidov brez odločbe sodišča in da začasno odvzame vozila ali zrakoplov v lasti ministrstva, pristojnega za obrambo, za potrebe vodenja preiskave, o čemer se izda potrdilo.

K 272. členu

Zakon določi prepoved odstranitve ali premestitve najdenega vojaškega zrakoplova, vseh njegovih delov in stvari, ki se z njim prevažajo, brez dovoljenja vodje preiskovalne skupine, razen v primeru reševanja človeškega življenja.

Najditelj vojaškega zrakoplova ali stvari, ki se z njim prevažajo, mora o najdbi takoj obvestiti pristojne organe.

K 273. členu

Preiskovalni organ izdelava končno poročilo o letalski nesreči ali resnem incidentu vojaškega zrakoplova praviloma v 12 mesecih od dneva nesreče oziroma resnega incidenta in ga pošlje ministru, pristojnemu za obrambo, vojaškemu letalskemu organu, Generalštabu Slovenske vojske in inšpektoratu, pristojnemu za obrambo.

Del končnega poročila so lahko tudi varnostna priporočila, na podlagi katerih se določijo potrebni ukrepi za zmanjšanje ali preprečevanje nove nevarnosti ali tveganja za zračni promet, ki se nanašajo na slovenske in tuje vojaške zrakoplove. Varnostna priporočila ne vsebujejo odločitve o krivdi ali odgovornosti za letalsko nesrečo ali resen incident, saj slednje ni v pristojnosti preiskovalnega organa.

Potrebne ukrepe v okviru Slovenske vojske za zmanjšanje ali preprečevanje nove nevarnosti ali tveganja za zračni promet, ki se nanašajo na zrakoplove iz člena tega zakona, nosilce teh ukrepov in roke za njihovo izvedbo, v 30 dneh po sprejetju končnega poročila določi načelnik Generalštaba Slovenske vojske. Druge potrebne ukrepe (to so širši organizacijski in drugi strateški ukrepi, ki presegajo pristojnost načelnika Generalštaba Slovenske vojske) za zmanjšanje ali preprečevanje nove nevarnosti ali tveganja za zračni promet, ki se nanašajo na zrakoplove iz člena tega zakona, nosilce teh ukrepov in roke za njihovo izvedbo, pa v 30 dneh od sprejetja končnega poročila določi minister, pristojen za

obrambo. Pri tem se razume, da po preučitvi varnostnega priporočila strokovni predlog posameznega ukrepa pripravi vojaški letalski organ, ki je najvišji strokovni letalski organ v Slovenski vojski, v sodelovanju z drugimi pristojnimi organizacijskimi enotami oziroma organi v sestavi ministrstva, pristojnega za obrambo.

Postopki v zvezi z obravnavo varnostnih priporočil in določitvijo potrebnih ukrepov za zmanjšanje ali preprečevanje nove nevarnosti ali tveganja za zračni promet se podrobneje določijo v podzakonskem predpisu, v katerem minister podrobneje določi izvajanje preiskave letalskih nesreč in resnih incidentov vojaških zrakoplovov in drugo.

K 274. členu

Preventivni ukrepi, ki jih lahko glavni preiskovalec še pred koncem preiskave letalske nesreče ali resnega incidenta vojaškega zrakoplova odredi, so, da začasno omeji ali prepove uporabo določenega tipa vojaškega zrakoplova, njegovih delov, opreme, navigacijskih naprav, oborožitve, postopkov, letenje ter opravljanje dela vojaškega letalskega in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva do odprave morebitnih vzrokov za nastanek letalske nesreče ali resnega incidenta, če obstaja upravičena domneva, da bo s tem preprečena nova letalska nesreča ali resni incident vojaškega letalstva ali zmanjšano tveganje zanj. Gre začasne ukrepe, ki so usmerjeni v povečanje varnosti letenja.

K 275. členu

Zakon določi obnovo preiskave, ki je omejena z absolutnim rokom, in sicer pet let od izdaje končnega poročila, saj je v daljšem časovnem okviru težko zagotoviti ustrezno zavarovanje in hrambo dokazov, pridobljenih v postopku preiskave, med katere spadajo tudi razbitine vojaškega zrakoplova.

K 276. členu

Čikaška konvencija in osnovna uredba določata, da so policijske aktivnosti del državnih aktivnosti. Slovensko policijsko letalstvo je tako kot policija sama vedno delovalo v civilnem delu družbe. Velika večina evropskih policij ima zrakoplove v civilnem registru zrakoplovov, ki delujejo po predpisih s področja civilnega letalstva, niso oboroženi in niti ne izvajajo bojnih nalog (Nemčija, Francija, Italija, Nizozemska, Švedska, Norveška, Avstrija in drugi). V posameznih letalskih operacijah pa zaradi narave nalog lahko odstopajo od splošnih letalskih norm, vendar morajo biti izjeme jasno določene in ocenjene z letalsko varnostno oceno. S tem členom se jasno določa, da so osnova za delovanje policijskega letalstva določbe civilnega letalstva, temu pa v prid govori tudi evropska zakonodaja s področja letalstva, ki omogoča, da država članica za policijske dejavnosti uporabi tudi posamezne oddelke poglavij osnovne uredbe ali njihovo kombinacijo.

K 277. členu

Z določitvijo nadzora in upravnih nalog se ureja zagotavljanje izvajanje letalskih policijskih nalog z ustreznim upoštevanjem varnostnih ciljev osnovne uredbe. Prav tako se sledi načelu racionalnosti, saj se s predlaganim členom ne ustanavlja nov nadzorni organ. Agencija je že pred začetkom veljavnosti tega zakona in sprememb Pravilnika o plovnosti, letalskih operacijah, letalskem osebju ter določenih pravilih letenja policijskih in carinskih zrakoplovov (Uradni list RS, št. 76/14, 99/15, 76/17) opravljala nadzor na področju registracije in plovnosti policijskih zrakoplovov in osebja v letalstvu. Od 1. januarja 2018 pa ni več imela pristojnosti za nadzor nad policijskimi letalskimi operacijami. Zakon tako uveljavlja načelo zakonitosti in odpravlja pravno praznino, ki je nastala s spremembami navedenega pravilnika.

Nadzor nad izvajanjem letalskih policijskih operacij visokega tveganja in v zvezi s policijskimi sistemi brezpilotnih zrakoplovov opravlja ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, in ne agencija.

Zakon tudi določi, da v zadevah, v katerih kot organ na prvi stopnji odloča agencija, je organ na drugi stopnji ministrstvo.

K 278. členu

Letalska policijska enota je notranja organizacijska enota policije, ki opravlja letalske policijske operacije s helikopterji na podlagi pooblastila generalnega direktorja policije. Zavedajoč se, da je letalsko varnost mogoče zagotoviti le z neodvisnim nadzorom, člen določa certifikacijski postopek notranje organizacijske enote policije, ki ga izvaja agencija kot neodvisen organ. Izdaja spričevala o letalskih policijskih operacijah pomeni, da bo agencija preverila, ali notranja organizacijska enota policije izvaja letalske policijske operacije v skladu z normativno ureditvijo področja. Stalna veljavnost spričevala o letalskih policijskih operacijah pomeni, da je agencija notranjo organizacijsko enoto policije neodvisno nadzira ter da ta enota izvaja letalske policijske operacije v skladu z določbami spričevala, ki zagotavlja ustrezno varnost zračnega prometa.

Zakon poda tudi pravne podlage za nadaljnje podrobnejše urejanje letalskih policijskih operacij, zahtev glede usposobljenosti osebja (specifike usposobljenosti operativnega osebja za izvajanje policijskih letalskih operacij), plovnosti policijskih zrakoplovov, organiziranosti operatorja, opreme policijskega zrakoplova, način izvajanja nadzora agencije nad letalskimi policijskimi operacijami in druge zahteve, ki potrebne za varno delovanje zrakoplova. Zakon tudi določi, da minister, pristojen za notranje zadeve, samostojno s predpisom ureja letalske policijske operacije visokega tveganja.

Zakon tudi naloži podzakonsko urejanje letenja policijskih sistemov brezpilotnih zrakoplovov, upravljanje varnosti in druge posebnosti v zvezi z letenjem policijskih sistemov brezpilotnih zrakoplovov ter pristojnost daje ministru, pristojnemu za notranje zadeve, v soglasju z ministrom.

Obveznost soglasja ministra se podaja, da se zagotovi medresorska usklajenost predpisa oziroma veljavnih zahtev (in s tem usklajenost z relevantnimi deležniki) za letenje policijskih sistemov brezpilotnih zrakoplovov v zračnem prostoru, da se doseže varnost zračnega prometa ob hkratnem pojavu različnih uporabnikov zračnega prometa v zračnem prostoru.

Podane pooblastilne določbe v največjem mogočem obsegu podajajo okvir nadaljnjega podzakonskega urejanja in zadostno opredeljujejo obseg urejanja.

K 279. členu

Policijski zrakoplovi letijo pravilnih letenja za splošni zračni promet (GAT), kot so določeni v predpisih EU o določitvi skupnih pravil letenja in operativnih določb v zvezi z navigacijskimi službami in postopki zračnega prometa (ki omogoča, da pristojni organi držav članic lahko na lastno pobudo ali na zahtevo zadevnih subjektov tem posameznim subjektom ali kategorijam subjektov odobrijo izjeme od katere koli zahteve iz te uredbe za dejavnosti v javnem interesu in usposabljanje, ki je potrebno za varno izvajanje teh dejavnosti, kar vključuje tudi »policijske misije« (opomba: izraz je iz navedenega predpisa EU).

Policijski zrakoplovi pa lahko izvajajo tudi izvenletališke pristanke na območju celotne Republike Slovenije. To je pomembno za druge udeležence v zračnem prometu, da so seznanjeni s pravili letenja policijskih zrakoplovov.

K 280. členu

Ohranja se dosedanja ureditev registracije policijskih zrakoplovov v registru zrakoplovov. Uvedba dodatnega registra zrakoplovov (policijskih ali državnih) bi povečala administrativno obremenjenost javnega sektorja, zato je treba slediti načelu racionalizacije. Zakon določi, da mora policijski zrakoplov, ki je registriran v registru zrakoplovov, imeti petmestno oznako, ki je sestavljena iz oznake državne pripadnosti »S5« in predpisano registrsko oznako »HP«, ki se ji doda ena od črk angleške abecede.

K 281. členu

Za stalno in začetno plovnost policijskih zrakoplovov se tako kot za civilne zrakoplove uporabljajo predpisi EU, ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpisi ter drugi predpisi in pravni akti, ki veljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

Ker pa se s policijskimi zrakoplovi lahko izvajajo tudi civilne operacije (na primer usposabljanje), mora notranja organizacijska enota policije za svoje zrakoplove voditi zapise o prehodu letalskih policijskih operacij v civilne in obratno. Agencija izda predpis, s katerim podrobno določi način vodenja teh zapisov.

K 282. členu

Piloti in letalski tehniki v notranji organizacijski enoti policije imajo izdane licence na podlagi predpisov EU, enake licence pa so imeli izdane že pred začetkom veljavnosti tega zakona. Namen člena je deklaratorno urediti to področje popolnoma v skladu s predpisi EU. Usposabljanje se prav tako izvaja v organizaciji, ki je certificirana v skladu s predpisi EU.

K 283. členu

Policisti pri svojem delu lahko nosijo in v določenih primerih tudi uporabijo orožje in prepovedane predmete kot prisilno sredstvo (na primer sredstva za vklepanje in vezanje, plinski razpršilec, električni paralizator, palico) na podlagi ZNPPol, Pravilnika o posesti in nošenju orožja in streliva v policiji (Uradni list RS, št. 83/13) in Pravilnika o policijskih pooblastilih (Uradni list RS, št. 16/14 in 59/17). Navedeni predpisi urejajo varno hrambo orožja in prepovedanih predmetov, ravnanje z njimi in njihovo uporabo.

Pri svojem delu pa lahko orožje in nevarne predmete nosijo tudi pooblaščen osebe Slovenske varnostno-obveščevalne agencije, obveščevalno-varnostne službe ministrstva, pristojnega za obrambo, Slovenske vojske in tujih policijskih enot v skladu z njihovimi pooblastili in predpisi, ki urejajo varno hrambo orožja in prepovedanih predmetov, ravnanje z njimi in njihovo uporabo.

K 284. členu

Zakon določi, da preiskave v zvezi z udeležbo policijskih zrakoplovov v nesrečah ali incidentih, izvaja in vodi preiskovalni organ iz tega zakona. S tako ureditvijo se upošteva načelo zakonitosti in racionalizacije.

K 285. členu

Zakon s to določbo ohranja pristojnost ministrstva, pristojnega za zunanje zadeve, da izda dovoljenje za lete tujih državnih zrakoplovov. Zakon natančno določi, kateri leti se v Republiki Sloveniji štejejo za državne lete, in sicer je v tem zakonu določeno, da so državni zrakoplovi tisti zrakoplovi, ki se uporabljajo za vojaške, policijske, carinske in druge podobne aktivnosti ali storitve, kadar se v javnem interesu izvajajo s strani ali v imenu organa z javnimi pooblastili, vsi drugi so civilni. Civilna oziroma državna aktivnost se presoja glede na namen leta. Za državni let se tako šteje tudi let, ki ga izvaja civilni operator, a se uporablja za namen izvajanja dejavnosti ali storitev državnega organa.

Za namen tega člena za tuji državni zrakoplov šteje tudi zrakoplov, ki z letom izvaja dejavnosti ali storitve mednarodne organizacije, ali zrakoplov civilnega operatorja zrakoplova, ki ga je najel državni organ tuje države ali mednarodna organizacija in z letom izvaja take dejavnosti ali storitve.

Tako so vsi civilni leti tujih operatorjev, ki so jih najeli državni organi Republike Slovenije, z vidika obveznosti pridobitve dovoljenja jasno opredeljeni kot državni zrakoplovi. Navedenim letom ni treba pridobiti dovoljenja.

Zakon določi izjemo za izdajo dovoljenj, če gre za nujni let v medicinske ali humanitarne namene, let zrakoplova za potrebe zaščite in reševanja ter pomoči ob naravnih in drugih nesrečah, let zrakoplova za iskanje in reševanje ali let zrakoplova v sili.

K 286. členu

Določene so vrste dovoljenj, in sicer enkratno dovoljenje, letno dovoljenje in trajno dovoljenje. Obrazloženo je tudi predhodno obvestilo o letu (angl. notice).

Določi se, katere podrobne informacije mora vlagatelj navesti v vlogi za izdajo enkratnega dovoljenja (na primer predvideni čas (angl. estimate), prevoz posebnih oseb (angl. Very Important Person – VIP)).

Predvidi se oddaja vloge v elektronski obliki brez kvalificiranega elektronskega podpisa. Lahko se razume, da se ob tem uporablja informacijski sistem, ki ga vzpostavi organ, ki sta vključena v postopek izdaje dovoljenja. Informacijski sistem iz tega člena ni nujno enotni informacijski sistem za sprejem vlog v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek. Digitalizacija postopka izdaje dovoljenj za lete tujih državnih zrakoplovov bo občutno zmanjšala administrativno breme organov, ki sodelujeta v postopku, ter skrajšale čas izdaje dovoljenja.

Določeni so splošni rok za vložitev vloge za izdajo enkratnega, letnega ali trajnega dovoljenja ter podatki, ki jih mora vlagatelj navesti v vlogo za izdajo enkratnega, letnega in trajnega dovoljenja.

Predhodno obvestilo o letu z izdanim dovoljenjem je treba poslati enoti Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje slovenskega zračnega prostora, saj je preverjanje morebitnih nepravilnosti oziroma neuskkljenosti v izključni pristojnosti te enote Slovenske vojske. Te pristojnosti nima niti ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, kot izdajatelj dovoljenja, niti izvajalec navigacijskih služb zračnega prometa. Če dovoljenje ni bilo izdano ali če predhodno obvestilo o letu mi v skladu z izdanim dovoljenjem, se let v zračnem prostoru obravnava kot kršitev suverenosti zračnega prostora.

Glede obveznosti pridobitve dovoljenja in predhodnega obvestila o letu se dopušča možnost posameznih izjem (to je v nujnih ali posebej utemeljenih primerih, ali če tako zahteva mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ali pravno zavezujoč mednarodni akt, sklenjen za izvajanje mednarodne pogodbe) v skladu s tem zakonom, predpisom, izdanim na njegovi podlagi, oziroma z mednarodnimi pogodbami. Ločeno od tega dovoljenja se pridobivajo dovoljenja za lete oboroženih in izvidniških zrakoplovov in zrakoplovov z opremo za elektronsko bojevanje, prečrpavanje goriva v zraku in za nadzvočno letenje. Za vse te kategorije dovoljenje izda vlada, kar je opredeljeno v tem zakonu.

Določi se, da ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, izda dovoljenje v soglasju z ministrstvom, pristojnim za obrambo. Način in postopanja pristojnega organa pred izdajo dovoljenja se (npr. glede prevoza nevarnega blaga, vojaškega orožja, streliva, eksplozivnih predmetov in opreme ter oboroženih pripadnikov tujih oboroženih sil; oborožitve, izvidniške opreme in opreme za elektronsko bojevanje; ali prečrpavanja goriva v zraku) se podrobneje uredijo v podzakonskem predpisu. Na ta način se pred izdajo dovoljenja zagotovi celovita obravnava vloge za izdajo dovoljenja za lete tujih državnih zrakoplovov in presoja vseh relevantnih informacij iz vloge v zvezi z izvedbo posameznega leta. Postopek izdaje dovoljenja za lete tujih državnih zrakoplovov namreč lahko terja preučitev vidikov vloge z vidikov, ki presegajo zgolj pristojnosti ministrstva, pristojnega za zunanje zadeve, in ministrstva, pristojnega za obrambo.

Minister v soglasju z ministrom, pristojnim za zunanje zadeve, in ministrom, pristojnim za obrambo, izda predpis, s katerim podrobneje določi vsebino vloge in postopke izdaje dovoljenja ter zahteve glede predhodnega obvestila.

K 287. členu

Sistem prekrškovnih določb tega zakona sledi sistemski ureditvi prekrškovnih določb v Republici Sloveniji, kot je opredeljen z Zakonom o prekrških (v nadaljnjem besedilu: ZP-1). Posamezne kršitve zakona so določene kot prekrški, ki so razdeljeni v štiri kategorije, in sicer na hujše prekrške, prekrške, lažje prekrške in najlažje prekrške. V skladu z ZP-1 je za prekršek odgovoren storilec, ki je storil prekršek iz malomarnosti ali z naklepom. Zakon določa, da je za posamezne prekrške odgovorna pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost (zasebnik), odgovorna oseba pravne osebe ter odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika in posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost. Republika Slovenija ne odgovarja za prekršek, zakon pa določa, da odgovarja za prekršek odgovorna oseba v državnem organu.

Za storjene prekrške je predpisana sankcija v obliki globe. Globa je predpisana v razponu in se izreče kot glavna sankcija. V skladu z ZP-1 se lahko namesto globe izreče opomin, ki je sankcija opominjevalne

narave. Zakon ne predpisuje stranskih sankcij. Sistem prekrškov tega zakona sledi ciljem, da ima predpisana prekrškovna določba odvratalni namen, višina globe pa sledi načelu sorazmernosti.

Člen določa hujše prekrške, za katere sta odgovorni pravna oseba in odgovorna osebe pravne osebe (smiselno samostojni podjetnik posameznik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, in odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika in posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost) s predpisano globo v razponu:

- pravna oseba v razponu od 7.500 do 40.000 evrov,
- samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, v razponu od 5.000 do 9.500 evrov,
- odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ter odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti v razponu od 1.000 do 2.500 evrov,
- posameznik v razponu od 800 do 1.500 evrov.

K 288. členu

Člen določa prekrške, za katere je odgovorna pravna oseba in odgovorna osebe pravne osebe (smiselno samostojni podjetnik posameznik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, in odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika in posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost) s predpisano globo v razponu:

- pravna oseba v razponu od 5.000 do 9.500 evrov,
- samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, v razponu od 3.000 do 7.500 evrov.
- odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ter odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti v razponu od 800 do 2.500 evrov.
- posameznik v razponu od 800 do 1.500 evrov.

K 289. členu

Člen določa lažje prekrške, za katere sta odgovorni pravna oseba in odgovorna osebe pravne osebe (smiselno samostojni podjetnik posameznik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, in odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika in posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost) s predpisano globo v razponu:

- pravna oseba v razponu od 3.500 do 7.000 evrov,
- samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, v razponu od 2.000 do 5.500 evrov,
- odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ter odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti v razponu od 500 do 2.000 evrov,
- posameznik v razponu od 500 do 2.000 evrov.

K 290. členu

Člen določa najlažje prekrške, za katere sta odgovorni pravna oseba in odgovorna osebe pravne osebe (smiselno samostojni podjetnik posameznik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, in odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika in posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost) s predpisano globo v razponu:

- pravna oseba v razponu od 2.000 do 4.500 evrov,
- samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, v razponu od 1.000 do 2.500 evrov,
- odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ter odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti v razponu od 400 do 1.500 evrov,
- posameznik v razponu od 400 do 1.500 evrov.

K 291. členu

V tem členu so določeni prekrški, ki jih storijo posamezniki kot fizične osebe. V prvem odstavku tega člena so določeni prekrški posameznika, za katera je predpisana globa od 1.000 do 3.500 evrov, v drugem odstavku tega člena pa so določeni prekrški posameznika, za katera je predpisana globa od 500 do 1.000 evrov.

K 292. členu

V skladu s tretjim odstavkom 52. člena ZP-1 se v hitrem postopku pred prekrškovnim organom storilcu izreče globa v znesku, v katerem je predpisana, če je predpisana v razponu, pa se izreče najnižja predpisana globa, razen kadar zakon določa drugače. V tem členu je zato določeno, da sme prekrškovni organ za določene prekrške v hitrem postopku izreči globo tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe.

K 293. členu

Člen daje pooblastilo za fakultativni odvzem predmetov. V skladu s tretjim odstavkom 123. člena ZP-1 so uradne osebe agencije v okviru pristojnosti za nadzor iz tega zakona pooblašene, da lahko zasežejo predmete, ki so uporabljeni za prekršek ali namenjeni za prekršek ali so nastali s prekrškom, kadar uradno izvedo za prekršek. Z zaseženimi predmeti se ravna v skladu z ZP-1.

K 294. členu

Treba je zagotoviti skladnost tega zakona in ZNPPol, v katerega ta zakon sicer ne posega. Zato se v prehodni določbi uredi, da se do spremembe 31. točke 125. člena ZNPPol (torej vsebine evidence potnikov iz sistema rezervacij letalskih vozovnic (PNR)) v tej evidenci potnikov obdelujejo podatki, kot jih določa ta zakon.

S tem se zadosti načelom zagotavljanja pravne varnosti, koherentnosti in varovanja človekovih pravic.

Zahteva po skladnosti izhaja tudi iz Sodbe Sodišča EU (veliki senat) z dne 21. junija 2022 (predlog za sprejetje predhodne odločbe Cour constitutionnelle – Belgija) – Ligue des droits humains/Conseil des ministres (Zadeva C-817/19) in delne odločbe US (št. U-I-152/17-69 z dne 17. novembra 2022).

K 295. členu

Vsa letališča, ki imajo na dan začetka uporabe tega zakona obratovalna dovoljenja, morajo po preteku prehodnih obdobj pridobiti dovoljenje za obratovanje aerodroma iz tega zakona. Taka ureditev je potrebna zaradi zagotavljanja varnosti zračnega prometa, ki se doseže z novo preveritvijo izpolnjevanja zahtev iz tega zakona. S tem se vzpostavlja nov in učinkovit sistem preverjanja izpolnjevanja zahtev, katerega edini cilj je zagotavljanje varnosti zračnega prometa.

Poda se prehodna določba, ki razlikuje med javnim in nejavnim letališčem. Varnostne zahteve, ki veljajo za javna letališča, so (oziroma bodo) veliko kompleksnejše kot zahteve za nejavna letališča. Zato se glede na javno naravo letališč določi različna roka.

Določi se, da obratovalec nejavnega letališča nadaljuje opravljanje svoje dejavnosti do pridobitve dovoljenja za obratovanje aerodroma v skladu s tem zakonom, če vloži vlogo za pridobitev dovoljenja za obratovanje aerodroma najpozneje v treh mesecih od začetka uporabe zadevnih predpisov iz tega zakona. Podzakonski predpis bo moral določiti dovolj dolgo obdobje do začetka njegove uporabe, da se bo omogočilo pripravo obratovalca nejavnega letališča na uskladitev stanja z obsegom zahtev po tem zakonu. Imetnikom dovoljenj, ki po tem zakonu ne bodo vložili vloge ali agencijo njihovo vlogo zavrne (primeroma, agencija ugotovi, da zakonski pogoji niso izpolnjeni), bo agencija hkrati razveljavila dovoljenja, na podlagi katerih osebe opravljajo dejavnosti, saj je očitno, da imetniki ne izpolnjujejo varnostnih zahtev oziroma varnost zračnega prometa ni zagotovljena.

Določa se, da upravljavec javnega letališča nadaljuje opravljanje svoje dejavnosti do pridobitve dovoljenja za obratovanje aerodroma v skladu s tem zakonom, če vloži vlogo za pridobitev dovoljenja za obratovanje aerodroma najpozneje v enem letu od začetka uporabe zadevnih predpisov iz tega zakona. Podzakonski predpis bo moral določiti dovolj dolgo obdobje do začetka njegove uporabe, kar bo omogočilo pripravo obratovalca nejavnega letališča na uskladitev stanja z obsegom zahtev po tem zakonu. Primeroma, rok predpisa EU, ki ureja certifikacijo aerodromov, je podal prehodno obdobje štirih let.

Imetnikom dovoljenj, na podlagi katerih osebe opravljajo dejavnosti, ki po tem zakonu ne bodo vložili vloge ali agencija njihovo vlogo po tem zakonu zavrne (primeroma, agencija ugotovi, da zakonski pogoji niso izpolnjeni), bo agencija hkrati razveljavila dovoljenja, na podlagi katerih osebe opravljajo dejavnosti, saj je očitno, da imetniki ne izpolnjujejo varnostnih zahtev oziroma varnost zračnega prometa ni zagotovljena.

Agencija do pridobitve dovoljenj za obratovanje aerodroma v skladu s tem zakonom opravlja nadzor nad osebami, ki na dan uveljavitve tega zakona opravljajo dejavnosti, ki so s tem zakonom določene kot naloge obratovalca nejavnega letališča in upravljavca javnega letališča, ob smiselni uporabi tega zakona, v kolikor to ni v nasprotju s pogoji, pod katerimi te osebe opravljajo svojo dejavnost. Ta določba se poda, ker je glede na ureditev končnih in prehodnih določb tega zakona ter ureditve iz tega člena predvideno, da nastane daljše časovno obdobje, v katerem bodo osebe opravljale dejavnosti (po obstoječih obratovalnih dovoljenjih), ne bodo pa še imetnice veljavnega dovoljenja za obratovanje aerodroma po tem zakonu. V tem obdobju je treba zagotoviti, da ima agencija pravico nadzora (stalnega in inšpekcijskega) in izrekanja ukrepov, da se zagotovi varnost zračnega prometa.

Ta določba ne posega v določbe tega zakona o dokončanju upravnih postopkov in postopkov letalskega nadzora. Prav tako ta člen ne posega v splošne določbe tega zakona, ki določa, da se za aerodrome, ki pridobijo listine v skladu s predpisi EU, se ta zakon uporablja le za vsebine, ki jih predpisi EU ne urejajo.

K 296. členu

Zakon poda prehodno določbo glede javnih letališč, ki so namenjena za mednarodni zračni promet na dan začetka uporabe tega zakona. S tem se zagotovi, da se obstoječe stanje na dan začetka uporabe tega zakona vzpostavi tudi v skladu s tem zakonom.

K 297. členu

Plovnost policijskih helikopterjev, ki niso izpolnjevali zahtev plovnosti po evropski zakonodaji, je pred začetkom veljavnosti tega zakona urejal Pravilnik o plovnosti, letalskih operacijah, letalskem osebju ter določenih pravilih letenja policijskih in carinskih zrakoplovov (Uradni list RS, št. 76/14, 99/15, 76/17). Da bi se z navedenimi zrakoplovi lahko še naprej izvajale letalske policijske operacije, je treba določiti tehnični standard glede plovnosti teh zrakoplovov, in sicer so to tehnične zahteve iz Uredbe 2014/1321/EU za zagotavljanje stalne plovnosti teh zrakoplovov, za začetno plovnost pa se kot tehnični standard uporabljajo tehnične zahteve iz Uredbe 2012/748/EU.

K 298. členu

Zakon poda prehodno določbo, ki podaja rok za objavo letalskih informacij, ki so urejene s predpisi EU, v slovenskem jeziku – in sicer v dveh letih po začetku veljavnosti zakona. Izdelavo prve slovenske jezikovne različice besedil iz prejšnjega stavka zagotovi ministrstvo. Konkretno je mišljen Zbornik letalskih informacij, ki se je objavljala le v angleškem jeziku. Ker gre za obsežno nalogo, ki terja tudi ustrezno jezikovno redakcijo, se določi, da izdelavo prve slovenske jezikovne različne besedil zagotovi ministrstvo. Ministrstvo mora zagotoviti tako sredstva kot tudi jezikovno redakcijo besedil.

K 299. členu

Zakon poda določbo glede dokončanja vseh upravnih postopkov in postopkov letalskega nadzora. To je splošna določba, ki ureja izvajanje teh postopkov, ki potekajo pred začetkom uporabe tega zakona. Določba velja za vse postopke, ki jih vodita agencija in ministrstvo, tako za postopke letalskega nadzora agencije kot tudi upravne postopke, ki jih vodita ministrstvo in agencija. To velja tudi za pritožbene postopke.

K 300. členu

Do zdaj veljavni zakon je podajal pristojnost določitve programov usposabljanja ministru, ki je to izvedel v podzakonskih aktih ali s konkretnimi upravnimi akti. Ta zakon uveljavlja novo rešitev, ki je strokovnejša in učinkovitejša, in sicer, da programe usposabljanj določa agencija. Zakon tako v prehodnih določbah uredi, da se programi usposabljanja, ki so bili določeni pred začetkom veljavnosti tega zakona, uporabljajo do določitve programov usposabljanja iz tega zakona.

K 301. členu

Zakon poda določbo glede dokončanja preiskav v zvezi varnostjo.

K 302. členu

Zakon taksativno našteje, kateri predpisi se bodo izdali v dveh letih po začetku veljavnosti tega zakona.

K 303. členu

Zakon poda določbo o prenehanju veljavnosti veljavnega zakona. Ob tem določi, da se do zdaj veljavni zakon uporablja do začetka uporabe tega zakona.

K 304. členu

Bistvo prehodnih določb je, da se z njimi uredijo vprašanja prehoda iz ene (dosedanje) pravne ureditve v drugo ali vsaj drugačno, ko nova ureditev v celoti ali delno nadomesti prejšnjo. Prehod na novi zakon in uporaba dotedanjih izvršilnih predpisov na uporabo novih je eden od sklopov vprašanj, ki jih je treba urediti v novem zakonu, kar vključuje tudi morebitno določitev nadaljnje uporabe teh predpisov. Ti izvršilni predpisi v prehodnem obdobju dobijo pravno podlago za nadaljnjo uporabo, ki jo sicer izgubijo ob prenehanju veljavnosti dotedanjega zakona. Ti predpisi se v tem zakonu taksativno navedejo.

Med drugim zakon določi tudi prenehanje veljavnosti Sklepa o opredelitvi sistema javnih letališč (Uradni list RS, št. 78/06) ob začetku uporabe tega zakona. Določbe glede letališč in aerodromov iz tega zakona urejajo področje na drugačen način kot ureditev, v okviru katere je vlada s sklepom opredelila sistem javnih letališč. Zakon predvideva odločanje vlade o opredelitvi posameznega javnega letališča, vendar to ureja ločena prehodna določba tega zakona.

K 305. členu

Zakon določi tudi nadaljnjo veljavnost nekaterih predpisov. V praksi bi bilo morda zaradi obsežnosti ali zahtevnosti podzakonskega predpisa, izdanega na podlagi prej veljavnega zakona, utemeljeno v novem zakonu določiti (samo če ostaja materialna podlaga v novem zakonu po vsebini enaka), da predpis, izdan na podlagi prej veljavnega zakona, še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi izrecno navedenih materialnih določb novega zakona. Če se bodo ti predpisi novelirali, je njihova pravna podlaga materialna podlaga iz tega zakona v zvezi z določbo, ki je te predpise določila kot predpise, veljavne na podlagi novega zakona. Taksativno se navedejo vsi taki predpisi.

K 306. členu

Določita se začetek veljavnosti in začetek uporabe tega zakona, in sicer šest mesecev po objavi v Uradnem listu. Ker je za pripravo na izvajanje zakona potrebnih veliko priprav pri vseh pristojnih organih, se določi tak rok za uveljavitev tega zakona. Enak rok se določi za začetek njegove uporabe.